

Biblioteka životů Svatých

vydávaná

Ředitelství SS. Cyrilla a Methodia.

Číslo III.

pro rok 1858.

Životopis
svatého Jana Kapistrána.

Seřadil

František Malouch,

církevní kněz na Moravě.

II Brně 1858.

W Komleš u Ritsche a Grose.

Lístem Viléma Bucharta.

Životopis svatého Jana Kapistrána.

Cepřal

František Malouch,

oud dědictví sv. Cyrilla a Methodia, církevní knih na Moravě.

Nákladem dědictví S. Cyrilla a Methodia
pro rok 1858.

Brně 1858.

V komisi u Ritsche a Grope.

Lístem Viléma Burfarta.

Časkawému čtenáři.

Každý zajisté z nás radostně slawi památku swatých wěrowěstů Cyrilla a Methodia a zbožně weseli se že všeho, co kdý tu počte našich nejwětších dobrodinců se stalo. Plésáme nad požehnaným zdarem modlitebné jednoty sw. Cyrilla a Methodia, která od wýtečného Labodského biskupa nejd. p. M. A. Slomška pro wyprossení žádoucího sjednocení wýchodní Církwe se západní zaražena, walně i po Morawě se rozširuje a behdá brzy i w Čechách a na Slowensku se rozšířiti, blahedarného owce wydadouc. Plésáme nad milestí plnemocných odpustků, jež Jeho Exc. nejd. p. biskup Brněnský Antonín Arnošt našemu Dèdictwí sw. Cyrilla a Methodia u Jeho Swatosti papeže Pia IX. wymoci ráčil. Kocháme se z toho, že se nám dostalo welkolepých a již posvěcených Marcwých soch našich sw. patronů do swatyně Welehradské, praslawného to sídla jejích, jakož se neméně těšíme nad

wybudowáním důstojného chrámů Božího pode jmenem sw. Cyrilla a Methodia w staré slavné Praze, matce Slowanůw. A již se rozšširuje nádějí přeradostnou srdce nasse, že dočekajice se bohda blízkého již roku 1863 slawiti budeme tisíciletou památku blahonosného příchodu sw. wěrowěstůw nassich na Morawu, ku které památce Dēdictwí sw. Cyrilla a Methodia již žiwotopis těchto dwou swatých patronů swým oudům na přípravu náležitou podalo. — Slowem, wezdy wsse nám witáno a draho, čímkoli se obnowuje a rozmnožuje čest a sláva jejich. — Též se nad míru těšime, že Jeho knížeci Milost nejd. p. arcibiskup Olomucký, Morawský metropolit (lantkrabě Sürstenberg) snažnou péčí swou směřuje k tomu, by ozdoba duchowenstwa Morawského, blahé paměti kněz Jan Sarkander od sw. Římské Stolicе za Swatého po celé Cirkwi prohlášen byl.

A při tom wssem měl by sw. Jan Kapistrán, se dofonce mlčením pominouti? Není-li on též náš? Nejsou-li zásluhy jeho o Morawu a Čechy weleznamenité a drahocenné, jelikož se snažil nassemu národu tehdaž na

mnoze pobloudilému nejdražší poklad wiry katolické zachowati, oné wiry, kterou našim předkům sw. blahověstové Cyrill a Method byli kázali? Právě roku minulého (1856) uplynulo čtvrté století, co tento veliký, životem svým i nezčíslnými zářnými proslavený miláček Boží po tolikém namáhání a snažení=se o spásu člověčenstwa, pravá to hvězda, nad hvězdny se odebral. K zasvěcení této čtyřstileté památky sw. Jana Křtitele a Křtitele sw. Cyrilla a Methodia životopis tohoto Světce Božího wydati a šlo na mne úlohu sepsání jeho. Pokusil jsem se o wykonání tak vážné úlohy, použiv k tomu mnohých a rozličných pramenů. Poslouží-li spisowatelský pokus tento aspoň poněkud ku počtě dotčeného miláčka Božího a k duchownímu vzdělání lastawého čtenáře, blažen bude

spisowatel
František Walouch.

W Hostimě dne sw. Cyrilla a Methodia
9. března 1856.

U v o d.

§. 1. Rozličná powaha Swatých. Sw. Jan Křtislán powahy neobyčejně činné.

Óto nasse rádo žirá ku překrásným hvězdám na obloze nebeské se trpýticím a kochá se s obdivem a newýslovným potěšením w jejich milé záři, kteráž čarokrásným lestem se šví a zlatými paprsky k zemi se slívá. Nejinak požírá duch náš ku krásným hvězdám, ježto na obzoru Církwe swaté přeutěšeným lestem swatého života se švějí a sladkolibeznou vůní swých swatých ctností nebesa i země naplňují. Jsou to — Swatí a Swětice Boží. Jako hvězdy nebeské we smutných temnostech nočních utěšenou zář na zem rozlívají a plavcům po nebezpečném moři jedoucím cestu k žádoucím břhům ukazují: nejinak Swatí a Swětice Boží w temnostech pozemského života swým wýtečným příkladem nám swití a cestu k žádoucím břhům blažené věčnosti naznačují.

Jako pak rozličných hvězd jest rozličná záře, jedněch totiž wětší, jiných menší, jedněch více hrawá, jiných více slálá a nepohyblivá, jedněch welmi mírná, jiných welkým lestem do očí bijící: rovněž tak i Swatých a Swetic Božích roz-

ličná jest záře ohledem na život jejich a dle toho rozličná i sláva. Nebo ač všichni krásou převýtečné cnoty se svějí: přece v pomaze jednotlivých Světců Božích také jednotlivé cnosti nad jiné převládají. Na jednom září se především tichá dobrotivost, na druhém podobuhodná síla duchovní; na tomto pozorovati nejvíce tiché blažené Kochání-se v Bohu, na onom více znamenati sílu, která zevně působí a velkolepou činnost ve světě rozvíjí; na tomto viděti nejvíce tichou, do vůle Boží zcela odevzdanou pokoru, na onom více do očí bije podivná rekvynost. Toliko král a koruna všech Svatých Ježíš Kristus jest nejčistější a nejdokonalejší zrcadlo všech cností, kde žádná cnost nad jinou nepřevládá, nýbrž kde všechny v nejkrásnější harmonii stejným leskem září. Život jeho podobá se nejčistějšímu kryštalovému proudu, kde vlna nad vlnu se nemýná, nýbrž kde všechny v nejutěšenější úměrnosti stejným tokem plynou. Proto také Pán a Spasitel náš jest jako strom a svatí toliko co větve, květy a ovoce na stromu tomto; On koruna, oni jednotlivé diamanty v té koruně; On svatost sama, oni obrazy leskem jeho milosti zářící.

Pravili jsme, že svatá cnota u rozličných Svatých také rozličně se jeví, na jedněch že více spatřovati tiché rozkochání-se v Bohu, na jiných že více viděti sílu, která na zevnější působí a velkolepé ve světě činy vykonává. A těmto poslednějším miláčkům Božím, jichžto

svatý život velkou a podivuhodnou činností se
stvi, přičísti dlužno svatého Jana Křesťána,
jehož životopis zde podati chceme.

§. 2. Jaci to byli časové, do kterých činný
život sv. Jana Křesťána padá?

Padá pak život tohoto myvolence Božího
do času velmi bouřlivých, totiž od r. 1385
až do r. 1456. Tenkrát celá Evropa na
sopéčné půdě stála, kde ohromné výbuchy jednat
se již skutečně udály, jinak se teprve připravo-
valy. Právě tu vyvíjel Jan Křesťán čin-
nost velkotypárnou, světovou, jakovouž zřídka
který smrtelník v životě svém vyniká. Aby
se pak podivuhodné činnosti svatého Jana
Křesťána lépe vyrozumělo, zapotřebi zervrub-
něji onen čas vyliciti, ve kterém svatý muž
tento na dějisti světa vystoupil a slávou jména
svého vssechny křesťanské kraje naplnil. Mámeť
také za to, že mnohým čtenářům našim nebude
l nelibosti, když poněkud vyhrneme oponu onoho
dějisti a jim jak občanských tak církevních věcí
slav za oněch časův seznati dáme.

Církevní děje jsou s ději občanskými téhož
času tak srostlé, že nelze o jedněch bez druhých
pojednávat. Protož budtež oboje ve spoji-
losti podány.

Gned co veliký náměstek sv. Petra, papež
Řehoř VII. (r. 1073 — 1085) se jal mohut-
ným ramenem řídit i loďku Páně, Církev sv.,
počal se život evropských národů křesťanských
mnohotypárněji, různěji a bohatěji vyvinovat.

V životě tom pať jewila se welkolépa idea
 čili myšlénka, která wssechny národy křesťanské
 ovládala a kterouž zastupowati, šířiti, sesilo-
 wati a řiditi papežowé za swuj swrchowaný
 úkol pokládali. Wšickni totiž národowé křesťanssti
 powažowali se za kmenný jednoho stromu, za
 oudy jednoho těla, za dítka jedné matky duchowní,
 totiž Církwe; wsickni w nástupci sw. Petra,
 papeži, uznávali a ctili dle Božského ustano-
 wení swého společného Otce, smou nejwvyšší
 hlavu a swého nejwvyššího soudce u wěcech
 wíry a mravů se týkajících; neboť tehdaž spo-
 jowala jedna wíra co nebeská páska wssechny
 národy křesťanské a pusobila, že we wssech tako-
 řka jedno srdce bilo. Na této jedné společné
 wíře spočíwal i wssechen život občanský; neboť
 wssemožně k tomu směřowáno, aby duch křesťanský
 pronikl wssechny zákony, wssechny stawy, kruhy
 a poměry života. Papež nebyl jenom nejwň-
 šíím strážcem wíry a mravuw pro krále i pod-
 dané jejích, nýbrž powažowán také za nejswr-
 chowanějšího strážce práwa pro wssechnu, za
 ochrance wdow a sirotkůw a wubec wssech opu-
 štěných a utlačowaných, za rozsudího w roze-
 přích mezi knížaty a národy. A co takový po-
 zdwihowal papež hlasu swého pro práwo a
 slusnost wšady a smou domahou zametowal ne-
 sprawedlivé krmawé wálky, což za oněch časůw,
 když jestě surowá tělesná a k wálkám welmi
 náchylná síla u národů nadwládala, welikým
 dobrodiním pro wšestero člowěčenstwo bylo a
 onen weliký pokrok w umách a wědách umož-

nilo, jakovýž se patrně ve vzníkání vysokých škol zračí. S klatby církevní, pokudž surovou silu na uzdě držely, tomuto pokroku napomáhaly a nejednou prostředkem tohoto církevního trestu docílono, čehož žádným trestem občanským docíliti možná nebylo. Nebo bujaři národové tito ač se sporům a válkám vezdy náchylní, přece pod pancířem železným chovali srdce plné vroucích nábožných citů, a chovajíce v sobě vážnost ku představeným Církve dali se také jimi rádi vésti a církevními tresty utrotiti.

Tím vším, jak již povědino, utvořena velkolepá jednota evropských národů, kteří všickni považující se za jednu velikou rodinu Páně, jednu nejvyšší hlavu, jeden nejvyšší zákon nad sebou uznávali, ctíli a protož i ke společným obrowským činům sobě pomocné ruky podávaly, jak to viděti v řízácích tazích pro vybojování svaté země podniknutých — (od r. 1096—1291). Nejkrásněji a nejúplněji provedena idea čili myšlénka ta za času velkého papeže Innocencia III., který v 37 roku věku svého dosednuv na stolicí sv. Petra (r. 1198) po všech evropských zemích s podivnou moudrostí a nejsilnějším důrazem víru, právo a mravy chrániti se jal. Jeho neunavenou činností a všestranným vlivem šířena všude čistota mravů, dyráněna rázně nerozlučnost swatých manželských svazků, urovnány spory mezi knížaty a poddanými, zastávána mužně práva sirotků a vůbec všech bezbranných utlačencův. Pod jeho správou r. 1215 slaven všeobecný

sněm, čtvrtý Lateranský, na němž 1400 knížat církevních (patriarchův totiž, arcibiskupů, biskupů a opatů) a mnozí poslancomé z východu shromážděni byli. Tentráte zářil Řím v největším lesku slávy. Dány tu výborné zákony k zachování jednoty církevní, k obnovení a sesílení kázně mravní, k utěšenému rozkvitání neuhoněného, právě apostolského života v duchovenstvu, ustanoven též nový křížácký tah do svaté země a mnoho sporných věcí urovnáno. Balachové, Srbové, Bosňané, Bulhaři, Arménové a Řekové wraceli se k jednotě Církve římské, i zdálo se, že již blízko blažený čas, kde se vyplní připověď Páně, že bude jeden ovčinec a jeden pastýř. S síla Mohamedánům ve Spanhelích, kde až posavad nadvládu měli, byla pod tímto papežem na vždy zlomena. S po jeho smrti (r. 1216) zaujímali výteční papežové, jako Honorius III. (1216—1227), Innocenc IV. (1243—1254) stolicí sv. Petra. Oba mužně zastávali práva církevní proti přechmatům mohutných císařů z domu Hohenstauffského, a prosili spolu co spisovatelé církevní. Zvláště Innocenc IV., obecně bleskem a otcem práva nazývaný, tak veliké důvěry u slovanských národů požíval, že se mu podařilo, ruského velkoknížete Daniele k jednotě Církve přivesti, jakož i o něm známo, že Slovanům Illyrským *) zase pro-

*) Až posavad v diecích Meljské (na ostrově Krk), Zadarské, Splitské a Šibenické (v Dalmácii) konají se ve 116 obcích služby Boží v jazyku staroslovanském a počet duší v těchto obcích pácí se na 70, neb 80,000. Ažbyť užívají hlaholské. —

půjčil právo slowanště liturgie, ježto jim Řehoř VII. byl odňal. Za panování těchto velikých papežů vydány také zákony, jimiž u všech far-
ních, klášterních a stoličných chrámů zařízeny
školy, a nejedny z těchto záhy na stupeň wy-
sokých škol (uniwersit) se povzneshy, jako ku
p. Salernská a Bononienká r. 1200, Pařížská
r. 1206 a t. d. Z nich za krátký čas wzešly
Církwi přeweliké okrasy wědy jako Alexander
Halešský (+ 1245), žák přewýtečného Petra
Lombardského, Albert Veliký, který pro své
neobyčejné wědomosti w přírodních wědách
u sprostých lidí w podezření padl, jakoby čar-
wati uměl (+ 1280), sw. Tomáš Akwinský
(+ 1274), který swou hlubokomyšlností, swým
ostrowtipem a bohatostí ducha se předmětem
wšeobecného obdivu stal a pro swůj čistý, ne-
úhonný život jmenem „anjelského“ učitele Cír-
kwe wyznačen byl; dále sw. Jan Bonawentura,
který doktorem „serafinským“ nazwán ducha-
plnými spisy a zářícími cnostmi swými co jedna
z nejkrásnějších ozdob a hwězd Církwe tenkráte
se stwěl. Mimo tyto zářili lesem swatého ži-
wota tehdáž jiné přeutěššené hwězdy, jako sw.
Frantisek Serafinský, a sw. Dominik, slawní

Jihoslowané neprávě se nazývají Illiry. jelikož nejsou Illi-
rowé, aniž mluví jazykem illirským, který byl nářečím jazyka
řeckého, nýbrž mluví jazykem Srbským, jež nazývají
w Slatwonii slawonským, w Dalmacii dalmatským a jehož
nářečím jest tak zwaný ob něho jen málo odchylný jazyk
Chorwatský. Jelikož jihoslowanští národové, jichž 15 milli-
onů jest, jsou jeden kmen, snadno by také jeden spisovaný
jazyk mítí mohli, o čemž se také nyní wšemožně nřiluje.

zařadatele řádů soujmenných, dále sw. Klara, řádkyně sw. Františka Serafinského, sw. Alžběta, landhraběnka Durinská, a mnoho jiných světic Božích, které libeznou múní wýtečných cností swých celou Cirkew Boží obradowaly, slowem: tenkrát přeutěšeně rozkwétal život cirkewní, rozkwétaly umy a wědy, směřující jediné k oslawení trojjediného Boha; nebo křesťanstwí poswěcujícím duchem swým prostoupalo wssecky wrstwy společenstwa, wssecky stawy, wssecky poměry a trhy života. Bylo to w pravdě utěšené jaro rozkwětu života cirkewního w bujících národech křesťanských.

Alle bohužel na této wýssi neudržel se život křesťanský, nýbrž w běhu 14. a 15. století náramně slesl. Příčina tohoto klesnutí a pramen wsseho zlého, jež z toho nutně vyplýwalo, musí se hledati w nadwládě, jižto francoufský král Filip, přijímán Krásný, se jal promozowati nad stolicí sw. Petra. Wěc pak se udála takto.

We sporech s Císaři z domu Hohenstaufského, kteří opowážlivě sahali na pojistěná práwa Cirkwe, přimykli papežowé pro swou ochranu útočiště bráti ke králům francoufským. Tito s welikou ochotou takowé ochrany se podjímali, awšak se spolu snažili ochranu tu we prospěch francoufského národu a pro sláwu trůnu francoufského wssemožně wykoristiti. Toho se docílilo dosazowáním rodilých francouzůw na stolicí sw. Petra, kteří we wssem jednání swém prospěch a sláwu Francoufska na žeteli měli. Sám papež Bonifac VIII., wýtečný to práwník

a rázný ředitel Církve, choval drahně času zvláštní náchylnost k Francoustu, dávaje mu přednost před ostatními říšskými křesťanskými. Když ale lakomý a násilný král Filip Krásný jeho prostřednictvím ve válce zahrhl a beze všeho ostýchání Církvi ve Francoustu obíral a práva její ztenčoval, tedy Bonifac VIII., uznávaje to za svou povinnost, takovému počínání se opřít, pozdvihl proti tomu hlasu svého, vyhrožuje mu církevními tresty. Aťšak chytrý král zatím o to dbal, jakby církevními trestům již napřed všechnu domahu odjal. Když totiž spor mezi králem a papežem k takové výši dospěl, že již skutečně oněch církevních trestů se obávaní bylo, svolal Filip mimo francouzské biskupy a šlechtu, také poslanece měst a zcela proti pravdě vykládal jim, kterak prý papež Bonifac tvrdí, že král i ve světském řízení království svého jemu podroben jest a je co léno od papeže propůjčené považovati má. Poslanecové tito městští, jimž se ještě nikdy takové cti nedostalo, že by tu poradám říšským byli pozváni byli, novým významěním tím zcela blaženými se cítili a nepravým vykládáním celého sporu obloužení jsoouce prohlásili se s radostnou ochotou, že chtějí s králem proti papeži zastávati neodvislost království a čest národu francouzského (r. 1302.) Bulla, jižto papež na to zaslal, byla spálena; biskupům a kněžím nedovolovalo-se více do Říma jíti; a jakkoliv papež v Římě se prohlásoval, že mu nikdy nenapadlo na neodvislost Francousta sa-

hnouti aneb je co pouhé léno papežské považovati, přece prohlášení takové, jelikož si ho Francousové neomýšlali, zcela na zmar přišlo. Papež na to slavně hlásal světu, že v říši křesťanské dvě mocnosti jsou, jedna duchovní, druhá světská; duchovní moc, která od Boha zjevenou pravdu co pravidlo pro všechny mravní poměry přijala, že tím nad světskou povýšena, a jeduají-li přý králové anebo knížata proti základům věčné pravdy ku pohoršení věřících a na škodu jich duchovního blaha, že papež svou nejvyšší duchovní mocí, kterouž nadomstemi křesťany bez rozdílu má, také krále a knížata církevními tresty ku pořádku mravnímu přiměti může. Na to však král surovým násilím odpověděl, an papeže najatými žoldnéři přepadnouti a svými přívrženci v Římě uvězniti dal. Nad touto náramnou urážkou a spolu starostmi o Církvi Boží, jižto smutné časy hrozily, tak se rozbolelo srdce staříčkého papeže, že se brzo rozžehnal se světem (r. 1303).

Když tak chytrou politikou Filipa Krásného poslední důrazný odpor se strany papežův proti nadvládě Francouška zlomen byl, podařilo se wliwu téhož krále, že na stolicí sv. Petra povýšen Francoush pode jménem Klement V. (r. 1305), který we všem vůli krále Francoušského se podrobowal, skoro jen samé Francousy za kardinály sobě wyvolowal, a své sídlo nikoli w starém Římě, nýbrž we francoušském městě, Awignonu, zarazil. Toto přenesení sídla z Říma do Awignonu utázalo se we

svých následcích velmi záhubné a zůstane věčně
 výstražným pomníkem papežům, aby prvotného
 Bohem určeného sídla svého, Říma totiž, ni-
 kdy neopouštěli. Ne bez příčiny zajisté zřídila
 to Božská prozřetelnost tak, že jak mile starí
 císařové římsští křest svatý přijali, sídlo své
 ze starého Říma do nového města Konstanti-
 nopole přenesli, aby tak starožitný Řím zůstal
 papežům a tito úplnou svobodu a neodvislost
 od světské vlády majíce tím důrazněji hájiti
 mohli práva Církve a náležitě říditi její zá-
 ležitosti. Přesídlením ale do Avignonu stali se
 papežové sluhami francouzské politiky nemajíce
 leč stínu svobody. To se nejzřejměji ukázalo
 ve sporu papeže Jana XXII. s Ludvíkem Ba-
 worským, jehož sobě knížata německá za krále
 zvolili. Ve sporu tom snažil se papež korunu
 německou přenesti na Karla, krále francouzského.
 Tím důvěra k stolici papežské velice rozvitlána
 a vážnost k svrchované moci té podlomena.
 Sedmdesát let sídlili papežové v Avignoně,
 okoušejece nadvlády královské moci francouzské,
 protož i čas ten vším právem zajetí Bably-
 lonskému se přirovnává, a co pramen všech
 zlých, z toho vyplývajících věcí v Církvi Boží,
 se považuje. Po ten čas jenom Francouzové
 dosedali na stolicí sv. Petra, a tito zase jen
 Francouze za kardinály sobě volili. Řím pak
 a církevní stát víc a více pustly a starý duch
 republikánský zase se tam zmáhati počal.

To však nebyly ty jediné truchlivé ná-
 sledky přesídlení-se papežům do Avignonu, z udá-

losti té mělo ještě mnoho jiných horších zel vypučiti. Několik papežové sami v Avignoně sídlící co do mravu neuhonni byli, přece jejich dvořeninové velmi bujný život vedouce vážnost papežův podrývali. Mimo to zanechal papež Jan XXII. velmi mnoho peněz po sobě, kteréž totiž pro nový tah křížácky byl sesbiral; tím však dvur papežský upadl v zlou pověst, jakoby příliš lakoměl a do svého měšce naháněl. Nad to nademše církevních trestů až přes příliš užíváno, a užíváno jich i tenkrát, kde příčina takového užiti nebila tak jasné do očí jako za dřívějších časů, čímž ohromující jich dojem znenáhla mizel až posléz trestů těch ani si nevšímáno.

Na nejvyšší pak vrchol záhuby dospěly ty věci, když poslední neblahé, ovoce francouzské nadvlády dozrálo, totiž nešťastná veliká roztržka. Papež Řehoř XI. dal se prosbami a napomináním svaté Kateřiny Senenské pohnouti, že se do Říma navrátí, aby v státu církevním strážně spustlém opět zavedl pořádek (r. 1377). Tam však jej zastihla smrt a kardinálové přitročili hned k nové volbě. Na snažnou žádost Římanův wolen Blach, Urban VI. (r. 1378). Když ale tento se prohlásil, že v Římě bydleti chce, utekli se francouzští smýšlející kardinálové pod ochranu královny Neapolské a pod zámyslem, jakoby wolba Urbana VI. se nebyla řádně dala, wolili jiného papeže, kardinála Roberta ze Genew, kterýž se nazýwal Klementem VII., a hned i v Avignoně

své sídlo zarazil a od Francouška všemožně podporován byl. Tím celá Evropa na dva protivné tábory se rozpadla, a nestěšili toto domršeno, když sněm Písanů (r. 1409) chtěje roztržku odstraniti a žádoucí jednotu Církvi zase zjednati, nového papeže v osobě Alexandra V. zvolil. Zeliť totiz dva protipapežové Řehoř XII., a Benedikt XIII. se důstojnosti papežské odřici nechťeli a od vlády světských v tomto odporu všemožně podporováni byli, bylo nyní třé papežův, že kterých každý se za pravého papeže vydávaje dva ostatní s jejich přívrženci z Církve vylučoval. Z zdálo se, jakoby jednota Církve na vždy ztracena byla a mnozí wýteční mužové jako sv. Vincenc Ferrerský nevěděli kde pravého papeže hledati. Tato neblahá roztržka, kde tři papežové najednou byli, trvala bohužel 40 let, až sněm Kostnický (r. 1414—1418) wolením Martina V. za pravého náměstka Christowa ji konec učinil.

Nesťastná tak dlouho trvající roztržka wyplodila tisícero zlo a swrhla společnost křesťanskou s dřívější wšse utěšené čistoty mravůw a krásného pořádku v hlubinu veliké zkázy. Zeliť tři papežové byli a každý značné dworěninstwo wydržowati musel, saháno ku prostředkům méně slusným, nejwšší církevní moc snižujícím. Protož touženo od národůw na rozmnožení poplatkůw, jež se papežům odváděti musely, s newolí nesheno, že papežové úřady církevní s bohatými důchody dříwe než se uprázdnilý, příslibowali a jich několiť najednou

žádávali osobám, které sice důchody braly ale žádné služby nenynkonávaly. Touženo, že dva veliké neřády, proti kterým dříve velikí papežové, jako Řehoř VII. a Inocenc III. se vším důrazem apoštolské moci své neunaveně bojovali, že totiž swatokupectví t. j. kupování duchovních úřadů (simonia) a nezdrženlivý život duchovních zase valně se rozmáhaly, že i v klášteřích, prv učeností a přísnou mravností svých oudů synoucíh, na mnoze kázeň hynula, čehož následkem i cud a stud pospolitého lidu hynuly a náramná neřazanost se vůbec šířila. Tato neřazanost a nestudnost tak vysokého vrcholu dosáhla, že se neostýchali laikové všech stavů, církevní jmění násilně sobě přisvojovati, zákony mravnosti nejpohoršlivějšími prostopášnostmi přetračovati a z církevních trestů si jen smích tropiti. —

Přes to přese všecko nescházelo i těmto truchlivým časům bohatých zárodků všeho dobrého. Při vši mravní zkáze ozářena Církve tehdaž krásnými hvězdami, mnohými totiž výtečnými světci a světicemi Božími. Takovými byli mimo sw. Jana Kapistrána swatý náš Jan Nepomucký, který právě v tom čase koruny mučednické sobě dobyl, dále sw. Frantisek Paulanský, sw. Bernardin, sw. Wawřinec Justinianský, sw. Vincenc Ferrerský, sw. Kateřina Senenská a sw. Brigitta, které Církve Boží v nejsmutnějších časech obradowaly, a věčně zářící okrasou její zůstanou. Mimo to stvěli se na obzoru Církve sw. co hvězdy výteční učenci,

jako Jan Gerson, kancléř university Pařížské, Petr Alliachý na důstojnost kardinálskou povýšený, jakož i Mikuláš Klemenžský a Kusaný, vynikající nejenom velikou učeností, nýbrž i neúhonným, vzorným životem. V této době vznikl také spolek „duchovních a bratrův společného života,“ kterýž od Gerharda Groota, bohoslovce Kolínského na Rhýně († 1384) založen slovem i příkladem pravou pobožností křesťanskou, s čistotou mravův spojenou, valně rozšiřoval a i vědy milerád pěstoval. K tomu spolků náležel i bohomyslný Tomáš Kempený († 1471), skladatel zlaté knihy o následování Christa. Duchovní k tomu bratrstvu náležející i při obecné zkáze švětili se neúhonností mravův a v jejich prsou hřálo svaté nadšení pro božské věci; pročez i mnohými výsadami od papežův vyznačeni byli.

§. 3. Jaký byl tehdáž stav věci obzvlášť u nás?

Co pak milé vlasti naši se týče, můžeme všim právem se chlubit, že zde zkáza mravův mnohem menší byla než jinde. Nebo zde ještě blaze působili dobří živelové, jenžto byli pozůstali ze zlatého věku pod wýtečným arcibiskupem Pražským Arnostem a pod Karlem IV., králem Českým a císařem Římským. Za jeho panování Čechoslované, v čelo evropských národů vynikli, a nejvyššího stupně osvěty, slávy a blaženosti dosáhli. Měli vysoké stoly v Praze, r. 1348 od Karla IV. zřízené, které nic ne-

odewzaly nejslawnějšším školám vysokým we Francoušku a w Italii, a na kterých mimo Čechoslawany, to jest: mimo Čechy, Morawany, Slezany a Slowáky, také jiní Slowané, jako Poláci, Serbowé, Rusové a nad tyto i Litwané, Uhři, Němci a jiní študowali. Zať krásně tenkrát umy rozkwétaly, o tom jasně swědčí památky z oněch dob pozůstalé jako t. p. chrám sw. Wita na hradě Pražském, pražský most, Karlow (kde řeholní jsou kanovníci sw. Augustina), hrad Karlstein a přemnohé w tomto hradu zachované skvostné památky malířství, sochařství, litectví a ozdobného wykládání drahými kameny, kterýmžto památkám až podnes umělci wšech národůw wyzdělaných se obdivují. Na jať vysoký stupeň oswěta tenkrát w národu našem Čechoslawanském dospěla, nejlépe poznati lze z wytečných duchaplných spisůw Smila z Pardubic a se spisůw Tomáše Štítného, rytíře českého, který ať od r. 1325 až 1400 žil. Spisy tohoto rytíře dýchají spanilým duchem křesťanským a ukazují se býti wýplody ducha mohutného, důmyslného, wyspělého, Cirkew a národ swůj upřimně milujícího, sloweni: ukazují se býti wýplody pravého mudrce křesťanského. Jsou psány společným spisowným jazykem Čechůw, Morawanůw, Slezanůw a Slowákůw*) a zůstanou, jať swým obsahem

*) Prawíme: společným spisowným jazykem Čechůw, Morawanůw, Slezanůw a Slowákůw. Je bratři naši na Slowensku jiného spisowného jazyka nežli Čechové před nynějším stoletím neměli, dokazují jasně tolikrát listiny

tať svou formou, věčnou okrasou a chloubou
našeho národa.**) I můžeme všim právem

stát, které se ve výtečném Světogoru Nowin Slowinských
utvářejí. Mezi Čechy a Slováky jest toliko ten rozdíl, že
v Čechách za příčinou vždy probuzenějšího života literar-
ního se formy jazykové více vyvinuly nežli na Slowensku.
Ktý by bratři naši na Slowensku pomněli, kteráť teď
všecky snahy všade tu sjednocení směřují a že každý,
kdož toho činiti opomíjí, blbě poblýchá. Opravdovým
vrahem svého národa jest, kdo v něm rozkolnictví jazy-
kové páse a soubruh vráhův, kdo od sjednocení přiroze-
ného zdržuje. Ale bohnžel takovéto rozdrobování fil národ-
ních jest stará wada Slowanův.

1.

Kdož tam stojí? Wiz ty zraků wzborné,
Chmúry hněvou se mn v obočí
Kolotáním plachým plahoči,
Vlešty srsti z očí lidomorné.

2.

Wšak wiz změnn! Hledy běže dworné,
D jakési lásce swandroči;
Divoké wšak stráně tlnmoči,
Že w něm hoří peklo přepotworné.

3.

Slowinský ty libe, lásto moje,
Znáš-li toho pradawného hosta,
Zenž ti dwoři, wšak smrt jistou stroje?

4.

Ať ty's buše přenewinná, prošlá;
Namlnwit se dáwáš proti Čechu,
Hájiš hlawně pod swon wlastní střechu.

I básul p. Suffilowých „Růže a trul.“
str. 131, w Brně 1851.

**) Na nářku podáváme zde jeden zlomek z jeho spisůw a sice
w půwodním, tehdejšímu jazyku: „Chcete-li w pamět wše-
mohúci Boží moc přiwesti sobě, znawenajte, tak (jak) jest
to weliká wěc: wše z ničehož učiniti! Který to můž smysl
esíeci? Malá-liž' moc, i najmenší wěc z ničehož učiniti?
Zbálit se to neweliké moci, pomysl (pomysli), co (co jest)
nic, a co jest něco: tak (jak) jest to od sebe přebaleko!
A když by to byla weliká moc, ježto by i jedinu wěc a
najmenší mohla z ničehož učiniti: tak (jak) jest welice tu
moc wážit, ježto (ježto jest) tak welikú wěc, a tak mnoho

twrditi, že národ náš, ze kterého se tak veliký mudrc vydařil, musil tenkrát na vysokém stupni vzdělanosti a mravní zvedenosti státi.

Dominouce výtečné kazatele české, kteří tehdaž mečem slova Božího mohutně vládnouce srdce křesťanská k lásce Boží a ke všem krásným cnostem podněcovali, uvedeme zde na důkaz, že žalostný úpadek mravného života nebyl ve vlasti naší tak valně jak jinde rozšířen, toliko ještě slova veleučeného svobodného pána J. A. Helferta, státního sekretáře, z jeho výborného spisu: „Mistr Jan Hus“ na str. 34., kdež takto dí: „Ale i mezi tímto bojem (století 10—13.) a ještě více potom (v 14. století), když nauka a kázeň křesťanská dobyla velikého vítězství, církev v jednotlivých osobnostech a udalostech nejkrásnější triumfy slavovala.“

věci, a z ničehož učinila! Pomysl (pomysli), malá-li jest obora světa všeho i s nebesy vidomými, ježto je vidí, tělesné oko, ježto vše tělo: co pak jest nad to ono nebe krystalové! Pakli chce kto (kdo) pomysli o počtu, co (co jest) stvořeného: zečti hvězdy, zečti rozličná zvířat, pokolenie, ježto mají duši živu, každé podle rodu svého: ono lidé, ono tvoré, ono koni, ono šot, ono zvíř polská (polní), ono ptáci, ono ryby, ono chrůsti, ono můchy, ono žížaly. A co (co jest) těch rozličných proměn, a co hlav každého pokolenie! Ktož (kdož) zná všechno neb slychal, co ono jiného, a ono jiného pokolenie? a co všechny lidi počet a jich vlastow? co píseň (písta)? a tak o všem jiném, bezčíslných věcí, ježto v nich bezčíslný počet: v počtu, v míře i u váze, v šíři i v výš, v blůhosti a hlubokosti. Divíš se, až (že) nemožeb těch věcí stvořených si-
hnouti? Div se více (vice) té velebné moci, ježto mohla to vše, a z ničehož, učiniti! Tak s rozumem mysliti o stvoření pochop (schopnost, mysl chápaci) jest a přistupet Boží velebnosti poznávati, a diviet (divic) se jím (jím), chválu jím vzdáti, a v pokoře a v bázi býti pod moci tak všemohoucí.“

Starší i novější dějepis církve české šlo se dlouhou řadou spanilých úkazů, jichž záře dávno zastírá smutné stíny, kterými po dvě stě let listy jeho se tmily. Údové panujícího rodu a biskupové zemští kromě nemnohých výminek závodili spolu v pobožnosti a oddanosti k Církvi, v svědomitém zachovávání příkazů církevních; dobročinnost k chudým, štědrost k církvi, péče o služebníky Církve od mnohých z těch i oněch takovou měrou byla vykonávána, že se tomu nasse hladomřivá doba může sice obdivovati, sotva ale v rozsáhlosti rovně velikolepé vyhovnati; počnouc od obou svatých, kteří mučennickou smrtí zpečetili křesťanství země svého, Václava a Ludmily, a od knížete Spytihněva II. přestavitele zámeckého chrámu Pražského, an celý půst trávil v domě kanovníckém vykonáváje skutky pobožnosti a dobročinnosti, až po Václava II. štědrého zakladatele kláštera Zbraslavského, an denně v kapli Všech Svatých slýchával jednu, často pak několik mší svatých po sobě, po každé podáváje groš „manum osculando celebrantis“ (ruku sloužícího kněze líbaje); a až po otce vlasti císaře Karla čtvrtého zakladatele dómu Pražského, tvůrce arcibiskupství v Praze a biskupství v Litomyšli, neunaveného sběratele sv. ostatků a pokladů chrámových, an ročně zavřev se v kapli sv. Kateřiny několik dní na zamilovaném svém Karlštejně trval na kolenou; a opět počnouc od sv. Vojtěcha, jednoho z nejznamenitějších mužů, jež kdy vlast

česká zplodila, od biskupa Jzga, an denně 40 chudých krmiwal, sám jim s radostnou twáří podáwaje pokrm i nápoj, a od Jaromíra, an w čas postu leže na dlažbě, noci tráwil w kostele na modlitbách a den rozdělowal mezi služební Božími dáwáním almužny, umýwáním nohou dwanácti poutníkům a častowáním 40 chudých při stole swém, až po prvního arcibiskupa Pražského Arnosta z Bardubic, rownorodého současníka welikému Karlovi, muže kteréhožto spanile wzezření bylo obrazem wznesené myslí a twůrčího ducha jeho. A jako stolec tuzeci a stolice biskupská tak swěla se i kapitula Pražská dlouhou řadou mužů wynikajících duchem organisatorským, jako byl probosst Marek, opravce a zwelebitel kapituly Pražské, anebo důmyslem a wědomostí, jako byl Rošmas otec dějepisu českého, anebo obětowností we službě Církwe, jako byl Wit, an po třicet let zastáwal úřad děkanský, neumdléwaje w péči o zwelebení chrámu nadanými a ozdobowáním oltářů a kaplí, denně prvním býváwe w kostele, kdež obcházel oltáře, budil zvoníky, klepal na dveře žákůw a potom wstoupě na kůr sám začínal hodinky, jestliže kněz týdeniit w čas nebyl na místě swém. Mezi kláštery zdá se že jmenowitě starší od samého založení důstojné místo držely co do kázně a wzdělanosti. Biskup Jan IV., když l. 1331 wšítowal klášter Břewnowský, pochwálil opata a konwent pro přísné zachowávání řehole, welebil pobožnost, poslušnost a čistotu mrawu jejich, a jediné, co wytykal —

i jistě že ve mnohých klášterích oné doby napak se dalo! — byla menší pečlivost ve správě světských statků.“ Tak bí svobodný pan Helfert. Než nad to nade vsedlo klášti musíme jiný utěšený výjev křesťanského bohumilého života za oněch časů, totiž výtečné cnosti a velikými zážitky ozářenou smrt sv. Jana Nepomuckého, který ohnivou výmluvností svou jak na kazatelně, tak ve zpovědnici lásku Boží v srdcích rodáků svých rozněcoval a nechtěje tajemství sv. zpovědi vyžraditi, na rozkaz krále Václava mnohonásobně mučen a posléz do Vltavy (r. 1383) hozen byl, kteréhožto muky sv. miláček Páně vsedchný s hrdinskou trpělivostí a odemždaností do vůle Boží snášel, čímž nejslavnější koruny, koruny mučednické došel, zůstáváje vezdy nejspanilejší okrasou Církve a chloubou národa našeho česko-slowanského.

W tentýž pak čas dorůstal w Čechách jiný Jan, který měl zemi tuto a s ní sdruženou Moravu jak svými bludy tak válkami tudíž posllými w propast záhuby uvrhnouti, totiž mistr Jan Hus r. 1369 w Husinci narozený, který dokončil swá studia w Praze r. 1396 mistrem svobodných umění, r. 1401 děkanem fakulty filosofické na universitě Pražské a spolu kazatelem w tak nazvané kaple Betlemské se stal, roku pak 1402 k nejvyššímu důstojenství akademickému, k rektoratu Pražské university povýšen byl.

Připomenouti zde dlužno, že když za při-

činou dvojice i trojice papežův neřázanost se
 valně rozmáhala, potřeba nápravy jak ve
 hlavě tak v oudech Církve hluboko citěna a
 důraznými hlasy vymáhána byla. Jen že bohu-
 žel muži ti, jižto se takové opravy domáhali,
 na dva tábory rozpadali, totiž na tábor těch,
 kteří na pravé, zákonité, Bohem stanovené cestě
 žádoucí opravy vyhledávali, a na tábor oněch,
 kteří vystoupivše z kolejí Bohem naznačených
 na bezcestí bludův zabíhali, chtěje opravití ne-
 jen lázeň mravní, nýbrž i svaté učení, Církvi
 od Christa svěřené, a které jsouc věčně prav-
 divé, a nepomíjejícím přispěním Ducha svatého
 chráněné, žádné opravě nepodléhá. V prvním
 táboru viděti může výtečné učenosti a čistotou
 mravů slynoucí, jakými byli již zde jmenováni
 Jan Gerson, Petr Alliacký, Mikoláš Klemenžský
 a mnozí z nassich vlastí, jako Jan Zelezný,
 biskup Vitomyslský, M. Stěpán Pálec, M. Sta-
 nislav a Petr ze Znojma, Jan Eliae, Jan
 Protiva, Ondřej z Brodu, Michal z Němec-
 kého Brodu (de Causis) a mnoho jiných. V dru-
 hém táboru pak vidíme nejpředněji Witlefa,
 angličana a profesora na universitě Orfordst
 pak Husa a jeho věrného přítele Jeronym
 Pražského, jakož i nescíslné zástupy všech těch,
 které příklad dvou těchto mužův za sebou po-
 táhnul.

Stará to pravda a zkušenosti všech sto-
 letí stvrzená, že jenom oprava na zákonné
 cestě hledaná a docílená, ku blahu jak jedno-
 tlivců tak celé obce slouží; naopak ale že každá

oprava na cestě nezákonné, revolucionářské vyhledávaná jenom k záhubě mede. To se na novo potvrdilo nezákonnými snahami mužů z tábora druhého.

Willef r. 1360 jal se Církvi opravovat na takovéto nezákonné cestě, wšelikou hanu kydaje nejprw na mnichy žebrawé, pak na ostatní duchowenstwo a posléz i na papeže. Tím wyssinow se z koleje zákonů prawdy nezměnné a moudré tázně, octnul se na bezcestí bludůw, uče tomu, že kněz, dopustil-li se těžšího hříchu, moci a důstojnosti kněžské pozbývá a laikové (swětští) že nejenom práwo, nýbrž i powinnost mají, jemu nedáwati powinných dáwek, ano že práwo mají jemu i statky jeho odebrati. Cestující kazatelové šířili pod jeho správou tyto a podobné revoluční zásady o přirozené rovnosti wšech lidí mezi obecným lidem, čímž trwawé wypuřlo lidu zbouření a drancování, tak že život samého krále w nebezpečenství uveden. Willef skoučil sice pokojně swůj život r. 1384, maje w Anglicku mnoho mocných ochranců, awšak zásady jeho, ač od Církwe co bludařské prohlášené, i po jeho smrti našly mnoho přivrženců a byly bludařskými spisy jeho, ač od Církwe zapovězenými, i do jiných zemí šířeny.

Zelikož tehdejší král český Wáclaw IV. měl sestru Annu wdanou za Richarda, krále anglického, a tudíž nekteří Čechové w Orfortě študowali, snadno jest se domysliti, že strze tyto také do Čech spisy Willefowý se dostaly.

Z nich čerpal i Jan Hus své bludy a šel ještě o troš dále. Nejprvé horlil proti nadpravím velkým, která ve slovanském hlavním městě Praze se propůjčovala cizincům a toužil na velké křivdy, které se dějí českoslovanskému jazyku a národu, jelikož vsedky znamenitější a významnější úřady se propůjčovaly cizojazyčníkům a tito v obecní radě skoro vsedka místa zaujímali. Z docílil skutečně, oč se zasazoval; nebo brzo nadpraví cizozemců zrušena a přewaha dána žiwlu českoslovanskému. Tím sobě u národa svého vsseobecne důwery a obliby dobyl. Swrchowaně vsšak litowati jest, že této důwery použil, aby w srdce neopatrných zasel koukol swých bludůw. Neb hrdě smýšleje sám o své neúhonnosti, počal jako prvé Witlef wyjžděti sobě w kázaních na papeže, biskupy a kněze a spolu twrdil, že prý důstojnost papežská není ustanowena od Christa, jak Cirkew swatá katolická tomu učí, uhybž že vyplývá z moci císařské, powinnost poslušnosti k Církwi že prý pouhá wymyšlenina lidská, o které prý písmo sw. ničeho newí a tudyž že každý kněz kázati smí jak chce, třebaš mu to zapowědino bylo; dále že člověk, dopustí-li se těžkého hřichu, pozbywa ihned vsí duchowní neb swětšé moci své. Zwlastní wáhu kladl také na bludné učení své o wěčném předurčení jistých lidí k spasení, a twrdil že právě tito předurčenci dohromady tworí Cirkew Boží. — Na jewě leží, že takowými to sadami w patrném odporu stál jak s písmem sw., tak s Církwi katolickou.

Všim právem tato učí, že důstojnost papežská
 jest Christem ustanowena, anť sw. Petrowi
 řekl: „Ty jsi skála a na též skále rozdělám Cír-
 kiew svou a brány pekelné nepřemohou jí. A
 tobě dám klíče království nebeského, cožkoli
 svážeš na zemi, budeť svázáno i na nebi, a
 cožkoli na zemi rozvážeš, budeť rozvázáno i na
 nebi.“ (Mat. 16, 17—19.) „Pasíž beránky
 mé, pasíž owce mé“ (Jan 21, 15—18.) Je-
 likož Církw věčně trvati má, nemohla nej-
 vyšší důstojnost církwní se sw. Petrem wy-
 mříti, nýbrž musela na jeho zákonité nástupce
 w Římě přecházeti. — Tak též všim právem
 Církw sw. poslušnosti od swých oudů žádá a
 patrná to lež, že písmo sw. o takové povin-
 nosti nic newí. Pomněme jen na známá slova
 Páně u sw. Mat. 18, 16—17.: „Když pak
 Církwe neposlechne, budiž tobě co pohan a
 publikan (zjewný hříšník).“ Tak též patrný to
 blud, že by Církw toliko z předurčenýchť věčné
 spáse čili ze swatých požusťawala, jelikož i mezi
 apóstoly Páně Jidáš byl a Spasitel náš ne-
 jednu Církw svou roli přirownává, na které
 mezi psenici i koukol roste. — Co pak twr-
 zení Husowa se dotýče, že kdožkoli těžkého
 hříchu se dopustí, tím i hned vši duchovní
 neb světské moci, kterouž má, pozbývá — jest
 to co blud již tím naznačeno, že sám Ježíš
 Christus stoji před opowrženým Kaisásem jej
 co Bohem ustanowenou wchnost duchovní ctíl
 a jeho rozsudku rovněž tak jako nesprawedli-
 věmu rozsudku Pilatowu se podrobil řka: „Ne-

měl by's žádné moci nademnou, kdyby ti ne-
 byla s hůry dána.“ A kdože newí, kterať
 i apóstol Páně sw. Petr (I. 2, 18.) napo-
 míná služebníky, aby poddáni byli se wšši bážní
 (wážnosti a uctiwości) pánům netoliko dobrým
 a mírným, ale také rozpustilým; „neboť“ do-
 kládá, „tak jest milost (zásluha před Bohem),
 jestliže kdo pro svědomí Boží snáší zámутky
 (těžkosti), trpě nespravedlivě.“ W témže smyslu
 píše i sw. apóstol Pawel o wrchnostech, kteréž
 tentráte jsouce pohanské jistě wšsechny bez ne-
 řesti těžších hříchů nebyly: „Každá dusse moc-
 nostem wyšším poddána buď: neboť není moc-
 nosti jediné od Boha: a kteréž wrchnosti jsou,
 ty od Boha zřizeny jsou. A protož kdož se
 mocnosti protiwi, Božímu zřízení se protiwi.
 Kteríž pak se protiwi, tiť sobě odsouzení do-
 bývají.“ — (Rim. 13, 1. 2.) — A kterať
 by také nějakého pořádku w Církwi a we státu
 stáwati mohlo, kdyby ono učení Husowo plat-
 nosti nabylo? Zdali by se hned wšsecky zá-
 klady společenstwa newiklaly a brzy do kořan
 wyvráceny nebyly, jakož se i napotom skutečně
 stalo? Není-li tedy toto učení na wýsost ne-
 bezpečné, revolucionářské, nekřesťanské?

Rowněž tak revolucionářské bylo Husowo
 přílišně horlení proti odpustkům, snižování a
 tupení duchowenstwa, které se s jeho zásadami
 nestownávalo, a neméně záhubným se ukázalo
 přesvědčení Husowo a schwálení toho, aby se
 wečeře Páně pod obojí způsobou věřícím roz-
 dávala.

Taková a podobná učení zjevně rosfedny základy stáwajícího pořádku podkopáwala a je-
likož Hus je s welikou horlivosťou z kazatelny
hláfal, rozbouřil myslí lidu w takowé míře, že
brzy hrozných wýstupků se bylo obáwati. Pro-
čež také arcibiskup Pražský, Zbyněk jemu kazati
zapowěděl; awšak Hus zapominaje, jak dí
Palacký (kn. 11. str. 101): „že také pokora
i poslussenství jsou cnosti křesťanské,“ nedbal
zapowědi té anobř tím wice káral a odkrýwal
wadny předstáwených církwe, dělaje se, jako by
sám jediný mezi duchowenstwem byl zcela ne-
úhonný a čistý. Bohán pak do Říma, aby
se tam před swým zákonitým soudcem — stolicí
apostolskou — zodpowídal ze wšeho, z čeho
obžalován byl, wytácel se z toho pod rozlič-
nými nedůwodnými záminkami. Po mnohých
bouřlivých wýstřednostech, které gláště za pří-
činou hlásání Husowa proti odpustkům se
w Praze udály, byly bludy jeho zatraceny a
on sám od papeže Jana XXIII. dán w klatbu
(r. 1413). Tu počal Hus jako obyčejně wšickni
kacíři od papeže se odwoláwati a táhnouti ke
Christu samému, co prawé a jediné prý hlavě
církwe, mimo kterou žádné jiné, widitelné, prý
potřebi není, w kterémžto odwoláwání prawě
tolik bylo a jest rozumu, jako kdyby někdo
řekl: Máš prawý otec jest na nebesích — nač
potřebuje dítě nějakého zemského widitelného
otce? Aneb kdyby řekl: Nejlepší a w prawdě
jediný lékař jest Bůh — nač potřebuje člověk
nějakého zemského widitelného lékaře? —

Co se ustawičného jeho tudyání hany na duchowensstwo týče, prawi o tom welmi prawdivě a důkladně swobodný pan Helfert we swém spisu: *Mistr Jan Hus* (str. 95 a 96), čímž i wýborně Husa charakterisuje řka: „Hus, nebyl muž ducha samostatného; byl nad to, nepracowal nikdy we wlastní správě duchowní, pouhý theoret (člowěk, který něco z knih wi, čehož sám w životě nezkušil). Pojal w sebe co od obou předchudcůw (Waldhausera a Milice, welikých karatelů nemrawůw jak swětstých lidi tak duchowních) zdědil, i přidal k tomu, co od cizozemstých horlitelů o opravu církewní nashlehl. Rozdil ale mezi postawením těchto a jeho byl přeweliký, a kdyby při Husowi bylo býwalo jen poněkud praktického (ke skutečnému životu se wztahujícího) smyslu, a bylo jemu beze wsech osobných wplywů jediné šlo o obecné dobré, nebyl by jeho mohl a měl newiděti. Zesliže Mikoláš Klemenžský, Theodorich Niemský, Theodorich z Wrie a jiní horlili proti kleslé kázni církewní a oprawy we hlavě i w údech se domáhali, wšak wěděli proč tak činili; w samém okolí swém we Francii, w Italii, w některých končinách Německa před očima měli příklady nejpohoršlivější. Tomu ale w Čechách tak nebylo. Církev česká právě za časů Husových měla muže horlivé a bezúhonné za biskupy, měla pána w mravech čistého, myslí lastawého, neporádkům wšelikterým nepřejícího za arcibiskupa; jediné šlo co se Zbyněkowi (arcibiskupowi) wytykáti mohlo, byla krátkozrakost

a slabost naproti Husowi, kterého od počátku bedlivějším okem měl střežiti. Kapitula Pražská ke staré slávě církevní pravoměrnosti a horlivosti připojila novou; veliký kazatel, sflastný v účincích svých mravotárce vyšel z prostředka jejího; i jeden z kanovníků Swatowitských zpečetil příkazání věrnosti kněžské smrti mučennickou. Ze duchovenstvo farské nebylo oddáno samým časným žádostem a užitiům, duchovního svého povolání mimo sebe pouštějíc, tohož důkaz právě vystoupení jich proti Wilešowcům. — Prawda sice že ani v Čechách nebylo wsecko jak by bylo mělo býti; jistě ale že tak zle nebylo jako ve mnohých jiných zemích a krajinách. Co tedy při Klementžském, při Miemském, při Briowí opravdový byl výhled strašti duševní, ježž jim vynucowal pohled na zkažení, v prostřed nich žili: toť při Husowi bylo bezdůvodné větším dílem po nich mlouení, prázdne řečňování. Cinil tak, poněwadž to tehda bylo módou, poněwadž bylo na denním pořádku naříkati a horliti na zkaženost kněžskou. Cinil tak poněwadž se mu nedostawalo praktického tactu; nebo maje ho byl by žiwlůw ku polepsšení, které od časů Karloových i Arnostových a od doby velikých kazatelůw wssude před rukami se nacházely, s myslí lastawou byl užil a na dobrém základu dáleji byl stawěl, místo co v nastrojeném svém rozčilení spatřowal strasidla, kterých nebylo, šířil se o nepořádcích, kterých v míře takové nestawalo. Cinil tak poněwadž mu to poskyto-

walo látku ke zvučným diatribám (přednáškám hadlivým) ke hřimavým Filippikám (řečem)*), při čemž bohaté prostředky organu svého a řeči své mohl rozvíjeti, nic nezbáje na to, že na jedné straně rozněcuje nespravedlivou nedůvěru a nenávisť, na druhé však spravedlivý hněv a rozhořčení, patlí jen posluchačstvo mu křwalo pochwalu.“ — Byl to jeho nejhlavnější wada, že se příliš snažil o pochwalu lidskou, w ní se kochal, ji se i wěsti dával, čímž wsseliká pokora a poddajnost u něho zmizela a místo níž u něho opanowal duch hrdosti a zarputilosti, což neomylná jest známka wssech faciřůw. Další běh věci to potvrzuje.

Roku následujícího (1414) sessel se we městě Konstancii čili Kostnici wsseobecný sněm Církwe, aby se usjednotila Církew zrušením trojice papežůw, pak aby se stala oprawa we hlawě i oudech, a posléz aby potlačeny byly nauky Witlefoway a Husoway, jež podrýwaly základy Církwe. Císař římský Sigmund, bratr krále českého Wáclawa IV., přiměl Husa k tomu, že se odhodlal na sněm se dostawiti, obdržew k tomu bezpečného průwodu. Tam byl třikráte wyslýchán a mnohonásobně k odwołání swých bludů powyzbuzowán; on však twrdossijně přinich setrwal žádaje jako později Luther, aby se mu bludy ty dořázaly, čímž dosvědčil, že

*) Velký starořecký řečník Demosthenes hřimal we swých řečech proti Filippowí, králi Maceдонskému, aby mu Řekové newěřili, obtud řeč proti někomu hřimawá Filippikon se nazýwá.

již nestoji na půdě katolické víry, nebo tato všeobecný sněm za neomylný ve věcech víry pokládá a kdo k ní věrně stojí, nežádá žádného dlouhého dokazování od sněmu, nýbrž jeho výroky za výpovědi Ducha sv. považuje, jelikož Kristus Pán Církvi své věčné přispění Ducha sv. přislíbil (Jan 14, 16). Že Hus skutečně půdu katolickou opustil a na protestantské se octnul, toho dosvědčovaly i také jeho psaní, která v tomto čase přátelům svým do Čech posílal, a ve kterých zřejmě jak sboru všeobecnému, tak i církvi podání vůbec, moci zákonadarné ve věcech víry vesměs odpíral. Tato protestantská zásada byla také příčinou, že otců sborových nepovažoval za soudce, alebrž jen za nepřátele své a jejich výroky se podobiti nechtěl. Tenkrát donesla se sboru Kostičského také zpráva, že mistr Jakoubek ze Stríbra uvedl v Praze rozdávání večeře Páně pod obojí způsobou, což Hus i také schválil, čímž na dráze bludů Husových od jeho stoupenců učiněn krok druhý. Sbor uznáv nebezpečnost takového kroku vydal záповěď na takovéto rozdávání večeře Páně pod obojí i laikům, řkouc v ohlášené o tom bulle, „že ačkoli svátost ta od Christa Pána nejprve apoštolům zvláště, potom pak i věřícím ve prvořadí Církvi vůbec podávána jest pode dvojí způsobou, chleba totiž a vína, přece obvyčej od Církve později z dobrých příčin k uwarování veselivých nebezpečí a nevhodnosti uvedený a již ode dávna zachovávaný, podávati ji laikům

pode spůsobou chleba toliko, má přijat a považován býti za zákon bezúhonný a neproměnitelný, zvláště ano pochybno není, že pod každou spůsobou, i chleba i vína zvláště, po každé celý dává se Kristus. Hanění tedy obvyčeje a zákona tohoto že má za blud pokládáno a zamítáno býti, a urputné v něm setrvání že nese a chová v sobě kacířství“ a t. d. *)

Když posléz vsselike na Husa nalehání jak od sborových otců tak od jeho přátel českých, aby odvolal, ukázalo se býti marným: přikročeno k odsouzení jeho, jak toho žádali zákonové Církve. Bludové jeho slavně a jednohlasně zamrzení a on sám opětně do klatby dán a moci světské odemzdán. Tato nákladala s nim podle tehdejších říšských zákonů, jichžto právnost on i přátelé jeho výslovně uznávali. Zákony těmi vssak ustanoven na nenapravitelue kacíře trest upálení, a ten byl také na Husovi vykonán. Tento spůsob usmrcování pocházel ještě z předkřesťanských dob, nebo již starý pohanský spisovatel a spolu císař římský Julius Cäsar (de bello Gall. VI. 16), který r. 44 před narozením Christa Pána zemřel, vypravuje, kterať staří Gallové (obyvatelé Francousta) svým bohům životy lidské obětovali a oběti takové za živa spalovali, k čemuž nejraději zločince brávali. Jelikož ve středověku kacířství za největší zločin pokládáno,

*) Viz Dějiny národn českého od Palackého knih. XI. str. 194.

jímž nejenom základy Církve, nýbrž i světské říše, zcela na základě církve katolické spočívající, se podržovaly, není se diviti, že císařové římské, jako t. p. Bedřich II., ve svých zákonech říšských ustanovili, aby se zjevným kacířům jazyk vyřezal aneb aby se upálili. S také stoupenci Husovi jako Žižka, který r. 1421 dal padesát osob obojího pohlaví s jejich kněžskými Petrem Kanissem a Martinem Houskou pro bludy Pítkartské upáliti, *) a později Kalwin, který lékaře Serweda pro bludné jeho náhledy o Trojici též upálením na hranici potrestal, ano i Luther a Melancthon, kteří Kalwinovo počínání schvalovali, všickni ti uznávali právnost onoho hrozného trestu, jenž z pohanště doby do říše křesťanské se byl wloudil.

Nelze popírati, že Hus a rož na to i Jeronym přítel jeho hroznou smrt tuto podstoupili s velikou zmužilostí a rečowností. Sam Ceneáš Sylwius později papež pode jménem Pius II., kterýž napsal dějiny národu českého, dí takto o Husovi a Jeronymovi: „Oba snesli smrt zmužile, šli k hranici jako ku kvasu, neprojevivše ani slovem, žeby nestlaštini byli. Ohněm uchvácení pěli (v sílenosti) chwalozpěvy, v nichž je sotwa zarazil plamene praskot.“ Aťsať bohužel neumřeli co mučenníci pravdy, nýbrž co mučenníci lži. Taková smrt, byť sebe rečowněji podstoupená, nemá žádné ceny, a nedosahuje koruny mučenníkův Božích.

*) Viz Dějiny národa českého od Palackého knih. XII. str. 422.

Marně tedy se namahají, kteří Husa nad míru vychwalujíce, žádné úhony na něm ne-
 nalézají a pro jeho hrdinský podstoupenou smrt
 jej největším svatým mučenníkem Božím po
 boku postaviti se osmělují. Nepopíráme tím,
 že Hus měl také dobré vlastnosti, alebrž i tvr-
 díme, že byl stokrát lepší, nežli všickni chvalo-
 řečníkové jeho, jelikož on přemnohým článkům
 wiry katolické věřil, kteréž oni již dávno v po-
 litování hodné zaslepenosti zamrhli. A my rádi se
 přidružujeme k úsudku swobodného pana Helferta,
 kterýž ve spisu swém již často jmenovaném (str.
 214) o Husovi takto dí: „Hus byl muž ne-
 obyčejných darů ducha a nikterak nelze při něm
 upírati wroucnou poctiwou horlivosť o věc, kte-
 rou za pravou měl. Hus w nejvíce kusech zůstal
 buď do konce, buď podstatně na půdě katolické
 a w ohledu tom daleko nedostihl zblouzení
 Wiclefowa. On zajisté nehýbal sedmerem
 swátostí a nové učení o přijímání swá-
 tosti oltářní (pod obojí spůsobou) od něho
 ani nepocházelo (nýbrž od Jakoubka Stribr-
 ského). Pewně zastával učení o očistci a
 uznával prospěšnost přímluw, které kněží
 a swětští, jmenovitě pak osoby příbuzné
 a milené za ubohé dusse w očistci wzdá-
 wají, jakož i dobrých skutků, které k vůli
 nim konají. Nikdy nezapíral prostřednic-
 twí swatých; napomínal k pilnému roz-
 jímání příkladů, „které založeny jsouce
 na zákonu Páně swítí w životě jejich
 jako slunce a měsíc a jiné hvězdy ne-

besté;“ neodvratně zastával poctu nej-
 světější Panny a svatých, a chtěl jen,
 aby se pocta taková přísně rozlišovala
 od klanění-se Bohu povinného. Hus ni-
 čehož nenamítal proti zbožnému užívání
 obrazů a ostatků; jen proti poměrům
 a nečestem, které se neřídka při tom dály,
 obracel ostří slova svého. — „D bez-
 ženství kněžském pronášel Hus náhledy
 přewznešené.“ Jest větší zásluha, říkal, zů-
 stati w čistém panictví nežli wstoupiti we swa-
 zeť manželský. — Kněz víceji powinien jest
 ke zdrženlivosti nežli kdo jiný, netoliko swým
 slibem ale i důstojností stavu svého, pak také
 tím, že má služby Boží důstojně konati a ob-
 zvlášť rukama a rty neposstvrněnými svátosti
 těla Christowa dotýkati se.“ — Pak chválí
 swobodný pan Helfert jeho ostatní dobré po-
 wahy, jeho přísné mravy a volá: „Máme-
 liž zdržeti se žalosti widouce, an muž tak spa-
 nilých darů w matných okolnostech časových po-
 zbývá jasnoty zraků, aby poznával rozhraní,
 kterým se zákonné a chwalitebné snahy o opravy
 dělí od nezákonných a trestných, an neblahou
 letorou svou wehnán na nepravou dráhu troš
 za troš dále strhován bývá až na ta místa,
 kde zůstane dokonalejším kacířem a odpadlcem?!
 Jako w hlavě tak i w srdci jeho žiolové
 dobří i zlí w divné směsi se stýkali. Máruživá
 prchlost, kterou se mnohdy unášeti dával ke
 slovům ničím neomluvitelným; marná samo-
 libost, s kterou sebe spatřoval w samojediném

držení pravdy naproti klamu a mamu ostatních svých vrstevníků; nepodejná urputnost, kterou se proti jinému přesvědčení zpíral, jakož se jednou vyjádřil tu Kristanowi z Brachatic: „Zdání fakulty theologické (bohoslovcům vysokých škol) nepřijal bych a kdybych stál před hranicí mně připravenou;“ sofistická (mudrácká) ústěpačnost, s kterou výpovědi a tvrzení protivníků svých nejednou nabíral; svéhlavá posléze vzdornost, kterou se opíral rozkazům představených svých, rozšívaje ji dál v myslí přívrženců svých — všechno to jsou úhony, které povahu Husovu vydaávají haně nejtěžší.“ — A protož ještě jednou opakuje, že marné jest namáhání těch, kteří Husa nad miru vychvalujíce žádné úhony na něm nenalézají, a v něm oprávně Církve, osvětitelce a mučenníka Božího spatřují. Na opak platí o něm, co náš slavný básník moravský *) píše:

Přemnohý teď jazyk chválí Husa,
 A jej slaví v lásce zvroucnělé
 Jako Církve osvětitelce;
 Svět pak maní za tím hlasem klusá.

A ta moudrost světa holofusá,
 Jenžto muže toho přesměle
 Klade svatým Božím na čele,
 Hřmotněji a hřmotněji pořád busá.

*) Z paně Enfilových básní „Růže a trní“ stránka 111.
 W Brně 1851.

Obnovil on Cirkew, ale k straši,
 Že tím w nečest wětší uběhla
 A w hrob u nás téměř polehla.

Žnal on jáři we tmách naši vlasti,
 Jenž se kwapem po ní rozzehla,
 A wšak ji vlast padla do propasti.

Co w posledních šesti wersších básně této vyřknuto, hned po smrti Husově se doslovně počalo vyplňowati, jak w následujícím paragrafě uvidíme.

§. 4. Stav věci po smrti Husově.

Sotwa se powěst upálení mistra Husa po Čechách a po Moravě rozněsła, počal se lid náramně jítřiti a mnohé wytržky, které se hned na to w Praze a jinde udály, zvěstowaly co sbíhající se mraky hrozící blízkou bouří. W Praze byly domy farářůw, kteří co nepřátelé Husowi známi byly, od přivržencůw Husových přepadeny, wydrancowány a duchowní, kteří útěkem rychlým newyházli, do Wltawy whozeni. Ne mnohem lépe se dařilo duchowenstwu katolickému na wěnkově. Strana husitská každým dnem w Čechách a na Moravě rostla, poněwadž welmi znamenití pánowé Čestí a Morawští se w čelo její postavili a na fary pod jejich patronátem stojící toliko kněze husitské dosazowali, ano wěc Husowa stala se brzy věci národní, jelikož stawové husitsští se rázně na suěnu domáhali práv národních až posawad

žlácowaných, žádajice zvláště, „aby po městech Němci nebyli posazeni na úřad, kdežby Čechové mohli a uměli vlásti, a aby soudové a žaloby v jazyku českém po Čechách se dály, a Čechové aby první hlasy všude po království a po městech měli.“ *) Tím věc Husova veliké obliby u lidu došla a brzo každý upřímný katolíť jmin za nepřitele a zrádce národu.

Husitská strana každým dnem se více a více chrámům, ne bez krve proliti a vsselijakého poskvrňování, zmocňovala a katolíky odtud vytiskovala a obzvláště tentráte téměř nepřemožitelnou se stala, když v čelo její se postavili dva pověstní mužové: Mikuláš z Písného, královský purkrabě na Husi a Brachaticích, a Jan Žižka z Trocnova. Tento poslední, ve válečných věcech nad miru zběhlý, řídil útok rozdrážděných Husitův proti radnici Novoměstské v Praze, z jejížto oken se byly kameny házely na procesi husitskou okolo jdoucí, a jak známo, vedrali se Husité vedením Žižkovým do radnice, kde vše na pořad poráželi, a sedm konšelův s purkmistrem Mikulášsem, rychtářem Miklášsem a s několika obecními staršími okny ven na ulici vyházeli, kde ubožítito schytáni na sudlice a ostěpy, dobiti jsou do konce. —

Smetání toto konšelův Novoměstských může jako první hromový blef blízké již bouře válek husitských považováno býti. Král Wác-

*) Viz Dějiny národa českého od Palackého kniha XII. str. 269.

lao, dověděl se o tomto krvavém výstupu Husitů, rozžuřil se nad tím tak náramně, že následkem toho mrtvicí raněn umřel. Sned druhého dne po smrti krále obořili se zastupové rozjitřených Husitů na kláštery a kostely, kterýchžto kněží byli církví katolické věrnými zůstali; vypáčilosse násilím dveře rozbořili tam oltáře, potřístali obrazy svatých, warhany a wsecky k službám Božím určené ozdoby, zloupili klášter a kostel Kartusianů na Smichowě a wyhnawsse mnichy, ponejvíce muže učeué z Němec, zapálili krásnou budovu klášterskou i rozkotali spolu skostlný náhrobek arcibiskupa Albíka. Taktéž se dalo s kláštery w Bisku, w Klatowech, w Plzni, w Žatci a w Lounech. Wssude tu mnichové zjímání a krásné klášterské budovy, skostlné to pomníky z času lepššího, kde umy utěšeně kwetly, byly jsou zapáleny, tak že z nich jen holé zdi zůstaly.

Nástupce krále Wáclawa, bratr jeho Sigmund, císař římský jal se rázně proti Husitům opíratí a na sněmu w Brně r. 1419 držaném, kde stawové čestí jemu co zákonitému králi swému holdowali a wěrnou oddanost slibowali, kázal jim důrazně, aby stawili wsecky neřády a rozbroje proti swaté Římské církwi, aby nedopouštěli, by se řeholníkům a jeptiškám nějaké příkoří činilo, a wsse aby odklidili, co znakem jest revolučních výstupů po smrti Wáclawově. Poněwadž ale katolíci Kutnohorskí, wětším dílem Němci a horníci, každého husitského Čecha, kterého jen polapiti mohli, do

flacht metali a tímto způsobem za krátký čas
 neméně než 1600 osob o život přišlo, a jeli-
 kož nad to naděsše ještě Sigmund na sněmu
 Bratislavském (r. 1420) všeobecného pro-
 hlášení kříže čili křížáckého tažení na Čechy
 žádal a dva dni před tím jakéhosi znamenitého
 měšťana a kupce Pražského, Jana Krásu, ve
 Bratislavě pro rouhavé mluvení o církvi Řím-
 ské, co kacíře odsouditi a koňmi v ulicích vlá-
 čiti a konečně na hranici upáliti dal: povstalo
 z toho v Čechách náramné rozhořčení a zpou-
 ra proti králi Sigmundovi rychle se po krajích
 šířila. Již dříve byli nejhrošlivější Husité pod
 svým hlavním vůdcem Žižkou na hoře kde
 město staré Hradistě stálo, hradbu nedoby-
 tou vybudovali a ji biblickým jmenem hory
 „Tábor“ nazvali. Nyní i opravdivou vládu
 sobě zarazili, avšak co do náboženských ná-
 hledů, na dráze od Husa nastoupené více ku
 předu se ženouce na rozličné sekty se rozpadali.
 Nejmrtnější z nich chtěli se kalichem, čili při-
 jímáním pod obojí způsobou spokojiti, odtud
 nazváni kalíšníky, a k nim náležela největší
 část národu; jiné od staré Církve čím dál tím
 více se vzdalující tvořili rozličné sekty, mezi
 nimiž nejznamenitější stranou byli Táboři čili
 Taborité, k nimž patřil i Žižka. Tato strana
 co do smýšlení politického hned od začátku
 směřovala k republice a ke zrušení všeho roz-
 dílů stavů; nyní pak když Sigmund pražského
 měšťana ve Bratislavě koňmi usmýkati a upá-
 liti dal a křížáckého tahu na Čechy si vymohl,

wypověděla mu strana ta tím více poslušnost a strojila se všemožně k zjevnému odboji. Odboj ten opět počat bořením klášterů a kostelů a russením v nich ozdob uměleckých, čímž česká země, krásnými a skvostnými chrámy nad jiné vynikající, brzy skoro o všecky památky staré krásoumy připravena. Přenáramnou ztrátu též literatura česká utrpěla, jelikož při zapalování klášterů i biblioteky (knihovny) s bohatým pokladem drahocenných spisů shořely.

Dne 14. června 1420 dorazili první záslupové křižáky od Sigmunda přivolány, do Čech a v krátkém čase zrostl jich počet nejmeně na 100,000 jízdných i pěších. Již 30. června jaly se valné pluky ty oblehati Prahu. Ale Jižka se svými dne 14. července z města na ně vyrazil, porazil je a slawil tím znamenitější wítězství, čím ohromnější byla síla nepřátelská, proti které jemu s branným lidem, poměrně nepatrným, čeliti bylo. Brzy sám král Sigmund z Čech vypuzen a celá země wybojována srze Pražany a Jižku. Že při tom velikých krutostí, obzvláště na kněžích, svácháno, že opět kostely mnohé zapáleny, velké části druhdy slavných měst w rum a popel obráceny, že obyvatelé se bránící cepami pomláceni aneb jiným hrůzoplným způsobem, jako pálením, usmrčování byli: toho uetřeba zde ani zvláště dokládati. Toliko na Kutnohorských, kteří nejúhlavnějšími nepřátely Husitů se byli ukázali, jednali husitští Pražané velikomyšlně, neodplativše jim jejich kruté s Husity nakládání podobným ukrutenstvím.

Když vítězné vojsko Husitské již skoro celé Čechy sobě bylo podmanilo, zachtělo se mu také táhnouti do Moravy, kde již také nový Tábor na ostrově řeky Moravy pod městem Hradistěm ve vsi Medakunicích se byl utvořil a přese veslecko dobývání Moravských i Rakouských katolíků nedobyt zůstal. Jelikož ale páni Moravští k vojsku českému přijevše to zjednali, že celé zemi České a Moravské do města Čáslavě uložen byl sněm obecný pro zřízení oběma zemím potřebného řádu, nechalo vítězné vojsko Husitské Moravy a obrátilo se k dobývání ostatních ještě nedobytých měst v Čechách. Na Moravě pak v té době byl rázný biskup, Jan Zelezný, který tak energicky (důrazně) proti husitskému smýšlení, i zde valně se zmáhajícímu, si počínal, že ono v zemi této nikde ve valnou a veřejnou sílu vzrůstí nemohlo. Na sněmu pak Čáslavském poznovu ustanoveno brániti a hájiti se vsi sužností následujících čtyř tak řečených článkův Pražských: 1. by slovo Boží od kněží Božích a jáhnů hodných svobodně hlášáno býti smělo; 2. by přijímajícím i kalich, kdož by jeho žádal, podáván byl, (což čelilo proti zápowědi sněmu Kostnického); 3. by se kněží vzdali světského panování nad zbožím časným a 4. by všickni hříchové smrtelní a zvláště zjevní strze ty, na kteréž to sluší, rozumně a wedlé zákona Božího byli stánowáni, trestáni a vyplaceni. Mimo tožma místo zákonité vlády frále Sigmunda: ustanowena nezákonná ze dwaceti mužův

k tomu wymolených a doloženo, že kdožby se těmto ustanovením nepodrobil, co nepřítel považován a slihan býti má.

Mezi tím vznikaly mezi Husity ohledem článků víry každým dnem větší rozbroje. Aniž mohlo býti jinaké. Kdo se perných základů sw. Cirkwe katolické spustí, hned na mělké, písčité půdě pouhých domněnek se ocitá a jako třtina větrem se klátící pořáde každým větříkem nového bludu zmitán, a od perných, pověčných základů swaté katolické Cirkwe dále odnesen bývá. Tak se stalo i tu. Kněz Husitský, Martin Houska, rodilý Moravan, přilnul k bludům pikartským a jal se, jako sto let později německý kacíř Zwingli, hlásati, že vystavování monstrance a kletání před ní jest modloslužebnost, jelikož prý ve večeri Páně jest a zůstává pouhy chléb a pouhé víno, třebaš Pán, jenž wsecko může, byl řekl: „Toto jest tělo mé, toto jest krew má.“ Pročež i jeho stoupenci monstrance na kusy rozbíjeli, hostie na zem rozhazovali a po nich sšlapali a jiné bezbožnosti páchali. Ano ještě horší nad ně powstala sekta, pode jménem Mikulášencůw podle náčelníka svého, sedláka Mikuláše, nazvaných, kteří ani Boha, ani zlého ducha se nebojíce we schůzkách svých tropili nepravosti, jichž zewrubněji vylicíti slusnost zapovídá; sektáři tito tak daleko se zpustili, že naží choditi se nestyděli, uazýwajíce to rajskou newinností Adamowou, odkudž i jméno Adamníkůw wzali. Takových ohavností nemoha snésti Žijka jak Adamníky tyto tak

i Pitarty onyno mečem a ohněm stíhal a do-
konce vyhladil. Zisto, že jednou padesát a po-
druhé čtyřicet jich dal upaliti.

A tu se nám již chce zaúpěti:

1.

Blaze tobě, svěťská říšce,
Nábožný-li tebou vládně duch,
Každý v tobě vzniklý dobrý ruch
Povznesť tě k nebi výšce.

2.

Alle, běda tobě země,
Že se Boha svého vzdaluješ,
Jeho ochrany se zbavuješ,
S tebou nešťastné tvé plémě.

Mimochodem budiž tu podotknuto, že smý-
slení Žižkovo o věcech víry, se více k mír-
ným Pražanům chýlilo, nežli k Táborům, ve-
zdy k výstřednostem náchylným; ano „co do
vyznání víry, di pan Palacký ve svých dějinách
českých (kniha XII. str. 475), Žižka ani pravým
Táborem nebyl. Důkaz na to neodporný jeví
se v tom, že strana Žižkova i po jeho smrti,
vžavši na se jméno „Sirotci“ nesmínila se
nikoli s Táboři, ale zachovávala prostřední
své stání mezi nimi a Pražany. Sirotci za-
jistě jakož i Žižka věřili v tranšsubstanciaci
(v proměňování-se podstaty chleba a vína
v podstatu těla a krve Páně), zachovávali
půst, měli Svaté ve cti, a odbývali služby
Boží v ornátech, kdežto Táboři to vše stále
a horlivě zamítali. Sirotci drželi se mezi
všemi Husity tussim nejpřesněji ducha Husova

i vlastních jeho zásad, kdežto Pražané čili katolíci více a více k Římu couvali, Táboři pak zase dále tráceli nežli netoliko Husem, ale i Witlefem kázáno bylo.“ — Z toho vidno, že Žižka podobně jako Hus mnohem více z katolické víry věřil, nežli všickni jeho chvalořečníci našich časův, a tudíž velmi pravdivě zpívá náš Moravský pěvec: *)

„Žižka, Žižka, weleslavný Žižka,
Ten jest naše věčná oslava;
Paláců jej slavnost lestará,
Sej zná dobře nejpodlejší chýžka.“

Takováto mnohý hrdopyska
Volá nyní slova chvastavá,
Dussi jeho věku otrava
Uhranula žrakem baziliška.

Měltě Žižka ovšem úkol bíce,
A mstu Boží statně promodil
Na zlost podlou prápor hrůzy mžtyče.

Uvššak kdyby zaš se narodil,
Napřed by zbraň pomsty vyhodil
Na bezvěrné svoje na chvaliče.

Brzy na to v Německé říši, v Norimberku totiž a Wesalii ustanowena walná výprava křižácká proti Čechům a co předehtou

*) Viz „Růže a trní“ str. 118. Básně Františka Šuffla. B Brně 1851.

její byl vpád knížat Slezských s vojskem asi 20,000 mužův do Čech, k nimž se i Missňané přidružili. S zmocnili se skutečně města Mostu, an Žižka v Praze u lékařův dlel, by mu vy-
lécili oko, jež mu jediné bylo pozůstalo, ve kterém mu ale při dobývání hradu Rabi zástřel uvázl hrozc mu oslepnutím úplným. Usslyssow Žižka o pádu Mostu do rukou Missňanův ihned, ač ještě newyhojen a tedy na obě oči slep, spěchal s Pražany pomstit porážky té. Sotwa Missňané o jeho přítomnosti se dozvěděli, rychle vsse opustiwssse ze země se vyhlidili. Ale i walná výprawa křižácká, počítající 200,000 mužův se vssech končin Německých marně se jala oblehati Zatec. Pouhé jméno Žižkovo takovým strachem srdce křižákův projímalo, že uslyssowssse o jeho přiblížení se s walným vojskem českým bez odkladu u velikém zmatku na útěk se dali a postizeni jsouce od vojsk českých na dwa tisíce zabitých (r. 1421) ztratili. Ještě wětší ztrátu utrpěl Sigmund, kterýž v témž roce se sdesáti tisíci ponejvíce Uhrův pod zkusseným vůdcem Pipou Hor Kutných se zmocnil a odtud se dále Čech dobýwati jal. Nebo u Českého Brodu na začátku ledna r. 1422 úplně poražen od Husitského vojska třikrát slabšího pod slepým vůdcem Žižkou, pozbyl se dwanácti tisícům bojowného lidu svého a musil náramně bohaté kořisti v rukou wítězův nechati.

V témž roce uzavřena v Norimbertu nowá výprawa křižácká, že vsať kromě Missňanů, Slezáků a Lužičanů nikdo se z Němec

k tomu tomu nedostavil, měli vůdcové za to,
 že lépe do Čech netáhnouti, nežli beze všeho
 prospěchu odtud domů se navrátiti. Tím tedy
 i třetí výprava křižácká na zmar přišla. Za
 to se však Husité sami domácími válkami hu-
 bili, jak toho dosvědčují bitvy u Hořic, u Kři-
 žence, u Hradce a nejkrvavější ze všech bitva
 u Malešova, kde Zikla Pražany potřel zabiv
 jim 1400 mužů branných. Hlavní těch roz-
 brojů příčina byla, že Pražané s většinou
 šlechtictva co mírní kalifníci se opět klonili
 k Římu, co zatím Táboři co rozhodní Husité
 nic o takovém smíření slyšeti nechťeli. V témž
 čase počínali Husité, jak mírní kalifníci tak vy-
 střední Táboři, zabíhati do Moravy a do Uher.
 Již r. 1423 byli pánové čeští dobyli Přerova,
 hradu Kvasic a po velmi krvavé pútkce i Kro-
 měříže, kteréhož města však brzy opustili chvá-
 tajíce do Čech, aby zmařili úmysly strany Zik-
 louny. Po několika krvavých pútkách pánův
 se Ziklou ustoupil tento se svými vojiny do
 Moravy. Zihlawané chtějí jeho pochodů pře-
 kážky klásti, byli ihned od něho do města za-
 hnáni. Na Moravě pak chodil se svými vo-
 jiny z kraje do kraje a páchal s nimi na způ-
 sob tehdejších dobrodruhů vojenských rozličné
 prostopášnosti. Poležev také po některý čas
 u Kroměříže bez odporu a bez boje vtrhnul
 brzy se svými do Uher až za Trnavu. Uhři
 táhnoucimu nepřekáželi alebrž hlouběji do země
 jej loudili doufajíce ho tím snadněji potříti,
 ale jak se divili, když on spamatovan se a

zase na zpět vozy své do Moravy obrátiv, u prostřed ustavičného rojení-se nepřátel se všech stran přes hory a úvaly přes řeky a lesy couval a nepřitele když se k útoku naň odvážil, s velikou ztrátou nepřitele samého odrazil. I pravili o Žižkovi s obdivem: „To není člověk, to je čert, an mu ty rozumy dáváš, že se nám ničímž užiti nedá.“

Když císař Sigmund na to celé marškrabství Moravské byl zeti svému Albrechtovi Rakouskému v manství dal a tento husitské pány Moravské s jejich poddanými opět v poslušnosti Církve katolické přivedl: uchystal Žižka novou a valnou výpravu všech vojsk husitských do Moravy, aby tam bratry své husitské osvobodil. Když pak přitáhl ke hradu Přibislavi nedaleko hranic Moravských, a hradu toho dobývati se jal, roznemohl se nemoci smrtelnou od hlíz a napominaje své věrné, aby při bojice se milého Boha, stále a věrně bránili pravdy Boží pro věčnou odplatu, dočkal život svůj dne 11. října 1424. Wojinové jeho nazývající se Šírotkami, protože jim byl otec umřel, vystrojili mu ke cti veliké osvětlení. Spálili totiž hrad a upálili brancův jeho, počtem asi 60.

Smrti Žižkovou nedali se však wojinové jeho při pochodu do Moravy nýliti, ale pochovanosse tělo jeho v Hradci v kostele u sv. Ducha u velikého oltáře jali se hned dobývati měst Moravských. Potud se památka o tomto vpádu Husitův zachovala, vimeš, že u Mezi-

řící se dohromady spojili a jmenovitě opem-
něný klášter Třebíč jakož i Zwančice opano-
wali a svým brauným lidem osadili, tolikéž
že dobyli hradu a města Boskovic, Letovic a
Mohelnice, v kterémžto posledním městě vslechtý
mužské obyvatele povraždili. Potom ale se
zase vrátili do Čech jednak aby se proti Al-
brechtovi na ně se chystajícímu lépe ozbrojili,
jinak aby spory mezi nimi samými vzniklé je
v Moravě blízko nepřitele v zájmu neuvedly.
Nebo po smrti Jana Žižky byla se moc Husi-
tův na čtyry strany rozpadla: 1. na Táborny
pod Prokopem Holým čili Velikým; 2. na
Sirotky pod Prokopem Malým čili Prokúp-
kem; 3. na Dřebíky pod Hynkem Krusšinou,
pak pod Bedřichem, odpadlým to knězem mo-
ravským, kterážto strana brzy se čtvrtou se
spojila a 4. na Pražany, pod Sigismundem
Korybutem, knížetem Litavským, prozatímním
králem českým.

Přes to vslechté rozpadání na rozdílné
strany, přece Husité pod welením Prokopa We-
likého dobývali wítězstwi neobyčejných. Sned-
jáť r. 1426 ze Saska 70,000 wybraných bojow-
níků a wýtečných šlechticův do Čech wpadlo
a spolu oznámilo, že žádného taciře, kterého-
koli dopadnou, žiwiti nebudou, útok na ně
učiněn od Prokopa Velikého u Dvůr nad Ra-
bem a poražení jsou úplně, tak že jich tu pat-
nácti tisícům zahynulo a vsichni šlechticové,
kterž w zajetí upadli, krutě povražděni byli,
při čemž spolu bohatá kořist do rukou wítězů

se dostala. Taktéž porazil Prokop Holý sřtky knížete Albrechta, který se 40,000 branných mužů oblehal město Břecław wojřkem Táborřkým osazené. Z čtvrtá veliká wýprawa r. 1427, počítající tisíc střelcůw Anglických a 80,000 jezdcůw Německých aneb dle jiných až prě 200,000 branných mužů wůbec, minula se zcela s wýsledkem žádaným. Nebo kděž křižáci se jali oblehati město Střebro, kde jenom malá byla posádka Husitská, hned jak užřeli wojřko Prokopowo asi 15 set jezdcůw a 16 tisícůw pěřřich počítající, an obležencům we Střibře ku pomoci chwátalo, pojal weřřkeré křižácké wojřko tak náramný strach, že hned od dobřwání města Střibra upustiwřse na útěk se dali a teprw u Tachowa na snažné domlouwání legata (wyslance) papeřřského se zastawili, aby hrnoucím se za nimi plukům Husitským čelili. Jak mile ale wálečné sřtky husitské pod welitelem Prokopem zořili, zase jako u Střibra se rozprchali, při čemž mnoho tisícůw od Husitůw dostřženo a porubáno bylo. Ano tito hubitelé, chtěce wlast swou od nich samých weřřřz pohubenou, sřpiži opatřiti, podnikali teř weliké jízdy do Slezka, do Lužice, do Měřně, do Foitlandu, do Frank, do Bawor, do Rakous, do Morawy a do Uher, drancowali, pálili, wraždili a jiné řřeredné věci jsou w krajích těch páchali a powřdy s bohatou kořřři do wlasti se nawracowali. Z města Morawřká Brno a Šternberk tenkrátě řřrže Husity weliké řřřody wřala. —

Na druhém sněmu Norimberském (r. 1430) svolána opět německá říše do boje proti Husitům a kardinál Julian Cesarini vyslán s bullou křížáckou od papeže Martina V., aby hlásal zde tažení proti kacířům. Léta následujícího (1431) vtrhlo škrze Sumawu také skutečně 130,000 křížáků opět do Čech a vnikli až k Domažlicím. Zde však uslyševše český zpěv hluchý a rachot pochodu vozového Husitů, zachvácení velikým strachem odhazovali zbraň a u velikém zmatku utíkali směrem zpátečným k lesům Sumavským. Zde dostiženi od honců wojska Husitského zjímáni a pobiti jsou w počtu walném. Padlo prý jich tentráte 20,000. Byla to veliká křížácká výprawa pátá a poslední do Čech. Husité pak opět náramné dobyli kořisti, a widěvše zem Českou od nepřátel docela oswobozenou pospíchali pod velitelem Prokopem Velikým na Morawu, aby zde Prokopowi Sirotčímu, s knížetem Albrechtem Rakouským se potýkajícímu, ku pomoci přispěli; i podařilo se jim skutečně, knížete Albrechta až po samý Dunaj wytisknouti. Mimo to činili ještě jízdy škrze Slezsko a Lužici do Brani-borška, kde města a wesnice plenili a dobyvše i znamenitějších měst jako Münchebertku, Straußbertku a Landsbertku je wydrancowali a wypálili. Někteří z bojovníkůw Prokopových vtrhnuhli také do Uher a opanowali tam zvláštní chytrostí město Trnawu. Mnozí prý z nich wystrojili se co kupci a wloudivše se co takowí do města na trh, otevřeli w noci druhým

svým bráně městské; načež Trnava po tři léta (1432—1435) v moci Husitů byla.

Avšak co všem těmto vítězstvími získali? Nelze tajiti, že Palacký ve svých dějinách českých (kniha XIII. str. 161), že následky zdaru onoho (české zbraně) umnit vlasti, pro národ český sám v sobě, nebyly tak užitečné a spásné, jak se jich sice bylo nadíti. Úplné zničení dávno autority (moci zákonité) co do státu i církve potáhlo za sebou také zničení národní jednoty a svornosti; svoboda zajiště, trhající všeliké úvahy, libuje sobě všude v rozmanitosti a rozdrobení, a protož nesjednocuje, alebrž rozptyluje.“ Avšak nejenom se národ rozdroboval, uhrž i sám sebe ničil. Čechoslovane válčil proti Čechoslovanu, bratr proti bratru, a rozlícen slepou náruživostí bořil umělecká díla svých slavných předků, zapaloval chrámy a kláštery, s velikým nákladem zbudované a přehyčnými dílami české umy ozdobené, ničil spálením drahocenné knihovny, v nichž byly nejdůležitější listiny a výtečné spisy důmyslných avšak katolických Čechů uschované, a proměňoval celou krásnou zemi svou ve smutnou poušť. Mimo to trhal svazky oné přezádonci jednoty spisovného jazyka, kteráž se tehdy mezi Čechoslovany, Poláky a Slováky tvořiti počala, jelikož toliko v Praze pro ně stávalo vysokých škol, kde oni studující jazyk český sobě zamilovali, jím rádi mluvili a v něm i psali. Avšak bouřemi husitskými vyhnáni z Prahy, kde vysoké školy hluboko poklesly, počali

s bludy husitskými spolu jazyk český sobě znechucovati a od něho čím dále tím více se odchylowati. A tak ta přezádoucí jednota jazyka spisowného, která jiné národy neslowanské, jako Němce, Francouzy, Angličany, Blachy tak mohutné činí, mezi slowanskými národy úplně zmařena jest. To jediné co výhodu oněch welikých wítězství Husitům udati můžeme, že jimi národ český od úplného wyhubení srže wojská křižácká, zachráněn byl od Božské prozřetelnosti, která se ještě nad ním co nad národem pobloudilým sice ale přece vezdy wroucně nábožným chtěla smilowati a jemu času k usmýšlení sobě a ku pokání popřiti, jakož jej také co národ nad miru schopný a důstojně bohatě nadaný ještě k welikým budoucím wěcem uchowati, a spolu také oněmi wítězstvími kacířům představené Církwe téměř nutkati, aby k opravě církevní kážně se wšši opravdowostí přikročili, jak to i sám kardinál Julian tehdáž wyřknuł.

§. 5. Staw věci po páté welké výpravě křižácké proti Husitům.

Pravili jsme, že kardinál Julian na rozkaz papeže Martina V. kázal křižáckou wálku w Němcích proti Husitským Čechům. Welice bychom wšak na omylu byli downniwajíce se, že Řím toliko k těmto nejtrajnějším prostředkům sáhal a téměř jenom záhuby národa českého wyhledáwal. Užito zajisté i wšech mírných prostředků. Abychom aspoň jeden z poslední křižácké wálky podotknuli, připomínáme zde manifest čili slawné ohlášení kardinála Juliana k národu

čestému, o kterémžto ohlášení takto di český dějepisec Palacký (w kn. XII. str. 140 a 141): „Třetí den na to, 5. července, maje (kardinal Julian) jižž kročiti do pole, obrátil se manifestem dosti usflechtile psaným k národu českému vůbec, aby mu oznámil oumysly své i wojska do Čech vstupujícího. Dí tam, že nezná w srdci svém tužby wroucnější, nežli widěti slawné králowství české opět w jednotě Církwe a w po-
koji i w řádu spasitelném, jako býwalo ještě před časy nedáwnými; protož že přichází, nesa zemi ne záhubu ani škodu, ale mír a pokoj, naprawení starých dobrých obyčejůw nyní pohřchu opustěných a kleslých, a konečně zvelebení cti a chwały Boží; Čechové všichni aby mu wstříc wysli s důvěrou, wědouce že nikomu, kdokoli nawrátí se do lůna matky Církwe zase nebude w ničem ublíženo, ale že každý přijat bude s láskawostí co bratr, a že radost nad obrácením jeho bude tak weliká, jako byla w ewangelium nad návratem syna ztraceného. Z nejsne-liž, di, my všichni bratři a křesťané, nemáme-liž jednoho a téhož Spasitele Christa Pána, jedno a též písmo swaté? Co pak nás roz-
dvojilo, co odloučilo děti od milowné matky? Wy ještě nedáwno we wíře a bázni Boží předčili jste mnohé národy; a nyní pronásledujete křesťany mečem i ohněm, bážeň Boží obrátili jste w ukrutnost. Nebylo-li by lépe a prospěšněji, kdyby jste připojili se k nám, a wezmouce na sebe znamení kříže, táhli s námi společně proti Turkům a Saracenům, dáwným

hubitelům křesťanů, místo co nyní následujete sami příkladu jejich? My nerádi a jen z nutné potřeby táhneme se zbrojí k vám, abychom nedívali se netečně, ano u vás náboženství hyne, kostelové se boří, obrazy svatých se ruší, svátosti se poslapují, věrní křesťané soužení a země okolní pleněny a zpuštěny bývají. Jsouť bohdá i mezi vámi mnozí, ježto neřády takové v ohavnosti mají, leč že utlačeni jsouce od tyranů, nesmějí skutkem vyjewiti se: těm my přinášíme osvobození, aniž mají se nás co obáwati, leda ti, kteří působením ďáblovým zamlátají pokoj a klázeň, a chtějíce moudřejší widíni býti nad jiné, baží po učení cizím i klátí se větrem domnění. Memněte, by hrstka oněch lidí věděla více, nežli celý svět a celá Církew křesťanská ode mnoha století. Čemu pak vás naučí bojovníci, měšťané, sedláci a jiní ne- učení lidé? či snad oni lépe rozumějí písmu svatému, nežli doktorové, univeršity a kollegie, ježto s nimi se stále obírají? proč chcete několik osobám věřiti více, nežli tolikým mistrům a učeným všech století a národů? Vizte an sv. Augustin sám praví, žeby ani Ewangeliium věřiti nechtěl, kdyby Církew jeho neschwalovala; byloť ewangelistů více, ale Církew, ježto nebloudí nikdy, nepřijala jich nežli čtvero za pravé písmo svaté; a této Církwi učinil Spasitel náš zaslíbení Ducha svatého, an s ní býti a ji spravovati má na věky věků. Protož pojďte a vraťte se do lůna jejího s důvěrou; naleznete netoliko od-

pustění a milost, ale wsectu lásky a přiznání, kterou dítě od otce a matky očekáwati může. Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus, jenž wzkoupil nás drahou krví svou, dejž wám Čechům to srdce, aby jste spojili se s námi w jednotu wíry, pro spaseení duší swých i pro pokoj a čest slawného králowství českého.“ —

Jiný mírný a mnohem wydatnější byl prostředek, jehož se chopil sněm Basilejský papežem Martinem V. r. 1431 wyslaný a pod jeho nástupcem Eugeniem IV. téhož roku započatý. Sněm ten wyzwal Čechy, aby k němu wypravili posly, slibujíc, že jim wolné dáno bude slyšení. Po předběžné o tom rozmluvě w Chebu mezi Čechy a mezi doctory od sněmu wyslanými, wypraweno skutečně poselství z Čech na sněm a jednáno hlavně o čtyrech článcích Pražských již jednou zde uvedených, kteréž také ode sněmu s nějakým obmezením přijaty jsou a sice 1. co přijímání swátosti oltářní pod obojí způsobou se dotýče, že se Čechům a Moravanům, kteřížby toho žádali, dowoluje, že wssat spolu wěřiti jim dlužno, že pod způsobou chleba netoliko tělo, a pod způsobou wina netoliko krew pána Christa jest obsažena, nýbrž že pod každou způsobou jest celý Kristus. Co 2. do swobodného hlásání slowa Božího, přidáno, že se to pod dozorstwím biskupa dowoluje wssem kněžím od něho zřízeným a poslaným. Co 3. do stawování a trestání hříchůw smrtelných strze ty, na kteréž to sluší, přidán tento wýklad posledních slow: to jest, strze úřady duchowní a

světské, z nichžto první stavují a trestají hříchy duchovních, tito poslednější však hříchy světských, ale vždy při tom práva a spravedlnosti šetříce. 4. Co do světského panování duchovních nad časným zbožím vyřknuto, že jak kněží jednotliví tak i chrámové mohou mítí statky světské zděděné aneb jinak spravedlivě nabyté, že pak duchovní lidé jsouce vladaři zboží církevního, jim věrně podle nařízení svatých otcův vládnouti mají. Spolu slíbeno, že všesady neřády, které se jak v ohledu posledním, tak vzhledem na dva předšlé články byly vloudili, sněmem odstraněny budou.

K těmto míruplným úmluvám, vůbec latinským slovem „compactata“ nazvaným, přisvědčili všickni z Čechův, kteří pouze přijímáním pod obojí způsobou se spokojovali, tedy všickni tak řečeni kalissníci, k nimž nejvíce náležela šlechta česká a mimo ni Bražané. Táboři však a Sirotci, kteří se již příliš byli z kolejí zákonů staré Církve vyšinuli, nedali se pohnouti ke smíření-se s Církví a sjednocovali se mezi sebou proti druhé straně každým dnem zrůstající a mohutnějící.

Když pak Táboři se Sirotky na novo byli Plzeň oblehli, tu stavové katoličtí spojení s kalissníky, aby nekrvácela déle vlast již náramně ztrýzněná, vytáhli jsou pod Mělnhartem ze Hradce a Telče proti zarputilým Táborům a Sirotkům pod vedením obou Prokopův slojicím, sami to Čechové proti Čechům. Jako dvě černé bouře valila se vojska proti sobě.

U Lipan mezi Kouřimem a Českým Brodem stihl se rozhodný boj dne 30. května 1434. Menhart zvítězil, oba Prokopové padli.

Tak tedy, di Gneáš Sylwius (papež Pius II.), tenkrát Čechové jen od Čechův přemožení býti mohli, kteréhožto výrazu i německý spisovatel Windek užívá mluvě o této věci. Tím na vždy zlomena hlavní síla Táborův a Sirotkův, *) neboť mimo hlavní vůdce a nejvýtečnější hejtmany, zahynulo spolu asi 13 tisíc oněch bojovníkův, kteříž po tak mnohá léta ostatním národům Evropským na postrach byli. Tím také odstraněna nejhlavnější překážka, kteráž žádoucimu smíření-se země české s Církví katolickou vadila. Po mnohém vyjednávání ještě Čechův s posly Basilejskými a císaře Sigmundovými na sněmích v Praze a v Brně (1. července 1435) a v Bělohradě Uherském (6. ledna 1436) docíleno obecné smíření ohlášením a ztvořením kompaktat na slavném sněmu v Žitavě (5. července 1436), kde i Sigmund zase uznán za krále a pána země České. Morava byla a zůstala tehďáž v držení Albrechtově.

Dne 23. srpna v témž roce dál se slavný výjezd Sigmunda do Prahy a slibováno mu oděvšech stavů poslušností a věrnost. Pak osazeny jsou úřady městské a zemské ponejvíce

*) Na Moravě teprve roku následujícího (1435) v květnu posádka Táborská z města Zvaucic strže vojsko pánuův českých sehnána jest; jen Třebíč ještě dle se v moci Táborův udržela.

osobami katolickými a několika mírnými kalissníky, a obnoveny zase staré řády církevní, při čemž Rokycana, hlava kalissníků a od nich jmenovaný arcibiskup Pražský sobě ještě dva články vymínil, o nichž mělo dále jednáno býti na sněmu Basilejském, totiž o rozdávání svátosti oltářní malým dětkám, a o čtení evangelii a epistol při mši svaté v jazyku českém. Dne 13. února 1437 právě při korunování císařovny Barbory v Praze došly ode sboru Basilejského bully, jimiž se konpaktaty Sighlamské církevně potvrzovaly, a druhého dne tu všeobecné radosti kalissníků na radnici staroměstské jsou čteny. Dvě výše uvedené výminky Rokycanovy však ode sboru zamítnuty a toliko přijímání pod obojí způsobou dospělejší, kteříž by si toho žádali, povoleno s dodatkem: že laikové, (světští lidé) mají sice z nařízení Církve přijímati jen pod jednou: avšak buďto že pod jednou, buď že pod obojí se přijímá, když se to děje podle ustanovení aneb obyčeje Církve, že slouží hodně přijímajícímu ke spasení.“

Uvažíme-li, že co Církve stává, nesmlouváno nikdy s kacíři aniž jim nějaké úchytky povoleno: musíme se věru diviti velikosrdčnosti a náramné showivavosti, kterou sněm Basilejský choval ku pobloudilému národu československému. Tím že Čechoslovany dovoleno pod obojí způsobou přijímati, povoleno jim něco, co všem ostatním národům křesťanským odepřeno. Proto i kardinal Julian poslům českým, ne-

možných věcí na světu žádajícím, řekl: že Církve z nepřetržené lásky své již propůjčila se Čechům v takové míře, jakové ještě nikdy příkladu nebylo. „Zasadila prý sama sobě ránu, aby je co novou ratolestí do svého těla zase vstříviti mohla.“ Dána tedy tím Čechům jakási posud neslýchaná přednost před ostatními národy křesťanskými. A přece tento dar šhowímané lásky mateřské, ač tak veliký, ještě zbloudilým Čechoslovánům nezdál se býti dostatečným, žádali věci velikou jednotu Církve docela ruských, a nevyhovělo-li se jich choutkám, toužili na Církve a obmýšleli zase zpouhu a zjevný odboj. Nejvíce pak touženo na krále Sigmunda, že usazen opět na trůnu svých otcův, hleděl rychle vše odčiniti, co se od času Husových bylo v Čechách a na Moravě stalo, že kalifníky ze své rady a od úřadů zawrhl, že biskupům dovolil nesvětiti podobojích na kněžství, že žádúcho kaplana kalifnického na svém dvoře netrpěl, že proti všem dřívějším úmluvám zase cizozemce na úřady jak světské tak duchovní dosazoval, že staré svobody a práva zemská všelijak ruskil a j. w. Co se již dotýče chování Sigmundova ke kalifníkům, blůžno podotknouti, že i sám světu Basilejský povolání ku přijímání pod obojí způsobou jenom co nějaký mýtet ku smíření se Čechům s Církví považovati mohl, dobře věda, že tím velikopá a na nejvyšš žádoucí jednotu Církve trpí, a že dost malá úchylna od obvyčejů (nedíme od učení) Církve, snadno přechodem bývá

k úplnému odpadu, jakž se to i skutečně na kalissnicích českých a moravských v následujícím století zřejmě ukázalo, kteří jak vystoupil Luther, Církvi katolickou opustivšše úplně k bludům jeho přilnuli. Ký div, že otcové církví jakož i katolická vláda se všemožně snažili, i tento poslední zbytek Husitismu a spolu dosti mocný zárodek k novým bludům a bouřím zničit! Něco jiného ovšem jest způsob, jímž se to zničení provesti mělo. Ze příliš chvátavé počínání takové, spojené se strácením zemských práv a svobod, myslí ještě zcela neuspokojené poznamu rozbouriti muselo, toho snadno se domítiti. Nová zpoura za tou příčinou na mnohých místech vznikající dojímala císaře Sigmunda tak, že brzo nemocí skličěn ulehl. Posléz opustiv Prahu bral se do Uher a dojel až do Znojma, kde citě své brzké úmrtí poroučel svolaným pániům českým zetě svého knížete Rakouského Albrechta co nástupce na trůnu českém a uherském a přijav svaté svátosti, v Hradisti (Bölteberg) u Znojma dne 9. prosince 1437 usnul v Pánu.

§. 6. Nejhlavnější děje po smrti Císaře Sigmunda.

Jakž Sigmund na úmrtuším lůžku byl nařídil, tak se i stalo. Albrecht vévoda Rakouský, jenž měl Alžbětu, jedinou dceru Sigmundovu, za manželku, zdědil s ní nejen markrabství Moravské, nýbrž i korunu českou a uherskou a nad to ještě za císaře římského zvolen jsa

r. 1438 na hradě Pražském korunován byl. Byl to rázný a spravedlivý panovník, který všemožně se zasazoval o řád v zemích jeho péči svěcených a do kteréhož se naděje velikých věcí klásti mohly. Ale když se do Uher vrátil, aby tam voje své proti Turkům do Srbska wpadším rozestavil, uchvácen jest nemocí červenu, kteráž v jeho vojsku strážně řádila a také jeho činnému a nadějnému životu konec učinila. Povšimnutí hodno, že již tehdaž pod jedním žezlem nejjasnějšího domu Habsburského země tak rozdílné v jazycích a obyčejích byly spojeny v jeden velkotravný celek, který o sto let později se na vždy měl utužiti a nepřetrženě trvati. Zelikoz tentráte nejenom v jiných zemích, nýbrž i v Čechách a na Moravě veliký mor panoval, tak že v Praze přes celé léto na 51 tisíc lidí zemřelo: stalo se, že i nejčelnější osoby, které na záležitosti zemské nejvčetnější mluvovaly, morem uchvácené s dějstvě odsloupily, čímž nejhlavnější spory poněkud již vysílené dokonce se vyhouřily.

Pamětihodno, že následujícího roku (1440) vynalezen v Německu knihotisk, náležel to vele důležitý, který za několik století národy křesťanské na tak vysoký stupeň vzdělanosti povznesl, jakovéhož i nejvzdělanější národové předkřesťanství, Řekové a Římané, ani tušiti nemohli.

V témže roce dne 22. února narodil se nebožtíkovi Albrechtovi synu jmenem Ladislav pohrobek. Glisla, matka jeho a královna česká, všemožně o to se snažila, aby novorozenci po-

jistěno bylo dědictví po otci, mimo Rakousko totiž i koruna Uherská a Česká, ku kteréžto poslednějšší také markrabství Moravské náleželo. Za času jeho nedospělosti panovalo v jmenovaných zemích téměř bezvládní a za tou příčinou i ustavičné nepokoje a bouře. Kaliffníci měli s Táboři časté hádky, kteréž jak vezdy k žádnému ukončení a smíření newedly. Mezi pány, tehdáž v občanských věcech nadvládu majícími, měl od r. 1440—1444 převahu pan Hynce příjímím Ptáček z Lipé, jenž byl pánem na Katajích v Kouřimsku a na Polné v Čáslavsku. Pán tento hned od počátku rozbrojů Husitských stál věrně a pevně po straně krále Sigmunda a bojoval hrdinsky ve všech půtkách proti Husitům, a když u Lipan rozhodná bitwa mezi kaliffníky mírnými a katolíky s jedné a mezi Táboři a Sirotky výstředními s druhé strany se strhla, pomáhal pan Ptáček vydatně druhou stranu tuto poraziti, pročež r. 1436 od císaře Sigmunda učiněn hofmistrem království českého. Když pak po smrti Albrechtově téměř bezvládní v Čechách panovati počalo, jal se pan Ptáček mocnou rukou řiditi události veřejné. I posstěšilo se mu, ve vlasti stranami rozervané poněkud zachovati řád. Obzvláště pak v posledních letech svého života byl takorba jedním z hlavních sloupů země České. Dle Archivu Českého vydávaného od pana Palackého byl Hynce Ptáček z Lipé a Birksteina muž rozumu newšedního a myslí vysoké, ač postavy malé, tlustý, lisý, hovorový a

vždy veselý. Zemřel na Ratajích léta 1444 dne 20. srpna náhlou smrtí, chystal se jeti do Dobříše k rokowání s čelnými některými pány o sněm všeobecný království Českého. Bylať to ztráta veliká pro národ a pro vlast vůbec; neboť jestliže kdo, on jistě bylby pokoj vlasti zjednal bez krve proliti. Veliký a zkusený vůdce v boji, důmyslný a zběhlý jednatel v občanských věcech, mocný statky vlastními, mocnější podstatou horlivých jednotníků svých, nežádostivý ani jměni cizího, ani cti před lidmi, příčinlivý a stálý v předsevzetích, nezměnný ve smýšlení svém, obracel on všecku péči svou jen k dobrému, ke cti a upokojení vlasti naší, začej i od přátel a jednotníků svých vroucně milovaných, od protivníků svých vážených, sám ač soukromě žijící, vsadiv velikou mocí v Čechách působil. Po jeho smrti (roku 1444) uměl sobě přemahy dobyti pan Jiří z Poděbrad, o němž dí Eneáš Sylvius (papež Pius II.) ve svých dějinách českých, že velikou zkuseností jak ve věcech státních tak válečných, neshýchanou příčinlivostí, náramnou podnikavostí a neunavitelnou bedlivostí vynikal a že byl muž mravův líbezných, avšak nakažený husitstvem, ač jinaké také spravedlivý a slechetný. V témž roce (1444) svedena mezi křesťany a mezi Turky bitva u Warny v Bulharsku, která vsať pro křesťany žalostný konec vzala, neboť v ní zahynul král Uherský Vladislav a celé křesťanské vojsko potřeeno a rozprášeno jest. S výtečný kardinal Julian, jenž tolik se za-

sazoval o smíření Čechův s Cirkví, tehdáž usurčen a největšímu hrdinovi uherských pluků Hunyadowi toliko časným útekem život zachrániti se podařilo.

Jan Jiří z Poděbrad, o němž výše mluveno, uměl velikou chytrostí utvořiti sobě mohutnou stranu z pánův a měšťanův, a vůbec všech horlivých kalissníkův, jejichžto pomocí také Prahy se zmocnil a největší správu země ujal, jižto tak dlouho vedl, až Ladislav pohrobek, syn Albrechtův a Elščin, jenž u dvora císaře Bedřicha III. pod pěstounem Eneášsem Sylviem podospěl, slavně korunován v Praze co král český r. 1453. Právě toho léta dobyl Mohamed Cařihradu a ohromná vojska turecká valila se ku hranicím Uherským. Hrdinský Jan Hunyad stál u Bělehradu co pevná skala proti náwalu Turecké moci. Čechoslované pak již dříve pod statečným rekem Žiškou z Brandýsa (slavným to Moravanem) bojovali v Uhřích pro krále svého s rytířskou zmužilostí. Když byla bouře turecká rozehnána, navrátil se Ladislav do Prahy, ale mezi přípravami k svadbě své s princeznou francouzskou Magdalenou náhle na morní bolest čili hližu morovou, ježto nedávno před tím v Čechách a ještě té doby v Uhřích i v Polsku valně zuřila, se rozemohl a umřel (r. 1457). Po jeho smrti vyvolen za krále posavadní správce zemský, Jiří Poděbradský a vyjmouc dvě města Žihlavu a Bratislavu uznaly ho také za svého pána Morava, Slezsko i Lužice.

Co do církevních dějů, dlužno tu jesti něco o papeži Eugeniowi IV. (1431—1447) a jeho nástupcích podotknouti. Poněwadž synoda Basilejská nedostí zastoupena byla a do občanských věcí se příliš zabírala, ano i wšelikého bezprawi proti papežské důstojnosti si domořovala, prohlásil ji Eugen za odročenou a svolal nový sněm do Ferrary, který w únoru r. 1439 odtud do Florencie přeweden jest. Hlavním účelem sněmu tohoto bylo konečné Řekům smíření s Církví západní, o kterémžto smíření i také předchůdce Eugenium Martin V. se byl zasazoval. Sněmowníci pak, kteří byli w Basileji proti zápowědi papežské zůstali, bohužel we zjemný odpor se zákonitou hlavou Církwe se postavili, a wywoliwše wzdoropapeže pode jmenem Felira V., místo poklidu, oprawy a sjednocení, způsobili w Církví novou pohoršlivou roztržku a nescíslné záhubné rozmišky mezi křesťany, kterýmž teprw po dewíti letech odstoupením Felirowým (1440 až 1449) konec učiněn.

Zatím sněm Florentinský šwěle své úloze dostál, tak že Řekové l. 1439 s latinskou Církví se spojili, přijawše člunek o pochodu Ducha sw. i od Syna a přesnou katolickou pravdu o swrchované moci duchowní římského papeže w Církví Boží. Dobrý Eugen, který k docílení takového sjednocení žádné oběti peněžité nešetřil, slawil tento šťastný wšledek sněmu Florentinského s nejwroucnější radostí, jakouž jen otcowské srdce hárá nad návratem poblou-

dilého syna. „Radujte se nebesa a plesej země,“ tak se jal Eugen w sladkém nadšsení celému křesťanstwu hlásati, „padla mezizeď, kteráž Církew východní a západní od sebe různila. Christus je obě nejtužším swazkem lásky a míru spojil. Po dlouhé smutné nehodě drahného rozkolení jednota přežádoucí zase přede zrakama wšech w jasném lesku září. Plesej matko nasse, Církwi, nad sworností synů swých, až potud proti sobě brojivších. Anaž jsi druhdy po čas rozkolnictwí hořké ronila slze, nyní s radostí nekonečnou děkuj Bohu. Všickni pak věřící na zemi ať matce své, katolické Církwi, želají štěstí!“ — Náramně wšak litowati jest, že weliká část východní Církwe od jednoty této za krátký čas zase odpadla, odkudž rozdíl mezi Řeky s Církwi sjednocenými a nesyednocenými powstal. A co nás Slowany katolické při tom nejhlubší bolesti dojímati musí, jestliž že právě nám pobratření národové Slowanští, jako Serbowé, Bulhaři a nejmohutnější ze wšech Slowanů, Rusové do neblahého tohoto odstípení a rozkolnictwí strženi jsou a že nejvíce Rusové soběctou politikou swých panovníkůw w něm wšemožně udržování bývají. Rozkolnictwí toto také nejhlavnější jest příčinou, že slowanští národové tito za ostatními národy ewropejskými we wydělení, w osvětě, we wědách a umách dáleko pozadu zůstali a w dvojnásobné porobě, ducha i těla, uwázli.

Co wšak synody Basilejské se dotýče, která i po synodě Florentinské ještě se nerozšla,

přidati musíme, že každým dnem pozbývala víc a více vážnosti a důvěry, obzvláště an nejvýtečnější učenci toho času Jan Turrecremata, dominikan a Mikuláš Kusanův této synodě právo, jmenovati se všeobecným církevním sborem, upírali říkouce, že synoda ta tělo Páně, Církev, bezbožně roztrhává a nad to proti všem zákonům církevním nekňuje Amadea, vévodu Savojského, za papeže vyvolila. Protož také synoda tato brzy víc a více opouštěna, se r. 1449 v níveč rozpadla.

Nástupci Eugeniovi Mikuláš V. (1447 až 1455), Kalixt III. (1455—1458) a duchaplný spisovatel české historie Eneáš Sylvius Pikolomini pode jménem Pius II. (1458 až 1464) snažili se všemožně od křesťanstva odvrátiti velikou záhubu, která jemu ohromně rostoucí moci Tureckou hrozila a svolávali národy křesťanské proti společnému nepříteli do boje. Glas papežův bohužel u všech knížat evropských na zmar šel; jednať ovládala jich srdce jakási malicherná sobeckost, jináť dřepěli v náramné línosti, lhostejnosti a choulivosti. Medbajíce na trpké následky takové nečinnosti v budoucnu, nepřispěli ku pomoci Jihořlowanům, Čechům, Uhřům a Polákům, kteří pod korouhví svaté wiry křesťanské jako druhdy křížáci, Palestiny dobývající, s hrdinskou zmužilostí proti Turkům bojovali. Zmenovitě Jihořlowané co první ohrada křesťanstva proti Turkům právě tenkrátě tureckou zbraní zasáhnutí náramně trváceli a přemoženi jsouce po-

vodní barbarských hord tureckých, podlehlí jejich jarmu, pod nímž až podnes — tedy již po 400 let — úpějí, an všickni ostatní národové křesťanskí již dávno jeho jejich shodili.

W ohledu církevním ještě nám podotknouti, že všsse jmenováni papežové, nástupníci Eugeniowi, všsemožně se snažili odčiniti, co sněm Basilejský ke smíření Husitům s Církví byl těmto povolil, jmenovitě užívání kalicha. Nahlížel dobře papežové ti, že se žádnou revoluci, tedy i s revolucí w Církvi smlouvat se nemá, že každá byt sebe menší úchylka od Církve jest rána, která se jejímu tělu zasazuje anebo raději rána, kterou člověk zasazuje sobě sám, an taková úchylka, setrvali w ní déle, vždy dále jej zavádí na bezcestí bludů a stává se zponenáhla mezigdí, kteráž jej od těla Církve dokonce odděluje, jakž toho historie tohoto času, jejíž právě ličíme, bilemně dosvědčuje. Nebo ač Husitům kalich povolen, přece nepřilnuli všickni zase k Církvi, anobrž ustavičně se mezi nimi tvořily strany, které se od protestantům pozdějších w ničemž nelíšily. S mezi katolíky pod jednou přijímající a mezi kalisťuiky ustavičná jakási hořkost, ustavičné třenice panovaly, a tento neklidný duch jako nějaká zimnice po dvě stě let národem lomil, až tam na Bílé Hoře se docela vybouril, spolu však také vyšílen národnosti české rubáš ustrojil. Tak velmi moudře by Čechové byli učinili, kdyby tehdáž hlasu nejvyšších pastýřů Církve byli uposlechli, kdyby nelpice tvrdostí na malichernostech a

titěrkách, krásné dary bohatě nadaného ducha svého na jiné prospěšnější věci byli obrátili, a kdyby, znamenajice wšeljaké nedostatky w cirkewní kázni a úhony na představených Cirkwe, byli pomněli, že i první hlava Cirkwe sw. Petr třikráte poklesnul, zapřew božského mistra svého, a že i mezi ostatními apostoly byl zrádce Jidaš, že wšak proto Cirkew Christowa, přece vždy zůstává čistou, swatou chotí Páně, ani poskwrny ani wrásky nemající“ (Efez. 5, 27.) Neboť zhřěšil-li kdo w Cirkwi, byl i papež byl, zhřěšil proti Cirkwi, Cirkew sama wšak nikoli nezhřěšila, anobř hlasu svého powysšujíc we swých Swatých a wšemožně oprawy mravné jak w hlavě tak w údech se domahajíc, wěrnou a swatou chotí Christowou i tehdaž se býti ukázala. A uemynikla-li Cirkew Páně ze wšech těchto a z pozdějších mnohem krutších bojůw co slavná wítězitelka? O! jak se wěruému katolíkowi prsa radostí dmou, an popatří na nejvyšší strážce nasse na Sioně, na papeže nowějších časů, muže to westrz učnosti welikou a životem swatým wynikající, aneb když pohledne na welebnou řadu weleučených a neúhonných biskupů časů nynějších, kteří co krásná koruna okolo středu jednoty wěrně se sbornují a jak swětlem učení tak příkladn svého práwa jsou ozdoba Cirkwe a chloubka katolíkůw. Zat zaplesá tentýž wěrný katolík, když popatří na ty nescíslné řady horlivých kněží nynějších, jichžto srdce ohněm vyššího nadšení pro Boha

a pro vše svaté plapolá, aneb když pomní, kterak za nejvýbornějším příkladem nejjasnějšího Císařského Domu nasseho ve vyšších vrstvách náboženské smýšlení se valně šíří a utužuje a kterak za tímto příkladem i v nižších třídách společenstva bohabojnost, nábožnost a vůbec život církevní mile rozkvétá! Hle! to skvělé triumfy, které Církve svatá katolická po tolika vítězně přestálých bouřích slaví, a které dostatečně dokazují, že Duch svatý od Christa Církvi slíbený jí nikdy neopouští, a že ona skutečně jest dům na skále vystavěný, jehož vsselická moc pekla podvrátiti nemůže.

Darmo, mrahu! oblohou se valíš,
 Slunce navždy sebou nezakalíš;
 Jasně švít se ve své výšině:
 Darmo, moře, vši svou glostí hrozíš,
 Vítězně tu strní rekně:
 Darmo bráno pekelná se zdviháš,
 Lsti a silou Církve Páně stiháš,
 Pověčná jest tato swatyně.

Tolik se nám zdálo zapotřebí, tuto předestati, aby i čtenář méně v historii zběhlý tím snáze porozuměl podivné, dalekosáhlé činnosti sv. Jana Kaptistrána, kterého Božská prozřetelnost sobě vymolila, aby jako chrabrý hrdina Juda Makabejský se na odpor postavil nepřítelům Božím a bojoval boje Páně, aby rozdrucujícím kládívem slova Božího potíral tajná i zjevná kacířstva a aby jako druhdy medotekoucí učitel Církve svatý Bernard, všechny křesťanské národy do boje proti společnému,

nejúhlavnějšsimu nepříteli křesťanstva, proti Turků, svolával a jim dodával srdce a nadšenosti nepřemožitelné pomáhal křesťanstvu dobývati vítězství 'neobyčejných, přeslavných, a tak se sám stal diamantovou zdi proti útokům protivníkům Církve Boží.

Pro snadnější přehled rozdělujeme životopis sv. Jana Kapistrána na tři hlavní díly, jednající: I. o událostech od jeho mládí až do jeho misijnářství, II. o jeho misijnářství a III. o vedení křížáků, smrti a kanonizaci jeho.

Život sv. Jana Kapistrána.

I. Díl.

Od jeho mladosti až do jeho missionářství.

§. 7. Narození a vychování svatého Jana Kapistrána.

Ku polední straně papežské země rozprostírá se na 1480 čtvercových milích pod krásným podnebím všeúrodné království Neapolské. Zde střídají se rozkvetlé doliny s horami onde i onde převyšokými a předivokými, obzvlášť tam, kde pohorí Apenninské z papežské říše do země Neapolitanské vstupuje, a jmeno „Abruzzu“ nosí. Nejvíce k západu jest země ta pěstovaná, dobře zvlážená a na nejvyšší úrodná. Zde se na příchodního usmívají tučné nívy libovonnými bylinami pokryté, tam zase v zeleni nehybnoucí se pahrbky winnou révou ozdobené svěží, jinde zase rozprostírají se před zrakoma nassima řady olivových sadů, lesky myrt, citronů a pomeranců, ano vidět tu i datlové palmy, chle-

bowití swatojanský, cukrovou třtinu a řeřaboviny. Hlavním městem welepožehnaného království toho jest Neapol, jedno z nejhlavnějších měst w Evropě. Má pak město to tak krásné položení, takovou lahodnost podnebí a tak mnoho wýtečných krás přirozených a rukou lidskou utvořených, že Wlachové o něm s nadšením říkají: „Neapol viděti a umříti!“

Sewerně čili k půlnoci od Neapole právě tam, kde se království to s říší římskou stýká, w ták zvaných Abruzzích, w nepatruém a prvé neznámém městečku Kapitrě, narodil se právě na den sv. Jana Křestitele (24. června) léta Páně 1385 náš sv. Jan Kapistrán, od rodiště svého tak nazvaný, tedy w době přesmutné roztržky papežské za panování Neapolitanského krále Karla III., předchůdce a otce Ladislawa Pancelota, jenž nejen do země papežské části wpády lidem svým branným činil, nýbrž celé Italii na postrach byl. Dtec sv. Jana Kapistrána, jmenem Hera, přitáhl co rytíř do Itálie s wojskem francoufským Ludwika, wévody Andegawského, jenž s hore jmenovaným Karlem o korunu Neapolitanskou a Sicilianskou wálčil. Hera w Kapitrě pojam sšlechtnou pannu za manželku brzo umřel, zůstawiw sirotka svého Jana co ubohé nemluwnátko. Dpuštěná mladická wdowa milého synáčka hned od jaré útlosti bréo učila Pána Boha znáti, že wšemu do-
jehmu jej wedla a pak dospělejšího w místní škole zvláště we swatém náboženství cwičiti dala.

Jan činil matce své radost nesmírnou, byl obdivován pro své neobyčejné duchovní dary, a milován pro svou zvedenost ode všech, kdož ho znali i probuzoval ve všech naději, že k velikým věcem od Božské prožřetelnosti povolán jest. Neb při své bystrosti rozumu, dobré paměti a jaderne výmluvnosti, vynikal též nejbedlivější pilností, velkou bází Boží, něžnou čistotou mravů, přísnou pořádností ve všem a roztomilou srdečností. Kromě školy nejraději doma při své drahé matičce se zdržoval, na kterou tak důjemný vliv měl, že ona miláčkovi svému k vůli v manželský stav více nevstoupila. A jak plésalo mateřské srdce její, když viděla útlého pacholíka svého, an před oltářem co anděl klečí a z neminného srdce ke trůnu Nejvyššího modlitby vysílá. Kdože vysloví radost dobré křesťanské matky, když rozmilého synáčka svého ponejprv vidí u oltáře klečeti a sluhovi Božímu při nejdražší oběti mše svaté přisluhovati, když jej spolu s knězem střídavě modlitby říkati slyší? Nezdá-li se jí, jakoby již v dítěti svém nebesům byla anděla poslala, aby s ostatními soudruhy nebeskými rozmnožoval chválu Boží? Zdaliž tu celé nebe se vši slasti svou nesklání se v mateřské srdce její? —

Slastná, přesslastná vstát ta matka, jejížto syn nejenom co útlý pacholíček, nýbrž i později ve květu bujného jinošství lesem nevinnosti se ství, a to krásné lilium pannačské čistoty neporouchené zachovává, jako sv. Jan Kapistrán,

jenž si ve všem svého patrona sw. Jana Křesitele za vzor bral, a jeho příkladu věrně následoval. Nebo co doma s pomocí milosti Boží, pod ochranou svatého anděla strážce, své pečlivé matere a bedlivých učitelů započal, v tom setrval a mile prospíval v bázni Boží a ve všelikém umění, až zcela dospěl na vysokých školách Peružanských (v papežské říši), kteréž tehdy nejlepššími po veskeré Italii slouly. Zde v běhu desíti let z čistých zdrojů čerpal učení, moudrost a tisícere podněty k mravnímu usmětění. Zdokonaliv se pak co nejvýtečněji ve vědách svatých a světských, konečně za mistra obojího práva, církevního i občanského, slavně prohlášen byl.

V té době ve vlasti naši se již nebe poněkud řabonilo a jednotlivé blešty, tytož profvitající, blízkou zvěstovaly bouřku. Ale jaká to přepodivná a v pravdě neuvěřitelná slitovnost storchovaného Boha? An u nás se připravoval jed, jenž tisícery duše otrávit měl, dorostala a libě žkvétala v neznámém koutku Italie, v Kapitře, bylina Bohem vštipená, která tisíce a tisíce chorých duší v křesťanských zemích a zvláště u nás vyléčiti a uzdravit měla. Dorostala pak blahonosná, léčivá bylina ta pod bedlivým opatrováním lastavé matere a zbožných učitelů, kteří všecko pilně odstraniti hleděli, cokoliv nakažlivým vlivem ji škoditi mohlo. Proto tak utěšeně tu rozplození blaha veskerého křesťanstva žkvetla.

Úwaha.

Základ přístí dokonaloſti a prawého blaho-
bytu člowěka jeſt zajisté jeho nábožné wycho-
wání. Co s Bohem započato, beze wſſí po-
chybnosti utěſſeně co kwiťko nebeſtou roſou
owlažowane ſe wywine, ſdokonalí, proſpiwati
a Bohem od záhuby chráněno bude. Protož
dí ſtaré příſlowí: Čiňme od Boha počátek, a
bude dobrý pořádek. — Kdo s Bohem po-
činává, ten wſſeho dokonává. — Ne wſſe na
rozum, ale wice na Boha dáti.“ — Naopak
ale jaké ſe klidí owoce z pěstování bohaprá-
zdného? — Neostýcháme ſe twrditi, že bez mála
wſſecky zločiny, veřejné i tajné neprawosti a
z nich pochodící záplawa mrawní zkázy ſſpat-
nému, beznáboženſkému wychování přičiſti ſe
muſí. Kdo ſe Boha nebojí, ten ſe lidí ne-
ſtydí, dí ſtaré příſlowí.

O! kéž by wſſickni rodičové a pěstouni
to pochopili a přede wſſím ſwé, od Boha jim
ſwěčené mládeži ducha nábožného wſſtipiti ne-
opomenuli! Kéž by tať bohabojně ſmýſleli, jako
náš čeſkoſlowanſký mudrc Tomáš Štitný, který
ſſeſterny knihy ſwé o obecných wěcech křeſtan-
ſkých, pro ſwé děti pſané takto začíná: „Bůh
můj přikázal mi, jako i každému otci, abych
wedl wáš, mé ditky! w jeho ceſtách a ſkázal
jej wám. Pročež tím mi jeſt chutněji bylo
pſáti wám tyto knihy, aby iſte, což nyní ſnad
pro ſvou mladoſt neuůžete rozuměti, ani ſdr-
žeti w paměti, což-bych wám prawil, potom,

když snad umru, aby jste četli v nich a porozuměli, coť mni; a také, aby jste mohli s sebou užitečně promlouvat o tom, coť ku spasení sluší, aneb i s těmi, s kým se budete obírat, aby jste mohli krátiti chvíli, čtouce v nich, a zvláště v svátky doma ve vsi, kdež ani kázání bývá, ani nešpora.“*)

O! jaká to nesmírná zásluha, kterouž sobě o blaho člověčenstva získává moudrý otec, pečlivá a zbožná matka, jenž dítě od Boha jim svěcené opatrují co oko v hlavě, a neopomíjejíce je užpůsobiti pro zemské povolání, předewším o jeho zbožnost pečují vědouce, že začátek všeliké moudrosti jest bázeň Boží, a že jen to dítě vyrůstá ku blahu člověčenstva, jemuž záhy do srdce vstípen nebeský zárodek lásky k Bohu. Bohabojným, moudrým rodičům jest zajisté dítě jejich jako krásná květina v sadě Božím. Má-li tato utěšeně kvéstí, musí kořeny svými v zemi dobře upewněna býti, avšak do půwabného a libowonného kalísta jejího nesmí žádné zemské bláto padati, ten jenom rosa nebeská owlažujž. Tak činíwají všickni bohabojni a moudří rodičové. Pečují snažně o to, aby dítě jejich důkladných vědomostí pro své zemské povolání nabylo, a v těchto zemských vědomostech se rozumem svým jako zakořenilo, avšak snažněji ještě o to dbají, aby srdce jejich miláčka vždy jako květina k nebi směřowalo a

*) Přeneseno na nowější jazyk českoslowanský. Viz Tomáše ze Štítvého knihy listů o obecných věcech křesťanských. Právka 1.

nižádným hnusným blátem pozemských nečistých žádostí pokáleno nebylo. Protož všemožně k tomu přihlížejí, aby vroucí náboženské city, cit radostného Kochání se w Bohu, cit obdivování se jeho všemohutné moci, cit nejhlubší úcty a pokory k němu, cit synovské bázně před ním se w jejich dítěti roznítily, aby důkladné známosti o Bohu nabylo, a častěji ku pramenům všeho posvěcení přistupujíc rosou nebeské milosti občerstvováno a posilňováno bylo we vyšším, nebeským směru srdce svého. Jenom takové dítě dospívá ku blahu společnosti lidské, jenom to bude činností svou všude požehnání ploditi a co hojící balsam zacelováwati rány strádajícího člověčenstva.

Také pak požehnutí podají společnosti lidské w dítkách svých rodičové ti, jimž vychování náboženské zcela lhostejné jest, a jimž jedině o to jde, aby k. p. jejich děti we škole toliko cizím jazykům se naučili, a w katechismu jen potud se cvičili, pokud jim slouží za prostředek gramaticky čili mluvnice, nic si z toho nedělajíce, třebaš dítě jenom jako papoušek odřikává, čemu zhola nic aneb jen polovičatě rozumí. Snadno tu nahlížeti, že při takovém vychování náboženském čili raději nenáboženském výše jmenování citové, cit úcty a lásky k Bohu, cit pokory a obdivování se Božské všemohoucnosti, cit horlivosti a nadšenosti pro náboženství, jakož i veselité mravné city, cit stydlivosti a skromnosti, cit úcty a vážnosti k rodičům, cit poslušnosti ku představeným a vrch-

nostem, cit wděčnosti k dobrodincům, cit soustrasti k bídňm, že wsecky swaté a blahoplné city tyto, nejhlubší to kořeny wší cnosti a zmedenosti w dítěti tak wychowaném vzniknouti nemohou. Říj div, když dítě takové w dospělejším věku swými rodičemi co prý sprostáky pohrdá, jim se wysmívá, místo do kostela raději do hospod a do káwáren chodí, jméním rodičůw těžce wydobytým plýtvá, místo slova Božího raději po spisech newěreckých a bezbožnických se shání, cnost poslušnosti a poddanosti ku představeným nezna, proti všem zákonům státním byl sebe moudřejším a spravedlivějším reptá, o všech věcech mudruje, vše hrdě a utrhačně přetřepává a w čas uwolněných wazeb bez rozpaků k odbojníkům a revolucníkům se přidružuje! Hle to! trpké ovoce takového přewráceného wychování! Zat moudře tedy kladou se takové přewrácenosti meze nejwyššími zákony státními i církevními, které přikazují, aby w nižších školách vyučování w náboženství jen w mateřském jazyku se udělovalo, a swatého náboženství aby se nikterak za pouhou pomůcku gramatiky nenadřizovalo. Snadno také uhodnouti, že mateřským jazykem w obci se hlawně wyrozumívá ten, kterýmž se w chrámě dotyčné obce káže. Uvšak proti nerozumu těžko sfermowati. Aby se ale nikdo takowouto úwahou nassí nepohoršil, a na zlé jí newykládal, dodáváme, že tím žádného jazyku jsme potupiti nemínili, aniž jsme učení se cizím jazykům vůbec zrazowati chtěli, wždyť

i svatý Kapistrán nejen v mateřském jazyku svém, ve vlastním totiž se horlivě cvičil, nýbrž nad to i latinskému se pilně učil, ve kterém později také rozličným národům Francouzům, Němcům, Slovanům kázal, dávaje tlumočnickem slova swa na cizí jazyk přenesti. My toliko proti přemrácenému vychování v náboženství čili raději nevychování v něm jsme tuto horliti za vhodné uznali, a na první hlavní pravidlo všeho vychování upozorniti chtěli, na pravidlo: „Veď dítě své přede vším k Bohu.“

§. 8. Jan co světský důstojník.

Spravedlnost jiným k stěsti,
Sobě cestu k nebi klesli.

Pán příkladný poddaným živé právo. Pán dobrý stojí za otce. Pán má být štit dobrým, a zlým kladiwo. — Co tato přísloví wyslovují, nejhojnější měrou vyplnil sw. Jan, stana se světským důstojníkem. Právě když na doktorství obého práva, světského a církevního povýšen byl, vypukla velká rozepře mezi měšťany Peružanskými a Malatestinskými, a skoro o ničemž slyšeti nebylo leč o zpourách, odbojích a válečných přípravách. Vše to na mysl přemítaje rozhodl se sw. Jan přikázati se v službu Sicilianského krále Ladislawa. Za krátký čas získal sobě důvěru a lásku krále toho takowou měrou, že jej místopředsedou svým a

vládcem nad velkými panstvími a mnohými
opernými městy učinil. A tu již se ukázal
Jan tím, čím dobrý pán býti má, byl totiž
stít dobrým a zlým kladiwo. A nuzným a
chudým měl se dobrotivě co otec a pamětliv
slov apostoľových: kdo hojně rozšívá, hojně
i žiti bude, rozšíval štědrou rukou boholibé
šimě almužen do rukou chudobných. Říká se:
„slaba rosa proti mrazu,“ čímž se bez pochyby
řici chce, že těžko zápasiti neb souditi se chudé-
mu s bohatým. Ale u Jana nebyl chudý slab
proti bohatému. Byla-li věc chudého sprave-
dliwá, mohl se wšsí důwěrou o jeho mocnou
žástitu se opirati a byl wítězstwím jist. Jan
zajiště byl spravedliwý soudce. Nebo mimo to,
že co místopřítel krále a vládce wšse s we-
líkou moudrošti, oštroumipem a důmyslem řídil
a spravowal, šíhal také bez ohledu na osobu
lidskou nespravedliwce a zlopassné spravedli-
wými a přisnými trestu, cnošné a zwené
wšak s takowou lahodou k dobrému poduěco-
wal, že powěšť o jeho cnoštech se wždy dáleji
rozšširowala a jemu tak welikou lástu u krále
získala, že tento jej wíce za bratra nežli za
sluhu powažowal a jemu blahosklonnost swou
mnohými a rozličnými způsoby ošwědčiti se
snažil. Za to wšak Jan dwojnasobnou pilností
a newýwratnou wěrností králi swému lástu
tu splácel.

Několik pať hluboký cit cti jej pobádal, by
králi a pánu swému se zalíbil, přece byl spolu
tak útlého swědomí, že ničeho wědomě učiniti

nechtěl, co by se nelíbilo Bohu, co by na ujmu jeho cti aneb na ujmu lásky k bližnímu bylo. Svědomí jeho bylo citlivé jako magnetická jehla, která plavcům i nejmenší úchytku od pravého cíle ihned ukazuje, a jako vytíká, anebo jako hrafa eolická, o které se praví, že každé zavanutí větru jí tóny vyluzuje. Všdy mu co soudci v útlém svědomí zaznívala slova: „Soudcové sudtež lid spravedlivými úsudky, neporušujtež práva, ani dbejtež osoby lidské, aniž bertež koláče čili dary; neboť tyto zaslepí oči moudrých a převrací slova spravedlivých.“ — Pán dobrý a pastýř dobrý v pomahách jsou sobě rovní. Dobrý pastýř ovce štíže, ale kůže nedírá. — Toho pamětliv jsa sv. Jan skaloperně vždy stál při pravdě a spravedlnosti a nedal se žádným ohledem na osoby byt sebe mocnější v konání toho, co za spravedlivé uznal, rozvíklati. Každého při a stížnost vyslyšel, ale vždy podle přísné spravedlnosti pronášel nález.

Proslulá učenost, dokázaná zkoušenost a přísná, bezohledná spravedlnost učinila Jana brzy útočištěm všech slabých a utiskovaných, zvláště pak opuštěných vdov a sirotků. Ti již nemohli sobě naříkati, že spravedlnost všim právem se vypodobňuje obrazem paneuřským krásně vytesaným, ale tak utvořeným, že panna stojí v uebe tvář svou zdvihši, očima jsouc slepá, a rukou nemajíc. Oči spravedlivého Jana, jak jsme již pověděli, rovněž tak bděly nad právem chudého, opuštěného, jako nad právem bohatého a ruce jeho nebyly žádnými

úplatky posítněny. Z mnohých důkazů toho stůj zde aspoň jeden. Záhší velmož podával Janowi velikou sumu peněz, aby nepříteli jeho, pod Janovou mocí v žaláři zatknutého, odsoudil k smrti, ano tento velmož se odvážil, samému Janowi vyhrožovati usmrcením, pakli by k jeho žádosti nesvolil. Ale jako podávané mu lesknoucí se zlato neoslepilo jeho oči, tak ani odvážlivé pohružky drzého žalobníka neoblomily jeho pevnou, ršdnatou mysl. Pomněl, co Bůh přivolává soudcům u proroka Izaiáše řka (V. 22, 23.): „Běda vám, kteříž ospravedlňujete bezbožného pro dary, a spravedlnost spravedlivého odjímáte od něho.“ Právě toto neshledné počínání velmožovo učinilo jej pozorná na newinnost uvězněného. Protož jal se ihned věc tu co nejprísněji vyšetřovati, a nenalezna na uvězněném žádné winy bez odkladu jej na swobodu propustil a tím swou bohabojnost, nezvratnou stálost a přesnou spravedlnost před světem dosvědčil. Že takové přísné konání spravedlnosti utěšené ovoce vymoditi muselo ve krajích, správě Janově podřízených, soudnému čtenáři bezděky napadne. Dotvrzují také letopisové oněch časů, že ve všech městech a vesnicích, které Jan spravoval, panoval sladký pokoj a taková bezpečnost, že dle výrazu písma sw. (I. Mat. 14, 11. 12.) se weselil lid weselím velikým, i sedal jedenkaždý pod winným tmenem svým, a pod stíkem svým, a nebyl kdoby je přestraštil.“ Nebylo tu slyšeti o loupežnicích a vražednicích, nebo přísná Janova spravedl-

nost rychle je zastihla a jeho jméno jakož i cnosti brzy světoznámými se staly. Tak žil a vládl Jan až do 30. roku věku svého.

Úwaha.

Z celého jednání sw. Jana vysvitá, že svědomitě plnil povinnosti soudce křesťanského, jakž je vyjádruje náš českoslowanský mudrc Tom. Štítův v knihách již zde připomenutých řka (str. 146): „Hleďtež, soudcové! jak máte snažni býti, aby jste vydávali pravé soudy, ne podle přízně neb nenávisťi, ne podle bázně neb naděje zisku;“ neb prawi písmo: „Rowně budeš souditi welikého i malého.“ Swatý Augustin, mluvě na ono čtení, ježto jest Syn Boží řekl: „Buďte milosrdni, jakož náš otec jest milosrden,“ dí: „Abych bohatým soudili právě, není toho třeba welmu pilně rozkázati; neb často hýbají soudem proti právu na škodu chudým pro bohaté: ale třeba jest také napominati lid, aby w soudu tak drželi milosrdenství k chudému, jakžby práva neminuli.“ Protož chce-li kdo milosrdenství chudému ukázati, ukáž, může-li prosbou zbawiti jej soudu, jest-li soud proti němu; pakli nemůže, ač jest i proti chudému, wssak proto pravý soud wydej, a wydada, pomoz jemu zaplatiti, chceš-li spolu milosrdenství a pravdu zachowati, jakož činí nebeský otec. To slovo také wždy w swém srdci každému soudci sluší míti, ježto jest řečeno: „Synové

lidští! suďte právě! neb jakž rozumní v prá-
vích praví: „Když soudce wi, že soudí proti
právu pro bázeň neb pro lakomstvo, žádaje
cti a chvály neb zboží, neb pro přízeň neb pro
nepřízeň, neb proč kolivěk takového: dlužen
jeť onomu nawrátiti, jemuž jeť učinil swým
soudem křivdu, leč by onoho nawedl, jemuž
jeť naložil křivým soudem, aby onomu wšse
nawrátíl. Pakli newěda a neuměje rozsouditi,
wydá soud křivý podle swědomí, dlužen jeť
nawrátiti, a nejwíc, že jeť směl souditi ne-
uměje, aneb že jeť nedbal se o to tážati
s moudrými a rozumnými.“ — Protož weliká
pomsta od Boha nad křivým soudcem, neb jeť
řekl: „Právé suďte, synové lidští!“ Weliké
důstojenství budou míti w nebesích praví soud-
cové, když se ukáže jich odplata s těmi anděly,
w nichž jeť Bůh jako swou stolicí uřadil,
s níž soudí wšsecky věci. Jistě praví prawda:
„Blaženi jsou, jenžto lační jsou a žizniví
prawdy,“ totiž, jenžto žádají prawdy, jako
lační jísti, a ten, komuž se chce píti, píti;
„neb,“ praví, „budou nasyceni.“ — Tak
Tomáš Štítivý o soudcích, jež přirownává an-
dělům trůny nazwaným.

Než nemnohým dáno býti soudci. Roz-
lični zajisté jsou stawové, kterými Bůh lidi
rowněž tak k jednomu cíli vede, jako rozličné
cesty vedou k jednomu Římu neb k jednomu
Jerusalemu. Nemůž to býti, aniž tomu Bůh
chce, by wšsicni lidé jeden a týž k. p. duchovní
staw wolili. Ano blahobyť weškeré společnosti

lidské nutně stavů rozličných vymáhá. Že rozličnost tu Stvořitel sám určil, již z toho zřejmá vysvitá, poněvadž nenaděluje všechny všemi dary. A proto sv. Pavel společenosti člověčenstvou tělu lidskému přirovnává (I. Kor. 12, 17 a 21.) říká: „Vesliže všechno tělo jest oko, kde pak bude sluch? — A tak nemůže oko říci ruce: Nepotřebí mi tebe, a nebo opět hlava nohám: Nejsste my potřebny.“

Uniž jest rozličnost stavů na ujmu spasení, které pro všechny totéž a jedno jest. Cíli nestává v nebi Svatých a Světic ze stavů nejrozmanitějších? — Pročez každý, nechť již již zemanem, nebo nádevníkem, hodnostářem nebo službou, povinností svou bedlivě a svědomitě ke cti Boží a ku blahu obecnímu bez přestání konej, dodáváje si chuti a horlivosti slasti plným výrokem písmá sv., že Bůh chce, by všickni lidé spaseni byli. (I. Tim. 2. 4).

§. 9. Jan co vězeň. Obrat v jeho životě.

Mítej nám, o milosti,
Posleš z nebes výsosti!
Koho světa zbavuješ,
Boha jemu daruješ.

Podivné a nemyšlitelné jsou cesty Páně. Přechásto vede prozřetelnost Božská člověka k cíli jemu zde vytknutému jako oklikami, aby právě na těchto oklikách se unaviv, právě své povolání poznal a pak všemi silami těla i duše toliko k tomuto Bohem mu vytknutému cíli za-

měřoval a již ničímž od poznaného povolání svého se odlouditi nedal. Tak se i se sv. Janem Kapistránem událo, když pominuv stav duchovní, stav světský sobě vyvolil a v úřad správy zemské se uvázal. Nechyběl tím, že tak volil; nebo všickni stavové od Boha zřízení jsou a tudíž i všickni k Bohu vedou. Viděli jsme spolu také, že sv. Jan ve světském úřadu svém velmi blaze působil. Vonná růže, kdekoliv jest, všudy rozširuje libou vůni. Lampa výborným olejem naplněná a na kterémkoli stůl postavená v každé temnici utěšeně svítí; a dobrý člověk, kdekoliv postaven, všude bohabojně, spravedlivě, svědomitě, tedy v mravním ohledu, všude dobře jedná. Tak sobě počínal i sv. Jan Kapistrán co světský úředník.

Ačkoli vsať vznesený byl jeho úřad světský a velmi prostranné pole jeho blahoplnné činnosti poskytoval: přece prozřetelnost Božská ještě k větším věcem, k činnosti mnohem rozsáhlejší jej povolala. A povolání toto bylo mu následujícím dojemným způsobem na mysl uvedeno. V rozepři mezi Peružany a Malatestiny stalo se, že město Peruža podlehlo a král Ladislav, jehož miláčkem náš Jan byl, je království svému přimělil. Peružané vsať všemožně hleděli toto jho se sebe strásti, a zase předešlé hlavě své zemské, papeži, podřízení býti. To upozorováno sv. Jan usiloval na rozkaz krále svého mezi rozličnými stranami smíření docíliti, spolu vsať co věrný sluha krále

svého především jeho prospěchu vyhledával a odbojné Peruzanův úmysly zmařiti hleděl. To neminulo zraků Peruzanův a bylo spolu příčinou, že jeho bezživotí hledali a přemýšleli, jakby ho, buď živého neb mrtvého, pod svou moc dostali.

Pán pak osvedobrotivý, jenž Jana sobě co druhého Pawla tu zvěstování víry a nejštětějšího jména svého vymolil, chtěl tím Janovi otevřiti zrak duchovní a okázati mu faleš, nevděk a nestálost světa. Roku 1414, tedy právě rok před tím, co Hus jakožto zaputilý kacíř v Kostnici na hranici život svůj dokonat, vznikla vně města mezi Peruzany a Malatestiny sváda, ku kteréž i Jan byl přišel. Mimo nadání jali ho tu Peruzané a odvedli jej do městečka asi čtyry míle od Peruže vzdáleného, Gruffy, kdež ho, železnými okovy spoutaného do žaláře uvrhli. Tu již Jan, jenž nedávno ještě co mohutný vládce v lestu slávy se stěhl, co vězeň posměchem a hanbou neméně než okovy stlčen úpěti musel. Doufal sice, že král Ladislaw, k jehož službám byl tak věrně stál, jej brzy podáním výkupného vysvobodí; ale již mnoho měsíců uplynulo, a žádná pomoc ode krále mu netynula. S musel s náramnou srdce bolestí seznati, že král na jeho věrnou službu byl zapomněl. Jasně zářila mu nyní do očí pravda písmá sv., že nelze na člověka býti sebe mocnějšího s jistotou spoléhati. Poznal, jak pravdivě dí přísloví: „kdo je v neštěstí, vsiickni

se ho štítí.“ — V štěstí mnoho přátel bývá, a v nehodách i svoji se opouštějí. — Kdo si nohu wynvine, i nejmilejší ho pomine. — V nouzi přátel snadno paděsát na lot se vejde.

Boněwadž tedy král o Jana nedbal, uzavřel tento sám u sebe, že se sám útekem vysvobodí. Toho myslil že doweďe, když v čiré noci s okna věže té, na které uvězněn byl, dolů skočí. To se mu i podařilo, nemohl se vřít železných oken svých dokonale oprostiti a musel čtvermo lžeti. Na tomto pracném útku užřel ho sedlák, kterýž hned veliký hluk dělal a Jana nepřátelům vygradil. Tito pak jej opět chopivše uvrhli do žaláře mnohem temnějšího a obřemenili ho pouty 42 liber těžkými. Zde musel toliko o chlebě a vodě žiti.

Tu teprv viděl se Jan ode vši lidské pomoci zbavena a počal přemýšleti, proč aš prožřetelnost Božská tak hořké strasti naň seslala. Vzhýval také Ducha svatého, by mu v temnotě té poskytnul světla. A hle! počalo se rozednívati v mysli jeho a vyplnila se na něm pravda přísloví: „Trápení dává rozum, ztuffení umění. — Co mučí, to učí.“ Ve světle tou, jež milost Boží ve wnitru jeho rozžehla, poznával wic a wice marnost a faleš světa. Jeho duch nabýwal nového směru, tak že rozkosse a marnosti světa se mu hnusily. Nedobyl wřít wítězství takového hned na jednou, nýbrž bylo mu ještě drahně času zápasiti se zpomínkami na předesslou svou slávu a na možné wyswobození strže krále Ladislawa.

Alle bázeň Boží pomůždy w něm zvítěžila, a když zase takové wrtkavé myšlénky ho napadaly, wzal útočiště své k modlitbě a nepominul ani den hodinky k neposkvrněné panni a Matce Boží konati.

A když tu zase na wroucných modlitbách trwá, ajta! temný žalář libá jasnost oswěcuje, zjewí se mu Frantisskán, w tom pak slyší jako s nebe hlas: „Proč odkládáš a nač čekáš?“ — Dpusť swět, jehož lest dosti již poznal a w takém rousse stončíš život svůj!“ Twardá to kázeň, opustiti swět a wšse co on příjemného podává, odřici se swobody a zawřiti se w kláštere. „Wšsak, doložil Jan, nezbyhá mi leč příkazu Božího uposlechnouti. — — Na to měl widění druhé: Žalář widěl proměněný w celý swět, k jehož úhlům proudilo tu swětlo z prsou jeho a třesouci se dusse jeho powídala: „Milost Boží tebe wěrowěstcem míti chce.“ — Nepochybně chtěl tímto widěním Bůh jemu na srozuměnou dáti jaké jeho budoucí powolání, že má totiž slowem a příkladem svým weliký díl swěta oswititi. Bohřízen na to do spánku líbezného a probuzen opět widí, an korunka (pleš) tu Frantisská na hlavě jeho již wznacena. Nepřemítaje na myslí déle, strousseně wece: „Twardos jest, tobě proti ostnu se zpěčowati.“ (Ef. ap. 26. 14.) „Alle Bůh můj pán — we wšsem staniž se wůle jeho. Řízení jeho jest moudré a tak mocné, že mi nelze jemu odpírati.“ Nemoha se zdržeti dal se do usedarého pláče nad nehodností svou, a wšsak již již milostí

Boží proměněn w člověka nového, počal celou duffi lnouti k Hospodinu, jehož wolajícího hlasu byl tak podivně zaslechnul. Sotwa se rána dočkal, poslal do kláštera Minoritůw, blíže města, prose o oděw řeholní, jenž mu wssat byl odepřen, načež z vlastního pláště hábit si slátal. — Konečně s Peružann cenu wýkupu smluwio a ctí swou jim se zaručio do Kapistry se odebral, zde, co měl prodal, pak se wýkoupil, ostatek chudým rozdal celý zanícen toužebností, opravdu státi se tím, čím ho Bůh míti chtěl.

Úwaha.

Gjhle! Jaké diwy milost Boží tvoří. Ustřnuje se nad milovníkem swěta, otwírá oči jeho, ukazuje mu wýsse lepši říši a w ní otce, jenž i k nehodnému mile se sšloňuje, aby jej zřítal a spasil. — Kdo wssat chceš, aby tě milost Boží jala, celého prouikla, poswětla a w miláčka Božího proměnila, musíš o ní profiti, hlasu jejímu naslouchati, důwěrně se pomocné ruky její chopiti, a s ní, spolu působiti. Musíš nejen ústy, nýbrž i skutkem wolati jako Jan Kapistrán: Bůh můj Pán, staniž se wůle jeho! Jako slunce letní sličnou twář swou krásnými barwami na kwítkách maluje a jim zlatými paprsky swými swůj obraz wtisťuje, tak chce i slunce duchůw, Bůh, paprskem milosti swé nám na duffi wtisťnouti překrásný obraz

swého milowanego Syna Jezisse Christa, a myślimy przed temi paprskami miłości Bożej swe duchowni zrazy zawirati, nemyślimy spáti, nymbrzy myślektu krásu a sílu jejich w sebe wnimati a spolu pracowati, aby chom starého człowieka swlektse, se w Christa oblekli a tak w utěšený obraz jeho se proměnili. To myślektu předemśsim uwáž bratře, sestro, jenž se snad již nedaleko propasti záhuby ocitáš. Slys hlasu Páně, jenž se we swědomí twém ozývá, nawrať se z bezcesti, dokud jessť čas! milost Boží snad naposled wolá. A ty člověče cnostný neoblemuj a pamatuj wděčně, že s milostí Boží jsi, co jsi! aby pýchá tebe nezastlepila, nepodrazila, a tím hlouběji tebe neswrtla, čím wýsse jsi se wyssinul. A tu se nám, pamatujícím na słowa Jana: „Staniž se Bože, wůle twá! — wolati chce s Tomášem Stituhým (wýklad paterě str. 51):

„Třetí námi Syn Boží kázal profiti otce nebeského, aby w nás byla wůle jeho naplněna, když jest w pateri (otčenáši) ustawil, aby chom řitali: „Buď twá wůle!“ A zbožný člověk má sobě to za nejwětší utěšení, aby nebeský otec ráčil w něm swou swatou wůli naplniti: buď si že jej trápí protivensstwím, aby nerozbujněl, aneb že jej těší prospěšensstwím, aby tesklivou rozpáčitostí nezahynul; aneb kteroužkoli věci tresce jej, neb lahodi jemu. A jistě to jest žádost wěrnych dětí: ne swé wůle, ani pokoje, ani cti, ani kteréhožkoli utěšení hledati proti wůli milého otce. Weliká jest věc toho od Boha profiti, a weliká obdržeti; aniž co lep-

ššího aní užitečnějšího na tom swětě mohlo by nám býti, než kdybychom se jemu wšší věci líbili, a nassí wůli přitáhl k své wůli. A zwláště trojí wůli nalezáme Syna Božího w swatém čtení, a to jest wšse nám přeužitečné, a wíme, že jest jedna wůle jeho s milým otcem; neb jest na to přissel na tento swět, aby činil swého otce wůli; i řku, že jest nám swou wůli trojí zjewil swatým čtením: jednu když jest řekl: „Nechci smrti hříšného, ale toli chci, aby se lál a byl žiw;“ druhou swou wůli zjewil, řka: „Přissel jsem, abych oheň pustil w zemi; a co chci jiného, jen aby hořel?“ Jakoby řekl: „Přissel jsem na swět, abych oheň plápolivé lásky w lidech na zemi roznítil, ukáže jim takou lásku, umra za ně; tomu chtě, aby láska láskou byla oplacena.“ Třetí jest swou wůli ukázal, když jest řekl: „Otče! chci, aby tudíž byl můj sluha, kdežto jsem já.“ Ať jak jest nám wůle Boží přeužitečná, jak jí jest slusné žádati a přepotřebné, abychom w swých hříších nezemřeli podiwně nám jest potřebí toho. Neb jest hrozno pomysliti, že wěčně a wěčně musí trpěti, kdož umře w hříchu; nikdy nezbyti hoře, hrozná jest věc! A také abychom pláli welikou láskou k Bohu, jest přeužitečno; neb láska má, to jest wáha má, ta mě uwáží tak wysoko u wěčném blahoslawenství, jakož jest, zde jsouc, plála we mně k mému Bohu; abychom také tudíž byli, kdežto jest Kristus, a wzali odpočinuti od práce, odplatu zásluh w radosti, lochání rozkoši diwné, a w tom dobrém bezpečnosti wěč-

nou. Z co je toho lepší? a toho všeho pro-
fime, když díme: „Buď tvá vůle!“ —

§. 10. Jan co řeholní nowáček.

Žene, jako pšenici té třel
Bůh a jako zlato ohněm cídil;
Tím však duše tvá se Christu zlíbí
A žlab hojnosti věčných zásluh slíbí.

Po čem Jan toužil, nedosáhl tak snadno.
Prose jako žebrák za dveřmi, by jej přijali do
kláštera Peružánského byl od bratři několikráte
odmítněn, až se nad ním konečně představený,
Marek z Bergama smiloval, slíbiv ho při-
jmouti, obstojí-li v uložené zkoušce. — A co
ať mistrův oběho práva a bývalému soudci
weledůstojnému uloženo? Na oslu sedě v obleku
blázna má celé město zprojezditi a všechny
úsměšky, úšklebky a urážlivé posunky od roz-
puštěných uličníků a jiných nerozvázných lidí
trpělivě a tisse si dát líbiti. — Přijal-li pak
Kapistrán úlohu tak velikého sebe zapření?
Volně se jí podrobil, ano třikráte po sobě ani
nehlesnův vítězně tak trpkou zkoušku přešl.
Pak když se ke klášteru vrátil a slyš rone
prosbu svou opakoval, do řeholy l. 1414
v stáří 30 let přijat a oblečen byl.

Co nowáček odemzdán byl do klášterního
cwiku mistru Dnufriovi, pobožnému a přísnému
to muži, jenž jej jako zlato ohněm cídil, aby
z něho utvořil čistou nádobu Boží. Jan pro-
spíval denně v pokoře a v zapírání sebe sa-

mého, konal ochotně vše hrubé a služebné, nowáčkům vytknuté práce, zametal, umýval nádobu kuchyňské, čistil prádlo i oděv bratrů svých, ano kde mohl i jiné rád zastával v díle jejich. —

Brzy však nastala Janovi zkouška ze všech nejtrusnější. Než do řeholy byl vstoupil, jedné zámožné panně se zaslíbil, která když se dozvěděla, že Kapistrán mnichem, konečně jako šílená přišla, aby se jí a světu opět navrátil, že ho u krále nové důstojenství čeká. A však ani hrozný nářek osoby sličné, ani slibovaný úřad světlý neoblomil srdce jeho Bohu zasvěceného. — Neopomenul pokusitel u Jana totéž činiti, co u Christa Pána. Přemožen totiž jednou, přišel i podruhé, a přemožen i po druhé, přišel i po třetí, a právě když se Jan modlil a tělo své v úzdu bral, předstíral mu pokusitel obraz sličné panny, aby ho ve svatých předsevzetích rozvítlal. Ale Jan uchopil se zbraně, kterou i Kristus pokusitele potřel, zbraně totiž slova Božího, zvítězil nadevším pokusem, a z každého takového vítězství čerpal přesladké potěšení a oplýval radostí rajsťou.

Co nowáček (novic) měl se Jan ke každému z bratrů velmi zdvořile, nemocné rád opatroval, málo spal, často se postil, mnoho se modlil, umučení Páně pláče při tom nad svými hříchy vroucně rozvažoval, hodinky k nejsvětější Rodičce Boží, jak tomu byl od maličkosti zvykl, nyní tím pilněji vykonával, při oltáři denně nejpobožněji přisluhoval a zvláště k prvnímu

swatému přijímání we swém noviciátu s nejwětší swědomitostí se připravil. Generál řádu, welebný otec Baretta, nowáčka Jana we wšem zkoušiw předpowídal, že Jan neobyčejnou bude ozdobou řádu.

Úwaha.

O, jaký to zist, před swětem bláznem slouti pro to, co k bohumilé moudrosti vede! Jaká to moudrost pro swé zdokonalení, odporným wolně podrobiti se zkouškám! Jaká to dokonalost, nad pokúšením zwítěžiti slawně! A jaká sláva z toho wšeho nám pochodí, jestli se tím Ježíšsi Christu, swému wůdci a mistru připodobnime! — Neb či hana wětší byla než pohanění Ježíšowo, ježž Herodes rouchem bláznů přioditi kázal? Nemusel-li Christus nejhořčejších utrpení od jesel Betléuských až na trawou Kalwarii okoušseti a tak wejiti do sláwy swé?

Protož, kdo jmena prawého křestana hoden býti chceš před Bohem, před Swatými a prawými spolukřestany, nestyď se za to, jest-li swět ničemný pro jmeno Christowo hanu swou na tebe wychrluje! Nelekej se utrpení, aniž jakého pokúšení se strachuj! Neřikej, jak mnozi dle slow Tomáše Štitného (o naději str. 30) prawiwají: „Obrátim-li se k Bohu, a nechám-li swětských marností, budou se mi lidé smáti, budu jim newážný sprosták, nestrpím toho.“ Wždyt nechce Bůh, by kdo přijal pokáui těžší,

než snésti může; ale chce, aby se kál. Protož vždy počni.“ — Byš však se pro dobré věci ani nehanbil, ani úštěpačného světa nebál, nikdy wzoru svého Božského mistra a Spasitele s očí nejpouštěj a pamatuj vždy na swatá slova jeho: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapřiž sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne!“ (Mat. 16. 24.)

Pravili jsme, že sw. Jan Kapistrán, ač prvé tak wznesený důstojník, přece co nowáček w klášteře ochotně wšse hrubé a služebné práce konal, že zametal totiž, umýwal nádoby kuchyňské, čistil prádlo a oděw bratrů swých, ano že kde mohl také jiné rád zastával w díle jejich. — Tobě bratře, tobě sestro snad také Bohem určeno, po celý život podobné služby konati a snad nemožno tobě nikterak ze slawu služebnického se wyprostiti. Určeno tobě Bohem powždy sloužiti. Nermutíš se proto, že tobě takového osudu pokořujícího se dostalo, uhybř pomni, že i Kristus twůj Spasitel, jemuž sloužili křowé andělští w nebesích, wolil na sebe podobu služebníka wzíti a člowěčenstwou hříšnému až do nejhořčejší smrti kříže sloužiti. Protož di on sám (u Mat. 20. 28.): „J Syn člowěka nepřissel, aby jemu slouženo bylo, ale aby on sloužil, a aby dal život svůj na wykoupení za mnohé.“ Pomni, co tž Pán a Spasitel náš wěrnému služebníkowi připowídá, an w podobenstwí o rozličném rozdělení hřiwen služebníkowi, kteržž toliko dvě hřiwny wzal ale dvě jiné hřiwny jimi wydělal, praví: „Služebníce

dobrý a wěrný, že jsi nad málem byl wěrný, nad mnohem tebe ustanowím: wejdiž w radost pána swého. (Mat. 25. 23).“ Ewič se tedy i ty ustawičně w pokoře podle příkladu Páně a swatých, konej ochotně nízké služby své třeba po celý život, buď nad málem wěrný. „Dobrá wěc, díím já s Tomášsem Stitným, jest zajisté kázeň a tichost w čeledi s bázní Boží, a čistá láska u wiře a prawdě. Neb kdož nejprwé miluje Boha, a pro Boha wěren jest swému pánu, swé paní, i se swými towaryšši prawě bydlí, wysřihaje se hřicha a hledaje wůle Boží, uslyší po smrti weselé slowo, ano jemu Bůh dí milostiwě: „Měj dík. wěrný sluho! w malé věci byl jsi wěren, chci tebe nad weliké powýššiti.“ Protož, služebník, služebnice, buďte wěrní srdcem, ústy i skutkem, a bohabytní, nemluwice nectuě a sšereduě, ani smích z něčoho sobě tropíce, a čisti ode wšeho smilstwa a od ne-wěry každé. Pakli jest kdo w čem pohýřil, nawrať se želením prawým a zpowědí, a dosti za to učiněním, a tak přijdete do králowství nebeského“ (str. 117 Tomáše Stitného. D obecných věcech křesťanských dle wydání p. Erbenowa).

§. 11. Jan po swém nowiciátě, co miláček sw. Bernardina, co kněz a prawý mnich.

Když Jan swůj nowiciát k úplné spokojenosti swých představených přestál, byl připuštěn k složení řeholního slibu (k profesi), což welmi

slavně se stalo. Zežto wšak dle starého přísloví „dobrý kněz vždy se učí“ a Jan chtěje dobrým knězem býti po wyšších vědách swatého náboženství velmi dychtil, ujal se ho sw. Bernardin ze Sieny, muž plný moudrosti Boží, živé zrcadlo wšech cností a veliký ctitel jak nejsladšího jména Ježíše tak neposkvrněné sw. Panny Marie. Ve společnosti tohoto andělského otce činil Jan w bohosloví a zvláště w kázání, maje wyborné k tomu dary řečnické, tu podivou rychlé a veliké pokroky, tak že sw. Bernardin říkával: „Co jiný s velkým namáháním dnem i nocí učit se musí, tomu Rapistrán jako we snách se naučí.“ — Obzvláště rání čas rád na učení vynakládal, věda dobře, že ráno se sladko učí a že jitro jest bystřejší večera, jakož i toho pamětliv byl: „Kdo chce mnoho znáti, nesmí mnoho spáti.“ — Čta neb přednášeje úlohy své činil to tak důkladně a jemně, že wšechny, kdož jej slyšeli, w nejhlubší útrobě dojímali. Eufáš Wadding, jenž jeho životopis napsal, o něm dí, že jeho plyná řeč pršicimu dešti podobala se a že celý sw. zákon a sw. otce téměř nazpamět uměl. — W běhu jednoho roku byl na jáhenství a kněžství wysvěcen. Mši swatou denně tak pobožně sloužil, že wšecky též k největší pobožnosti roznítil a mnohdy hned od půl noci wroucným modlením k ní se připravoval. Krom denních církevních hodin, hodinky k sw. Panně Marii a za mrtvé, kající žalmy a růženec se modlil, čím wšecken zbožněl tak, že byl wšech

světských myšlenek a žádosti prosl. — Při tom jak Sedulius di, osvědčoval se každým dnem poddanějším ku představeným a uctivějším k bratrům.

Jan denně jen jednou a sice nazvíce suchý chléb jídal a to nejenom proto že syté břicho, jak di přísloví, bývá nepomolné k učení a modlení, nýbrž i také z té příčiny, aby se Spasiteli svému, jenž mnoho pro nás se postil, poněkud připodobnil. Po šest a třicet let nepožíval žádného masa, krom své nemoci a to, aby lékaři a papeži Eugeniowi IV. po vůli učinil. Pil pouze vodu a musel-li kdy víno píti, přilil tolik vody, že je hrubě ani necítil. — Ač celý jeho život byl postem, držel velmi přísně posty řeholní: totiž a) oděssek Svatých až do vánoc, b) čtyřicet dní po sv. třech králích a c) hned na to půst všeobecný až do velikonoc. Stolování u zemských knížat co možná vyhýbal, po vyjednaných záležitostech raději se do klášterů vzdáliv. Co vřecťo pozorováosse bratři jeho i jiní nemálo se diviti, kterať při své nesmírné střídmosti žiti a v tolikém namáhání, silou svou vystáčiti může. — Jan se vždy uspokojil nejhorší celi (svět-ničkou). Hábit nosil nejhrubší a nejtěsnější, pod nim tající rubáš z drsnaté srsti a železný kruh; sedm let chodil bos a pať o dřevěných podešvích. Doma na holé zemi, v cizině pouze na slámě a to denně na nejvíc tři hodiny spával, jsa při tom tať šťasten, probuditi se, kdykoliv chtěl. Za často do samoty k bičo-

wání se vzdalował. Tuto pak wssí přísnořt pořádně i na cestách swých zachowával.

Benězi opowrhował, žiw jsa na cestách i se swými průwodci žebrotou, důvěřuje se w Boha, že jim hladem zahynouti nedá, co se časem swým také zážračně vyplnilo. Takť. p. řdyž se jednou suěhem přes apeninské hory do Bononie brali a hladem zemdlíwali, aj, tu z nenadání krásný mládenecť běloučtými chlebičty je naděluje a učinim to zmizne. — Byl také Jan namořstíwen zimnicí a po čase jeřtě jinými nemocemi, které s obdivuhodnou trpěliwostí a odemždaností do wůle Boží snářsel, nemyhledáwaje drahých léků aniž přílišného pohodlí, nýbrž radeji swatou trpěliwostí se hoje.

Kromě swých bratří milował zwlářtě chudý lid, a co wyžebřal, zase rozdal, řikáwaje: „Čim wíce chudých nadělime, tim hojněji též nám dáno bude.“

Úwaha.

„Ach!“ ne jednoho slyřet nařikati, jenž w staw se uwážal, jehož mu se sebe swrhnouti nelže — „co jsem učinil a jaké to břemeno na sebe jsem uwalil!“ — — Ubožče! Nemohu ti lepřši rady dáti uad onu spasiřtelnou sw. Augustina: „Nejsi-li powolán, čiň, bys powolán byl!“ Nepředstawuj si jho swé těžřši, než ono řkutečně jest. Nezořřklíwuj si powinností swých, raději se přičiniž, wždy s wětřši ochotností a

horlivosti je plnit! Tak jim zvykneš a čemu kdo zvykl, není mu obtížno. Táhne se žilka, tam byla nawaykla. Nebuď hned také malomyslný, když w něčem klesneš, ale bez odkladu jak můžeš, chybu svou napraw! Pomni též, že jiní stawové mnohem trussnějssi jsou! — Co třebky slaboch wzywej denně Boha o jeho pomoc! — Wadí-li ti twé bujné tělo, krot je střidmostí a postem, přetáží-li tobě statek wezdejssi wynakládej z něho hojně na almužny! Co nezklussený poraď se s přítelem moudrým, zwláště se svým zpowědníkem jako Kapistrán s Bernardinem a wždy příklad těchto i jiných Swatých na očích měj! Tak jistě pořád lepším ano dokonalým a spokojeným se staneš.

Nemůžeme wstát tu ještě jednu wěc mlčením pomínouti. Prawili jsme, že sw. Jan Kapistrán se takorčta ustawičně postil, an toliko suchým chlebem a to jednou za den za wděť bral. Nemíníme zde říci, že by's i ty tak tuhé posty ustawičně konati měl. Nepřikázal toho Bůh. Ale jedno nám zde welmi na srdci leží a co těžký kámen je swírá. Národ náš českoslowanský a snad wesskerý národ wssch slowanských jazyků má jednu hlavní chybu, totiž hejřivost. Zklussenost tomu učí, že náš lid slowanský není tak schránlivý, tak šetrný jako jiní národové. Wydělá-li sobě náš dělník něco, má-li, ať tak díně, groš w kapse, již grossu toho nesnese, již spěchá, aby ho utratil. Mezi žádným národem nestává také tolik palíren a nikde se tolik kořalky nepije, jako mezi národem našim.

Není-li to pro každého, který svůj národ miluje, nesmírná bolest, když widí, která ona zhoubkyňě, tento pravý mor těla i duše (kořalka), obzvláště w jeho národu pustosti, a jej o zdrowí a sílu tělesnou, o jasný, rozvážlivý rozum, o širší rozhled ducha, o dobrou a ráznou vůli, o dobré svědomí a poklid duše, o domácí pokoj, o čest a dobré jméno, o wšestčen statek časný a věčný, slowem o wšestčen tělesný a duchovní blahobyt připravuje a w krussnou poddanost, ať nedíme porobu, těch lidí uvrhuje, kteří šetrnými a střidnými, a tudýž i rozvážlivými jsouce wic a wice we wšem ohledu prospívají a ku panování nad lehkomyslným a hejřivým národem slowanským se powznásejí? Nemusi-li každý, kdož jsa rodilý Slowan, se k národu swému zná a jeho blaha upřímně wyhledává, hořce nad touto zkázou zaplakati a jako Pán a Spasitel náš nad Jeruzalémem bēdowal, rovněž tak nad svým hýřivým národem nařikati řka: „O národe můj, kým by jsi poznal, které věci tobě ku pokoji jsou! kým by jsi poznal, co slouží k blahu twému!

§. 12. Jan co kazatel wúbec a spolu zážračný.

Jeho wira wšestky wěswědčila,
Jeho důwěra je posílila,
Jeho láska k lásce rozuitila.

Sned po swém wyswěcení, star 31 lét, nastoupil Jan weřejně kazatelský úřad. Vid se walil ze wšech stran jej slyšet, ano mnozí

hned od svítání neb od večera čekali shromáždění okolo kazatelny jeho a kázal-li wšedního dne, tu rolníci hospodářství, řemeslníci dílny a obchodníci sklady své raději opustili, než aby jedno z kázání Kapistránových byli wnnechali. On tě kázal čtyřicet let dílem svým rodákům vlastný (italiánský), dílem latinský jinojazyčníkům s pomocí tlumočnickům, kázal katolíkům, kacířům i židům a pohanům a ani hlad, ani žízeň, ani zima, wedro a nepohodlné povětrí, aniž jaké protivensství, slowem nic nebylo s to, aby Kapistránowi w ustawičném hlášení slova Božího bylo překáželo. — Sedulius o něm swědčí, že měl přirozených i nadpřirozených kazatelských darů, dobrou wýřečnost, wýtečnou wýmluwnost, přeswědčující moc a libeznou jemnost w každém slowě. Též jeho wážné wzezření, celá jeho zewní swatá powaha, ač ostatně byl suchý a hubený co kost a kůže, takorča spolu s ním kázaly.

Zvláště ale proto kazatel Jan tak wýtečně si počíнал, wšse jímал a za sebou táhl, poněwadž w něm samém zůstawala wíra, naděje a láska. „Habuit fidei donum electum“ t. j. „Měl wíry wýborný dar.“ A proto že wíra jeho byla jasná a nepochybující, pewná a neustupující, mečem Božího slova wšse kacířstwo, jako Fratricellů *) w Itálii a Husitů u nás i zaslepenost lichwářských židů a newěru Turků zporážel. Uvádíme zde zatím toliko to, že k. p. w Římě

*) O nich později se jednati bude w §. 16.

následkem jeho lázání čtyřicet židů na jednou s duchowním swým představeným křest swatý přijalo. — Jan, abychom užili wýrazu sw. apostola Pawla (k Římanům 4. 18), w naději proti naději (t. j. kde se podle rozumu těla nebylo čeho nadíti) doufal. Sprostito se swěta a pomoci jeho a zničitw zapřením sebe samého důvěřowal se jedině w Boha tak silně, že celý jeho pohled i hlas byl patrným wýrazem této božské cnosti. Pro to též i kdo jej slyšel neb spatřil, w zármutku swém se potěšil a jako na libém sluníčku w twáři své, byl sebe zasmušlenější, se wyjasnil. S se srdce největšího hříšníka pohledem na Kapistrána nesnesitelná spadala tíže. — Tato newýwratná Janowa důwěra k Bohu byla i zážračnou odměnou korunována. Šelť Jan zimního času s několika průwodčimi přes pohoří Apeninské do Bononie. Cesty byli sněhem zawáty a průwodci jeho již welice z bezcestného pntování unaveni. Nikde nebylo widěti přístřeší, nikde spatřiti člověka, jež by za almužnu byli poprositi mohli. Jan zůstana weselé myslí wzbužowal swé průwodce k důwěře w Boha, jenž swým zahynouti nedá. Ažta! An tak mluwí, potkají se s krásným mládcem, nesoucím několik chlebů, bílých jako snůh. Ten s welkou lašawostí rozdal chleby ty mezi bratry a rozloučiw se s nimi co nejlašawěji záhy zmizel, aniž ho wice spatřiti lze bylo, čímž bratři utworzeni w tom swém přesvědčení, že to anděl Páně, jenž od Boha poslán na odměnu Janowy důwěry

jim ty dary poskytl, i chwálili Boha a dobrořečili jemu.

„Láska, anaz dle slovo sw. Tomáše Akwinského, „wssem ostatním cnoštem život, krásu, swazeť, moc, sílu a zásluhu k dosáhnutí života věčného dáwa“ celá celým Janem woláda tať že sám kochaje se jediné w Bohu též mezi swými posluchači takorťta celý požár lásky Boží způsobil a ze srdci hříšníků téměř potoky slz nad úrážkou Boha wywodil. Ano s tímto, (jako jej papež Kalixt III. nazýwal) živým mučedníkem z lásky k Ježíšci Christu, mnozí krew swou pro Boha a Spasitele swého proliti si žádali. S horoucí láskou k Bohu ze srdce Janowa jako o záwod něžná a upřímná láska k bližnímu spolu plápolala. Touto sebe sama na kázání roznitim chwátal obyčejně hned s kazatelnou k nemocným a newinně uwězněným, aby je uzdrawil a potěšil. Tím pak způsobil, že netoliko jej samého každý srdečně milowal, ale i jedni k druhým lastawěji než kdy prvé se chowali, we spolek se odprossowali, si odpouštěli, náhradu a dobré skutky činili, jako k. p. w Akwile a we Werouě, kde na slovo jeho bohatší měšťané nemocnice založili a t. d.

S mnohých zágraků, jež mezi swými kázáním Kapistrán učinil, aspoň tyto zde uvedeme: „Když jednou pod širým nebem kázal a wolastowky swým sweholením a po druhé cwrčci swým cwrťáním posluchače wytrhowali, potynul jim Jan, aby byly ticho a aj! hned se utišili.“ — „Ziudy zase pršelo kolem samého

zástupu jeho pobožných posluchačů až lilo, z nich pak na žádného ani nešápllo.“ — „Tu zase w Akwile, měšťe to mravně hluboko poklešlém, tak důrazně mluvil proti nepravostem tam panujícím, že srdce posluchačůw slowem swým jako nějakým kladiwem rozdrtil a zcela proměnil, nebo hned po kázání přišli a snesli k veřejnému spálení wšse co jich k hříchů látkalo, na důkaz že se toho odřešli, jako rozličných šperků, líčidel, nástrojů swůdných, hraček a jiných věcí. W Benátkách mezi kázáním z jedné nestlašné osoby veřejně dábelství k hroznému ztrnutí wšsesh hříšníků wymetl. Jestě wětšší byly účinky slowa jeho w městě vlastém Pralbuině, kde se již w noci mnoho lidstwa shromáždilo, aby z úst jeho slyšeli slowo Boží. Časně ráno Jan na kazatelnu wystoupilow zvěšlowal slowo Boží s obyčejnou horlivosťou, a Bůh sám potwrdil prawdu slow jeho tím, že jeho diwotwornou mocí wíce než 20 rozličných nemocných uzdraweno bylo, čímž lid tak se rozželel nad swými hřichy, že hlasitě bėdowal a plakal a Jan jen s tíží kázání skončiti mohl. Papež Mikuláš V. znaje účinky jeho hlásání takto wyjádřil se: „Kdyby Kapistrán za mého žiwobyťi umřel, do počtu Swatých bych jej wřadil.“

Úwaha.

Prawili jsme, že sw. Jan wymital dábelství, ano chtějí tomu, že prý hlásaje slowo Boží

to Atwile welel žlým duchům, aby se we způsobu oblud hrozných, lwůw, tigrůw a j. objewili a že se i stalo, čímž lechtomyslní Atwilané zděšení na pokání se dali. Wěc to owšem nadpřirozená, zážračná. Mám petelný pokussitel ten neobjewuje se widitelně, awssak proto přece dle slow písma sw. co lew řwoucí obcházi, hledaje, kohoby sežral, jemuž, dle wýroku téhož písma, odpírati máme silni jsouce u wěre“ (I. Petr 5, 8. 9). Bohomyslný náš českoslowanští mudrc Tomáš Štitný sedmero uwádí lesti, jimiž tento protivník dusse lidské úplně opanowává. Máme za to, že slusí, aby národ náš mudrce toho míšněji seznal, a se rozkochal we slowích muže, který již před pěti stoletími w národě swém zářil co hwězda, wynitaje welikou moudrostí a srdečnou bohabojuostí. Na důkaz toho slůjte zde wlasní slowa jeho (o pokussení kn. páť. str. 204):

„Kohož pať oklamá ďábel a hříchůw uwáže rozličnými, má sedmerou lest, jižto w hřissích každého drží, právě jakoby jim hudl, aby ze sna neprocitili.“

Prwá lest, jižto o nich lahodi, jest, že jim dá na mysl: „By to wsse, což kněži prawí, byl hřích tak weliký, i kdo by byl spasen? prawí (prawiwají kněži), že záwisť jest hřích smrtelný: ale kdo může swého nepřitele milowati? dějí, že lháti kupci jest hřích smrtelný, a oklamati: ale kdo by mohl bez toho kupčiti? opět prawí, by to hřích byl, býti takéž žiwu, jakož jsou jiní, w tancích, třčmách, w kostkách,

milující se pro dobrou mysl: rošťák kdož jest s roľky, musí roľčsky wýti. Nebudeš-li činiti jako jiní, nebude na tě ni jeden dbáti. Dokudž jsi ve světě, bydlí svěťsky; a kdož budeš mnichem, tehdy teprv buď jako mnich.“ — A tak tou prvou lestí swedou lidi, aby kněžím newěřili, kdož pravdu láží, a často řkou: „Wšťák kněží též činí.“ A tak pro zlý obyčej mnoho welikých hříchůw lidé nedbají, obecně hřešice, jestto wšťák pro ně těžké muky trpěti budou ještě, ač se rozmyslice, počnou se káti dříve než umrou; pakli nebudou jich, zde ještě jsou, chytiti oštati, musejí wěčně za ně trpěti, wěčně jsouce Boha odloučeni; a nic to jim nebude užitečno, ač s těmi w pekle budou, s nimiž jsou hřešili: anobř hůře jim bude, že zvláště budou se proto mrzeti, že jeden pro druhého tolik hoře došel w pekle, a ztratil sobě nebeské bydlo.

Druhá lest dáblowa jest, jižto hříšné těši, že dá jim na mysl: „Co's ty hřešil, tof není mnoho; mnohem více jiní hřeší: onenno více má zboží nepravého, onenno jest cizoložník, ale ty toho se střežeš; což jinač zle činiš, totě menší wěc.“ — Střez se té lsti dosti ve swém hoři budeš mítí, budeš-li zatracen pro swuj hřích, byf nejmenší byl; nebudeš z toho nic utěšen, ač Zidáš byl horší tebe, ale twé hoře největší se bude zdáti.

Třetí lest jeho, že dá na mysl: „Bůh často a mnohokrát dobře učinil tobě: tu tě jest stwořil, tu — tě také pro tebe umřel; takéť

nedá ztracenu býti.“ — To jest prawda, mnoho dobrého učinil tobě: ale rozmysli se, wděčen-liš toho? wšsí-li snažností jemu sloužíš, a hledáš-li, jak by's činil jeho wůli? Pakli toho nejsi pilen, z newděčenství potká tě zlé.

Čtvrtá lešť, že dí na myslí: „Žádnému neschůzi zoufati, ač i zle činí.“ — Totě také prawda, ale ne tak, jakž ďábel míní. Neb onť míní, totiž: „Čiň co chceš, jen nezoufej.“ To jest křiwda; neb příliš ten má naději, kdož doufá, by, hřích čině, mohl spasen býti. A tak, když kdo hřicha neostane, Bohu se poručí, nebude ztracen (owšem w jiném smyslu): ale Bůh jeho poručí ďáblům, tiť se jemu ztratiti nedadí, ale věčně musí býti s nimi w hoři. Žádný nemá tak zoufati, by se nemohl hříchůw káti, a jich ostati, dokudž jen dusse w těle: ale by kdo spasen mohl býti, umra w smrtelném hřichu, toho jest nelze (to nemožné); tak mnoho doufati neschůzi nikomu.

Pátá lešť ďáblowa, že dá mysliti: „Nedbej; kdoť smí hřešiti, tenť se také smí káti. Wíť, jak welicí hřešníci jsou welicí swatí: jako swatý Petr, swatá Maří Magdalena, swatý Pawel, swatý Dawid.“ — Prawda jest, by's též učinil pokání, jako ti swatí, dobře by bylo: pakli by's nikdy nehřešse, též činil, tehdy by bylo ještě lépe. A nad toť prawim: Kdož smí hřešiti, Bůh také jeho smí do pekla poslati, ač hřichu neostane; pakli ostane, počne se káti i nedokaje se, smíť ho Bůh do očistce poslati, a tam se musí těžce káti: tak ozdobuje Boží

spravedlnost, kdož zlého mstí nad těmi, ježto se chtějí, obměšťali, jako jeho dobrotu, kdož jest milostivým těm, kdož jeho milosti za času žádají. Také pravím: málo těch čtem, by velicí svatí byli, jenžto chutně a směle hřešili, proti těm, jenžto jsou ztraceni, směle hřešivše. Kdož mi jednoho povíš velikého svatého, který směle hřešil, proti tomu sto jiných nalezněš, jenžto obvrhnuvše hřešiti, nečáli se a jsou v pekle. Bůh jistě nemá nedostatků v dobrých lidech v nebeském království: kdožl snažně nebude pracovati, aby tam došel? Dáť Bůh světu tak dlouho státi, až se ten i narodí, jenžto rád proto bude pracovati, aby se tak ten počet lidský i doplnil, jenž má tam býti.

Seslá lest, že dá člověku mysliti: „Což Bůh chce, to musí býti. Chce-liť Bůh, aby's byl spasen: čiň, co chceš, vždyť to přijde, že spasen budeš; pakliž chce, aby's ztracen byl: vsšel to darmo bude, což činiš; buďž což buď, Bůh to způsobí.“ — Viz, jak tě chce chytře oklamati, aby's nedbav byl svého spasení! neb ví, že tak chce Bůh každého spasení, kdož rozum má, aby snažen byl toho, střeha se zlého, a čině dobře, jakby došel k tomu rozkošnému bydlu nebeskému: a chce tomu, kdož ho neřádá a nehledá, aby ho neměl a tak byl ztracen. Chce také Bůh, kdož stojí v protivenství, čině Boží vůli, aby ten vzal odplatu: a kdož se rozpácí (rozmyslí se na jiné) pro kterou práci, aby ten ztratil ji věčně. A to že víme, že bez jeho vůle a pomoci nemůžeme nic dobrého

učiniti, tím snažněji jeho pomoci sluší žádati, modlit se za to, a činiti dobré skutky, aby nás ráčil uslyšeti.

Sedmá chytrost jeho jest, jižto příliš jich mnoho oklamává, toť odkládání, když člověku ponouká, aby prodlíval svým obrácením den ode dne, aneb poňáním. Neb téměř všickni myslí se někdy polepsiti a odkládají: ale tak málo to komu pomůže, nedokoná-li, jako nepomůže lačnému, by myslil jísti a nikdy nejedl. A tak mladé oklamává tím odkládáním, že dá jim mysliti: Užívej světa, ještě's mlad! nedbej, nebudeš-li z největších swatých, jenom by's tam (v nebi) za dveřmi byl: až budeš star, tuž se budeš hříchův káti. — Ale starým dá mysliti, že říkají: Již se chci skoro obrátiti, bych jen toho, neb toho byl učinil, bych se nad tímto pomstil, — a newědí, dokud budou, brže-li hlíza přijde neb jiná smrt; newědí, jak ukrutně bolest škrtí: a snad ne hříchův želeť budeš, ale toho, že tělo bolí, a že umřítí; a snad že's se nad někým nepomstil newíš také, čím déle svou vůli v hříších máš, tím jich nesnáze (nesnadněji) oštati pro zlý obyčej, a také tíže se káti! Protož chutně každý wstaň ze svých hříchův s pomocí Boží: čím chutněji to učiníš, tím snáze všemu pokusení zlého ducha, i jeho lsti odoláš; a wstana, užtíš teprw, jak's v nich těžce byl nemocen, a jak jsou tě velmi zsseredili, když již nebude milo hřessiti.

§. 13. Jan s Bernardinem, co welicí ctitelowé jmena Ježíš.

„Nestává libežnějšího přemýšlení, ani příjemnější řeči, ani sladší myšlenky nad jméno Božího Syna „Ježíš“. Jméno „Ježíš“ jest pro ústa uesladším nadpozemským medem, sluchy zvučením neslahodnější a pro srdce uápojem nebeským. Kde jeho světlá zář, níže temnosti tmy a jasnost je wracuje.“ Sw. Bernard.

Roku 1425, když w našich krajích již zuřily války Husitské, začal swatý Bernardin bláslati počtu nejsvětějšího jmena Ježíš s welikou slávou a horlivosťou, ukazuje mezi kázáním zlatá slova I. H. S. na skrovné korouhvi upravená lidu, jenž při tom na kolena padal a jménu „Ježíš“ se klaněl, dle přikazu písmá swatého: „Protož i Bůh povýšil ho a dal jemu jméno, kteréž jest nad wszelké jméno; aby we jménu Ježíše každé koleno klesalo nebeských, zemských i pekelných a každý jazyk aby wyznával, že Pán Ježíš Kristus w slávě jest Boha Otce.“ (1. Filip 2, 9—11.) (Slova I. H. S., Jesus Hominum Salvator znamenají totiž co: „Ježíš lidí spasitel.“) Když se tatáž počta l. 1427 w městě Viterbu dila, obžalowali jsou Bernardina nepřítelové jeho u papeže Martina V. co modláře, přidawše, že on i wszelicos kacířského učí. Powolan do Říma, powědom ji své přesnosti u wěře, neměšťal tento poslušný syn u nohou swatého otce se ospravedlniti, řka: „Já

neměřim a neučim nič jiného, než co katolická církev k měření představuje. Že pak jsem zvláštním způsobem nejsvětější jmeno Ježíš oslawoval, stal se, by též křesťanský lid k větší víře w Jezu Christa a k pobožnějšímu uctění jeho pomozbuzen byl.“ Na to papež Bernardina milostiwě propustiw, dal k úplnému osprawedlnění i kázání a spisy jeho od učených mužů wyssetřiti.

To když s Bernardinem, w Římě zatím pozůstawšim, dílo se, zaopatřili si ctitelowé jeho ty články, z kterých obwiněn byl, poslali je Kapistránowi, jenž právě w Řieti kázal, s doložením, kterého dne Bernardinowa pře wyjednáwati se bude. Welmi to zabořelo Jana, poněwadž Bernardinowu newinnost znal. S odročilk hned kázání swá a puzen láskou jak k nejsladšímu jmenu Ježíš tak ku swému milowanému mistru do Říma k zastání se o něj chwátal, ač wěděl, že Bernardin s pomoci Boží sám s to, aby se obhájl. Předewšim ale zassel Jan do Atwily pro spisy důležité, dal zde znat jmena Ježíš dle způsobu Bernardinowa zhotowiti a na to hned s welkým průwodem, cestou pořáde zrušajícím a jméno Ježíš zwelebujícím, ku poswatnému městu se bral. S neobyčejnými poutníky swými způsobil Jan w Římě dojem newýslovný, wšse se k nim hrnulo, wšse se s nimi bralo we zbožném jásání a radostném prozpěwování ke cti a sláwě nejsvětějšího jmena Ježíš do welechrámu sw. Petra. Zde zpíwáno

a modlíno opět do tmavé noci, až Rapistrán s největší vroucností celou pobožnost skončil, načež do kláštera, plný radostných citů a blahé nádeje se odstranil.

Druhého dne sesslo se ve velebné vatikánské sínce, kde vezdy were církevní důležitosti se wyjednávaly, kromě sedm a osmdesáti odpůrců Bernardinových nescíslné množství svědků a diváků, mezi nimiž i obžalovaný se svým přítelem věrným uprostřed několika Grantiffstanů objevil se, až sem též nejvyšší církevní soudce, papež Martin V. s celým svým velectihodným duchovním dvorem zavítal. Když se církevní hodnostáři usadili a were se utišilo, dáno prvé slovo protivníkům, jenžto wystoupil were s welkou ostrowtipností jali se jedni po druhých záporné své důkazy a důvody proti Bernardinovi uváděti a skončili s tím výsledkem, že se nejednou (owsem mělkým hlavám) zdálo, jako by při svou nejšťveleji byli wyhráli. Tu na pokynutí nejvyššího soudce wystoupil samojediný Bernardin. A wasak slyšte jen! Jak rázně a důkladně hájí svou pravdu, jak jasně, nepřemoženě wyvracuje werecky námitky odporné strany, a jak vážná, libá a jemná spolu celá jeho řeč! Jen samé swaté písmo, církevní otcové, ano sám Duch swatý mluví z něho; werecko se Bernardinowi obdivuje, werecko jemu přisvědčuje, přisvědčiti též musejí jeho odpůrcové, plesají jmena Ježíš ctitelové, „Sláva, sláva!“ zawzní ze werech stran. A když při

wšsem tom s welkou pokorou odstoupil wítěž, wystupuje na kynutí papežowo nowý, rowněž tať žkussený a na slowo wzatý učitel prawdy křesťanské, Jan Kapistrán. „Menší učení nad mistra — dostiť jest učenítu, aby byl jako mistr jeho.“ (Mat. 10, 24. 25.) A takowý byl Jan. Tať se od wýtečného mistra swého přesné wíře wesměš a zwláště počtě k nejswětějšímu jmenu Ježíš byl naučil, tať tu slyšeti bylo Kapistrána duchem Božim rozníceného, an ohniwou horliwosti nejprwé nejswětější jmeno Ježíš a pať s nelícenou otewřeností dobré jmeno swého učitele hájil. Bez toho již do nejžazšího kouta smetené prázdne námitky a liché žaloby odpůrců Bernardinowých, jako zasslehnuté plamenem posledního slowa Janowa w troud a prach se proměnily. Při čemž se obdivowati bylo neobvyčejné, šťastné paměti Janowě. Nebo wšecky důwody, které 87 odpůrcům Bernardinowých uwedlo, opako- wal a důwod za důwodem wywracel tať jasně a důrazně, že wšsem žřejmě do oči bila prawda učení Bernardinowa a nicota námitel odporných. Tať při učiněn konec. A wšak ne tať brzo wzalo konec radování a plesání wšech těch, jenž stáli po straně sw. Bernardina a Jana Kapistrána. Tu aj hlawa cirkwe z apo- stolské stolice se pozweďa, hlasem wážným Bernardina za newinného prohlassuje, welí, aby wšickni knězi co nejslawněji čest jmena Ježíš hlásali a na den přístí wšeobecný průwod k sláwě jeho opowídá. — Průwod byl tě je-

den z nejslavnějších, kteří se kdy w hlavním městě křesťanstwa konali. Sám papež jej wedl a Kapistrán we středu welectěného duchovenstwa vítězoslavný prápor zážráčného jmena Ježíš co nejtrásněji ozdobený a nejvýšše wyžýčený nesl. — Po tomto triumfu odebrav se Kapistrán z Říma a wraceje se do Akwily zvěštoval wssudy sláwu jmena nejsvětějšího, ano i petelné duchy wyžýmal, by veřejně jemu se klaněli.

Papež Eugen IV. poctu nejsladšího jmena Ježíš dle Bernardinowa způsobu potwrdil. — R. 1656 byl touto poctou we Florencii, we Sieně a jinde hrozný mor přetržen. — Iméno Ježíš „I. H. S.“ jest kněžím z řádu sw. Ignácia z Bojoly oblíbeným znákem.

Úwaha.

Iméno Ježíš znamená tolik co Spasitel neb Wskupitel. Spasení neb wykoupení nasse pak dokonal Pán nejhorčejším umučením a přetrpkou smrtí. „Neb jest,“ abychom zde raději mluwili slowy nasseho českoslowanštěho mudrce Tomáše Štitného, jest uřížowán po mnohém bití a posmívání, a pak umřel, pak pohřben w těle. Mohl jest Bůh, jakž by koliměť byl chtěl, nás od ďábla wyswoboditi i jinak, než swou smrtí; neb ďábel neprávě jest držel we své moci lidský národ, jakž koli jsme my pro nasseho otce winu držání právě. Ale

chtěl Bůh podobně, aby, jakož člověk vznesl se vzhůru myslí pyšnou nad se, chtěl rowen býti Bohu, věda zlé a dobré, podle rady ďábelské, a upadl w zatracení, učiniv křivdu Bohu tak velikou, že věčně nemohl za to Bohu dosti učiniti, neb jest nebyl jemu rowen; jako kdož by královi učinil ten pych (pýchu, zpupnost) z jeho služů, že by chtěl se rovnati jemu, nemohl by jemu úplně za to žádným poškozením svým náhradu dáti, jakož může rowný rownému něco nahraditi: ale za člověka jen člověk mohl dosti učiniti: protož podobné bylo, aby Bůh milostivý, když se chtěl smilovati nad člověkem, přijal k sobě člověčenství pravé, ale bez hříchu, jež jest nebylo dlužno smrti, i pokořil se poslušností až k smrti, s takové výsosti, s otcova trůnu Božského w takou úžkost, aby s té strany, jelikož jest člověk pravý, za člověka bylo to odčinění; a jelikož jest Bůh pravý, rowen jsa Otci, mohl Bohu tu křivdu takým poslušným ponížením odčiniti. Neb jakož člověk wysoko zamyslí, nechť w Božím býti poslušností: tak Bůh, člověčenství přijav, nížko sestoupil, že jest, nejsa dlužen smrti, i podle toho tělesenství, ježto jest přijal, chtěl smrt trpěti a pohřben býti w těle.“ — Proto, jak dí apoštol Páně, povýšil ho Bůh a dal jemu jméno, kteréž jest nad všechně jména, aby we jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných a t. d. Proto i nad míru

krásné to katolické pozdravení, kde jméno to nejsladší a nejsvětější zaznívá: „Bochválen buď Ježíš Kristus!“ A všim právem se odpovídá: „Na věky. Amen!“

Jméno Tvé, o Ježíši!
 Ství se v slávě nejvyšší.
 Seraf k němu láskou hoří,
 Zemčan se mu nice toří.
 Peklo jim se hrůzou chvěje,
 An se slast nám v srdce leje.
 Hříšník v něm jas okřívá,
 Nové síly nabývá.
 Broucně plesá spravedlivý
 Slyše zvuk ten přesladivý.
 Mraky smutku rychle minou,
 Když nám těch jeho kynou.
 A kde ono zavolí,
 Rány hned se zacelí.
 Vzbývá smrt hořkosti
 Blažnou jeho sladkosti.
 Jméno Tvé, o Ježíši!
 Ství se v slávě nejvyšší! —

§. 14. Jan co obzvláštní ctitel nejblaho=slavenější Panny Marie.

Již zbožná matka byla Janovi co útlému pacholátku úctu a dětinnou lásku k Rodičce Boží do srdce vštíplá. Tato láska nikdy v něm neutuchla, anobrž s rostoucím věkem rostla. Slyšeli jsme již, kterať Jan iša ve tmavém žaláři Peružanském co vězeň každodenně hodinky ke cti Bohorodice říkal, doufaje, že její

mocnou přimlouvou vysvobozen bude. I neoklamala jej naděje. Iša vysvobozen a přijat do kláštera Frantiskánského musel novou a sice nejtrpčejší zkoušku podniknouti. Panna jemu zasnoubená, jediná dcera a dědička bohatých rodičů, připomínala mu slib, jež jí byl učinil a hojné slze vytékajíc s láskyplnými slovy mu přimlouvala, aby ji neopouštěl a vystoupiv z kláštera opět do světa se vrátil a své jí dané slovo vyplnil. A jakou zbraní zvítězil nad tímto nejtěžším pokusem? Pozíral pilně na obraz panenské Matky, vzdychal k ní o sílu a pomoc a pak jal se panně té ze života Rodičky Boží domozovatí neocenitelný poklad panenské čistoty a nemýslivné zásluhy těch, kteří aby tím více Bohu a bližnímu sloužiti mohli, je s tělem a duší Bohu zasvěcují. A slova jeho tak dojala srdce panny, že i ona se odhodlala v ustavičnou panenskou čistotu Bohu sloužiti, což i hned Janovi přislíbila.

V této úctě a dětině důvěře k Rodičce Boží byl Jan ještě více utvrzen, když po roce na to přišel pod správu sv. Bernardina, muže to moudrosti, cnotami a veselými milostmi hojně obdařeného, aby od něho v písmě svatém a v jiných bohoslovných vědách, jakož i v úřadě kazatelském vyučen byl. Svato Bernardin vůbec nazýván velikým ctitelem Marianským; neboť netoliko sám pro sebe synovskou láskou a důvěrou k Boží Matce Inul, nýbrž i takové lásky a důvěře i lid křesťanský hor-

livě wzbuzowal, a o ničem tak rád nekázal jako o cnostech panenství Matky, a kdykoli o nich mluvil, činil to s velikou nadšeností. Tato úcta a synovská láska k Marii byla mu i zá- zračně odplacena. Nebo když Bernardin w Altwile na kázání před nesmírným zástupem cnosti Marie panny velebil, aj tu ukázala se nenadále nad jeho hlavou tu podivn. krásná, neobvyčejná hvězda, jejížto welkou září se twář Marian- ského ctitele přejasně zasměla. S užasnul nad tím zástup wesseren a tím více w úctě ku kralowně nebes utvrzen byl. — Byli pak učitel tak veliký ctitel Marie, kým div že i uče- livý žák, totiž Jan Kapistrán toutéž synovskou láskou a úctou k Bohorodici wynikati se wy- nasnažil? Byloť tedy i jemu velikou rozkostí, rozmlouvati o cnostech nejblahoslawnější Panny, a milerád se kochal duch jeho w rozvažování podivných milostí, jimiž Panna ta od nejsvět- ější Trojice Boží obšypána byla. A hle! i jeho dětinná láska a úcta k Matce nebeské podobné odměny jako Bernardinowa dostla. Neboť když Jan hned druhého dne po smrti svého mistra o témž předmětu, o nejwýbornějších cnostech Mariiých, s velikým nadšením kázal, ob- jewila se i nad jeho hlavou čarokrásná po- divná hvězda. Vid přítomný, wida tento po- divný zjew, trnul a druh druhu se radostně tágal, zda-li ten div widí? Tím i Jan Kapi- strán upozorněn tágal se posluchačů jakéby znamení widěli. Když pak jej na hvězdu tu nad hlavou jeho jasně se skwoucí upozornili,

wzešel na to podivné swětlo pátravým okem a děkował za to Bohu a nejsvětější panně, jsa pln té dowěry, že nejblahošlawenější panna w tomto swosním lestu se objeviti ráčila, a tudyž také doufal, že tatáž matka Boží jemu ku pomoci přispěje, aby w Římě docílil, oč se tam zasazowati chtěl, totiž wyhlášení Bernardina za swatého.

Tato úcta a důwěra k Bohorodici byla nerozlučitelnou družkou jeho, která po wšech cestách života jej sprowázela a i na konci života neopustila, jak na závěrce životopisu jeho uvidíme.

Úwaha.

Nebylo swatého ani swěťice, jenžby nebyli horlivými ctiteli Bohorodičky býwali. Nelze zajisté tomu, jenž ctí a miluje syna, nemilowati i matku. Protož i náš českoslowanský mudrc, Tomáš ze Štitného, jenž ještě za mladých let Kapistranových žil, co dobrý křesťan také horlivým ctitelem nejbláh. Panny Marie se býti osvědčil. Kdo k. p. čte jeho výklad na Zdrawas (str. 286—298), hned spozoruje, že srdce tohoto mudrce nasseho nejněžnějšími city úcty a lásky synowské k Materi Boží oplýwalo. Wynímáme na důkaz toho z onoho výkladu toliko několik slow. Praví mudrc ten při výkladu slow: „Božehnaný plod života twého!“ — „S kdo jest tak statečný, něku wyprawiti,

ale obmysliti (pomysliti) požehnání plodu života tvého! Ó dívko i matko svatá! neb's na věky požehnaného Boha porodila v člověčenství pravém, aby v něm mohl míti požehnání lidský národ (lidské pokolení), jím byl připojen svazkem lásky věčné k Bohu Otci, a ten tvůj plod byl cesta všem i posila, vjíti na tu horu velikou k samému vrchu svatého Božství. Ó svatá dívko! v tom svém plodu požehnaném ty's nejprv nade vše stvoření požehnána, v tom tvém plodu má národ lidský nad anjely důstojenství, v tom na krátcě tvém plodu, jakož jest Hospodin slíbil Abrahamovi, otci tvému, požehnání jsou všichni lidské národy, lečby sami nechtěli. Však bez toho tvého plodu všeska radost, všeska rozkoš, vše bohatství tohoto světa v žalost, v touhu obrátí se a v chudobu; nebo jedno (jedině) v tvém plodu požehnaném jest plná radost, všeska rozkoš, všeho hojnost, utěšení, bezpečnost a pokoj pravý! — Ó Matko Boží! volámeť k tobě, vzdychajice v tomto údolí hubenství (bíd): utěš nás smutné, svoje oči milosrdné k nám obrátíc; ukáž nám požehnaný plod života tvého, a pomoz nám dosíci jeho, a věčně se jeho nespouštěti, i nyní na této poušti a potom v radosti věčné! Žijto mně i vám dopomáhej Hospodin. Tak Bůh dej! Amen.“

§. 15. Jan co správci svého řádu.

Strom byl dobře střípený
 Přec se opatruje,
 Čistil, obmazuje,
 Reže proslhý, zčlivený.
 Čilpil ládek spanilý
 Frantisek Alfišský,
 Arcil řidký, nřlý,
 Než se stěpy rozvilý. —
 Swatý sad teu světil Bůh
 Kapistráne tobě,
 K jeho lu ozdobe,
 Byš w něm zplodil nowý ruch.
 Čihle Zene po roce
 Co to wšfudy světu!
 Na kofe již světu
 S wětwi kyne owoce.

Již léta 1430 znamenal náš Kapistrán
 w řádu sw. Frantiska nemilé wady, na něž
 papeže Martina V. upozornil. Papež nařídil
 wšseobecné shromáždění Konwentualů a Obser-
 wantů w Alfiši pod předsedou kardinálem Cer-
 wantim, aby s otci obého druhů Frantiskan-
 ského řádu o jich sjednocení a o přísnější za-
 chowávání řeholných pravidel porada se stala.
 K řádnému provedení této důležité úlohy ne-
 stávalo schopnějšího a vážnějšího muže nad
 Jana. Zemu tedy wšse svěčeno a dle jeho
 návrhu uspořádáno býti mělo. — Z odebral
 se do hor Alvernských na poušť a tu, kde
 i sw. Frantisek Alfišský s Bohem se radíval,
 s pomocí swatého Ducha stussený a učený muž
 obnowu pravidel, na dwanácte částí rozděle-
 nou, brzy sestawil, jižto papež pod jménem
 „stanowy Martinuské“ (statuta Martiniana) po-

tvrdil, ježto s tak světlým výsledkem se potkala, že všickni otcové slavného shromáždění jednohlasně ji přijali jsou, zvolavše: „Dle tohoto pořádku se držeti, žiti i umřiti chceme.“

Papež Martin V. též opravu pravidel klášternic Klarisek Kapistránovi svěřil.

Když Bernardin, jenerální wikář nad Obšerwanty, vysokým stářím zemědělný pomocník si žádal, ustanovil co takového papež Eugen IV. nasseho Jana, načež tento s neunámenou pilností kláštery sobě svěřené v Zanově, Miláně, Bononii a t. d. navštívoval. Tímž pomocníkem zůstal i při Albertovi ze Garcian, jenž l. 1442 od Eugenia za jenerálního wikáře Obšerwantů ustanoven byl, nebo místo něho kláštery ve Francouzku, Anglicku a Irsku prohlížel, při kterážto příležitosti též se vynasnažil, Filipa Burgundského, jenž prvé vzdoropapeži Felirowi nakládal, pro Eugenia zistiati. Dostal oné i této úloze chvalně, ač pro něj nemálo obtížná byla, jak patrně z toho, že ho tu dvafráte otrávit chtěli. V jmenovaných říších též na více místech libomudrcé právní a bohomluvecké školy zřídil, aby mladí sluhowé Boží potřebného vzdělání měli. Někteří bratři z řádu nechválili sice tohoto zařízení, podotýkajíce, že věda nadýmá a duchovní pokoře a svaté prostotě odporuje. Tím však nedal se Jan ve svých zařízeních másti, nýbrž raději podle národu sv. Bernardina v provedení takových přeužitečných zařízení pokračoval, říká: „Věda jest světlo v duchovní osobě a dá-li se rukou cnosti učiti,

bývá výborným prostředkem ku snadnějšímu dosažení dokonalosti. Nejvíce jí zajiště potřeba těm, kteří svědomí jiných řídit, svatými svátostmi se obírat a je jiným rozdělovati mají.“

Tato rozepře mezi Janem a několika bratřími oznámena i papeži Eugeniowi. Ten však náhled Janův potvrdil a na nejvíce schválil poroučeje spolu, aby se nařízení Janovo v skutek uvedlo.

Na to Jan stana se sám jenerálním mistřem s největší horlivostí nad kláštery svými v Itálii, v Německu, Polsce a Uhřích bděl a návštěvi v kláštirech těchto krajů, vezdy ještě pěšky putujíc, k největšímu jich zdatu a prospěchu vykonával, nebo zlé zvyky, které zde onde byly se vyplížily, vyplňoval, smě cnosti rostěpová, cnostné chválil a utvořoval, pokleslé káral a pokořoval, všechny však vzorným životem svým k věrnému zachovávaní řeholného zákona lastavě wzbuzoval. Složil tento meledůstojný úřad l. 1446 do rukou papeže Eugenia IV. byl l. 1449 ode všech shromážděných otcův jednohlasně znova za mistře jenerálního zvolen a od papeže opětně potvrzen. Jan řád Observantů obezřetným a sšlechtným řízením ku tak škvělému rozkvětu přivedl, že, jesto před jeho do řeholy wstoupením v Itálii jen 30 klášterů stávalo, po jeho smrti 200 jich se čítalo.

Znamená pak slovo „Observant“ tolik co zachovávací (od latinského „observare“ = zachovávat), a dáno jméno to těm bratrům z řádu sv. Františka, kteří řeholný zá-

kon jeho na přísnější smysl (o chudobě) sobě vykládali, nežli konventuici čili minorité, kteří proto konventuickami nazýváni, že k zachovávaní řeholného zákona v konventech žili, ježto oni sami z pokory se menšími bratry (fratres minores) nazývali, odkudž i jméno „Minorit“ se vysvětliti dá. Konventuici tito čili Minorité chtěli společného vlastnictví bez majetného práva jednotníků, co zatím obserwanti ani společného majetku nechtěli a toliko almužnami se živil. Tito, později jen Grantisský nazváni, aby podle přísnějšího výkladu zákona sv. Grantisska žiti mohli, se ve kláštní sbory klášterské pode jménem „obserwantů“ pojívali. R. 1368 byl otec Tomáš Fariňanský hlavou těchto Grantisských a jakýsi Pavol, pro malou postavu svou Pavolíkem (Paoluccio) nazvaný, vyprosil sobě splnomocnění, by si poustku zříditi směl, kdeby mu možná bylo věrněji života zakladatele řádu Grantisského následovati. Podniknutí toto potkalo se s dobrým zdarem a okolo r. 1402, již 20 klášterů se dvěma sty řeholníků v Itálii bylo, kde se řeholný zákon sv. Grantisska v přísnějším smyslu bral a zachovával (odtud jméno „zachovávající“ čili latinský „observantes“). Tak dilo z počátku nepatrné za krátký čas velkolepý vznik vzalo a oslaveno takovými muži, kteří po osvědčený čas obdivováni budou, jako n. p. sv. Bernardin Senenský († 1444), sv. Jan Kapistrán, o němž právě mluvíme, sv. Petr Regalati ze Španěl († 1456), sv. Jakub z Marfy

(† 1479). Již při úmrtí sw. Bernardina počítalo se 300 domů přísnějšího řádu se šesti tisíci řeholníkům a počet ten každým desetiletím znamenitě rostl. Řád ten nejen w Itálii, nýbrž i we vlastech našich až po dnes trvá, jako t. p. w Praze, we Widni, na Moravě w Třebowě, Dačicích, w Gradistě Uherstém, w Uhřích a t. d. We Blassích tak nazvaní Reformati (obnovenci) od Obserwantů se dle řeholy nelíší a proto také s nimi pod jednou společnou hlavou stojí. Obserwanti cíli Frantiskáni velikých sobě zásluh co misijnáři w Egyptě a Mongolsku a mezi Slovany získali, a že co strážcové sw. hrobu w Jeruzalémě krásný wěnc svých zásluh každým dnem zveličují, je světoznámo.

Úwaha.

Sw. Jan Kapistrán co představený, šwěl se co hvězda; nebo slova a příklad jeho byly zlaté paprsky, ježto podřízeným ukazovaly cestu ku spasení. Blahoslawená společnost, která takové má představené. Tam panuje dobrý řád, zbožnost, zvedenost mravů, poklid duše, swatá spokojenost a všestranné blaho. Tak i ty třestane, jsi-li představeným, buď slowem a příkladem jako zářící hvězda svým podřízeným. Především kde toho naprawiti můžeš, naprav! „Nabízej, tresci, pros, žehrej we vši trpělivosti“ jak swatý apóstol (II. k Tim. 4. 2.)

di. Zvláště wy rodičové, napravujte záhy dítky své chybující, jsou-li k. p. nedbalé w modlitbách, twrdossijné, zaryté, swéwolné, lehkomyslné, lstivé, ukrutné byt i na němou twář. Nejde-li to po dobrém, kárejte, ano trestejte je. Kdo ussetřuje metly, nenávidí syna swého, ale kdo ho miluje, za času ho trefce.“ (Příslowí 13. 24.)

Hospodárowé, nebuďte slepi a němi z ohledů poklešť čeledi swé! Bděte nad ní, jakožto majíce počet wydati Bohu za dusse jejích! Kárejte je z kletí, že lži, neplechých řečí a kletwet, z nedbalosti, podvodu, opilství a nočních toulek, wědouce, že, jak sw. Pawel praví: „kdo o své domácí nepečuje, wiru swou zapřel.“ Z wy bratři a sestry, příbuzní, přátelé a spolutowaryssi, jedni druhých napomínejte w bázni Boží a lásce neoffemetné, neboť to jest libé Bohu, jenž chce, abychom wssichni spaseni byli a ku poznání prawdy přišli.

Toliko jedno jesttž zde podotknouti nutno. Sw. Jan Kapistrán zařizowal wssude ssoly libomudrcé, práwní a bohosslowné, řka: „Wěda jest swětlo w duchowním, a wědena-li rukou cnosti, býwá prostředkem wýborným ku snadnějššimu dosažení dokonalosti!“ Poznali jsme také že se někteří bratři proti tomu opírali, řkouce: že wěda nadýmá. Ale widěli jsme tež, že sw. Jan tím se nikterak w blahonosných zaměrech swých másti nedal, a že papež, dozvědew se o tom sporu, snahy sw. Jana schwálil, a wssedca jeho zařizení potwrdil. Z toho patrně,

jak velikou škodu činí katolické Církvi ti, kteří ji obviňovali se osměluji, že miluje temnost, a nedbá o světlo osvěty pro národy jí svěcené. Zapomínajíť drzomluvní utrhači ti, že všesady školy, v nichž osvěta se šíří, svůj začátek vzaly v katolické Církvi, že pod její ochranou a jejím podnětem původně menší školy poznenáhla ve školy vysoké vzrostly, a že všesady osvěta starého světa předkřesťanského uprostřed pomodně stěhujících se národů toliko v Církvi katolické, co v nějakém torábu zachována byla, bez nížto bychom o starém světě skoro ničeho neměli. Církve katolická jistě, co milovaná choť Toho, jenž jest světlem světa, pomůcky nenáviděla temnost nemědomosti a vzepřela se proti všem přepjatcům, kteří pod záminkou, jakoby věda nadhýmala, národu temnosti přáli. Arciv pravda, že věda nadhýmá, není-li vedena duchem bázně Boží, anobř i na bezcestí bludů, kacířství a nevěry zavádí, jak toho na tisíce příkladů bohužel za našich dnů máme. To však platí toliko o vědě, která nestojí na základě věčné pravdy Boží, náboženství Christova. Taková věda ovšem neoblažuje národy, anobř v propast nesmírné zkázy je vrhá, ježto činí, aby vynusše se ze všech posvátných svazků v kalisku nejohavnějších mrzkostí se brodili, a rychle stárnouce tu brzkému zahynutí se huali. Může-li pak totéž o pravé vědě se říci, která na základě věčné pravdy Boží vybudována a světlem jejím veštre proniknuta jest? — Zda nebyli

sv. Augustin, sv. Řehoř Nazianský, sv. Basilius, sv. Ambrož, sv. Jeronym a vůbec všichni učitelové Církve na nejvyšš osvěcení mužové, jenžto sobě vsselitou vzdělanost svého věku tak byli přisvojili, že osvěceností svou nadvssedky vrslemníky vynikali a věčně zářícími hvězdami v Církvi zůstanou? A nehárali proto přece v nich oheň lásky Boží více než v jiných, nepodněcovali oni plápolem své nadvssenosti tisícero srdci tu podobnému nadvssení pro vssě dobré a svaté? Pravá věda tedy není na ujmu náboženství anobrž k němu vede a jemu napomáhá.

Věda světu, kdyby světlo vědy té mu vyhaslo. Tu by vssem slepý vodil slepého a vyplnilo by se slovo Páně: „Vede-li slepý slepého, neupadnou-li oba do jámy?“ (Luk. 6. 39.) — Kde mrákota newědomosti černá swá třídla rozprostírá, tam také surovost barbarská, podlá a hnusná zvířecost, nemilosrdnost a krutost povznáší své hrůzonošné žezlo. A protož těšme se a Bohu děkujme, že nás z temnosti newědoucnosti a pověr starých přenesl v říši světla, v Církvi swaton, která křesťanstvým národům s osvětou Christovou podala spolu žezlo panování nad ostatními národy, a abychom světla blahonosné osvěty této ještě více nabyli, rádi se chápejme prostředků, jež se nám k tomu bezděky nabízejí, jako k. p. čtení knih z dědictví sv. Cyrilla a Methoděje a j. w. Ty vssak bratře, jenž jsi již poněkud osvěty nabyl, pamatuj na slova písma sv.: „Máš-li

rozumu, odpověz bližnímu“ (kniha Syrach V. 14.) t. j. moudře jemu porad, kdykoli v nedospělosti svého rozumu neb v nějaké pochybnosti k tobě se utíká. Medrž svou moudrost jakoby pod zámkem pro sebe zavřenou! Bůh ti tuto drahou hřívnu svěřil, by jsi ní co nejlépe hospodařil a ji bratřím svým k rozmnožení cti Boží a jejich blaha prospěšnou učinil. A však daleko buď tebe, rozumem svým nad sprostějším se hrdě a nelaskavě vypínati, abys snad na pokutu hrdosti takové nezasloužil, jako bludaři a uověrci padnouti v slepotu duchovní.

§. 16. Jan co duchovní a světský důvěrník.

R. 1426 vstoupil Jan Kapistrán v zápas s kacířskou sektou Fratricellů, která netoliko v Itálii nýbrž i mimo ni valně rozšířena byla a lid katolický u víře mátla.

Sekta tato měla mnoho podobnosti s husity, první vůzík vzala v Itálii již přede smrtí (r. 1226) sv. Františka Serafinského, a sestávala z takových, kteří se vydávali za jediné pravé následovníky sv. Františka Serafinského v chudobě a v chatrné kutně se špičatou kapucí. Nejprvé nebyli to leč rozkolníci v řádu sv. Františka samém. Když pak papežové Řehoř IX., Innocenc IV., Alexander IV. proti touto rozkolnictví zakročili, a pravý smysl řeholného zákona sv. Františka objasnili, ustanovující, aby všecko mowité i nemowité jmění

řádu sv. Františka pod vrchnictvím římské Církve stálo, a členové řádu dotčeného aby nikoli nebyli majiteli, nýbrž jen poživateli jmění toho, zdálo se toto vysvětlení řeholného zákona sv. Františka oněm přepjatým rozkolníkům býti bludné, jelikož tvrdili, že prý řeholníci řádu sv. Františka ani statků mornitých ani nemornitých, ba ani slínu nějakého jmění mítí nemají. Nepodrobujice se úsudku nejvyšší hlavy Církve brzy na bezcestí jiných horších bludů zaběhli, právě tak jako sloupenci Husovi v Čechách a na Moravě. Stal se rychle odpůrci všeobecné Církve římské a hlásali, že prý Církve tato pobloudila, a již prý se ku pádu chýlí.

Pročež jali se budovati sobě církevní novou podlé bludných náhledů svých, ano odvážili se ze středu svého ustanowovati biskupy, kardinály a papeže, ačkoli nikdo z nich k tomu apoštolské pravomocnosti neměl, an skoro všichni byli nekňezimi. Od toho času pravili, co Mikuláš III. na stolici sv. Petra dosednul, není prý pravého papeže v Církvi Římské. Anděl Páně prý sám papeži Mikuláši pravomocnost apoštolskou odňal, protože papež tento první proti rozkolníkům oněm zakročil, v čemž jeho nástupci pokračovali. Mimo to hlásali Fratricellové jako Husité v nesmírné výsse a nadutosti, že veskeré duchovenstvo katolické Církve i s papežem jest pospurné, a hříchy smrtelnými pokálené a protož prý žádného ode hříchů rozhřešowati nemá; v Církvi římské, co

tělesné a nepravostmi poškálené že prý světlo ewangelia vyhaslo, oni však že je rozžijají a t. d. —

Mčkolí ponejvíce sami nečtězí, terciarové byli, předce se opovážili zpovídati a odpustky udělovati, jako t. p. činil r. 1331 náčelník této sekty, jakýsi zcela newzdělaný laik (nečtěz), jmenem Angelus de valle Spoletana. Pročež papežové vším důrazem proti nim zakročili, avšak přes to sekta tato se ustavičně udržovala a jako jedovatý had potajmo do bytí neopatrných lidí se vplížiti usilovala. Záhubný jed svůj ukrývajíc pod rouškem swatouškování, oslepovala lid obecný a nejednoho swedla. R. 1374 rozkolníci tito v městě Peruzi se veliké mážnosti u lidu domohli a proti řeholníkům sw. Františka mnohých drzostí sobě domolili, vytažujíce jim na veřejné ulici před lidem kossile a šátky s křku a ústěpačně se tážíce, zda-li prý to podle pravidla sw. Františka? Za tuto však drzost musili křusnými věcmi odbýwati. Synové sw. Františka (minorité) od nich osočováni jsouce zawolali k swému obhájení wýmluvného sw. Františkána eremitu (poustevníka) Paulutia, aby lid o věcech těch poučil. Tento zřídil s Fratricelly schůzku veřejnou a tázal se jich před lidem, pro jaké příčiny a důvody by oni, sami sebe za jediné pravé žáky sw. Františka pokládali, minority však za jeho odrodilé syny vyhlásovali? „Protože wy, odpověděli oni, welni uwolněný život vedete a zákon sw. Fran-

tisťta přestupujete, ježto my uprostřed hořkých protivensství nejvěrnějšími jeho zachovávateli zůstáváme.“

Náčej odvětil Paulutius: „Sw. Frantisek nic tak často a tak snažně bratrům svým na srdce nekladl, jako poslušnost ku papeži; jak tedy smíte wy, jenž ani papeže ani od něho ustanovených prelátů neposloucháte, se zachovávaním zákona sw. Frantiska vychloubati, an podřadu jeho (poslušnost ku představeným Církve) zawrhujete a pouze zelenými listy za wděť berete?“ — Fratricellové takowouto ráznou odpovědí přetwapeni se odmílceli a po jejich vážnosti u lidu bylo weta. Současně udála se w Peruži i tato věc. Bohatý měšťan Peružanský byl několiť Fratricellům polowici svého letohrádku wně města postoupil. Právě když ona wýsse wylicena schůzka w Peruži byla, wtáhl on do druhé polowice svého letohradu a tu wypátral věci, jichž se nejméně byl nadál. Slyšel totiž jak dwa Fratricellové mezi sebou zlostně se hádali, jelikož druh druhowi wytýkal, že chce za papeže považowán a ctěn býti, tento ale proti prvnimu na to toužil, že jemu, co pravému papeži, neprávě poslušnost odpírá. To zpozorowaw měšťan ten, jich příznivec, a uslyšew spolu o wýsledku rozmluvy mezi Paulutiem a Fratricelly, pátral dale, a nassel k nemalému podivení swému, že Fratricellové pro swou církwičku sobě zwasťtní hierarchii (swatowládu), z papeže, kardinálů a biskupů sestávající, byli utwořili. Tímto nálezem

a vyšše uvedenou případností snata pokrytcům oněm larva svatosti a lid poznaw toto podle přetvařování vyhnal je z města.

W tentýž čas i meleoswícená sw. Brigita Fratricellum, jenž autoritu čili zákonitou moc papežskou, jakož i moc katolických duchovních konsektowati (čili poswěcowati chléb a wino a proměňowati w tělo a krew Páně) popírali, strze welmi pobožného minoritu wzkázala: „Wy (Fratricellowé) zadní díl hlavy (wýborná to narážka na špičatou kapuci, na které si mnoho zakládali) obracujete k Bohu a protož jeho ne-
widíte; obraťte k němu twáře a užřite jej.“ —

Jestě w patnáctém století museli papežowé proti Fratricellum bojowati. Papež Martin V. poslal r. 1418 biskupům a wysšetřowatelům kacířům bullu, aby proti wšsem Fratricellum, jakož i jejich ochrancům, rázně zakročili, a je-
likož i lid obecný bouřili a tu mnohým wý-
tržností podnět dávali, tedy i křížacký tah proti nim zařízen a hlavní hnízdo jejich, twrz Magnalata, r. 1428 rozbořena. Tím wšak
sektě té neučiněn jestě konec. Pročež aby se potajmo šířicímu se rozkolnictwí přitrž učinila, ustanowen r. 1426 Jan Kapistrán co wysšetřo-
watel kacířstwí od papeže Martina V. —
I papež Eugenius IV. r. 1432 proti Fratri-
cellum zakročil a Kapistrána poznawu w úřadu
wysšetřowatelském potwrdil. Za papeže Miku-
láše V. opět r. 1447 Kapistránowi uloženo,
aby „tuto“ jak dí papež „w krajínách přemno-
hých rozšířenou sektu Fratricellum“ svou opa-

trnosti a horlivosti vyplnil, a katolickou víru zase zafixoval. Úloze této také sv. Jan Kapistrán úplně dostal. Nebylo zajisté toho času horlivějšího a šťastnějšího rozšiřovatele víry katolické nad Jana. Neunaveně bral se od místa k místu, všudy láze a rozmlouvaje o neomylnosti Církve katolické, Duchem svatým osvětlované, a o poslušnosti jí tudíž povinné, jelikož neomylnými ústy jejími mluví sám Bůh. Mnozí také důraznými slovy jeho rozdrčení odřekli se bludů a zase do lůna Církve se poslušně navrátili. Toliko proti zlostiným buřičům, vřectu autoritu (zákonitou moc) podržujícím, zakročeno zbraní zemskou. Buřiči tito byli 500 kusů dukátů vysadili na hlavu Kapistránovu, aby ho usmrtili; nebo vřelým způsobem bezživosti jeho hledali. Janovi tyto nástrahy kacířů nebyly neznámý; přes to vřecto ale nebál se s nimi v zápas jíti, hotov i za pravdu i smrt podstoupiti. Když věc tu ke konci žádoucímú přivedl, jmenován byl od papeže vyšetřovatelem vřech všudy kacířů a bludařů.

Nejenom však u věcech kacířských zvláštní důvěrností poctěn byl Jan od náměstka Petroma, nýbrž svěření jemu i jiné veledůležité a přenesnadné věci k vyřízení. Od papeže Eugenia byl co důvěrník na sněm Ferrarský a co takový také do svaté země poslán, kteroužto pouť celou pěšky vykonal a když posvátná místa s nejvroucnější pobožností byl navštívil, zplnomocněn jest od apoštolské stolice co strážce nad

těmito nejdražšími poklady Církve, na místo předchozího newěrného strážce Jana Benátského. Příležitostně i Armeny pohnul, že ku sněmu Florentinskému se dostavili. Zde pak sám jako zářící slunce se objevuje způsobil, že Armenové i Egyptský patriarcha s římsko-katolickou Církví se smířili.

Od roku 1367 stávalo nábožného družstva Jesuatův, jež od šlechtice Senenského Jana Kolumbiniho založeno, dotčeného léta od papeže Urbana V. potvrzeno bylo. Ze členové družstva toho na ulicích ustavičně volávali: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ dáno jim jméno Jesuatův. Bylo to velmi dobročinné družstvo, ježto se osvětlováním nemocných a přípravováním lékův obíralo. Když družstvo to od zlomyslných nepřiznivců u papeže Eugenia osočeno bylo, nařídil papež ten Janowi Kapistránowi, aby s biskupem svatým Bawřincem Justinianem tuto při vyšetřil. Důvtipem, opatrností a spravedlností Janovou byla sporná věc tak rozřešena, že se s úplným ospravedlněním dobročinného družstva skončila.

Nebyltě však Jan toliko důvěrníkem svaté stolice apostolské, obrán také za raddu a důvěrníka od světských knížat a králů v neobyčejných záležitostech. — Římskou i neapolitánskou na žádost královny Johanny II. vytrhl z nátlaků lichvářských židů. — Jaká váha v rozličných případnostech na Kapistránův rozsudek se kladla, bileďně vysvitá z následujícího

příběhu: „Wévoda Grantisseť Sforca byl dle církevního i světského práwa řádně sezdáný s Blantou, dcerou Filipa, wévody Milánského. Na jednoni wšak mělo toto manželstwo rozwedeno býti, proto že si toho wévoda přál. Působením potutelného Mikuláše, markraběte Ferrarského, sesslo se sto mistrů obého práwa, jenž wšickni na rozwedení manželstwa stáli. Jan k rozsouzení pohoršlivé pře powolán, opřel se křiwému úsudku mistrů těch, a wywrátil jej tak jasnými a ráznými důwody, že manželstý swazeť wznesených osob těch za nerozwoditelný uznan jest, a že wévoda, který si opak toho přál, se rozsudku tomu podrobil.“ Barberius na důkaz weliké moudrosti sw. Kapistrána uwozuje, že w každém powážlivém pádu swatou Církew a stolicí apostolskou wezdy chwálitebně obhájl.

Úwaha.

Fratricellové, proti kterým Jan Kapistrán w zápas wstoupil, stojí w dějepisu co wýstražný pomník pro wšechny pobožné, k wyšší dokonalosti směřující dusše. Fratricellové byli lidé welmi pobožní a ponejvíce terciarové jsouce, půwodně welmi přísný život wedli, a přece hluboko klesli, protože zpyšněli a wazby swaté poslušnosti ku představeným duchowním, obzwláště ku náměstku Christowu, ku papeži, roztrhali, nechťce se podrobiti jeho nejwyššímu

rozsudku, nýbrž řídíce se jediné svým vlastním smyslem a svěhlavostí. Tato vzdorovitost, svěhlavost a neposlušnost zbavila jich nejdražšího pokladu nebeského — milosti Boží; nebo Bůh hrdým se protivi a toliko pokorným dává svou milost. (I. Petr V. 5.) Semu poslušství milejší nad obětí (I. kn. král. XV. 22). Bez milosti Boží však nelze člověku ani na okamžení na výštině bohumilé cnosti se udržeti, a protož i Fratricellové pro svou hrdost a vzdorovitost ku představeným, milosti Boží zbaveni, vždy dále na bezcesti zabíhali až zarputilými kacíři učiněni jsou a sami v bahně těch zbrodů a nepravostí se váleli, ve kterých jiné býti se domnívali, aneb i utrhačně rozkřikovali. Nebo takto o nich píše učený Alvarus Pelagius, očitý svědek toho všeho: „nenávidějí ji poslušnosti, vydávají se za pravé řeholníky, byvše z počátku několikráte horlivými brzy ochabují, zahálku milují a svou lenivost slovy písmi vymlouvají: „Modlete se bez přestání, Maria nejlepší stránku zvolila,“ ustavičně putují, nikde stálého místa nemajíce, a svou tak vyhlášenou přísnost, zdrženlivost a chudobu proměňují v opak, s pohlawím ženským rozpustile sobě počínajíce, ničeho newědouce a přece vyučující a t. d.“ Dle bully papeže Jana XXII. někteří z nich zjevně svatými svátostmi pohrdali a rozličné kacířské bludy mezi lidem roztrusovali. — Z toho již viděti, že kdo myslí, dobrou věc hájiti a zastávati, ale činí to svěhlavě proti záporědi svých duchov-

ních představených, domnívaje se, že výšše stojí v dokonalosti a věcem takovým lépe rozumí; již tím samým bloudí a s výšše své padá jako anjel světla, který zpyšněv padl s výšše nebeské do propasti pekelné a duchem temnosti učiněn jest. Protož, kdož se domníváš státi, wiž, abyš nepadl. Waruj se svéhlavosti zpupné, waruj se pých duchovní, která tím se jení, že jí žádný kněz, žádný laik, není dosti pobožným, dosti horlivým, dosti přísným, že v náramné přepiaslosti z každé newinné radovánky již dělá hřích a zvláště velikou vzdorovitostí a neposlušností ke své duchovní vrchnosti se wyznačuje. Swatá buď tobě autorita čili zákonitá moc vyučující Církve; nebo kdo jí se protivi, Christu se protivi, jak jeho neomylná ústa byla wyřkla: „Neposlechne-li (kdo) Církve, buďž tobě jako pohan a publikán.“ (Mat. 18. 16.)

§. 17. Jan co zrcadlo mravných cností.

Jako slunce na obloze
Stává jediné jen cnosti.
Paprysků wšak tu na mnoze
Stejně krásy, welebnosti.

Ačkoliv mravy sv. Jana byly naskrze velmi usfledtilé a příkladné, tak že wzorem wšech cností slouti mohl, přece právě těmi nejnežnějšími, totiž pokorou a panickou čistotou zrak wšech k sobě poutal. Wěda dobře, že nástrojem jest v rukou Božích ku provedení

věci velikých, nezpyšněl přece nikdy ale pln skroupenosti a slze roně říkával: „Ne nám, ne nám o Pane, ale jmenu Tvému budiž čest.“ — Byl-li od toho chválen, prosti vši ctižádosti nejvyšším hříšníkem se nazýval, a raději na ujmu své vlastní slávy každého jiného, kdož toho byl hoden, nejvíce však sv. Bernardina zveleboval. Všech své zářky Bohu a přimluvě Bernardinově připisoval, kostely a kaply ku počtě tohoto svatého, jako druhdy sv. Cyrill a Method ku počtě sv. Klementa, stavěl a v nich berly a jiné památky zážračně uzdravených ukládal. Když s tímto Svatým o nápravě řádu pracoval a v jedné západě s ním se neshodoval, z pokory a z úcty ku svému mistru náhledu jeho se podrobil. Seznam pak minění své bezdůvodným býti, wyznal a řekl: „Ach, já jsem tuto věc tak dobře jako Bernardin nepochopil. On svatě, já pak jen lidsky ji uvažil.“ — Papež Eugen IV. biskupem v Akwile a v Rietti Kapistrána učiniti chtěl, Jan však z hluboké pokory nepřijal tohoto důstojenství, maje na tom dosti, že mu dána moc ode všech hříchů rozhřešovati a odpustky udělovati. — Když se u papeže Mikuláše V. o Bernardinovu kanonisaci ucházel a papež uctivě k němu pravil: „A kdo asi o naší kanonisaci starati se bude,“ odpověděl Jan skroupeně: „Svatý otče! vždyť já jsem nejvyšší hříšník a takové počty hříšník nezasluhuje. Bůh mi račiž milostiv býti a mně své milosrdenství proufázati!“ I když ně-

tomu domlouvati musel, jako t. p. císaři Bedřichovi, činil to vždy velmi pokorně.

Ač protivník duší lidských Kapistrána rozličným pokusem náramně popouzel, uchovával přece Jan poklad panické čistoty v neporusitelnosti. Jednou ho pokusitel ten, ač se až do krve zbičoval, nikoliv opustiti nechtěl. Tu Jan se vysvlekl, skočil do studeného bahna, až duch nečistoty jej zcela opustil. Přípal z toho pochodící bylo ještě na jeho posvátné mrtvole viděti. Oči své od ženského pohledu vždy stydlivě odvracoval a všeho zbytečného bližšího s ním obcování se chránil. Barberius o něm takto svědčí: „On lilium své čistoty bez poskvrny zachoval a v pravdě pannou až do smrti své zůstal.“

Úwaha.

Zaťo sebe zdatilejší obraz, porušíš-li na něm jen jediný tah, tím poťazíš a zohyzdíš: „tež twa cnost pokálena jediným hříchem cenu swou trati. Zač stojí sebe poníženejší pokora twá, jsi-li smilnou nečistotou poskvrněn? zač sebe větši pilnost, zuříš-li zlosti? a t. d.“ „Bať-li oťo twé neschpetné“ — di Christus (Mat. 6. 23.) — „vssecko tělo twé tmawé bude.“ — „Ten zajisté,“ který řekl: „nese-smilniš!“ takéť řekl: „nezabiješ!“ (Zať. 2. 11.) A sw. apostol (t Gal. 3. 10.) dokládá: „Zlořečený každý, kdož nezůstane we všem, což

jest psáno w knize zákona, aby to činil.“ —
Pročež hled ve všem Kapistránovi podoben
býti, cnosti velikou před Boží tváří se skvíti!

§. 18. Proč a jak se Jan přičinil, aby
Bernardin za svatého prohlášen byl.

za svatého samo nebe vyhlásuje,
Římská stolice jen výrok opakuje.

Sned za živobytí Bernardinowa projemil
Bůh, že tento velikým jest miláčkem jeho.
Nebo jak již dříve povědino, oslawil Bůh
Bernardina při lázání Marianském překrásnou
nad jeho hlavou se třpytící hvězdou. — Reta
1444 byl Bernardin w Alwile umřel, kdež po
tu dobu sw. tělo jeho mnohými zážraky osla-
weno odpočívá. Dozvěděm se o úmrtí nej-
váženějšího mistra svého Kapistrán, který teh-
dáž w Sicilii co papežský vyslanec dlel, bo-
lestně a spolu radostně zvolal: „Ztratil jsem
učitele, ale za to dostalo se mi nebeského
ochrance!“ načež do hlasitého pláče se dal.
Lázán, proč si Bernardinowou smrt tak tuze
k srdci bere, odpověděl: „Neplaču proto, že
jak vím, Bernardin již w nebi jest, nébrž že
jsem se všemi Obserwanty tím úmrtím o tak
vůlečného bratra přišel.“ — Na to chvátal
Jan do Alwily, aby nawštíwil a poctil Ber-
nardinůw hrob a oslawil veliké zásluhy zvěc-
uělého mistra svého. Když pak tu Kapistrán
před klášterem Minoritů lágal, tatáž hvězda,

jať již powědino, co druhdy nad Bernardinem se objewila, nyní nad Janowou hlavou se ukázala, jižto když Jan od swých posluchačů upozorněn spatřil, hned za dobré znamení považowal, že w Římě ohledem na kanonisaci sw. Bernardina jistě šťastně pochodí. — Hvězda tatěž na jeho ihned nastoupené cestě do Říma nad Kapistránem opět a opět se objewowala a ne jen od něho samého, nýbrž také od jeho soudruhů, Tadeáše, Filipa, Mikuláše a od jiných widěna byla.

Přifed do Říma, a wšse papeži Eugeniowi IV. zjewiw, snažně žádal, by Bernardin za swatého prohlášen byl. Jestto se to ale bez problení státi nemohlo, opět do Atwily se wrátil, aby tam posní kázání držel. — Když Eugen umřel, neměšťal Jan zase do Říma putowati a nowého sw. otce, Mikuláše V. o kanonisaci Bernardinowu prositi. Papež hned tři kardinály, totiž Jana Ursina, Wilema a Petra Barba zplnomocnil, aby wěc tu wyšetřowali. Též ještě tři jini biskupové byli ustanoweni, aby s pomocí Kapistrána prawdivou skutečnost zážraků Bernardinových wyškoumali. Wodothýká se tu, že když tito společníka swého blíže poznali, wyjádrili se: „My Janem Kapistránem nabyli do spolku swého welmi hodného muže, jenž též za swatého prohlášen býti zasluhuje.“

Neunaweným působením wšsich jich a zwláště prospěšným wlivem Kapistránovým byl Bernardin hned za šest let po swé smrti (což

wěci welmi řídkou) za příležitosti welkého milostiwého léta 25. máje l. 1450 k nesmírné radosti wessterého křesťanstwa za swatého wyblássen. —

Úwaha.

O Jene náš, jak krásnou opět stránku jsi ty tuto na sobě projewil, a jak stwěle sebe samého tím oslawil! Spolu pak jak wzorný příklad nám jsi na sobě zůstawil, bychom totiž i my zásluh bližního swého si powšsimli, wážili a dle možnosti každého hodného bratra oslawowali.

A wšak bohužel! kolik se jich musí wůči něžného příkladu Kapistránowa zarditi hanbou! Neb jak mnoho stává zwláště we swětě nynějším nespolechetníků, pekelným hříchem záští a záwisti zaslepených, jenž dobré stránky a patrné zásluhy cnostných bratří a wšjewy nábožného ducha sprawedliwých křesťanů na zlé wykládají anobř swou zběsnou hanou je uplwáwají a do bláta swé wlastní do nebe o pomstu wola- jící nesprawedlnosti zasslapují, raději lecjakému zjewnému ničemowi a zlosynowi nadržujice!!

Spolu pak stává we swětě i takowých nepowážliwců z jessřerčího plemena Farizejského, jenž nejhorššími ohawnostmi celí jako sšeredným malomocenstwím osuti, jak brzy na swém bližním dost nepatrnou wadu wyslídili, z komárka hned welbloudůw wydumají a ubohého bratra, místo aby jej lastawě na jeho mrtwu upozor-

nili, co prassiwoce se sstiti ano jej do horoucího pekla zatracují. — Tyrane! Zhroziž se sám sebe a zaráž! Považ co jest peklo! Považ co dusse bratra twého! Raději zhoj prvé sebe sama a co se chybujícího bratra twého týká, zachovej, čemu Christus chce řka: (Luk. 6. 36.) „Buďte milosrdní, jako i Otec váš milosrdný jest! Nejsudte a nebudete souzeni, nepotupujte a nebudete potupeni, odpouštějte a bude vám odpuštěno!“ —

Ty pak o swatý Jene Kapistráne oroduj, oroduj za nás, abychom s pomocí milosti Boží se nikdy se světem zlým nestroňovali a s ním nezahynuli anobř vždy a we všem dle twého Bohulibého příkladu se řídíce s tebou a se swatým Bernardinem nebeské slávy a radosti konečně dosli strže Pána našeho Ježíše Christa a nejsvětější a nejsladší jméno jeho! Amen.

II. Díl.

Jan Kapistrán co missionář.

§. 19. Čas, ve kterém Jan povolán k missionářství.

Bohu, otci světél, mocná síla,
v něm jen vznikl a jbar jest všeho díla.

Ač bouře válek Husitských již byly pominuly a mnohé velké spory poněkud vyrovnaný, jakož i smutné roztržky odstraněny: přece ještě stálo věci jak občanských tak církevních nebyl tak utěšený, žeby žádné pomoci, žádného uléčení nebyl požadoval. Od východu táhla bouře krutých válek Tureckých a mocně otřásala prvými hradbami říše křesťanské. Ačkoli vstal říše tato, uslyševši o pádu první pevné hradby křesťanstva, krásného Cařihradu, se byla v nejhlubších útrobach svých strachem a strnutím rozecňovala, přece se příliš ocháblou k odporu proti lítému nepříteli křesťanstva cítila. Neboť domácími válkami a mnohonásobnými rozbroji byla uvnitř celá rozermána a tu společnému

obrovskému podniknutí, jakovýmž bývali takové křižákův do země zaslíbené v minulých stoletích, skoro neschopna.

Uvažme staro říše křesťanské před vystoupením misijnářským sv. Kříštofa. V říši německé panoval tehdaž Bedřich III. (od r. 1440—1493) z nejjasnějšího domu Habsburského, muž to sice dobrý a sličetný, ale příliš pohodlný a míru milovný, jemuž se ráznosti do konce nedostávalo. Chtěje statků, pro jeho dům ztracených, od Švýcarského spolku zase dobytí, zapletel se do dlouhých a krutých válek, kteréž až do r. 1450 trvaly, aniž dosáhl, o čem tak snažně usiloval. R. 1445 vtrhl hrdinský Jan Korwin Huniady do Rakous, a oblehl císaře ve Widenském Novém Městě (v Rakousích), v nejmilejším jeho sídle, i přinutil ho, že jej za správce země uherské uznal, a zpravu tu jemu až do let dospělosti Ladislava pohrobka, vlastního krále Uher a Čech, světil. Ve Widni samé obmyslný čili úkladný vlastní bratr jeho Albrecht pobouřil proti němu obyvatele města, kteřížto pro zvýšení cla, pro zespátnění komerčních peněz a pro nezamezování prostopášnosti od žoldnéřů tropených velmi nespokojeni jsouce, rádi se nepravému jednání Albrechtově propůjčovali. Při powstání tom byli radové města Císaři věrní otkami radnice vyhozeni. Ano Oldřichovi Holzerovi, dřevárníkovi čili obchodníkovi ve dříví a spolu vůdci powstalcův, musil Císař vseliti, jak lichotiti, aby jenom bezpečně do svého zámku

se dostati mohl. Přissed vsať na zámeť byl ihned od Albrechta obležen a musel mu Raťousy pod Enží s Wídní mimo daň 4000 dů-
latů na osm let postoupiti.

Jelikož domácí boje německou říši téměř všude rozrývaly, panowalo tam tehdaž po-
nejvíce jen pěštní právo. Tak zuřili w Sastu
proti sobě knížata, synové Bedřicha Bojowného,
a wálkou několik let trvající sami dědičné země
swé w záhubu uváděli. Podobně zanedřeli
proti sobě kníže kurfirst (wolič) Bedřich Tichý
a wévoda Wilém a týrajíce se pětiletou wál-
kou pustossili Durynsko a Wíssen. Ze mnohých
rozmisset mezi knížaty a měšťany vznikla tak
nazwaná „wálka fransto-swábstých měst,“ we
které 31 měst přilissnou swobodomyslností nad-
chnutých proti 17 knížatům a 15 biskupům,
jakož i proti wessřeré hornoněmecké šlechtě zbraň
wytasilo a wytekly boj wedlo. Obě strany w
trwawých bitwách se setkávaly a zem we smut-
nou pustinu proměňowaly. W těchto půtkách
proslul welikou reťowností Albrecht martrabě
Brandenburstý, jemuž za tou příčinou dáno
jméno slawného hrdiny řeckého „Achilles,“ jakož
u Čechůw tímto jménem poctěn reťowný wé-
woda Břetislaw, jenž r. 1028 Morawu z rukou
Madarů zase wydobil a k Čechám ji připojito
klášter Rajhradstý u Brna založil. I na Bo-
rýnsku natropil mnoho štod bojechtivých a zpurných
falchrabě Bedřich, kterýž ani Císáře se neptaje
důstojnost wolence říšského si přiosobil.

Také w Italii bouřily wojny. Čtyry

wálky podnikli Benatčané proti Milánu, až pak widěwše nezdar wšeho namáhání se náčelníku Milaňanůw, Frantisskowi Sforzowi (Silnému) podrobili (r. 1454). W Janowě i we Florencii trwaly ustawičné rozbroje jednať mezi šlechtici samými, jinať mezi šlechtou a mezi náčelníky obecného lidu, a w domácích pútkách těchto i mnoho krwe prolito. Tenkrátě wynikl w čelo a došel knížeci moci bohatý rod Mediccůw.

Francoušská říše byla nedáwno před tím we dlouhých a krutých wálkách s Angličany náramně krwácela, we kterých francoušská panna Johanna d'Arkowa podiwné hrdinstwí provozila, wyswobodivši wlast svou z rukou nepřítelů. Ale r. 1448 poznomou vypukla wálka mezi Francouši a Angličany, která teprw roku 1453 proto se s prospěchem Francouška skončila, že w Anglicku domácí kruté rozbroje zuřiti počaly, totiž tak řečená wálka mezi bílou a červenou růží t. j. mezi wéwodským domem Lankasterským, jenž w erbu swém bílou, a mezi wéwodským domem Yorkským, jeuz w erbu červenou růží měl, a welezáhubná wálka tato 30 let trwala.

Co neutěšený stav tento říše křesťanské dowrřowalo, byla náramná spoušť mrawůw. Nebo tehďáž při hostinách a wůbec při kwasech opanowal nekřesťanský zwyk, že se z plných korbelů připijelo a jedním douškem až do dna wypijelo. Tím nejeden zpitý člověk, možná-li ho ještě člověkem nazýwati, bez sebe na zem klesl a polomrtew zůstal. Abo tak druha swého

náramným připíjením opil, honosil se tím neméně nežli ten, kdo nad nepřítelem velikého vítězství dobyt. Pročež posléze celé suěmy, jako n. p. Wormský r. 1495 proti hnusnému a záhubnému tomuto pijanství zakročiti musely. Rozeznáváno tehdaž, jak di Rüdgerber ve svém německém dějepisu (II. díl str. 928), mezi staršími a novými zeměmi pijanskými. K novým těmto zemím počítáno Švábsko, Franko, Bawory a horní Porýnsko, tu starším pak vsedky ostatní země německé. V nových zemích pijanských ustanoveny veliké pokuty na tuto nemravnost. — Uvádíme pak wady oněch časů zde proto, abychom čtenářům laickým věrný a úplný obraz oněch časů podali, a tito aby z toho sami posouditi mohli, jak welice tak mohutného misijnáře, jakovýmž sw. Jan Kapistrán byl, zapotřebí bylo, by se powodni oněch nepravostí hráze postavily.

Také hry, obzvláště w kartách a s kostkami, jakož i hrnce sstěsleny tehdaž welmi oblíbeny byly. Ježto wšak při nich žádných mezi nespětreno, musila je wrchnost nejednou docela zakazowati. — Co pak nádhery w sstatstvu se dotýče, přesahowal wšechnu míru netoliko u sšlechty, nýbrž i u měšťanů, tak že mnohý za jeden den třikrát a po každé do jiného cizozemského kroje se oblekal. Mlčením zde pomíjíme tak řečené benátky čili oprávněné domy oplzlých mrzkostí we wšech wětších městech, jakož jen mimochodem připomínáme, že ohavné cizoložství tehdaž bohužel napořád panowalo a

nejenom knížata, nýbrž i měšťané se neostýchali souložnice míti. Při veřejných národních zábavách (závodech o jarmarcích, průvodech masopustních a j. v.) páčáno mnoho prostopášnosti a nezhlednosti, při svadbach selstých tropeny swády a rvačky. Welcí páni držely si pro vyrazení dvorské blázně, které při jídle wtipy swými je obveselovali, a jim nejednou w žertu mnohou trpkou amssat prospěšnou pravdu řekli a dobrou radu dali.

Co pať se našich českoslowanských zemí dothče, musíme wyznati, že staw jejich za příčinou náboženstvé neswornosti mnohem smutnějši byl než jinde. Prawili jsme již w úvodu, že po smrti krále německého a císaře římského Albrechta z nejjasnějšího rodu Habsburského úplné bezvládi jak w Čechách a na Moravě, tak w Uhersku opanowalo. Aby se takowému smutnému, přenebezpečnému stawu věci občanských meze položily, a jaký's taký's pořádek obecný uwecl, zřízeny jsou w Čechách, na Moravě, a w zemích k Čechám tehdaž náležejících, we Slezsku a Lužici, tak řečené míry zemské (landfridy) po krajích.*) Woleni totiž od stawů každého kraje

*) Wiz následující příklad zemského míru (landfridu) od r. 1440. Listina ta se nachází w Brně w archiwu morawsko-stawowském na pergameně krásně psaná w jazyku českoslowanském a 126 pečeti wsech w ní poznamenaných pánů, biskupa, opatů, prelátů a měst opatřená.

„We gmeno Bozie. Amen. My Pawel z Bozie milosti Byskup Olomuczky y wsechny Opaty a

s přidánými sobě raddami z pánů, rytířů a měst hejtmanové krajsští, jimž nad obecnou bezpečností bděti bylo. Mezi těmito pány k nadvládě se z počátku povznegli p. Oldřich z Rosenberka, kterýž na velkých statcích svých v Krumlově Českém téměř knížecí dům vedl, pak pan Menhart ze Hradce, jenž co nejvyšší purkrabí

prelaty zemie Markrabství Morawského a My Jan z Czimburka a z Thowaczowa haytman markrabství morawského Jan z Lompnice Jan z Lichtenburka a z Sforsteina Albrecht z Sternberka a z Lukowa Dobels z Mezirziczi a z Trnawky Crystoslaw z Lichtstajna Jan z Crayku a z Wianstajna Raymprecht z Eberstorffu a z Ostroha Gyrzik z Czarz a Straznicze Jan z Hradce, Petr z Oinice Heralt z Cunstata a z Liscz Laczek z Sternberka Jan z Bozkowicz a z Luky Jan a Myrosław Bratrzie z Czimburka, Benels a Waniek Bratrzie z Bozkowicz Henyk z Walsteina Boczek a Kuna z Cunstata Zdeniek z Walsteina Szczepan z Wartnowa Pawel a Wok z Sowincze Heralt z Sowincze a z Dubrawicze Smil z Dubrawicze Myloth z Tworkowa Proczek z Cunstata a z Opatowicz Yossih z Rosicz Mikulafs z Tworkowa Proczek z Wilenberka Jarosław z Sfelmberka Smil z Morawan Mikulafs z Wlasmie a my Waczslaw z Kukwic pod comorzie markrabství morawského Jan Kuzel z Zerawicz a z Quasicz Markwarth ze Zwole Boczek z Othoslawicz Jan z Opatowicz a z dluhej wsi Ozwald Onczinger z Hradku Czeniek z Mossnyowa Zdeniek z Swabenicz Markwarth z Dubnyan Mikulafs z Mylonicz Petr Roman z Witowicz Blazek z Borotyňa Benels z Swonowicz Jan Raczek z Mrdycz Jan Tlacziswiet z Bistrzicze Mikulafs Czigan z Raczicz Petr

hrad Pražský ve své moci podržel a odtud nad obcemi Pražskými vládnul, a posléze pan Ptacek z Birkšteina a z Lipé, jehož čtyry kraje ve východní polowici Čech za nejvyššího hejtmána zvolili, a jehož strana pevnou jednotu mezi sebou utvořivši každým dnem víc a více mohutněla.

Nebojše z Sehradicz Stybor z Hluku Ondrzej z Bukowicz Bohunek a Conrad Bratrzie z Miroslawie Gewl z Hruslowa Nyklas Hnuth z Dunayowicz Sramek z Hartmanowa Jan Zub ze Zdyetyna Jan Swynka z Sfardicz Mendlik z Gryffenberka Gyndrich Hufe z Podhradi Gesslek z Spytynyowa Myrek z Drazeyowicz Zawysse z Cunczicz Protywecz a Herzman Bratrzie z Pawlowicz Lewyk z Slczan Jan Kopyna ze Zwole Mikulafs z Newogicz Waczslaw z Dohotyna Szczepan z Pawlowicz Hynek z Ugedcze Drslaw z Ochab Messlek z Costelcze, Pawlik z Litenczicz Jan z Skrbenie Zigmund z Rayspurka Ondrzej Walach z Przezlawl Bohuslka z Bietowa a z Sokolnyk Jakoubek z Maršlowa Jan z Katherzinicz Jan a Hynek Bratrzie z Rokytnicze Waczslaw z Zerawicz Alefs z Wrahowicz Zich z Wolffenberka Arkleb Wyckowecz z Wiczkowa Bohdal z Diedkowicz Gyndrich z Barzicz Stach z Kokor Stybor z Hoferzicz Mladotha z Prusinowicz Jan z Podstatu Myloth z Morkowicz Arkleb z Kunowicz Raczek z Czetochowicz Benefs Zasegpl Philipp z Ugezda, Gyndrich z Czihka Gyndrich z Jaromirzka Drslaw z Nakla, Waczslaw Papyfs, Ondrzeg a Jan Bratrzie z Chwalkowicz Jan Kuzel mladší ze Zerawicz Bušek z Melicz Arkleb z Paczlawicz Arkleb z Cunowicz Prokop z Domamyšlicz Slawek z Stychowicz Zigmund Waytmynar Stephan z Slawikowicz Jan z Bosník

Po smrti p. Stačkové (r. 1444 dne 27. srpna) utvořila se ihned jiná mnohem pevnější a důraznější jednota, tať nazvaná jednota Poděbradská, protože v jejím čele stál p. Jiří z Poděbrad, muž tehdáž ještě mladý, ale vysokými dary ducha i srdce vynikající, v životě veřejném i soukromém uctíhonný, nad míru

Jan z Opolmeslicz Blazek z Przeczkowa Hanuls z Waldykowa Smil a Jan Bratrzie z Nemotycz Szczepan z Dobroczkowicz Cristosow z Zarussek Jakob z Drzicnoweho Petr ze Zwole a My purkmistrzi a Radi miest Olomucze Brna Znoyma Gyhlawi Hradiscze Unyczowa Lytowle Eywan-czicz Wyznawame tiemto listem wšeczkny ze spolku przedewšsemy ktoz gey ctucz slisseti bude yakoz pro nasse hrzichi a z dopuszczenie Bozieho nasse zemie po smrti najasnegšsioho kniezete a pana krale Albrechta Slawne pamieti Rzym-skeho Uherskeho Czeskeho Dalmatskeho Chor-watskeho &c. krale-kniezete Rakuskeho pana nasseho milostiweho gest ofyrzela a My widucze a znamenagicz zahubi a Škodi kterež sie diegi od niekterych v teito zemy y take do gynych zemy chticze radi abi ty zahubi nynyejšsie y buduczi aczbi ktere znykli ukroczeny a staweny bili y uczynyli gšme bili Snyem obecnie Swolany prelatuow zeman y miest markrabstwie Morawskeho w mieste Brnye den swatej Lucie panny na kteremžto snyema Darem Boziem wšlichny spolecznie wštupili gšme w giednotu a giednoswornie smluwili gšme sie za gieden Czlowiek a slibili gšme sobie tu giednotu drzeti a zachowati cztnie wiernye a krzeštansky tak aby-chom hrdli y statky šwyny gednali a skutecznie pomahali pokogiti zemie teito Tak abi kazdi na šwem došli miel az do przigeti pana buduczieho

důvtipný a rázný, ale nemající tak usfleditilé myšli a útlého svědomí jako předchůdce jeho p. Ptacek, a k tomu na nejvyšše ctizádostivý, náramně chytrý a opatrný jako had, žistú chitvých, sobecký tak že neostýchal se k dosažení cíle svého netoliko chytrých, nýbrž i krutých prostředků užiti.

kterehoz ze spolka przigiti mame z Bohem rzadnie prawie a sprawedliwie a f naslie czty A tak vczyniti mame a chczme bez zmatku A glucz w tei giednotie vczynili gíme druhi Snyem obe cznie zemie teito w Brnye na den Swatich Sfebestiana a Fabyana muczednykuow Boziech na kteremzto Snyemu potwrdili gíme a moczi tohoto listu potwruzgiem tey swrchu psaneg giednoti a slibugemy w tey giednotie stati a skutecznie pomahaty kazdi z nas wedle sweho mozenie tuto syru zemy pokogiti abi kazdi w swich rzadiech a w prawych zostal A ty wsieczky wieczy swrchupsane slibugemy kazdi z nas a spolecznie sobie zdrzeti cztnie a wiernye a krzeštansky swu dobru czistu wieru yako dobrzi lide. Paklibi ktery z nas toho neuczinił, gehoz pane Bozie neday Tehdi ten nema gmiety zadneho prawa a zadney swobody w teito zemy. A slibugem sobie na takeho zespolka pomoczi hrdli y statky swymy A tato swrchupsana giednota a ustawenie y zgednany tak yakoz sie swrchupisse gma trwaty a slibugem w tomto stati az do buduczicho pana kterehoz zespolka gmame rzadnie przigiti tak yakoz sie swrchupisse. Take ktoz bi chtiel w teito zemy w tuto giednotu a ustawenie k nam wstúpiti gestobi giego gmeno nebilo wepsano w tomto listu ten gma list swuoy otworzity f swu peczeti w miescie w Brnye na Rathuśi poloziti w mocz purgmistra a Rady tiem

Poněwadž prawý král země české, morawské, slezské, lužické, uherské a rakouské, Ladislav pohrobek syn Glissčin a Albrechtův ještě nezletilý byl a Císař Bedřich, jeho poručník jej stawům zemi dotčených wydati nechtěl, snažily se strany, které se w zemích těchto utwořily, každá o osahnutí a promozowání wrchní moci w národu.

obiczegiem yakoż gieſt przypys od nas wydan przyznawagie ſie ze w teito giednotie a usta-
wienie podle nas ſlogi. A to gma tak mocno
biti yakobi gieho gmeno w tomto liſtu bilo we-
pfano a peczet gieho przywieſſena A geſtli ze
bi ktera peczet nedoſſla k tomuto liſtu gieſto
gieho gmeno napſano gieſt w tomto liſtu to
tomuto liſtu a teito giednotie nema ſtkodno biti
nez proto tento liſt gma w ſwe plney moczi
zuoſtati yakobi wſſeczky peczeti przy nyem bili.
A toho wſſeho czoz w tomto liſtu ſwrchupſano
gieſt na ſwiadomie a giſtotu naſſe właſtnie pe-
czeti przywieſili gſme k tomuto liſtu. — Jenz
gieſt dan a pſan w Brnye Leta od narozenie
Syna Bozieho Tyſciezeho Cztyrziſtego Cztyrzi-
ſateho poczitagicze w ten Czwrttek pohodu
Swateho Pawla na wieru obraczeny.“ —

Liſt ten byl ob wyſokorodého ſwobodného pana
rytiře Petra Chlumedého, melezasloužilého direktora
morawſtoſlawoſkého archiwu w Brně a horli-
vého podporowatele wſſi wědy, jwlaſtité hiſtorické,
naſſi milé Morawy ſe tykající, welmi blaſhoſlonně
k opſání propůjčen p. profesorowi Procházkowi,
jemuž nejenom za tento, nýbrž za mnohé jiné wý-
jimky ze ſtarých kněh a rukopiſů a za mnohé po-
znamy a přidawky w tomto díle powinni jſme.

Epifowatel.

V Čechách tvořila většinu jednota Poděbradská, horliví to kalifníci, menšinu jednota katolická, v jejímž čele stáli p. Oldřich z Rosenberka a p. Menhart ze Hradce, oba též mužové vyteční, osfelikými dary ducha vyznačení, slynoucí neobyčejnou výmluvností, moudrostí a opatrností ve věcech občanských, a vysoce váženi nejen ve vlasti, nýbrž i u cizích národů a jejich panovníků. Poslední (p. Menhard) byl sice prvé mírným kalifníkem, od r. 1449 ale docela přilnul k Římu, jen pod jednou způsobou svátosti oltářní přijímaje. Obě strany ač snažíce se o nadvládu v národě přece v tom se shodovaly, že spolu na císaře Bedřicha o vydání jim krále Ladislava doléhaly, aby takto přítomností nejvyšší a posvátné osoby v zemi se pevná ústřední vláda zřídila. Ale osfeliká vyjednávání taková slawů českých s císařem od r. 1443 až do r. 1453 neměla žádného zdatu. Bojováno tedy rozličným způsobem, zbrání wálečnou a zbrání chytrosti mezi oběma stranama o nejvyšší správu země, až p. r. 1448 jednota Poděbradská chytře Prahy dobyvši wrch obdržela a nejvyšší správu země náclníku swému, Žiřimu z Poděbrad, do rukou položila. Tentráte také p. Menhart jat a do wězení dán, že kterého teprw nedlouho přede swou smrtí r. 1449 propuštěn pod tou výminkou, aby, nepodaři-li se mu zjednati mír mezi Žiřim z Poděbrad a Oldřichem Hradeckým, synem swým vlastním, zase do wězení se wrátil. Nebo od času zajetí pana Menharta

zuřila válka mezi Jiřím z Poděbrad a Oldřichem Hradeckým, jenž zajetí otcova pomstíti a jej z vazby vyprostiti usiloval. Tentráte ze strany páně Menhartovy velmi záhubným plenítelem se býti osvědčoval Jan Kolda na Máchodě. Po mnohých pútkách stalo se smlouvou Hradeckou a sněmem Sihlawským (r. 1449) jakési narownání mezi stranama odpornýma, kteréžto narownání na čas pro spojení se Oldřicha Rosenberka s markrabím Missenským, nepřitelem páně Jiříkovým, sice přerušeno, ale smlouvou na hradě Wildsteině r. 1450 opět obnoveno a smířením-se na druhém sjezdu Pelhřimovském dovršeno bylo.

Hned po wydobytí Prahy jednotou Poděbradskou roku 1448 doleháno od ní na císaře Bedřicha, aby náčelníka jejího Jiřího z Poděbrad za nejvyššího správce země uznal. Císař potázav se mocného pana Oldřicha z Rosenberka, soupeře Jiříkova, o té věci, na jeho radu uznáním takovým odkládal, až pak r. 1451 pro mnohé jemu prokázané důležité a platné služby (jako t. p. pro wysvobození císaře z rukou powstaalců Widených) Jiřího za nejvyššího správce země Česté a k ní přináležejících krajín uznal rovněž tak, jak to roku 1445 byl učinil w Uhřích s Janem Korwinem Hunyadem. W této důstojnosti co nejvyšší správce země byl Jiří z Poděbrad také po dvou letech potvrzen od mladého krále Ladislawa, jež slawové rakouští r. 1453 z rukou poručníkůvých, totiž Císařových, ná-

silným dobytím oblišeného sídla jeho, Nowého-města, byli wyprosili.

Ježto jsme se již několikráte o Uherstvu zmínili, budiž zde připomenuto, že ačkoli Ladislav pohrobek vlastně jediný právo ku panovníctvé vládě v této zemi měl, přece sobě za času dětinství jeho slawové Uherští krále polského Wladislawa za krále wywolili nic nedbajíce na wšlechtá dowolávání se práv Ladislawových ze strany matky jeho Elissy. Toliko statečný a ve wálečném umění weleproslulý Zisra z Brandýsa, Morawan, hájil proti straně krále Wladislawově práwa Ladislawa pohrobka se šťastným účinkem. Podařilo se mu, celého Slowenska a wšech ostatních krajín při Karpatách dobytí a je w poslušnost Ladislawa uvesti. Z hrdinský Jan Hunyad od něho několikráte poražen na hlavu. Takowýmto pútkami wšak nemalo země Uherská ustawičně pobuřowána a náramně hubena jest. Rozpor tento i po nestlaště bitvě u Warny, kde král Wladislav zahynul, nepřestal, neboť wíme, že Jan Hunyad, od slawů Uherských nejwýšším spráwcem zemským jmenowaný a od císaře Bedřicha co takový uznáný ustawičně proti Ziskrowi z Brandýsa, který mezi tím panství své ještě více rozšířil, wálčil, a že ještě r. 1451 od Zisky u Lučence bitvou podstoupen a poražen jest.

Z w Polsku po smrti králi Wladislawově po dvě léta bezkrálowi panowalo, za kterouž příčinou weliké nepořádky a různice wznikaly a země polská, právě nedávno před tím od

Tatarům, najatých žoldnéřům Wladislawových drancovaná, ještě více trpěla, a krvácela obzvláště také proto, že Rusinové, utlačováni od šlechticů polských a oloupeni o své statky w Haliči, w Ukrajině pode jmenem Kozákům se sbírali a chtíce křivdy jim učiněné pomstiti, ustawičnou drobnou válku s Poláky wedli.

Tímto způsobem téměř všechny krajiny křesťanstwa rozbouřeny, a domácími potrkami, rozbroji, různicemi anobrž i krvavými válkami rozermány a pustošeny, an zatím úhlavní nepřítel křesťanstwa, Turek, hradbami říše křesťanstwa úžasně otrásal.

Obrátíme-li pak zřetel svůj na staw věci Cirkewních, obzvláště w našich vlastech, mnohem více se oko nasse zármutkem zakalí. Když se papež Eugenius jal sněm Basilejský nejprvé do Ferrary, potom do Florencie přenesti (1439), jelikož se mu místo toto k wyjednávání s Řeky příhodnějším býti zdálo, vypufl mezi ním a sněmem poznovou spor. Nebo jedna část shromážděných otcůw odepřela jemu poslušnost, a zvolila sobě, jak již powědino, nového papeže pode jmenem Felixa V., a tudíž novou neblahou roztržku we křesťanstwu způsobila. Tehdejší císař římský a spoln král německý, Albrecht II., jsa více ku sněmu než ku papeži přichýlným, skoro se všemi knížaty německými a některými jinými panovníky na tom se ustanovil, že chce s nimi zachováwati neobojetnost, to jest, ustanovil neposlouchati ani jednoho ani druhého papeže. Knížata tato we směru dotče-

uém i po smrti Albrechtově setrvali, ač oba papežové rozličnými poselstvími je každý pro svou stranu získati usilovali.

R. 1445 klonil se král německý Bedřich, nástupce Albrechtův zase k Eugeniowi, čehož nejvíce docílono úmluvami mezi posly královskými, kancléřem Kasparem Slikem a Gneássem Sylviem, tajemníkem krále Bedřichovým a mezi vyslancem Eugeniovým, kardinalem Janem z Karwajal, rodilým Španělem, jenž téhož roku dwakrát s králem Bedřichem rozmlouwaro jej k uznání Eugenia co papeže pohnul.

Alč německí knížata se podtají byli z větší části ku prospěchu sboru Basilejského zapšali, přece je uměl Gneás Sylvius svou výtečnou výmluvností na sněmu Frankfurtském r. 1446 pod jistými výminkami ke zrušení neutralnosti čili neobojetnosti a k uznání Eugenia co papeže nakloniti. Výminky ty byly od něho samého ve přítomnosti mnohých knížat německých papeži Eugeniowi předneseny a spolu o jich přijmutí a potvrzení žádáno. Mimo knížata německá přidali se také pod dotčenými výminkami ku poslušnosti Eugeniowi Karel VII. král Francouzský, Alfons V. král Aragonský, a Sindřich VI. král Anglický.

Výminky pak poslušnosti té k Eugeniowi byli nejhlavněji čtyry: 1. aby všeobecný sněm w času a na místě naznačiti se majícím svolán byl, 2. aby papežskými poslanci učiněné využíání moci, zákonité vážnosti a svrchovanosti všeobecných sněmů, katolickou rytčující církev

představujících, listem papežským potvrzeno bylo; 3. aby se příležitě stížností německého národu vyhovělo; 4. aby se dobrotivostí Jeho Svatosti odvolalo, co na škodu dvou kurfirštů (Jakoba Trevírského a Theodoricha Kolínskému arcibiskupa) neb jejich biskupských církví se stalo, a spolu aby jim předešlý stav zase přinavracen byl (t. j. aby se jim hřích neposlušnosti ku papeži prominul a biskupská důstojnost ponechala.)*)

*) Viz Baronii Annales Ecclesiastici Tom. XVIII. str. 327, kde Encrās Sylvius takto Eugeniu oslovuje: „Non habet me dubium, sanctissime pater, quin apud te sit illa domus, quam Dominus in Evangelio supra firmam petram laudat aedificatam, ad quam recurrendum est regnante diluvio, nam extra eam non est sulus, & ejus decorem diligere, se propheta testatur. — Afferunt pacem Germaniae principes, sed pacem etiam expetunt, cupiunt enim aliqua, quae nisi obtineant nec curari vulnera possunt, nec pax nationis habere. Quatuor principalia sunt. Primum est, ut generale concilium in tempore locoque designando convocetur. Alterum est, ut professio potestatis, auctoritatis & praeeminentiae generalium conciliorum, catholicam militantem ecclesiam representantium, per tuos oratores facta tuis literis approbetur. Tertium est, ut nationi germanicae super gravaminibus opportune provideatur. Quarto & ultimo loco petimus, ut quae in iudicium (praecedendum) duorum principum electorum vel suarum ecclesiarum acta sunt, ex tua sanctitatis clementia revocentur, & in pristinum statum redigantur. — Haec sunt, sancte pater, quae nostri principes ex te petunt, magna sane, sed rationi & potestati consona. In prima petitione communis versatur utilitas, in secunda tua humilitas, in tertia aequitas, in quarta benignitas & tua desideratur humanitas. Tuum est, quod juste petitur, libenter annuere. In tua manu nunc est radicem schismatis omnem evellere, pacem orbi concedere, consolari nationem, & ejus obedientiam recipere. Haec Acneas Sylvius ad Eugenium Papam.“

Třetí výminka, aby se slůžností národu německého zawčas wyhowělo, směrowala hlavně ku potwzření wšech oprav kážně církewní se týkajících a na sněmu Basilejském ustanowených, t. p. aby se kletba církewní jen w nejwětší potřebě pronášela a obcowání s kletými aby jen tenkráte se zapowídalo, když kletba ta veřejně oznámena byla, dále, aby annaty čili prvoročniny t. j. odvádění prvních ročních příjmů a jiných dávek za obdržení úřad církewní, se zrušily, pak aby pro důstojné wykonávání služeb Božích wšeliké nesluffnosti, jakowými tehdáž byly tať řečené slawnosti bláznowské, křašy a trhowé we chrámech se zapowěděly; dále aby wšechny papežské rezervace (wýhrady) wyjma ty které na kanonickém práwě spočíwaly, zrušeny a jistá pravidla strany wolení papeže, kardinálů, jejich počtu a mrawů a t. d. ustanowena byla a posléze, aby se každoročně diécesalný a každého třetího roku provinciálný sněm církewní držel a j. w. Toliko o kompaktatech a jich potwzření neučiněno ani zmínky.

Ač výminky ty dosti znamenitě obmezowaly moc a mnohonásobně snižowaly důstojnost papežskou, přece Eugenius přese wšechen odpor některých kardinálů je přijal a potwrdil, aby tím co nejdříve žádoucí jednota Církwi zjednána byla. Ano když dotčení poslowé národu německého obdržewše na to žádané bully, Eugeniowi již těžce nemocnému kličce učinili posluffenství a totéž wyznání we veřejné konsistoři slawně a

hlučně opakovali, byl Řím slavně osvětlen, zvoněno všemi zvony, slavná zazněla hudba a jiné radovánky se slavily.

Ne tak dobře dařily se církevní věci v Čechách. Eugenius IV. byl brzy na toto smíření umřel (r. 1447) a na jeho místo dosednul v téže roce dne 6. března Tomáš ze Sarzany, pode jménem Mikuláš V., muž učený, výmluvný a neúhonný, kterýž jednou také s Karvajalem uavštívil Oldřicha z Rosenberka na jeho statcích v Čechách, v Krumlově totiž, a tudíž Čechy poněkud znal. Jelikož spomenutý Oldřich z Rosenberka jemu tehdy byl nádeje dodal, že Čechy beze vši výminky, tedy také bez výminek v kompaktatech potvrzených k jednotě církevní přivesti lze, usiloval tudíž Mikuláš V. o bezvýminečné takové smíření Čechů s Církví všeobecnou. K tomu tím více také proto se cítil povzbuzena, jelikož dobře nahlížel, že pod tak řečeným kalissnictvím se hluboká roztržka církevní ukrývá, a že rouchem neustále zneužívaných kompaktat se jen rozkolnictví a smutná rána jižliového kacířství připláštíje. Aniž kdo říci může, že úsudek tento byl křivý. Nebo ohledejme poněkud to tak řečené kalissnictví, které tehdy nejen v Čechách a na Moravě, nýbrž i na Slovensku, dle listu Hunyadových zvláště ve Špissu a Saryšsku, rozšířeno bylo, ano i v Polsku obliby docházelo.

Sbor Basilejský propůjčil se Čechům, ovšem bez potvrzení papežova, tou měrou, že

svolil k ním a ujednání s nimi, čili kompaktátům, ve kterýchž užívání kalicha dovoleno sice ale spolu obmezeno dodatkem, aby se kalichy toliko dospělejší osobám a jen takovým podával, kteréž by toho výslovně žádaly, nikdo však aby se k tomu uenutil, všickni ale aby uznávali, že toho ku spasení potřebí není, aniž že to zákonem Christovým přikázáno i obecnému lidu. Skoumejme však, jak se s prvním článkem tímto zacházelo? Na první část jeho, že užívání kalicha se dovoluje, přísně drženo, ale druhé části, kterouž se užívání to obmezuje, zřehla nedbáno. Naopak kázáno, že nikdo nedojde spasení, leč by pod obojí způsobou přijímal. Pročež i Rokykana, hlava kalissníků a za arcibiskupa Pražského zvolený, nejenom dospělým, nýbrž i dítkám a nedostatečným na rozumu kalich podával a bez ostýchání tvrdil, že toho ku spasení potřeba, ano nepřijímajícím pod obojí způsobou pohřebu odpiráno. Při podávání kalicha nejednou se přihodilo, že krev Páně od dětí zvrácena aneb na zem z kalicha vylita jest, avšak toho newšimáno si ani od Rokykan, ani od ostatních kalissníků.

Sbor Basilejský naprosto zamítnul návrh Rokykanů, aby se do mše svaté čtení ewangelia a epistolů v prostonárodním jazyku wtrusťovalo, a poručeno přísně, aby Čechové při mši svaté činili jen to, co u všech národů katolických bez výjimky se stává, avšak i toho nedbáno, obzvlášť od Rokykan. —

Ve kompaktatech slíbeno, že Čechové kromě přijímání pod obojí způsobou všechňu obyčeje Církve katolické zachovávatí chtějí, tedy že se také podrobují obyčeji, aby buď kapitola zvolila arcibiskupa, a papež, vyžlousser jeho hodnost, jej potvrdil, aneb aby sám papež jej wolil. Ale Čechové poslanci svými v Římě tvrdili, nebude-li Rokycana jim za arcibiskupa dán, že žádného míti nechťejí. Tak Čechové sami kompaktata ruffili a platnost jim objímali.

Než jaký byl Rokycana, o jehož potvrzení se poslové českí tak náramně v Římě zasazovali, a proti kterému se apostolská stolice tak náramně opírala, že ho nikterak potvrditi nechťela? Byl sice, jak sám papež Mikuláš rozmlouvaje s posly českými se vyjádřil, muž učený, rozumný a výmluvný, ano i přidati možno, muž jinak neúhonný, ale jak už povědino, nesseltrný k Církvi římské, jí laje a na ni hanu kydaje, scestnou ji ve mnohých věcech věroučných nazýváje, přijímání pod obojí způsobou za potřebné ku spasení pro všechňu, i děti, vydávaje, zápowědi církevních (o užívání prostonárodního jazyka ve mssí sv.) nic nedbaje, mnohé chvalné a posvátné obřady církevní, jako svěcení palem a j. zamítaje; ano i co do věření v přepodstatnění (transsubstanciaci) ve svátosti oltářní měl ho papež Mikuláš v podezření, jakoby o článku tom pochyboval. Mohl-li pak náměstek Christův člověka, který tak o Církvi katolické smýšlel a

tať sobě počínal, potvrditi? Nebylo-li by to bývalo toli, jako stádo věrné odemzdati vlkovi w rouffe ovčím? Marne tvrdil Rothcana, že uznává Cirkew římskou a že touží po spojení s ní, anobrž že i hotov jest, poslušensství Cirkwe třebaš prý neopravené podniknouti. Marne tím dokazovati usílowal, že ještě jest katolíkem; nebo tím, že Cirkew římskou šťastnou a tedy omýlnou nazýval, co žádnému katolíkovi tvrditi nedovoleno, a že se římské Cirkwi jen s tou výminkou podroboval, aby jeho samého nenutila opustiti cesty starodávné, že kterých prý se nikdy neměla vyšinouti t. j. aby ho nenutila, činiti, co celá Cirkew katolická čini, nýbrž aby směl činiti, co on sám za pravé uznával, — tím samým, díme my, činil to, co byl před ním Hus činil; stávil se totiž co soudce neomylný nad celou Cirkew a stal se — kacířem. Marne se někteří z našich nejlepších dějepisců namáhají Rothcanu ospravedlniti a dokázati, že se mu nepotvrzením jeho w Římě stala třívda, poněvadž prý stál na půdě katolické. Takové namáhání jest podobné práci toho, kterýž mouřenina mýdlem umývá, aby ho bílým učinil. Kdo tak mluví a jedná jako Rothcana, již není katolíkem, ale odpadlíkem. A smíme-li žádati, aby sw. Cirkew zjevného odpadlíka co arcipastýře potvrdila? Nebylo-li by to toli jako žádati, aby Cirkew potvrdila lež a bezcesti tožnila s pravdou čili s pravou cestou, aby stádce Christowo sama swáděla w bludy a ve zkázu duchovní?

Již z toho, co jsme o náčelníku horlivých kalissníků, o Rokycanovi, řekli, bledně vysvitá, že pod rouškou kalissnictví velká roztržka, a přejmutné rozkolnictví se ukrývalo. Dovědčujel toho množství bludů a sektářství, které se co jedovaté ovoce na tomto stromu rozkolnického kalissnictví urodilo. Byla ovšem i strana mírných kalissníků, kteříž vyjmouc přijímání pod obojí způsobou ve všem ostatním s Církví katolickou se srovnávali, anobrž i proti výšlednostem Táborů, ba proti úchylkám samého Rokycany od víry katolické ústně i písemně horlili. V čele strany této stáli Jan z Příbrami, Křislán z Brachatic, Prokop z Plzně, Petr z Mladenovic, Jan z Borotína, Jan Papoušek ze Soběslavi a mnoho jiných.

Když ale r. 1448 Praha horlivým kalissníkem Jiřím Poděbradským dobyta ve správu jeho se dostala, obdržela strana horlivých kalissníků vrch a strana mírných zcela se rozpadla, an jedni z nich, jak t. p. Borotín, k horlivým kalissníkům se přidružili, jiní, jako Jan Papoušek, zcela k Římu přilnuli. V témže roce také mistr Jan z Rokycan z dlouhého vyhnanství svého do Prahy se vrátil a byl s velikou slávou uvítán, což patrně o vítězství horlivých kalissníků svědčilo. Pročež ne-toliko katoličtí faráři, nýbrž i mírní kalissníci ponejvíce od svých far w Praze prchli a místa jejich zajali kalissníci horliví.

Pan Jiří z Poděbrad snažil se sice cho-

wáním svým ku katolíkům dožadati, že nad stranami stojí a všem právo náležitě zjednotí chce. Na důkaz toho svěčil také první úřad zemský, nejvyšší purkrabství Pražské, katolickému pánowi, Zdenkowi ze Sternberka. Do-
léhal také na Táborny násilně, aby od svých wšstředností pustili, a s Rokycanou, jakož i s jeho suffraganem (podřízeným biskupem) Martinem Rupácem z Chrudimi se spojili; jelikož ale Jiří Poděbrad, zastáváje zarputile Rokycanu a stranu jeho sám dal swůdný příklad odpadnutí od Říma a wssiňowání se z kolejí posluffnosti powinné ke staré a jediné pravé Církwi: nemohl také tomu přetaziti, že jiní na totéž bezcesti zabloudiwše mnohem více od Církwe Římské se vzdálili anobř zjewně a bez pokrytství nesmířliwými odrůrci jejimi se býti prohlásili. Takowými byli Táboři pod náčelníkem knězem Mikulášem z Pelhřimowa, řečeným Biskupcem, dále Sirotci, kteří jako w půlcesti mezi kalissnky pouhými a mezi Táborny žůstawali; zachowawajice učeni o přepodstatnění we swátosti oltární, a užlwaní ornatůw při mši sw. Z bohospowců Sirotčích a spolu spisowatelů stali se powěstnými Oldřich ze Znojma, farář Čáslawský a kněz Petr Němec ze Žatce. Mimo tyto sektáře bouřili a swáděli lid okolo r. 1450 také Mikuláš Řířžowský a bratr jeho Straka, rouhawé učeni o Christu rozširujice, jelikož Božství jeho zlechčowali. Jim podobní bludaři obcházelí také na Morawě, zejména w Brně, w Olomouci,

Proslějowě, Wysskowě a j. w. W Kroměříži zdržowali se kněží Husitské a utvořili si tu obec podle učení kalissnického. Kněžím těm i sv. Jan Kapistrán zvláštní list zaposlal, aby je z jízlivých bludů jejich wywedl. Mezi kněžimi těmi jmenuje se jeden Štěpan. Totéž dalo se knězem Tábořským Štěpánkem w Mezeříči, a jiní tábořští kněží podobně řádili w Moravském Krumlowě, w Strážnici a w Uherském Brodě.

R. 1452 zničil sice Jiří Poděbrad násilně swobodu a zvláštnosti sekty Tábořské, ale násilím tím spolu způsobil, že se potají tvořily sekty nové. Nebo okolo polowice patnáctého století připomínají se zejména „bratři Chelčičtí, Wilémowští, Divišowští, Zatečtí, Kolínští, Hradečtí neb Drebští, Lutomyslští, Rychnowští“ a j. w. První bratři „Chelčičtí“ wzali jméno od učitele svého Petra Chelčického, který co předchůdce a duchovní otec Jednoty tak řečených „bratří českých a moravských“ považován býti může.

Pozatřime-li již na tuto ohromnou směsici bludařůw a jízlivých sekt, jež se z bludů Husových w vlasti naší wyrojily, a jejichžto bludy co záhubný rať se w srdcích našich předků rozjídaly, možná-li nám nezastawiti se poněkud a slzu nejhořčejší žalosti nad smutným obrazem tímto newytroniti? Kdo nám tu zažlí, hořkou-li bolešlí projati sobě powzdechne něme řkouce: O! ubohá vlasti, kéž by's byla poznala, které by věci tobě byly tu pochoji sloužily!

Smutný, přesmurný byl tedy stav vlasti naší, ana se podobala sopce, w jejížto útrobách ustawičně wře a kde wezdy nové i spolu hrůzonosné a zláznplné wýbuchy se připravuji.

Shrneme-li již wšechno, co jsme netoliko o naší wlasti, nýbrž o wšech částech weliké říše křesťanské byli řekli, w jeden obraz, zpo-
meneme-li ještě jednou na hroznou rozgerwanost a neklidnost we wšech zemích křesťanských, a spolu na ohromnou spoustu mrawůw, wše-
obecnou pokleslost kázně, nesjednocenost a roz-
drobenost křesťanůw, an úhlawní nepřítel silami sjednocenými na říši křesťanskou dorýwal: do-
jista wyznati musíme, že rychlé a wydatné po-
moci Ewropě křesťanské tehdaž zapotřebi bylo. Ale kdo ji měl přinesti? Kdo měl ohromným jezerem nepravosti, jedowaté wýparny wydawa-
jícím, pohnouti a lid křesťanský, hluboko po-
kleslý, duchowně obroditi? Kdo měl mohutným slowem co nějakým kladiwem srdce w ne-
přátelské zášti zatwardlá téměř rozdrtili a strany proti sobě lítě zuřici ku smíření a ku pokoji nakloniti? Kdo měl stohlawého hada rozlič-
ných rozkolnictwí a jízlivých bludůw potříti a srdce jedem hada toho otráwená wyhojiti? Máš Jan Kapistrán wywolen k tomu co ná-
stroj od Boha. D něj dal císař Bedřich III. wyslancem Gueássem Sylwíem papeže Mifu-
lásse V. prositi; neboť slawné Janowo jmeno bylo se již rozlehlo po wesskerém křesťanském světě. Kazaltě právě Jan w Benátkách a bylo to r. 1451, když ho sw. otec, swou

důvěru w něho skládaje, do Říma k sobě powolal, aby mu oznámil, jak veliký úkol jemu pro spásu národů křesťanských ukládá. A kdoby byl schopnějším a odhodlanějším býwal tu podnikání práci tak těžkých, tak důležitých, tak wznesených nad Kapistrána? Beze wšeho rozvahu wzal na se jho, ač přetěžké, ač ohromné, doufaje w Boha, že s jeho pomoci je snese. Neb hlava Církve welela, wsseobecné blaho křesťanstwa nutně toho wymáhalo a lásta Janowa k Ježíšsi Christu a jeho wstkoupencům nedala jinaké. Uplnomocněný Jan co misijnář apostolský a spolu wysetřowatel kacířství pro wše zahraničné země wymolil si šest nejwýbornějších kněží a též šest nejschopnějších bratří z řádu Obserwantů za pomocníky w díle swém, a wyžádal sobě pro tak těžký úkol apostolského požehnání od swatého Otce, odebral se nejprwé do Assisi (města w papěžské zemi), aby přimluwo unejswětější Rodičky Boží a sw. Frantíška Serafiuského sobě dar oswícení Ducha sw. wyprosil. Když po wykonané wroucné modlitbě Jan i jeho průwodci se zdvihli, aby již pouf swou nastoupili, widěli wšickni průwodcowé tito, jak jeho žiwotopisec Wadding dí, *) přejasně swětlo, ano welebného wůdce jejich ozařowalo, a w téže jasnosti na půl hodiny cesty jej sprowázelo. Nepochybně čtěstě Bůh tím průwodcům Kapistránovým tu

*) Wjz str. 79. Tom. XII. Annales Minorum auctore Waddingo Romae 1735.

jenžto se hrdým protiwi a toliko pokorným swou milost dáwá. Pýchy nedobrý konec býwá. Pýcha peklem dýchá. Pýcha před pádem, utíkej před hadem. Kdež přijde pýcha, tudíž za ni příslusse hanba. Gráží Bůh pyšným rohy.

Naopak ale na pokorném Janu Kapistránu uhlídáš, co člověk tělesně slabý, churavý, nepatrný wse wykonati může, patli ho podporuje milost Boží. Na něm jewí se patrně prawda nasseho starého přísloví: „Bůh starý dimotworce.“ Překrásně w tom ohledu dí náš bohomyslný Tomáš ze Štítného (V ku. Dstnec. str. 182): „Kdož nechce býti wyruben z Boží štěpnice, jako uschlé dřevo, ježto se jen k ohni hodí, a chce w swůj čas dáti owoce, ten má býti pilen, „prose k swým potřebám pomoci Boží,“ a chwálu a díku wzdáwaje Bohu na swých modlitbách, a střící se zlé řeči, a netoliko zlé, ale také nepotřebné, „a dobrými skutky swou modlitbu i své dobré řeči osflechtiti,“ neb jakož prawi swatý Jakub: „i wíra dobrá umrla jest bez skutkůw.“

§. 20. Jan w herni Italii.

Prawowěrní po wšem kraji zaplešejte!
 Požehnaný Páně k wám se ubírá,
 Jana Kapistrána mile uwlejte,
 Anděla, jenž cestu k nebi otwírá.
 Potěšte se na těle i duši choť,
 Samaritán wás wšech neduh oprostí,
 Kníže miru, jeuz swými poslem bitvy tvoří,
 Nimi jas wšudy swatý pokoj uhoší.

Horní Itálie jest nejlidnatější ze wšech
 krajin Rakouského mocnářství, ale spolu také
 nejrozkosnější a nejbohatší na plodiny zemské,
 tak že se jí w tom bohatství ani jižnější kra-
 jiny Itálie newyrownají. Na severu čili k půl-
 noci jest ohraničena převýsokými horami, které
 se ale trochu jižněji náhle do překrásné Rom-
 bardské rowiny kloní. Rowina tato rozprostírá
 se až k řece Padu a jest nejpravidelnější a
 nejrozkosnější w celé Evropě. Nebo zamlouvá
 se cestowateli čarownou krásou nejpěknějších
 níw, nejlíbeznejším podnebím, jsouc při tom
 nescísnými řekami, potoky, průplawy a čaro-
 krásnými jezery swlažována. Pad (Po) hlavní
 řeka působí její jižní hranici až ku swému ústí
 do moře Saderského. Z nerostů wynikají zde
 obzvláštně krásné druhy mramoru a co se
 rostlinstwa týče, rodí se zde množství jižního
 ovoce, wína, jehožto révy se wedle cest od
 stromu ku stromu winou, rýže, kassanůw a j.
 Celá horní Itálie jest velmi wzdělána tak že
 přerokosné zahrady se podobá. Předewším
 twěte zde hebbawnictví, které Wlachům do

roka mnoho millionů užítu přináší. Hlavní dvě města horní Itálie jsou Milán a Benátky. Milán jest hlavním městem krajiny Lombardie a počítá nyní na 160,000 obyvatelů. Zde se nalézá chrám sv. Karla Boromea, jeden z nejslavnějších chrámů v Evropě celý z bílého mramoru v bohatém gotickém slohu s 360 věžičkami a 5000 kamenných soch. Benátky, druhé hlavní město horní Itálie k východu, zvedají se uprostřed samých lagun (mělčin) na 136 větších menších ostrovech a počítají na 120,000 obyvatelů. Místo ulic protéká 134 průplavů celé město, po nichž se lidé v černých gondolách (lodičkách) plaví. Suchých ulic nalezneš zde velmi málo, a ty jsou nejvíce jen 2 neb 3 lokte široké. Má pak město to překrásné a nádherné budovy, výtečné mramorové paláce v nesmírném počtu. Máměsti sv. Marka, které ve srdci města leží, jest pro svou čarounou krásu světoznámé. Vedle něho je menší prostranina, odkud ke zbrojnici se nad průplavem táhne tak nazvaný slowanský břeh (riva degli Schiavoni). Nejpmátnější budovy zde jsou chrám sv. Marka se sedmi kopulemi a starožitný nesmírný palác dožův (bývalých správců Benátských). — Mimo to ještě značnější místa v horní Italii jsou a sice ve krajině Lombardské: Kremoua s biskupským chrámem, Pavía se slavnou univerzitou (vysokými školami), Romo s pověstným čarokrásným jezerem, Brescia s nádherným biskupským chrámem, Mantova známá per-

nost w nízké, bařinaté krajíně u jezera, Bergamo přes 30,000 obyv. počítající w malebném položení; w Benátsku: Verona, přes 60,000 obyv. mající s biskupským chrámem, Wicenca, město s krásnými paláci a chrámy od slavného vlastního stavitele Palladia vystavěnými; Padowa (Padua), prastaré město s chrámem sw. Antonína Paduwanského; Treviso, velmi wejelé město se 16,000 obyvateli; Widem (w místním nářečí slowanském Udno, ital. Udine), znamenité město a j. w.

Do této horní Italie zavítal nejprvé sw. Jan Kapistrán, když se byl w Asšissi u hrobu zakladatele svého řádu, sw. Frantisska Serafinského, náležitě pomodlil a požehnání apóstolského od náměstka Christowa ke sw. misíím obdržel. Běra se Lombardskou a Trevisinskou krajinou we všech městech a městyších, jimiž mu bylo jíti, lázal s nejhojnějším prospěchem, i sa oděn jílou z wýsosti, a za podporu i utvoření slow maje mohútnou milost diwotworného uzdravování, jať di Wadding (str. 79 swazek XII), jehož wyprawování se zde téměř doslowně držíme.

Když přišel na jednu nívou Brescianskou u tať nazvané louky Albuinské, bylť mu tam se swými průwodčími dwa dni se zdržeti; neboť zde nenadále tať weliké množství lidu z okolí se sešlo a jej zewšsad obkličilo, že nad dwacet tisíc se jich počítalo, kteří na polích stáli a jemu nedali dříve odejiti, dokud by z úst jeho nemyslecli slowa Božího, a dokud

by nespatriili žehnajících rukou jeho. Přivoliwo k jejich wroucím tužbám mluwil Jan o hanebnosti a žtáze hříchů a spolu o potřebnosti prawého, důkladného pokání. Mluwiltě pak s takowým důrazem, že wesslero nesmírné shromáždění posluchačů tu pláči hlasitému pohnul, a několikráte kázání přetrhnouti musel, až by se posluchači dosti wyplakali a želem rozčtyřajícím srdci swému ulehčili. Když pak z kazatelny slezl, dal se tu chorým wěsti, z nichžto přes 20 úplně uzdrawil, a plesající a rozweselené nad touto milostí nebeskou domů propustil.

Powěst o těchto welkých wěcech slihla brzy do znamenitého města Brescie; pročez ode wssí rady městské a nečíslného lidu uvítán s welkou radostí. Když ale zde na welikém a přessirokém náměstí kázati chtěl, ukázalo se, že náměstí pro tak welké množství nestačí; neboť netoliko z blízkých městysů a wesnic, nýbrž také z Aremony, Milána a Bergama sešlo se lidstvo tak četně, že přes sto a pětadwacet tisíc posluchačů se počítalo, ze kterýchž owssem mnozí jeho doslechnouti nemohli, awssak již blaženými se cítili, dopřáno-li jim aspoň jej widěti aneb an okolo šel, jeho roucha se dotknouti. Pročez muselo se kázání wuč před branou města, tak nazwanou branou sw. Apollonie, pod širým nebem na dalekosáhlém poli držeti. A tu již mnozí, aby aspoň jej widěli, na stromy nebo na střechy domůw, aneb na wysoké ždi a na jiná wznessená místa wylezli, a přes to wsse, že mnohá takowá žed uemohonc

tať welké těrchy wydržeti, se sroučila a mnohý tať obřemeněný strom se zlomil, přece někdo z těch, jenž se zlámaných stromů neb sesutých zdí spadli, k úrazu nepřišel, jak tentýž Wadding twrdí. Podobně uwítán jest také Jan Kapistrán we Wincenci, Weroně, Padowě a Mantowě, kde wssady s podiwuhodným účinkem kázal a slova swá s přemnohými zárazy potwrdil, ježto od obecných pisarů městských pilně zaznamenány byly.

Když powěst o tom také do Benátek stihla, zahořeli Benatčané tužbou podiwuhodného muže widěti a z úst jeho slovo spásy věčné slyšeti. Pročež žádali papeže Mikuláše V., aby Janowi dowolil, jim w postě čtyřcetidenním kázání držeti. Swatý otec swolil k jejich žádosti. A tu již s horoucí tužbou wssični, wyšší i nižší, kázání jeho nawssětowali, a kamkoli se Jan obrátil, wssudy jej zástupy lidu prowázely, a widouce lest jeho diwotworné sily s welikou a jistě slusnou k němu úctou se měly. Když po swátcích welikonočních se s nimi rozžehnal, wssični se nad odchodem jeho co děti nad odchodem lastawého otce rozžalosili a do hojného pláče rozkwílili.

Za příkladem Benatčanůw přáli sobě také Milaňané a w jejich čele wévoda Milánský Frantisek Sforza, jakož i obywatele krajiny Insubrie a Ligurie snažně, aby muž Boží též k nim zawítal a jim podal chléb slova Božího; neboť jedině w tomto pokrmu widěli prostředek,

jímž by se mnohonásobné strašti odkliditi a rány uléčiti daly, které jim welkou nesworností a ustawičnými různicemi mezi lidem a knížaty před tím způsobeny byly. Požádali tedy písemně jako Benatčané sw. Otce, by také k nim apo-
stolský misíonář se odebrati směl i obdrželi skutečně, awšak již trochu pozdě následující od-
pověď, která od papeže na samého Kapistrána žřizena byla:

„Milowanému synu Janowi Kapistránowi minoritskému řeholníku.“

„Milý synu, pozdrawení tobě a požehnání apostolské. Wznessený muž, náš milovaný syn Frantissek Sforza, wévoda w Miláně a lid Milánský, jakož i celá Ligurie z úst twých slovo Boží slyšeti touží, což jsme s welikým potěšením slyšeli, beze wšší pochybnosti doufajice, že onen lid, poučen twými kázáními a napomenutími, dráhu spasení zwolí. Pročež Rásku Twou w Pánu napomináme, aby's wse odložiw, co nejdříve se na cestu wydal; nebo jelikož čas posní již wypršel, mámeť za to, že žádná práce od tak spasitelného díla tě zdržowati nebude. Dáno w Římě u swatého Petra pod prstenem rybáře dne 10. Máje 1451. W pátém roce nasseho papežowání.“

Pist ten doffel sw. Jana již pozdě, když totiž už w jiných krajínách byl a k cíli mu wytknutému, do Němec totiž a k nám se ubíral. Nebo již w dubuu wydal se Jan do zemi dotčených a prossed welkou část kraje

Treviinského a Cividalského *) osvitil je září svého učení a svých divů. Dossed u Trevisa se svými bratry k řece Sile, měl lodníkovi převozné zaplatiti. Alossak Jan isa pouze almužnou živ neměl žádných peněz; když pak lodník jej zdarma přeplawiti nechtěl, poodešel Jan maličko ode svých bratrů, aby se pomodlil. Pak wyňaw plássl sw. Bernardina, jež co drahou památku s sebou nosil, rozestřel ho po wodě. A hle! o div! hned wody opadaly a mělčina se tvořila, tak že woda sotwa ku stehnům jim sahala. Když ale se byli přebrodili i s mezkem, jenž jejich zawazedla nesl, widěli, an wody zase w dřiwější miru wzrostly. Bonfinius a podle něho pozdější latinský životopisec sw. Jana Kapistrána, Wadding, při této příležitosti umádí, že Jan nápodobně již prwé se na plássl Bernardinowě co na nějakém sworn přes welmi drawou řeku Pad se svými soudruhy přeplawil.

Jako dříve tak i nyní dobrodiní čině procházel Jan wssechny další kraje, jimiž jemu k wytknutému cíli bylo cestowati. Dossed Kaprioly, lidnatého to města w zapadanské Lombardii, dne 15. dubna 1451 jinocha, od na-

*) Cividat, jak bl p. prof. Zap we swém zeměpisu str. 332. bl. I. (u Slovanův tamnějších Staré město, za starobáwna Forum Julii, z čehož zřejmé Friul, jméno celé země Furlanské powstalo) jest starožitné hlavní město nejdejšího wémobstwi Furlanského, w kterém někdy mnoho Slovanůw Korutanských se ojačewalo, tak že na blízku toho města jestě celá dolina Wezianská, pak blízě horny Slowanské obywatele nářeti Korutanského trochu italsktinou pokáženého mají.

rození němého a již dwacitiletého, němoty sprostil, hluchému wrátil sluh a chromého uzdrawil tať, že zpřima chodil. W Portě Gruaně (u starých Portus Romatinus), městysi Furlanském, dne 30. dubna uzdrawil tři mrzáky, a dne 1. máje w blízké twrzi Swatowítské, dosti znamenitém městě téhož kraje, čtyry chromé zpřimil a dwěma hluchoněmým bratrům nawrátil sluh a řeč.

Dne 4. téhož měsíce přibyl do Widema, kde shromáždil kapitolu obšerwantůw, náležejících ku provincii sw. Antonína. Z zde proslawil jmeno své jať dojímavým slowem tať mnohými diwy. Nebo kromě jiných nemocných a neduživých, dna-
vých, slepých, hluchoněmých, ještě čtrnácte chromých úplně uzdrawil. Podobnými diwy proslawil dalši cestu swou šrže město Klemonu, šrže wesnici Pontebu (Pundafelii) a mnohá jiná místa.

Úwaha.

Swatý Jan Kapištrán konal misie a to s podiwu hodným účinkem. Nejen léčil zážračně těla chorých, uhybř což mnohem wětši cenu má, léčil pronikavým slowem swým choré dusse! Jsou-li tedy misie nějakým zbytečným nowotářstwím, jať se někteři nedoukové wyjádřiti osměluji? We wšech předesslých stoletích, kdykoli newěra se rozmáhala, zlý duch laciřtwí dusse křeslanské w záhubné zmatky uwáděl a jedowatý rať hříchůw do srdci lidských se hluboko zažiral, wystupowali zwláštni Sionští

strážcové mezi křesťanským lidem, aby drahocenný dědičný poklad přesné víry ochránili a co stateční potomkové Josuowi kde který sebe pevnější pečetelný hradec bezbožných nepravostí zbořili. Nebyli-liž takovými misijnáři t. j. vyslanci Kristovými sami apoštolové? Nebyli-liž jimi vysíláni svatí otcové církevní, všickni zakladatelé svatých řádů a jiní, kteříž obrození pokleslého světa za úkol sobě vytknuli, mečem slova Božího na hříšníky dotírali? Nepocházejí tedy sv. misie teprv od velebných otců Liguriánů, jakž někteří sprostáci se hloupě hlásati jali dohládající velmi nejapně, že prý tito od místa k místu chodí, aby se vyživilí!

Aniž připustiti lze, že takových misii není třeba. Jdi a viz, poslouchej a vše spravedlivě uvaž! Nejli již nenaprawitelným zločynem a nemysloboditelným otrokem ďábla, brzy se přesvědčíš, že ony jak tobě samému, tak jiným ku převratnému prospěchu sloužiti mohou a že svatých misii w nynější přeměně světa sorchovaně potřebí.

§. 21. Jan w Korutanech.

Zcela jinou povahu nežli Lombardie a Benátsko má Korutansko s Krajinou, kam nyní svatému Janowi bylo cestovati. Jestto Lombardie přerostlá jest rovina, je Korutansko-Krajinsko velmi hornatá země. Sewerní stranou Korutanska táhnou se Norické Alpy,

přewysoké to pohoří, kde obzvláštně co ohromný welikán vyniká hora pode jmenem Welký Zvon známá, majíc přes dwanáct tisíc střeviců nadmořské výšky, a věčným jsouc sněhem pokryta. Na jižní straně znamenité řeky Drávy tu hranicím Itálie krajinou Gorickou táhnou se Karnické Alpy, ježto své jmeno od národu prastarého zde druhdy bytowawšího wzaly. Na nich strní welikanská hora Ejubel (Hoibl) 8477 střeviců zwýšši, přes kterou i silnice we výšce 4311 střeviců jde. Jiná wětem těchže Alp zabíhá k jihu do krajiny, w jejížto západním koutě strní welikanská hora Triglawa (Teroglou), 9744 stop vysoká a věčným sněhem pokrytá. Jižní končiny Krajinská probíhají Julské Alpy, které jsouce wapenného útvaru mnoho w sobě chowají jestyň čili pecer, w nichžto se řeky a potokové ztrácejí, jinde zaś wen na den vycházejíce. Zde jest powěstná welmi skalnatá a holá wysočina, známá pode jmenem Kraš (Karst).

Z toho také snadno se dowíptli, že mezi těmito horami mnoho údolí se nachází, kteréž zwlastě w Korutansku mnohými řekami zwlažowány jsou. Hlavní řekou w Korutanech jest Dráwa, do které menší řeky, jako Zila, Arka a Rabodka splývají. Krajinsko jest méně wodami swlažované a mnohem kamenitější a neplodnější, nežli Korutansko. Hlavní řeka w Krajíně jest Sáva. Blíž městyse Cirknice jest powěstné jezero Cirknické, jehožto voda i s rybami z jara vždy podzemními děrami se ztrácí, a na podzim s welikým hřmotem opět se wrací,

tať že možná na něm do roka ryby lowiti, šiti, seno dělati, šlizeti a honiti. Jsou zde také blíž města Postojny dvě po celé Evropě známé pecery čili jeskyně. Prvou nazývají krajinci Postojnstou jámou, druhou mnohem většší pecerou sw. Magdaleny. W první se ztrácí řeka Pivka w bezedném jícnu podzemním, w druhé se nalézá jezero s malými podivuhodnými rybičkami, ježto welmi měnawé jsou a kromě jezírka u Sitčiny w Nowoměstském kraji nikde jinde se nenacházejí.

Krásou slýne Milstatské jezero, které se na blízku městyse Špitálu čarowně rozprostírá; meleznamé jest také jezero Džewské, nad nímž stojí wes Džewy (Dšňach), kde bylo nádherné teď wyzdvižené Benediktinské opatství, we kterém král polský Boleslaw pro usmrcení swatého biskupa Stanislawa pokání čině swůj život co němý slaba trávil, až konečně r. 1089 před úmrtím klášterníkům swou býwalou důstojnost wyjewil. Mezi údolími w Korutanech vyniká hluboké údolí, we kterém krajště město Běláť (Villach) leží, pať dolina Zilská, od hranic Tyrolských až k městu Bělátku řekou Zilou zwlažená, mnohými krásami přírody, jakož i zvlášt-ními mrawy slowanských obywatelů, zde nejdále na západ mezi Němce z jedné, a Blachy z druhé strany bydlicích, wyznamenaná; pať tať nazwané Celské pole řekou Glinou swlažované, kde se konávalo pamětihodné holdowání národu Korutanského nowo nastupujícím wévodům, což od r. 778 až do r. 1414 trwalo.

Jestli se zachował kamenný wéwodský stolec, na kterém se čítá nápis slowanský: „Ma sweti veri“ t. j. má swatou wíru.

W Korutansku a w Krajíně dwojí národnost se nachází. Sewerně od Dráwy jest wětšší část Korutan nyní skoro celá německá. I w Krajíně též mnohé osady německé se zahostily. Wětššinu obywatelstwa Korutansko-Krajinska tvoří Slowané, kteří se zde Slowinci nazývají, a jichžto mluwa od nassi česlo-slowanské wíce odchodná jest, nežli mluwa wšech ostatních kmenů slowanských, tak že spíše se porozumíme a domluvíme s Polákem, Rusem, Chawátem a Srbem nežli se Slowincem. *)

*) Ku porownání obou jazykůw, nasseho a slowinského budiž zde uveden slowinský překlad nasseho Kralodvorského Ruks-pisu od Lewstika Slowince, a sice hned začátek básně:

„Oldřich a Boleslav.“

Český:

. se v černý les
Tamo, kam se vladyky sešly
Sedm těch vladyk s udatnými zbory
Vyhoň Dub tamo s ním snahou chvátať
Se všl chasou svojí temnem nočným.
Ta chasa mu byla na sto chlapův.
Všech sto mělo v nožnách břítké meče,
K mečům všech sto mělo mocná paže,
K Vyhoňu v útrokách statnou wíru.

Slovinský:

. se v čern les
Kamor so se schajali vladyky
Sedem vladyk s junaškimi zbory.
Vihonj Dob tam chytro ga dochaja,
So vso trumo svojo v temi nočni.
Truma ta mu byla je sto chlapcev
Vsich sto ima v nožnach britke meče,
K mečem ima vsich sto mocne roke,
Terdno véro k Vihonju v oserěji.

Původně byli w těchto krajích jen Slowané a teprw později se zde i Němci, nejvíce z Bawor, usadili. Slowanůw se počítá we Krajíně asi 400,000 a w Korutanech asi 85,000, tedy dohromady 485,000, Němcůw zde obývajících jest asi 314,000.

Náboženství zde panující jest katolické, jen w Korutanech počítá se několik tisíc protestantůw, ponejvíce německých, nebo slowanských sotwa zde na dvě stě najdeš. W Krajíně jest nejhlavnějším městem Lublaň (Laibach) s katolickým biskupem a welkou bibliotekou, na slowanské rukopisy bohatou; w Korutanskú, kteréž ze dvou hlavních krajů sestává, Celoweckého a Běláckého, jsou nejhlavnější města Celowec (Klagenfurt) s biskupským chrámem, a Bělák s welkými železárnami a fabrikami na železné a ocelové zboží. Připomenutí zasluhuje městyš Sw. Pawel, kde při kostele jsou hrobky starších hrabat Habsburských, a město Sw. Ondřej nad řekou Rabodkou (Ravant), sídlo biskupa Rabodského, které teď do Mariboru we Styrsku přeloženo býti má. Na hranicích italských stojí Těrbíž (Tarvis) městyš památný proto, že tam na blízku na tak nazvané smaté hoře se nachází poutnický kostel Maria Luffari, ku kterému se wsech stran welmi četné zástupové poutníkůw se hrnou.

Do těchto nyní popsáných krajů měl se sw. Jan Kapistrán se swými průvodčími odebrati. První město, které se w Korutanech z jeho přísti radowati mělo, jest wýšše uwe-

dený Bělák. Dříve nežli jsem došel, uzdraveno od něho na hranicích množství chorých a mezi nimi 49 zmrzačených. Powěst o těchto podivuhodných věcech záhy do Běláku hluboko mezi horami položeného stihla. Pročež skoro westtero obywatelstwo jemu dne 18. máje we swatwečer sw. Bernardina w ústřety šlo a s radostí swrchowanou wěrowěsta slawného uwitalo. Tenkrát w krajích těchto strassně řádila morowá rána, kterouž kdo zachwácen byl, brzy wysilen a zemhlen co mrtew k zemi klesl. Zde dne 20. máje hlásal Jan před nesmírným množstvím posluchačůw větším dílem slowanských, jinať německých, slowo Boží, a jelikož jen wlasty a latinsky uměl, bylo potřebi, aby jeho řeč latinským jazykem prouessená tlumočena byla posluchačům w prostonárodní mluvě jejich. Co se také dalo w Běláku a wssade kdekoliw Jan w Německu neb we slowanských krajinách kázal. Proto wssak nebyla řeč jeho bez welikých účinků; můžet se twrditi, že již latinská řeč jeho, co nejživěji a nejhojněji s dojemnými pohyby prouessená, náramně na posluchače působila, anobrž tito nejedentráte twrdili, že latinská přednassla swatého muže je živěji dojala, nežli překlad tlumočnita. Powážíme-li mimo to, že twář jest zrcadlo, w němž se westteré srdce nasse obráží, snadno se domtipíme, že i pohled na twář Janowu, na kterěz wnitřní swatost se jasně obrážela, že poslouchání ohnivých slow jeho, w nichž se plamen božské nadssenosti jewil, že wssedky pohyby těla jeho, kterěz o horoucí

jeho horlivosti a tužbě po spasení lidstvem svědčily, že to vše náramně působiti muselo na srdce posluchačů. Přidejme k tomu, že to bylo w krajíně morem navštívené a ponejvíce od Slovanů obydlené, kteří i zde jako jinde velmi měkkého čili útlého srdce jsou, snadno si pomysliti můžeme, že řeč sv. Kapištrána náramně srdce Korutanců dojímati musela. Každé zajisté ve hříchu zatvrzelé srdce zachvělo se strachem před soudem Božím a hrozící jeho metlou, sličetným pak srdcím byla slova jeho utěšilou, přesladkou mannou nebeskou. — Jestliže již dříve Slovinci dobrými a věrnými byli katolíci, tím více w této přítulnosti k Církvi nyní ohnivými slovy Janovými utvořeni jsou byli, a co jim k největší slávě slouží, jestli, že w této věrnosti i w pozdějších bouřlivých časech protestantských nowot stále setrvali a že až podnes věrnými a horlivými syny Církve katolické nazváni býti mohou.

Potěšení, kteréž posluchači ze slov Janových čerpali, bylo doprovázeno divuplným uzdravováním nemocných jak w Běláku tak w celém okolí. Nebo sotwa že řeč svou skončil, doňesseno před něho čtrnácte morovou blízou zachvácených na lůžkách, které, jak di Wadding, všechny z hluboké mdloby zase w dřívější stav síly uvedl. Mimo ně vrátil dvěma slepým zrak, hluchému sluh, parostivého otoků pastotničných a přebolestného lámání sprostil, dva chromce zpřímil, tak že s hlasitým plesáním se domů navrátili; na den sv. Bernardina

i také mřáče u tamního hlavního chrámu, kterýž mrtvicí raněn byw již po dlouhý čas služeb Božích konati nemohl, opět uzdrawil, a mnohé jiné podivné skutky wykonal, které pro dawý lidu ze wšech stran se k němu hrnoucího ani poznamenány býti nemohly. S nejměšší úctou blížil se lid Janowi co apóstolu Božímu a kdekoliw se Jan ukázal, hned dawý lidstwa jej obkličowaly a k němu walem se hrnuly, diw že jej neudačtaly. Pročež, chtěl-li Kapistrán odtud se odebrati, nezbylo mu leč w noci odtud potajmo ujíti. Nejinač se dalo, když přišel do jiného města Korutanského, Štrasburku, kde též kázal a 15 nemocných uzdrawil. W Kertu (Gurt) městyši a biskupským jidle s welmi pamětihodným, starožitným chrámem ač bez biskupa, který w Celowci sídlí, kázal též sw. Jan a uzdrawil zážračně dwanácte nemocných. Podobně se stalo také we městě Břizách (Friesach).

Jesšto powěst o těchto welkých wčecch wšsady jej předcházela, wysli také swatému mužowi, tehdaž již 66letému starcowi, že wšech měst, městysů a wesnic housowé lidu s korouhwemi w ústrety plesajíce a prozpěwujíce: „Božehnány, jenž se běře we jmenu Páně!“ — To wšak se stalo nejenom w Korutansku, nýbrž i we Štyrsku a Rakousích, kde se wšsady w čelo takowých průwodů i měštské radowé a duchowensstwo postavili.

Nemůžeme tuto mlčením pominouti důležitý list, který dne 19. února 1451 wyhotowen nepochybně právě w tento čas swatého

Zana doffel. Byl to list od vyslance apostolské stolice w Bosně, biskupa Faršého, jak jej nazývá Wadding (str. 111, Tom. XII. Annales Minorum).

Jest pať Bosua welmi krásná, ale nyní pod tureckou vládou na nejvýšše zpuslá země, která mezi Dalinacii, Rakouským pomezím, knížetstvím Srbským a Černou Horou leží, a jen k jihovýchodu s ostatními tureckými zeměmi souvisí. Reč zde výhradně panující jest charwátská, jaká se totiž w našem Charwátsku mluví a tudíž slowanská a poněkud našemu jazyku bližší než slowinská. *) Hlavní město země té jest Sarajewo, které druhdy 100,000

*) Na důkaz toho slůž zde charwátský překlad Brlicůw básně „Dobří a Boleslaw“ z Královského Rukopisu, jakož jsme výše zlomek ten w slowinském nářečí podali:

Charvatský:

. ode u černi gáj (haj)
 Gděno su se vladike sabrale
 Sedam vladik sa serdžanich zborich.
 S njime taino Vihonj Dub prispiva
 Merklom noćju, sa svom svojom četoi
 Četa mu je bila stó junákach
 Prepesanich sve stó s britkich mačich,
 U sve sto je k mačim' jaka rúka;
 A u srdcich k vodji stalna věrnost.

Český:

. (odejde) v černý les
 Tamo, kamo se vladyky sešli
 Sedm těch vládyk s udatnými zbory.
 Vyhoň Dub tamo s ním snahou chvata
 Se vši chason svojí temnem nočním.
 Ta chasa mu byla na sto chlapův,
 Všech sto mělo v uožnách břitké meče,
 K mečům všech sto mělo mocná paže,
 K Vyhoňu v utrobách statnou věru.

obywatelů počítalo, teď ale sotwa 40,000 oby-
watelů má. Jiné znamenité město jest Trá-
wnik s 8000 obywatelů. Zajce, stará char-
wátská perwnost a městečko, bylo sídlem posled-
ních králůw Bosenských. Jiná znamenitá města
jsou Baňaluka, jedna z třech hlawních perw-
ností Bosenských s 15,000 obywat. a s teplými
lázněmi; pak Zwornik, též perwnost se 14,000
obywatelůw, a Srebrnik. Malézá se zde také
perwný zámek pod jmenem Wyssegrad, pak
malá perwnůstka pod jmenem Nowý Grad a
starocharwátské město Kamenný Grad (Kamen-
grad), kterážto jmena biledně dosvědčují, že
Bosna jest země slowanská.

Když sw. Jan Kapistrán misijnářský úřad
w nassich krajinách konal, měla země ta ještě
zwláštního krále, který owšem již Turkům po-
platným byl, jinak ale říši swou samostatně
řídil a spravowal. Z zde se wynacházelo
mnoho kacířů, jež wyslanec apostolský w listě
k Janowi Kapistránowi nazývá Manicheji, kteří
wsak od jiných Katarů neb Paterinů neb Pa-
tarenů nazýwání bývají a s oněmi (Manicheji)
w podstatných věcech souhlasili. Z tito ne-
wražiwše na duchowenstwo prawé Církwe, které
za zcela pokazené wyhlassowali, na ono bezcestí
zaběhli, na kterém wýstřední Husité se octli,
že totiž swátostmi Církwe a zákonitým, řádným
kněžstwem pohrdali a sobě cirkwičky dle wlastní
chuti a libůstky budowali, trhajíce tak bezbožně
jednotu Církwe, která co neseššiwané rouchu
Páně žádného různění a rozdělení netrpí. A to-

mu ke wssemu stáwalo zde ode starých časůw rozdilu mezi Slowany latinského a řeckého obřadu, z nichžto poslednějši do rozkolnictwí patriarchy Cařihradského strženi byli. Bylaf tu tedy pro apostolského missonáře dvojnásobná práce, předně, aby kacíře pekelnou záští na Cirkew wsseobecnou sočící ukroceni a možná li i Cirkwi opět co wracující se synowé zistáni byli, druhá, aby dusse bez winy wlastní w odtržku patriarchy Cařihradského stržené k jednotě swaté římské Cirkwe nazpět přivedeny byly. Dilo toto se skutečně s pomocí welebných otců Grantisttánů apostolskému wyslanci Tomássi, biskupowi Garstému, wýborně dařilo; nejen mnozí z kacířů slowem dotčených otcůw z bludistě swého na úsluní prawdy wynikli, nýbrž i sám král Bosenský s wětšinou swých poddaných úplně s Cirkwi římskou se sjednotil, a Grantisttány pod swou obzwlášt ní ochranu wzaw, jim na mnoho místech konwentní budowy wystawěl.

Jestto péči swatého Jana Kapistrána co wsseobecného, jenerálního wikáře pro bratry obserwanty we wssech horstých a zámořských krajinách také wikariat Bosenský od stolice apostolské swěřen byl, nenil se diwiti, že tamnějši wikář Michael, w Zajci přebýwající, jej zwlášt ním psauim wyžýwal a wroucně prosil, aby také do Bosny zawital a nawsttiwim bratry (Grantisttány) také krále a katoliky tamnějši mohút ným slowem swým u wíře utwordil. W tentýž skoro smysl psal tamnějši wýsse jmenowaný

biskup Kapistránowi; vyjádřoval mu totiž radost svou, nad tím, že jeho péči od stolice apoštolské svěcení wikariát Bosenstý a sdělil mu utěšilou zprávu o upřímném obrácení krále, a o jeho úctě a blahosklonnosti k otci Františkánům. Spolu ho prosil, aby konventům Dalmatským s wikariátem Bosenstým spojených od tohoto oddělovati neráčil. Takto pak žní psaní nadřečeného biskupa:

„Stihodnému w Christu otci bratru Janowi z Kapistry všeobecnému wikáři řádu Menších.“

„Stihodný otče! — Zať již jindy ústně jsem Wassnostem pravil, ničeho tak wroucně nepřěji jako zřítu a prospěchu swaté wíry katolické w království Bosenstém, kde nejprve z poručení S. Sw. Eugenia a pak S. Sw. Mikuláše úřad vyslanectý jsem zastával a kde za tou příčinou přemnohé práce jsem podnikal. Dobře pak vyrozumívaje, cobý tomuto swatému dílu ku prospěchu sloužilo, ustanovil jsem Wassnosti tímto listem ponawstiwiti a o všem ponaučiti, cobý Wassnosti pro vzdálenost místa a jiné okolichosti newěděli. Dowěděl jsem se od některých wěrohodných, že welectihodný všeobecný ředitel wikáři Bosenstému nařídil, aby Wassnosti poslouchal a podobně i bratři z jeho wikariátu; z čeho wyswítá, že Wassnostině péči nadřečený wikariát svěcen. Pročež což jsem jindy w síni sw. Petra wykládal a prosil, opětuji a pro Boha prosím, aby iše Wassnosti

dotčený wikariát sobě co nejvíce poručena měl; neboť nikdy jistě nebylo třeba o něj se tak starati jako nyní, kde král a většší část království tu pravdě víry přilnuli a w ní věrně setrňávají. S lze nepochybně se nadíti, že westleré království, opatřeno-li bude řeholnými bratřimi, odemšlech bludů Manichejských očistěno we světle pravé víry se zaství; stane-li se wšak jinaké, čehož Bůh uchovej, jest obáwati se, aby w horšší slaw nepadlo. Pracowal a pracuje neustále wšse dotčený wikář we swatém směru s bratřimi swými. Pracuje k tomu a snaží se o to wšsemožně nejjasnějši král a již mnohé konwenty čili obydlí pro bratry wystawěl. Ano i toto podiwuhodné Waffnostem prawím a žřetel Waffnostin na to zwláště obrátiti musím, že kdekoli se bratři Waffnostini usazují, wšsady hned mizejí kacíři jako wost ode twáři ohně, a kdyby tu tolik dobrých řeholných bratrůw bylo, že by nejhlawnějši místa království zoujmouti mohli, nepochybně by ani stopy kacířůw neostalo. Protož pro čest Boží račtež Waffnosti jmenowaného již wikáře a ostatní dobromyslné bratry tamnějši swou ochranou podporowati a jiné téhož úmyslu muže nábožné témuže wikáři připojiti, trní a bodláci wšak vyplniti. Zaslýchnuw ale o Waffnostině úmyslu, že několik konwentů Dalmatských od jmenowaného wikariátu odděliti chcete, odhodlal jsem se Waffnosti o tom napomenouti, bych před Bohem a přede světem wmyluwen byl, kdyby něco šfodného z toho

wyplýwati mělo. Wěztež tedy Waffnosti do-
 jista, že onomu wikariátu beze spojení s dal-
 matskými konwenty obstatí zhola nemožno; a
 sice předně pro potřeby tělesné, které odtud,
 totiž z konwentů Dalmatských běře, jako: wíno,
 olej, šaty a podobné věci, beze kterých křeh-
 kost lidská býti nemůže; nebo takových věcí
 není w Bosně ani pro pány a boháče, tím
 méně pro bratry chudé; dále proto, že po ne-
 ustalých krussných pracích, jež bratři tamto
 snášejí, a po přestálých nebezpečnostech se
 strany Řekůw a kacířůw nemají uboží starší
 bratři žádného oddechu a zotavení, leč by na
 čas do bezpečných konwentů Dalmatských ustou-
 pili. Posléze nemohla by se králi Bosenskému
 větší urážka učiniti, jak kdyby se onyno kon-
 wenty od sebe odrůžnily; a byt také skaloperně
 u wíře stál, přece poněwadž w ní nowáčkem
 jest, nemá se rozhovčowati, nýbrž radno jemu
 raději po vůli učiniti. Pročež žádám Wa-
 ffnosti, chcete-li Waffnosti dotčenému králi, jak
 doufám, wyhověti, a nikoliw jeho neuraziti a
 nepohoršiti, nechtějte takowou nowotu o řeče-
 ném wikariátu zařiditi, aniž podobnými věcmi
 občremeniti wikáře, ježž král a knížata katoličtí
 téhož králowství jakož i bratři šlechtného
 žiwota milovní wšickni na nejwšše milují,
 nýbrž raději, jak již jsem byl řekl, račte je
 pod ochranu wziti a podporowati. Doufám
 Waffnosti po Welikonocích widěti a pak ob-
 širněji o těchto a podobných věcech s Wa-
 ffnostmi rozmlowati. Zatím se do Waffnosti-

ných modliteb poroučím. Dáno we Faře *) dne 19. února 1451.

Biskup Farský a vyslanec apostolský w království Bosensském a t. d.“

Nemůžeme udati, co a jak sw. Jan Kapistrán jmenowanému biskupowi odpověděl. Kdo však pomní na silechetnou mysl Kapistránovu, na jeho blahoplné, swaté záměry, na jeho neobyčejnou ducha bystrotu a horoucí snahu o rozšíření cti a slávy Boží, snadno se dovtípí, že žádostem w onom listu proneseným nejenom milerád vyhověl, nýbrž nad to takové w Bosně učinil opatření, jakovéž jediné sloužiti mohlo i ku prospěchu jeho bratrů obšerwantů i k rozšíření království Božího w Bosně. Tolik s jistotou wíme, že pod jeho nejvyšší správou řád Frantiskánský w Bosně náramně prosperoval, tak že tam na 38 konwentů se zmohl a téměř wessleren národ swaté Církwi římské přimělil.

Sedm let po smrti Kapistránově zastihla však Bosnu přehrozná pohroma. Sultan Turecký Mahomet II., wybojowatel Cařihradu, zabil posledního krále Bosenského Tomáše Tomassewice a celou Bosnu krutému jármu swému

*) Memíme, ždali a které město jmeno to znamená. Toliko wíme že w Baialuce, weleznamenitém městě Bosny, města turecká, která se za nejkrásnější w Bosně pokládá, se Geraba jmenuje. Zdali to není pokazené jmeno Fary, tak žeby tam, kde nyní stojí města turecká, druhdy chrám biskupský byl stával? S w Baialuce jest až podnes také křesťanská obec.

podrobil. S ubohými obywateli nakládáno co nejukrutněji. Wydrancování jsou, ožebračení, zotročeni a pro ustawičná těžká pronásledování welká jich část přinucena se vystěhowati do jiných zemí. Kterí však w domowině své zůstali, u wíře křesťanské přese wssechna těžká protiwensství, jež od těch časůw až do nynější doby trpěti museli, wěrně setrwali obětující pro wíru nejen statky wezdejší, nýbrž časem i žiwoty. Toliko silechta Bosenská, aby si majetnost pojistila, wíry křesťanské se odřekla a k islamu, to jest, k wíře turecké přestoupila.

Ze pak ubohý národ Bosenský wíře Chri-stowě wěren zůstal, musí se hlavně obětowné a neunawené činnosti ctihodných otců Františkanů připisowati, kteří od té doby, co Bosna w porobu tureckou poklesla, až do nynější, tedy po 400 let národu Bosenskému nikdy neopustili, uňbrž s ním po čtyry sta let wssechny smrchowané strašti wěrně sdíleli, nejednou pro wíru Páně a horlivé její rozšiřowání trýznění a mučení jsouce od lýchů Turkůw. Prawili jsme, že s národem Bosenským sdíleli wssechny strašti, nebo o slaslech zde mluwiti nemožno. Jaké pak pozemské odplaty mohl jim podati národ zcela znuzilý, ožebračený a ustawičně od passat tureckých co od pijawek wysřáwaný? Než přes to přese wssechno sloužili ubohému národu s hrdinskou obětowností we wssech potřebách, a tím zachowání wíry katolické aspoň w jedné části národa umožnili. Prawíme: aspoň w jedné části; nebo když ctihodný řád

Frantisskanský w Bosně od křesťanůw katolických na západě pro dost bídné zachování tělesného života podpory nenassel, zřidnul w Bosně tou měrou, že z 38 klášterů toliko tři w těžkých bouřech časových se zachovaly. An wsechny ostatní kláštery zvláště ty, které wice na východní straně Bosny byly, zmizely, počali ubozi křesťané na té straně bydlicí duchovního opatření hledati tam, kde ho nejbliže naléztí mohli, totiž u Řekůw nespjedených, kteří se jim rádi duchovními službami swými nabízelí, aby je na swou rozkolnickou stranu přilákali. Odtud se stalo, že ač wesserén národ Bosenský, jako ostatní národové slowanští, velikou nábožností se wyznačuje, přece jen jedna část jeho a sice menší nám blíže k západu bydlicí jest katolická, druhá wšak větší k východu obýwající bohužel w jícen rozkolnictwí řeckého upadla, ačkoli z listů jihoslowanských, zvláště ze Záhřebského listu katolického, se dozwidáme, že i z těchto rozkolnických Bosňanů nejedni, kteří blíže hranic naši říše přebýwají, rádi katolické služby Boží nawštěwují a we wsech slavnostech swaté Církwe naši horliwě podíl berou. Tytéž listy twrdí, že katolíci Bosensští jsou wydělanější a mrawně zvedenější nežli wyznawači řecké nespjedené Církwe, což se zvláště obětorné a různé činnosti ctihodných otcůw Frantisskánůw připisowati musí, kteří zde na troje provincie čili kapitoly podělení jsou, na Fojnickou totiž, na Sutiskou a Kressewskou. W nejnowějším čase opatřila stolice apostolská katolické Bosňany

také biskupem, Šuničem, wýtečným to mužem, jež Bosňané s náramným srdce plesáním co děti otce swého uwítali wybudowawše jemu we Fojnici (Chwojnici) skromné obydlí. Biskup ten od místa k místu putuje co apóstol Páně a jako Kapistrán práce misijnářské po kraji wykonává, jsa w díle tom ode ctihodných otců Frantiskánů horlivě podporován.

Počítá se pať w západní Bosně na prostore wětšší nežli Morawa a Slézsko asi 120,000 katolíkůw kmene chorwátského. Wšickni kněží, jež w této zemi nalezueš jsou členové horlivého řádu Frantiskanského. Vid pať Bosenský, jež oni řídí, jest stejnou měrou jak chud tak horliv u wíře. Po wesskeré zemi roztroussen dělí se na 56 farností, má wšak jenom pět kostelů; tři z nich jsou u zmíněných tří konwentů Frantiskanských, dwa malí jsou jinde. Jestli pať wšech pět kostelů dohromady sotwa sředesátou část katolíkůw obsáhnouti by mohlo, a jelikož tito, aby do kostela přišli, začasté celodenní cesty wykonáwati musejí: slouží kněží mši swatou ponejvíce pod širým nebem, pod střechami stánkůw nebo w boudách z chrastí; na takových místech, kde se jim poněkud lépe daří, w chýžkách prkenných wedle chlewů, w místnostech toliko knězi chatrné přístřeší postytujících, an wěřící zatím w prachu, w bahně nebo we sněhu klečce službám Božím přítomni jsou. Jak to w takových poměrech s věcmi tu slawení služeb Božích swrchowaně potřebnými wy-padá, dá se snadno mysliti. Začasté musí

ozbrojený a po turecku přewlečený řeholník welebnou swátostí po neschodných horách na den cesty k nemocnému nositi.

Konečně přidati dlužno, že o wydržování oněch nadřčených tří konwentů a tudýž i o zachování wíry katolické w Bosně nejhlawnější zásluhu náš nejjasnější panownický dům má, jehož křesťanská obětivá pečlivost i na ubohou opuštěnou Bosnu se wezdy wztahowala a pod jehož mocnou a nejmilostiwější ochranou w nejnowější době ku podporování katolických Bosňanů a wůbec wšech na wýchodě žijících, mnohostranně utištěwaných katolických křesťanů dobročinný spolek neposstwrněného početi Panny Marie vzniknul. *)

Úwaha.

Mluwili jsme nejprvé o lidu Slowinském a prawili jsme, že lid tento, jako wšude lid slowanský jakousi útlocitost projevuje, a že se wroucnou nábožností jakož i dětinnou přitulností k Církwi katolické chwalně wyznačuje. Totéž jsme pozorowali na Bosňanech katolických. Wůbec jest dobrosrdečnost a wroucí nábožnost až doposud zračitou powahou wšech slowanských kmenů. U jiných národů we wzdělanosti pokročilejších na mnoze chladný přewládá rozum

*) Viz Glas, časopis katolický w Brně wycházející, organ Dědictwí sw. Cyrilla a Methodia, jež by každý člen Dědictwí toho čísti měl, čisl. 11 a násl. od r. 1858.

a oheň zbožnosti značně uhasíná, čehož neomylné známky jsou: veliká lhostejnost a chladnost u víře, nechut k modlení a ke sv. zpěvům, pohrdání slovem Božím, nepřijímání svatých svátostí obzvláště se strany mužských osob, ba i zjevná nevěra a drzá bohapurnost jak v životě tak ve spisech rouhavých. An toto na jiných u vědách pokročilejších národech na mnoze znamenati, pozoruje se na slowanských národech, ovšem méně pokročilých u vzdělanosti, až posavad jakási vroucnost v náboženství, jakýsi vnitřní svatý plamen, který zahřívá jejich srdce, a v nich lásku rozněcuje ku pobožnostem rozličného druhu, který jim chuti dodává ku poslouchání slova Božího, jim zálibu volívá ve zpěvích nábožných a vůbec je podněcuje k milému Kochání se ve službách Božích. Toť zajiště přeutěšilá a welestwělá jest povaha slowanských kmenů. Toliko někteří vzdělanci slowanští cizotami pokázení zde smutnou činí výjimku.

Blaze tobě drahocenný lide můj, dokud tento svatý plamen zbožnosti ve srdci tvém hárati bude; toť dokáže světu, že jsi národ jinošský, čachý podoběn stromu u vody živé stojícímu, jenžto se wezdy zelená a ovoce blahoplné časem svým vydává; jestto národové ve víře a zbožnosti vychladlé starému, vysílenému stromu se podobají, jenž víc a více usychá a k vytětí se chystá. Chovej tedy věrně tento svatý oheň ve prsou svých, bdi se vši snahou nad ním, aby neuhasl, jako

kdysi u Řeků a Římanů panny Vestalky nad zachováním a udržováním věčného ohně Vesty (liché to ovšem bohyně) bdíti musely, majíce za to veliké výsady čili nadprawi mezi občany.

Tím však nechceme na jiné vzdělanější národy tydati hanu aneb je tupiti proto, že s obzvláštní zálibou a horlivosťi pěstují světské vědy a umy, že pilněji nežli se to u Slovanstých kmenů slává, pěstují hospodářství a průmysl a vůbec všechny k zemskému blahobytu potřebné vědomosti, sčowem že vzdělanější jsou. Ano musíme tobě, lide náš, říci, že i ty nechýbiš, alebrž že i tobě radno i sřorchowaně potřeбно, nechceš-li se podnožkou těch státi, jenž toliko o zemské věci stojí, aby's i ty mimo nábožensté čili nebeské powolání, jež každý člověk má, také svého pozemského, časného powolání bedliv byl. Chceme říci, že tobě zapotřebí, aby's se také we věcech k životu pozemskému náležitých rozhlídnul. Ty jsi k. p. rolník. Při náramné pokročilosťi polního hospodářství u jiných sousedních národů nesmiš se více spokojowati tím, co twůj otec, twůj děd a praděd věděli a činili, nýbrž třeba tobě dbáti pokroku w hospodářství a sice čtením hospodářských listů a účastněním-se w jednotách hospodářských, kteréž se po vlastech našich pod ochranou nejmilostiwější vlády víc a více rozmáhají a tobě mimo rolnictví také na jiné prameny zemského blahobytu poukazují k. p. na pěstování wčelařství, sřlechtění owocných stromů, hedbawnictví a t. d. a které hned také ke všemu tomu tobě

potřebný návod dávají. Zať mnohé krajiny, kde nyní náramná chudoba a nouze panuje, mohly by sobě včelařstvím, šlechtěním ovoce a j. p. m. brzo ku znamenitému blahobytu pomoci, kdyby někdo, buď si to kněz neb učitel neb jiný laik vzdělaný, jim v tomto ohledu dobrou radou a potřebným návodem se propůjčil. Vímeť ovšem, k nemalému potěšení svému, že se to skutečně všude děje, kde se nějaký národomilovný kněz neb učitel v obci venkovské nachází. Takovito kněží a učitelové uvíjejí sobě podobný věnec zásluh jako ctihodní otcové Grantiffáni v Bosně, jichžto vlivem katoličtí Bosňané jsou vzdělanější a zvedenější než ostatní jejich bratři.

Anebo ty jsi řemeslník, chceš-li svého blahobytu zemského přimnožiti, čili jej poněkud aspoň pojistiti, nesmíš se spokojovati tím, co předkové naši v oboru řemesel uměli, nesmíš jen bezdušně jako nějaká mašina pracovati, ale zapotřebí tobě býti promyslivým čili průmyslným, jak se říká o řemeslech, která se nikoliv slepě a mechanicky (jako mašina to dělá,) nýbrž s rozvahou a s promyslením provozují, kde se tedy ustavičně přemýšlí, jakby se tatáž věc lépe a zdařileji, spolu bez menších výloh a s větším užtkem provésti dala, k čemuž opět průmyslnické listy návod dávají, jichž tedy třeba si povšimnouti. — Ty's dále občan, člen melikánské obce, totiž velké říše Rakouské a co občan máš také občanské závazky a povinnosti. Zať smutná to věc, kterouž

bohužel u nasseho lidu slowanského nejwice pozorowati lze, že lid tento, aby se nějakých nowin občanských doměděl, do palíren — často to doupat lichwářských a neřestných — chodí a tam u offemetníka místo prawdy sbírá lži a je draze zaplacuje. Sať moudře a weledobrotiwě nejmilostiwější wláda nasse takowému žlu odpomáhati usíljuje a tu jať welikým dítkum jí lid náš zawázán jest, ana wydává přeužitečné občanské listy, kteréž tebe o powinnostech dobrého občana náležitě poučiti a spolu za wýbornou rukowět w hospodařstwi, w průmyslu, a w j. w. tobě posloužiti mohou. Sať snadno a mnohem laciněji i prawdiwěji by's z těchto bezpečných pramenů nejen potřebné občanské wzděláni, nejzajimawější zpráwy o wlasti své a o cizozemstvu, nýbrž i přeužitečná poučení o hospodařstwi a průmyslu čerpati mohl. Aníž se potřebuješ nějakého swůdstwi při čtení těchto listů obáwati, jelikož nejmilostiwější wláda sama se o to postarala, abyš ani lživými zprávami buřičů nebyl swáděn a we swaté od otcůw zděděné přitulnosti k nejjasnějšímu trůnu rozwiklán, ani aby kdo twůj swatý katolický cit urážeti směl; neboť swěřila řízení listů těch mužům, kteříž wšši důwěry hodni jsou. *)

Toho wšseho tobě w nynější době swrchowane zapotřebí, nechceš-li býti pouhou pod-

*) Zmenowitě odporoučíme nassemu lidu Pražské Nowiny, Glomeuské Nowiny a Morawské Nowiny. W každé obci a w každém hostiuci, neb hospodě, kde se uad lid schází, aby se učeho uowého doměděl, měl by aspoň jeden jich exemplář se ualézati a pohotowě býti.

noží jiných. A za tou příčinou vytknulo sobě také Dēdictwí sw. Cyrilla sřirři obor činnosti, ježto nejenom jediné a výhradně k náboženství, nýbrž ku všestrannému vzdělání lidu nasseho směřuje, pročez netoliko náboženské vydává knihy, nýbrž tolikéž spisy jiného druhu, jako t. p. kalendář, kde také o hospodářství, průmyslu a t. d. se pojednává.

Uvšak čítáš-li světské spisy, přemítáš-li na myslí pozemské věci, nechť se do země zaryti jako čerm, aby tobě nebe ze žřetele zmizelo a ty zcela se v prachu jen plazil. Všdyť již člověk máje také vyššího, nadzemského, věčného povolání. A tu již třeba tobě činiti jako plavcům na bouřlivém moři, kteří bedlivě žřetel obracují ku hvězdě polární, aneb jako ředitel plavby, který nikdy žřetele nespouští z magnetické jehly, ježto mu i tu nejmenší úchylku od zaměřeného cíle ukazuje. Takovou polární hvězdou, takovou magnetickou jehlou na moři bouřlivého života vezdejšího jest swaté náboženství nasse. Vždyť tedy ať jsou zraký ducha tvého k němu upřeny, aniž okamžikem nemizníž světlo to ze žřetele tvého, nýbrž budiž ve všem co mluvíš, co činiš, tvým svrchovaným ředitelem a ochrance. Buď i ty jako strom, který sice kořeny svými v zemi šlně upewněn a jako zakotven jest, ale korunou svou ustavičně ku modrému blankytu nebes žirá a po jeho občerstvující rose dychtivě touží, aneb jako květina pevně v zemi vkořeněná, ale kalíšek k nebi otevřený majíc a do

něho rosu nebeskou osávací, aniž blatem zemským se poskvrňujíc. Vzhůru tedy srdce (*sursum corda*)! jak volá Církev sv. aby's nebyl vráčen mezi ty, o kterých sv. apoštol v listu k Filipenům (3, 18. 19) s bolestí píše: „Mnozí chodí, o nichž jsem častořát pravil vám, (nyní pak i s pláčem pravím), že jsou nepřátele kříže Christova: jejichto konec jest zahynutí; jejichto Bůh břicho jest, a sláva v zahanbení jejich, kteříž o zemské věci (jen) stojí.“

Spolu, požehná-li tobě Bůh v časných věcech, nezapomeň na katolické ubohé bratry své v Bosně a vůbec na východě; rád něco obětuj ke cti a chvále Boží, k rozšíření království Božího na zemi; takovými obětmi stáváš se účastným zásluh misionářských, nebo nikde dojista neplatí slovo Páně: „Co jste jednomu z nejmenších těchto učinili, mně jste učinili“ — tou měrou, jako při podporování svých prací misionářských, které zjevně směřují ku rozšíření říše Christovy na zemi a ku rozmnožení jeho cti a slávy.

§. 22. Jan Konečný ve Vídni.

Posledního června l. 1451 zavítal Rápištrán strze Štyrsko do Rakous a sice přede vším do Vídenského Nového-Města, kde právě císař Bedřich se s dvorem svým zdržoval. Dozvěděl se mocnár o příchodu přejádoucího

muže, o jehož vyslání co misijnáře sám byl papeže Mikuláše požádal, pospíchal jemu s Ladislavem čestouberským králem, s celým dvorem svým, s mnohými hodnostáři a velmoži v ústřety, aby tohoto anděla pokoje a apoštolského blahověsta se vši úctou a radostí uvítal. — Na den nawštívení nejsvětější Panny Marie (2. července) kázal zde v kostele Minoritském, pobožnými posluchači téměř přeplněném a sice „o trojím stavu, počínajících totiž, pokračujících a dokonalených v dobrém.“ — Každý snažil se, ve skutek uvesti to, co tu misijnář všem na srdce kladl. Sám císař s příkladnou horlivostí kázáním sv. muže býval přítomen a nejen na jeho napomenutí obchodu s lichvářskými židy odřekl se, *) nýbrž i v státních záležitostech s ním radu bral. Po veřejných kázáních též soukromně Jan vyučoval, nemocným a churavým, kteří u něho pomoci hledali, velel nejprv: „Věřím v Pána Boha“ říkati, a pak-li neuměli, nejprvé je tu cvičení odkázal, čtyry umírající zde vzkrísil, 67 nemocných a mezi těmito sedm chromých uzdravil. Dílo své tu dokonav wrhl se, jak vezdy činíval, před obraz Ukřižovaného, dílem aby Bohu za svou hojnou žen vřelé díky vzdal, dílem aby o radu s hůry prosil, co jemu dále činiti.

*) Waddingius p. 82. Tom. XII. Annal. Minorum ita habet: „Quadam die ad secretum Caesaris colloquium admissus, modesta reprehensione, sed libera voce, eum convenit propter publicam, quam cum Judaeis exercebat, foederationem, aliaque proposuit non infructuose.“

Š dostal-tě nebeské wnuknutí, že se do Čech odebrati má. Snažně ale od císaře prossen, by ve Vídni se zastavil, slíbil tak učiniti, načež s Novým-Městem k velikému zármutku wsech a k hlasitému rozplakání jich se rozžehnal. —

Nejwitanější wěst, že Kapistrán Wídeň nawštíwí, naplnila wsecky nesmírnou radostí a hned děly se přípravy nejšwělejší k uwitání a přijatí nejwžácnějšího hosta. Wsecky ulice města byly kwtím a jinými ozdobami ohrássleny. Wessleré duchowenstwo, magistrát, celá uniwersita, cechy a obywatelstwo w nepřehlédných řadách, brali se Kapistránowi s korouhewi a prapory a s pochodněmi u wyzwánění wssemi kostelními zwony a líbozwučné hudbě jakož i se swatými zpěwy wstříc. Každý si to kladl za zásluhu zwláštui, swatého muže uzřítí a od něho požehnání dostati aneb roucha jeho se dotknouti. Uwedli jsou jej do chrámu Františfánského. První jadrné a dojemné kázání jeho bylo na swatou připowěd (sw. Jakuba 1. 17.) „Každý dar dokonalý s hůry jest sstupující od Otce swětél.“ — Druhého dne hlášal we welechrámě sw. Štěpána na slowa (Sere-miášfowa 1. 6.) „A, a, a, Pane Bože! ai neumím mluwiti, nebo dítě jsem já.“ Ač, neuměje německy, kázal latinsky s pomoci tlumoč-níka (Zana, kněze církewního), přece wesslera srdce, jako zágračným mečem ku podíwu projal. Š rozněsla se slawná powěst o Janowi po wssem kraji, a z celých Rakous walil se lid

k Widni, aby toho posla Božího spatřil a
 slyšel, tak že od těchto spásy ctiwých pout-
 níků císařské město téměř obleženo se zdálo.
 Počet posluchačů na 100,000 hlav se roz-
 množil, pročež Kapistrán konečně pod širým
 nebem na widensském poli kázati musil. Moc-
 ným kladiwem řeči své tehdaž i nejtvrdší
 srdce hříšníků rozdrtil a k usedawému taji-
 címu pláči pohnul. Přemnozí světáci vzdali
 se namožby svých hříšných šperků a na místě
 opustilo padesát mladíků podivodný svět, do
 řádu sw. Frantiska se hlásíce. — An wšak
 Obserwanti we Widni ještě žádného kláštera
 neměli, wywolil Jan s powolením císaře Be-
 dřicha panenský klášter sw. Theobalda za bra-
 nou, z kterého jeptišky zatím do města pře-
 stěhowány byly, a zasvětil jej 22. čerwence
 1451 pro své Obserwanty, nad nimiž o. Mi-
 chaela ze Sicilie, za kwardiana a o. Zero-
 nyma Milañana za mistra nowácků ustanowil.
 B krátkém čase wzrostl počet jich na sto bratří,
 mezi nimiž též český šlechtic Wáclaw z Wolf-
 steinů prvé dworění krále Ladislawa, se na-
 cházel; ano za několik let na dvě stě Obser-
 wantů zde žilo, až konečně klášter jejich za
 panování Karla V. od Turků wydrancowan
 a w popel obrácen byl.

Dstatně zachowal náš misšionář jak jinde
 i we Widni přísný pořádek svého řeholného
 života, uzdrawil zde jak Barberius svědčí,
 400 chorých, mezi nimiž 47 mrzáků bylo, do-
 týkaw se jich buď kapkami krwe sw. Bernar-

dina *) buď jeho kvadrátkem, ano též dvě mrtvých děvčátek pouhým slovem: „Tobě pravím, vstaň!“ k novému životu zkrčil. — —
 V díle třetím více příkladů uvedeme na důkaz, že Bůh miláčka svého také vědomosti věci zcela tajných obdařil. Zde zatím stůj příklad následující: „Jistý muž obžaloval před právem, k čemuž i několik svědků si zjednal, ženu svou z manželské nevěrnosti a dítě její prohlásil za nevládní. Manželka hořce plačíc zapřísahala se živým Bohem, že dokona jest nevinna. Soudce, nemoha rozepři rozhodnouti, odemždal ji sv. Janovi, v něhož se velice důvěřoval. Rápmistrán žádal muže, ženu s dítětem, i nařknutého svědce a svědky přivesti, povzdechl předemšším o pomoc k Bohu, pak obrátil se mile k ubohému děťátku, ježto potud ani slovíčka myšlící neumělo, ukázal jemu na oba muže, mezi nimiž ona neblahá přebývala, a pravil: „Řci kdo z těchto dvou otcem tvým jest!“ neb byl sebou jist, že nemluvně zřetelným svědectvím vygrádí pravdu. V tom, nastojitel jazyk dítěte ponejprvo se rozvázal a ono docela srozumitelně ku podivu všech takto pravilo: „Tenť otcem mým, jenž mohl máti z nevěrnosti nařkl.“ (Wadd. pag. 83 Tom. XII.) Načež dítě mlouvu svou opět ztratilo. Studem zardělý a spolu užaslý muž odprosil před svatým otcem svou chů a na

*) Když sv. Bernardin mrtvého jsa křvácel z nosu, schovával si Jan několik lapet krve jeho na památku.

zadosťučinění za svou velikou neláskavost velikou sumu peněz položil k nohám svatého muže, který peníze ty odemždal soudci světskému, aby je dílem mezi chudé rozdal, dílem na opravu nějakého kostela vynaložil.“ A však při vši slávě, jež se ve Widni Kapistránovi dala, do sladkého kalicha duchovní radosti jeho sřáno od těch sřirů, kdož jej zlostině nenáviděli, odporného jedu. Zdaž mohlo jinak býti? Všdyň praví Christus: (Jan 15. 20.) „Není služebník větší, nežli pán jeho. Poněwadž se mně protivili, i wám se protiviti budou.“ — Slyštež! Jeden rafoušký swobodník ve zlém podezření máje záraty Janovy, opowázil se říci: „Neuwěřím divům těm, leč že můj slepý pes prohlídne. Dle nezpytatelné vůle Stwořitelovy prohlédl sice slepý tvor ten, ale w tom také patrným trestem Božím oslepl rouhač.“ — Jiný statkář bliže Widně prohodil uštěpačně k své bohabojně, na celém těle mrtvici sřlícené manželce: „I brzo-li pak ty k tomu zazačnickowi do Widně se odebereš, aby tě uzdrawil? Uzdrawí-li tě, pak chci sám za tebe nemocen býti.“ Paní na to nedbajíc skutečně se do Widně wyprawila a když domů proslá vši své neduhy se nawrátila, pro Boha manžela svého w loži celého mrtvici sřlíceného a hrozně nařikajícího nassla! Však blaze mu ještě, že se byl poznal a rouhamého žertu svého litoval. Neb do Widně zamezen, od Kapistrána, jehož potom dosti zwelebowati nemohl, slitowně

uzdrawen byl.“ — Wesměš pobyl Jan we Wídni 50 dní.

Úwaha.

Kapistrán netoliko jen, že protivníkům svým za zlé dobrým rád se odměňoval a tak uhlí řetavé shrnul na hlavu jejich (Řim. 12. 20), nébrž on též za příkladem nejvyššího mistra svého a všech sv. strádatelů přitořil a pronásledování, křivdy a nátišky s roztomilou tichostí a pokornou odemvzaností do vůle Boží snášel; neboť za to měl, „že nejsou rovná utrpení tohoto času oné budoucí slávy, která se zjewí w něm.“ (Řim 8. 18.) Totě byla jeho útěcha a síla.

Nápodobně i ty milý bratře w Christu milerád pro pravdu trp a nenech se ničím od své dobré cesty ani lsti a křivdou, ani slibem neb násilím odluzowati aneb odražeti! „Setrvej w dobrém až do konce.“ (Mat. 10. 22.) W sužování jež od jiných trpěti musíš, patř na Trpitele nejnewinnějšího! „Na to pomně,“ dí náš křesťanský mudrc Tomáš ze Štitného, „každý z nás, měl by raději s pravdou odsouzen býti, nežli by s křivdou obdržel soud; a cožkolivěť Bůh dopustí protiwensiwí, vše bychom s dobrou myslí trpěti měli. Když jest Syn Boží trpěl tak mnoho pro nás, proč bychom pak pro sebe my netrpěli asi (aspoň) toho, což na nás Bůh chce dopustiti? Dojista řekl-tě,

stoje před Pilátem: „Neměl by's nademnou moci žádué, kdyby nebylo dáno šhůry!“ Takéž, cožkoli nám kdo čini, wšel jest Boží dopustění, jinač toho nemáme wážiti sobě než od Boha; onť wí, že se hodi nám tak, jakožť on dopustí na nás trpěti. (Kn. 1. str. 2.)“ Odpuť těm, jenž newí, co čini a posilniž se útěchou jeho: (Mat. 5. 11—12.) „Blahoslaweni jste, když wám zlořeciti budou a protiwenslawi činiti a mluwiti wšlechtu zlé o wás lhouce, pro mne. Radujte se a weselte se, nebo odplata wasse hojná jest w nebesích!“ — To, wěř, pro tebe nejlepší balsam a lék.

§. 23. Jan káže na Moravě w Brně a Olomouci.

Ku konci čerwenice r. 1451 rozloučiw se Jan s Widni k newýslownému zármutku tamnějších obywatelů nastoupil pout do nešťastné země Česté, kde se, jak jsme již wyprawowali, koutol tolikera jízliwých bludařstwí rozplížil. Jan, jsa od swaté stolice apostolské obzwláště do Čech co misšionář poslán, prahnul ohniewou tužbou po spasení Čechůw a ničeho wroncněji nežádal, než bloudící ditky co nejdříve do lůna laškawé matere, Cirkwe wšeobecne, uwesti zpět. Bylot se nadíti, že cestu do srdci Čechůw slowům jeho již proklestí powěst o jeho mocném, patrnými diwy potvrzeném hlásání prawdy Boží a o jeho neúhonném, přísném, a we wšelikém

ohledu swatém životě. Neboť jať vrstevníci jeho twrdili, kteříž jej osobně znali a život jeho bedlivě pozorovali, medl život následující (dle Waddinga str. 87 sw. XII.): „Věháwal oblečen a wstáwal před switáním, pak modlil se z břewiáře Matulinum (ranni modlitby a čtení), Laudes (chwály), první a třetí hodinku; na to sloužíwal mssi sw.; po ní kázáwal lidu w latině a dáwal řeč swou tlumočniti jazykem národu, kterémuž kázal. Po kázání wracel se do kláštera swého řádu a wykonaw ostatni díl swatých hodiněf (šfestou a dewátou), nawštěwowal nemocné a dlouho u nich se bawiwaje těšil je a wzkládal na ně ruce, jakož i bired swatého Bernardina a krew jeho, která mrtvému z nosu se byla wyřinula, a za wšechny se wroucne modlíwal. Napotom powečeřew wyslýchal wšechny, kteříž w nějaké záležitosti u něho rady a pomoci hledali. Sned na to modlil se nespory a po jich dokončení wracel se k nemocným a pozdě do noci se s nimi w pobožnosti cwičil. Odřikaw komplet (poslední část a jako doplňeč hodiněf) a jiné zvláštní modlitby odebral se k odpočinutí, kteréž wšak na krátce trwalo. Ku čtení písma swatého řidké sobě ukrádal chwile. Tak žilš muž ten jsa již 66 let stár, postawy malé, suchý, utrmácený, pouhá kost a kůže, ale wždy weselý, w práci silný a neunawený, bez přetržení každého dne kázání čině a o hlubokých prawdách pojednáváje.“

Diviti se wěru bylo, odkud se w tak hubeném a na pohled slaboučtém těle ta síla

brala, kteréž ani práce mnohonásobné, ani tíže let podlomiti nemohly. Nad miru jsa výmluvný měl takovou spolu výřečnost a tak dojímavý způsob přednášky, že i ti kteří slovům jeho nerozuměli, ku slzám a k napravení života pohnuti byli. A poněvadž spolu co papežský vyslanec a zvěstovatel pravdy všude kudykoli mu jiti bylo, ohlášen byl, není se diviti, že tamkoliv přišel, všady duchovenstvo a lid jemu ve slavném průvodu a s ostatky Swatých v ústřety šli a jej co posla Božího vítali, jakož i doložiti netřeba, že i pověst o jeho divotvorných skutcích rychle po celém okolí se rozšířila a nescísné davy lidí ze všech stran k němu potahovala. Pročež nebyla bezdůvodná ta nádej, že tato pověst slovům jeho také do srdcí Čechů prorazí dráhu. A skutečně nejeden Moravan a Čech, dokud sv. Jan ještě ve Vidui dlel, do tohoto města přibyl a jeho důrazné řeči naslouchaje v nejhlubší útrobě se rozechvěl.

Mimo to měl tomuto poslowi apoštolskému jiný ještě vyslanec papežský připraviti cestu. Byl to již často zde připomínaný Gueáš Sylwius, biskup Senenšský, muž učený, dumyslný a nad miru výmluvný, v církevních i v občanských věcech melezběhlý a obezřelý, v řeči přeladný a v rozřessování zádrhlivých otázek neobyčejnou bystrotu ducha projevující. Ten již dne 8. čerence t. r. na sněmu Beněšovském rozmlouvaje s Jiřím Poděbradským dosáhl od něho přislíbení, že Jana Kapistrána milerád do

Čech uvítá a svou ochranou jemu se propůjčí, což, jak později uvidíme, se bohužel nestalo.

Bylo-tě pak Janowi od sw. stolice uloženo, aby o zničení wesslerého kacířství a wssého což jen nějakou twářnost rozkolnictwí mělo, tedn také o zrušení pouhého kalissnictwí pracoval a Čechy bez wýminky k jednotě církewní nazpět přivedl.

Jesšto pak i na Moravě stohlawý had kacířství rozličného se plížil, bylo zapotřebí, aby i zde mohutným a léčivým slowem Jana Kapistrána mnohá otrávená srdce uzdrawena byla. Pročež swatý muž ten cestujíc do Čech bral se nejpriležitější a nejprímější cestou — strže Moravu. Ku konci čermence čili julia stihnul do Brna, města tehdaž po Olomouci nejznámenitějšího w Moravě, a již prvního srpna čili augusta kázal z kamenné, jak se prawi, kázatelny wně před chrámem sw. Petra s ohníwou horlivosti, s nadšsením nejwroucnějším, tak že řeč jako uchvacující proud řinula z úst jeho. Horlil-tě pak w řeči té, jak mu z Říma nařizeno bylo, proti přijímání pod obojí způsobou, protože walná část jak šlechticů tak lidu obecného bludu Rokykanowu homěla, jakoby takowé přijímání i uekněžům ku spasení newyhnutelně potřebné bylo. Mluwil též o neplatnosti kompaktat, o které se horliwí kalissníci až přesprílíš opírali, a dotazowal, že již pro wýsse uwezený blud kompaktata žádné platnosti mít nemohou, že pak mimo to kompaktata dotčená nikdy w Římě potwřzena nebyla a sám sněm

Basilejský, ač si takového smlouvání s kacíři bez přisvědčení stolice apoštolské dovolil, přece napotom, když se o papežské potvrzení několika oprav církevních na tomto sněmu ustanovených jednalo, kompaktata docela mlčením pomínul. Wůbec dokazoval, že již čas srochovaný, činiti pokání, všeho odboje a neposlušnosti k Církvi Boží se odřici, a v pokorě a v jednotě s Církví všeobecnou hledati spásy.

Slowa ta nejprv na českoslowanský pat na německý jazyk přetlumočená nejskvělejších doslla výsledků, neboť nejen mnozí kněží z horlivých kalissníkův, nýbrž i kněží kalissničtí na mnoze se rozkolnictví odřekli a k jednotě církevní úplně wrátili. Korunou však výsledků těchto světlých bylo obrácení se jednoho z nejvýznamnějších pánův Moravských. Byl to pan Beneš z Boskovic podkomoří markrabství Moravského. Ten veřejně na náměstí před nejmírným množstvím lidu u přítomnosti biskupa Mikolpolského a suffragana biskupa Olomuckého a před sw. Janem Kapistránem wyznával, že sice až doposud bludu českých kalissníkův s horlivosťi oddán byl a jej také ku pohoršení katolíkův i zbraní svou podporoval, že však nyní toho všeho se srdečně kaje a slavně před všem lidem se kalissnictví jakož i ostatních bludův s ním souvisících odřiká a kleče před vyslancem stolice apoštolské za odpustění a rozhřešení prosí, swatoswatě se zapřisáhaje, že od nynějška chce na vždy swatou, přesnou a nezměněnou zachováwati wíru katolickou, jako-

wouž chová, učí a káže swatá Římská Cirkew a že na wždy w poslušenství, úctě a oddanosti k téže swaté matce duchovní čili Církwi žiti chce. A to řka na důkaz opravdivé přísahy dotknul se rukou swatých ewangelii, načež Kapistrán z plnomocenství papeže Mikuláše V. jej ode šwrny rozkolnictví rozhřessil a do lůna swaté Církwe římské přijal. Brzy na to i téhož pána manželka, přibuzenstvo a welmi četná rodina přiwtělena Církwi Boží. Příklad tento nesmírný dojem na lid učinil a následkem toho mnoho tisíc se kalissnictví odřeklo a úplně ku swaté římské Církwi přilnulo. O tomto šwělem wýsledku psal sám Jan Kapistrán uniwर्सitě Wídenské w tato slova:

„Nejwýbornější mistři a doktorové!“

„Přišsed na Morawu bojoval jsem dle powinnosti se wší silou proti zawrženým kacířstwím Čechůw a w této powinnosti kazatelště neustál jsem ani pro wýhrůžky ani pro jakékoli příštrachy, alebrž weřejně mluwio wssemožnou pili na to jsem wynaložil, abych zawržený blud oučech wywrátil, jenžto míní, že přijímání pod oboji spůsobou ku spasení newyhnutelně potřebno. Štalo se, že nejenom mnoho baronové a šlechtici, nýbrž i kněží s lidem, počet 4000 duší přesahujícím, přede mnou husitských bludů se odřekli a že mimo tyto ještě welmi mnoho jiných se obrátilo, jenž w poddanosti oučech obrácených baronů žijí.“

Kapistrán také co plnomocník papežský nawracencům na důkaz jejich smíření-se s Církví všeobecnou následující wysvědčení dával:

„Wšem a jednotlivým Christa věřícím, jak představeným tak podřízeným, duchovním i světským, jimž by se toto wysvědčení do rukou dostalo, bratr Jan Kapistrán z řádu menších nejmenších a nehodný kacířské nepravosti wysvětlovatel dle důvěrného ustanovení pana našeho Mikuláše papeže V., co do vrchníků, wyslowuje ponížené a zbožné doporučení a co do všech ostatních spásu a pokoj w Pánu věčný.“

„Dověztež se tímto, kterak M. M. (jmeno obracence) nejprw rukou písma sw. se dotknutw přísahu složil, kterouž se všech kacířství Witlefských, Husitských a jakýchkoli arcikacířů a kacířů, jichžto drabně let přivržencem byl, swatoswatě odřekl a spolu příslibil, že podle swatých Božích ewangelií po celý čas života swého přikázaním církevním dostáti a w poslussenstwi stolice apostolské a přeswaté římské Církve žíti chce. Pročež ježto dobrowolně přissel z plnomocenstwi Jeho Swatosti pana našeho Mikuláše papeže téhož jména V. a podle úřadu mně swěřeného, uložim jemu pokání spasitelné rozřešil jsem jej ode wší kletby a ode všech trestů církevních, kterým pro podotknuté přičiny podléhal, a opět jsem jej ustawil w počtech, důstojenstwach, úřadech, dobrodiních, we stavu a na stupních, jaké a které dříve byl třimal, a zbožnou dobrotivostí jsem jej přijal ku sje-

dnocení, ku přimělení a úplnému smíření-se s jediným tajemstvíplným tělem Christovým a jedinou přesvatou římskou a všeobecnou rytěřující Církví katolickou, a přijal jsem její účastenství všech dober a zásluh westřerého lidu křesťanského, pokud by spravedlivě, katolicky a právě žio byl. Pročež na potvrzení toho tento list obvyklou visící pečeti jsem opatřiti dal a vlastní rukou svou podepsal. Poroučím jej všem a jednotlivým Christa věřícím ve střevách lásky, nicméně však pod církevními pokutami zapovídám, by kdo tomuto N. (ukazateli tohoto listu) pro dotčené přičiny nějaké obtíže činiti se opovážil.

Dáno a t. d.“

V Brně zůstal Kapistrán až do 15. srpna a přes 1600 kalissníkův smířil se s vatou Církví. Napotom se odebral do Olomouce a na cestě ve Visskove dne 16. srpna opět několik kalissníkův s Církví římskou sjednotil. Dne 18. téhož měsíce došel do Olomouce. Zde od nového tehdaž kapitolního děkana, Bohusse ze Zwole, muže to pro víru katolickou vroucně nadšeného, mluvě přijat a hostinský chován, až biskup sám Jana u sebe ubytoval a mocně proti všem příkorám chránil. Zdržoval pak se svatý muž ten v Olomouci od 18. srpna až do pátého září a po ten čas jako v Brně před nesmírným zástupem lidu kázal, tak že mu nejprvé vně před chrámem stoličným, pak na náměstí, a posléze kdž posluchačů prý 100,000 bylo, vně města na tak nazwa-

ných bēlidlách, kde později klášter sw. Bernardina wystawen, kázati bylo, při čemž rezyby dva tlumočníci přítomni jsouce, řeč jeho latinštou na dvoji jazyk překládali, jeden totiž na českoslowanský, druhý na německý. Z zde podařilo se Janowi, jak podle Doubravského (biskupa Olomuckého † 1541—1553) vykládá Pessina z Čechorodu we své historii moravské (kn. V. str. 657) velmi wzneseného pána Wáclawa z Boskowic a Retowic aneb jak di Gneáš Sylwius pána z Černé Hory (což owšem jedno, jelikož pán Wáclaw z Boskowic také pánem na Černé Hoře byl) se dvěma tisíci kalissníkům k jednotě církewni přivesti zpět. Syn pak téhož pána, jménem Tas (Brothasius) byl později r. 1457 ode všech kanovníků za biskupa Olomuckého zvolen. *)

Wúbec jak sám Kapistrán později panu Rosenberkowi z Moravy psal, odtrhl od husit-

*) Pan Dr. Palacký we svých Dějinách národn českého knize XIV. čl. 5. str. 249 Beneffe Černohorského z Boskowic, podkomoršího markrabství Moravského, s otcem pána Tasa později biskupa Olomuckého tožní. Možná, že se tu pan Dr. Palacký Amanta Heřmana držel, kterýž we svému jinak výborném spisu: „Capistranns triumphans“ na straně 335 obrácení Beneffe z Boskowic tožní s obrácením pána z Černé Hory, ob Gneáše Sylwia wyprawowaným, jeuz tohoto posledního za otce Protasa, později biskupa Olomuckého nbává. Awšak tentíž Amant Heřman na str. 350 prawi, že otcem Protasovým byl pan Wáclaw z Boskowic a na Černé Hoře. My ohled berouce na starší owšem méně než p. Palacký kritické dějepisce, jako na Doubravského, Paprockého, Pessinn z Čechorodu, Wabbinga jenž se na zápisu tajemníka Kapistránowa w Brně a na Gneáše Sylwia odwołává, a ještě wíce žetel majíce na „Přehled knízet a markrabat i jiných nejwýšších důstojníků zemských w markrabství Moravském“ ponejwíce z deš zem-

stvi v Olomouci tři tisíce třicet dvě osoby a uzdravil čtyry a demadesát nemocných, jakož již dříve v Brně čtyry a třicet. A proto, že sv. muž ten velice horlil proti přílišným šperkům, proti naruživému hrání v kostkách, v kartách, a v jiných podobných věcech, stalo se, že jednoho dne Olomučané nesmírné množství těchto věcí na placi snesli na hromadu a spálili. Snadno pomysleti, kteráť nad takým z darem řeči plésalo srdce Kapistránovo.

Mossak kde jsou růže bez trní? Z zlaté koruny v sobě trny mají, do kalicha slasti nasich na zemi přicrkává mimo nadání nemviditelná ruka trůpěj hořkosti. Vše dobré na světě musí zápasiti s mnohými překážkami a tvrdostínou vzdorou. Tohož bylo zakouseti také Janovi. Ač jedni náramně nad velikými svatými misťmi jeho výsledky jásali a Jana Kapistrána nejináče nežli co nějakého apoštola neb pro-

stých ob prof. Bočka sestavených, kde se Beneš z Bozkovic co podkomoří země Moravské ob r. 1441—1456, bratr pak jeho Wáclaw (Waněk) z Bozkovic, jež Paprochtý a wffichni všsše jmenovaní dějepiscové co otce Protasův později biskupa Olomuckého udávají, v témže čase v toméž „Přehledu“ brzy co zemřelý hejtman r. 1436, brzy co komorník (1455—1464) uvádí, že hodně jsme znali, náhledu rana Palackého obfoupiti, a nikoli Beneše z Bozkovic nýbrž Wáclawa bratra jeho za otce Protasův považovati, jakož i obrázení pana Beneše z Bozkovic v Brně uetoužiti s obrázením rana Wáclawa z Bozkovic, nýbrž oboje za dvě různé události pokládati. Z v listině zemského míru ob r. 1440, kterou jsme v §. 19. podali, jmenují se Beneš a Wáclaw z Bozkovic bratři. Že pak obrázení Wáclawa z Bozkovic jsme na dějisti Olomucké položili, přičísti bluzo dějepisci Bessinovi z Čechorodu, který při wprísománf cinnosti Kapistránově v Olomouci co wýtečný wšledek její obrázení pana Wáclawa z Bozkovic, otce Protasův, uvádí.

roka ctíli, přece nenedostávalo se i takových, kteří zarytými jsouce kalissníky, nad tímto počináním se náramně horšili a na swatého muže jízlivě newražili. Počet jejich nebyl nemalý, aniž jich náčelníci mužové nepatrní, anobrž vyplnilo se i na Janovi násse přísloví: „Odtud jsem se nadál, že mne slunce ohřeje, odtud mne mrazy bijí.“ Odtud totiž Jan se nejvíce podpory a ochrany nadál, jakož od nejvyšší správy zemské, odtud právě jej stíhaly největší příkory. Nebo v čele kalissníků moravských stál sám hejtman Moravy Jan Tovačovský z Cimburka, kterýž jsa příbuzným Jiřího z Poděbrad a stejně s ním smýšleje se nejvíce nad Rapistránem horšil, že popíral platnost kompaktat a kalissníky horlivě, protože přijímání pod obojí způsobou za potřebné ku spasení měli, že spásy wylučowal. Ten opřel se Rapistránovi a psal mu takto: Bratře Jene, ačkoli písmá tvoje sladkými lahodami pažníwají, přece pod krásnou barvou jed hadí w sobě obsahují; neboť ze tvých spisů patrně poznávám, že věřící od prawdy ewangelické odlouditi usiluješ. Buď tedy jist tím, že twé klamné nauky nepřijmu, anobrž chtěl bych raději tělesně zhynouti, nežli přisvědčiti k tomu, co ty na ujmu prawdy ewangelické, jak wypravují, za pravdu wydáváš. Dáno w Tovačowě, dne 3. po sw. Bartoloměji l. 1451.“

Načež Rapistrán stromně odpowěděl řka: „Závažné, nebezpečné a záhubné došlo mne psaní. Newím wssak, zdali co takového z twé

mysli posslo, nebo sotwa se mi zdá prawdě podobno, žeby coši takowého z twého wěhlasného rozumu a obezřetného úsudku pochoditi mohlo. Znamenám wšak přece, že mysl twá zcela o kompaktata se opírá, nedostí jasně a zewrubně o nich soudíc. Pročež tím více toho lituji, a tím wětšší bolest citím, čím více pozoruji, že tak wznessený muž newí, jaké authority umluwowé k těm wěcem měli, ku kterýmž zwláštěního plnomocenství potřebí bylo. Zatím žijiž, nešpatřím-li tě wlastníma očima, až do konečné sláwy wěčné. Z Olomouce dne 3. septembra 1451.“

Nebyl-tě wšak list pana Jana Towačowského z Cimburka jedinou trůpějí hořkou w kalichu slasti Janových, nýbrž podáno mu hořkosti také z jiných stran. W Kroměřízi zdržowalo se několik zarytých kalissnických kněží, kteří lichými důwody dosti walnou část obywatelstwa pro své bludné náhledy nejen získati, nýbrž až k násilnému a ssilenému zastawání bludů těch rozhárati uměli. Kněži tito neostýchali se Jana s pitwořenou twáří wymalowati a podobiznu tu čili pitworu na veřejnou potupu a posměch swatého muže wystawiti, ano i na ten zločin se odwážili, že přissedše do Olomouce potají na kázání Janowo wšli s sebou tlupu kopíu a kussemi ozbrojených přivrženců swých, kteří čtyřcet osob z kázání Janowa se wracujících u Hradistě (kláštera w podhradí Olomuckém) násilně zajali a je uwězniwše dráhně času hladem a žizní morili. Mezi uwězněnými těmito

osobami nacházelo se také několik kněžů a jáhnů svatě římské katolické Cirkvi věrných.

Onino pak kaliffníci kněží dovršili drzost svou ještě tím, že Janowi také zvláštní list zaslali, ve kterém přijímání pod obojí způsobou co nemohybnutelně potřebné ku spasení vyhlásovali, a bludný náhled svůj všemožně odůvodniti usilovali, opírajíce se nejvíce o písmo svaté, jež o všem neprávě vykládali, spolu však také několik výroků svatých otců ku svému nepravému záměru natahující. Ale Jan neubíhal takových hořkostí, nemohýbal duchovním bojům, byl sebe zádrhlivějším a trussnějším, anobrž zápas s takými pravdy protivníky, byl jeho nejmilejším žilem, jeho rozkoší, jeho životem. V zápas takový vstupoval s ochotou a rytířskou zmužilostí. Pročež neváhal kněžům těm písemnou dáti odpověď, aby jalové důvody jejich dořona wyrátil. Obojí list, jak oněch kněžů tak Kapistránův zachován ve starém rukopisu latinském, jež přeložený na jazyk náš hued v následujícím paragrafě podáme.

Úwaha.

Nestává větši neoděčnosti proti Bohu a horši zarytosti ve zlém nad tu, která se zračí ve stálém pravdě poznalé odpírání. Jestli to hřích proti Duchu svatému, jehož se dopouštějí vsickui, kdožkoli všemu napominání a vši výstraze namzdor svěcvolně v bludu a nekajic-

nosti trwají. O takovém hříchů samými ústy Božského Spasitele vyřknuto, že ani w životě wezdejším, ani w budoucím odpustění nedojde. Cože tedy může sšlechtnějšího, Bohu milejšího a ku spasení prospěšnějšího býti jako když člověk ku poznání prawdy přišed bludu se odřká, neprawosti wyhost dá a co opravdově kající syn opět do mateřského náručí Církwe sw. se wrací? Napraw a nawrať se i ty, kterýchž bloudíš! Obejmuti a políbení nebeského otce, jeho milost a s ní wšestko dobré tě čeká!

Ježto pak z własní zkusnosti wiš, jak nešťastná duse twá byla, dokud bludu a hříchů otročila, tedy i ty wida bratra swého w témže žalostném stavu, ustrniž se nad ním a hlediž mu pomoci. Rásta twá se jemu tím dluží. Poučuj a napravuj ho. A nemáš-li přístupu k němu, tu se modliž, by ho Bůh oswítil a napravil. „Modlete se za sebe wespolek, aby iste spasení byli,“ dí sw. Jak. 5, 16. — Modleme se wúbec aby Bůh Církew swou a králowství swých milostí rozšířil a upewnil, králowství pak dábla a hříchů zkažil! Podporujemež jak můžeme jednotu sw. Leopolda k rozšíření wíry w Americe, jednotu Swato-Marianskou ku docilení wzniku a zdaru swatého náboženství nasseho w Africe, jakož i spolek neposstwrněného početi Panny Marie, o němž dříve mluweno a podotknuto, že zřízen ku podporování chudých a ubohých katolických bratrů nassich w zemích Tureckých a wúbec na východě. Obzhláště pak účastnujemež se w modlitebném bratrstwu sw. Cyrilla a Me-

thodia, jenž od wýtečného nejd. p. biskupa Labodského Slomyska zřízen a také od nejdůstojnějšího arcipastýře Brněnského schválen sobě za účel wytknul, modliti se za rozkolníky wýchodní Církwe, která se ráda prawoslawnou nazývá, a tu kteréž bohužel wětšina slowanských bratrů našich náleží. Modleme se za ně, aby odřeknusse se wsselikého odtržensství a rozkolnictví k jednotě té prawé a swrchované slawné Církwe Římské se nawrátili.

Mnohohť může sjednocená síla,
Ze-li bdělá nebeského díla.

§. 24. Jan odpovídá kalifnickým kněžům v Kroměříži.

Také krásná Kroměříž na Hané byla téhož času nadchnutá kalifnictwím. Z zde duchowníci kalifnickí večeri Páně wesskerému lidu, i nejútlejším dítkám w plenkách pod obojí způsobou podávali a do kalicha i mléka, medu a balsámu přimíchávali, aby tím buď winu zlástě pro děti více láhody přidali, aneb nějakou prawdu písma sw. wyobrazili. Duchowníci ti totiž při křestění směle opomijeli pomazání olejem a křížem poswátným, jakož i we swátosti pořízení bez rozpaků ode wssech hříchů i od těch, jichžto rozhřessení sobě buď biskup neb papež wynínil, rozřessowali. Ne mnohem lépe nakládali swátosti manželského swazku. W čele obce kalifnické a wesskerých jejich kněžů stál

jakýsi Štěpan, který jak z odpovědi Janovy vysvitá, byl sám onen list na Kapistrána seřadil, o němž jsme se w článku předešlém zmínili. Štěpan tento zdá se též také strůjcem onoho hanebného zločinu býti, jenž na čtyřceti katolicích u Hradistě spáchán, jakož i vykreslení a vyřazení pitvorů Janovy jemu přičísti dlužno. Knězi, jichžto náčelníkem Štěpan byl, nemohli se kázáním Janovým ústně i písemně opřiti usilující zlástě dokázati, že přijímání pod obojí způsobou každému, knězovi i neknězovi, nepochybně ku spasení potřebno. Téhož obsahu bylo i psaní, jež Kapistránovi zaslali. Současně došel ho také podobný list od Jana Borotina z Čech, horlivého to přívržence a obhájce Rokycanova.

Jan, ačkoli jen od 18. srpna až do 6. září w Olomouci se zdržel a po ten krátký čas ustavičným hlášením slova Božího a přijímáním obrácených rozkolníků do lůna svaté Cirkve, jakož i navštěvováním nemocných úplně zaměstnán byl, přece neshléhl ihned se péra chopiti a kněžům kaliffnickým dlouhou epistolou odpověděti. Vyhotoven spolu dvojí opis epistoly té a odevzdán biskupovi Olomuckému Janovi, aby jeden z nich pověstnému náčelníkovi kaliffníků Kroměřížských, Štěpanovi zaslal. Spůsobem i obsahem neznámým stalo se, že písemná odpověď Jana Kapistránova neposlána do Kroměříže, nýbrž we skříni biskupa Jana po tři léta chována. Když pak po vypršení této lhůty onino knězi kaliffniční novým listem na

Rapistrána dorýwali, pátráno ve spisech, po biskupovi zatím zemřelém požůstalých a nalezeny oba opisy ve skříni. To ovšem náramně Jana Rapistrána bolelo, kterýž podle své neunávné, právě diamantové pilnosti jistě mnoho nocí na to byl obětował, aby neprodleně bludařům oněm odpověděl, a jich liché důvody do kořene vymrátil. Poslána jim tedy epistola Janowa teprvé po třech letech, ale přidány od něho nové doklady a poznamy, že kterých jsme i my zprávy čerpali, které jsme tuto právě položili. V této epistole připomíná se mimo Kothycanu také Bedřich kněz ze Strážnice, který ale nebyl přívržencem Kothycanovým, nýbrž stoupencem Mikuláše Biskupce, náčelníka výstřední strany Táborské.

Abys se však listu Janowu úplně rozumělo, zapotřebí předešlati, co mu onino duchovníci kalissnickí byli psali. Sned na začátku svého listu nazývají Jana pohrdavě mnichem vlastním, který prý teď v Olomouci hřímá proti kalichu a všechny kačeňuje i do ohně věčného zatracuje, kteří pod obojí způsobou přijímají. Pak vynasnažují se dokázati, že přijímání pod obojí způsobou každému křesťanu, i laikovi čili světskému ku spasení zapotřebí a k odůvodnění bludného náhledu toho čtyry důkazy uvádějí, ježto tetragonem čili čtyrhelníkem nazývají, majíce za to, že důvody tyto jsou nemývatné. Posléze vyžadují sobě na to odpovědi.

Důvody ale, o kteréž se co o nějaký čtyrhelník opírají, jsou tyto: Přední pravidlo

wíry jest písmo swaté, které dobře pochopeno
 a wyloženo má nejwyšší autoritu čili swrcho-
 wanou zákonitou moc, proti které kterákoli au-
 torita, byť i papežowa mizí. Toto ale (písmo
 totiž) mluví prý zjewně o newyhnutelné po-
 třebě přijímání pod obojí způsobou pro každého,
 kdo chce života věčného dojíti. — Druhé
 pravidlo jest praktický čili výkoný (we skutcích
 se jewící) život Christa Pána, jakož i obyčej
 sw. apostolů a prvních slowem jejich obráče-
 ných křesťanů, kteříž prý wšickni bez rozdílu
 pod obojí způsobou přijímali. A skutky Páně
 jakož i apostolůw nadewšechny zákony kterýchž-
 koli hodnostářů církewních platiti musejí. Třetí
 pravidlo jest, že žádný wýklad písma sw. není
 užitečný, platný a živě působivý, leč půwodně
 od samého Ducha swatého byl wzdělán. Wý-
 klad pak křesťanů we prvotné Církwi, kteříž
 pod obojí způsobou přijímali, jakož i obyčej
 apostolů, pod obojí způsobou rozdáwati, byly
 nepopíratelně od samého Ducha swatého wnu-
 knuty, tedy každé od tohoto obyčeje odchodné
 ustanowení jest odchod ode wnuknutí Ducha
 swatého, jest protiwení se jemu. — Čtvrté
 pravidlo jest, že čtyři swatí učitelové Církwe
 wšeobecné: sw. Jeronym, sw. Ambrož, sw.
 Augustin a sw. Řehoř co nejostrowtipnější a
 přesné prawdy nejbedlivější, jsou nejjistější
 wýkladači písma swatého. Wšak ti wšickni
 prý o potřebě přijímání pod obojí způsobou
 mluví, tedy slusno a potřebno, přijímání to po-
 držeti přese wšechna pozdější zařízení a obyčeje.

Tot krátký obsah listu, jež kalifnickí duchovníci v Kroměříži zaslali Janovi Kapistránovi do Olomouce. Domnívali se, že žádající nejhlavněji jen kalicha pro všechny, ještě stojí na půdě katolické a že se jim náramná činí křivda, nařkne-li je někdo za tou příčinou z kacířství. Ohledáme-li však místněji a zevrubněji výše uvedená jich pravidla, seznáme bez rozpaků, že kalifníci ti ani sami nemědouce octli se bezděky na půdě dokona protestantské. Neboť byt we svých důvodech se mimo písmo také na výroky svatých otců Církve táhli, přece to činí takovým způsobem, jakovým jen protestanti nynější na výroky svatých otců se potahují.

Již první pravidlo od nich vyřčené jest jakoby z úst nynějších protestantů vzato. Neboť i těmto jest písmo svaté dobře pochopené a vyložené t. j. tak pochopené a vyložené, jak oni jemu rozumějí, hlavním ba jediným pravidlem víry. Katolíť však mimo písmo svaté co druhý jemu zcela rovný pramen Božské pravdy Christovy uznává živé podání ústné, které se zračí v obyčejích, ustanoveních a slavnostech Církve, we souhlasných výrocích sv. otců a všeobecných sněmů, jakož i we výrocích a ustanoveních papežů. A z toho podání čerpá katolíť pravý, neomylný výklad písmo svatého. A to zajisté vším právem. Nebo uvažme jen poněkud, kdo asi jest Bohem ustanovený rozsudi, pak-li se písmo svaté v lichém smyslu běře, aneb pak-li o pravý výklad rozepře vznikne? Zda-li soudcem tím není

tentž, kterž od Christa ustanoven byl rozsudem, aby rozhodnul, které písmo za pravé, apostolské, od Ducha svatého vnuknuté se považovati má, čili kterž od Christa ustanoven byl, aby jistotou nade všecken klam povýšenou určil, které písmo v pravdě písmem svatým nazývati lze? Kdo však jest tento Christem ustanovený a proto i také jeho všemohoucím přispěním jakož i přispěním Ducha sv. chráněný soudce? Ne-li Církvi učící t. j. sv. Petr v osobě nástupců svých papežů, vezdy žijící, jakož i apostolové vezdy žijící v osobě nástupců svých, řádných biskupů? Nebyla-li to Církvi učící t. j. papež a biskupové katolické Církve, ježto po smrti apostolů určila, které spisy v pravdě apostolské jsou a dohromady nový zákon tvoří? V tomto pak určení kalifornici patnáctého století Církvi učící neomylnosti neodpírali, ano i protestanti pozdější všechny knihy nového zákona, které Církvi katolická za pravé a neporuffené uznala, též za pravé a přesné přijali. S jakým právem chtějí neklamnost její u vykládání téhož písmo popírati, jehož pravost a neporuffenost s neomylností úplnou určila? Čili potahují se příslibem Christova o jeho pomoci a přispění Ducha svatého toliko na první časy poapostolské a nikoli také na pozdější? Jaky tedy smysl mají slova Páue, že s Církvi učící setrva až do skonání světa (Mat. 28, 20.) a že jí dá učitele Ducha svatého, aby s ní zůstal na věky (Jan 14, 17.)?

A čemu by konečně celá Christem Pánem zjevená prawda byla, kdybychom se jí s neomylnou jistotou nikde dopátrati nemohli a ustawičně se obáwati museli, že wětem pouhých domněnek lidských smítání jsme? Musí tedy Cirkew učici t. j. papež a biskupové wseobecné Cirkwe u wykládání písma neomylni býti a tudýž, kdykoli se jedná o prawý smysl písma swatého, musí se neomylný wýklad jediné u Cirkwe wyučující hledati, u té totiž, kteráž i práwo měla určití, které spisy jsou písmem swatým.

Co pak druhého od kalifníkůw Kroněřížských wystaweného pravidla se týče, totiž praktického čili wýkonného žiwota Christa Pána, pak obyčje apostolůw a prwních křesťanůw, sluší upozorniti, že i toto pravidlo jistých mezi wymáhá, beze kterých by hrozný nesmysl w sobě zawíralo. Nebo bylo-li by nám přikázano wsecko bez wýjimky činiti, co činil Kristus s apostoly, musili bychom také my zágratu provozowati a židowských obyčejůw štetiti a je pilně zachowáwati; měli-li bychom také my wsethýmže spůsobem činiti, jakým to činil Kristus při poslední wečeři, musili bychom také my wečeře Páně teprw na wečir po snědení wezdejších zemských pokrmů, tedy nelačni anobrž jinými krměmi již nasycení, a nikoli w chrámě klečíce před oltářem nýbrž w soukromém domě sedíce, ba ležíce požíwati. A měli-li bychom wse podle příkladů prwních křesťanů činiti, musili bychom též do temných úkrytů,

do tajných chodeb, do katakomb, podzemných to
střípů v noci zalízáti a tam nejsvětější svá-
tosti u chudického, neozdobeného, nahého oltáře
přijímati, nesměli bychom vůbec ani chrámův
míti, ani shromážděště čili místo k službám
Božím určené ozdobovati, ani by službu Boží
tu zvýšení slavnosti ornatu svěostnějšího uží-
vati směli. Zda-li to však není náramný ne-
smysl? Mení-liž to toli, jako žádati, aby Cír-
kev mohutná a slavná tu prvé nepatrnosti a
neslávě se vrátila? Mení-li to toli, jako žá-
dati, aby muž vyspělý, mohutný a silný zase
do kolébky se vrátil, čili aby dítětem se stal?
Mení-li to toli, jako žádati, aby co vyspělo
ve strom překrásný a obrovský, tisícerymi květy
a hojným lupením ozdobený, opět v nepatrné
semeno horčičné se vrátilo a téměř zrak lid-
skému zmizelo? Čili není vyspělý muž pod-
statou svou tentýž, kterýmžby byl co dítě?
Mení-li strom vysoký a široký se rozkládající
podstatou svou tentýž, jímž byl co semeno
nebo štípek? Tak i Církev v mohutnost a
slávu vyspělá nezměnila se v podstatě, nýbrž
ještě s prvotnou Církví podstatně jedna a tatáž.

Za třetí pravidlo vystavují kalifníci Kro-
měříšští to, že žádný výklad písma svatého
platným není, leč by prvé od Ducha swa-
tého byl wnutnut a „wzdělán.“ Toť owssem
pravda, ale komu takové wnutnutí přislíbeno?
Rozkolníkům-li a kacířům? Čili ty tisíce různé,
zcela sobě odporne výklady rozličných roz-
kolníků a kacířů za wnutnutí Ducha sw.

pořádati lze, který co Duch pravdy jest duchem pokoje a jednoty, a nikoli duchem neswornosti a různic, jimž toliko duch lži a nepravosti býti může? Vnuťání a oswícení Ducha swatého k neomylnému výkladu písma — toliko Církvi učící přislíbeno a ta jediná s neomylností swrchovanou určuje, které věci ku podstatě věry náležejí a žádné proměně časové nepodléhají, a které co nepodstatné podle potřeb časových se změnití musejí. Tak n. p. kdž w pátém století následkem bludu Manichejského, že wino od ďábla vytvořeno a jeho užívání hříšné, přijímání pod jednou spůsobou se náramně rozmáhalo, widěli se papežové Leo a Gelasius nuceny přikázati věřícím, aby pod obojí spůsobou přijímali a tím dosvědčovali, že blud Manichejský zatracují. Kdž pak později powstali kacířové hlásající, že Kristus není w jedné spůsobě celý přítomen, nýbrž toliko w obojí a že tudž pod obojí spůsobou třeba přijímati, nezbywalo Církvi nic jiného než ku wyvrácení téhož bludu přijímání pod jednou spůsobou lidu věřícímu přikázati, by tím wiru swou we přítomnost celého Christa w jedné spůsobě dosvědčoval. A nebylo-li takowéto jednání Církwe učící velmi moudré a zcela slusné? Nemedena-li Církew swatá při tak moudrém a potřebném jednání jediné Duchem swatým?

Co pak do čtvrtého pravidla, jimž čtyři swatí učitelové Církwe, sw. Jeronym totiž, sw. Ambrož, sw. Augustin a sw. Řehoř za

nejjistější vykládači písma sw. se vystavují a o kterých se praví, že potřebu přijímání pod obojí způsobou dosvědčují — sluší podotknouti, že se buď otcům těm připisují výroky, kteréž nejsou jejich, anebo že co oni potahují na kněze toliko, od kalissníků Kroměřížských potahováno také na nekňeze, a vůbec že ze slow jejich, byt také pro přijímání pod obojí způsobou horlili, se nutnost neb potřeba jeho ku spasení, jakož i nějaký o tom příkaz Páně dowoditi nedá. Nebo jestli otcové čtvrtého, pátého a následujících století pro přijímání pod obojí způsobou horlili, činili to, jak již povědino za příkladem papežům Leona a Gelasia, kterýž aby wyvrátili blud Manichejský daleko rozšířený jakoby víno bylo wýtwor ďáblům, právě wěřícím naporučili, aby pod obojí způsobou přijímali. Mimo to praveno již, že co onino otcové na kněze, potahovali, od kalissníků Kroměřížských také na nekňeze potahováno. Tak n. p. wšickni sw. otcové učí, že ku mši sw. zapotřebí obojí způsobu, chleba a wína, protože mše sw. má krmawou smrt Ježíše Christa na hoře Kalwarské živě wypodobňowati. Tentráte ale se krew Páně pěti ranami z přeswatého těla jeho wronila, čili od těla se oddělila, tedy i nekrmawá obět mše sw. onu krmawou obět živě wypodobňující musí pode dvěma od sebe oddělenýma způsobama ode kněze se wykonáwati. Ku pouhému ale přijímání nejsvětější swátosti postačuje jedna způsobu, jelikož w každé způsobě anobrž w každé částce její celý Christus s tě-

lem a křví s Božstvím a člověčenstvím podstatně přítomen jest.

Nelze ani jinaké přítomnost Páně v této svátosti po jeho slavném vzkříšení a nanebevstoupení si pomýsliti. Nebo Kristus oslavený jak dí Apoštol (Řim. 6, 9.) neumírá více, smrt nad ním více panovati nemůže, nelze tedy křev jeho dělití od těla, ani tělo jeho od duše, ani člověčenství jeho od Božství. Protož také Kristus celou bez toho nerozdílnou podstatou oslaveného těla svého v každé způsobě přítomen jest. Pravíme-li pak, že Kristus podstatně (substantialiter), jak dí Církve sv. *), v každé způsobě přítomen jest, míníme, že v každé způsobě, ať už v každé části její co jednoduchý a nerozdělitelný počínek (princip) čili prvotek nového, jím samým obnoveného života přebývá, tak jako duše co jednoduchý a nerozdělitelný počínek celou podstatou svou přebývá v každé části těla. Zdá-li se někomu nepochopitelné, třebať Kristus v každé části

*) Viz Conc. Trid. sess. XIII. c. 1. kde takto se čte: „Principio docet sancta Synodus, & aperte & simpliciter profitetur, in almo sancto Eucharistiae sacramento, post panis & vini consecrationem Dominum nostrum Jesum Christum, verum Deum atque hominem, vere, realiter ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilibum contineri; nec enim haec inter se pugnant, ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in coelis assideat, juxta modum existendi naturalem, & ut multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter praesens sua substantia nobis adsit, ea existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vix possumus, possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata, assequi possumus, & constantissime credere debemus &c.“ to jest: V počátku nčí svatý snem, a vyžnává zřejmě a jednoduše,

spůsobu celou svou podstatou přítomen jest, tážeme se ho, zdali pochopuje, kterať Bůh všude všude a na každém místě zůstává celý jest přítomen, kterať duše celou svou podstatou v každé části těla přebývá? Starí bohoslovci chtějí poněkud vysvětliti, kterať Kristus v každé části způsobu celý podstatně přítomen jest a požíván jsa od tisíců v této svátosti v neporušené celosti zůstává, poukazovali na hlas, kterýž od tisíců slyšen, celý od každého vnímán bývá, aneb na slunečný paprsek, který ač na vesleto bez přestání se roztáhá, přece v neporušené ostantvá celosti. Aby poněkud osvětlili, kterať Kristus v tak malé hostii celý býti může, poukazovali na oko lidské, které ač malíček celý svět v sebe vnímá, aneb na zrcadlo, které byl na kousečky rozlámano, v každé částice své, veslou podobu obličeje lidského ukazuje. Než ani těchto podobenství netřeba tomu, kdo ví a tomu poněkud rozumí, že Kristus, jak učí Církve sv., skutečně

že v nejsvětější svátosti oltární, po konsekraci (posvěcení) chleba a vína náš Pán Ježíš Kristus, pravý Bůh a člověk, v pravdě (ne v pouhém obraze, jak Zwingli učil — nebo zde je obraz i pravda), skutečně (nikoli jak Luther chtěl pouze závisle od činnosti věřících přijímajících) a podstatně (ne jak tomu Kalwin učil, co nějaký účinek milosti od Christa na pravici Otce sedícího pocházející) pod způsoby oněch viditelných věcí obsažen jest; nebo neodporuje sobě, aby tentýž Spasitel náš vezdy na pravici Otce v nebesích seděl, podle přírodního způsobu byti, a aby nicméně na mnohých jiných místech svátostně podstatou svou u nás přítomen byl podle onoho způsobu byti, jež ať slovy ho vyjádřiti nemůžeme přece co Bohu možný myšlením věrou osvědčeným postihnouti můžeme a co nejstáleji věřiti máme.“

(nezávisle od wíry přijímatele), prawdiwě (ne w pouhém obrazu), a podstatně t. j. co jednoduchý a nerozdělitelný počineš čili prvotel nowého jim samým obnoveného života w každé způsobě, anobř w každé částce její přebývá, tak jako dusse co jednoduchý a nerozdělitelný počineš celou podstatou swou přebývá w každé částce těla. Tím se porážejí wšechny nejapné (hloupé) otázky nedoufůw řkoucích: Kterak může w tak malé hostii celý Chriřtus přebýwati a kterak možno, aby přebýwal na nebi a spolu také na tisících oltářích na zemi? Wšechny takowé nejapné otázky předpokládají posetilé mínění, jakoby we swátosti oltářní neoslawené tělo Páně přítomno bylo, čemuž Cirkew sw. katolická neučí. Oslawené pak tělo Páně, ač s neoslaweným podstatně jedno, powznesseno jest nade wšechny pozemské zákony tíže a prostory, jelikož co duchowní tělo způsobem ducha žije. Jemu možná i zawřenými dveřmi wejiti a wyjiti, jemu možná k wýsošti se letem myšlenky powznessi, aniž by je tíže jaká k zemi táhla. Tělo to nejužejí spojeno s Božstwím, kteréž přítomnost jeho wšude umožňuje a prostředkowává, kdekoliw se jemu býti chce. Aniž možná tělo to na částky rozdělití aneb křew oddělowati od těla. Protož wšim právem jsme řekli, že w nejsvětější swátosti Chriřtus w každé způsobě a w nejmenší částce její podstatně celý přebývá. „Strže swátost tu,“ jak dí sw. Cyrill Jeruzalemský († 386), „největšího těla život a milost Syna Božího w

nás uchází a přebývá v nás.“ V nechápání právě této pravdy tkví nejhlubší kořen bludného kalifornictví. Jako onino Kafarnaité, kteří první v tomto článku wiry bloudili, představovali si kaliforníci a představují si až podnes mnozí zpozdilci, jakoby přijímání těla Páně bylo tělesným požíváním nějakého mrtvého bezdušného kousku masa, ježto Církve svatá katolická naopak učí, že přijímání těla Páně jest duchovní požitka pravého, jeho duchem oživeného a s Božstvím spojeného těla Páně, které se nám ve způsobu života oslaweného, nad nebesa povýšeného podává, aby v nás bylo počínkem nového svatého Christem obnoveného života, aby nás k sobě přitáhlo a my tajemnou jeho silou proměnění v čistý obraz Syna Božího říci mohli s apoštolem: Již nejsem živ já, ale živ jest ve mně Kristus. (Gal. 2, 20.) Ne bez příčiny řekl Pán oněm prvním bludařům, kteří si přijímání co tělesné požívání kousku mrtvého těla představovali: „To vás pohoršuje (že chci tělo své vám dáti za pokrm)? Co pak když užříte Syna člověka, an vstupuje kdež prvé byl (na nebe)? Duch jest, kterýž obživuje, tělo nic neprospívá; slova, kteráž já mluvil jsem vám, duch a život jsou. (Jan. 6, 63. 64.)“

Konečně rádi přiznáváme, že v prvotné Církvi také lid pod obojí způsobou přijímal, ale upozorniti musíme, že písmo svaté velmi zhuště mluví o lámání chleba, o pití z kalicha ale tamže zmínky nečiní (Skut. apost. 2, 42;

20, 7.) Takéž dějinami církevními doswědčeno, že již v prvotné církvi mnohem častěji pod jednou způsobou, buď chleba aneb vína se přijímalo, nežli pod obojí způsobou. V čas pronásledování brávali si křesťané nejsvětější svátost ve skříni dřevěné s sebou domů, a to sice jen pod způsobou chleba. Nemocným obyčejně jako za naffich časů jen pod jednou způsobou svátost oltářní podávána, a těm, kteříž službám Božím přítomni býti nemohli, posílána strže jahny toliko pod způsobou chleba. Tak n. p. v církevní historii Eusebiowě (ze čtvrtého století) čteme, že kdýž nábožný stařec Serapion na úmor nemocen byl, biskup Alerandrinský jemu strže kněze podřízeného swatý pokrm pod způsobou chleba poslal. Taktéž i umírající sw. Ambrož, jak doswědčuje jeho životopisec Paulin, přijal nejsvětější svátost toliko pod způsobou chleba, kterouž mu sw. Honorat biskup Wercellský podal, a kterouž přijav a požrew ihned vypustil ducha. Wůbec pro nemocné svátost ta toliko pod způsobou chleba chována, a tak též poustevníkům a mnichům na pouští bydlícím dávána, aby ji časem svým — o swátcích — požíwali, jak doswědčuje sw. Basíl, Theodor Studita a j. V pátém století přijímání pod jednou způsobou již tak walně se rozšířilo, že papežové Leo a Gelasiuš, jakž jsme již pravili, ku wyvrácení bludného učení kacířského právě opak toho nařizowati museli. Kdýž pak v pozdějších stoletích (zláště we 12. století) mnozí klášterníci ne-

kněží, aby se křem Páně náhodným vylitím nezneuctila, se kalicha docela zdržovali, a mimo to bludaři hlásati počali, že kdo chce celého Christa ve svátosti oltářní přijmouti, pod obojí způsobou svátost tu přijímati musí, viděli se představení Církve nuceny, přijímání pod jedinou způsobou nejenom schváliti laickým čili nekněžům, nýbrž i zvláštním zákonem předepsati, opíraje se zláště o tyto důvody: Předně aby se činem takovým ustavičně vyvracovala lichá domněnka bludařův, jakoby Christus Pán nebyl v jedné způsobě celý a nerozdílný přítomen; dále aby se při podávání kalicha nevyhlila křem Páně na zem a tím se nezneuctila; pak také proto, že nejsvětější svátost se ve způsobě vína, kteréž brzo porušení bere, pro nemocné dlouho zachovati nedá, jakož i to považení hodno, že by ve mnohých krajinách, kde víno neroste a které na sta mil od winných krajů vzdáleny jsou, víno jen s přemelikými nesnázemi a výlohami opatřeno býti mohlo, kdyby všickni věřící často, jak tomu Církvi svo. chce, svátost oltářní také pod způsobou vína přijímali. Posléze uči tomu ztuffenost, že mnohé osoby, zdravé i nemocné, čichu a chuti vína, které i po konsekraci (posvěcení) způsobu té ostávají, snést nemohou a že by za tou příčinou stolu Páně se vzdalovali; což by se tolikéž nepochybně u všech vzdělanějších stalo, kteří nejsou zvykli z jedné sklenky s jinými osobami píti, a kterým by se také přijímání znechutilo, kdyby z jednoho a téhož kalicha

s jinými píti museli. — Že příčiny tyto, pro které Církve přijímání pod jednou způsobou zákonem stanovila, závažné a postačitelné jsou, jde každému moudrému snadno na rozum, aniž možná v tom nepoznávati vedení Ducha svatého.

Takto ozbrojeni sítím víry pravé katolické můžeme beze škody odpůrcům Církve jíti vstříc a čtouče jich proticírkvní list budeme sice nebezpečnými trním a bodlácím kráčet, ale pod záštitou právě vyložené pravdy Boží doufati lze, že beze škody a bez rány ono trníště jizlivých bludů projdeme.

Klademe zde onen proticírkvní list kalissnický Kroměřížských proto v úplném obsahu, že by jinaké možná nebylo, listu Jana Kapistránova dokonale rozuměti.

A. List kalissnický. *)

„Pro hájení pravdy, že přijímání svátosti oltářní pod obojí způsobou, chleba i vína, věřícímu náležitě připravenému lidu sluší, posílají se ode kněží Kroměřížských vlastému mnichovi, kterýž pravdu tu nyní v Olomouci srštatě popírá a vyznavače její kaceřuje a zatracuje, čtyry tato níže psaná pravidla jako nějaký čtyrhelník (tetragonum) a žádá se od něho písemná odpověď.

*) List tento jakož i odpověď Jana Kapistránova jsou ze starého latinského rukopisu Olomoucké univerzitní bibliotéky (Ms. 2. VI. 6.) rukou prof. Matějem Brocházou vyprávěny a z latiny na jazyk náš přeloženy, při čemž i vztahem k jistému p. Dr. Chytilovi, archiváři moravskostátnímu za vřelou radu a ochotné přispění díky vyjádřiti sluší.

První pravidlo jesti: písmo swaté jest pravidlem víry, proti němuž, dobře-li se jemu vyrozumívá, žádná autorita (zákonitá moc), žádný rozum kteréhokoliv člověka, žádné ustanovení, žádný zvyk, žádný obyčej ničeho neplatí, staví-li se v odpor s písmem swatým. Pravidlo toto lze co samo sebou pravé a zřejmé pokládati. Potvrzuje se také výrokem sw. Augustina, kterýž v 2. knize o křesťu takto dí: „Kdož neví, že kanonické (řebidelné) písmo swaté jak starého tak nového zákona se v určitých svých mezích drží, a že se jemu před pozdějšími listy všech biskupův přednost dáti musí tou měrou, že nelze nikterak se rozpakovati a hádati zdali pravda neb slusno, cokoli v něm psáno.“

Druhé pravidlo jesti: Praktický čili výstonný život Christa Ježíše a jeho apóstolův, jakož i jiných jejich stoupencův v Církvi za swaté uznaných nejbliže, nejpravdivěji a nejzřejměji rozbírá a vykládá smysl písmu sw., pokud toho třeba ku spasení lidskému a zláště v tomto předmětu swátostním jest (smysl ten) na bílém dni. Nebo skutky Páně, předewším zážračné, nejzřejměji potvrzují víru jak starého tak nového zákona; pročž dí Spasitel (Jan. 10, 25): „Skutkové, kteréž já činím ve jměnu Otce svého, ti svědectví vydávají o mně (že já mesiáš jsem).“ A dále (w. 37 a 38): „Rečiním-li skutky Otce svého, newěřte mi. Pať-li činím, a nechcete-li mně věřiti, (aspoň) skutkům věřte.“ Totéž praví sw. Augustin

o nauce křesťanské ve knize čtvrté: „Zakoutoli má do sebe wznesšenost řeč mluvícího, přece většší wáhu má jeho život.“ — A učitel Lyra (Mikuláš) *) ve swém mravosloví prawi: „Wíce dokazují činy než slova.“ A Seneka (mudrc pohanský) ve své dwacáté epistole k Lucillowi dí, že slusněji, aby slova věci samou se dokázala a nikoli aby věc samými slovy se dokazovala.

Třetí pravidlo: Žádný rozbor čili výklad písma swatého není prospěšný, působivý a živý, není-li půwodně od samého Ducha swatého wzdělán. Nebo kdo jinak písmu swatému rozumí nežli Duch swatý žádá, jest kacířem; a jak dí sw. Jeronym w listu ke Galatům: „Kdožkoli písmu sw. zle rozumějí a je přewracují, Iziproroky se Ambrožem nazývají.“ Tolikéž Augustin ve čtvrté knize wyznání swých prawi: „Nikdo jiný mimo tebe Pane není učitelem prawdy, kdekoli a jakby koli byl proslul.“ —

*) Mikuláš Lyra, jeden z nejslownutnějších wykladačů písma sw. ve středověku, narodil se w Gboracu we Francousích z rodičů židovských. Poznam prawdu wtrý Christowy dal se pokřestiti a wstoupil do řádu minoritského r. 1291. Později šel do Paříže, kde na vysokých školách o písmu sw. veřejně přednášel jsa pro swou učenosť a zběhlost we starých jazycích, glásl se w hebrejštině obdivován. W Paříži také r. 1340 umřel zůstaviv po sobě pod jménem postilly výklad písma sw. w pět a padesáti knihách, o nichž 27 let byl pracoval. Dilo to bylo nejprwé w Římě r. 1441, pak w Basileji r. 1502 a 1508 tištěno a jemu tak velká ceua a wážnoť přikládána, že přislowim se stalo: „Si Lyra non lyrasset, Lutherus non saltasset,“ (kdyby Lyra nebyla žwučila, nebyla by noha Lutherowa křepčila t. j. kdyby Lyra nebyl swého výkladu písma psal, nebyl by Luther swého překlada písma domekl).

Tentýž ve knize o Trojici dí: „Zatoukoli kdo vyniká výmluvností, ostrovtipností v hádání neb lahodou řeči, přece pracovník přese všechno snažení své, působiti zevnitř, marně se namáhá, nepůsobí-li spolu s ním potají sám Stvořitel uvnitř. Nebo „všeliké dání výborné a každý dar dokonalý s hurn jest, sestupující od Otce světél.“ (Zač. 1, 17.)

Čtvrté pravidlo: Čtyři sv. učitelové všeobecné Církve, totiž sv. Jeronym, sv. Ambrož, sv. Augustin a sv. Řehoř a jiní, jenžto důmyslností nadání, učením-se vycvičení, v úsudcích skromní a bezvášniví jsou, blížeji a přesněji rozbírají a vykládají písmo svaté, zláště tam, kde se úplně shodují, nežli tisíce moderných (nynějšších) rozbíratelů a pojednávatelů nakažených ohavným světáctvím, jedem hadím a lacinějším svatofušečným. Neboť oněm netoliko před modernými vykladači, nýbrž před samými papeži se u vykládání písma svatého přednost dává, jak vysvětluje z druhého církevních ustanovení a t. d.

Výsledek prvního pravidla. Ježto tedy dotčené přijímání obecného lidu pod obojí způsobou jest pravdou písma svatého, jak se později ukáže: vyplývá z prvního pravidla, že proti němu nelze připustiti autoritu čili rozum kteréhokoliv člověka nebo kteréhokoliv ustanovení anebo zvyk čili obyčej, stojí-li v odporu s písmem svatým. A protože průpověď mnichova (Jana Kapistrána) proti této pravdě písma sv. čelí a ji kacířuje, vyplývá z toho a do-

ſvědčuje ſe tím, že ſtojí w odporu ſ piſmem ſwatým a tudyž nižáduým ſpůſobem ſe připuſtiti a trpěti nemá.

Wýſledek druhého pravidla. Protože mimo to dotčená prawda o přijímání obecného lidu pod obojí ſpůſobou jeſt uſtánovením, prarí (jednáním) Chriſtowou a podáním apoſtolſkým jakož i obyčejem prwotné Církwe, jak z ewangelii a I. ep. ke Kor. 2. wyſwítá: wyplývá z druhého pravidla, že uwezené již uſtánovení, podání a prare (obyčej jednati) prawdivěji, žřejměji a bližěji wykládají piſmo ſwaté o potřebě, hláſati přijímání (pod obojí ſpůſobou) nežli kterýkoli jim odporný rozbor a wýklad nowějších.

Wýſledek třetího pravidla. Poněwadž nad to wſſe dotčená prawda o přijímání pod obojí ſpůſobou ſe ſwým prawým wýkladem totíž ſ prarí Chriſtowou, apoſtola a Církwe prwotné w nich neklamně od Duchu ſwatého wypracována byla: tedy wyplývá z třetího pravidla, že křeſtanſkému lidu jeſt proſpěſſná, půſobivá, živá a ſpaſná. Tomu-li tať, bude uſtánovení a obyčej kohokoli prawdě té protivný neproſpěſſným a wěřicím Páně zatratitelným a piſmu ſwatému zjewně odporujícím a tudyž podle prwního pravidla ſe niſterať přijímati a trpěti nemá.

Wýſledek čtvrtého pravidla. Poněwadž mimo to prawda dotčeného přijímání učiteli nadřečenými doſtatečně a jaſně wyložena a tudyž její prare čili její w životě pro-

wozowání mnohonásobně doswědčeno co lidu křesťanskému potřebné a spasné: vyplývá ze čtvrtého pravidla, že jejich rozbor a výklad jest spolehlivější a nade všechna ustanowení a zvyky moderné přesnější, pravdivější a písmu swatému bližší a tudyž od westterých měřících Christowých se jemu přednost dáti sluší.

Abby pak se biledně ořázalo, že dotčená prawda písma swatého, rozuměj přijímání swátosti oltářní pod obojí spůsobou od lidu, písmem swatým, swatými učiteli dotčenými a jinými pojednawateli dostatečně potvrzena a doswědčena jest co křesťanskému lidu potřebná, prospěšná a spasná, uvádíme následující zřejmé důvody. Píseň Matouš (26, 26—28.): „A když oni večereli, wzal Ježíš chléb a dobrořečil, i lámal a dáwal uředlníkům swým,“ a řekl: „Wezměte a jezte: toto jest tělo mé.“ „A wzał kalich díky činil, a dal jim“ řka: „Píte z toho wšickni. Nebo to jest krew má nowého zákona, kteráž za mnohé wylita bude na odpustění hříchů.“ — Totéž čísti lze u Marka 14. a Luk. 22. U Jana k. 6, 54. řekl Ježíš uředlníkům a zástupům židowským: „Amien, amien prawím wám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krwe, nebudete míti života w sobě.“ Kde glosa čili wysvětliwka dí: „Až posud neučinil Pán zmínky o požívání swátosti oltářní a newi-li se spůsob jejího podáváníí a požívání, přece slova: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti

jeho trve,“ — dosti zřejmě ho naznačují. *) A slovo dále položené „kdo jí“ (mé tělo), dle glosa čili vysvětlivka, vykládají někteří svatí o požívání svátosti oltářní a dobře mají. Pavel dle (I. Kor. 11.): „Já zajiště přijal jsem ode Pána, což i vydal jsem vám, že Pán Ježíš v tu noc, v kterouž zrazen byl, vzal chléb, a díky čině lámal a řekl: Vezměte a jezte: toto jest tělo mé, kteréz za vás vydáno bude: to činíte na mou památku. Takž vzal i kalich když powečeřel řka: Tento kalich jest nová smlouva v mé krvi, to činíte, kolikrátkoli pítí budete, na mou památku. Nebo kolikrátkoli budete jísti chléb tento a z kalicha toho pítí: smrt Páně zvěstovati budete, dokavadž nepřijde.“ — A dále: „Zkusíť pak sám sebe člověk, a tak z toho chleba jež a z kalicha pít.“ — Augustin **) dle: „Kdykoli se hostie

*) Zapomínají zde kaliffnickí kněží ti, že v duchovních věcech jísti a pítí, jako pokrm a nápoj, jedno a totéž — totiž duchovní občerstvení — naznačují. Že pak se o jedeni a pítí mluví, naznačuje se tím toliko úplnost neb dokonalost ouho duchovního občerstvení. Zapomínají též, že zde slůvko a (a nebudete-li pítí) znamená tolik co „nebo“ podle způsobu mluvy hebrejské k. p. když praví sv. Petr ke chronému: „Stata a stříbra nemám, t. j. zlata a nebo stříbra nemám;“ jinak by život věčný nemohl samými slovy Christovými přičinut býti tomu, kdo pouze způsobu chleba přijímá; nebo dle Christus sám: „Kdo jí chléb tento, žít bude na věky.“ Nikoli ale nebočíme se, že by Christus byl také řekl: „Kdo pije wino to, žít bude na věky.“

**) Nejsou to slova sv. Augustina, nýbrž sv. Prospera, kterýž na začátku pátého století se narodil a horlivým svatého Augustina ctitel a obhájcem byl, jakž toho dosvědčují jeho spisy: „Re-

láme a krev Páně se vyliwá z kalicha do úst věřících, co tím jiného se naznačuje leč obětování těla Páně na kříži a wytěkání jeho krve z boku?“ Tenthž Augustin we spisu o městě Božím dí: Protože smrti Páně jsme wyswobození byli, wyznačujeme památku toho požíwaním těla a pitím krve, které obě pro nás obětowány jsou. A w ředible o konsekraci (posvěcení) dí se: „Augustin, kteržž kalich, to jest krev Christowu, pro sebe klade, co jinou ni-

sponsiones ad capitula calumniantium (id est Augustinum) Gallorum“ a „Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.“ Swatý Prosper byl laik a psal mimo již dotčená díla také chroniku světodějin, pak 106 mensších básní jakož i pojednání o milosti Boží a o swobodné wůli.

Ze slow sw. Prospera, jakož i ze slow ostatních otcůw, která se zde uvádějí, toliko zawíratí lze, že tenkrát i laikové pod obojí způsobou ponejwice přijímali. My wšak wíme, proč tomu Církew sw. tenkrát tak chtěla. Naporučeno to tehdej, jak již podořknuto, pro wywrácení bludůw Manichejských, mezi nimiž i ten byl, že wíno jest wýplodem báblowým. Nikde ale we wšech tuto uwezených textech newyřknuto, jak tomu onino kalíšníci chtěli, žeby Christus Pán přijímání pod obojí způsobou i laikům byl přikázal, aueb že by takové přijímání ke spasení newyhnutelně potřebno bylo.

Marně se tedy kalíšníci na texty ony potahowali a podnes potahují, jelikož z nich newynplývá, co oni z nich domobití chtějí. Abychom ze mnohých důkazů aspoň jeden podali, uwádíme zde slowa sw. Augustina z téhož díla, na něž se

lost rozdílnou ode stolu, to jest od těla, jej klade, ježto přece ani tělo bez krmve, ani krmv bez těla býti neb přijímati se nemůže, aniž jsou tam dvě svátosti, nýbrž jedua toliko, avšak není ani tělo krmví, ani krmv tělem, a chléb se promění v tělo a víno v krmv ale nikoli naopak a pod rozličnými spůsobami se oboji přijímá. — Proto tž rozděljuje stůl a kalich co rozličné milosti jak bí glosa při vykládání žalmu 22.: Připravil jsi před obličejem

kalifornici odvolávali totiž ze spisu jeho: „O měšť Božím“ a připomínáme ještě jednou, že sv. Augustin před svým obrácením sám býval Manichejem a napotom po svém obrácení proti Manichejům se vši silou mohutného ducha svého bojoval. A hle! tento učitel Církve ve 20. knize dotčeného spisu v kapitole deváté (na str. 111 podle překladu Gelakowského v Praze 1832) mluví o přijímání při oběti nisse sv., a podobňuje toliko přijímání těla Páue, a nikoli také přijímání krmve jeho, ač by toho proti Manichejům bylo smíchovaně třeba bývalo.“ Nebo praví: „Neoblučujíc se dusse zemřelých nábožných lidí ode Církve, která i nyní jest královstvím Christovým; jinak by při oltáři u přijímání těla Páue uenwzpomínalo se o nich.“ Následující slova již nemluví o této svátosti, nýbrž připomínají křest swatý. — Obzvlášť však měliby si kalifornici a měliby si vůbec všichni rozkolníci pokusiti slovo téhož sv. učitele v témže spisu (ve knize 21. kap. 25. str. 236 a 237), kdež takto bí: „Není také nemístná tuto otázka, která se bráti mají slova Pána nasseho, tam kde praví: „Toto jest chléb ten s uebe sstupující, kdožby toll jej jeťl, uenmřet. Já jsem ten chléb živý, jenž

mým stál proti těm, kteříž sužují mne. Pomazal jsi olejem hlavy mé a kalich můj opojující jak znamenitý jest.“ — Jeronym dí: „Kterí svátosti oltářní slouží a krev Páně národům jeho rozdávají, bezbožně se prohřěšují na zákoně Christovu domnívajíce se, že slova modlicího svátosti tuto utvořují a že k tomu toliko slavnostné modlitby třeba a nikoli také zásluby kněžům,“ o nichž se praví: „Kněž jakoukoli by měl postřevnu na sobě nemá při-

šem s nebe sestoupil; bude-li kdo jísti z toho chleba, živo bude na věky. (Jan. 6, 50.)“ — Kterým ale nyní na to odpovídáme, ob těch váží tento smysl i ti, jimž později odpověď dáti hodláme, a kteříž osvobození takového (ob věčného ztracení) neslibují všechněm přijavším svátosti křtu a těla Christova, nýbrž jediné katolíkům, byl ostatně jakoliž živi byli (což ovšem nemožno). Neboť jak se slyšeti dávají — nepožívali jsou těla Christova jediné ve svátosti, alebrž ve skutku samém, jsouce totiž posramení v samém těle jeho, o němž apoštol byl pověděl: „Jeden chléb, jedno tělo mnozí jsme.“ (I. Kor. 10, 17). Kdož tedy jest v jednotě těla jeho, t. j. kdo ve spojení oudů křesťanůch se nalézá, kteréhožto těla tajemství obvyčejně věřící s oltáře přijímají: o tom právě říci se může, že požívá tělo Christovo a že pije krev Christovu. A protož také kacířové a rozkolníci, odloučivše se od jednoty těla toho, mohou sice tutéž svátost přijímati, leč nepřijímají ji ku svému užítku, nýbrž k své záhubě, ježto tudíž spíše těžší soud na se uvalují, nežli aby později vysvobození býti měli; neboť nenacházejí se v tom svazku pokoje,

stoupiti k oltáři, by obětoval Pánu (w Sofoniáše pror.)“ Neboť praví: „Co krew Páně jest, nenaucili jste se znáti toliko slyšením, nýbrž pitím. Kterážto krew se na obě věřeje klade, kdož se nejenom ústem těla, nýbrž i ústem srdce čerpa. Nebo na obě věřeje položena jest krew Beránkova, kdož ústama se běře k vykoupení a srdcem t. j. žádostivou myslí na ní ku napodobňování se pamatuje. A dále: W tomto tajemství jakoby umíral, a jeho tělo se

kteřý touto svátostí se wypodobňuje. — Leč opět i tito, jenž dobře rozumují, řkouce, že nedá se říci o tom, žeby požíval těla Christova, kdo není w těle Christově, nedobře připo-
vídají těm wysvobození svým časem a muč věčného ohně, kteříž od jednoty téhož těla se odtrhli, a buď w kacířství anebo w pohanšou modloslužbu upadli. Předně měli by pomáhati, jak nedůsledné a pravé více nastrž odporu bylo by toto učení, kdožby mnozí, neřkn-li všickni, kteří wystoupivše z lůna Církve katolické, bezbožných kacířství nastropili a zvláštních sekt pozakládali, daleko lepšího požívali práva, nežli ti, co do jejich osidel uběhli a kteří nikdy katolici nebyli. Z jakžby mělo osvoboditi věčných trestů tyto hlavy kacířů, že w katolické Církvi křtěni byli, a že před tím přijímali svátost těla Christova, byvše w pravém těle jeho, ježto ovšem horší jest odpadlec od víry a z opadlce učiněný odpůrce její, nežli ten, jenž uštkn od té víry neodstoupil, ku které se nikdy nehláší. Za druhé poráží se také sám apóstol w těchže prouesšených slovech, předpovídaje o toutéž pravdivosti po wypočítání oněch tělesných skutků: „Kteréžto kdožkoli činil, království Boží vládnouti nebude.“

ossude přijímá a tu spásá lidu rozdává, jeho krev již se newylévá w ruce newěřících, nýbrž wtěká do úst wěřících“ (w homilii melit.).

— Ambrož dí: „Protože smrti Páně byli jsme wykoupeni, slusno bychom toho pamětlivi byli při požívání těla a pití krve jeho, čímž jsme i nowého závětu dosáhli, to jest nowého zákona, kterýž wsechny člowěky, jeho poslusné, řissi nebeské odewzdává. Zákon tedy krwi ustanowen jest, jelikož božského dobrodini swědectwím jest krev Páně, odtud obě pro ochranu těla i dusse přijímáme, ježto tělo Páně pro spásu těla, krev ale pro dusši se přijímá a wylita byla. Jakož to i Mojžiš byl předpodobnil řka: „Pleť (maso), wece, pro wasse tělo se obětowati bude, krev pak pro dusši.“ Proto i zákon zapowídá jedení krve, že se I. Kor. 11. praví: Kolikrátkoli a t. d.

Tomáš Akwinský: „Ačkoli celý Kristus w obojí způsobě jest, přece ne nadarmo se pod obojí způsobou dává. Nebo nejpředněji zapotřebí toho k wyobrazení umučení Páně, při němž se krev od těla oddělila na různno. Proto také we formě konsekrace (poswěcowání) krve se zmínka činí o jejím wylití. Za druhé jest to přiměřeno užívání této swátosti, aby na různno se tělo Christowo podávalo wěřícím w pokrm a na různno krev Christowa w nápoj. Za třetí co do účinku jest záhodno, pod rozdílnými způsobami rozdáwati samým wěřícím, jelikož tělo Christowo se podává pro blaho těla a krev pro blaho dusse (3. d. Soubr. o. 76

čl. 2). — Mikuláš z Eyrn píse: Píte wíno, jež jsem wám mísil t. j. proměnil w krew swou we způsobě wina, jemuž se přiměštuje woda, nebo obojí způsobu za starodáwna podávána věřícím“ (při wykládání slow we Příslovích ž. 9: jezte chléb můj a píte wíno, jež jsem smísila wám). Jiné wssak spisy swatých učitelů jakož i ředidla a wýroky Církwe, abychom krátkostí šetrili, tuto pomijíme.

Toliko jedno jestě na konci položiti a připomenouti za hodné máme, totiž že základu jiného nikdo položiti nemůže mimo ten, jež nám byl položil Pán Ježíš Kristus. Nebo kde není Kristus základem, tam žádný dobrý stůl není wybudován. Poněwadž tedy Kristus, Bůh a člověk wsemohoucí a wswědouch, kterýž we swých wyučowáních ani oklamati, ani oklamán býti nemohl, sám nejprohlídawějšsim jest půwodcem tohoto laičůw přijímání pod obojí způsobou, jakž i sněm Kostnický a Basijský spolu s prwotnou Církwí wyznávají, která dle swatého Bedy jest jakoby matka a učitelka nynějšší Církwe: proto podle wýroku téhož Bedy w homilii (řeči) welikonoční řkoucího: „Telikož nejlepšsim jest ředidlem žiwota, příkladu prwotné Církwe we wsem následowati,“ s wěšší jistotou a bezpečností směle se projádrujeme: By někdo z lidí, anobrž jak di apóstol, by anděl s nebe přišed kázal wám něco jiného, nežli wám kázáno, musil by každý věřící nad ním tutěž kletbu wyřici, a tu ewangelickou a apóstolskou již zwěstowanou prawdu

welkodussně hájiti, kterážto nade wssemi mnichy, fráli a suěmy dobrotiwou wítězitelskou zůstává a mohutní a žije na wždy a wrch obdrží na wěky. Amen.“

B. Odpověď Jana Kapistrána.

Úvod.

Pro prawdu nejswětější swátosti oltární pod jednou tolíko spůsobou pro lid swětstý katolický a wěřící, kteráž nikoli od kněží Kroměřských, nýbrž od samého Ježíše Christa ustanowena, utworzena a od swaté římské a wsseobecné Církwe co do spůsobu přijímání uspořádána podle obřadu, obyčeje a zvyku swaté římské a wsseobecné Církwe rntěrující, což se jakožto zákon zachowáwati má. Neschůsno zajiště, aby někdo buď z papežuw nebo z řádum pozdějších wywracowal pravidlo, jež stolici swatého Petra zachowáwati widí a učiti slusí — dle sw. Augustina (ke Kasulanowi knězi): „We wěcech, we kterých písmo sw. nic jistého neustanowuje, platí zvyk lidu Božího a řádu čili ustanowení starších co zákon.“ A jako přestupitele zákonůw Božských tak i powrchowací obnčejuw církewních mají tloceni býti. We knize proti Manichejům týž Augustin dí: „Na biledui jest, že we wěci pochybné platí autorita (zakonná moc) Církwe katolické, která se pewně opírá o prasídla samých zakladatelůw apóstolůw, strže neprotrženou řadu jejich nástupců biskupůw až podnes trwající, jakož i o souhlas tolika

národům. Z čehož přejasně vysvítá náplň papežské autority, kteroužto obecně apoštolskou jmenujeme, jelikož papež co nejvyšší biskup k plnosti moci povolán, ostatní pak (biskupové) toliko ku části péče. V rozepřích věroučných a v jakýchkoli o víře pochybnostech přináleží jí (Sirkwi římské) rozsudek a k ní co k matce všech katolíkův a co k nejvyšší moci se pro rozhodnutí odvoluje a vyjádření pravdy od katolíkův zveššad žádá.“

Nemohu se tedy nediviti Vám, kněží Kroměřížští, já bratr Jan Kapistrán z řádu menších nejmešší a nehodný komisař apoštolský, všeobecným vyšetřovatelem kacířské nepravosti po celém světě ustanovený od svaté stolice apoštolské ač nehoden jsa, a sice od papeže blahé paměti Martina V., jakž pravým listem apoštolským zřejmě dokázati mohu, jehož pak Vy na posměch toliko mnichem vlastním nazýváte, jenž prý ostře dotírá na přijímání pod oboji způsobou, je zatracuje a kacíruje, a je-muž ište na způsob tetragonu (čtyrhelníku) poslali čtyry pravidla. Snažíte se cizá slova vmišiti, kterým vsťat (odpusťtež) zhola nerozumíte nemědouce ani, jak se slovo tetragon skloňuje a kde se nalézá. Tetragon je figura matematická čtyry uhly přímé mající, tak jako tetrameter (čtyrměr) jsou versse čtyrstopé, a tetraptota jsou slova, kteráž toliko čtyry pády mají a tetrarcha je tolik co čtvrták, jenž čtvrtým dílem království vládné. Míňte opičím způsobem něco vystaviti, čeho není, a pravíte

že na způsob tetragonii se mně čtyry pravidla posílají. Kdyby jste byli „tetragonæ“ řekli, byl bych sobě pomyslel, že to snad druhý neb třetí pád v jednotném počtu čili první pád v počtu množném. To jsem však jen proto podotknul, že se jinak co nejspřávněji a nejslávochlibněji psáti vynasnažujete, jakž to váš soudruhové pro páru a dým marné slávy časné činívali. Jestli to zvykem hadové lestnosti jazykem froutiti a slova svá jedovatým pomazávati medem.

Nejsou pak ona pravidla, jež mi píšete, sestavena a vynalezena teprve ode kněží z Kroměříže, nýbrž sestaveno jich (z ústních a písemných výroků kněží) deset a nikoli čtyry na sněmu Kostnickém, dobře-li se pamatují, od nejdůstojnějšího otce a pána pana Jana z Turekrematy, teď nejdůstojnějšího kněze kardinála s titulem (chrámu) sv. Sírta (v jeho pojednání *) proti kněžství Wiclefa, Husa a Jeronyma předků vašich, jež teď co svaté ctíti se neostýcháte proti úsudku a ustanovení

*) V jeho pojednání: „O těle Páně proti Čechům.“ Jan z Turekrematy (Torkvemada), rodem španěl, vyhnaný co reholník dominikánského velikon učení a poslán od papeže Eugenia co jeho důvěrník na sněm Kostnický, kde také proti přechmatům některých sněmovníků autoritu papežskou ostrovtipně a rázně hájil. K tomu cíli také sepsal „obranu Eugenia IV.“, ve které pravý poněkud všeobecných sněmů ku papeži dokonale vysvětlil. Pro své veliké zásluhy o stolici papežskou byl také r. 1439 kardinálskou důstojností vyznačen. Dokončil život svůj r. 1468 jsa 80 let star, a zůstavil po sobě mnoho spisů, mezi nimiž také onen výše položený o těle Božím proti Čechům.“

svatého sněmu Kostnického, jenž tehdaž Církvi katolickou zastupoval.

I. Díl.

Wyvrácení námitek kalissnických.

1. Pravíte nejprvé, že písmo sv. jest pravidlem víry, proti němuž, dobře-li se jemu rozumí, žádná autorita, žádný rozum kteréhokoli člověka a t. d. nic neplatí. Co ale, špatně-li či nejapně se jemu rozumí? Zjistě tu zapotřebí bude k někomu vyššímu se pro smysl pravý utéci, jak již výše co nejžřejměji dokázáno. A uvažíme-li dobře slova Augustinova o jediném křesťu: „Kdože není“ a t. d., — poznáváme, že toliko říci chce: „Od té doby co obsah písmá svatého jak starého tak nového zákona od Církve svaté přijat a potvrzen byl, nesmí se nikterak rozpakovati, proč pravdivé a dobré jest, o čem se ví, že v něm psáno stojí.“ Tolikéž o slově „kanonické,“ an dí: Kdože není, že kanonické (ředidelné) písmo sv. se v jistých mezích drží a t. d. Nebo kánon (řecké slovo) jest Latinskum tolik co pravidlo (ředidlo) a zvyk čili řád potvrzený. Protož dí Augustin tautéz: „Nevěřil bych evangeliu, kdyby mne k tomu nepohnula Církve.“ Kanonické tedy písmo svaté jest to, které náležitěmu vyšetření podrobeno bymši od svaté římské všeobecné rytčující Církve potvrzeno bylo. Nebo, jak dí Isidor (kn. 6. Etym.), kánon řecké slovo znamená tolik co pravidlo neb ředidlo. Ředi-

dlem pak písmo svaté proto nazváno, že dobře člověka řídí aniž ho z cesty táhne. Jiní pravili, že nazváno ředidlem buď proto, aby řídilo anebo aby pravidlo sřechetného života podávalo aneb rozpustilého a zlého naprawovalo. Medidla pak suémůw všeobecných od času Konstantinových počínají. Nebo we předešlých stoletích pro zuřivá protirensství nebylo nikterak možno (takovýmto způsobem) poučovati národy. Tím se stalo, že křesťanstvo rozličnými kacířstvími roztrženo, jelikož biskupům shromáždití se w jeden sbor nedovoleno až za času dotčeného císaře. Neboť tento dal křesťanům swobodnů k wolnému se shromážďování. Pod ním také swatí otcové na sboru Nicenském z celého swěta se sešli a podle wíry ewangelické a apostolské druhé wyznání wíry po apostolech wydali. Ejhle, nejmilejší, chcete-li zrak duchovní otewřítí, jasné poznáte, že autorita (zákonitá moc) Christowa w Petrowi nejhlavněji zůstala a w ostatních apostolích přibýtně. Od Petra ale a ostatních apostolů přěšla jak známo na jejich řádné nástupce. Proto i také sám Pán Ježíš Christus řekl (Jan 15, 5.): „Jáť jsem winný kmen, wy ratolesti: kdo zůstává we mně a já w něm, ten nese owoce mnohé; nebo beze mne nic (dobrého) nemůžete učiniti.“ Činž naznačiti chtěl sjednocení údůw s hlavou, kterouž sám jest Ježíš Christus. Za tuto jednotu modlil se Pán Ježíš s velikým úsilím k Otci w nejsvětější uoci té, když byl slawil poslední wečeři swou, řka

(Jan 17, 11.): „Otče svatý, zachovej je ve jmenu svém, kteréž si mně dal, aby byli jedno jako i my.“ Dále (w. 17.): „Posvětiž ich v pravdě. Neč tvá pravda jest.“ A dále (w. 20.): „Neprosím pak toliko za ně, ale i za ty, kteříž slovem jejich uvěří ve mne, aby všickni jedno byli, jako ty Otče ve mně, a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli: aby uvěřil svět, že ty jsi mne poslal. I já slávu, kterouž jsi mi dal, dal jsem jim: aby byli jedno, jakož i my jedno jsme. Já v nich a ty ve mně: aby dokonáni byli v jedno.“ Hle! co znamenají tedy slova: „Nebudete-li jísti a nebudete-li píti u Jana v kap. šesté. Veztež tedy s námi pravdu víry a píte s námi lásku Christovu, neboť Bůh lásku jest a kdož zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm. (I. Jan. 4, 16.) Kdež také se praví: „Potom poznáváme ducha pravdy a ducha bludu. Milujeme-li se wspolek, Bůh v nás zůstává a láska jeho v nás dokonala jest. — A my jsme poznali a uvěřili o lásce, kterouž Bůh má k nám.“ — Podobně mluvil i Petr, když Kristus sám ústně lidu vykládal slova, jež dříve byl pronesl: „Nebudete-li jísti a nebudete-li píti a t. d. A dále doložil Pán (Jan. 6, 52.): „Kdož ji mne, i on živo bude pro mne.“ Viz, jak dostatečno jísti spůsobem tím, kterým tomu Kristus rozumí. „Tento jest chléb s nebe sstupující,“ wece Pán (Jan. 6, 50.) a neřekl: „Toto jest víno s nebe sstupující,“ aniž které o víně zmínky činí. A opět dí (Jan.

6, 52.) „Bude-liš kdo jísti z chleba tohoto, živo bude na věky.“ A nikoli neřekl: „Bude-liš kdo z vína tohoto píti, živo bude na věky.“ — Ani kdýž řekl: „Píte z toho wšickni“ (Mat. 26, 27.), jste četli, že by byl wíno, neb wodu, mléko, čili med aneb balsam čili jakoukoli tekutinu do kalicha wpusťil, uňbrž toliko doložil: „Nebo to jest krew má nowého zákona, kteráž za mnohé wylita bude na odpustění hříchů.“ Přidal ale také: „Prawím pak wám: Žel nebudu od této chvíle píti z toho plodu winného kořene.“ A u Marka w kap. 14. w. 23, 24. stojí psáno: A wzaw kalich, díky čině dal jim, a pili z něho wšickni. *) I řekl jim: „Tato jest krew má nowého zákona.“ — U Luk. w kap. 22, w. 17. čte se: A wzaw kalich díky činil a řekl: „Wezměte jej a rozdělte mezi sebou. Neboť prawím wám, žel nebudu píti z plodu winného kořene, až králowství Boží přijde.“ — A wyšše řekl: „Nebo prawím

*) Kallssnici jakož i později protestanti se rádi na slova Páně: Píte z něho wšickni — potahowali, chtějí dokázati, že prý slovy těmi přijímání pod obojí způsobem wšem bez rozdílu stawn či světského či duchowního přikázáno, a to prý tím wíce, poněwadž prý ne bez příčiny jenom při kalichu Pán slovo „wšickni“ přidal, ježto při způsobě chleba toliko řekl: „Wezměte a jezte, totoť jest tělo mé.“ Předwídal prý, že we přístich časech představení Cirkwe se opowázl, laiky ob píti kalicha wylučowati, čemuž prý slovem „wšickni“ překaziti chtěl. Wšak takový wýklad písmu sw. jest docela lichý a nejapný. Nebo při způsobě chleba neřekl Pán: Jezte wšickni, protože každému sám podal část způsobu té; při kalichu wšak bylo mu jinak činiti. Podal totiž kalich jednemu chťse, aby wypit z něho částku, podal ho druhému, a ten totéž učiniv podal ho třetímu, ažby tak kalich wšech dwanácte apóstolů oběšel.

vám, žeť ho již více nebudu jísti, dokud se nenaplní v království Božím.“

Podle toho Vy, kteříž písmo svaté ne-
japným a převráceným výkladem se svým
libůstkám natabujete, řeknete: Tedy od té doby
Ježíš Kristus ani nejedl ani nepil po svém
vzkříšení, nýbrž jísti a píti bude teprv v den
soudný, ježto tenkrát vyplní slovo: A přijde
království Boží. A tak samého Christa Ježíše
vydáte za lháře a podvodníka. Neboť buď
po svém vzkříšení jedl a pil, čili nejedl a
nepil. Ať však bileduě dokázati lze, že jedl a
pil. V jedení mluví se u Lukáše v poslední
kap., kdež Pán dí: „Máte-li zde něco, ježto
by se pojedlo? A oni podali jemu kusy ryby
pečené, a plástu střídi. A když pojedl před
nimi, vzam ostatky dal jim.“ Žeť pak také
pil, vysvětluje svědectví Petra a samého
evangelisty Lukáše ve skutcích apostolských (10),
kde Petr po obrácení Kornelia pravil o Ježíši

Chťel tedy oučeni slovy „píte z něho všickni“ říci:
Rozdělte ho tak mezi sebou, aby každý z něho část došla.“ Apo-
stolům však to proto přikázáno od Pána, poněvadž nči-
nění jsou všickni křesťany, anť uim všechuěm řekl: „To
činite na mou památku.“ Při čemž i to považiti hodno,
že svátost oltářní ustanowena teprv po jedení beránka co
obrazu jejího, při čemž se již bylo spolu pilo. Ježto pak
jedení pokrmu a požívání nápoje nebeského zcela novou
od onoho beránka rozdílnou požitkou bylo, a Pán Chťel,
aby všickni apostolové této duchovní požitky se účastnými
stali, a nikdo z nich se od té nové požitky newyhledoval
výmluwou, že již nasycen, aneb že již z kalicha nic na
něho nedošlo, tedy obzvláště n kalicha, kterého Pán ne-
podával jednomu každému, jako n způsobu chleba byl
činil, přidáno od něho: „Píte z něho všickni.“

Christu: „Jehožto zamordovali pověšiwše na dřevě, toho Bůh wzkrísil třetího dne a spůsobil to, aby zjemen byl ne všemu lidu, ale svědkům k tomu předřízeným od Boha, nám kteří jsme jedli a pili s ním po jeho z mrtvých wstání.“ Zisto tedy, že Pán jedl a pil (po swém wzkrísšení) *), a přece ještě w nás se newyplnilo království Boží, vyplnilo však se w tom okamženi, když wstával z mrtvých. A tak co nejlépe se ewangelium s ewangeliem shoduje a jedno místo písma swatého druhým místem se wysvětluje.

Slyšme tedy, jak sám Christus Ježíš slova: „Nebudete-li jísti a nebudete-li pít“ — wyložil řka: „Duch jest, kterýž obživuje, tělo nic neprospívá, slova, kteráž já mluvil jsem wám, duch a život jsou. Ale jsou některé z vás, kteříž newěří. **) Ejhle, kteráť Christus

*) Pán jedl a pil po swém wzkrísšení, nikoli proto, žeby toho oslawené tělo jeho bylo potřebovalo, nýbrž proto aby učetlných předsvědčil, že nikoli zdánlivě nýbrž opravdivé tělo má. Nebo oslawené tělo ac poformu a nápoje nepotřebuje, přece co opravdivé tělo takové požitky schopno jest.

**) Aby se slowům Christovým: „Nebudete-li jísti těla mého a pít mé krve“ — dostatečně rozumělo, zapotřebí na frátce projíti obsah celé šesté kapitoly w ewangelii sw. Jana. Od 1. až do 26. verše wypravuje Jan záračné rozumužení chleběm od Christa požehnaných; od w. 27. mluví o Christu, jak se sám chlebem nebeským nazýwal a wšak w sebe samého co nebeský chleb přislubujícího žádal; od w. 51 pak až ku konci uvádí Jan Christa jasněji a zewrubněji mluvícího o po-

o víře mluví řka: Nebudete-li jísti a nebudete-li píti a t. d. Nebo dokládá se hned také od Jana evangelisty tamtéž (VI. kap. w. 65.): „Věděl jistě Ježíš od počátku, kdoby byl neměřící a kdo by ho měl zraditi.“ Jsouť to slova Jana, kterýž svědectví vydává o těch věcech, a vímeť, že pravé jest svědectví jeho. — Tohotéž dosvědčuje také tamže Petr, kterýž, když řekl Ježíš ke dvanácti: „Zdaliž i vy chcete odejiti?“ — odpověděl: „Pane, ke komu

waze, o účincích a o potřebě onoho chleba nebeského. Poněmadž w této poslední částce Pán sám mluvějící předessly wýrok svůj o chlebě nebesém objasňuje, nebude od místa, kde celý text položiti: Jáť jsem (ten) chleb živý, jenž jsem s nebe sstoupil. Bude-liť kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky: a chléb, kterýž já dám, tělo mé jest (těrčž já dám) za život světa. Tedy hádali se lidé wespolek řkouce: Kterak může tento nám dáti tělo své k jedení? Protož řekl jim Ježíš: Amen, amen pravím wám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka, a píti jeho krew, nebudete mítti života w sobě. Kdož ji mé tělo a pije mou krew, máť život věčný: a jáť jej wzkřísím w nejpоследnější den. Nebo tělo mé právě jest pokrm: a krew má právě jest nápoj. Kdož ji mé tělo a pije mou krew, we mně přebývá a já w něm. Jakož mne poslal živý Otec i já živ jsem pro Otce: a kdož ji mne, i on živ bude pro mne. Tentot jest chléb, kterýž s nebe sstoupil. Ne jako otcowé waffl jedli manu a zemčeli. Kdož ji chléb tento, živ bude na věky.“ — Někteří z nowějších protestantů chtěli a chleji slova tato toliko na wiru w Christa, a nikoli na swátost oltářní potahowati. Uvšak neprávě, což předuž

půjdeme? Ty slova věčného života máš a my jsme uwěřili a poznali, že jsi ty Kristus Syn Boží.“ — Hle! kterať Petr slova Páně: Nebudete-li jísti a píti a t. d. — o víře w Christa rozumí. — Protož také tamtéž psáno, že řekl Pán: „Pracujte o pokrm, ne kterýž hyne, ale kterýž zůstává k životu věčnému, ježž Syn člověka dá wám.“ Tedy řekli jemu: „Co budeme činiti, abychom dělali dílo Boží?“ — Odpověděl Ježíš a řekl jim: „Totol jest

wyswítá z podobensství od many wzatého, kterážto many židé na poušti požívali, a kterouž i Kristus awšak mnohem wzneseuší a slawnější, swým wěřícím podati přislubuje, za druhé z toho, že mluví o jedení těla a pítí krwe své, kterážto wýrazy židům welmi protivné byly, kterých wšak Kristus neodmítl, což by zajisté byl učinil, kdyby byl chtěl, aby toliko o víře w něho ona slova se wykládala; posléze wyswítá to také z ustanowicného protikladu, jehož užívá Kristus, an téměř neustále mluví netoliko o pokrmu, nýbrž také o nápoji, netoliko o těle, nýbrž také o krwi, netoliko o jedení, nýbrž také o pítí. Kterážto protiklad by docela zbytečným byl, kdyby Kristus byl chtěl, aby se slova jeho o víře toliko w něho wyrozumíwala. Nelze tedy popírati, že w oněch slowích Kristus wěřícím swým pokrm a nápoj nebeský přislubuje, jimžto jeho tělo a krew bude, což se také skutečně při poslední večeři vyplnilo, kde swátost oltářní pod obojí spůsobou ustanowil. — Nelze popírati, že mnozí katoličtí učitelowé, mezi které i Jan Kapistrána přičísti blůžno, slova wyše uvedená gláště w 15. století proti kalissníkům o víře w Christa wykládali, aby porazili důwody od těchto ze slow Christowých wzaté: „Nebudete-li jísti těla

dílo Boží, aby jste věřili v toho, kteréhož on poslal.“ A dále dí Pán: „Otec můj dává vám chléb z nebe pravý, nebo chléb Boží ten jest, kterýž z nebe stoupil a dává život světu. — Jáť jsem ten chléb života: kdož přichází ke mně, rozuměj: prostředkem mým, nebude lačněti, a kdož věří ve mne, nebude žízniti nikdy. Ale řekl jsem vám, že jste i viděli mne a neměříte.“ A dále: „Tatoť jest vůle Otce mého, kterýž mne poslal, aby

mého a píti mé krev, nebudete mítí života v sobě.“ Nebo o tato slova se kalisníci nejvíce opírali. Můstať netřeba se báti, že by tato slova kalisníkům vítěznou do ruky zbraň podávala, jelikož z nich domobiti nelze, čehož kalisníci z nich domobiti chtěli, že totiž přijímání pod obojí způsobou i laikům čili nekněžům ku spasení potřebno.

Nejlépe tuto záhadnou věc rozlušťuje jmatý snem Tridentský, an takto o výše uvedených slovech praví: „Z řeči Páně v šesté kapitole sv. Jana nelze právem domobiti, že by přijímání pod obojí způsobou ode Pána poručeno bylo, byt také snad podle rozličných výkladů některých otcův a učitelův Církveních slova ta v ten smysl se bráti směla. Nebo ten, kterýž řekl: Nebudete-li jísti a píti a t. d. . . . řekl také: Bude-liť kdo jísti z chleba toho, žiti bude na věky.“ A kterýž řekl: Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, řekl také: „Chleba, ježž vám dávám, tělo mé jest za život světa.“ — A posléze ten, kterýž řekl: Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm řekl nic méně také: „Kdo jí chleba tento, žiti bude na věky.“ — Mimo to také urážení hodno, že

každý, kdož widí Syna a věří w něho, měl život věčný a jáť jej wzkrísím w den nejpřednější. Reptali tedy židé o to, že řekl: „Žáť jsem chléb živý, kterýž jsem s nebe sstoupil. Bude-liť kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky.“

O wy slepi vůdcové slepých, o wy hlusci nechtící slyšeti prawdy, o wy chromci opak (zpátkem) ležoucí jako rať, mordující jako štir, katané dusíť křwí Christowou vykoupených,

slůwko a (kdo jí mé tělo a pije mou křw) zde podle hebrejškého způsobu mlumení tolik znamená co slůwko *anebo*. Tak n. p. když sw. Petr we Skutcích apostolských prawi ku chromému: Zlata a stříbra nemám, co chtěl jiného říci podle nasseho způsobu mlumení užíli: Nemám ani zlata ani stříbra, čili: zlata *anebo* stříbra nemám? — Uneb když we druhé knize Mojžíšowě psáno stojí: „Kdo by udeřil otce a matku swou, šurťtí ať umře (21), co znamená slůwko: a zde jiného nežli tolik co: *anebo*? Podobně má se rozuměti slowům Páně: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho křwe t. j. nebudete-li jísti těla *anebo* píti jeho křwe; což předně wyswítá ze slow Christových samých, kde twrdí, že požívání těla jeho postaćuje k životu věčnému řka: „Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“ Za druhý wyswítá to také ze slow apostola Pawla, když jierwně bí (I. Kor. XI. 27.): „Kdokoli jísti bude chléb tento, neb z kalicha Páně píti nehodně: winen bude tělem a křwí Páně.“ Přidej k tomu, co již wyšše praweno, že we věcech duchowních jísti a píti jedno jest a užívání obojího slowa toliko náplň a bohatost duchowního občerstwení wyznačuje.

jezte chléb živý, píte celého Christa zdravého a neporuffeného (přijměte úplnou a přesnou víru Páně). Nechtějte Christa ještě za mrtvého držeti, mince že jeho krev není spolu s jeho tělem, nebo celý Christus Ježíš podle svého božství a podle svého člověčenství, s duší, s tělem a s kreví v celé své slávě úplně neporuffený a dokonalý pod každou způsobou skutečně obsažen jest, celý v celém a celý v každé částce — celý, pravím, to nejpravdivější pravidlo, to jest písmo svaté kanonické (ředitelné), totéž ředidlo právě vedoucí a nám pravidlo řádného života poskytující, o němž se i Gratian zmiňuje ve třetím ředidle řka: „Ředidla vnuknutím Ducha svatého sepsána jsou.“ *) Kanonické tedy písmo jmenuje se starý a nový zákon proto, že od Církve schválen a potvrzen, jak di Tomáš Akvinský ve svém souboru věry katolické **),

*) Gratian byl sbíratelem práva církevních pod názvem latinským „corpus juris canonici“ známých. Práci tou si Gratian nesmrtelných zásluh dobýl. Měl se však bohužel o tomto myšlečníku, ani kdy se urodil, ani kdy zemřel. Tolik jenom známo, že v Chiusi v Toskánsku se narodil a benediktinským řeholníkem v Wolonii se stal své dílo zde sbíral, vědecky vybělával a pořádal, až ho i r. 1141. dokončil. Jedna část toho díla zvlášť jeho jménem „decretum Gratiani“ vyznačena.

**) Tomáš Akvinský z řádu dominikánského, jest největší bohoslovec středověku a od papeže Pia V. za učitele Církve prohlášen. Umřel r. 1274 a zůstavil mnoho myšlečných spisů, mezi nimiž nejvíce vyniká spis pode jménem latinským: „Summa fidei catholicae (Soubor věry katolické).“ Od něho též pocházejí známé církevní zpěvy: „Pange lingua (Chvalte ústa předústojnon a t. d.)“ a „Lauda Sion (Chval Sione Epasitele).“

kde se i také uvádějí slova Augustina v listu k Jeronymovi *) řkoucího: „Já se naučil toliko těm knihám písma, kteréž kanonickými (ředitelnými) se nazývají, vzdávati takovou úctu a čest, že bych o žádném jich spisovateli se neopovážil mysliti, žeby píště se byli zmýlili. A nalezám-li v nich něco, co se mně pravdě protinno býti zdá, myslím sobě, že buď rušopis můj není přesný aneb že jsem nedostihl církevního výkladu,“ protože písmo sv. požaduje vykladače pravého, hodnoměrného a zákonitého, jimžto jest papež Duchem svatým vedený se sborem svých kardinálův, prelátův a doktorův katolických, s nimiž v rozepřích věroučných soudí a rozhoduje. — Též podobně Innocenc v listu svém ku biskupovi Decentinovi praví: Kdože newí čili neznamená, že co od knížete apoštolův Petra Římské Církvi odemzdáno až podnes se zachovává, od všech se zachovávatí musí, aniž žeby se smělo nad to něco uvesti, coby zákonitost aneb wzor od jinud bráti muselo.“ Takéž sv. Kalixt papež všem biskupům dí: „Nessussuo aby úd od hlavy se oddělowal, uhybřž dle svědectví písma wssicni údomé následujte hlavu. Nikomu jistě není pochybno, že církev apoštolská jest matka všech církví, od jejíchžto pravidel se odchylowati nikterak nessussi.“ A sv. Mehoř papež dí: „Apoštolským příkazům neodporujž se

*) *Wiz. Sct. Augustini Operum Tom. II. p. 143. Antverpiae 1700.* Pozorowati, že sw. Jan Kapistrán wšce podle smyslu, užíł doslovně výroký sw. Otci uvádí.

zatvorzelou zpupnosti, nýbrž vsse, co od swaté římské Cirkve a apostolské autority spasitelně nařizeno, poslušně se vyplňujž, chcete-li ve pravém spolku s touže swatou Cirkví Boží státi, kteráž jest hlavou (vssech).“

Menší tedy vám, kněží z Kroměříže, dovoleno, pravé matere útrobu sápati a jednotu nesefšivauého roucha Pána nasseho Zežíše Christa trhati; swátost jeho těla a krve jesti swazek jednoty, jak bí Augustin. Nebo jako ze mnohých zrnek jeden chléb se utvoří a ze mnohých hroznů jedno víno se slíva: též podobně my mnozí jedno tělo jsme, jedni pak druhých oudové v Christu Zežíši Pánu nassem, jak bí Apostol k Římanům (12, 5.) Augustin též praví „Protože Pán pro nás trpěl, odporučil nám v oné swátosti svou krev a své tělo, čím také nás samé učinil. Neboť i my učiněni jsme jeho tělem a jeho milosrdenstvím jsme tím, co přijímáme (tělem jeho).“ A dále bí tentýž: „Přišli jste ku vodě (křesťu) a obmyti jste byli a chlebem Páně učiněni jste. Buďte tedy jedno milující se wespoleť, chovající jednu víru, jednu nádej a wzájemnou lásku. Když faciři přijímají, přijímají svědectví proti sobě, jelikož hledají rozdělení, an chléb onen jednotu značí nejínáče nežli víno, které ve mnohých bylo hroznůch a pak jedno jest víno. Jeden jest ve svém wzruknutí kalich po lisování a tolikéž my po oněch postech, po pracích, po tolikém potačování se a ztrouffení ve jmenu Zežíše Christa jste již jako te kalichu

přistoupili a tamto jste u stola a u kalicha spolu s námi, an to jíme, spolu pijeme, protože spolu žijeme; dobře rozuměj, že o jedení a pití duchovním mluví, to jest, o jednotě tajemného těla Pána našeho Ježíše Christa. Proto také v řeči o dítkách řekl: Tak Pán náš Ježíš Kristus nás wypodobnil a ježto chtěl, abychom k němu přináleželi (co údové), zasnětil tajemství pokoje a jednoty naší při poslední večeři. Kdo toto tajemství jednoty přijímá a trhá svazek pokoje, nepřijímá tajemství pro sebe, nýbrž přijímá svědectví proti sobě. Nikdo tedy nemá pochybowati, že každý z věřících se těla a krve Páně tenkrát účastným stává, když se na křtu stal údem Christovým, aniž žeby společenství onoho chleba a kalicha sprosštěn byl, byl také dříve ze světa se odebral, nežli by z onoho chleba byl jedl a z onoho kalicha pil. Nebo jsa postaven v jednotě těla Christova nebude zbaven účastenství a dobrodiní oné svátosti, jelikož to co ona svátost znamená, v sobě nalézá.

Podobným způsobem se rozumí tomu, co se ve knize; „Průpovědi Prosperovy“ čte: „Kdykoli se láme hostie a krev Páně z kalicha do úst věřících se leje, co to znamená jiného leč obětování těla Páně na kříži a vytlivání se krve jeho z bohu?“ Dobře rozuměj výpovědi Prosperově. Kdože láme hostii rukama? Ne-li kněz? Tedy do úst věřících kněží krev z kalicha se vytlivá. Neboť chce říci, že tajemství vykoupení lidského v této nejsvětější svá-

tošti se památně představuje. A proto dohládá: Co to znamená jiného leč obětování těla Páně na kříži a vyslání se krve jeho z bohu. Totéž vyřknuv i Apoštol (v I. Kor. 11.) říká: „Kolikrátkoli budete jísti chléb tento a z kalicha toho píti: smrt Páně zvěštovatí budete, dokavadž nepřijde.“ Aby toto (umučení a smrt Páně) se naznačilo a vypodobnilo, postačuje, by kužši pod obojí způsobou, chleba totiž a vína, tuto nejsvětější svátost přijímali. A to předepsáno na svatém suěmu Toletanském. — Totéž také přesná a neporuffená pravda, a kdož ji zamítá, sám vlastním soudem se co kacíř odsuzuje, jak řekl Apoštol v listu k Titovi v poslední kapitole: „Slověta kacíře po jednom i druhém třešťání (napominání) varuj se, věda že jest převrácený, kdož jest takový, a hřešší, svým vlastním soudem jsa odsouzen.“

Zachovávejte tedy svatá ředidla církevní, Vy kužši z Kroměříže, protože ruffitelé ředidel těch v pravdě rouhači Ducha svatého se býti ukazují, ti totiž kteříž proti oněm svatým ředidlům nikoli nutností připuzení, nýbrž swobodně buď slowem neb skutkem jednati se drzostně opovážují anebo dobrowolně těm přiswědčují, kteříž proti nim jednati chtějí. Nebo taková opovážliwość jest zjewně jeden druh rouhamosti proti Duchu svatému, protože jak již podotknuto, proti tomu jedná, jehož rozkazem a milostí svatá ředidla vydána jsou. Tak řekl svatý papež Damasus, tak vyjádřil se i Hormista papež říká: „První spášy pravidlo jest, za-

chovávatí pravé víry ředidlo a od řádův otrův níkterak se neuchýlovati.“ Tak i podle Augustina prvé kacířství mezi učenníky Chriřtůvými pro tvrdost řeči jeho vzniklo, když totiž byl pravil: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka, a píti jeho krve, nebudete míti života v sobě.“ Oni pak nerozumějíce tomu řekli wespolek: „Tvrdá jest tato řeč,“ a opustili jej, on ale zůstal toliko se dvanácti (učedníky), jichžto po odchodu oněch vyučoval řka: „Duch jest, kteržž obživuje, tělo nic neprospívá: slova, kteráž mluvím jsem wám, duch a život jsou.“

Ředidla tedy jsou swatá a mají se ovesfech věřících zachovávatí. Nebo podle nich wesřterém prawověřícím lidu křesťansko-katolickém udržujeme poslušnost, jednotu církevní, kážeň a veřejný prospěch, jak podotýká Jan Antiošský. Protož ředidla také se nazývají posvěcenými a posvátnými. — Odusřewněnými pak ředidly nazývají se papež a kardinálowé. Oni jsou zawazovací, my tedy zawazanými čili powinnými pravidla kanonická zachovávatí. Swatá římská Církew tedy má práwo ředidla sestawovati a jim wážnost wymáhati aniž jim sama podána jest (tak aby jich nikdy změnití nesměla). *) —

*) Kdykoli Římská Církew pravidla čili ředidla swatá mění, nemění tím nikdy podstaty wíry, která věčně nedotknutelnou a nezměnnou zůstatí musí, nýbrž jediné nový způsob časovým okolnostem přiměřený naznačuje, jakovým se stará prawda w život utwěsti má. Rozumí se samio sebou, že papež, wystawí-li podle potřeb časových nějaké ředidlo (kanon), jeniu se tak dobře podobuje, jako jiní dobří katolíci a že mimo to i powinen nad jeho zachowáwáním bhati.

Protož tamtéž (v ředidlech) stojí, že papež jest pánem ředidel a tudíž je změniti a opravití může kličem, který co do mýry se nemýlí, aniž kdy mýliti může, jak Kristus Ježíš, pravda sama, odtazité byl slíbil Petrowi jak pro jeho osobu tak pro všechny v jeho úřadě nástupce řka: „Tobě dám klič království nebeského“ — na sobě samém, Christu Ježíši, nejpewnějši to stále upewňujíc svou Cirkew a twrdíc, že brány pekelné nepřemohou ji.“ O těchto slovích poznamenal Cyrill: Jakož Kristus přislíbil, tak i Cirkew Petrowa t. j. Petrowi svěcená odemšeho bludu nepostwruřenou zůstává nade všechny představené a biskupy a primasy církwí ve svých papežích v nejúplnějši mře a zákonité moci Petrowě, a ježto některé cirkwe bludem se zhanobily, ona (římská cirkew) všem kacířům zacpala ústa. A tak kacíři a jich náčelníci branami pekelnými se nazývají. A to stačí pro prvé Wasse pravidlo a pro prvý lichý z něho wýsledek.

2. Na druhé velmi zmotané pravidlo — o prari Páně, o zwyku a obyčeji apóstolůw a prvních křesťanůw — odpovídám, že mnoho jest věcí, které swatá máti naše Cirkew i za našich časů wyjádřila a ustawičně wyjádřuje nad ty, které Apóstolé a jich nejbližší swatí učitelové wyložili, o nichž teď psáti by příliš dlouhé bylo, jako o obrazech Swětcůw a Swětic Božích, o chrámových ozdobách, o ornátech kněžůw a duchowních buď slawnosti konajících buď přisluhujících, o spůsobu a o času slawení.

Nebo čteme (čehož ovšem dokázati nelze), že Petr zajímaje po čtyry léta kněžskou stolicí v krajinách východných nejprvé při slavení mše sv. toliko Otče náš *) říkal, tedy i Wy tak

*) Že obřady mše svaté se tak na krátkce neobměňovaly v prvotné Církvi, jak svrchu položeno a jak mnozí učenci patnáctého století se domnívali, toho jřejmě dosvědčuje první apologie (spis obranný) svatého Justina v kapitole 65, 66 a 67. Narodil se Justin okolo r. 100 po narození Chr. a byv pohanským mudrcem snažně pravdy hledajícím r. 133 stal se křesťanem horlivým, zastáváje vši silou ducha svého víru Christovu, co jediné pravou a spasitelnou, v nížto pravda ob něho toužebně hledaná se jediné nalézá. V obraně, kterouž podal císaři římskému, aby ničemnosc námitek a nepravdivost utrhačůch řečí pohánův proti křesťanům dokázal, vypisuje služby Boží křesťanské v dotčených kapitolách a praví doslovně takto:

R. 65. „Wy ale takto toho, jenž u nás s námi za přeměněním svým se shoduje, obmysleť bratrům tak jmenovaným (křesťanům) vedeme tam, kde shromáždění jsou. Na to společné modlitby za sebe, za osvěcence a za jiné věci veškery lidí velesnažně činíme, abychom jsouce pravdy učenci také co dobří ve skutcích obcovatelé a příkazův zachovávatelé shledání býti a takto spasení věčného dostitnouti mohli. Políbíme se vespolek pozdravujeme modlení dokonáme. Na to donáší se tomu, jenž předkčuje nad bratřimi, chléb a číše vody a vína, jež ou přijav chválu a slávu Otci veškerenstva ve jménu Syna a Ducha svatého kouá, a děkování za udělení od Boha dobrodiní obšírně činí. A když on prosby a věci byl dokonal, lid veškeren

říkejte, čehož vsať neradím. Christus Ježíš
teprv když povečeřel, nejsvětější svátost usta-
nowil a sám se sownými dvanácti apostoly při-
jímal. Nyní ale teprv po nashycení se zemskými

tu přítomný wolá: Amen. Amen w hebrejském
jazyku znamená: Staň se. Když přednostá byl
eucharistii (biskupinění za dary wina a chleba a
nabýřirodné darů těch w tělo a w krew Christa
Pána proměnění) dokonat a když lid westřeren
domolal, ti jež jahnowé jmenují se u nás pobá-
wají každému že přítomných posřwćeného chleba,
wina a wodny a k nepřítomným dary ty donášsejí.

R. 66. Pokrm ten u nás nazřwá se eucharistia,
jehož nikomu jinému se nedopoušřtíme přiřúčastniti,
jediné tomu, jenž wěři wšředko prawdou býti
co se u nás učí, a jenž obmyřtím na odpřstění
hřichů a na obřogení obmyř jest a takto žije jak
Christus přiřázal. Nebo nepřijímáme pokrmu
toho ani nápoje toho jako obecného; nébrž
jako sřrže slovo Boží Ježíš Christus Spasitel náš
se wtělil a tělo a krew pro spasení nasse měl:
takto i myřuční jřme, že pokrm onen sřrže mo-
blitbu slowa od něho pocházejícího posřwćený, jímž
krew a tělo nasse sřrže proměnu žiwí se, že, bím,
jest tělem a křwí wtěleného onoho Ježíše.
Apostolé zajřstě w paměřtích sřwojích, ewaugella
řečených, takto od Christa sobě poručeno mřti myř-
prawuj; že totiž wřaw chléb a břky učinřw pra-
wil: To čřňte na mou pamářtku, to jest tělo
mé; a wřaw podobně kalich a břky učinřw prawil:
Toto jest krew má, a že jim samým toliko dal.
To pak démonové (bnřhowé žli) nápodobice učřti,
aby se to bálo i při (pohansřkých) tajemstřích
Wřithřy. Nebo že chléb a kalich wodny s nějakými
dosřlowy při zasřwćowauců tajemstřích se dáwá,
buď wřte, buď toho doměřbiti se můřete.

postrmy přijímati chřtiti bylo by nepravé jak dī sv. Augustin. Taktéž Kristus Ježíš nočního času svátost tu ustanovil, jak se vůbec věří. Nyní ale, jak dī sv. Tomáš (ve 4. kn.

R. 67. My ob té doby napořád si to připomínáme, a kdo zámožní jsme, nnžným všem přispíváme, a vždy pospolu býváme. We všem, co obětujeme, chválíme tvorce všehomíra strže Syna jeho Jesu Christa a strže Ducha svatého. A v neděli stává se schůzka lidí všech, buď města buď vesnice obývajících, na jedno místo, a paměti (písemné) apostolův nebo písma prorocká čton se, dokawáde lze jest. Pak když čtoucí byl přestal, tu předkawatel k následování věci těch dobrých napomenutí a wzbuzení čini. Potom všichni společně wstáváme a modlitby kouáme; a jak jsme napověděli po modlitbě námi wykonané chléb, wino a woda se donáší, a předkawatel prosby spolu a děkování se vši snažností čini a lib prowołává říkáž Amen; a tu děje se věci těch posvěcených všem podělování a přijímání a nepřítomným se strže jáhny posílá. Kdo zámožní jsou a wolni, kolik kdo chce, podle wůle uštědřují, a co takto sebráno bývá, n přednosty se ukládá, který přispívá sirotkům a wdowám a těm, jenž pro nemoc anebo pro jinou příčinu nnžui, neb w okowách jsou, přichozim také; flowem on opatrovníkem všech w potřebě postawených jest. We deu nedělní všickni společně scházíme se, poněwadž první den jest, w nějž Bůh tmu a hmotu proměnitw světu stvořil, a poučwadž Ježíš Kristus Spasitel náš w thž den z mrtvých wstal. Nebo před sobotou ukřižowali jej, a po sobotě, jenž jest neděle, zjewitw se apostolům svým a učeuům učil je věcem těm, jichž jsme wám tu powažování pobalí.“ — Tyto tři kapitoly wyňaty jsou z pře-

průpovědi čl. 14), musí se ve dne mše sv. sloužiti a nikoli v noci, protože svátost tato k času milosti patří, kterých dnem se vypodobňuje dle výroku apoštola (1 Tim. 13.): „Noc

kladu pana profesora Fr. Sussila, starosty našeho Dědictví. Překlad ten s úvodem, s kritickým rozбором a vysvětlivkami chová se až posavad v rukopisu pana překladatele. Přátí, by co nejdříve tiskem vyšel.

Z uvedených slov Justinových patrně vysvitá, že hned za času apoštolských (nebo Instiu narozených) ještě Jan apoštol žil, a obrácej na viru Christown, když žili učedníci svatých apoštolů), všechny čtyry dily mše svaté se vykonávaly; neboť slova: „paměti apoštolův nebo písma pro- roká se čtou,“ naznačují první díl mše sv. čili epistolu a Evangelium; slova: „chléb, víno a voda se donáší a předkawatel prosby spolu a děkovaní se vši snáží čini“ — znamenají druhý díl mše sv. čili obětování, slova: „pořm oneu strze modlitbn slova od něho pocházejícího posvěcený, a který jest tělem a krví vtěleného onoho Ježíše“ — vyznačují třetí díl mše sv. čili proměňování; slova posléze: „A tu děje se věci těch posvěcených všem podělování a přijímání“ — znamenají zřejmě čtvrtý díl mše sv. čili přijímání. Netoliko tedy Otče náš se říkával na začátku Církve při slavení mše, jak se mylně tvrdí o sv. Petrowi praví, nýbrž všechny části mše sv. vykonávány a to s obšírností značnou; proto i sv. Justín v k. 65, že předkawatel děk-ování za udělená od Boha dobrodini obšírně čini.“ Od toho pak naučili se náčelníci apoštolski tak obšírná děkovaní činiti a vůbec všechny části mše svaté vykonávat, leč od samých apo-štolů?

předessla, ale den se přiblížil. Odvrzmež tedy skutky temnosti, a oblečme se v odění světla. Jakožto we dne poctivě chodme.“ — Den pak se počítá nejenom od východu slunce nýbrž od té doby, když se znaménka východícího slunce jakýmsi vzduchu osvětlením objemovati počínají. We dvou nocech ale zpívá se misse svatá výsadou oněch noci, totiž v noci narození Páně (o vánocích). Nebo toho dne se tři misse slavívají pro tajemství, jež se jimi vypodobňuje, totiž stav před zákonem se vyobrazuje misí svatou v noci, stav pod zákonem misí svatou ranní, stav milosti ale misí svatou we dne, o čemž mnoho jsem psal v delším svém pojednání proti kacířským Husitským. *)

Pročež Váš druhý výsledek jest lichý, jakoby totiž ustanovení a praxe Christova a

*) Význam svatých tří misí o slavnosti narození Páně jest vlastně tento: První misse, we které ewangelium narození Ježíše Christa z Marie Panny až do zpěvu andělůw vypravuje, jmenuje se andělská a připomíná narození Christa Ježíše z Marie v Betlémě. V ní tedy oslavuje Cirkew tajemství časného zrození Syna Božího. Druhá misse sv., we které ewangelium o pastýřích vypravuje, která jdouce Ježíše v jesličkách ualegli a jemu se klaňeli, nazývá se pastýřská o w osobě pastýřůw osvědčny věřící představuje nám připomíná, že i w našich srdcích Ježíš se duchovně zroditi má; koná se w ni tedy tajemství duchovního zrození Wykupitele, když totiž milosti svou we srdce spravedlivých vcházi a w něm s požehnáním svým přebývá. Třetí pak misse sv., we kteréž ewangelium o Slown vypravuje, že bylo od věčnosti u Boha a w čase se utělilo, připomíná věčné zplazení Syna od Otce a poukazuje na to, že Věčným jest ten, jenž se tu narodil a mezi námi wezdy přebývá. Oslavuje se tedy w ní tajemství věčného zplazení Syna Božího od Otce.

podání apoštolské do svědčovali, že ku spasení potřebí aneb že podle nařízení Christova lid světský powinien pod obojí spůsobou přijímati; svrchovanou pak ohavností jest, že i dětem jednoho dne starým po křeslu se svátost ta pod obojí spůsobou podávati má, což jest kacířským učením Pelagiovým a Nestoriovým již ode tisíc a více let zatraceným. Vy však chcete je zase vzkrísiti a obnoviti. Taková ale nikoli prostě za kacíře, nýbrž za hlavy kacířů se pokládati mají. Pročež di sv. Urban papež: „Kdo zastává bludy jiných, mnohem více jest zatratitelů nežli ti, kteříž bloudí, protože nejenom sám bloudí nýbrž také jiným úraz bludů klade a je v tom utvrzuje. Proto mistr bludu netoliko kacířem, nýbrž hlavou kacířů se jmenujž.“ K tomu připojiti lze uzavření sněmu Lateránského, v němž se rovněž tak jako kacíři vylučují z Církve iich zastavatelé a ochranci. A tolik pro Wasse druhé pravidlo a lichý jeho výsledek.

3. Třetí pravidlo, že žádný výklad písmá není prospěšný a platný, leč by dříve od samého Ducha sv. vzdělán byl, toto pravidlo co nejžřejměji proti Wám bojuje. Neboť Vy jste to, kteří písmu svatému jinak rozuměti a je jinakě vykládati se opovažujete, nežli smysl Ducha svatého toho požaduje, od něhož písmo jest. Protož i výsledek Wáš z toho pravidla lichý jest, jak již při prvním Wasse pravidlu vřledně dokázáno. Nebo Duch svatý mluvil z úst svého dychače Ježíše Christa, pravého

Syna Božího, z něhož jakož i z Otce Duch sv. sám posel (Jan 15 a 16.) Pro vysvětlení ale slovo: Nebudete-li jísti a nebudete-li píti a t. d. odkazujeme na slova Páně: „Duch jest, kterýž obživuje, tělo nic neprospívá: slova, kteráž já mluvil jsem vám, duch a život jsou.“

4. Čtvrté Wasse pravidlo po odporučení čtyř swatých učitelů církevních westrže jedowaté jest. Prawite, že wýklad jejích více wáží nežli wýklady wšech moderných wýkladačů a pojednowatelů swětáctwím, jedem hadím a swatokupectwím kacířstwím nakažených, a dohládáte, že onino u wýkládání písem swatých netoliko před modernými rozbírateli, nýbrž i před samými papeži přednost mají, načemž wýbudowati zamýšlíte čtvrtý swůj zhola lichý wýsledek, jako by oni doswědčowali, že přijímání pod oboji spůsobou i lidu swětšlému potřebno jest, kteréžto neprawdy dokázati na wěty nedowedete.

O Wy přezpozabili lidé! Dostalo se Wám čela neměstčina, jelikož se za tať welikou drzost a zpupnost nestydíte. Naučili jste jazyky mluwiti věci lživé. Natáhli jste jazyk swůj jako lučistě ke lži a ne prawdě. Bosilnění jsou (násilí promodí), prawí Hospodin sborům neprawých, nebo od neprawosti k neprawosti tráčejí, a mne nepoznali, di Hospodin. — Nebo naučili jazyk swůj mluwiti lež; aby neprávě činili, usilowali. Střela (smrtečně) ranicí jest jazyk jejich, lest mluwil: ústy swými pokoj s přitelem swým mluwi, ale tajně klade mu úklady. Zdalíž pro ty věci nenawštwím,

praví Hospodin? aneb nad takovým národem nepomstí se buďse má?“ Čtěte demátou kapitolu Jeremiášovu a naleznete, že to psáno proti Vám.

Bedlivě přemýšlejte, zdali kde v ustanoveních církevních naleznete, že by autorita čili vážnost učitelů církevních výrokům římských papežů předčila? Pročež snáze najdete, že sami onino čtyři učitelové Cirkvní opak toho vyslovili. Nebo předně Jeronym, an píše svatému papeži Damasovi, praví: Tatě míra nejsvětější otče, jižto jsme se v Cirkvi katolické naučili, které jsme se vezdy drželi, a jestliže jsme v ní snad něco méně spůsobně aneb méně prozřetelně položili, prosíme by se opravilo od Tebe, kterýž Petrowu i stolici i míru máš. Bude-li vsať toto naše wyznání apoštolským úsudkem tvým potvrzeno, oswědčí se každý, kdožby mne winiti chtěl, býti buď nedoukem, neb zlobcem anebo nekatolíkem čili kacířem.“ A zase dí tentýž: „Svatá římská Cirkew, která vezdy nepokalenou zůstala, pod ochranou Boží a s pomocí swateho Petra také budoucně přese vssechny hany kacířů perwně státi bude a po vssechny časy nepohnutě setrwá.“ (Čtěte 24. o. k. 1.: Tatě míra a t. d.) — Swatý pak Ambrož v téže věci píše: Loď, která Petra weze, nepřichodí v nebezpečnstwí, v nebezpečí přichodí ta, která Zidáše weze.“ A to jest loď Wasse. Přidává Ambrož: Byť tam mnoho zásluh apoštolů se bylo spolu wezlo, přece ji ještě také zpronevěřilost zrádcowa

poháněla. Na oboji jest Petr, ale kdož svými zásluhami pevně stojí, cizími hříchy w nebezpečí přichodí. Střezme se tedy zpronevěřilce, vystříhejme se zrádce, abychom pro jednoho wlnobitím nebyli zmitáni. Nezabíhá tedy w nebezpečí loď, na které sama Prozřetelnost (Boží) se plaví, kde vítězi víra. Nebo která mohla w nebezpečí přijíti loď, jižto řídil Ten w němž jest základ Církve? Tam tedy jenom panuje zmatek, kde jest málo víry. Tamté bezpečnost, kde dokonalá přebývá láska. Posléze poroučeli se ostatním, aby rozestřeli síti své, přece toliko Petrovi se praví: Bez na hlubinu (Luk. 5.), t. j. na hlubinu sporných věcí. Nebo co tak hlubokého jako nahlídnouti w hlubiny bohatství t. j. znáti Syna Božího a poznáwati božské jeho zplození, kteréhož ač lidská mysl úplně rozumem bádatým dosáhnouti nemůže, přece náplň víry pochopuje.“ Gle! jak slavně sv. Ambrož svrchovanost apoštolské stolice wnnvysňuje.

Ted ale slyšte co Augustin, pojednávaje o slovích Páně (Mat. 16.) „Cožbykoli svázal na zemi, bude svázáno i na nebi“ a t. d. — praví: Bylo-li to jediné Petrovi řečeno, nečiní toho Církve. Stává-li se to však w Církvi, tuť ovšem, cožkoli na zemi se sváže, svázáno i na nebi, a cožkoli se na zemi rozváže, rozvážáno i na nebi. Nebo toho Církve vyobcuje, také w nebi vyobcováním se víže, toho pak Církve usmíří, ten i w nebi se rozvíže usmířen. Jestliže tedy

v Církvi to Petr činí, jelikož kříže obdržel, nypodobňoval on tenkrát Církve svatou. A jestliže v osobě Petrowě označení jsou v Církvi dobří, tedy v osobě Zidášsowě označení jsou v Církvi zlí.“ A tentýž Augustin dí opět v téže věci: „Kde není zdravé míry, tam nemůže býti spravedlnosti. Nebo láska k bližnímu nečiní zlého, kterouž kdyby kacíři měli, nerozřápávali by tělo Christovo, jímž jest Církve.“ Gle kterať Augustin proti Wám svědčí, kněží Kroměřížští!

Slyšte nyní také co Mehoř ve svém mravosloví dí: Protože pouze v katolické Církvi pravda se zračí, protož zakazuje Pán, aby někdo sám ze sebe za obmyta se držel, jakž widěti na Petrowi. Mnohíjší nedomoluje se na twář Boží patřiti (Erod. 33.), protože nemá-li kdo pewnosti míry, přítomnosti Boží nepoznává. O kteréžto pewnosti prawi Pán: „Na tét stále rozdělám Církve svou;“ od ní (Církve) jediné Pán rád přijímá obět, onať jediná za bloudící důvěrně oroduje. Proto také o beránkové oběti přikazuje Hospodin řka: W jednom domě sníte ho (beránka) aniž wynesete z jeho masa něco přede dvěře. W jednom totiž domě se ji, protože v jediné katolické Církvi prawá obět Wykupitelowa se wykonává, z jejíhožto masa něco wen wynesti zákon zapovídá, protože swaté psům dáti zakazuje. Onať jediná wssechny w lůnu jejíu umístněné členy mohutným lásky swazkem ochraňuje. Protož i voda při potopě světa koráb sice wzchýru od země wzdmihla,

rošlechny ale, kteříž mimo archu našla, zahladila.“ A to proti Vám svědčí, jenž toho nedbáte, že tajemné tělo Christovo se roztrhne.

Aby jste ale co slepi zase obdrželi zrať pro vyrozumívání pravdě, ježto pravíte, že výklady písmá od učitelů Církve výkladům římských papežův předkují, tedy slyštež také, co říká Řehoř dí. 18. „Nikomu nepřislúší, by chtěl aneb mohl přestupovati rozkazy stolice apoštolské aneb zařízení našeho úřadu, což ovšem Basi lásky se nejvíce dotýká. Budiž tedy bolestnou lítostí nad pádem svým až k zemi schvácen, kdožkoli Apoštolským nařízením odporovati zamýšlel, aniž více mezi kněžskými místy měl, nýbrž vyobcován buď ze svatyně, aniž kdo napotom o jeho úsudek dbej, protože nikdo nepochybuj, že takový od svaté a apoštolské Církve pro svou neposlušnost a opovážlivost odsouzen jest.“

Že ale autorita čili zákonitá moc apoštolská t. j. nejvyššího biskupa svaté římské Církve nad autoritu kterýchkoli učitelů Církveních předčí, slyšte a pozorujte, Vy odbojníci pravdy Ducha svatého, co papež Mikuláš předpisuje říká: Bývají-li rozhodnutím papežův římských spisy ostatních pojednawatelů buď potvrzeny neb zamítnuty, tak že co stolice apoštolská jakožto pravdu potvrdila, až podneš za dobré se drží, a cokoliv zamítnula, až doposud za neplatné se považuje: čím více tedy musí vše, cokoliv ona pro míru katolickou, pro přesné nauky, pro rozličné a mnohonásobné po-

třeby Církve, pro mravopočestnost věřících v rozličných časech předepsala, wšelikou úctou powýšseno a westrže ode wšech při kterékoli příležitosti co milost buď rozsudkem neb rozmazkem s dokonalou wážností přijato býti.“ A papež Agatho prawil: Wšechna schwálení stolice apoštolské tak se přijímati mají, jakoby božným hlasem samého Petra byla potwřzena. A papež Leo wyřknuł: „Pán a Spasitel náš Ježíš Christus tak to zřídil, aby prawda, která dříve we hlásání zákona a prorokůw obsažena byla, trubou apoštolskou do wesserensstwa na spásu zwučela.“ A jinde: „Swatost tohoto úřadu tak chtěl Pán zámazkem wšech apoštolů učiniti, že na nejblaženějšího Petra, nejwyššího ze wšech apoštolů, počátek položil, aby od něho co od nějaké hlavy dary své jako na wesseré tělo rozliwal, takže kdoby ode twrže Petrowy odstoupiti se opowážil, seznal se býti wně (cizím) Božského tajemství. Nebo přijaw Petra Pán we společenství nerozlučné jednoty své chtěl jej tím nazýwati, čím byl sám řka: „Ty jsi skála a na této skále wzdělám Církew svou, aby budowa wěčného chrámu podiwuhým působením milosti na twrzi Petrowě spočíwala. Tuto Církew také svou silou potwřzuje, aby ani lidská opowážliwost ji ztéci ani brány pekelné ji přemoci nemohly. Ale tuto nejsvětější twrz na skále od samého Boha, jak jsme řekli, wybudowanou chce bezbožnou opowážliwostí ruffiti kdokoli se odwažuje moc její podlomiti howě swým chticům a nenasledujíc toho, co od starých

přijal. Chcete-li pravdě se přiučiti, považte, že ku pořízení jednání všelických nejenom vědy, nýbrž i moci třeba. Proto také Pán chtěje Petrovi říci: Cožkoli svážeš na zemi a t. d., řekl dříve: Tobě dám klíče království nebeského, propůjčiv mu jednak vědu, by rozsuzovati uměl malomocenství od malomocenství, jinak moc mu uděliv přijímati neb vyhobcovati z Církve. Protože tedy všeliká jednání ku konci dovedena bývají buď rozřešením nevinných neb odsouzením provinilců, rozřešení však a odsouzení netoliko vědy, nýbrž i moci předsedících vymáhá: proto papež Innocenc *) ustanovil čili nařídil řka: „Kdykoli se pojednává otázka věry, mám za to, že všickni bratři a spolubiskupové naši se na Petra t. j. na

*) Innocenc I. stal se r. 402 papežem; byl tedy nástupníkem sv. Augustina. Ista úplně sobě povědom stvorchované důstojnosti své papežské, také svými listy, jichž 42 máme, jakož i ústně na to dolehal, aby stvorchovaná autorita (moc) papežská všude po celé Církvi se náležitě užívala. Hned po svém dojednání na stolici sv. Petra jmenoval biskupa solunského Anysia svým vikářem a legatem čili vyslancem ve východní Illyrii a také jeho nástupce Rufa na to výslovně pamatoval, že svou moc jediné od římské stolice má. Ve psaní svém k biskupovi Wiktriciovi, jemuž trůnate pravitel církevní kázně přebývá, praví, že ve věcech přebuděžitých od úsudku biskupů na suému provinčním shromáždění by všickni lze ku stolici římské se odvolávati. Tentýž papež prošen ista od sv. Augustina r. 404 důrazně podporoval svaté suahy jeho proti kacířským Donatistům, a s toutéž dobou u císaře se zaujal sv. Jana Zlatoustého nespravedlivě pronásledovaného. V listu k biskupům Macebonským (r. 414), diví se sv. Innocenc, že se opovážili v pochybnost bráti, co od římské stolice rozhodnuto, a důtklivě je z toho kárá. V listě k biskupovi Angubstému Decentiovi vykládá poměr římské Církve k ostatnímu církevnímu na západě, a praví: „Selikož vše-

autoritu jeho jména a cti potahovati mají, jak právě teď vaše láska se potahovala, což všem církvím po veskerém světě ku prospěchu býti může.“ A jinde: „Co papež potvrdil, nespusti nikomu zavrhovati.“ — Nebo papež Hormista všem všudy biskupům nařídil a řekl: Nikdo mi cokoli jiného nenamítej proti autoritě stolice apoštolské anebo třista osmnácti biskupů (na sučnu Nicenském shromážděných) aneb proti ostatním svatým ředidlům; nebo nepochybuj, že nejenom opovážливо, nýbrž i nebezpečno přijímati, cokoli mluveno proti ustanovením ředidel oněch, v nichž Ducha svatého hlas slyšeti se důvěřujeme.“

Přidáváte ale také a to konečně pronesi se snažte a nabízte se dokázati, že přijímání

chny tyto cirkve od sv. Petra a jeho nástupců založeny byly, mají také s Církví římskou ve všech řádech a obyčejích se shodovati. Každá úchylka od těch řádů a jich proměňování není leč porušením starého pobání apoštolského.“ M. 416 slavily biskupové africkí, mezi nimiž i sv. Augustin, dva sněmy proti kacířskému Pelagianismu, a chtěje tomu, co byli ustanovili, demahu báti, obrátili se s Augustinem svatým kn papeži Znocenciovi žádajíce, aby co uzavřeli na sněm obojm, stvrdžovanou mocí římské stolice potvrdil. Za to je pochválil Znocenc v listu na začátku r. 417 psaném, v němž hued v počátku pravol: „Všy dobře iste zachovali řád starých otců, nechťce pohrdavě poslavati, cokoli nikoli jiní, ani moudrosli lidstou, nýbrž podle rozkazu Božího zařizeno, aby totiž všechno, cokoli v nejvzdálenějších krajinách křesťanských se ustanovuje, apoštolské stolici se ku potvrzení předložilo, a všechno ostatní cirkve aby odně co z původního pramene čerpaly, ccby přifazovati, tcho by odciřovati a toho odřizovati měly, a tudíž aby z neporušené hlavy čistě toky po krajinách veskerého světa se rozlivaly.“ Latinský text (Operum sancti Augustini Tom. II. pag. 483 Antverpiae 1700) zní takto: „In requirendo de his rebus, quas

pod obojí způsobou lidu světskému, jak myslíte, jest potřebné a spasné, jakoby jste řekli, že bez něho spásy dosáhnouti nelze. A umáříte dále slova: A když oni večereli, vzal Ježíš chléb a t. d. (Mat. 26.) Z kterýchžto slovo pro lid světský nem vyplývá potřeba pod obojí způsobou přijímati, nýbrž toliko pro ty, kterýmž řekl: Vezměte a jezte; a pak: „Píte z něho vsiickni.“ A Marek přidává: „A pili z něho vsiickni“ (učedníci Páně), a tak vyplnili rozkaz Páně. Učinění vsiack jsou dříve kněžskými, což vysvětluje slovo od jediného evangelisty Lukáše zapsaných: „To číňte na mou památku“ (Luk. 22, 19.), jakž katoličtí učitelové vsiickni jednohlasně dotvrzují.

Podobně se má s druhým od Vás uve-

omni cum sollicitudine decret a sacerdotibus, maximeque a vero iustoque & catholico tractari concilio, antiquae traditionis exempla servantes, & ecclesiasticae memores disciplinae, nostrae religionis vigorem non minus nunc in consulendo, quam antea cum pronuntiaretis, vera ratione firmastis, qui ad nostrum referendum approbastis esse iudicium, scientes quid apostolicae Sedi, cum omnes hoc loco positi ipsum sequi desideremus Apostolum, debeatur, a quo ipse episcopatus & tota auctoritas nominis huius emerit. Quem sequentes, tam mala dammare novimus, quam probare laudanda. Vel id vero quod patrum instituta sacerdotali custodieutes officio non censetis esse calcanda, quod illi non humana, sed divina decrevere sententia, ut quidquid quamvis in disiuunctis remotisque provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, nisi ad huius Sedis notitiam perveniret: ut tota huius auctoritate iusta quae fuerit pronuntiatio firmaretur, indeque emerent ceterae ecclesiae (velut de natali suo fonte atque cunctae procederent & per diversas totius mundi regiones puri latices capitis incorrupti manarent) quid praeciperent, quos abluerent, quos velut coeno inmundabili sordidos mundis digna corporibus munda vitaret.“

deným místem písmna swatého: Nebudete-li jísti a nebudete-li píti a t. d. z čehož nepochybná nutnost leč pro duchovní jedení věrným duše sjednocením s Ježíšem Christem a zachováváním téže jednoty s jeho přetajenným tělem, jak Vám již výše dokázáno. *) Nejinač se má se slovy apoštolovými v I. epist. ke Kor. 11. Nepochybnat z nich, žeby Pánem rozkázano anebo žeby ku spasení potřebno bylo, by laikové (kněží) pod obojí spůsobou přijímali, nýbrž vyplývá toliko, že obojí spůsoby potřeba pro živé vyobrazení umučení Pána nasseho Ježíše Christa. Proto řekl Apoštol kněžům: „Kolikrátkoli budete jísti chléb tento a z kalicha toho píti: smrt Páně zvěstovati budete, dokladavž nepřijde.“ Nebo nikoli laikové nýbrž kněží zvěstují a káží v Církvi smrt Páně. Aniž toho činí ženské, nýbrž mužští, aniž děti, nýbrž dospělí. **) Zdali nezapovídá výslovně apoštol ženám aby kázaly řka (I. Tim. 2, 11. 12.): „Žena ať se učí mlčíc, se vsselitou poddanosti. Nebo ženě učiti (při službách Božích) nedopouštím, ani panovati nad mužem, ale aby byla v mlčení?“ A swatá máti Církve zdali výslovně pod kletbou nezapovídá laikům kteréholi řádu kázati? Tolikéž sám apoštol (k Řím. 10, 15.) praví: „Kterak kázati budou jestliže nebudou posláni?“ — Zdaž teutýž apoštol chtěje Korintské potáratí nezačíná takto:

*) Viz důležitější poznamenání na str. 274 — 280.

**) Maráží tu na obyčej kalisníkův, obojím pohřbívání, anobrž i dětem malickým podávati kalich.

„Nejprvé zajisté řdyž se scházíte do Církve (do shromáždění), slyším, že jsou roztržky mezi vámi, jakož Vy zlostiní kněží z Kroměříže činíte, — a pak přidává: „Neboť musejí i kacířstva býti, aby i ti, kteříž zkuseni jsou (praví křesťané jsou), zjeveni byli mezi vámi.“ Pozorujte, co dále proti Vám klade: „Protož řdyž se scházíte wespolek, již to není večeri Páně jísti.“ Nemluví zde apostol o pití krmve. A dále: „Schválím-li vás? W tom jistě nechválím.“ Pak wypravuje ustanovení nejsvětější swátosti řka: „Já zajisté přijal jsem ode Pána“ a t. d. Nepřikazuje tedy, nýbrž toliko její ustanovení pod obojí způsobou wypravuje řka, že Pán kněžům takový dal rozkaz, jelikož toliko na apostoly potahuje slova Páně: „To činite na mou památku.“ A rozlučivě mluvic di: Kdožli bude jísti chleb tento, neb z kalicha Páně pítí nehodně, jakož Vy činíte a přisluhujete — slyšte co následuje —: winen bude tělem a krmí Páně. Nebo kdož jí a pije nehodně, jako Vy a Bassinci ssilení a zaslepení, „odsouzení sobě jí a pije, nerozsuzujíc těla Páně.“ Některí zde apostol: nerozsuzujíc krmve Páně, protože w samém těle jeho skutečně obsaženo jak jeho božství tak jeho celé člowěčenství, to jest, jeho dusse, tělo a krmw a wssc co nutně spojeno po přijetí člowěčenství pro spojitost, sprowázení a sjednocení. Dále ještě na krátce pro zneužívání a nehodné přijímání apostol kárawě přidává: „Protož mezi vámi jsou mnozí nemocní a mblí, a spí (mrrou) mnozí.“ A zawírá: „Jiné pak věci,

kdýž přijdu zřídím.“ Ničeho tedy nepřikazuje apoštol o rozdávání svátosti oltární laickým pod obojí spůsobou.

Co do čtvrté autority, na kterouž se odvoláváte, totiž Augustina, musím vám přede vším připomenouti, že to nejsou slova Augustinova, nýbrž slova sv. Prospera, an we své obraně pravíte: „Když se hostie láme“ a t. d. Již výše na to odpovědino, že slova ta na kněze se vztahují a nikoli na lid světský, aniž může z takové autority se rozhodovati o potřebnosti ku spasení anebo o příkazu ustanovitelovu. Všdyť pak hostie se láme knězem a nikoli laikem, aneb ženštou aneb dítětem. Takové lámání stává se ale k tomu cíli, ježž onano autorita (sv. Prospera) sama naznačuje, totiž ku vypodobnění a upamatování-se na umučení a smrt Páně. Láme pak se hostie na tři části, jelikož tři jsou části tajemného těla Pána našeho Ježíše Christa (říše Christovy), totiž část blažených, část poutujících a část očisťujících-se, jak o tom jedná mistr (Petr Lombardský) *) v 4. kn. průpovědi svých, č. 12.

*) Petr, jeden z nejvěstších bohoslovců we středověku, narodil se v Novare v Lombardsku, a protož nazván Petrem Lombardským. Rodičové jeho velmi chci ze slavní selstého nemohli pro vzdělání bystřého a bohatě nadaného dncha jeho ničeho nčiniti. Avšak dobrodinec jeden tčaw se vacholka nmožnil mu studování v Bononii, odkudž zvláštním psaním odporučen byw svatému Bernardovi dostal se do Remesse, kam jej Světec tento byl poslal, aby tam s jeho pomocí we studích pokračoval. Pro jich dokončení odebral se do Paříže, kde brzy sám co výtečný mistr bohosloveců vynikal, až pak r. 1159 i na biskupství Pařížské

vyřčnul (I. Kor. 12.): „O duchovních pať darech, nechci, aby jste newěděli bratři.“ A dále: „Rozdílné pať milosti jsou, ale tentýž Duch.“ A kdýž děwet druhů milosti byl wy-počítal, zase k jednotě tajemného těla Christowa w rozličných jeho oudech prohlídaje přidává: „Nebo jakož tělo jedno jest, a mnohé má oudy; ale wšickni ti jednoho těla oudowé mnozí a rozdílní jsouce, wšak jedno tělo jsou: tak i Christus (tělo Christowo, církew křesťan-ská.) Nebo strže jednoho Ducha swatého my wšickni w jedno tělo pokřtěni jsme. Nebo i tělo lidské není jeden oud, ale mnozí (z mnohých složeno).“ A tak patrně wyswítá, že mluwi o jednotě tajemného těla Christowa. A byl také glosa pravila, že stůl a kalich rozličné milosti wypodobňuji, přece neobsahují w sobě ničeho o nějakém rozkladu Páně aneb o potřebě přijímání pod oboji spůsobou ku spáse, jak Wy slepcům, chudasům, nedoukům dokazujete; w pravdě dím: „slepým, kulhavým, dnawým a jiným bídákům, nemocným a zformouceným; neboť sám osobně jsem toho zkusil na mnohých, kteří pro obdržení milostiwého rozřešení ke mně přišli.

Co do sedmé autority flow totiž sw. Zeronyma: „kteří swátosti oltářní slouží a křem Páně národům jeho rozdávají“ a t. d. odpowídáme, že autoritou dotčenou nic se nedotáže pro potřebu přijímání lidu pod oboji spůsobou, jelikož kněží podávající lidu swátost oltářní toliko pod spůsobou chleba, w ní také jemu

podávají a rozdávají v pravdě krev Páně; neboť tělo bez krve býti nemůže, jak již dříve řečeno. Více pak z oněch slov domoditi nelze. Spolu dává se slovy Jeronymovými na srozuměnou: že na omylu jsou kněží domnívající se, jakoby k hodnému slavení mše svaté postačovalo toliko říkati slova konsekrace (posvěcování) s ostatními modlitbami a obřady mší, a jakoby (k hodnému slavení tomu) nebylo i sšlechtného života ze strany kněze třeba; nebo kteří zlý vedou život, bezbožně se prohřešují na zákonu Pána našeho Ježíše Christa podle slov apoštolových: „Kdokoli bude jisti chléb tento, neb z kalicha Páně piti nehodně: winen bude tělem a krví Páně. — Nebo kdož jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, nerozsuzujíc těla Páně.“ Mohouť pak výše uvedená slova také na Vás se obrátiti, že totiž neprávě jednají proti zákonu Christovu kněží, kteříž krev Páně i světským rozděluji, jakož Vy to činite, jelikož krev Páně oslavená v pravdě nikterak od těla se odděliti nedá. A jakbykoli se slovům výše uvedené authority rozumělo, přece pro potřebu obojí způsobu pro lid světský nic se z nich domoditi nedá, poněvadž slova ona k takovému cíli nesměřují.

Co do osmé authority, totiž co do slov sv. Řehoře: „Co krev Páně jest, zkusili jste netoliko slyšením, nýbrž i pitím“ — odpovídáme: Když praví: „pitím jste zkusili,“ dává na srozuměnou, že slova ta, dobře-li se jim vy-

rozumívá, se na kněze potahují. A když do-
kládá: Krev jeho vyplývá se již nikoli w ruce
newěřících, nýbrž w ústa věřících, praví wy-
světlivka při tom: rozuměj w ústa všech po-
swěcujících čili kněžů, byť hodných čili nehod-
ných. A tak jde z toho na rozum, že mluví
o kněžích. A když Wy slawíte (inssi sw.), jste-li
kněží, podle toho co píšete a za pravdu držíte,
tentráte krev Christowa newyplývá se w ústa
věřících, protože ani Christa ani swaté mateře
Cirkwe wiru nezachowáváte, ač jste to hned
při swatém křestu a pak při posvěcení na kněž-
ství slibovali. —

Můžeme pak místo ono (slova dotčené
authority) ještě jinak vyložiti. Při uvádění
slov Swětcůw nesuslno toliko ku přisnosti slov
hleděti, nýbrž slusno wice k úmyslu a účelu
swatého spisowatele zřetel obrátiti, jakž tentýž
sw. Řehoř se wyjádřil řka: „Stalo-li by se, že
by se dlouhý list můj tobě k wykládání podal,
prosim by's nikoli slovo ze slova, nýbrž smysl
ze smyslu odváděl, protože obyčejně když se
toliko hledí ku zvláštnímu smyslu slov, smysl
pravý se ztrácí.“ Proto i sw. Hilarius řekl:
„Smysl výroku nějakého bráti se musí z úmyslu
mluvícího, protože věc není podřizena slovu,
nýbrž slovo podřizeno věci. Neboť ewangelium
nezáleží w listech, nébrž w kořenu rozumu a
we smyslu (I. ot. 1. Marcion.) Bychom při-
snosti výrazu jediné dbali, nebylo by ani to
prawda, že kněží přirozenou krev Páně z ka-
lícha piji, protože jeho přirozená krev teď

v žilách jeho oslaveného těla zawřina jest.“
 Swatý Řehoř tedy užívaje slovo: „pitím a
 čerpáním“ má toliko přijímání svátostné a du-
 chovní na zřeteli. A tak přijímají věřící pod
 spůsobou chleba i krev Páně, jak to překrásně
 vyjádřil sv. Tomáš Akvinský řka:

Pod roždílnou pod spůsobou,
 Pouhým znákem, pouhou dobou,
 Důstojná věc bytuje.
 Od krmě se nápoj dělí,
 Pod každou vsať Kristus celý
 Pod spůsobou obcuje.

Od beroucích nerozdvojen,
 Nerozlámán, nerozpojen,
 V celosti se požívá;
 Na tisíce jich ho berou,
 Ale vsickni stejnou měrou,
 Aniž celku ubývá. *)

Co do deváté autority t. j. slovo swatého
 Ambrože: Protože smrti Páně byli jsme vy-
 koupeni, slušná bychom toho pamětlivi byli
 při požívání těla a pití krve jeho a t. d. —

*) Překlad tento vzat je spisu p. Suffilowa: Hymny
 církevní str. 118 a 119., kde ohledem slovo To-
 mášových: „Na tisíce jich ho berou, ale vsickni
 stejnou měrou“ přibán tento výborný poznám:
 „Theologové v ohledu tom oblažují na hlas,
 jenž vynořen byv z úst mluvícího od tisíců po-
 slouchajících v stejné míře vnímán býti může;
 namítají totiž světlo slunečné, jež ani tím, že
 ho celé dlovecstvo spatřuje, aniž tím, že na vsedco
 paprsky vylévá, ujmy jaké trpí.“

odpovídáme: Ze slovo jeho patrně vysvětluje, jak se jim rozuměti má, že totiž o kněžích mluví, kteří obět konajíce a přijímající činí to podle úřadu svého na památku a pro dokonalé vypodobnění umučení Páně a tím dokonané vykoupení nasse jak na duši tak na těle. Nebo byť bychom umučením a smrtí Páně byli na těle i na duši vykoupeni byli, přece by toto vykoupení posvěcením a přijímáním jedné toliko způsobu nebylo tak dokonale vyobrazeno. A proto ode kněze, jemuž ono dokonale vyobrazení přináleží, posvěcuje a přijímá se svátost ta pod obojí způsobou.

Co do desáté authority, slovo totiž Tomáše Akvinského: „Ačkoli celý Kristus v obojí způsobě jest, přece ne nadarmo se pod obojí způsobou dává“ — odpovídáme: Sv. Tomáš opatrně mluvic chce naznačiti příčiny, pro které tato nejsvětější svátost, ačkoli celý Kristus pod každou jesti způsobou, nenadarmo se konsekruje (posvěcuje) a přijímá ode kněží pod obojí způsobou. A tu tři podotýká příčiny, které všechny však jediné pro zřejmější vypodobnění uvesti zamýšlí. Proto nejprve dí, že se to stává pro živé vypodobnění umučení Christa, které ve trýznění těla a výlévání krve hlavně záleželo; za druhé dí, pro jasnější vypodobnění úplného duchovního občerstvení, nebo byť pod způsobou chleba se také přijímala krev, přece se nepřijímá na způsob nápoje, a byť pod způsobou vína vezdy se také přijímalo tělo Christovo, přece se nepřijímá na způsob

potrnu. A proto aby se tělo na způsob potrnu a krev na způsob nápoje přijímala, tedy ode kněží se pod obojí způsobou přijímá na vypodobnění úplného občerstvení duchovního. A jestliže v některých církvích jáhnomé a podjáhnomé v roukách posvátných přísluhujice pod obojí způsobou přijímali, nemyplývá z toho, že by tudíž i lidu světskému, ženským a dětem krev Páně v kalichu podávána býti měla, ježto výslovně takové podávání sněmem Kostnickým a Basilejským zapovědino a spolu doporučeno bylo, by i jáhnomé a podjáhnomé toliko pod jednou způsobou přijímali. — Třetí příčinu uvádí sv. Tomáš tu nejžřejmějšímu naznačení rozličných účinků této svátosti nikoli ale k vymedení jich.

Co do jedenácté autority, slovo Mikuláše z Epyr totíž: „Píte víno, jež jsem vám misil t. j. proměnil v krev svou ve způsobě vína“ — budiž vám odpovědino, že se náramně divím, čeho z těchto slov domoditi chcete. Nemyplývá z nich zajiště nic leč to, že za starých časů věřící pod obojí způsobou přijímali, čehož nikdo nepopírá, ale z toho nemyplývá žádný rozkaz Páně, že by se tak vezdy státi muselo, anebo že by toho tu spasení nemyhnutelně potřebovalo. Nebo tentýž Mikuláš z Epyr při slověch Páně: Nebudete-li jísti a nebude-li píti a t. d. zřejmě praví: Nemá se slovům těm tak rozuměti, jakoby svátost ta pod obojí způsobou se věřícím podávati měla, nýbrž že na tento způsob má toliko od kněze přijímána

býti; nebo byt v prvotné církvi lid pod obojí způsobou byl přijímal, přece napotom velmi prozřetelně nařizeno, aby pro uwarování vyhliti lid pod způsobou vína nepřijímal.“ Ejhle! kterať to biledně proti vám svědčí!

Posléze snažíte se dle svého způsobu svět nakaziti lživým a přelichým tvorzením, že prý Ježíš Kristus ustanovil velebnou svátost chtěl, aby pod obojí způsobou se laikům podávala, a že prý sněmy Kostnický a Basilejský samy toho dosvědčují. S welkáf to zpozdílost Wasse, ďábelská to ssílenost, nejhorší to zaslepenost! Kterať přece Wasse na nejwýš poruffené svědomi a Wáš zatemnělý rozum tak mařawé lži sněsti mohou? Zdali sněm Kostnický zřejmě neuzawřel, aby kdožkoli z kněžůw a laikůw od podávání a přijímání svátosti té pod obojí způsobou pustiti nechce, co kacíř potrestán byl?

Obsah tohoto dekretu (ustanovení) pod olowěnou bullou blažené paměti papeže Martina V. chowám u sebe. Zdaž sněm Basilejský dekretům Kostnického sněmu nepotwrdil a nowého zřejmě proti Wášim kacířstwím svědčícího newydal? Nelibíť se Wám tímto jmenem nazwánu býti, awssaf toho, co příčinou toho jmena jest, odestati nechcete.

II. Díl.

Na potupu a na posměch mé osoby dali jste obraz můj pitworně wyhotowiti, co wssaf

božskou dobrotivostí a milosrdenstvím Božím mně
 k odměně sloužiti bude. Zpomeňte sobě, že
 uplynula tři leta, co jste přislibše poslouchat
 řečí mých, vzali sebou tlupu svých přívrženců
 ozbrojených kopími a kussami, by jste 40 osob
 u Hradistě (u podhradí Olomuckém) zajali.
 Mezi nimi bylo také několik kněží a jáhnuv
 aneb snad také jiných duchovních, které jste ač
 Vám nikterak neublížili, na potupu pravdy,
 k velkému pohoršení a pohanění westlerého
 lidu křesťanského uvěznil, spoutali, a hladem
 a žízni hrozně mořili. Můžete-li, že všickni,
 kteřížkoli při tom zajímání přítomni byli, a buď
 radou, aneb pomaháním, přisvědčováním a
 chválením toho anebo kterýmžkoli způsobem ji-
 ným v zločinu tom účast brali, samým činem
 v klatbu upadli a posavad ní spoutáni jsou,
 jelikož od ní od nikoho rozřešení býti nemohou
 leč s dovolením a s udělením glástoného plno-
 mocenství svaté stolice apoštolské? By pak
 kněži, jenž jste k takovému zločinu radili a jej
 schválili, k němu přisvědčili anobrž jak se wy-
 pravuje, vyhřeli, netoliko jste v dotčenou kletbu
 upadli, nýbrž napotom sloužíce mši svatou a
 wtírajíce se zatratitelně do svatých tajemství
 a služeb Božích učinění jste neřádnými. Tako-
 věto neřádnosti však toliko zákonitou mocí
 papežovou oproštěni býti můžete, jak z círke-
 vních zákonů vysvitá. Přijďte tedy pro roz-
 hřesnutí ke mně, jenž jsa zplnomocněn od Jeho
 Svatosti papeže Mikuláše V. dobrodiní roz-
 hřesnutí milerád a za darmo uděliti hotov jsem

jak Vám tak Wassemu Rokykanowi a všem jeho i Wassim soudruhům pro věčnou spásu a ustavičný pokoj Boží, jenž převyšuje všecken smysl.

Aby jste pak sami v sobě na rozpácích nebyli, zdali kacířstvími a tudýž i církevními tresty a kletbami spoutáni jste, zdali jste v ně zaběhli činem svým a v nich pro svou vzdorovitost a tvrdost až posavad trváte: tedy uvažujte pilně a obraťte pozornost svou na práva, kteráž Vám dále vylicím na způsob rozhodných pravidel, Vám jistě prospěšných, budete-li chtít zmoudřeti a na světlo pravdy patřiti. První rozhodné pravidlo jest: Kacířství jest každá lichá nauka, s písmem svatým v odporu stojící a tvrdostně zastávaná nejvíce pro lest anebo pro nějakou zemskou slávu, jak dí sv. Augustin a sv. Jeronym. Vy pak se snažte, liché nauky Wilefowy, Husowy, Jeronymowy, Zafubkowy a Wasseho Rokykany zastáwati, tedy i Vy jste kacíři.

Druhé pravidlo jest: Kdo pochybuje u víře, jest newěřícím, jak to ředidla církevní vyjadřují. Ani takovým co věřiti, že prý wiru pravou neznají. Ve víře nemá nikdo se wíklati, nýbrž každý má pevně věřiti všemu, co od svaté římské a všeobecné Církve vyřčeno, jinak nelze jemu spasení býti, jak dosvědčuje sv. Athanas, a tolikéž Celestin papež. „Zjewnoť,“ píše Mikuláš papež duchovenstvu Carhradskému, zjewnoť, že není více od stolice naší oprávněným řádným biskupem čili du-

chovním anebo křesťanem, kterýž s Nestorem a t. d. drží.“ Vy pak následujete bludů Nestoria, kterýž též přijímání pod oboji spůsobou za potřebné ku spasení a za rozkaz Christův a apoštolův jeho pro laiky, anobř i pro dítky pokládal, jako Vy to činite; tedy i Vy tím jste, čím on byl. „Kdyby někdo, di papež Celestin, od Nestoria aneb od jiných, kteříž v jeho slepých kráčeji, posvěcen byl od toho času, co liché nauky kázati počali, upadl v kletbu a vyžut jest z důstojnosti buď představeného buď podřízeného duchovníka.“

Třetí pravidlo jest: Každý schismatick čili rozkolník jest kacíř. Proto di sv. mučeník Cyprian proti kacířům: „Kdyby někdo kacířskou opovržlivostí z Církve vystoupil, sám sebe odsuzuje.“ Vy však jste skutečně tak učinili, tedy — . . . Při tom pravi vysvětlivka: „Chce tím sv. Cyprian dokázati, že svátosti kacířův nemáme užívat; nejprve pro vážnost ku slovu apoštola, kterýž obcování s kacíři zapovídá; za druhé pro vážnost ku slovu Hospodina, jenž prorokovi zakázal, od takových přijímati pokrmu. Za třetí protože kacíři jako se opičice nemají pravých svátostí, nýbrž toliko jich obraz. Za čtvrté: Zestliže kteří jsou zlí v Církvi po třetím napomenutí, se pobavím a publikováním rovnají, s nimiž jisti nemáme, čím více to platí potahem na odručené kacíře, jelikož netoliko oni sami trestu podléhají, nýbrž trestu toho i ti se dočínají, kteří jim uadržují a jejich svátostí užívají. Za páté pro vážnost

k výroků proroka Oseáše řkoucího: „Oběti jejich jsou chléb zármutku a hoře.“ Jeronym však při slověch proroka Aggeomých takto dí: „Takovým jest westkeren lid kacířský v očích mojih,“ praví Hospodin. „Cokoli by činili, cokoli obětowali buďto sliby, buďto něco pro svou spásu, buďto mírné oběti, aneb smírné pro hřích čili zápalné aneb almužny či posty anebo čistotu těla, vše to v očích mojih poskvrněno bude.“

Přijmiž to Štěpane pro sebe a soudruhy své k napravení života, mravů a nauky a pozoruj, co tentýž Jeronym dí při slověch Amosových: „Menáwidi Bůh oběti kacířův a zamítá je, a kdýkoli ve jmenu jeho shromáždění jsou, v offliwosti má jejich zápach a zawirá chřipě (nozdry) své.“ Spůsobem sice lidským to mluví aťsať proto, bychom svými řeči lidskými poznali dojem myslí Boží.

Čtvrté pravidlo jest: Kdožkoli od jednoty Cirkwe katolické wíry a obcowání věřících odrůzněn jest, slowe kacíř. Každý schismatic (rozkolník), nazývá se kacířem. Wy pak přináležíte do počtu schismaticů, jakž to co nejzřejměji sami dosvědčujete ve své epistole Štěpanské, plné jedu a věčného odsouzení, která již přede třemi lety na mne poslána byla, a na kterou, že jste hned ode mne nedostali odpovědi, welice lituji, aťsať nesplo to winou mou. Dpust Bůh tomu, kterýž ji po tři léta pod zámkem jako u vězení držel. Nedávno však, kdýž jsem od Was obdržel list, šel jsem

k důstojnému uově wywolenému Pánu (biskupovi) a oznámil jsem mu, kterak jsem w rukou nebožtíka Jana, jeho předchůdce zanechal listy. Načež nově wolený Pán pilně hledati dal we spisech swého předchůdce. I přijal dva opisy mé odpovědi, které onen byl schował. Což mne welice mrzí. Nebyla wšak tehďáž s nimi spolu opsána Wasse rouhavá a hanlivá epistola proti mně, kterouž Wám hle nyní nazpět posílám s dotčenou starou odpovědí, při které spolu opsána byla hanlivá epistola Jana Borotina, kterýž s Wámi k témuž cíli měřil. Neboť opowazujete se tak hanebně, tak zpozdíle, tak newědboucne a slepě mě tupiti proto, že jsem řekl: Kdožkoli neposlouchá Římské Církwe, t. j. papeže, kardinalůw a t. d. we wšem co přikazují — též by jste byli přidali: „we věcech wíry“ — jakkoli spravedlivě a swatě žije, kacír jest pro věčný plamen určený. I vykřikujete se žalubkem jedowaté žluči plným: Ažhle! jak krutá jest tato ssílenost! a t. d. Nechci wýroku tohoto nad to, co jste wšsse čísti mohli, tak snadno pomínouti, a protož pravím: čtěte Augustina o wíře katolické (w řeči o Petrowi), čtěte w zákonech církewních o kacírích (ř. 3.) slowa dotčeného swatého Augustina řkoucího: „Co nejpevněji věř a nikterak nepochybuj, že každý kacír neb schismatik s ďáblem a s jeho anděly w ohni věčném účastí míti bude, leč by před koncem života jednotě katolické Církwe zase přimtělen byl.“ A po několika slowech pokračuje tentýž řka: „Kdožkoli nezachowává jednotu

církvní, tomu ani křest, ani almužna sebe hojnější, ani smrt pro jméno Christovo podniknutá ku spasení prospívati nemůže.“ — A dále dí: „Zachovámejmež jednotu, bratři nejmilejší, neboť byl kdo i zážrať učinil, mimo jednotu jest to ničímž.

Čti Štěpáne, co jsem we staré již dotčené odpovědi napsal, ačkoli celé pojednání, w němž jsem napotom pokračoval, sotwa pětinu toho obsahuje, co onino tehdáž psali, u nichž několik opisů zůstalo. Pozorujtež také, že podle sw. Augustina mimo Církew katolickou pravé oběti neni,“ při čemž vysvětlivka dí: „To jest mimo spůsob římské Církwe.“ Čtěte, co papež Belagius píše: „Příkladem apoštolské authority (sw. Pawla) naučili jsme se, že duchové bloudících a w blud zavádějících satanášši odemžďání býti mají, aby se rouhati odnaučili.“ Čtěte také, co sw. Řehoř wšsem věřícím po celé říši vlastně a německé psal: „We hřích pohanství zabíhá, kdokoliv se křesťanem býti praví, ale stolici apoštolské poslušnost zpuřně odpírá.“ O Wy slepi vůdcové slepých, proč ku vlastní hanbě, potupě a zkáze jako Wáš Rokycana příklad východní (nesjednocené) Církwe uwoditi se opovažujete dávajíce ji přednost, a co matku a učitelku jiných církví ku zvyššení svého odsouzení ji wystavujete? Tim tedy wyznáváte, že také bludům jejím přisvědčujete.

Mistře Štěpánku, uwádíš coši básnického ze starých řeckých bájeť o Ikarowi, jenž prý na křídkách woškových se powznesl k nebi. Proč

jiš ale také se nezminil o hořekování jeho otce Dédala nad pádem zpozdlého opovážlivce? *)
 Vy se hlubině chvátáte co mistrové bludů, ne-
 bywše nikdy žákami pravdy. Uvádíš také kacíře
 Donata a tím se ukazuješ býti učitelem chlap-
 cůw, kterýž se k wyššímu věcem nepowznáší.
 Wezmi, což twého jest a jdi. Ťti, co swatý
 Štěpán we své druhé a třetí knize o wýtvorech
 básnických dí, které mysl k žádostem tělesným
 příliš rozněcují. „Takowí jakoby dáblům při-
 náššeli oběť kadidla a t. d. Protož se křesťanům
 čtení takowých věcí zapowídá.“

Páté pravidlo jest: Kdožkoli wyobcowán
 byw po celý roč w tom wyobcowání setr-
 wal, za kacíře se powažuj. To wyswítá ze
 mnohých církewních zákonů, jako t. p. z jedno-
 ho, jenž dán na sněmu Kartaganském. Wy
 pak Wilešité a Husité a přivrženci jejich lichých
 nauk nikoliw jeden roč, nýbrž deset, nýbrž
 dwacet, a snad i třicet, ba čtyřicet let již we
 wětší klatbě, od nižto papež toliko rozhřessuje,
 s twrdostí, zatvrzelým srdcem trwáte, ač-
 koli na sněmu Kostnickém, jak již Wám po-
 wědino, ustanoweno bylo, aby kdožkoli by při-

*) Bájili Řekové staří, že prý umělec Dédalus, jenž se synem
 svým powěstně bludil, na ostrowě Kretě wybudowal, sám
 do něho ob panowníka ostrowa Minosa se synem zawřen
 byl. Aby prý sebe i syna odtud wyswobodil, udělal sobě
 i synowi wosková křídla a jednmu otworem, jehož byl na
 klenbě ponechal, wylitli prý oba zhmurn a tak se odtud wy-
 prostili. Zkar ale, jemuž se wolný let ten welmi zlíbil, ne-
 dbal wystrahy otcow, powznášel se wezdych wyše a wyše,
 až paprsky slunečními jeho křídla se rozpustila a on spadua
 do moře nešťastně zahynul.

jinání pod obojí odestati nechtěli, co kacíři pokutováni byli. Kacíři však již samým právem a činem jsou vyhobcováni. Tedy i Byl takovými a t. d.

Šesté pravidlo jest: Kdokoli neprávě vykládá písmo svaté a jinak, nežli smysl Ducha sv. toho požaduje, od něhož písmo jest, takový byl také od Církve se neodděloval, přece hereetikem (kacířem) se nazývá, jelikož skutky těla páse a vyvoluje, což horšího jest. Nebo heresis (kacířství) jest řecké slovo které tolik co vymoliti neb vybíratí sobě znamená, jelikož každý takový si vyvoluje nauku, která se mu zdá býti lepší, jak dí Isidor a Jeronym. Vy pak nejenom písmo sv. neprávě vykládáte, jak Vám dotázáno, nýbrž nad to také od jednoty Církve a od poslušnosti papeži a jiným představeným Církve katolické povinného jste odstoupili, tedy nade vši pochybnost zločin kacířství jste spáchali. Poněméně byli by jste schismatické (rozkolníci). Schisma jest řecké slovo znamenající tolik co roztržku. Ale kde jednota, tam nemůže býti roztržky. Neobcuje tedy jednotě, kdožkoli schismatickým obcuje. „Učinili sobě strany (částky) a od toho, což jedno jest, bych slovo apostola Judových užil, se sami odloučivše pozbyli ducha.“ Tak dí papež Pelagius.

Sedmé pravidlo jest: Kdokoli liché domněnky v Církvi rozšiřuje, za kacíře pokládán buď, nebo jak dí sv. Augustin, jest kacířem, kdožkoli pro nějaký časný zisk, zvláště

pro marnou slávu aneb panování, liché a a nové domněnky buď vyplozuje neb jich následuje. Kdož ale takovýmto lidem věří, jakousi tvářností pravdy obluzen jest. Vy pak za příčinou nějakého chťice neb vášně, čili pro marnou slávu chcete proti výpovědi apoštolově (1. Řim. 12, 3.) více smysliti (o sobě a o svých darech), než slusí smysliti, následující lichých domněnek od Wiclefa a Husa a Zatlubka a jich podobníků neblahé paměti vynalezených a vyplozených, které domněnky jste jako z mrtvých vzkřísili, tedy i Vy takými jste, jakými oni byli.

Dsmé pravidlo jestif: Kdožkoli svaté Římské Církvi výsadu odniti chce, kteráž jí od samé nejvyšší hlavy všech církví propůjčena byla, za kacíře považován buď; neboť wíru porušuje, kdožkoli jedná proti té Církvi, která jest učitelkou wíry, a proti tomu se zpěčuje, kterýž jí, jak známo, přede wšemi Církvemi přednost dal. Protož také sw. Ambrož se přiznává, že we všech věcech swatou Církví Římskou co učitelku následuje. Vy ale wšickni takovou výsadu církvi Římské odniti chcete, dávající přednost Rokycanowi před papežem a své zrádné sektě před swatou Římskou Církví, která wezdy neposkvrněnou oslavá, jak dí sw. Jeronym w listu ku papeži Damasowi. Tedy i Vy za kacíře pokládání býti musíte.

Dewáté pravidlo jestif: Kdožkoli rozkazů swaté stolice apoštolské nezachovává, co pohrdá autority klíčů, za kacíře držán buď,

jak vysvětluje z ředidel církevních. Protož dí sv. Řehoř: Vzdal se úřadu biskupského, kdožkoli rozkazů apoštolských poslouchati nechceš.“ Dobře svěděl Řehoř při slovích jeho: Nikomu není domoleno, aby rozkazů stolice apoštolské nezachovávali buď chtěl aneb směl“ — řekl u vysvětlivce: Rozuměj co se tuto praví: Kdožbykoli tvrdil, že římská Církve není hlavou všech církví, aniž práva má, ředidla stanoviti, jestli kacířem. V novém zákoně počala moc kněžská Christem Pánem u Petra, poněvadž jemu prvnímu ode Christa dáno biskupství v Církvi.“ Takéž dí papež Pelagius: „Ačkoli veškeré katolické Církve po celém světě oboru rozšířené jediným chotěm Christus jest, přece svatá římská katolická a apoštolská Církve žádnými sněmovnými stanovami nad ostatní církve postavena nebyla, nýbrž evangelickým hlasem samého Pána a Spasitele našeho Ježíše Christa první místo obdržela.“ A dále o sv. apoštoli Petrowi a Pawlowi klade: Vyšše jmenovanou Římskou Církve oni (sv. Petr a Pawel) Pánu Ježíši zasvětili a jí nade vše církve po celém světě svou přítomností a svou ctihodnou vítězoslavou pomohli.“ Vy pak srovnali jste jeho Páně co synové Belialowi, tedy — — —

Desáté pravidlo jestli: Kdožkoli pevnou věrou nadrží všech článků víry, a třebaž jen v nejmenším se wklal, již za kacíře považován býti má, neboť kdoby v jediném pobloudil, učiněn jest všemi winen (Zak. 2, 10.)

Wy pak zjewně bloudíte co do desátého článku wíry, totiž věřím w jednu swatou katolickou a apóstolskou Cirkew, jakož wyřčen článek ten we wyznání Nicenstém, aneb dle wyznání apóstolského: Věřím we swatou Cirkew katolickou, swatých obcowání, a tím že w tomto článku bloudíte, prohřešujete se na celé wíře a tudíž jste kacíři.

Žedenácté pravidlo jestli: Kdožkoli neprávě smýšlí o swátostech Církwe, mezi kacíře počítán bud. Wy pak neprávě smýšlíte o swátosti křestu, jelikož o swěcení swatých studnic (křestných) podle obřadu římské církwe nedbáte, a ku poswátným a poswěceným olejům jak pro křest tak pro birmování určeným úcty nemáte, a tím i druhou swátost zlehčujete. Za třetí neprávě smýšlíte o swátosti nejswětější twrdíce, že ku spasení zapotřebí a že Christem přikázáno, aby i swětšý lid, i dělátko pod obojí spůsobou přijímaly, což jak Wám dokázáno, docela licho. Za čtvrté smýšlíte zle o swátosti pokání osobujice sobě rozhřešení w pádech papeži aneb biskupowi vyhražených. A tudíž zákonitou moci kličůw wssemožně pohrdajice za kacíře platíte. Tolikéž za páté o swátosti posledního pomázání. Za šesté co do swátosti swěcení kněžstwa jisto, že mnoho jest we wassi sektě takových, kteříž nebywše nikdy kněžími přece se wtirají do služeb Božích co kněží, mezi které i Wasseho Rokycanu jenž nejša biskupem sobě na biskupa hrá, přičísti lze podle úplného swědectwí jeho soudruha Bedřicha. — Za sedmé co nejhůře smýšlíte o swazku

manželským obzvlášť o duchovním zasnoubení, o němž dí Apostol Efeským (5, 32): „Tajemství toto veliké jest.“ — Neboť řekl dříve: „Ženy mužům svým poddány buďte, jako Pánu, nebo muž jest hlava ženy, jako i Kristus jest hlava Církve: onť jest spasitel těla jejího. Ale jako Církve poddána jest Christu, tak i ženy mužům svým ve všem (ať poddány jsou.) Muži milujte manželky své, jakož i Kristus miloval Církve a vydal sebe samého za ni na smrt, aby ji posvětil očistiv ji obmytím vody šrže slovo života.“ Někdy Apostol: obmytím vínem —, aby učinil sobě slavnou Církve, nemající poskvrny, ani vrásky neb cokoli takového, ale aby byla svatá a neposkvrněná.“ A později dí: „Tajemství toto veliké jest, ale já pravím v Christu a Církvi.“ — Vy pak porušujete a zhanobujete svatou chof Christovu na potupu a pohanění samého chotě jejího, jenž řekl: „Kdo vás slyší, mne slyší: a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá: kdož pak mnou pohrdá, pohrdá tím, kdož mne poslal“ (Luk. 10, 16.); a u Mat. 10, 40.: „Kdož vás přijímá, mne přijímá: a kdo mne přijímá, přijímá toho, kterýmž mne poslal.“ Podobně řekl u Luk. 9, 48: „Kdožkoli přijal by pachole toto ve jménu mém, mne přijímá: a kdožbykoli mne přijal, přijímá toho, kterýmž mne poslal.“ Tentýž Pán pravil také (Mat. 28, 18.) „Dána jest mi všechna moc na nebi i na zemi“ — a posléz: „A aj já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ Vy pak nadymači

a utrhači, Boha nenávidíci, rodičů neposlušní (Řim. 1. 30.) pohrdáte chotěm a chotí co nepraví synové chtějí slovo Páně převrátiti a v nepravém i nejasném smyslu berouce slova jeho: „Nebudete-li jísti a nebudete-li píti a t. d., a: Píte z něho vsiďte,“ ježto Pán sám byl řekl (Jan. 16, 12. 13.): „Jestě mnoho vám mluviti mám: ale nemůžete snésti nyní. Ale když přijde ten Duch pravdy, naučí vás vselité pravdě.“ Tato pak slova pronesl Pán v oné poslední nejsvětější noci svého pozemského života tu spáse, kterouž Vy ovšem opovrhujete, ale právě proto neusmýšlíte-li sobě, přijdou na vás vselika zla v poslední době podle svědectví toho, kterýž řekl (Jan. 3, 29.): Kdož má newěstu, ženich jest: přítel pak ženicha, kterýž stojí a slyší ho, radostí se radujíc pro hlas ženicha.“ A dále: „Nebo jemu (Christu) ne na míru (jako jiným prorokům, ale bez míry) dává Bůh ducha. Otec miluje Syna a vsedco dal v rukou (moc) jeho. Kdož věří v Syna, má život věčný: ale kdož jest newěřící Synu, neuzří života, ale hněv Boží zůstává na něm.“ — Tak i na Vás bratři.

Dvanácté pravidlo zní: Kdokoli newěří a nezachováva vsého, co věří, zachováva a láže svatá římská Církve, jest kacíř. Vy pak nedbáte pravidla toho, tedy — — — —

Třinácté pravidlo jest: Kdožkoli převracuje svátosti Církve jako svatokupec buď že prodává aneb kupuje co duchovního aneb úřadu duchovnímu připojeno jest, podle usta-

nowení swatých čtyr sněmů za kacíře jmin buď. Wy pať k ustanowením swatých sněmů jať oněch čtyr tať kterýchkeli jiných wážnoosti nemáte leč pokud z nich nějaké slůwko pro swé bludné učení o přijímání pod obojí spůsobou pro laiky wytáhnouti můžete, a tudyž jste tím, co již tať často opakowáno.

Bůh pať wšemohoucí a Pán náš Ježíš Christus, jenž prawým jest swětlem swěta, w němž wsechny poklady moudrosti, umění Božího schowány, račiž myslí a rozumy Wasse oswititi, aby jste jednoduchou prawdu swaté přesné wíry poznawšše se srdcem skrousseným s prorokem řekli: „Srdce čisté stvoř we mně Bože: a ducha přímého obnow w útrobě mé,“ a pať aby jste přisědšše ke mně pokorně a pobožně s úctou a poslušností, jižto Jeho Swatosti Pánu našemu papeži Mikulášši V. a celé swaté římské Církwi a swaté stolici apostolské proukazowati powinni jste, podle spůsobu w Církwi obwyšlého obdrželi dobrodiní rozhřešení ode swých kacířských bludů, powěr, klateb a pokut církewních, a přiwtělení jedinému přetajnému, a wseobecnému tělu Christowu a sjednocení s ním spolu s námi w prawdě swaté katolické wíry bojowali na této pouti pozemské s pomocí milosti, w budoucím pať žiwotě tolikéž wítězoslawně králowali s Otcem a Synem a s Duchem swatým s nejblaho-slawnější pannou, Bohorodicí Marií, se swatými kury andělskými a w blažené společ-

nosti wšech blahoslawených duchů na wěky
wěkůw. Amen.

Já bratr Jan z Kapistrý,
z řeholy Menších z Obořwantů.

Úwaha.

Štouce list sw. Jana ke kalissníkům w
Kroměříži musili jsme nejednou se diviti weliké
učenosti bohoslawecké a neunawné piluosti swa-
tého muže toho, spolu wšak pozorowali jsme
neoblomnou ráznost a předůstojné si počínání
proti rozkolníkům. Tito dosti drze se opowázili
jej s jakousi pohrdawostí toliko wlastým na-
zýwati mnichem. Ale Jan ač jinak welmi po-
torný a skromný, přece aby obhájl čest wyne-
sseného úřadu swého, hned na začátku listu
swého zewrubně wytknul, že nepřichází k nim
pouze co mnich, nýbrž že k nim přišel co
missionář a poslanec nejwyšší stolice apostolské,
co wšeobecný wyšetřowatel kacířské neprawosti
po wšem wšudy swětě, nadaný wšelikým pluo-
mocenstwím od sw. stolice k jejich spáse. A tato
ráznost, s kterou hned na začátku wystupuje,
w celém listu až do konce se zrači; neboť wšude
a wždycky s tynže wynešeným powědomím ke
kalissníkům mluví, a rázným spůsobem úplné
poslussenství a dokonalou poddanost ku swaté
stolici apostolské od nich wymáhá.

Wiz zde křestane, jak i ty máš rozuměti

poctore, poníženosti a skromnosti. Co do poctory, jižto k Bohu zachovávatí máme, tak ovšem nemějš žádných mezi, jelikož i Bůh bezmezný, nekonečný jest. Co pak se týče skromnosti a poníženosti k lidem, ta jako každá jiná cnost jisté meze mějš, kteréž ji opatrnost čili zdravý rozum vyžaduje, a že kterýchž, jestliže vytkočí, přestává býti cností, a začíná býti posetilství ba nepravostí. Tak n. p. říkáme o dobrotivosti, vytkočí-li z meze zdravým rozumem či opatrností ji vyžadovaných: Přílišná добрota hotová zebrota. Kdo bez míry dává, brzy se dobere. Čiň dobře a věž komu. Čiň dobře všem a sobě nebuď škoden. A protož dohlédáme: Dávej s rozumem, a beř s pamětí. — Za tou příčinou také chválíme šetrnost a špořivost co krásnou cnost, a říkáme: Špoření — bohaté koření, šetrnost jistý výdělek. Mírne trvá, nemírné letí. Však špořivost, vytkočí-li z meze čili jsouc přílišná, stává se lakomstvím. Tak i pilnost jest krásná cnost, nebo z pilnosti se štěstí rodi, lenost pak holou bídu plodí aneb jať di básník náš: Z ruky pilné nádejše kvítne; ale kdo by síly své přepínal, činil by rovněž tak posetile jako střelec, kterýž lucíště příliš napíná, aneb hudebník, kterýž struny příliš natahuje, a vímeť, že lucíště tuze napiaté puká, a struna příliš natažená že praskne. Nejinak jest to i s cností poníženosti a skromnosti, vytkočuje-li z meze svých a stává-li se plázivostí křesťana zcela nehodnou.

Kdožkoli aby dosáhl pozemského nějakého

účelu, se před jinými otročtým způsobem plazí, se jako pokrytec přetvařuje, co licoměrník lže a jiným pochlebuje, své přirozené nejsvětější city, svou řeč, svůj národ, ze kterého pochází, ano i Boha svého pro kus chleba zapírá, kdož pro tentýž účel hotov jest píseň Zidássowu (co mně dáte a já vám ho zradím) zpíwati a tak hluboko se unižuje, že by snad i vylíveš toho lígal, ode kterého něco dosáhnouti chce: ten není již více stromným a poníženým, nýbrž podlým. Podlost ale není cnost, nýbrž nepravost. Cili newíš, že to powinnost každého křesťana, aby uznával a swatě chránil svou důstojnost člověckou, kteráž w tom záleží, že jest živým obrazem Božím, wyloupencem Ježíše Christa a chrámem Ducha swatého? „Zdaliž newíte, di apóstol Páue, že chrám Boží jste a že Duch Boží přebývá we vás?“ (I. Kor. 3, 16.) A sw. Petr dí: „Považte toho, že ne porušitelnými věcmi, zlatem nebo stříbrem wyloupeni jste z marného wásheho předešlého obcowání podle otcovského ustanowení, ale drahou křwí, jakožto beránka newinného a neposkvrněného Christa“ (I. Petr. 1, 18—19.) Kterak tedy možná křesťane, aby's znaje wznesšenou tuto důstojnost svou se tak náramně zahazowal a jako nečistý hmyz se nehodně w prachu wálel?

Těžpodobně nežádá toho poníženost a stromnost, aby's práw tobě zákonem propůjčených a snad swrchowaně tobě a twojim potřebných neuznáwal, neužíwal a nehájil. Wiž, kterak Jan

Kapistrán hájí svou čest proti zlomyslným kalifníkům, kteří se opovážili naň hanu tydati, viz kterať je upozorňuje na práva od svaté stolice římské jemu propůjčená. Následoval v tom svatého apoštola Pavla, který nejednou ve svých epistolách svou čest proti utrhačům hájí, anobř kde toho pro spásu jiných potřebí, i své zásluhy o Cirkvi Boží vytýká. Obzvláště ale pozoruj jednání téhož apoštola ve městě Filippi. Zde uzdravil děvečku, kteráž měla zlého věštitího ducha, z čehož páni její velkého žístu mívali. Tito viděvše, že uzdravením děvečky pozbyli vědětku, chytili Pavla a jeho průvodce Silu, vedli je před úřad a žalovali na ně, že zvěstují učení, kteréhož Římanům nesluzzi přijmouti. Pohanští pak úředníci ti newyslechnuvše sv. Pavla a Silu, dali je metlami mrskati a velmi je zmrskavše vsadili do žaláře, přikázavše strážnému, aby je pilně ostríhal. Tedy on takové máje přikázání, vsadil je do nejhlubšího žaláře, a noby jejich sevrhel kladou, čímž nesmírné jim způsobil bolesti. Ráno pak onino pohanští úředníci vzklázali strážnému, aby vězně ty propustil, by prý odešli v pokoj. Když ale strážný svatému Paulowi to oznámil, co odpověděl apoštol? Zsa povědom sobě práv co římský měšťan a dobře věda, že onino pohanští úředníci neměli práva, jej a průvodce jeho bez výsledku zmrskati dáti, odpověděl: Zmrskavše nás zjewně, bez vyslyšení, lidi Římany vsázeli do žaláře, a nyní nás tajně vyhnati chtějí? Nestaneť se tak: ale

nechal přijdou oni a sami nás vyženou.“ Když pak služebníci slova ta úředníkem pohanickým pověděli, báli se tito, uslyševsše, že by svatý Pavel a Sila Římané byli. A přišedše odprosili jich, a vymedšše žádali jich, aby vyšli z města v pokoji. Tu teprv vyšli oba svatí mužové že žaláře a dosáhnuvše náležitého zadoslučinění brali se pokojně cestou k městu Eydii. (Skut. apost. k. 16.) Tak i tobě křesťane netřeba, aby's zlomyšlníkům k vůli a libosti se odřikal práv zákony církevními a občanskými tobě propůjčených a zaručených, a tak zlomyšlník ty ještě opomázlivějšími a snělejšími ku křivdám a nátiškům činil. Nežádáš toho poníženost a štomnost, aby's zákonitých práv svých nehájil, aby's od zloštníkům vsselitou hanu na sebe vychrlowati, aby's od nepravých se obelskowati, obirati, utiškowati a poslapáwati nechal, aby's ke wsselikému bezprawi mlčel. Toť by nebyla dobrota ale hlupota, a wíme, co prawí přísloví: Bůh nepřikázal blázniti.

Wůbec měj každý křesťan usslechtilý ráz čili charakter. Chceme říci: Dobrá, mravná a swatá myšlénka owládej wssechny nasse tužby, wssechny nasse city, wssechny nasse snahy, a wssечna jednání nasse nechal na sobě nesou ráz této myšlénky, kterou bez wrtkání důsledně a stále po celý život swůj promáděti čili uskutečňowati máme. Tak to widíme na swatém apostolowi Pawlowi, na swatém Janu křestiteli, a na sw. Janu Kapistránu, jenž sobě

svého soujemného patrona za příklad vzal a protož nebyl třtinou větrem se kláticí, nebyl wrtkavým, nebyl plazivým, nebyl pochlebníkem, ale co dub pevně uprostřed bouře stojící žádnou příkorou, žádným protivenstvím se v bohulibých snahách svých rozvíklati nedal a po celý život tu jedinou swatou myšlénku uskutečňoval: Rozmnožniž se čest Boží a napomáhejž se spásе lidstvé. —

Bohužel že tak málo jest charakterů, tak málo ráznosti mezi lidmi, že většina jich jest nemuzná, wrtkavá, nestálá, jako třtina každým větrem wanutím se kláticí, lehká plewa každým větrem odnessena bývšší, tlupa sobcůw vše jenom měrou zistn okamžitého měřících a podle toho se každého dne jinak twářících čili všemi barwami jak kdo chce hrajících. Zat dudy nadmeš, tak hrají, dí o nich přísloví.

Obzvláště takowá bezrázuost a wrtkawost iřhodlivá jest na těch, kteří co představení jiné řiditi majíce, přílišnou dobrotou všem wyhověti chtějí, a protož i také zlomyslníky kárati se obáwají, neřádům nestawují, anobrž k neporádkům mlčí, a tudyž příčinou jsou, že zláza mravní jako záhubná powodeň se w obci šíří a jako jedowatý rať se we srdcích rozjídá. Broto kdož nemá rázuosti, kdo si bojácný ženyl, kdo si zbabělý šketa, newtírej se w úřad, kde nic dobrého spůsobiti nemůžeš, alebrž jistě mnoho zlého spůsobíš.

Chwálíme-li pak rázuost, která se nejwíce w důslednosti a stálosti wešškerého smýšlení a

jednání jewí, nemíníme říci, žeby's, křeslane, nikdy neměl powolným a ústupným býti. Rážnost není neustupná, awssať činí to jen tenkrát, když toho zdrowý rozum káže aneb když tomu zákon zjewně welí. Welmi dobře prawí w tom ohledu nasse přísłowí: „Čelem ždí newyrázej (nechtěj prowáděti nemožných věcí). Moudrý w hádce ustoupí.“ Takť učinil i sw. Jan Kapistrán, který ač rážností neobyčejnou vynikal, přece ustoupil swatému Bernardinowi mistrowi swému, když tento u věci jedné zcela jiného náhledu byl nežli Kapistrán.

A tu již tebe křeslane na jiné ústali upozorniti a jeho tě rovněž tak snažně wystříhati musíme, jako prvého již řečeného ústali, totiž plazivosti. Wystříhej se tolikéž zatvrzelé zpurnosti a hrdosti, jakáž se na kalissnících Kromčřížských zrači, kteříž se ani nejjasnějšími důwody Kapistránowými na cestu prawdy přivešti nedali, nechtěwše wyznati, že na bludné cesty zaběhli. Pomni na stará přísłowí nasseho národu w tomto ohledu: Z hrdosti čertu radosti. — Kdo se na swůj rozum spouští, bývá hrdý a ne moudrý. — Swéhlawost jest wada slabého rozumu. Kdo každého poslouchá, zle činí; a kdo nikoho, ještě hůře. — Neweď si pyšně, by na zlé newyššlo. Takový (zpurník) nadul se jako bublina wodni, rozpliznul se a byl ničím.“ A newyplnilo-li se toto přísłowí posledni také na oněch kalissnících? Nadýmali se zpurně a počínali si swéhlawě, ale rozpliznuli se jako bublina wodni a celé jejich kalissnictwí stalo se

ničím. Protož nezpírej se zpupně proti tomu, co svatá Církve katolická tobě káže, co občanské zákony tobě velí; alebrž s ochotnou poslušností podrobuj se svatým řádům Církve a zemským zákonům, by's co dobrý křesťan vyplnil rozkaz Páně: Dávejte císaři, což císařovo, a Bohu což Božího jest.

§. 25. Jan po svém návratu z Olomouce do Brna.

Dne 7. září (septembra) vrátil se Jan zase na dvě neděle do Brna a pokračoval v počatém díle spasuém. I podařilo se mu opět, jak dí Wadding, přehojnou žen skliditi do stodol Páně. Zdržel pak se v Brně až do dne sv. Františka Serafinského téhož roku, a přebýval po ten čas u zdi měšťské v celulce, která později v kaplu veřejnou vzrostla. Zde na zevnější straně celuly své napsal nejsvětější a nejsladší jméno Ježíš (I. H. S.) jak si sv. Bernardin, jeho učitel, byl v tom liboval, a prorokoval ve svatém nadšení, že Brno nikdy nemezme zkázy, dokud ono jméno se nad ním škvíti bude.“ A skutečně na tisíci místech jak ve chrámech, tak v soukromých domech, na stěnách, na oltářích, na obrazech a t. d. nalezněš jméno toto, ano se slavně škví ve hlavním městě Moravy, a spolu poznáš, že město toto vyniklší šťastně z tisícera bouří časových utěšeuě živěta v mladistvé síle a každým

dnem. K většší mohutnosti a slávě se poznáší.

Abý pak dílo započaté dovršeno a upevněno bylo, vynákládal Kapistrán všechnu sílu wýmlywnosti své na to, by měšťany Brněnské k wybudowání kláštera svého řádu přiměl. Čehož také náramnou dojmawostí, jak řeči tak žiwota svého docílil. Mebo netoliko z obecných pramenů, nýbrž i ze soukromého jmění měšťanů se jemu hojných a wydatných dostalo přispěvků. Řezníci Brněnsští postoupili jemu k wystawení kláštera své jatky na Smarcaně pod Frantíškowem, začož tři léta později (r. 1454) od krále Ladislawa jednu část budowy tu sšle židowské náležité w náhradu wzali, kde napotom maso wysekávali. Stamba kláštera toho rychle pokračowala a za krátký čas zwedal se tu úhledný klášter s kostelem sw. Bernardina.

Centráte pekaři Brněnsští bratry Kapistránowy z almužny žijící potřebným pečiwem sštědře a zdarma opatřowali, činíce to jediné z lásky k Bohu, a pro odplatu nebeskou. Pročež Kapistrán chtěje jim důkaz uznalosti a wděčnosti dáti, jim filianci udělil, to jest, jim listinu dal, we které je co bratry a sestry do řádu svého přijímá, aby všech modliteb, přimlw, odpustků a wůbec všech duchowních milosti a prospěchůw téhož řádu účastnými byli. Zníť pak Filiance ta *) wlastní rukou Kapistránowou

*) Filiantia a s. Joanne Capistrano pistoribus Brunensibus clargita.

Honestis ac circumspēctis Generalibus Pistoribus In-

poděpsaná a podnes s velkou uctivostí ve
 stříní počestného cechu pekařského v Brně
 chovaná následovně:

„Stihodným a obezřetným obecným peka-
 řům, obywatelům toho města, t diecéni Olo-
 mucké náležejícího, jich ženám, bratrům, sestrám,
 synům a dcerám, příbuzným a sesvatřeným a
 jich dědicům, nejoddanějším dobrodincům řádu
 Serafinského otce nasseho Frantíška, želá bratr
 Jan z Kapistry, téhož řádu nejmenší a ne-
 hodný a nejdůstojnějšího otce generála ve
 vssech záhorstých krajínách pro bratry obser-

colis hujus Oppidi, Dioecesis Olomucensis, uxoribus,
 fratribus, sororibus, filiis, filiabus, consanguineis & affi-
 nibus & haeredibus eorum; ordinis Seraphici Patris no-
 stri Francisci, Benefactoribus devotissimis Frater Joannes
 de Capistrano ejusdem Ordinis minimus ac indignus & re-
 verendissimi Patris Generalis in omnibus partibus Ultra-
 montanis quoad fratres de Observantia nuncupatos im-
 meritus Vicarius Generalis cum orationum suffragio salu-
 tari omnium incrementa virtutum.

Quamvis ex charitatis debito omnibus teneamur, illis
 tamen longe amplius obligamur, quorum dilectionem
 certis beneficiorum indiciis frequenter experimur. Pro-
 inde Vestrarum devotionum sinceritatem attendens, quam
 ad nostrum & praefati Patris Francisci geritis Ordinem
 (veluti clara experientia cognovi) dignum putavi & divi-
 nae acceptabile voluntati ut ab ipso Ordine praerogati-
 vam gratiam sentiatís spiritualium gratiarum. Verum quia
 nudi temporalibus bonis charitatum Vestrarum subsidium
 dignas rependere vices nequaquam temporalibus valemus,
 spiritualibus nihilominus beneficiis prout in nostris apud
 Dominum Deum nostrum servamus desideriis compensare
 spiritualiter volumus. Eapropter ego qui licet indignus
 curam Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum
 & Sororum Minorissarum s. Clarae seu s. Damiani de
 Observantia nuncupatarum & eorum Religiosorum de
 Poenitentia (Tertii Ordinis) Ordinum in partibus ultra-
 marinis habeo Generalem, vos honestos ac circumspectos
 Pistores iucolas hujus civitatis, uxores vestras, Filios

wanty jmenovaný bezzáslužný wířář se spásitelnou modliteb podporou, spolu prospěch we wšech cnostech.

Ač powinnost lásky ke wšem máme, přece ní mnohém wíce zawázáni jsme tēm, jichžto lásky zřejmými důlasy wšelikých dobrodiní často zakoussíme. Pročež pozorujíc upřímnou oddanost wassi k nassemu a již dotčeného otce Františka řádu (jakž ze wlastní zkušenosti jsem jasně poznal), za hodno jsem usoudil a za bohumilé, abyste od téhož samého řádu přední milost wšech duchowních milostí obdrželi. Že pak,

& Filias, consanguineos & haeredes vestros, totamque familiam vestram nec non & animas vestrorum defunctorum & omnes, pro quibus intenditis, ad confraternitatem nostram & ad universa & singula nostrae religionis suffragia, in vita suscipio pariter & in morte plenam vobis participationem omnium charismatum, videlicet: missarum, orationum, suffragiorum, officiorum, abstinentiarum, disciplinarum, poenitentiarum, peregrinationum, suspirationum, praedicationum, lectionum, meditationum, contemplationum, observantiarum, devotionum & omnium spiritualium bonorum tenore praesentium gratiose conferendo, quae per Fratres nostros & dictorum Ordinum Sorores nec non & aliorum de Poenitentia sive de Tertio Ordine s. Patris Francisci in partibus Ultramontanis degentes operari & acceptare dignabitur Clementia Salvatoris. Addens insuper de dono & gratia praesentium, quod cum divinae placuerit voluntati de exilio instantis miseriae vos vocare ubicunque obitus multo (annuente Domino) tempore differendus nostro fuerit nuntiatus Capitulo, idem volo ut pro vobis fiat officium, ut pro fratribus nostris defunctis recitatur, id enim annuatim ex more per totum Ordinem fieri consuevit. Valeant Felicitates Vestrae in Christo Jesu Domino nostro in aeternam Amen.

Datum Brunae die solis post festum Nativitatis Mariae Virginis 12. die mense septembris anno Domini 1451. Frater Joannes supra dictus propria manu subscripsi.

Joannes, m. p.

prošli všech časných statků podporu Lásky Váši nikterak časnými věcmi odplatiti nemůžeme, chceme aspoň duchovními dobrodiními, jakž si toho na Bohu pánu nashem žádáme, Vám toho nahraditi. Pročež já, ač nehoden péči vedu o bratry menší obšervanty a sestry menší sv. Klary neb sv. Damiana obšervantkami nazvané, a jejich řeholné řády klajicné (třetí řád) v krajinách zámořských, váš ctihodné a obezřetné obecné pekaře, obhývatele tohoto města, ženy vaše, syny a dcery, příbuzné a dědice a všechnu rodinu váš, jakož i duše vašich zemřelých a všechnu na které se úmysl váš vztahuje, do naší brati (bratrstva) a ke všechněm a jednotlivým naší řeholý přimluvám přijímám, jak v životě tak ve smrti udělujíc vám milostně tímto listem úplný podíl ve všech darech duchovních, jako: ve mších, modlitbách, přimluvách, hodinách, postech, v kázáních, v klajicnostech, poutích a v povozdechnutích svých, kázáních, čteních, rozjímáních a rozvažováních, v posvátných obyčejích, v pobožnostech a všech duchovních dobrách, kteréžkoli bratřími našimi a detčených řádů sestrými, jakož i jinými z klajicného čili třetího řádu sv. otce Frantíška v krajinách záhorských přebývajícimi, dobrotivostí Spasitele spůsobiti a přijmouti uráčí. A tomu ještě co dar a milost přidáno buď tímto, že kdýž se Božské vůli zalíbí vás z vyhnanství nastávající strasti (pozemské) povolati, kdekoliv umrtí takové, jež ale Bůh na dlouhé časy vzdáliti račí, naší kapitole se oznámí,

tomu dci, by za nás tytéž hodinky a modlitby, jako za naše zemřelé bratry se řítaly; neboť toto každoročně v celém řádu se stává. Žijtež Blahorodi Wasse v Christu Ježíši Pánu nassem na věky.

Dáno v Brně v neděli po Narození panny Marie dne 12. septembra 1451. Já, bratr Jan výše jmenovaný vlastní rukou jsem podepsal. *) Jan m. p.

Opis této Filiance nachází se také v archivu konventu Brněnského do města Dačic na Moravě přeneseném, kdež nad to ještě o klášteru Františkánském v Brně takto čteme: **) R. 1451 okolo slavnosti sv. apoštolů Simona a Judy obdržel sv. Jan Kapistrán na předměstí Brněnském před židovskou branou (tež

*) Podobná Filiance byla také zvlášť od Jana Kapistrána propůjčena kupcům z Ziblahy Pavlovi, měšťanovi Brněnskému a jeho manželce Hegině, kteří velkou štedrostí k bratrům Kapistránovým se vyžnačili. Opis její chová se v klášteře Rajhradském na Moravě a má též datum ob 14. Sept. 1451 v Brně. Tam též nalezneme jeden z nejstarších životopisů sv. Jana Kapistrána ob r. 1478 pod titulem: „Nicolai de Fara minorum minimi Praefatio in Vitam Beati Joannis de Capistrano. Ex Papia 18. april. 1478.“ Životopis tento na pergameně pěkně psaný jest stručný a sloužil pozdějším životopiscům Kapistránovým, jakož patrně viděti, za základ.

**) Toto v latinském jazyku psané v archivu konventu Brněnského, jenž do Dačic přenesen jest, bylo nám lastavě ob tamního cihelného otce p. Bohumíra Semery takto sděleno: „Anno 1451. circa festum ss. Apostolorum Simonis & Judae in suburbio Brunensi ante portam Judaicam s. Capistranus suscepit locum & erexit conventum D. Bernardino (i. e. Sennensi) sacrum, partim ex publicis civium facultatibus partim privatis, hic inter saeva haereticorum jacula nihilominus a Fratribus in multis persecutionibus illaesus permansit.

branou Ferdinandskou) místnost a vybudoval zde konvent svatému Bernardinovi (t. j. Senenstému) zasvěcený, dílem z veřejných městských, dílem ze soukromých statků, a ten (konvent) uprostřed krutě zuřících střel kacířův nicméně od bratrů ve mnohých protivenstvích bez úrazu zachován byl.“

„V konventě tomto ukazovali celu sv. Jana Kapistrána v kapli proměněnou, že které až do dnešního dne nejsvětější jméno Ježíš na zeď městskou od něho vyteslené viděti bylo, jež na proroctví jeho upomínalo, že dočud ono jméno spatřeno bude, město v bezpečnosti zůstane, což také výsledky vojenské potvrdily.“

„R. 1643 konvent tento spolu s kostelem od magistratu Brněnského (na rozkaz velitele

In hoc Conventu monstrabatur Cella s. Joannis a Capistrano in Sacellum conversa, ex qua licebat videre usque ad hodiernum ss. Nomen Jesu muro civitatis incisum, per ipsum vaticinando, quandiu illud conspiciatur, Civitas non periclitabitur, quod ipsum eventus bellici comprobant.

Anno 1643, conventus iste una cum Ecclesia a Magistratu Brunensi fuit solo aequatus eo, quod muris Civitatis nimirum foret vicinus & exercitui Suevico praeferret commoditatem acrius urbem infestandi. Fratres post demolitionem Conventus, aliqui se ad alios Conventus receperunt, alii intra civitatem populo spiritualia obsequia praestabant, donec post quatuor menses irrita conatu (hostis) confusibiliter recedere coactus fuisset. Tunc sub provincialatu A. R. P. Michaelis Jahn postea Episcopi Dulmensis Magistratus Brunensis benevole assignavit Fratribus nostris desolatam quandam Ecclesiam s. Mariae Magdalenae in civitate non procul a porta judaica, ubi olim stetit Synagoga Judaeorum, ad quam ex elemosynis exstructus & anno 1671. completus fuit formalis conventus.“

vojenského Rudolfa Radwita svobodného pána ze Suché(u) zbořen a úplně vyrumen čili se zemí rovnán, protože zděm městským příliš blízek byl a (nepřátelskému) vojsku Švédskému pohodlné opíradlo poskytovat mohl, aby na město tím ostřeji dotíralo.“

„Po zboření konventu někteří z bratrů do jiných konventů se odebrali, jiní však uvnitř města zůstavše lidu duchovními službami se propůjčovali, až pak nepřítel po čtyřměsíčním marném namáhání s hanbou odejiti musel. Zentráte za provinciala velectihodného Michala Jana, později biskupa Dulmenského magistrat Brněnský dobročinně bratrům našim jakýsi spustlenný kostel svatě Maří Magdaleny ve městě vykázal nedaleko brány Židovské (teď Ferdinandské), kde dříve stávala židovská synagoga, a k onomu kostelu z almužen vybudován a r. 1671 doplněn řádný konvent.“

Mimochodem budiž zde ještě připomenuto, že kdýž Jan Kapistrán za svatého vyhlášen byl, město Brněnské jej sobě za patrona zvolilo, a že až podnes početný cech pekařský v Brně jej co svého patrona cti a na den jeho jmenu zasvěcený k slavným službám Božím ve chrámě sv. Maří Magdaleny se shromažďuje. Takto pak zní listina, kterou přewýborný magistrat Brněnský ve jmenu celého města sv. Jana Kapistrána za patrona wyvolil: *)

*) Toto latinsky nám z archivu Dáického od ctihodného otce p. Bohumíra Severy takto sděluo:

„My konšel a raddomé královského města Brna w markrabství Moravském tímto na vědomost dáváme a dosvědčujeme, že my, jmenem wešterého města tohoto po zralém uvažení a po wespolečné poradě, na žřeteli majice nejwíc apostolské práce a nejroznícenější horlivosti pro spásu duší, jakowouž sw. Jan

„Instrumentum quo amplissimus Magistratus S. Joannem de Capistrano sibi in patronum elegit.

Nos Consul & Senatus regiae civitatis Brunensis in Marchionatu Moraviae praesentibus notum facimus & attestamus quod nos, nomine totius Civitatis hujus matura desuper habita deliberatione & consilio, considerantes praecipue Apostolicos labores & ferventissimum animarum zelum, quem sct. Joannes de Capistrano Ordinis Minorum sct. Francisci de Observantia, dum in terris degeret, plurimos in hac civitate nostra a perfidiae haereticae tenebris ad lumen veritatis fidei orthodoxae & ad gremium sct. Matris Ecclesiae reducendo ostendit & relictis in hac civitate nostra pluribus zeli sui Apostolici vestigiis Eundem sct. Joannem de Capistrano (quem ejus Festivitatis die, publico ac solemni ritu colere & venerari consuevimus) statuerimus civitati nostrae Patronum ac tutelarem adscribendum, prout & in praesenti Eundem eligimus ac suscipimus Ejusdem patrocinio nos & civitatem nostram commendando. Hanc porro piam mentem nostram Venerabili Clero tam ecclesiastico quam regulari reverenter insinuavimus qui & una nobiscum dictum Sanctum in Patronum & Tutelarem hujus Civitatis libenti animo susceperunt & his patenibus literis ad faciendam fidem subscripserunt. Quibus & nos consuetum Civitatis nostrae Sigillum apponi jussimus.

Brunae, die 3. Februarii 1738.

N. N.

Consul & Senatus ibidem &c.

(L. S.) **Franciscus Xav. Leffler,**
Decan. Petro-Montanus Brun. & Capitulum.

(L. S.) **Anton. Franc. Hörmann,**
Proto Not. Apost. Reg. Civitat. Brunensis
Curatus & Decanus foraneus.

Rapistrán z řádu Menších sv. Františka Ob-
servantů, pokud na zemi dlel, ukazoval, an
přemnohé v tomto městě nassem z temnosti
kacířské zproneměřilosti na světlo pravdy wiry
pravé a do lůna svaté matere Církve zpět
uvedl a který v tomto městě nassem mnohé
stopy apostolské horlivosti své zůstavil: že jsme
ustanowili, tohoto sv. Jana Rapistrána (jehož
svátek již prvé veřejným a slavným obřadem
konati a uctiti jsme obvyknuli) za Patrona a
Ochrance města nasseho wyvoliti, jakž tohože
(Svatého) i tímto wyvolujeme a přijímáme
ochraně jeho sebe i město nasse poroučejíce.

Tento zbožný úmysl svůj jsme také cti-
hodnému duchowenstwu jak církewnímu tak řehol-
nému uctivě oznámili a to spolu s námi jme-
nowaného Svatého za patrona a ochrance
milerádo přijalo a toto otemřené psaní na po-
twrzení wěrohodnosti podepsalo. A čemuž

- (L. S.) **Christianus Obzolka,**
Prior & Praelatus ad s. Thomam.
- (L. S.) **Henricus Schatz,**
Collegii & Domus primae Probationis Soc.
Jesu Rector.
- (L. S.) **Cyrillus Riga,**
ord. Praedic. sacr. Theol. Doct. & Conv.
Brun. ad S. Michaellem Prior.
- (L. S.) **Fr. Victor Lariš,**
Quard. ord. Miur. s. Francisci Convent.
ad Ss. Joannes.
- (L. S.) **Fr. Valerianus Hammer,**
ord. Minor. strict. Observantiae Reform.
Mi ister Provincial. Prov. Bohem. Mora-
viae & Silesiae.
- (L. S.) **Andreas Brunensis,**
Capucin. Brunae p. t. Quard. Defin. & Custos.

i my obvyklou pečeť města nasseho přidati jsme poručili.“

W Brně dne 3. února (februara) 1738.

M. M.

Konšel a radomé.

(M. P.) Frantisek Xaver Seffler,
děkan na Petrově w Brně a kapitola.

(M. P.) Antonín Fr. Hörmann,
Protonotář apostolský, král. města Brn.
kurat a děkan weutovský.

(M. P.) Christian Obzolká,
Přemur a prelát u sv. Tomáše.

(M. P.) Jindřich Schak,
koleje a prvního domu zkoušky z Low.
Jež. Rektor.

(M. P.) Cyrill Riga,
z řádu kazatel. sv. theologie Doktor a
konw. Brn. u sv. Michala přemur.

(M. P.) Fr. Viktor Jariš,
kwardian řád. Minor. sv. Františka
konwent. u sv. Jana.

(M. P.) Fr. Valerian Hammer,
z řád. Min. Obsterwantů reform. mistr
provincial. prom. česko-morawsko-slezské.

(M. P.) Fr. P. Ondřej Brněnský,
kapucin w Brně p. t. kward. definit.
a strážce.

Když pak za císaře Josefa klášter tento jako mnoho jiných zrušen byl, přenesen archiv a mnohé jiné vzácnosti do kláštera Františkánského w Dačicích, kterýž od Matěje Žitího Kapety přimatora města Dačic vystawen (roku 1660 dne 23. července od něho základní kámen položen) bouří časových sflastně znihl. Zde až podnes se we dvou krásných stíních we klášterní bibliotece ukazují tyto ostatky sv. Jana Kapistrána: plášť, tunika (spodní roucho čili podvleč) a cilicium (lajiční pás) tohoto Světce

Božího. Jim přiložen následující spis v latin-
ském jazyku:

„Aby se beze škody a v neporušenosti zachovaly svaté ostatky Brněnského konventu nasseho, My Bratr Bernard Sannig, vše-
obecný komissář (čili důvěrník) vyššího
žáhorské rodiny reformatské, ustanovujeme a
tímto uzavřením přikazujeme, aby nikdo na
příští, buď si provincial, aneb komissář visi-
tující, čili místní superior (nadmarchu) aneb
jiný jakoukoli důstojností vyznačený, nižádným
spůsobem se neopovážil pod pokutou fletby,
v nižby samým činem takovým ihned zaběhl,
odříznouti, zkusatiti, odniti neb odtrhnouti
kousky pláště, tuniky a cilicia svatého Jana
Kapistrána, které mezi ostatkami výše dotče-
ného konventu zbožně se chovají, a porou-
číme nad to mocí svatého poslušnosti, vše-
chněm a jednotlivým Superiorum v ten čas
námi podřízeným, aby toho také světským nedo-
volovali, jakoukoli hodností by tito se švěli.“

Dáno v Římě v nassem Konventu sv.
Frantíška Zátiberského dne 4. decembra 1682.

(M. P.) B. Bernard Sannig, v. r.
Komissář generál. *)

*) Z spisu tento jako následující nám ctihodným otcem panem
Bohumírem Ceweron z konventu Frantíškánského v Daci-
cih na Moravě takto latinský sbělen: „Ad consulendum
indemnitati & conservationi sacrarum Reliquiarum Con-
ventus nostri Brunensis Nos Frater Bernardus Sannig
Commissarius Generalis totius Cismontanae Familiae Re-
formatae statuimus & praesenti decreto decernimus, ne
ullus in posterum, sive Provincialis, sive Commissarius
Visitor, sive Superior localis sive alius quacun-
que

V těchto relikviích také poznamenáno ve knize: Jádru minoritské sepsané o. Severinem Vrbčanským: **) „Chová se zde mezi kostelním náradím plášť, tunika a cilicium sv. Jana Kapistrána, jejichžto dotknutím Bůh rozličným nemocným, jmenovitě nemocnému dítěti neoswícenějšího hraběte z Welké pro zásluhy slavného wyznavače svého, jak zbožně se za to má, dřívejší zdraví nawrátil.“ Kniha ta tištěna r. 1746, kde ještě Brněnského konventu stávalo.

Podobným způsobem, jako v Brně, dále se i v Olomouci. Také zde sv. Jan wšemožně se snažil swatému dílu swému, již byl zde s velikým zdarem započal, trvání pojistiti. Swatým tužbám jeho wyhověno samými horlivými měšťany Olomuckými, kteří mu místo jeho důraznými kázanými posvěcené a „na bě-

dignitate polleat, ullo modo audeat sub poena excommunicationis ipso facto incurrendae abscindere, mutilare auferre aut distrahere particullas pallii tunicae & cilicii Beati Joannis a Capistrano, quae inter Reliquias supra dicti Conventus devote asservantur praecipientes insuper in virtute sanctae Obedientiae, omnibus & singulis Superioribus pro tempore nobis inferioribus ne id permittant fieri a secularibus quacunque dignitate fulgeant.“

Datum Romae in nostro Conventu S. Francisci Transiberino die 4. Decembris 1682.

Fr. Bernardus Sannig, m. p.
Comiss. Generalis.

**) Nucleus minoriticus auctore P. Severino Vrbčanský: „Asservatur hic in suppellectili Ecclesiastica pallium, tunica & cilicium sct. Joannis Capistrani, ad quorum applicationem variis aegris, signanter cuidam infirmo infanti Illustrissimi D. Comitis de Magnis Deus ob merita gloriosi sui Confessoris, ut pie creditur, pristinam restituit sanitatem.“

lidlách“ řečené k vystavení konventu pro bratry obšerwanty nabídli, kterážto místo on také přijal svatému Bernardinovi, nejmilejšímu svému druhdy příteli a spolubratru, zasvětil. Zbožní měšťané pak Olomučtí ve třech letech s přivolením papeže, Ladislava krále českého a biskupa Olomuckého na vlastní útraty své z kořena vystavěli konvent s prostranným třílodním kostelem, začož jim sv. Jan Kapistrán na důkaz uznalosti filianci propůjčil, která téhož obsahu jest jako filiance petarům Brněnským propůjčená. Podáváme zde aspoň začátek její, jak se nachází v opisu zachovaném v archivu zrušeného konventu Olomuckého, kde toto v latinském jazyku zaznamenáno:

„Dpis Filiance u ctih. DD. Frantisskanů v Olomouci pro vssechny měšťany a obyvatele města Olomouce, jehož original (původný spis) neporussený s přivěšenou pečeti wíťáře jenerálního řádu Menších záhorstého na radnici řečeného města se chová.“

„Světlé moudrosti, pečlivé bystroty, obežretné opatrnosti, jednostrorné a souhlasné radnosti purkmistra, konsselům přísěžným a wesskeré obci města Olomuckého, jejich řádných manželkám a t. d.“ (ostatní jako v Brněnské Filianci.)

Dáno v Olomouci dne 27. augusta l. P. 1451.

(M. P.) Bratr Jan wšse řečený,
wlastni rukou jsem podepsal. *)

*) Copia Filiantiae apud RR. PP. Franciscanos Olomucii pro omnibus civibus & incolis urbis Olomucenae, cujus inviolatum Originale cum appendente Sigillo Vicarii

Jestliž tedy i tato listina jak ona Brněnská vlastní rukou svatého Jana Kapistrána podepsána a zůstane tudíž vezdy drahocennou památkou horlivého opravdu apoštolského věro-
věsta toho, jenž vslechnu svou sílu na to vynakládal, aby naši milé Moravě neztencený a nikterak neporuffený zachoval poklad svatě wíry, kterouž jí w devátém století přinesli swatí patronové její, skvíci se co dvě jasné hvězdy od východu, sw. totiž bratři Solunští Cyrill a Method.

O konventu Frantisskanském w Olomouci ještě přidati musíme, že prvním jeho ředitelem učiněn wěrný žák Kapistránůw Gabriel z Verony, který spolu prvním byl wířářem provinciálním pro řád ten po celé Moravě a w Čechách, a že r. 1468 na den sw. Augustina kostel k němu náležející w přítomnosti krále Uherského Matiaše Korwina a mnohých knížat a šlechticůw od biskupa Ferrarského a spolu wyslance apoštolské stolice, Wawřince, ke cti neposkvrněného po-

Generalis Ordinis Minorum Citra - Montani in Curia praedictae urbis asservatur.

Illustris sapientiae, solertisque sagacitatis, circumspectae prudentiae, concordis & unanimae discretionis, Magistroburgi Consulibus juratis totique communitati Civitatis Olomucensis uxoribus eorum legitimis &c.

Datum Olomucii die 27. mensis Augusti. A. D. 1451.

(L. S.) Fr. Joha. SScs.

manu propria me subscripsi.

Podobná Filiance ob Jana také zvlášť bána jakémusi Melchrunowi, jeho manželce Dorotě a synu jejich Antoninowi, kteříž welmi štědrými k bratrům Kapistránovým se byli osvědčili. Jeji datum wšak jest ob roku 1454 dne 17. Augusta w Olomouci. Chová se w bibliotece kláštera Frantisskanského w Dačicích.

četi přeblahoslavené Panny Marie a sv. Bernardina vysvěcen byl. Vypravuje se až podnes, že studně toho kláštera velmi dobrou a zdravotnou vodu v sobě mající, požehnána od samého Jana Kapistrána. Konvent ten, jenž r. 1784 odemzdán dominikánům, stvořel se mnohými sloutnými muži. Mimo výše jmenovaného žáka Kapistránova vynikal horlivostí, svatým životem a záraty ctihodný otec Jan Missenský; tolikéž ctihodný bratr Felician po smrti patrnými divy oslavený; a nejinať i ctihodný bratr Jost, kteréhož pro spanilou zář nejvýbornějšího života Olomučané světlem nebeským nazývali, a mimo tyto vynikal i ctihodný kněz Barnabáš podobným způsobem, jakož i mnoho jiných. *)

Svatý Jan Kapistrán neřádal toliko v Brně a Olomouci, nýbrž také na mnohých jiných místech v Moravě. Podle Waddinga (str. 90, sv. XII.) řádal r. 1451 dne 5. září v Drásově, vesnici nedaleko Brna **), a bera se z města tohoto do Krumlova Cestého přibyl dne 24. září do Znojma, kde od magistratu a veskerého obyvatelstva slavně byl uvítán, a kde přes 15 dní se zdržujíc s ob-

*) Viz Amandi Herrmanni Capistranus triumphans Coloniae 1700 pag. 337. Amand Heřman byl provincialem řádu Františkánského na Moravě a v Čechách, a jak kniha tato a mnohé jiné od něho sepsané knihy do svědčují, muž velmi wtipný a nčený.

**) Wadding a podle něho i Amand Heřman utámá, že prý ta vesnice 11 mil od Brna vzdálena; než Wadding má mnoho zeměpisných roflesů. V Drásově jest teď jen ložárna, ale v 15. století byla zde fara.

wyklou nadšfeností kázal. Proto také wšechna srdce úctou a láskou k němu přilnula a důkazy takové lásky jemu hojně dárány štedrou podporou jak jeho vlastní osoby, tak i jeho bratru. Na tuto lastawost vezdy s rozkostí zpomínal Kapistrán želaje Znojenským na Bohu náplň wšeho časného i věčného blaha. Odtud se odebral swatý muž ten přes Egenburk a Smětlou w Rakousích do Krumlowa w Čechách. Nž posawad máme od něho k magistratu Znojenskému list, jež w jednom příštích článku podáme. Mimo to wystawen také we Znojmě r. 1470 klášter Františkánský, který síce pohromám času podlehl, nic wšak méně řád tento r. 1534 do konwentu minoritského zcela wymřelého uведен byw až do roku 1782 se we Znojmě udržel.

Prawdě podobno též, že sw. Jan Kapistrán, ač třeba's ne na této cestě, nýbrž později z Krumlowa aneb teprw r. 1454, když se z Německa opět na Morawu wrátil, město Zemnici nawštíwil a zde slovo Boží hlásal, neboť měšťané tamní již r. 1455 welmi prostranný klášter a kostel ke cti sw. Wita a Modesta, pro ctihodné bratry Obserwanty wybudowali, což se jen owocem dojemných kázání jeho býti zdá. Budowa tato klášterská byla tak welkotwárná, že w ní dwafráte, totiž roku 1471 a 1486 kapitola téhož řádu z celé provincie českomorawské držána býti mohla. První a nejblawuější zakladatele domu toho byli pánowé Albert Hynko a Štěpan z Richten-

burka, páni Zemnice, a s nimi spolu působil Petr z Zemnice, měšťan Znojenský. W bouřích protestantských klášter ten náramně utrpěl, tak že bratři r. 1547 i z něho utéci museli. Roku 1673 navrátilo se tam opět několik bratrů; jelikož ale klášter Dačický velmi blízko byl, nemohl se konvent Zemnický, který jako onen Dačický pouze almužnami se živil, udržeti a již r. 1675 25. máje samou kapitolou provincialnou zrušen jest.

Podle stručného dějepisu města a panství Telče, od pana Rnyty r. 1857 vydaného, kázal prý sv. Jan Kapistrán také w Telči, nebo na str. 64. téhož spisu čteme: „Na této kazatelnici kázal prý r. 1448 znamenitý toho času měroměst Jan Kapistrán z řádu Františkánů, jenž po své smrti za svatého vyhlášen byl.“ Rok ten ovšem chybně udán, nebo svatý Jan Kapistrán teprw roku 1451 ponejprw na Morawu přišel. Stalo-li se to skutečně, tedy se to teprw roku 1451 státi mohlo, když se totiž svatý Jan do českého Krumlowa ubíral. Nwssak pravdě podobněji, že se to rovněž jako w Zemnici později, buď z Krumlowa w témže roku anebo teprw roku 1452 či 1454 událo. Totéž platí také o Třebšti (u Sihlawy), kde se až podnes u starožitného farního chrámu svatého Martina w přistawené kaple ukazuje kamenná kazatelna, z nížto prý Jan Kapistrán co misionář slovo Boží hlásal. Nepochybujeme, že sv. Jan Kapistrán také na jiných ještě místech na Morawě

kázal, a že to obzvlášť tam rád činil, kde rozkolnictví církevní se bylo zahnízdilo. To také tvrdí Wadding řka, že z přemnohých moravských měst a menších obcí ustavičným kázáním a vyučováním kacířství vypudil. Jak požehnaný byl výsledek jeho kázání na Moravě, již z toho vysvítá, že dle svědectví Amenda Heřmana od 15. srpna r. 1451, až do máje následujícího roku jedenáct tisíc rozkolníků kalissnických se opět do lůna Církve katolické navrátilo.

Úwaha.

Blaze tobě, Moravo milá, že jsi uposlechla hlasu posla Božího, jenž ze střediště křesťanstva, ze svatého Říma, k tobě zavítal! Drž se i dále té pevné skály, na kteréž Pán rozdělal Církev svou, osířej bedlivě drahocenné wíry dědictví, jež tobě swatí patronové tvoji Cyrill a Method odkázali, zachovávej jednotu wíry katolické, jak oni weždy zřetel ke středu jednoty, k Římu, obracejíce ji zachovávali, neboť, dle slova sw. Cypriana jedno jest tělo a jeden duch, jedna nádeje nasseho powolání, jeden Pán, jedna wíra, jeden Bůh. — Tolikéž Církev jest jedna, kteráž bohatou plodností daleko ku mnohosti (jednotlivých biskupství) se rozširuje, jakož mnoho jest paprsků slunečných ač světlo toliko jedno; mnoho též jest na stromě ratolestí, ale jeden toliko

peň spočívající na pevnědržebném kořání; a ježto z jednoho pramene mnoho potoků vyplývá, přece ačkoli z úplně vytékající spousty početná mnohost se zdánlivě vylévá, v původu samém jednota se udržuje. Odluč (možná-li) slunečný paprsek od jeho tělesa (slunce); avšak jednota světla nepřipouští žádného odlučování. Ulom ze stromu ratolest; ulomená jsouc nemůže více žiti. Odluč od pramene potok; odloučen jsa musí vyschnouti. Tak i Církve Páně světlem prozářená paprsky své po celém oboru světa rozlívá: avšak přece jedno toliko jest světlo, jež se na vše strany rozlívá, a jednota těla toho ostává nerozlučnou. V přehojné životné síle rozkládá Církve ratolesti své po celém světě, a z lůna svého vysílá po daleku hojně tekoucí potoky; ale jedna jest toliko hlava, jeden toliko původ a jedna máti, bohatě na potomky požehnaná. Z lůna jejího se rodíme, mlékem jejím kojíme, duchem jejím oživování býváme.“

Tak vznešeně mluví o jednotě Církve sv. otec a mučenník Cyprian a přirovnává cirkvičky kacířův cizoložnicím, jakož i toho, jenž se k nim přidružuje, nepravému člověku, jenž cizoložství páše, a tudíž dí dále: „Chol Christova nemůže se poskvorniti cizoložstvím, ježto nedotknutou a čistou ostává. Znáť ona jeden toliko dům a ostřihává svatost jednoho pokojíka s čistotnou střídmostí. Tak jen nás ku spáse vede; ta děti, kteréž zrodila, řísí Boží přivtěluje. Kdožkoli od Církve se od-

lučuje a k cizoložnici se přidružuje, sám se od zaslíbení Církve wylučuje; a kdožkoli Církew opouští, nedojde odměny Páně. Takový člověk jest cizinec, neposvěcenec, nepřítel. Nemůžeš za otce míti Boha, kdo Církew nemá za matku. Mohl-li utéci (žláze), kdož mimo koráb Noemůw byl, tedy nechal uteče žláze, kdožkoli (owšem swou winou) mimo Církew jest.“ — Tenthýž sw. otec wýwracuje také domněnku těch, kteříž odpadnutí od Církve tím ospravedlniti chtějí, že prý w Církwi katolické mnoho koutole, a že ku takowému koutoli i někteří z jejich předstawených přináležejí, jak to skutečně Husité čestí a morawští bratři a jiní protestanti Církwi katolické wýtýkali a posud wýtýkají. A protož dí sw. Gyprian: „Zdá-li se také w Církwi mnoho koutole býti, nemá proto ani wíra, ani láska nasse od Církve se dáti odvrátiti, aniž nás to k tomu pohui, že bychom pro koutol, jež w Církwi widíme, z Církve wystoupiti chtěli. Wynašuažme se předewšim wšemožně, abychom my sami zlatými a stříbrnými nádobami w Církwi byli; hliněné pak nádoby rozlámati nepřináležejí nám, nýbrž Pánu, jemuž k tomu železné podáno žezlo. Nemujš služebník wětšim býti pána swého. Neosobujš tedy nikdo sobě, co Otec Synowi wšlučně odowzдал, a tudýž nedomnímejš se nikdo, že jemu dána wěječka do rukou, aby wyčistil humno, anebo jakoby jemu možná bylo wšfechen koutol ode pšenice podle lidského rozumu odloučiti. Nebo totě

poslušná zpuřnost a swatokrádežné přiosobování, jakovéhož jen opowržená sílenost se dopustiti může. A ježto takowí sílenci sobě přiosobují vládu, kteráž přetřočuje požadawky dobrotivé spravedlnosti, již rychwátíla je zřáza z Církwe; a ježto w přepychu se nadýmají, pozbývají w zaslepené nadutosti své swětla wíry.“ Tak sw. Cyprian.

A protož drahá Morawo, měj na paměti co jsi přijala od swých prvních wěrowěstů Cyrilla a Methodia a coš opět slyšela z wýmluwných úst Kapistránových. Buď wěrnou neodlučnou dcerou oné swaté matere, která tě Bohu zrodila a po tisíc let mlékem přesného oblažujícího učení Christowa kojila a tisícere toky milosti Boží a požehnání nebeského po wšechny ty časy na tebe rozlívala. „Drž co máš (to čisté učení katolické, jehož jsi nabyla swatými oněmi wěrowěsty), aby žádný neuchwátíl koruny twé“ (Zjew. 3. 11.); stalo-pewnou přítulností k pravé matri své, Církwi římsko-katolické, hled sama býti drahocenným diamantem we swouci koruně její; a wěrným jejich rozkazů oslřiháním snaž se nezvratným býti sloupem w chrámě Boha svého. (Zjew. 3. 12.) Tak kynoucí tobě jižjiž tisíciletá slawnost příchodu prvních apóstolů twých náplň newýslovných radostí tobě poskytne a nowé toky milosti Páně a požehnání nebeského w hojnosti na tebe wyleje. Překrásně k takové horliwosti napomíná tebe útlocitý básník twůj (S. Soukop), jeuz w básni, s

písmeny začátečnými slova: „Morawan,“ takto píše:

Metthoběj a Cyrill přeb tisíci lety
Otvěncili tebe nebeskými květy
Rozkošná má vlasti, Morawičko milá,
Aby's kráskou, chotí, kněžnou Páně byla.
Wáž si toho wínku! Bez něho by nebe
Ani jeně sláva nespasila tebe!
Národ neuvadne, který w Christu mlabne.

§. 26. Jan obdržew list od Kothycany odpovídá jemu.

Stwělé výsledky kázání Kapistránových, o nichž powěst brzy do Čech stihla, wzbudila tam náramnou závist u horlivých kalissníkůw, w jejichžto čele, jakž již powědino, Kothycana stál. I newáhal tento, dočud Jan ještě w Brně prodléwal, jemu následující list zaslati, w němž své kalissnictwí thmiž důwody jako kalissníci Kroměřížští podpírá a spolu Jana dosti urážlivě napomíná, aby sobě usmyslil a se kál, jelikož prý brzy státi bude před soudnou stolicí Boží. Takto pak zní list ten:

„Stihodnému řeholníku Janowi Kapistránowi.

Dejž tobě Bůh w Christu moudře smýšleti a ku poslednim věcem prohlídati, spolu bratře w Christu milowaný. Již dávno jsem toužil a toužím až posud tebe widěti a we twář twou nazíratí, bych snad z úst twých něco potěšitelného, klidného a spasného za-

slechnul. Nebezpečnými ale cestami zadržen a churavostmi sliččen pustil jsem od svého předsevzetí. Chtěje však aspoň do tvých spisův nahlídnouti a něco potěšného, smírného a spásného odtud s myslí vděčnou čerpati: ustanovil jsem se na tom, tobě co jsem chtěl ústně říci, písemně sděliti a to vši slušnou úctou. Proč, milý spolubratře v Christu, nepřestáváš, jak slyším, Boha se neboje, lid Boží, westterý totiž národ český proklínati, jej tacerovati a zatracovati, a tím lásku mezi lidem dusiti a místo ní nenávisť a ruznice mezi ním tropiti a to nejvíce pro nejsvětější přijímání kalicha od lidu, kteráž od Církve Boží ustanoweno, od swatého sněmu Basilejského v Duchu swatém shromážděného a celou Církvi zastupujícího, autoritou Christa a pravé choti jeho Církve, samému lidu odporučeno bylo, jak z kompaktat čili ze smírných úmluv těchto sněmu s Cechy vysvitá? Přijímání toto Spasitel náš při poslední večeři ustanovil, když tělo a krev svou pod způsobou chleba a wina uředníkům dal a jim řekl: „To činte na mou památku,“ což rozkazovacím způsobem řekl, t. j. činte totéž vy, co já jsem činil. Swědkem toho jest apóstol v listě ke Korintanům říká: „Zá jistě přijal jsem ode Pána, což i wydal jsem vám;“ kdež i Korintany o přijímání pod obojí způsobou wnučuje, jakž z dalšího pokračování v tétož epistole vysvitá. V epistolu tu má Církvi po westterém swěta oboru za pravou. Swědkem takového uštano-

vení jest také Cirkew prvotná, která je přijavší po mnohá století až do naší doby pod obojí způsobou přijímání rozdávala, jak toho dekretem svým sněm Kostnický dosvědčuje, což i přemnozí učitelové Cirkwe potvrzují. Zdá se, že sebou a twými soudruhý se vyplňují slova apóstolova ke Galatům: „Jsouť někteří, kteří vás nepotojí,“ o Čechové, „a od cest Christových vás odvrátiti usilují,“ a hned dokládá: „Ale bychom pak i my, neb anděl s nebe kázal vám mimo to, což jsme kázali vám, prokletý buď.“ A k většinu potvrzení výroku svého opakuje totéž hned dále řka: „Známo zajiště činim vám bratři, že Ewangelium to, kteréž kázáno jest odemne, není podle člověka (učení lidské): nebo aniž jsem já ho přijal od člověka, ani se jemu naučil (od lidí), ale hned (beze všech služebných prostředků) strze zjevení Ježíše Christa jsem je přijal.“ Slova apóstolova měla by se zrale uvažowati a Bůh by upřímným srdcem rozhvám býti měl, aby s vámi podle milosrdenství svého učinil.

Otevři tedy bratře oči, by's widěl, co činíš, co kážeš, kterak taceruješ a proklináš Čechy. Usmysli sobě a prohlídej tu poslední věcem; neboť již stojí we dveřích Morana (smrt), aby tě wlekla před soud wšewidoucího soudce, kde účty klásti budeš ze všech řečí a skutků svých.

Přes to wše žijiž zdřaw a sřasten, milý spolubratře w Christu, a nalezněš-li něco pra-

ověššího a světlejšího nad to, co jsem já řekl, sděl nám to: jinak-li, použijíž toho, co tuto řečeno, dobře, a psáno-li zde něco nehodného a pro sluh pobožnýh urážlivého, což úmyslně se nestalo, prosím račiž mi to odpustiti.

Jan z Rokycany ač nehodný.“

Netřeba opětne připomínati lašakým čtenářům našim, že mistr Rokycana v této epistole své kalissnictví týmiž důvody hájí, kteréž jsme na kalissuicích Kroměřížských co jalové a ničemné seznali. Pozorujeme též, že Rokycana s touž tvrdostí jako onino přijímání pod obojí způsobou zastává, čehož by nebyl činil, kdyby přijímání takové co ku spasení potřebné pro každého nebyl považoval. Tím ale na novo potvrzen dřívější výrok náš, že Rokycana, ač ustavičně ujišťoval, že ve spojení s Římem zůstatí chce, čili že chce býti katolíkem, přece takovým nebyl, nýbrž oně Církve stál. Neboť kdo vykládá písmo svaté jinaké nežli Církvi katolické, kdo z něho dovoditi chce, čeho Církvi svatá v něm nenalézá, ten není již více katolíkem, nýbrž kacířem. Na bíledni pak jest, že Rokycana, jako toho list jeho dosvědčuje, slova Páně při poslední večeři jakož i slova apoštola Pavla o téže věci jinak vykládal, nežli Církvi katolické, a že v nich nalézal příkazání Páně o přijímání pod obojí způsobou i pro laiky, čehož Církvi katolické ve slověch oněch nenalézá. Patrně také, že Rokycana výklad Církve co nepravý

zarputile zamítal; jinač by nebyl Kapistrána napomínal, aby zmoudřel a na smrt se rozpominaje svých řečí a skutků se kál. Smýšlel tedy Rokycana odchodně od Církve katolické, protivil se jí, a tudíž ač tisícráte tvrdil, že chce zůstat katolíkem, octnul se mimo nadání vlastní jako Hus na půdě protestantské. A protož neděla se mu křivda, že Římská stolice jej co arcibiskupa Pražského potvrditi nechťela. Dstatně nepopíráme, že list ten vyjma začátek a konec, kde se Kapistránovi zmoudření přeje, dosti klidně ano i zdvořile psán. Slušno zajisté i na nepříteli dobré stránky uznati, a jich sobě přivlastniti, aby se nám neřeklo, co nám obhájci protestantských náhledů rádi vytýkají, že hajítelům katolických nauk se oněch krásných vlastností — totiž klidnosti ducha a zdvořilosti v chování — na mnoze nedostává, anobrž že často i v posetilou vášnivost a bezohlednou ukrutnost zabíhají.

Jan Kapistrán sotva že list Rokycanův obdržel, hned mužně a statně odpověděl řka, že kalifornictví Čechův proto zamrhuje a odsuzuje, že je za potřebné ku spasení vyhlássují, což zjevně jest smýšlení nekatolické; spolu se nabízel Rokycanovi k rozmluvě čili hádce veřejné na kterémkoli příhodném místě, čehož se ihned Rokycana chopil, jelikož neměl chuti, se v písemný boj s Kapistránem pustiti. I zaslal jemu opět list, v němž ho vyhývá k veřejné ústní hádce o přijímání pod obojí způsobou buď ve Třebové Moravské, čili v

Německém Brodu aneb w Pelhřimowě. Takto pak jemu píše:

„Stihodnému řeholníku bratru Janowi Kapistránowi w Christu milému, budiž láska tu wšelikému dobrému s ochotou sloužiti w Christu.

Podle obíhající powěsti slycháme často, že měřící we zbožné horlivosti, jižto milosti Ducha swatého nabyli, setrwávají a proti nepřátelům Církwni kážně silami neochabujícího ducha bojují. Tak jest, milý w Christu bratře, a byt bych Wás také we twáři neznal, přece ze skutků, powěstí a z jakéhosi spisu Wasseho poznaťi mohu a poznávám, že tussim úmysl myslí Wassi jest rozrýwawý. Nebo domídám se, že přeswaté přijímání pod obojí způsobou pro laiky zawrhujete a lid wšemožně od něho odwesti usilujete. A ježto jsem já na swatém sněmu, řáduě w Duchu swatém w Basileji shromážděném, po dlouhý čas se podjímal práce pro obranu swatého kalicha, uváděje důwody pro něj z písmá sw., ze spisů učitelů a z ředidel církwních: tedy chci i nyní, háraje ohněm horlivosti pro pravdu dotčenou, pod vedením Ježíše Christa, s Wámi, bratře milý, o podávání swatého kalicha lidu milerád a wesel wespolečně rozmlouwati, opíraje se o písmo swaté, výroký swatých učitelů a o důwody z ředidel Církwe čerpaných. Nechat tímto wespolečným rozmlouváním z důwodů proti sobě postawených tím jasněji wšse uwedena prawda tu spáse lidu wyswitne. A takowěto rozmluwě račtež, milý bratře w Christu jedno ze tří měst wy-

moliti, buď Třeborou w Morawě, čili Německý Brod aneb klášter w Belhřimowě a mně co jste sobě wywolil, písemně oznámiti, abych i já w určitý čas na totéž místo k wespolečné rozmluvě se dostawiti mohl. Neobávejtež se také ničádného nebezpečí, nebo já sám opíraje se o milost Boží, o rameno světské mchnosti, i Wám zcela bezpečný průwod a wydatnou ochranu pro Wáš život co nejwěrněji zjednám. Prosim poníženě o písemnou odpověď šrže přítomného posla. Dáno w Praze w sobotu před slawností powýššení swatého kříže r. 1451.

Jan z Rokycaný.

Jan Kapistrán, jak mile list tento přečetl, newáhal Rokycanowi písemnou dáti odpověď, we které nejprvé dvojsmyslné věty téhož listu probírá, pak ale své svolení ke schůzce wyflowuje pod tou wýminkou, aby místo bylo bezpečnější, čas příhodnější, a za průwod ochranný, jež mu pro bezpečí života Rokycana přislubuje, wroucné díky wzdává. Zníl pak doslowně list Kapistránůw takto:

„Stihodnému mistru Janowi z Rokycan, w prawdě wíry co otci wselectěnému Ježíš Kristus.

Stihodný mistře, s horlivou suahou ku dosažení věčné slawy přeji tobě spasné milosti w Christu Ježíši a poklidu věčného w Pánu.

Twůj list čestný, jakýmž ho jiní nenazýwali, obdržel jsem dnes we přítomnosti dvou biskupůw a přemnohých wznešených a wýtečných mužů, a z něho pozduwám s obzwláštním za-

libením, že jsi muž čestný a mravně zvedený. Píšeš pak: „Podle obíhajících pověstí slyšíme často, že věřící ve zbožné horlivosti, jižto milosti Ducha svatého nabyli, setrávají a proti nepřátelům Církve nížně silami neochabujícího ducha bojují.“ Z těchto však slov nerozumím vám jasné, jaké věřící aneb jaké nepřátely církve nížně zde poznačiti míníš. Nazýváš-li takovými nepřátely církve nížně nasse katolíky, pod jednou toliko způsobou svátost oltářní aspoň jednou za rok podle podání církve nížního přijímající, pak jim velice škodíš, jelikož nejsou nepřátelé, nýbrž zachovávatelé církve nížně. Nerozumíváš-li ale věřícími přivržence své pod obojí způsobou přijímající, jenžto prý proti nepřátelům církve nížně silami neochabujícího ducha bojují: pak tvrdíš nepravdu; nebo na bíledni jest, že takoví nezachovávají církve nížně, leč bys se odvážil, neseřmáně roucho Vykupitele nasseho Ježíše Christa rozdělití a roztrhati, čehož ani katané, jenžto téhož Pána nasseho Ježíše Christa bezbožně a zlostině na kříž přibíli, učiniti se neopovážili, ježto Duch sw. jim to zapovídal. Jedna jest toliko wyvolená choť Páně, neposřvrněná holubice, swatá máti Církve katolická: jedno jest toliko tajemné tělo Pána nasseho Ježíše Christa, jehožto tajemnou a neviditelnou hlavou jest ten, kterých Petra učinil náměstkem svým řka: Ty slouti budeš Kefas (škála), čili ty budeš přísluhující a viditelnou hlavou vesřeré Církve bojující. Semu také vykázal nejpřednějši

po celém světě oboru stolici ve hlavním městě (Římě) řka k němu ještě před svým umučením: „Tyť jsi stála;“ a po vzkrísšení: „Pasíž, pasíž, pasíž.“

Když pak Pán drahně let po slavném nanebevstoupení Petrowi z Říma vychodícímu se zjevil a tento se jeho tázal: „Pane, kam jdeš?“ — odpověděl jemu: „Jdu do Říma bych poznovu se uřizovati dal,“ načež Petr v Římě zůstal a smrt kříže podstoupil. O tom však jindy více. — Že jsi na svatém sněmu Basilejském se podjímal práce, vyšetřil a slyšel jsem často, jakož mi známo, že po tvém odchodu ve tvé záležitosti vydáno rozhodnutí, kteréž tussim v opisu bez pochyby přesněm tebe došlo. Co však jest pravdivého a čeho tu spase potřebno zachovávat, jsi tussim jak tam, tak v rozhodnutí svatého sněmu Kostnického nejednou četl. — Co do wespolečné s tebou rozmluvy čili hádky milerád a s weselejším srdcem se jí podjímám, anobrž k ní sám vybízím. Co se ale místa, dne, způsobu a jednatele v té věci dotýká, prosím tě co milování hodného a v pravdě Christově welectěného otce, by's neztěžoval sobě, několiť z tvojich ke mně poslati, s nimiž bych o věcech dotčených wyjednávati a něco určitého ustanowiti mohl. Přisselt jsem z veliké dálky, z Říma a dále ještě, a pochodil jsem krajiny až do Olomouce. Dlužno tedy ustanowiti místo společné, způsobné, příhodné a bezpečné pro wsechny události při onom wykonu, kde osvěcujícím blestem

božské moudrosti jasné poznání pravdy zřejmým se státi a cesta spásy všem věřícím Christovým zasvětití má. Mimo to nekonečné tobě díky vzdávám co otci v Christu ctihodnému podle katolické pravdy a se slušným poslušností a s poníženou i vroucí úctou ku Svátosti papeži a pánu našemu Mikulášovi V. a ku svaté římské všeobecné katolické Církvi bojující, že se o bezpečný průvod pro zachránění života našeho co nejvěrněji postarati chceš. Protož sebe za povinovaného tobě za tak milý návrh býti poznávám, vroucně k Nejvyššímu vysílaje prosby, by mysl tvou jasným světlem obil, a tvé soudruhy i přívržence spolu se mnou a s ostatními katolickými křesťany osvětil a sebe samého společnou mzdou naší k usstředění nám slávy věčné učinil. Amen.

W Brně dne 20. Septembra r. 1451.

Netze popíráti, že list ten psán duchem bezvášnivým, klidným, snášlivým, zdvořilým a uctivým beze vší slabosti nemůžné a nedůstojné. Abyh návržená v tom listě rozmluva čili hádka mezi Kapistránem a Rokycanou se uskutečnila, vyjednávávali o bezpečném k tomu místu vznesení pánowé Wáclaw z Božkovic a Jan z Bernstýna. Konečně byl od nich bez vědomí a svolení Kapistránova Krumlów v Čechách co místo ku takové rozmluvě nejprůhodnější a nejbezpečnější ustanoven a spolu den sv. Simona a Judy k náboženské té rozmluvě čili raději hádce určen. Zatím cestoval

Jan Kapistrán z Brna přes Znojmo, Egen-
burk a Smětlou do Krumlova v Čechách,
aby s náčelníkem katolíkům tamnějších, s pá-
nem Oldřichem z Rosenberka, v poradě o té
veledůležité věci wessel a možná-li, mnoho
pobloudilých Čechům v kraji tom s Církví
katolickou smířil. Cesty této byla ovšem ještě
jiná příčina, jak později uvidíme.

úvaha.

Chtěl-li Jan Kapistrán v rozmluvě čili
raději v hádce náboženské s Rokyšanou se
pusťti, činil to proto, že doufal, na pány české
při té hádce přítomné dobře působiti a je
s pomocí milosti Boží pro pravdu zísťti.
O těchto pak nadál se, že jako pánové na
Moravě obrácení wsechny své poddané ku po-
dobnému kroku přijměji, a tak že hádka ta
stonásobné owoce spásy přinese. Zinak ale do-
swědčuje církevní historie, že hádky náboženské
ku smíření stran protivných předemzaté se
obyčejně s výsledkem žádoucím minuly, anobrž
že podpalý různic ještě více rozdmýchaly. Nej-
hlavnější takového zmaru příčiny hledej v tom,
že strana proti katolické pravdě se opírající
nikdy ku takýmto hádkám s tou wílí nepřistla,
aby pravdu poznala a poznalou přijala, nýbrž
že jí jediné o to šlo, aby sobeckým a twrdo-
stijným způsobem blud svůj zastávala, a mo-
žná-li, swůdným leštěm wýmlownosti a rozlič-

ných ostrých wtipů nad soupeřem méně wým-
mluvným neb méně wtipným wrch obdržela,
pakli ale tento wýmmluvností a wtipem nad ni
wynikal, přece se nepodala; nebo žádného ji-
ného wýkladu písma nepřipouštěla leč toho,
kterého sama za pravý uznávala, čili sama
sebe za neklamnou pohládala, a za touž pří-
činou také nemožno bývalo ji o pravdě kato-
lické přesvědčiti. Katolická prawda požaduje
skromnosti a pokory ducha, jižto se protiwné
straně obyčejně nedostává, a protož také tato
neschopnou býwá prawdu katolickou poznati, a
jen jednotlivci ti, jenžto pokoru a skromnost
do sebe mají, přemáhají blud a wynikají na
wýsluní prawdy katolické.

I ty milý křesťane katolický nepouštěj se
do zbytečných hádek s bludaři, jimž patrně
o to nejde, aby prawdu Cirkwe twé poznali.
Házel by's zlatá zrna na holou neúrodnou
stálu anebo bílil by's mouřenina. Bláště ne-
jsi-li dosti důkladně we své wíře wycwičen,
takových hádek se waruj, aby's sám lichými
důwody bludařovými sweden nebyl. Stane-li
se wšak, že jsi we společnosti, kde se rouhawě
o věcech náboženských mluví, pak zastávej,
máš-li dostatečné učenosti, mužně a rázně swa-
tou prawdu, porážej wtip wtipem; wywracuj
důwod důwodem; nemáš-li ale takové wy-
cwičenosti, ukaž aspoň swou nelibost w tako-
vých řečech, a opuštíž rychle společnost tu.
Abys pak sám sebe u wíře katolické utwrdil,
rád čítej knihy, ze kterých důkladného poučení

o vůle své nabýti můžeš, jako t. p. Bohumila, popularní dogmatiku p. Jirsikowu, „Proč jsem katolíkem“ a jiné podobné spisy, a takové knihy také oněm podávej, které ku poznání věry katolické přivešti usiluješ.

§. 27. Jan Kapistrán píše panu Jiřímu z Poděbrad.

Několik dní později nežli na Rokycanu psal Jan Kapistrán z Brna také na správce země české Jiřího z Poděbrad, žádaje ho o volný a bezpečný přístup do Čech jakož o volné a bezpečné zvěšťování pravdy katolické v zemi té. Toužiltě svých mužů království toto co drahou perlu v korunu katolické Církve opět z úplna zastřipiti a bloudící národ k mateřským prsoum jejím co nejúžeji přivinouti. Všdyť pak to jeden z nejhlavnějších účelů jeho misijnářských cest byl a nejednou kleče před obrazem ukřižovaného Spasitele modlil se úpěnlivě za spásu národa toho. Pročež také všemožně sobě cestu k němu proklestiti usiloval, a za touž příčinou i následující psaní z Brna panu Jiřímu z Poděbrad odeslal:

Slavný a vznešený Pane!

Uctivě se poroučeje spolu s ochotou poslouchati v Christu želám Tobě milost spasnou a pokoj ve světle pravdy a slávu věčnou! Tohoto dne došlán mi od ctihodného mistra Jana z Rokycan list, jež jsem s radostí

přijal. Opis jeho spolu s odpovědmi svými
 Tvé Výsosti předložiti jsem za hodno uznal,
 aby Výnessenost Tvá jasně poznala, že to
 moje přání, ten můj záměr, že jsem proto
 tak veliké práce k rozšíření slávy Boží pod-
 niknouti se uvolil, aby pro spásu věřících
 Christových pravda častěji proskoumaná u vět-
 ším světle se rozestívala a známost pravdy
 šířeji a dokonaleji se rozbleskovala. Proto
 Důstojnosti Tvé žádám, prosím, zapřísahám,
 račiž prohlídati k tomu, aby beze vztěku, bez
 bouřlivosti tak vážná služba Boží (kázání
 pravdy) tisse, klidně a v pochoji radostného
 účinku došla. Ustaň wojenská zbraň, železné
 potyčky se odprazdněte, klidte se potupy, od-
 straňte se záští, utrhaní, výhrůžky, a vztěklost
 vsselitou rozežen pravda a rozhovnujte se
 radosti pochoje a svornosti. Nebo tak veliké
 jest dobro pochoje dle svědectví sv. Augustina,
 že v časných a zemských věcech o ničem se tak
 rádo nelsýchá, po ničem se tak vroucně netouží,
 nic výbornějším se nepokládá (nad pochoj).
 Toho ale Pán co zvláštní a přebohaté dědic-
 tví věřícím svým zanechal, a je-li nejlépe,
 vsselijat tu spravedlnosti hleděti, rozšívá se
 podle swatého Řehoře ovoce spravedlnosti v
 pochoji. „Spravedlnost vám budiž počátkem,“
 jak bí sv. Cyprian, „mírem národu, záštitou
 vlastního lidu v jednotě, ohradou národu,
 lékem nemocných, radosti člověčenstva, zdra-
 vým vzduchem, jasností moře, úrodou země,
 utěchou chudých, dědictvím synův a samému

tužeti nádeji věčné blaženosti.“ Sei tedy pěstovati, zachovávat, a jeho zachovávaní uskutečniti, Tebe uctivě prosím. Žijiž Výsost Tvá k radostem věčným.

W Brně dne 20. Septembra r. 1451. *)

Melze nepozorovati, že psaní toto Kapistránovo vyniká světlým slohem, a jasným jest zrcadlem, v němž se v přemilém lesku bohatost, uslechtilost a ráznost ducha Kapistránova zračí. Toliko svrchovaně litovati, že psaní to se s výsledkem žádoucím nepotkalo, jak brzy bohužel poznáme. Bylť pan Jiří z Poděbrad Eneássi Sylwiowi sice nedávno přislíbil, že věrověsta z Říma poslaného, Jana Kapistrána, ochotně přijme a jemu vsselkou ochranou svou se milerád propůjčí. Zať mile vssak jeho došla pověst, že Jan Kapistrán proti kalissnictví horlí a kompaktatům platnosti popírá, zanewřel na něho hněvem a nechťel, o něm ničeho více slyšeti. Nebo měl za to, že mír čili pokoj země nedávno teprv poněkud utištěné hlavně od zachování kalissnictví v kompaktatech zaručeného závisí, jelikož tehdáž Čechové ponejvíce na kalichu celým srdcem

*) List tento původně latinsky psaný nachází se v bohatém archivě Třeboňském a opis jeho byl panem doktorem Dubíkem lastavě objednan pro pana profesora Matěje Brocházku, kterýž jej jako ostatní zde podané listiny na jazyk náš československý přeložil a tomuto spisu našemu připojil. Lze jej také nalézti v universitní bibliotece Olomuč (M. S. g. 16. p. 282 v.).

lípěli. Jim takový odjímati, zdálo se mu tolik jako celý národ chtít poznovu rozbouřiti, a vražedlné boje mezi nim roznítiti. Zpomínal sobě bez pochyby na bouři, kteráž nedávno — přede třemi lety totiž — při odjezdu papežského legata (wyslance) Karmajala se byla udála a kterouž on co wýstrahu pro sebe považoval. Nebo tenkrát náramně legat pobouřil wšechny slawy a wesseren lid Pražský, když sám pod jednou spůsobou veřejně přijímaje w kostele Swato=Jakubském proti kalissnictwí se býti osvědčil a o kompaktatech se dělal, jakoby jich ani neznal, zjewně platnost jejich popíraje, jelikož w Římě potvrzeny nebyly. Již tenkrát powstala za touž příčinou taková jízlivá nenáwist proti němu, že někteří beze studu u veřejnosti se prohláswovali, že jemu rovněž tak učiní, jako prý se Husowi stalo w Kostnici. S musel skutečně legat, chtěl-li život zachrániti, pod ochranou oděncůw pana Oldřicha z Rosenberka utéci z Prahy. Tak brzy nad to nade wšse w Praze i ta se roznesla powěst, že legat listinu kompaktat, kterou si dříve byl ku pročtení wypůjčil, s sebou wzal, uháněli za nim čtyři sta jezdcůw, aby mu listinu tu, jižto co drahocenný klenot považowali, třebaž i násilím odjali, čehož wšak třeba nebylo, jelikož ji legat bez zdráhání jim opět wydal, omlouvaje se tím, že pro rychlost útěku na její nawrácení byl zapomenul. Na tuto událost zpominaje pan Sírí z Poděbrad obáwal se, že by při wystoupení Jana Kapistrána

co horlitele proti kaliffnictví a kompaktatům tatěž bouře se opakovala a plamen zhoubných ružnic nedávno poněkud ututlaný požrovu se vzňal a wesslerou zemi hrůzně sežíral.

A tomu přidati dlužno, že mistr Jan z Rožycany pana Zířiho w tomto náhledu jakož i w kaliffnictví ustawičně utvůřowal, a jemu wezdy na srdce kladl, aby sobě prý slow Páně wíce wážil nežli wsselitých nálezků lidských t. j. ustanowení Cirkewních t. p. o zřymku lidu přijimati jen pod jednou způsobou. Uwážil mimo to také pan Zíř z Poděbrad, že právě strana kaliffnická jej na nejwyšší úřad zemský powýšila, a jej téměř pánem země učinila; o ni tedy že se musí opírati, ji wěren zůstati, ji chrániti; nebo ji že nejwíce jest powinowán, její silou podpírán že stojí pewně, od ní opuštěn že padne nemaje dostatečné opory. Říká se a říkalo se wezdy, že prý každá wláda nejbezpečněji na tom základě stojí a se udržuje, na kterém půwodně byla wybudowána. Zeho pak wláda wystawena půwodně na základu kaliffnictví, protož není divu, že co nejusilowněji základu toho hájil, na kterém půwodně panowání své byl wzdělal. A z toho se dá wysvětliti, proč list Kapistránůw, ač tak krásný a dojímavý, přece účinku žádoucího u něho nedossel.

Pan Zíř z Poděbrad wssak při těchto úwahách zapomenul, že nepřilnul celý národ český ke kaliffnictví, že ještě walná jeho část pod jednou toliko způsobou přijimajíc wěrně

Církvi římské oddanou zůstávala, a že tato strana, kdyby Kapistrán pod ochranou pana Jiřího byl směl w Čechách kázati, záhy by w náramnou většinu národa byla wzrostla, o kterou by napotom pan Jiří iſa jeſi ochran-
cem, byl se bezpečně opíratí mohl, anobrž kterou by jeſtě wyšších věcí byl doſáhl. Nebo na králowſtwí powýſſen byl by také pro ſwůj rod trůn čeſtý dědičně pojistil; čehož právě proto nedocílil, že se Kapistránowi opřel a úplnému ſpojení-se národa čeſkého s Církví římskou bránil. Neboť wíme, že když pan Jiří po korunování ſwém byl přisahu zruſſil, kterouž se byl zawázal, wíru katolickou chrániti a w poſluſſenſtwí k Církví Římské ſetrowati, když wſſecka římské ſtolice nalehání na něho, aby k úplnému ſjednociení Čechů s Církví katolickou přispěl, u něho na zmar přišla: wyřkli papežové Pius II. a Pawel II. naň Církewi kletbu. Kletbou tou wzbuzení proti němu do boje mohutní nepřátelé, zwláſtě král uherský Matiaſ, a byl také Jiří se byl rytířſký bránil a protivníkům ſwým ſſlaſtně odolal, přece muſil upuſtiti od plánu, trůn králowſký pro ſwůj rod dědičně zíſtati, a přinucena se wi-
děl, s králem polſkým Kazimírem w jednání wejiti a ſyna jeho Wladislawa ſtawům čeſtým za ná-
ſtupce na trůnu králowſtém odporučiti (r. 1470).

Mimo to jeſtě powážiti ſuſſí, žeby Jiří z Poděbrad, kdy by k úplnému ſmíření a ſjednociení-se Čechů s Církví Římskou byl ſpolu-
půſobil, weliké pohromy byl od národa čeſkého

odvrátil; neboť ze semena twrdossijného kalissuictwi wypučil a wzrostl jedowatý strom zpurného odporu proti Cirkwi katolické, protestantismu totíž, a jak mile nowoty Lutherowy a Kalwinowy w Němcích se šířiti počaly, podali čeští kalissuici ponejwice odpůrcum wíry katolické, protestantům, bratrštn ruce, a spojisse se s nimi k píslům politickým, položili we ztracené bitvě na Bílé Hoře národnost českou téměř w rakew. Wiž zde neblahé owoce odporu proti smírným kázáním Kapištránovým a proti blahonosným záměrům stolice Řimské. Kéž by tehdáž byli w Čechách hlasu toho smírného uposlechli, kéž by we slusné pokoře wýroku toho se byli podrobili, ježž Pán sám za nejwzhššiho pastýře wesskerého stáde swého byl ustanowil, a kterýž wysílaje k nim posla swého jediné blaha národu českého wnhledáwal. Welmi dobře má náš slawný pěkew, *) kdnž zpominaje na tuto zkázonosnou zpouru žalostné zwuks barfě swé wyluzuje. Založpěk jeho stuj zde místo úwahy na wýstrahu:

Brzo-li již ten můj národ zhude
 Wujnosti té swoji úporuě,
 A té bažimosti úmorně,
 Z nichž se jemu pěkod k hrobu hude?
 Pořád o to nitro jeho chudě
 Ušlují wájsně wíchorně,
 Zeu; ho wědrou w jány přimorně,
 Z nichž se uifdy k jmětlu newybude.

*) Wiž wáňě Cusilowý báině: „Růže a trní“ stránka 147.
 W Brně 1851.

A jak ještě zaměřuješ blouho
Ty můj lide, ty má věčná touho,
V porobě té samowolné žiti?

Leč on ještě nočních stínů lafvi,
Ač již krásně počalo se dniti;
Za hrad slávy dobývá si rakvi.

§. 28. Jan píše ze Světlé pannu Oldřichovi z Rosenberka, a došed do Krumlova láže s hojným zdarem.

V jižních Čechách v Budějovském kraji blízko rakoušského města Lince zvedá se město Rosenberk čili Rožmberk se starožitným zámkem. Město toto bylo založeno od Rosenberkův, nejmocnějších panův Českých, kteří bez mála celého nynějšího Budějovského a Prachenského kraje majiteli byli a r. 1611 s Petrem Borkem vymřeli. Zich hlavní sídlo však nebylo v Rosenberku, nýbrž v městě Krumlově nad Vltavou, kteréž až posud starožitným znamenitým zámkem a gotickým chrámem vyniká. Zde pan Oldřich z Rosenberka, soupeř Jiřího z Poděbrad a náčelník katolíkův v Čechách, měl téměř knížecí dvůr a odtud všem snahám katolickým v národu českém se milerád svou mocnou ochranou propůjčoval. Ten také sám zvláštním psaním byl Jana Kapistrána wyzval, aby do Krumlova zavítal, že mu zde hojná duchovní žeň kyne, jelikož zde tisíce duší na wyproštění své z mazebl záhubných bludů mocným slovem jeho čefaji. Psaní to došlo svěťce nasseho právě

kdýž se zdržoval ve Světlé v Ratousích dne 12. října 1451, na které Jan bez meškání odpověděl takto: *)

„Slavný a vznesený Pane, Pane a ochrance a dobrodinče můj zvláštní! Především činím se Tobě se slušnou úctou a ponížeností poručena. Tohoto dne, jež vezdy v uctivé paměti zachovám, dodáno mi psaní Výsosti Tvé, které mi nemýšlnou radostí a rozkoš způsobilo, jelikož znamenám, s jakou veselou ochotou mne pod svou ochranu přijímáš. Nenadál jsem se také něčeho jiného do tebe, nebo všichni jednohlasně vyhlásují a vyslavují nejkréstištější jméno Tvé; mlčením pomijím nejkréstištější a přewýborné cnosti Tvé, jichž tak mnoho jest a které tak velké jsou, že, abych pravdu řekl, s tíží je wyprawědětí lze. A byt také ostatní druhové cností k největší ozdobě každého knížete sloužili, přece čest křesťanského jména wsechno přewyššuje, nade wsechno předčí, wsechno přemáhá.

Ze se psaní mé slavné Výsosti Tvoji líbilo, velmi mne potěšilo, to wšak mnohem wětší a k wíře nepodobnou radostí mne projalo, že jsi žádal příchodu mého, bych tisíce duší hynoucích wyswobodil, kteréž každého dne kořísti a labužkou satanowou se stávají. Tohož

*) Dpis listu toho nejdůstoj. panem prelátem Rajhradským, Gunterem Kalimodou, horlivým wěd a umění podporowatelem, blahosklonně propůjčen panu prof. Matěji Brocházkovi, kterýž jej také z latiny přeložil a spisu našemu připojil.

jistotně dosáhnouti máš; nebo jsem we Swětlé, a zhytra po wykonaném kázání wyprawím se hned do Witorazu, kde posečkám, až Twá slavná Wýsost pro mne posle. Přijdou-li Tvoji we čtvrtek přistí ke mně, vydám se hned w pátek následující na cestu do Krumlowa. Než o dni račiž rozhodnouti dle libosti. Mne wezdy k nastoupení cesty připravena najdou. Toliko račiž Wýsost Twá to opatření učiniti, aby dwa wozy pro mé soudruhy a pro mé knihy poslány byly, bez nichž bych dále cestowati nemohl.

Přal bych wice, awšak wyjednáme raději wšechno ústně, až pospolu budeme, což se w brzce stane, nebude-li Tobě obtížno co nejdříve pro mne poslati. Zatím těš se slavná Wýsost Twá blahou nadějí; nebo s pomoci milosti Boží doufám wšeho dosáhnouti, čeho jiným odepřáno bylo. Přispíváť nám weliký a swrchovaný Bůh náš podimnými skutky swými; nám pak nebuď obtížno dílu tomu wěnowati swou pilnost a wtip.

Až posawad nedostal jsem žádné písemné odpovědi od přítele swého Rokycany; co w tom, newím; zaslechnul jsem ale, že se dostawil na suém několiká českých pánu u Olomouce, bezpochyby s neochotnou myslí. *) Há-

*) To stojí poněkud w odporu s pozdějším wyjádřením-se Janovým. Awšak pravdě podobno, že buď Kapistrán teprw později swětlejší o tom wědomosti uabyl, anebo že opis tento není dosti spráwný.

dáni, jakž jsi z mého psaní wyrozuměti mohl, jsem jemu neodepřel, aniž odepru, vykáže-li se jen přiměřené místo a sejde-li se krásný kruh nejzkušnějších mužů. Bímť sice a jsem tím jist, že Rokycana třebaš přemožen pro svou twrdosťjnost se nepodá, jeho důwody, anebo raději ústřihy a autority, na které se odvoláwati bude, snadno wyvrátím; žádám wšak, aby jak jeho, tak moji soudcowé přítomni byli, on pak aby podle wýroku jejich moji uance se podrobil a ji přisvědčil. Neboť nechci s ním toliko žwastati, jak to mudráci přeaasto činíwají, ale žádám, aby wšse od příslušných soudců se určilo. Dalek jsem wšseliké bojácnosti a newědoucnosti, budou-li se mnou o místě přiměřeném a o mužích při tom wýkonu prostředkujících se chtíti shodnouti; neboť takový wýkon se diti musí před muži nikoli sprostými a neučenými, nýbrž před takovými, jenžto wážnosti požirají a jejichž úsudek co mužů zkušných jest prawdivý a spolehlivý. Wšak we wšech těchto wěcech použiji já teprw své nejwýbornější a nejwěrnější rady.

Bijž slavná Wšlost Twá, jižto Christus na wěky ochraňuj. Wue wšak, jak skutečně činiš, přijmi pod svou ochranu. Spolu přeji tobě štěstí za příčinou důstojnosti, jižto welectihodný pan syn Twůj Jossť slusně dosáhnouti má a nestončené díky wzdávám Bohu wšemohoucím; že mu hodnost tu propůjčuje, i wzýwám jej, by ještě k wýšším wěcem powýšil toho, jenž pro svou přirozenou dobrotu a pro

cnosti své vsselických dober zaslubuje. Žijiž a opět žijiž nejwýbornější ochrance můj; jen brzy pošlati nemesskej pro mne, jenž tak dlouho již u Tebe býti toužím.

Ze Swětlé dne 12. oktobra 1451.

Twé wznessené Wýsosti

neužitečný služebník, ač modlitel nejwěrnější

bratr Jan z Kapistrý,

a menších nejmenší.

Z listu tohoto patrně wswítá, že wespolečné Jana s Rokycanou rozmlouwání čili hádání prostředkowáním dwou pánů Morawských, Wáclawa z Božkovic a Jana z Pernštýna sice w Krumlowě Českém předběžně ustanoweno, že wssak náwrh ten ještě Janowi Kapistránowi znám nebyl, a že tento také proto se ku pánu Oldřichowi z Rosenberka odebral, aby si w tom ohledu od něho rady wyžádal a ochranu jeho pojistil.

Dne 15. téhož měsíce přibyl Jan Kapistrán skutečně do Krumlowa a byl s welikou sláwou radostně uwítán. Pan Oldřich z Rosenberka co náčelník a ochrance katolíků w Čechách propůjčowal se lašawě jemu a bratrům jeho wsselickou podporou. Za to odplacena lašawost jeho newýslovnou duchowní radostí; nebo když dne 18. října Jan w Krumlowě we přítomnosti pana Oldřicha kázal, obrátilo se nejenom mnoho tisíc jeho bloudících poddaných, nýbrž i mnozí wznessení pánowé českí odřekli se bludům a sjednotili se s Církwí katolickou.

Radost tato ale nemálo poťálena welmi nepřijemnou událostí. W tentýž čas zamýšlel německý král Bedřich do Říma nastoupiti cestu, aby tam na císařstwi římské korunován byl. Stawové čestí shromážděni bywše na sněmu Benessowském wyslali k němu ze středu swého několik poslů s prosbou, aby osobní přímou swou Rofycanowi potvrzení w arcibiskupské důstojnosti w Římě zjednal a mimo to pro zachování pokoje w zemi české za času nepřítomnosti swé pana Jiřího z Poděbrad co správce westřeré země české potwrdil. Po několika dnech, jež jim na královském dvoře we Widni z počátku měsíce října mēšťati bylo, obdrželi na první prosbu odpověď zápornou, že druhé žádosti, aby pan Jiří z Poděbrad co správce westřeré země české potvrzen byl, přisvědčil král Bedřich. Poslowé ti dosáhnuwše aspoň tohoto účelu neměšťali p. Jiřímu o tom rychle zprávu dáti; tento pak wida moc swou dosti upewněnou po celé wlasti české, jal se ihned proti nejmnocnějšimu soupeři swému, panu Oldřichowi z Rosenberka welmi pánovitě wystupowati. Zaslal mu totiž psaní, w němž mu rozkazowal, aby Jana Kapistrána u sebe nechowal, nýbrž jej co nejdříve wybyti hleděl, jelikož prý to wášníwý horliwec, jenž upřilissowáním w řečích swých pokoji země welmi nebezpečným býti může. Psaní toto hned w prwních dnech pobytu Kapistránowa w Krumlowě pana Oldřicha z Rosenberka došlo, a pán tento nemáhal Janowi psaní to ukázati a jeho

obsah sděliti; přes to wšse nepřestával wšsat Janowi wšší možnou podporu a ochranu poskytovat.

W tentýž čas, dne totiž 17. října dostal také Jan latinský list od Rokycany, ve kterémž mu zkrátka oznamoval, že za prostředníky sobě dva usflechtilé pány Wáclawa z Bozkowic a Jana z Perustýna wywolil, kteří by s ním (Kapistránem) o čtyrech wěcech, o dui, místě, spůsobu hádání a soudcích při tom wyjednawali. W touž dobu obdržel Kapistrán také od dotčených dwou pánu Morawských dwaje psaní, jedno w českoslowanském, druhé tčhož obsahu w latinském jazyku. Psaní ta byl se z péra Rokycanowa uebnyla wylinula, přece bez pochyby ničeho neobsahowala, leč čeho sobě Rokycana byl přál. Wyřknuto w nich, že nejpríhodnějším k nawrženému hádání místem prý Krumlow český a den k tomu nejpríměřenější swátek sw. apóstolů Simona a Judy. Swatý Jan Kapistrán bez otladu na to odpowěděl a ještě w tentýž den, ve který s tak welikým prospěchem byl w Krumlowě kázal, dohotowil také dlouhý na Rokycanu list, jež w následujícím článku podáme.

Úwaha.

Swatý Jan žádal pana Oldřicha z Rosenberka, aby mu dva wozy poslal, jeden pro jeho soudruhy t. j. pro jeho čeholné bratry, a

druhý pro jeho knihy, beze kterýchž prý cestowati nemůže. Z toho widno, že sw. Jan dvoji společnost nejvíce milowal, společnost nábožných s ním stejně smýšlejících bratrůw, a společnost dobrých, užitečných kněh.

Takové společnosti wyhledávej i ty lastawý čtenáři. Miluj přede vším společnost nábožných, moudrých a urawně zachowalých. Moudrá slowa z úst jejich budou tobě swíci na cestě života, wzorný příklad jejich bude tobě bezpečným na pouti pozemské wůdcem a potáhne tě mocně za sebou, oheň wroucné jejich pobožnosti rozhřeje plamenem swým i srdce twé. Tak jejich pomoci prospíwati budeš denně na dráze křesťanské dokonalosti. Takowými společnostmi předewším jsou spolky katolické, jednoty panenské, jednoty střidmosti a jiné podobné.

Podle společnosti, kterou miluješ, poznáš každý, jakým sám jsi. Nebo jako pawouk hledá jednu a wčelka medu, tak zlý hledá společnost zlého a dobrý společnost dobrého. Proto di nasse četná překrásná přísloví, w nichž moudrost nassich ctihodných předků se nejistwěleji wyráží: Kdo se po sobě nepoznává, pozná se po spolku. — S kým jsi, takový jsi. — S jakým stáváš, takovým stáváš. — Doba k době, rowní k sobě. — Wrána wedle wrány sedá, jeden druhému rowně hledá. — Podobného perí ptáci k sobě se táhnou.

Ne pomni také, co dále nasse překrásná přísloví na wystrahu prawí: „Lépe jest w samotě býti, nežli spolek se zlými míti.“ — Ne-

říkej: Wšak slunce prochází i kalné mraky a přece se nepořádá. Půjdu-li já do oné wesele ač méně cudné společnosti, wšak budu toho dbáti, abych se nepořadil. — Ty nejsi slunce žebý's bez poskwrny kalístem tráčeti mohl, ty nejsi kámen, aby's bez citu zůstal, ty jsi chytla-wější nežli troud a wiš dobře, že co w ohni stojí, by železné bylo, rozpálí se; ty wiš, že wedle suchého dřeva i zelené (mokré) sžorí. Možná-li zacházeti se smolou a od ní žkalenu nebyti? Možná-li sáhati w bláto a rukou si nezamazati? Možná-li do mlýna často choditi a nezmloučiti se? Když přijdeš mezi wrány, jistě budeš krákat jako ony. Budeš-li mezi wlký, budeš i s nimi wlký wýti. Neboť za gléhoť toho gli mají, kdo mezi nimi rovně glým býti nechce.

Wýstraha tato na nejwýsse jest důležitá pro nasse českoslowanské towarysse a učedníky, pro nasse služebníky a služebnice, jenž žádného žkussení nemajice do hlawních měst přicházejí, a ničeho glého netušíce jako holubice do společnosti se dostávají, kde se nejenom učí potupowati swůj jazýk, nýbrž i swůj swatý slud, swou cudnost, swou wiru, swou nábožnost až posléze chlipnému Molochowi w obět padají. Srdce trwáci bolesti každému citliwému knězi, jenž swůj národ upřímně miluje, při té smutné zpomínce, že tímto způsobem nejeden služebník, nejedna děwečka z nasseho národu we městě hlawnim upadá mezi lotry, kteří ze wšech drahocenných pokladů a okras ji swlékají a duffi její smrtné rány (rány smrtelných hříchů) zasazují.

Kéž by we wšech hlawních městech byly bezpečné útulky čili ústawy, kde by služebníci nebo služebnice žádné práce neb služby nemající bezpečně sobě pobyti mohli a od žlázy mravné ochráněni byli!

Druhá Kapistránowi oblíbená společnost byly dobré, užitečné knihy. Podobně každý wtipný, aneb aspoň poněkud nadaný člověk jest milovníkem knih. Neboť wi, co praví přislowi: Čtení cesta k umění. Žák, který se bez knihy učí, teu se mnoho nenaučí. Bez nádobi zle se robí. Kniha za mistra stojí. — Než o tom netřeba se šířiti.

Toliko proti těm, kteří wšem zákonům státním a církewním na wzdory českoslowanště knihy před lidem nassím potupují jediné proto, že českoslowanště jsou, klademe zde slowa nasseho slawného mudrce Tomáše Štítného, jež byl proti podobným tupicům swého času psal: „Wínt, že kdyz sw. Pawel sbíral dříwí na oheň, aby se rozežřáli, jenžto byli wyplouli, tonuwše w moři, weliký had přichwátil se jeho ruky, i uštnul jej, tak že se domníwali, že od toho musí umříti. A wšak mu nic ten jed neusskodil. Taktéž mnozí lidé dobří sbírali rozličné písmo, a psali, aby se sežřáli ti, jenžto jsou sydli, tonouce w moři tohoto swěta; ale zlý starý had ďábel pustil jed záwisti swé w jich ruku, to jest, jich účineš zlých lidí záwisti leptal. Tohof nebyl prázděn (tomu neussel) ni Zeronym, ni Augustin, ani Mehoř: a což pak já! Ano mnozí rádi by české knihy zatratili, a to

fice dobré. Duším básním (z cizích jazyků), jimiž smilní více se ve svém smilstvu rozžehují, nic neříkají; anebo ještě ponoukají, aby svět byl vezdy milován, proti záporědi Boží, jenž řekl strže sv. Jakuba: „Kdož chce býti přítel tohoto světa, bude Božím nepřítelem.“ A není-liž lépe, česky čísti dobré na hradích, neb kdežkolivě, a v tu dobu aspoň míti k Bohu dobrou žádost, zapomenouc zlé lásky smilné, aneb fletet na besedě, aneb swárům? To dobře tu zaznamenáno, že kdýž Dawid hudl před Saulem, au ho trápil zlý duch, ihned mu tím odlehčil. Podobně jest mnohým lidem: Dotud čtou neb poslouchají dobrého, dotud jich zlý duch ne tak souží zlou žádostí; a kdýby to, co jsou četli neb poslouchali, vezdy ve své mysli přemítali, jistě by ďábla odehnali. Ano i swatý Pawel, komuž epistoly psal, psal jejich jazykem: Židům židovsky, Řekům řecky.

Swatý Jeronym stařenám psal a wýkládal písmo z neznámého jazyka; zdali řekl: Sprostní tomu nerozumějí? Protož-li mostům nedělají, žeby nemoudrý mohl spadnouti s něho? Proto-li nepověděl Christus zástupům, že chce dáti jísti své tělo, wěda, že to mnohým bylo tvrdo slyšeti, tak že od něho odstoupili? Protož nezdá mi se, by zlé bylo psáti Čechům české knihy, jimiž by mohli míti wiry křesťanské a dobrých vlastností naučení. A protož nechť mne had i uštkne, já sbírám tyto třísky k dobrému ohni, abych se i s wámi sehtál, doufaje w Boha, že se zhojím, jakož se zhojili i jiní.“

§. 29. Jan odpovídá Kofycanowi.

Kofycana, jakž jsme již pravili, listem velmi krátkým Kapistránowi oznámil, že dva pánové Morawští, Wáclaw z Božkovic a Jan z Bernstýna, od něho wywoleni, aby s ním wyjednawali o místě, času, způsobu a soudcích veřejného hádání o kalichu. Tito pak se k Janowi Kapistránowi osobně nedostavili, nébrž toliko jemu list zaslali, w němž mu Krumlow co místo k takové hádce přiměřené a den sw. apostolů Simona a Judy co čas příhodný nawrhují — podobytajice spolu, že prostředkujícím osobám a wšsem kteríž tomu rozumějí, má wolno býti, hádky té poslouchati.

Wše to velmi nelibě nesl Kapistrán a tuto nelibost bez odkladu, jak podotčené listy obdržel, Kofycanowi ve dlouhém listu wyjádřil. W témže listě divil se tomu, že tak nepatrné místo jako Krumlow, kde prý jen neucení lidé jsou, ustanowen co místo výkonu předuležitého. Tímto způsobem že rozsudími při hádce budou lidé, kteríž nerozumějice tak hlubokým věcem při výkonu tom držimati budou. Proč prý nenawrže-
no nějaké starožitné slavné město? Proč raději Krumlow, kde mimo pana Zindřicha z Rosenberka (syna Oldřichova) nikdo z lidí wydělanějsích nepřebývá? Takového místa Jan že prý nepřijímá a co do určení místa že vlastně jemu právo k tomu přináleží, jelikož co wíkář a důvěrník stolice apostolské přichází, jehož i Kofycana, chce-li křesťanem slouti, poslouchati má. On

pať že slawnější nawrhuje města, kde totiž proslulé vysoké školy kwetou a tudýž i wysoce wzdělaní mužowé jsou, od nichž se swětlo po wessterém národě šíři a kteří hlubokým wěcem rozumějice, také o nich náležitě souditi mohou. A poněwadž papež nejwyšším jest rozsudím u wěcech wíry, tedy že Kapistrán za rozsudiho nejprwé wywoluje papeže, pať kardinály, patriarchy, arcibiskupy, biskupy a protož že wolí buď Neapol, Sienu, Peruži, Florencii, Paříž, Orford, Kolín, Erfurt, anebo zdá-li se to wsse daleko býti, tedy že wolí bližší města, jako n. p. Krakow, Wídeň, a jde-li Rokycanowi o to, aby obzwláště Čechové z takowé hádky těžili, tedy že nawrhuje Cheb, město na hranicích českých a německých, které prý pod záštitou císaře římského stojí, a tam prý i kardinál sw. Petra k okowům s pány českými a morawskými na den sw. Barbory zawitá; tam že i Kapistrán se milerád dostawi. Spolu upozorňuje Rokycanu, že wssickni křeslanští králowé a nejjasnější knížata, jako n. p. Císař římský, král Francie, Anglie, Španěl, Portugal, Uher i Čech, wéwodowé Burgundie, Sawojsta, Milána, Bawor, že wssickni ti pod jednu toliko spůsobou přijímají a proti Rokycanowi swědčiti budou. Příslusným rozsudím wssak že jest papež, jemuž také přináleží podáwati prawý wyklad písmá, kteréž němé jsouc samo sebe wykládati nemůže. Na sněmu Basilejském že nemá Rokycana wíce sobě zakládati a raději ku swé náprawě pomniti na głou powěšt, jakowouž

sám u jiných národů má. Toho že se dověděti může z listu, jenž Kapistránovi poslán od krále polského Kazimíra hned tenkráte, když na Moravě kázal. Dpis listu toho že mu posílá s vroucným želáním, by si ho bedlivě přečetl. Jelikož prý 27 dní marně na odpověď Rokycanovu čekal, tedy že zatím do Čech se odebral, aby i zde mnohou duši vychrátil z jicnu záhuby a pobloudilým Čechům pochodeň pravdy rozžehl; spolu že doufá s pomocí milosti Boží také pražskému lidu kázati, bloudící pro pravdu katolickou ziskati, nepravosti vyplniti a cnostný život rozšířiti, a tak dosláti wznesenému úkolu, jenž jemu od papeže vytknut. Posléze napomíná Rokycanu, aby w čas určený (w den sw. Barbory) do Chebu přijíti neobmeškal, kde prý podle obecné powěsti pánové českí a moravští se sejdou. Než slyšme doslovně obsah psaní toho: *) -

Stihodnému a wýtečnému Janowi z Rokycany w síle Christově a w poslušensství swaté matere Cirkwe Římské welmi milowanému.

Želaje spásu tobě a bližním nemohu se, můj Rokycano, dosti diwiti tvé zdolhamosti w odpovídání na mé psaní, ježto na mne obranou kalicha dorýváš, náčelníkem w takové věci bez ostychání se nazýváš. Psal jsem ti

*) Z tohoto listu opís byl nejdůstojnějším panem prelátem Rajhradským, Gunterem Kaliwodou blahosklonně propůjčen panu profesorowi Matěji Brocházkovi, kterýž jej také z latiny přeložil a spisu našemu připojil.

síce o svatém Matoussi tak široce a zevrubně; že tussim jsem w odpovědi ničeho nepominul, co jsi byl řekl. Tvoje pak psaní, na které jsem po 27 dni toužebně byl čekal, dne 17. t. m. mně dodané jest přetrátké, tak kratičké, že jsi skoro na nic neodpověděl, o čem jsem tebe byl zpravil, anobrž psal jsi anebo raději dal jsi psáti, čehož jsem od tebe se nedozvídál aniž očekával. By jsi list tobě dříve podaný bedlivěji byl přečetl, nebylby's dojistá w něm ustanowení našel, tam pány, své rádce, náš šhromážditi, aniž že by jim přísluselo k hádkám woliti místo, a spolu den, způsob a soudce ustanowiti, jakobych já jejich výroku se podrobiti právem powinen byl: nýbrž psal jsem tobě nikoli bez snažného prossení a žádání, aby's několik ze swých te mně poslati si nežtěžoval, s nimiž bych o způsobu, místě, dni, a mužích při výkonu tom prostředkujících wyjednáwati mohl, aby tudíž nasse wespólná rozmluva, ku které jsi mne wyzwal a pozwal, nejwýbornějšího a sláwynplného dosáhla cíle; čehož ty jsi ale neučinil, hanebně tím odkládaje, a nejzazších věcí, jež nepravými býti dobře wiš, se podjímaje, an prawiš, že wywoleni dva uslechlili pánowé, Jan totiž z Bernstýna a Wáclaw z Bozkowic, kteří by o čtyrech podobčených wýminkách semnou wyjednáwati měli. A tak mlčením pomíjeje věci, jež se pomínouti neměly, několikrát rádskami si mne odbyl. Nejvíce wšak jsem se tomu divil, že sobě autoritu (moc) osobuješ, kteráž tobě ode

mne dána nebyla; nebo co do určení místa, dne, způsobu a mužů při výkonu tom prostředkujících, nepřináleželo oněm dvěma pánům, nýbrž tobě sluſſelo odpověděti, když jsi nikoho ke mně poslati neráčil, s nimžbych o těch věcech byl rozmlouvati mohl. By pánové ti byli ke mně přišli, mohlo by se tobě to prominouti, avšak nikdo z nich se u mne neukázal; já pak znamenaje, že zdoluhavost tvá welkou ztrátu duſſi w zápětí má, rozhodnul se, do Čech wstoupiti, bych tolik tisíc hynoucích duſſi z jicnu ſatanowa wychwátíl. Když ale jsem do Krumlowa doſſel, doručen mi jať twůj liſt, tať i liſty oněch pánůw, a jeden ſice we waſſi mateřſké řeči, oſtatní ale w latinském jazyku pſané, o jejichžto obsahu se neoſtýchám twrditi, že ničeho w nich pſáno nebylo, leč co podle myſli twé jeſt. Wyřčeno totiž, že žádoucím místem jeſt hrad Krumlowský u pana Zindřicha (z Roſenberka), dnem wſſať přišſti ſwátek Simona a Judy, prostředkujícím osobám ſpolu prý woluo buď, přítomnu býti, aniž prý wyloučení buďte, kteří věcem takovým rozumějí; prawdivěji byli by mluvili, kdy by byli řekli, že mohou přítomni býti, ale ať dřímají, postupujž ſe ſpolu u věci té docela takovým způsobem, aby Roſycana před lidem obecným přijímání kalicha z píſina ſwátého domozowal; rozſudím pak hádky naſſi buď onen, jenž mezi ſwatým ſněmem Baſilejským a mezi poſlanci čeſkými a morawſkými rozhodowal, a to jeſt: zákon Boží, prare Christowa, apoſtolůw a prwotné Cirkwe ſpolu

se sněmy a učiteli, kteří se w pravdě o téhož přepotřebného soudce opírají. —

Takť oni; ty však wsselíkou starou zvyklost twrdossijného srdce shodiv ke mně se obrať a pilně pozoruj, jak nepředložený a nespravedlivý jest wýrok twůj i jejích, aniž tě jímej která wásseň, jakž dobrému mužowi slussi. Čili považuješ takowou hádku za balatku, že by se w místě selstém před lidem newzdělaným odbýwati měla? Má-li se ona za takowou malichernost počládati, žeby se před lidem neučeným a newědoucím konala a jim také rozsuzovala? Uvážíš-li věc tu dobře, jistě uahlidneš, že takowýto twůj a jejích úsudek bezrozumný jest, jelikož věc ta důstojnost tak swrchowanou do sebe chová, že nikoli před sprostáky, nýbrž před nejučenějšími muži se diti musí. Mámeť za to, že jsi toliko proti hlasu swého swědomí se rozhodl, takowou mně dáti odpověď. Čili nechceš na odin wystawiti wtíp swůj, ježž za nejostřejší a nejswětlejší jsi wydával řka, že jsi na sněmu Basilejském tak mnoho a tak velké věci provedl u těch, jimž stráž nad owcemi a bůvolky swčřena? Rojil jsem se nejjistější nádějí, že uějaké staré, proslulé a slavné město wymoliš, jakž učenému mužowi slussi, ty's však si wymolil Krumlów, kde minto wznesseuého pana Zindřicha a jeho usslechtitou rodinu toliko sprostí nedoukové, newzdělani a newědoucí lidé přebývají. Bojíš-li se pro swatého kalicha ochranu, pro kteron jsi toliké a tak velké práce podniknouti se nezdráhal, před nejučenějšími muži se utázati, a

od nich překonánu býti, že jsi toliko náčelníkem pověstné sekty? Toť by nebylo známkou učnosti, nýbrž newědoucnosti, leč by's wýroť swůj napravil; nebo kteří swětla wědy nemají, raději s nedouky nežli s učenými muži obcují, aby byl jen málo swětla do sebe měli. přece z malicherných věcí sobě nějakou pověst neb welké jméno získali, i snaží se při málu peněz welké ukazowati bohatství, sami sebe swrchowanými chwálami wylawujice, a byl někdy s mužem učeným se potkali, pranic se neostýchají z newědoucnosti jej obwiňowati wyškřikujice a hulákajice: Newi, nezná ničehož, nedouk, překonaný, faciř jest, nechť shlazeno jest jméno jeho s twáře země! —

Nepřál bych, aby's i ty takový wkus měl, wiz ale, zdali sám sobě takové štwrny a zlopověstnosti na wždy nepřičiňuješ chtěje raději, aby twá nauka od sprostých lidí nežli od učených mužů se za pravou uznala, což z toho wyswítá, že jsi co místo hádky sobě Krumlow wywolil, o kterém již wyšše praweno, jakého druhu lidé tam přebývají. Takového wšsat náwrhu já nikterak nepřijímám, jelikož nikoli tobě, nýbrž mně přísluší místo a rozsudiho wywoliti; neboť jsem wikář a komisař apostolský, a spolu wsseobecný wysšetrowatel faciřské neprawosti po wšem wssudy swětě, jemuž ty, chceš-li křeslanem slouti, wssím právem jako papeži se podrobiti máš. Rdyž pak tomu tak, tedy nikoliw wentowská, selšá, neznámá, podezřivá a nebezpečná místa, nýbrž wsse níže

popsaná nejslawnějšší a nejpřednějšší měšta tobě nawrhují; z nich sobě jedno wymol, kde we westkerém druhu wěd přewýtečné školy kwetou, odkudž se blest a swětlo wšelaké nauky rozlíná na lid křesťanský. A protože tobě nepowědomo není, že wšelaká u wíře rozepře samým papežem se rozhodowati musí: tedy wymolují nejprwé Jeho Swatost pána našeho papeže Mitulasse V., prawého nástupce sw. Petra a jediného náměstka Christowa, wymolují též wšechny nejdůstojnějšší kardinaly, patriarchy, arcibiskupy, biskupy a metropolity swaté Cirkwe Boží; wymolují dále Neapol, aneb Sienu, Peruži, Florencii, Paříž, Tolosu, Dolu (w Burgundii), Orford, Kanterburk, Kolín, Erfurt: pat-li se tobě měšta tato příliš vzdálena býti zdají, tedy wolím Krakow, neb Wídeň; toužíš-li ale w skutku, aby ti wěci přišlo, přijmiž aspoň Cheb, kde podle mého náhledu jest nejbezpečnějšší a nej-
 'přiměřenějšší místo w oněch krajích, kde také listem nejjasnějššího pana krále římského a nejposwátnějššího ze wšech křesťanů ustanoweno slawiti sněm panem kardinálem sw. Petra k okowům, wyslauce m apostolským o přístím swátku sw. Barbory, spolu s pány slawného králowství Čestého a Morawy. Zesliže tedy se odhodláš nawrh ten přijmouti, milerád se tam odeberu; k čemuž přidávám i to: žádáš-li wýroku a úsudku křesťanských králů a knížat po celém swěta oboru; tedy nawrhují tobě wšechny níže psané nejjasnějšší a nejkrěstianskéjšší krále a knížata římská, jakowýmiž jsou knížata

a králové Francie, Anglie, Uher a Čech, Španělska, Aragonie, Portugallie, Nawary, Polska, Heska, Cypru, wévodové Burgundie, Sawojška, Milána a Bawor, kteří wšickni s nesčetnými knížaty nikoli pod obojí nébrž pod jednou spůsobou přijímají: neboť ne Krumlow, nýbrž města a knížata ſlawnějši tobě nawrhují.

Rozsudím pak budiž ten, od něhož weſſtera duchowní ochrana křesťanſkého náboženſtví záwisi, Jeho Swatost papež Mikuláš V., jemuž přináleží zákon Boží a písmo ſwaté wykládati a wyſwětlowati, jelikož toto němé jeſt a ſamo mluwiti nemůže, jakž nejučenější mužové nikoli omýlně, nýbrž we zdrawém ſmyslu wykládají. Na ſněmu Baſilejſtém nezačláděj ſobě wíce, jelikož po twém odtud odchodu pſán a prohláſſen rozhodující dekret wſſech kompaktat, jehož jeden opis u mne jeſt, a že jiný u tebe ſe nalézá, není tobě neznámo, leč by oheň na něm ſvou powinnost byl wykonal.

Zakou ale powěſt u weſſterého křesťanſkého lidu máš, tobě již prvé známo a zřejmo jeſt; jaſněji ale jeſtſtě tomu wyrozumíš z liſtu od nejſwícenějšího krále Polska mně zaſlaného, jehož opis tuto přiložený bedlivě přečísti ſobě neſtěžuj. Dwacet a ſedm dní očeláwal jſem od tebe píſemnou odpověď, a ty mně den Simona a Judy uſtanowuješ, kterýž ſwátek již za ſedm dní bude. Medobře ſmýſlíš milý Roſſycano, po bludných ceſtách kráčíš; nebo po uſtanowení miſta měl ſe hned určití den.

Mnoho dní jsem na Moravě očekával od tebe psaní a posly; ježto wšak jsi mně ničehož nedal wěděti, tedy abych času nemařil, zassel jsem sobě do Čech, kteréž jsem tak toužebně widěti žádal a které bych rád, pokud mně k tomu s wýsosti síla dána, slowem Božím poučil a oswítil žádných byt sebe wětších namáhání při tom neubíhaje. Donšám také že mně s pomocí milosti Boží možno bude walnému lidu Pražskému kázati, bloudící ku prawdě swaté wíry katolické přiwesti nazpět, neprawosti wypleniti a cnosti rozšiwati, jakž mi to káže powinnost od swatého otce papeže Mituláše V. na mne wložená, jak toho žáda a tomu chce křesťanská láska a jak mne k tomu nutká, pudí, wybízí a wyžhívá horliwost pro spasení duší.

Zawíraje list swůj toliko ještě opětuji: Chceš-li se mnou rozmlouwati, nestěžuj sobě w čas ustanowený přijíti do Chebu, kde podle weřejné powěsti mocní pánové z Čech a Morawy se sejdou. A odhodláš-li se k tomu, zpraw mne o tom co nejdříve písemně, abych i já času postačitelného měl se tam dostawiti, owšem že s bezpečným průwodem; neboť co jsem widěl list wznesšeného pana správce Pražského Zířiho na wznesšeného pana z Rosenberka poslaný, pozbyl jsem wší důwěry, ježto tam psáno, že mne nikterak přijmouti nemá. Co by teprw semnou učinil, kdybych se mu do rukou dostal? Wěřím tomu rád, že to wše z twého se stalo nawodu. Hoříš-li touhou semnou se hádati, čehož i já swrchowaně přeji, žádám

místa přiměřeného, bezpečného, proslulého a tak
veliké věci důstojného, aby blest pravdy
všem zasvitnul.

W Krumlově Čestém dne 18. oktobra 1451.

Bratr Jan Kapistrán,
z řádu menších.

Podle obsahu tohoto listu Kapistránova
snadno se domtipí soudný čtenář, že obmýšlená
o kalichu hádka nemohla ve skutek vejiti. Každý
totiž z hádajících-se stál na jiném stanovisku.
Kapistrán uznával toliko papeže, kardinály,
arcibiskupy a biskupy za pravé rozsudi, Rokycana
však nazýváje Církve římskou scestnou ve
mnohých věcech a žádaje, aby se na staré zase
vrátila cesty, s kterýchž prý nikdy vyssinouti
neměla, již tím samým Církve římskou t. j.
papeže, kardinály, biskupy a t. d. za náležitého
soudce u věcech wíry neuznával a uznávati
nemohl, chtěl-li sobě důsledným zůstatí a ne-
vyznávati, že jest bludařem. Kapistrán se
opíral o autoritu všeobecné Církve, Rokycana
o autoritu písmá podle vlastního lichého vý-
kladu jako protestanti nassich časů, a podobně
jako tito žádného jiného výkladu tromě svého
nepřipouštěl. Kapistrán tomu chtěl, aby se
hádká w městě westrze katolickém před věhla-
snými učenci katolickými odbýwala. Rokycanovi
zdálo se takové město příliš nebezpečné býti
pro jeho život, jelikož by se tím do rukou
svých nepřátel byl vydal a své nejúhlavnější,
protivníky sám za své náležité soudce byl usta-
nowil. Nemohlo tedy mezi ním a Kapistránem

býti shody. Mimo to nedostávalo se Ročycanovi oné pokory, která toliko vznesené a přeuslechtilé duchy označuje, že totiž poznal své blud svůj rádi se přiznávají, že bloudili a také jiné bludu toho vystříhají, jako t. p. francouzský přemýtečný biskup Fenelon. Ročycana naopak patřil do počtu těch, kteří byt také svůj blud nahlíželi, přece vyznati nechtěli, že zbloudili, anobrž ještě jiné svádějí, aby jen samotnými ve bludech shledáni nebyli.

Úvaha.

Kéžby byl Ročycana a jeho četní stoupenci v Čechách pomněli slovo výtečného mudrce, nejtrásnějšího to výkřiku národa českého, Tomáše Štítného, jenž nedávno před Husem o svých knihách dětem svým takto byl napsal: *) „Utáží-liš vám dobří učení bohabojní, jimžby milá byla pravda slyšeti i od oslice, že jsem kde pochybil: nic se tím nesmucujte, ale weselte, ne tím, že jest poblouzeno; ale tím, že jest opraveno. Zato byl o sobě řekl i sv. Augustin. Neb praví sv. Augustin: Příliš přemráceně se miluje, jenž chce, aby jiní také bloudili proto, aby jeho blud byl utajen. Ale jak by mnohem lépe bylo i užitečněji, aby kde on sbloudil, jiní nebloudili, a on sám jich napomenutím zbyl i svého bludu!

*) Tomáše ze Štítného knihy listů o obecných věcech křesťanských. V Praze r. 1852, str. 2.

a pakli by svého bludu nechtěl zbýti, aby aspoň tovaryšův neměl v něm.“ A protož nemilujte mne více, než obecnou pravdu křesťanské víry; aniž radím, by sám se kdo miloval více než pravdu, by chtěl svou hrdość tím ukázati, že by, přecť bez rozmyslu, hyzditi neb oprávněti chtěl tyto knihy tu, kdež není třeba, aby se někdy nepomstila pravda. Pravda jest, že já i se vším tím, což jsem kdy psal neb psali budu, Cirkwi k opravení poddávám se, doufaje tomu, že mě z lásky prvé opraví, bude-li třeba, nežli knihy.“

§. 30. Jan obdržew od Kořycany list opět jemu odpovídá.

List Kapistránův náramně rozjitřil Kořycanu. Jelikož Jan jemu vytkal, že jen kratičkou odpověď dal, tedy napsal jemu Kořycana list velmi dlouhý, ale spolu plný urážlivých výrazů a jízlivých nářků. Načež Kapistrán jemu psaním mnohem ještě delším odpověděl, v němž všechnu horlivost vroucího srdce svého byl rozpoutal. Z obojího psaní *) podáváme zde značnou většinu na důkaz, že mezi Kořycanou a Janem Kapistránem shody býti nemohlo, jelikož každý na jiném stanovisku stál, tento (Kapistrán) na katolickém, onen (Kořycana) na protestantském. Spolu pak po-

*) Obojí psaní to zachováno ve starém rukopisu uniwersitné biblioteky Olomucké (Ms. 2. VI. 9.)

dotýkáme, že šípy, které zde Rokycana na Kapistrána metá, jedovaté jsou sice, avšak Kapistrána nikterak raniti nemohly, jelikož jak z odpovědi Světce Božího vysvitne, byly to šípy nestydaté lži a podlého pokrystí.

A. Hanliwý list Rokycanám.

Několníkowi Janowi z Kapistry w prawdě poswatného kalicha velmi milowanému.

Spása tobě od Spasitele všech! O by's moudrým byl, a rozuměl a k posledním věcem prohlédal! — Touto tříclennou výpovědi pokusím se odpověditi na tvůj list, žádám však za odpustění a zbožnou trpělivost; nebo trojitý promázeš s tíží se přetrhne. Přimísil si listu svému některé věci, které vši pravdy prázdny jsou. Řež by's tedy zmoudřel. Dále žádáš věci bezrozumných; řež by's tedy rozuměl! Posleže zahrnuješ, co s wírou se shoduje a co rozumu zřejmo. Řež by's tedy tu posledním prohlédal věcem! Neprawda jest, žebych já, jak ty praviš, byl w Uničowě shromáždil sněm pánůw a widěti jasně, že ducha prorockého, jimž prý w předwidání budoucích věcí se honoš, nemáš, jelikož mi ani na mysl netanulo, zdali a kdyby sněm pánůw w Uničowě oznámen býti měl. Praviš dále: „Nemohu se dosti, můj Rokycano, wynadiviti tvé zdlouhavosti w odpovídání.“ O můj Kapistráne právě opak toho, co praviš, ukáže se býti pravdou. Když jsem list tvůj w sobotu po sw. Matoussi

obdržel, zaslých jsem, že bude w tž den shromáždění pánůw w Uničowě. I wypravil jsem se hned na cestu chtěje k tobě, jenž jsi w Brně byl, osobně se dostawiti, abych sám ústně rychleji s tebou o místě, dni, spůsobu a osobách prostředkujících, jakž ty's sobě toho přál, se shodnul. Ty's wssak den před swatým Matousssem mně daw odpověď, čtvrtého napotom dne rychle z Brna uprchnouti hleděl a řdyž já tam z Uničowa přissel, hned zase jsi ze Znojma pospíchal, a prossed Rakousy do Čech si wtročil a tudyž jsi se jako poběhlíkem we krajíně stal. Kam tedy pánowé ode sněmu Uničowského k tobě poslaní jiti měli aby tebe našli? Nebylo-li by přiměřeněji býwalo, aby's odpověď mou byl w Brně očekáwal, kterouž by's beze wssého prodlení byl obdržel? *)

Rowněž tak špatně zprawen diš, že já jsem Krumlow k hádce wywolil, ježto jsem já při wyjednávání pánůw o tom ani přítomen nebyl, aniž mi co podobného na myslí tanulo, řdyž Krumlow co místo hádky od nich ustanowen. Prawda owssem, že já určení jejich o místu a dni přissvědčil. A spolu abych tomu, (co tak ustanowili) wyhowěl, nedáwno před slawností

*) Wssedko to, co se zde a dále prawi, ukáže se později býti sserednou lží a drzostným utrhačstwím. Podáváme zde hanliwá slowa Rokycanowa jen proto, aby se úplně objevilo jeho nekatalické smýšlení a k umlknutí přivedeni byli dějepisci, kteří až posawad twrdí, že se Rokycanowi nepotvrzením w Římě křiwda stala.

sv. Šimona a Judy jsem jedenáct mil cesty z Prahy na hrad Richtenburt (v Čáslavském kraji) vykonal, kde jsem vřaf psaní tvé obdržel, z něhož jsem vyrozuměl, že se dostaviti nechceš; pročž poradiv se se sborem moudrých opět jsem se do hlavního města Prahy navrátil. Kéž by's tedy zmoudřel a smazal, co si pánům byl psal: „Dodány mně listy Wasse, jejichžto obsah pouze z myšli Rokycanovy pochodil. Pročž jemu samému obšírněji odpovím.“

Zbývá ještě jiné nepravdivé slovo, an pravíš: „Chceš dosvědčiti wtip svůj, ježž jsi nejostřejším a nejstvělejším býti wyzval řka, že jsi tak mnoho a tak velké věci na světu provedl.“ Zisto, že jakžživ nikdo ani z písem ani ze slov mých takového vyjádření se nedověděl. O mnichu! psáno jest, nebudeš mluwiti proti bližnímu křivého svědectví. *) Podobným utrhačným ústem mne tupíš, an hned

*) Opět a opět pravíme, že jen s bolestným a na nejvšob odporným citelem tato šimá a jizlivá nářknutí Rokycanowa zde podáváme. Ale držíme se té zásady: Že věci sobě odporné wedle sebe postavené pravdu v nejjasnějším lesku ukazují. Neboj se lajskavých čtenáři, žeby Světec Boží na wšse to odpověděti nemohl anebo neuměl. Právě tento list Rokycanu docela porazí a zničí autoritu jeho, kterou až posawad u některých našich dějepisců má. Spolu považuj tuto hanu co hořký kalich Světcí Božímu podaný, aby spolu s Christem potupení trpěl a se nechochal jedině ve slaslech duchovních.

na začátku psaní svého pravíš: že jsem se neostýchal knížetem v obraně kalicha se nazývati, čehož jsem ani ústně ani písemně nikdy nemohlo říci. Přidávám tuto ještě jiné pravdy prázdné slovo z listu tvého: „Což pak se bojíš pro ochranu svatého kalicha před nejučenějšími muži se ukázati a od nich slyšánu býti? Tebe věru není znamení učenosti, alebrž známka nevědomosti.“ — Podivná to věc! Kdo posud slyšel, že bych já před meľučenými muži vystoupiti se bál, aniž je za posloucháče míti chtěl? Ale tak to tvá mátnost podle obvyklého hubařství psává, ježto přece Duch svatý praví: *Dokud jsi nezkusil, nepotupuj.* Zkušenost jest mistrůvyně věcí. Nejučenější mistři a doktorové z přemnohých vysokých škol u vědách rozličného druhu světle vynikající a owěnceni byli na sněmu Basilejském u velikém počtu přítomni, a kdo slyšel, že bych já před westfalským sněmem stoji se byl bál? A tebe, jediného mnicha, se bych báti měl?

Na tomto sněmu také přehojnost výroků z písmna pro obranu kalicha umázena; otcové pak a westfalský sněm Basilejský přisvědčili pravdě o podotčeném kalichu. Ty pak píšeš: „Nezastádej sobě dokonce na sněmu Basilejském, ježto po tvém obtud odchodu sestaven byl rozhodující dekret všech kompaktat.“ Zbali v průběhu sněm ten hleděl zachovati to, co za příčinou opatrnosti Čechové a Moravané chtěli v kompaktatech přidáno míti: „Dobře-li by se rozhodnutí líbilo?“ nebo tak se praví

to kompaktatech. *) A opět řekli poslánci
 swatého sněmu, že soudce, kterýž jmeno-
 wán a wyminěn we smluwách Chebských, byl
 jest a bude soudcem we wšech věcech, kteréž
 mají býti wčeny i činěny w Církwi swaté
 Boží, a podle toho soudce že swatý sněm se
 říditi chce we wšech věcech s přispěním milosti
 Ducha swatého. Zesliže wšak wyjádření-se
 sněmu nedrželo se soudce podotčeného, nejsou
 Čechové a Morawané nikterak zawázáni se po-
 drobiti. — Ty pak mnichu si nedávno ještě
 urozenému a wynešenému pánu Jiřímu správci
 země psal, že kompaktata ani od papeže Euge-
 nia ani od kardinála Juliana ani ode sněmu
 Basilejského nikdy přijata nebyla přidaw slova:
 Máte-li co podobného, ukažte, čemu ale, do-
 kud toho w přesnosti očitě neužím, newěřím
 dobře wěda, že něčím takovým se wykázati ne-
 můžete. Mnichu! nábožný řeholník jsi? Ale
 takový, který náboženství nemá. Kéž by's
 zmoudřel! Nebo náboženství Christowo praví:
 Beze lži vyplníš slovo zákona. Kdyby's ne-

*) Těchto slovo tam nenalézáme. Viz Archiv český
 jež sebral a wydal pan Frant. Palacký díl III.
 ob str. 398 — 444. Co si podobného owšem čteme
 na str. 403, kde takto psáno: A již řečený sněm
 napřed powěděných tří artikulům wyjádření, kterýž
 na prawdě písmia swatého zakládá se, přijímá a
 oblibuje. — — A na str. 400.: „Když wšedky
 věci vážně rozjímány budou, přes to ac w žá-
 dosti jmění toho přijímání pode twoji spůsobou
 setrwají a t. d.

dávno w Uničowě anebo napotom w Krumlowě se byl ukázal, byl by's kompaktata w neporussené formě s pečeti a s přiměřenou bullou vlastnímá očima spatřil. My pewně a působivě wšse co w kompaktatech obsaženo zachowáwati chceme, pročez jsem také na wyvrácení twých smýšlenin w přítomnosti wšsich pánůw a wojenských hodnostářůw dal obsah jejich čísti. Wšim právem tě wsmyslníkem nazývám, ježto wsmýšlíš a ze sebe mluvíš věci neprawdivé, jako n. p. když pravíš ke mně: „Twůj list, na nějž jsem po 27 dní toužebně čelal, dne 27. t. m. mne došel, a sice kratičků, tak kratičků, že jsi takorčka ničeho neodpowěděl.“ — Příčina krátkosti takové byla sprawedliwá a moudrá, totiž že sami pánové wyjádřiwšse swou wůli we psaní, tebe jakž si byl toho přál, o dni, způsobu, místě hádky a prostředkujících osobách jakož i o rozsudím zprawili, pročez nebylo přiměřeno, abych se bez potřeby byl w listě swém šířil. Zsoutě ještě jiné věci we twém psaní, awšak bezdůwodné a bezrozumné. Kéž by's tedy rozuměl!

Wywoluješ slawná města, a do jednoho z nich mne zweš, jako n. p. Neapol, Sienu, Peruži, Florencii a jiné, konečně pak přidáváš Cheb. Za soudce wywoluješ papeže, o němž pravíš, že jemu přináleží, zákon Boží a písmo swaté wykládati a prawý smysl jeho udáwati. O Zene a Rapistráne Zene, nedbáš přírodného zákona hlásajícího: Nečiň jinému, čeho sám nechceš, aby se tobě stalo. Krumlow s bez-

pečným průvodem zahrnuješ řka: Nemám ni-
žádné důvěry, jelikož jsem viděl psaní vznesse-
ného pana Ziriho ku pánu z Rosenberka, v
němž jemu přikazuje, aby mne žádným spů-
sobem u sebe nehostil. Co by tedy semnou
učinil, kdybys se do jeho rukou dostal?“ —
Gle ty pro jediného weleslechetného pana Ziriho
nedůvěřuješ bezpečnému průvodu, a nechtěl si
na místo vytčené se dostavit, ježto přece
o jmenovaném pánu nikdy neslycháno, žeby
bezpečný průvod někomu slibiv zloradně wěro-
lomcem se byl stal. Rozuměj tomu, co jest
bližního, že sebe samého. Ty's pro jednoho se
zpečoval dne určeného na místo ustanovené se
dostavit, mne však potahuješ tam, kde tisíce
protivníků na mne číhá. Wěru nekráčíš při-
mou cestou lásky, nýbrž scestné jsou kroky twé.
Jediného papeže Klementa na žeteli maje od-
powídám s nim: „Kdožby se odvážil aneb
k takowému odvážení-se zawázán býti mohl,
aby totiž soud protivníků swých podniknul, aby
se w lůně swých nepřátel uhostil a sám dobro-
wolně se na smrt wydal, kteráž nikoli spra-
wedlností, nýbrž násilným bezprávím na něm
se wykonati má? Čeho se člověk wším právem
bojí, tomuto také obyčejně vyhýbá: mysl lidská
ubíhá toho, čeho se přirozenost hrozí. Pošetile
by tedy smýšlel, kdo by se nad tím horšil, že
obešlaného takowá obšílka zužowala, aniž se
možnost obrany, která se na přirodním právu
zakládá, někomu odejmouti má, jelikož ani
císaři nedowoleu, právo přirozené ruffiti.“ —

A zase di Mikuláš papež: „Podezřeli a nepřátelé nesmějí býti soudci. Tohož žádá rozum a toho dotvrditi lze přemnohými příklady. Nebo co může nepříteli witanějšího býti, jako když se mu k souzení a ku potrestání odemždá ten, jemuž usťkoditi chce?“ Tak sw. Jan Zlatoušlý nechtěl přítomen býti sněmu, na němž jeho nepřátelé shromážděni byli, kde spolu udáno, že obžalovaný nemá mimo svůj kraj souzen býti. Pročež di také papež Fabián: „Tam se wyjednáwej wěc práwní, kde zločin spáchán.“ A opět řekl papež Štěpan: „Přes hranice krajůw domolení k obžalování nemytračuj, nýbrž wseřlíká žaloba w samém kraji wyslychána buď.“ Powáž tedy, že zločin na Morawě a w Čechách tebou spáchaný, když totiž k odpřisahání-se swatého kalicha nawádíš, toho požaduje, aby tamtéž twá pře se wedla a já nikoli z Čech aneb z Morawy wen wywoláwán nebyl. Neboť by to tolik bylo, jako kdyby's w Čechách wraždy páchatí chtěl a se w Padowě anebo w Bononii zodpowídati měl. Kéž by's tedy rozuměl, mnichu!

Wywoluješ sobě papeže za soudce a od papeže, jak sám píšeš, uloženo tobě, aby's pány úplně s Církwí sjednotil zakazujíc jim přijímati pod obojí spůsobou. Což pak papež jinak souditi bude nežli jak tobě dle wysvědčení twého, pravě-li jest, činiti přitázal? *) Ne-

*) Z toho jde zřejmě na rozum, že Rofycana papeže za swého soudce we sporu wětroucuém neuznává.

stomnává se s rozumem zdravým, aby tak veliký papež tebe menšího bratra menších vydal v rozšápání větších. Pravil jsem: právě-li vysvědčení tvé, jelikož tak velká jest šlechta a moudrá rozvaha stolice apoštolské, že k sjednocení a k svornosti národů a nikoli k různicím, jež ty tropíš, posly své vysílá.

Pravíš, že papež za soudce mynvolen býti má, jelikož jemu přísluší zákon Boží a smysl písem svatých vykládati. Načež odpovídám: We všem, co podle Boha jest, nechci autoritu (zákonitou moc) papežovu zmenšovati, anobrž rád odporučím pramdu, kteráž s oné stolice apoštolské vyplnula, neboť bí papež Urban: „Sloutě někteří, kteříž praví, že římský papež, vezdy právo měl nové zákony stanoviti, čehož my nejenom nepopíráme, anobrž stvrchované potvrzujeme. Nvšak velmi záhodno uvážiti, že toliko tam nové zákony stanoviti smí, kde ewangelistomé ničehož newyřknuli; kde ale buď Pán zřejmě, nebo jeho apoštolové anebo

Že hned dále zase šlechta a moudrost stolice apoštolské chválí, dokazuje toliko, že se dokonale obeznal s praktikou všech potměšilců a pokrytců. Nebo hned dále snaží se dokázati, že autority papežů ien potud stětiti sníší, pokud výroky Páně a apoštolů nepřevracují, toho že nvšak skutečně se dopouštějí, kdy prý v odporu se slovy apoštolovými: Zkusíš pak sám sebe člověk a t. d. přijímání pod obojí způsobou libu zakazují. Pravý katolík nvšak věří, že papežové nikdy nenařizují, co by s písmem sv. v odporu stálo.

otecowé následujícího století něco určitě vytknuli, tam římský papež nemůže nový zákon dáti, nýbrž má povinnost, co dáno, životem i křví svou hájiti a stvůzowati. Kdyby totiž, čemu proroci učili, bojiti chtěl, což se owšem nestane, dokázal by tím že newyhnássi wýrok Boží, nýbrž že bloudí. To wšak daleko bud těch, kteří duchem Páně Cirkew proti úkladům wlkůw co nejwěrněji až posud chránili.“ Tak Urban papež. Známo ale, že apóstol w I. listu ke Kor. k. 11. zjewně o přijímání pod obojí spůsobou mluví řka: „Zkusíš pat sám sebe člověk: a tak z toho chleba jez a z kalicha pí.“ *) Zežto tedy bratře zawrhuješ věci wíře přiměřené a s rozumem zdrowým se shodující, jessťe tě třetím členem onéno wý-

*) Zde apóstol Páně owšem o přijímání pod obojí spůsobou mluví, čehož wšak žádný katolík nepopírá; wšim právem ale popírají katolíci, že zde pronessen učajný rozkaz Páně, aby se tak powždy stáwalo anebo že přijímání pod obojí spůsobou newyhnutelně ku spasení potřebuo.

Neboť toho we slowích apóstolowých ani stopy nenalezneš, auobř čti maličko dále a seznáš, že tentýž apóstol o tělu Páně tak mluví, že w něm také krew jeho obsažena, a že tělo Páně s pomnutím krewi zwlášť wthýká řka: Nebo kdož ji a pije nehodně, odsouzení sobě ji a pije, uerozřuzujíc těla Páně. Nebí zde apóstol: nerozřuzujíc krew Páně, nýbrž toliko: těla Páně. — Maruť tedy se Rofycana na wýrok swatého Pawla potahuje; newyplywál z něho, čeho Rofycana domobiti chce, že totiž papežowé rozkaz Páně přewrátili a tak zbloudili.

powědi pozdrawiti musím: „Kčž by's aspoň tu posledním prohlédal wěcem!“

Totéž platí o tobě, když za nejprawdivějšího a zcela nestranného soudce přijmouti nechceš zákona Božího, prare čili wykonného života Páně a apostolůw jakož i prwotné Církwe se sněmy a učiteli o prari tu se opírajícími. Newiáš-li, že autorita písma swatého jest prwní a kořenní základ, na němž se rozřešiti má, cokolí w bohoslowí jakýmkoli důwody se poznává? Proto také we wyznaní wíry, kteréž kněž při misi swaté říká, se o wzkríšení Páně přidává: „A wstál jest třetího dne podle písem,“ jako by se řeklo: „Autorita písma swatého jest to, čímž mysl lidská tu wěcem wíry lnouti má.“ Podobně mluví Řehoř a Dionys. Augustin w jednom listu k Jeronymowi praví: „Toliko apostolům a prorokům takowá úcta se wzdávati má, aby wsse, cokolíw wyřkli, za prawdu se považowalo.“ Nebo tyto sám Augustin tak wysoko stawí, že ani nejsvětější otce, kteří mezi nejčeludější učitele Církwe po apostolích se počítají, jim přirownati nechce leč potud, pokud k jejich nauce co ryžé prawdě přilnuli.

Boněwadž ale podle wýroku apostolowa cokolí psáno, k nassemu pouučení psáno, bychom trpěliwosti a potěšowáním písem nádeji měli (Řím. XV.), tedy na biledni jest, že proti nádeji nassi nám důwěry dodávají, kteří w řečích swých základů písma swatého se spouštějí. Na takowé touží prorok řka: „A úst Hospodi-

nových se neotázali (Jof. 9, 14.)“ t. j. nedbali písem svatých; nebo písmo svaté co slovo Boží jest tlumočnick čili vykladač prostředkující mezi vůlí Boží a rozumem lidským, protože vůle Boží podle obecného zákona nemůže rozumu lidskému známa býti leč vnuťujícíím slovem Božím, které aby našim tlumočnickem býti mohlo, přišlo vnuťnutím v mysl, rozšířováno jsouc nejprvé slovem a posléze vtěleno byvši, ano na se přijalo člověčenství. *) Chtíce

*) Toto místo obzvlášť poráží mínění dějepisců oněch, kteří Kofycany litují, jakoby se jemu nepotvrzením v Římě na arcibiskupství Pražské byla škimba stala. Neboť výrokem tímto bíledně osvědčuje se Kofycana úplným býti protestantem. Chtě totíž těmito slovy vyvrátiti výrok Kapistránův v předešlém listu, že písmo svaté co mrtvé samo sebe vykládati nemůže a že tudíž papež co námištet Kristův Duchem svatým vždy podporovaný o smyslu písma rozhodovati má. Naopak tvrdí Kofycana, že písmo svaté jest nejjistější tlumočnick vůle Boží a ono samo, že prostředkuje mezi vůlí Boží a rozumem lidským, jelikož slovo Boží přichází vnuťnutím v mysl člověka, tam přebývá, jej osvětluje a vůli Páně mu vnuťá. To jest bez obalu řečeno: Já Kofycana jen písmo svaté uznávám, to mně nejlépe vykládá vůli Boží, a totéž slovo Boží, abych ho neomylně pochopil, mne uvnitř osvětluje a neklamný smysl mně vnuťá. Ale co? papeže Duch sv. uvnitř neosvětluje? Jemu nic nevnuťá? Jen Kofycanu osvětluje, jen on neomylně rozumí písmu? Tot zcela jest duch Husa, Luthera, Kalvina a jiných hrdých odpůrcův víry katolické. Oni jediní neklamní, papež a blšupové katolické Církve vsak všickni klamní.

tedy na nezvratném základu nádeje státi, nesmíme nikterak těm, kteří nedofázané věci vypravují neb takovým učí, věřiti, nýbrž toliko svědectvím písem svatých a jich katolických a zbožných vykladačů máme co ryzé pravdě Boží přiložiti víru. Protož i Augustin Paulinovi píše: „Přidržuj se semnou výroku Ambrožova, ne tak jeho autoritou, jak pravdou samou stvoreného, aniž se domnívej, že mně proto se líbí, poněvadž jeho ustita nejvíce mne Pán bludu oprostil a jeho službou mně milost spasného křestu uděliti ráčil, nýbrž proto že o té věci totéž řekl, co te zbožně smýšlejícím a dobře rozumějícím mluvívá ten, jenž prospěch dává.“ Z čehož patrně vysvitá, že pánové z Uničova tobě nejspravedlivějšího soudce nawrhli, jehož i suém Basilejský přijal. — Podobně mluví sám Spasitel: „Vytujte písma, onať vydávají svědectví o mně.“ Apóstol di tolikéž: „Věra jde ze slyšení (kázání), slyšení pak slovem Christovým (Řim. 10, 17.)“ tedy věra slovem Christovým. Nebo písmo svaté pro Christa a jeho původce svou vážností a dokonale stvorenou pravdou neskončeně přewyšsjuje autoritu (vážnost) wšech biskupů a jiných lidí, jakkoli na zemi svělou. *) „O! by's tedy moudrým byl, a rozuměl a tu

*) Totě owšem prawda, ale papežové s biskupy Církwe swaté ničeho proti písmu swatému nenařizují a k wěření nepředpisují, anobrž práwě je wykládající jemu slusně vážnosti zjednávají.

posledním věcem prohlídal!“ O! by's nezarhowal apofstolského nejsprawedliwějšího tobě nawrženého soudce řka, že wýrok můj a pánůw jest nepředložený, bezrozumný a nesprawedliwý.

Rozvaž dále co činiš, ježto do Krumlowa přijíti se zpíráš řka: Což-li hádku tu za tak malichernou věc pokládáš, že by se na selstém a sprostém místě odbýwati měla,“ a posléze uine wyžýwáš, abych w čas určitý do Chebu přijíti si neztěžowal. Mení-li i Cheb místo selsté a sprosté? Což pak jsou tam vysoké štolny u vědách wsseho druhu kwětoucí, jelikož jsi mně toliko města štolami proslawená nawrhowal? A kteří pak páni z Čech a Morawy tam přítomni budou? Zdali wyznesenější pánové z obou zemi nebyli w Krumlowě, jejichžto šhromážděním jsi opowrhl? *)

Praviš také, že jsi wsseobecným wyšetrowatelem kacířské neprawosti po wssem wsšudy swětě. Zdali wsšak ty sám nejsi kacířstwím posštwrněn proti katolické prawdě se opíraje, ježto kacířstwí jest nauka lichá všemu swatému odporuá a twrdostíně zastáwaná? **) Twrdíš,

*) Žij z toho, co Kapistrán w předesslém listě o Chebu psal, že tam zawítá kardinál co poslanec apofstolský, pak císař sám a nejwyznesenější pánové, mohl Rofycana poznati, že by mu w Chebu, jinak nepatruém, nebylo se nedostáwalo mužů učených, na nichžby swého wtipu byl zkoušeti mohl. Wýčitka tato byla tedy nesprawedliwá.

**) To práwě činil Rofycana a tedy byl, čím býti nechtěl — kacířem.

že jsi nawštívil zemi Českou, aby's tolik tisíc
dusů z jícnu satanowa wyprostil. Awšak
psáno jest: „Běda wám zákonici a fariseové
pokrytci: nebo obcházíte moře i zemi, aby jste
učinili jednoho nowowěrce, a tdyž byl učiněn,
činíte jej syna zatracení dwakrát více nežli jste
sami (Mat. XXIII. 15.)“

Když pak prawiš: „Zakou powěst u we-
šterého lidu křesťanského máš, tobě známo jest“
— musím wyzuati, že si to za štěstí pokládám,
jelikož i apóstol strže zlou a dobrou powěst ob-
cházal řka: „Zatožto svědcomé a jseuce prawdo-
mluvní. Nebo budou-li mluwiti wšsetko zlé
o wás Ihouce pro mne: radujte se a weselte
se.“ — „Smýšlej o Augustinowi, jakkoli se
tobě líbí, neobviňuj mne toliko svědomí mé
přede twáři Boží.“

Abych pak myšli lidské tím více omámeny
byly, odwolámáš se také na zágraty domnělé,
o nichž apóstol, mluvě o antichristu, dí: „Zehož
příchod jest podle působení satanowa se wšsi
moci a divy a zágraty lživými (2. Thes. 2.)“
A sám Spasitel prawi: „Powstanou falešní
christové a falešní proroci a činiti budou divy
weliké a zágraty, tak aby w blud uwezeni byli
i wymolení.“ Čti Jana Zlatoustého, co w řeči
43 o takových věcech prawi, a budeš právě
s twými divy (co lživý prorok) od něho pozdra-
wen. Zdalíž kouzelníci před Faraonem a Si-
mon kouzelník (podle skutků apóstolských) ne-
činili též welikých divů? Mnozí zajisté dle
svědectví Spasitelowa řeknou: „We jmenu

twém jsine prorokovali, ďábelství vymítali a veliké věci činili; on pak odpoví jim: „Neznám vás!“

Poněwadž ale také o dosažení průvodu bezpečného w listu pánůw se zmiňuješ, tedy prohlédni Zene w pravdě swatého kalicha mne milený, slyš a uvaž, že kompaktata pro podávání dotčeného kalicha lidu obecnému s náramnou prací a spolu velikými výlohami vzdělána, uspořádána a uzavřena, jakož i pečeti pánůw wznesených, slowem a přivolením blahé paměti Eugenia papeže, *) pevným výrokem a silou sněmu Basilejského potvrzena byla. A dosvědčení toho přivěšeny i pečeti Jeho Veličenství nejjasnějšího a nejoswícenějšího císaře Sigmunda a nejjasnějšího tehdaž ještě wévody Alberta (Albrechta) knížete Rakouského,

*) W Archivu Českém od pana Palackého vydaném stojí owšem na str. 441. dílu III. list Eugenia papeže ke starším českým, w kterém náslounost jejich tu pokoji s Církví chválí a praví: „Požádal jest od nás (císař Sigmund) některých věcí, kteréž jsou k upokojení a ke cti naší i království, strze posla biskupa napřed řečeného (Jana Sigenstého); co jsme my rádi učinili, a w budoucí časy hotováme jsme osvědco učiniti, cožby bylo ke cti, i dobrému a užitečnému našemu.“ Toto pak velmi neurčité vyjádření-se nemůže za bezvýhradné potvrzení kompaktat platiti, a to tím méně, poněwadž list ten dán w Bononii dne 11. března 1436, kompaktata pak teprw 2. a 5. jul. 1436 w Žihlawě dokonána s posly sboru Basilejského. Nemohl tedy papež potvrditi, co ještě úplně wypracováno nebylo. Také pan Palacký listinu tu za

a tať kompaktata k místu uvedená světlé pověsti po celém světě nabyla. Alwssaf nezachovávali se, a od tebe a od tvojších stejně smýšlejících druhů, duchovních i světských i od Čechův samých, pokud jim to možná, se zničují a za nic jak od tebe tak od nich se pokládají. Kdožby jsa moudrý chtěl ještě věřití slovům a důvěřovati slibům, úmlouvám a bezpečným průvodům?

Posléze také se vychloubáš množstvím křesťanských králův a knížat, jako králem římským, francouzským, anglickým, uherským, králi českými a přemnohými jinými, kteří všickni nikoli pod obojí, nýbrž pod jednou způsobou přijímají. Tussim že často slycháš: Kde množství, tam zmatek. A w ewangelii běžící teď právě neděle čte se: „Mnoho povoláných, ale málo

potvrzení kompaktat se strany papeže nepovažuje. Ostatně zpomeň sobě laškový čtenáři, co jsme o tom na str. 67, 68, 69 pak 77 a 174 byli řekli. Neslušně touží Rokycana na nezachovávání kompaktat, neboť on sám nejvíce je svým jedním ruffil, jelikož opak toho činil, co w kompaktatech přikázáno neb zakázáno. Přikázáno tam n. p. aby jen dospělým, kteříž by toho výsledku žádali, se podával kalich a pokazuje aby i těmto se řeklo, že toho ku spasení zapotřebí není. Rokycana pak a jeho přívrženci i těm, kteříž nechtěli, kalich muucovali a přijímání pod obojí způsobou za potřebné ku spasení vydávali řace: uice ty, jenž pod jednou způsobou přijímali. W kompaktatech zakázáno malým dětem podávati kalicha, awssaf Rokycana právě opak toho drzostným způsobem činil.

wymolených.“ Za dnů Achabových byl jeden toliko Eliáš (pravý prorok), ostatní 400 proroků králových ukázali se býti lživí proroci. Tak i za času papeže Leona, když kacířství Arianské panovalo, byli obyčejně biskupové a starší westkerého lidu t. j. králové, naměstníci a pánové arianským kacířstvím poskvrnění. Křesťanů pravých vsak bylo máličko a ti se ukrývali jako Hilarius biskup Piktawský a Athanasius biskup, jenž w Tremíře w podzemní jámě ukrýl jsa wiru katolickou zachoval a w ní setrval. *) Podobně sám náš Pán Ježíš Kristus jedinký byl s malým stádem wěrně stojících ku pravdě a cnosti, ana celá obec Jerusalemská, wrchnici chrámu, knížata kněžska a starší lidu k říši tohoto swěta přináleželi. Aby's pak nemyslil, že toliko Čechové a Morawané w kalichu poswátném účast berou, pohlédni okem neblitavým na ohromnou prostornu zemi dalekosáhlých, kde obývají Řekové **) t. j. k řeckému náboženství se přiznávající, jako Rusové,

*) Zde se Kofhycana ukazuje býti nedostí zběhlým w dějinách Cirkwe. Athanasius byl owšem náwodem Arianům do Tremíra u vyhnanství poslán, tam vsak hostinsky přijat jsa od sw. Marima a od samého císaře Konstantina nezakoušel téměř žádných strasti. Teprw pod arianskými Císaři Konstantiem a Walentem, jakož i pod odpablkem Julianem, když se byl do Alexandrie wrátil, bylo mu kalich hořkosti téměř až do dna píti.

**) Pravda owšem, že u Řekůw také pod oboji spůsobou se swátost oltařní wěřicím podává, ale

Bulhaři, Armenowé, Indowé a jiní welicí národowé, kteří wssickni pod obojí spůsobou přijímají. Sám papež Eugenius blahé paměti pracował k tomu, aby národowé tito, ač pod obojí spůsobou přijímajíce do lůna swaté mateře Církwe přijati a s ní sjednoceni byli.

Psál jsem široce a dlouze, abych přání twému wyhowěl, by's neřekl opět o Kotycanowi jako nedávno: „Jak krátké, kratounké psáváš listy!“ Pakli jsem širokostí takowou posetile jednal, ty Jene Kapistráne, ty mnichu jsi mne k tomu přinutil.

Dáno w pátek po sw. Martinu w den pěti bratrů swatých.

Mistr Jan z Kotycany.

Úvahy nasse o hanlivém listu Kotycanowu.

Dříve nežli odpověď Janowu podáme, zdá se nám potřebno, o listu Kotycanowě právě teď uvedeném wsselicos podotknouti. Kdo by jsa Kotycanovým přítelem pouze jeho list pře-

Církew řečá neučí, jako Kotycana tomu učil, že to přikaz Páně a že toho ku spasení třeba, sice by tatáž církew (řečá) neměla tolik wssí, kde se swátost oltární den před uím konsektovaná pod jednou toliko spůsobou, totiž chléba přijímá (missa praesanctificationum.) U nás se to jen jednou stává, totiž na weliký pátek; u Řeků ale po wssednyh dny w postě wyjma soboty a neděle. Marně se tedy Kotycana obvolává na Církew řečou.

četl a odpovědi Janovy si nikterak newssimal, výskal by, že Jan úplně poražen a Rokyčana že vítězoslavně vyhrál. Avšak takovému bychom přivoláwati museli: Příteli! newýsfej, ještě's nepřestčil. Kdo chce o nějaké rozepři spravedlivý pronésti úsudek, nesmí toliko jedné straně nakládati, nýbrž nutno mu držeti se hlavního pravidla spravedlnosti: Obě strany slyšány buďtež. Kdo však si uelenuje odpověď Kapistránovu přecísti, snadně se přesvědčí, že Rokyčana v listu právě podaném hauebně lhal a sám sebe co podlý potměšilec, jízlivý pokrytec a swrchowaně nadutý kacíř na praní wystawil. Prawíme, že nestoudně lhal, jelikož twrdil, že otcowé na sněmu Basilejském jeho obraně kalicha přisvědčowali, ano právě naopak se dalo, jak sám Rokyčana dobře wěděti musel. Takéž lhal twrdíc, že kompaktata od papeže Eugenia stvrzena byla, an Řím takowému smlouwání s kacíři s moudrosti swrchowanou stále odpíral. Též podobně nestydatě lhal, an twrdil, že on se swými přivrženci wsse, co w kompaktatech obsaženo, wěrně zachowáwati chce, ježto přece sám proti kompaktatům dětem nejoutlejšším w plénkách wečeři Páně pod obojí způsobou podáwal, a nejenom kněžům w Praze nýbrž i na Morawě jako t. p. w Třebíči farář Martinowi totéž činiti poručil a bez ostýchání-se učil a učiti welel, že pod jednou způsobou se nepřijímá tolik co pod obojí. Utrhačně pak mluwil Rokyčana řka, že Kapistrán z pouhé bázlivosti před ním z Brna a ze Znojma uti-

kal, an srdnatý měrowěst ten takové bázně jaktěživ neznal. Nebyltž Jan we Znojmě na frátce, jakby se podle listu Rofycanowa zdálo, nýbrž pobyl tam, jať jsme již jednou řekli, více než patnácte dní; aniž prchnul z Brna, že tam Rofycana přijíti chtěl, nýbrž toliko proto aby usšetřil Brna, jež pánové w Uničowě shromážděni bywši, jať se dowěděl, za příčinou jeho tam působivé přítomnosti oblehuouti chtěli. Potměšile pať jednal Rofycana, an se dělal, jakoby s Kapistránem w Brně byl rozmlouwati chtěl, ježto pány w Uničowě shromáždil, aby je proti Kapistránowi popudil, a tito aby jej buď násilně jali aneb z Brna a wúbec z Morawy vyhнали. Při čemž opět drzostně Rofycana lže, že prý o tom shromážděni pánůw w Uničowě, kteréž přece on sám byl sosuowal, ničeho dříve newěděl. — Potměšile a pokrytšy sobě počínal, an se dělal, jako by si wážil authority papežské wychwalujíc šlechtetnost a moudrost stolice apostolské, ale spolu, sám falešně slova apostolowa wykládaje, na srozuměnou dáwal, že papež bloudí, jelikož slova ta jinak wykládá, nežli Rofycana.

Posléze osvědčuje se Rofycana w tomto jižlivém listu býti úplným kacířem. Již we předešlých jeho listech měli jsme příležitost, stopy takového se uchylowání od Církwe wseobecné pozorowati. Jelikož ale listy ty ponejvíce welmi krátké byly, zahalowal se jed takového kacířstwi w jakési pokryté temno. Pročež welmi moudře to Kapistrán smyslił, že Rofy-

canu k delšímu psaní vybidnul, vytýkáje mu přílišnou krátkost listu. Tím docílil, čeho sobě přál, že totiž Rožycana v delší odpovědi své smýšlení více odhalil a zjevněji hluboké rány duše své na odiv vystavil. V žádném zajiště listu Rožycanově newyhleduje se kacířské jeho smýšlení v takové světlosti, jako v tomto posledním, ač i zde potměšilost jeho duševný vřed ten co nejvíce možná ukryvá. Celý pak obsah listu toho hlásá a hájí zřejmě protestantskou zásadu tu, že písmo svaté jest jediné pravidlo víry, a výroky otcův a papežův že jenom potud jsou pravdivé, pokud se podle zdání jeho (Rožycan) a všech odpůrcův víry katolické s písmem svatým srovnávají. Též podobně jest to protestantská zásada, kterouž hlásá tento list Rožycanův, že písmo svaté samo sebe vykládá a protož i ve sporech věroučných hlavními ba jedinými rozhodím býti má; při čemž Rožycana i tu protestantskou směšné nadutosti plnou zásadu vyflowuje, že slovo Boží čili písmo sv., aby prostředkujícím bylo tlumočnickem mezi vůlí Boží a rozumem člověčím, je (totiž odpůrce víry katolické) uvnitř osvětluje a jim vůli Boží na mysl vnuká, t. j. že oni výhradně písmu svatému dobře a neomylně rozumějí jsouce od Ducha sv. uvnitř osvětleni, katoličtí učitelové ale že všichni u vykládání písma sv. bloudí. Ku dovršení té směšné nadutosti opovazuje se Rožycana sebe Eliášů ba samému Christu zneuznanému a potupenému přirovnávati a

všechny katolické učitele pokrytce, lživoroky a antichristy nazývati, jakož i divy katolických svatých učitelů ďáblowi připisovati. On sám a hlouček přívrženců jeho přináležejí do počtu vyvolených, jichžto jest jenom málo, ostatní všickni patří toliko do počtu povolání, kterýchžto jest mnoho, t. j. Církev pravá, jak tomu Hus a později Luther a jiní učili, sestává ze samých vyvolených a těmi jsou oni. On sám t. j. Rokycana s přívrženci svými rozumí neomylně písmu, všickni, kteříž jinak jemu rozumějí, bloudí; jen co on za pravé uznává, jest pravda, co jemu líché se býti zdá, jest nepochybně líché. On do svých náhledů tak jest zamilován, že o tom, co jim na odpor stojí, ani přemýšleti, ani slyšeti nechce. Katolíkem chce býti, a přece papeže co svého náležitého soudce uznati nechce. Jen písmo svaté, jak on jemu rozumí, má býti jeho soudcem. A byť katolický učitel i divy tvořil, nemá se jemu věřiti, jelikož i zlý duch se časem v anděla světla přetvořuje, a taková znamení podivná činí, že by i spravedlivé svěsti mohl. Dobře a zcela trefně na to odvětil Kapistrán: Již toto jediné tvrzení tvé činí tě kacířem, jelikož božské skutky ďáblowi přičítati se opovžuješ. Tolikéž platí o jeho drzém potupování mnišstva, což zřejmě jest smýšlení nekatolické.

To vše, trváme, postačuje dokázati, jak náramně na omylu jsou dějepisci, kteříž Rokycanu co křesťana zcela neúhonného vyličují a toho dotvrditi se snaží, že Rokycana toliko přijímání

pod obojí spůsobou hájil, které i sbor Basilejský pod jistými výminkami Čechům a Moravanům povolil, a že tudíž nepotvrzením ho v arcibiskupské hodnosti jemu v Římě náramně uškrtněno.

Abychom i ssať obraz charakteru (pomahy) Rokyčanova zcela doplnili, ještě jedno zde podotkneme. Mistr tento v listu právě uvedeném potahuje se na přírodní zákon lidskosti, dle něhož nikdo na soud svých protivníků oběsilán býti nemá, a spolu tvrdí, že možnost obrany nikomu se nemá odpirati, jelikož i Císari nepřislussí právo, zákon přírody ruskiti. Vyznámáme, že i my nejsme přáteli oné středoměké nelidskosti, která jinak smýšlejšího nikoli podle zákonů církevních, uhybž jediné podle zákonů světských upalovala neb jinak hrůzně mučila, ale tážeme se, zdali pak Rokyčana sám onoho přírodního zákona šetril, na nějž se tak snažně ve vlastní záležitosti své byl potahoval? Vímeť, že spolupůsobil se správce země Jiřím k doživotnému uvěznění náčelníků sekty Tábořské, kteříž na dráze od něho nastoupené pokročili dále, chtěje téže swobody použiti, jižto on sobě byl osobil. Vímeť totiž, že Rokyčana krutě pronásledoval bratry české, kteří pod náčelníkem svým Rehořem v Kunwaldě za Zamberkem zvláštní kolonii založili a větší měrou totéž činiti se jali, co Rokyčana jim příkladem svým byl ukázal. On totiž se na polo, oni pak docela od Říma odloučili, uchýlivoše se více ke smýšlení Tábořům. Působením Roky-

canovým celá bratrská osada ta rozplassena, bratři buď do vězení uvrženi aneb přinuceni se w lesích neb po horách ukrýwati. Tak zachovával Kofycana zákon přírodní: „Co ty nechceš, aby jiní tobě činili, i ty nečiň jim!“ A přece se tak směle naň odvolával, kdykoli se krutých zásad onoho času proti němu užívati chtělo. Jednal tu Kofycana nejinač nežli později Luther, který si sám vyhrazoval právo Církvi přejinačowati, jiným však toho práwa připustiti nechtěl, anobrž i světskou mchnost vyhýwal, aby násilím proti těm nowotárům zafročila, kteří o swátosti oltářní jinak smýšleli nežli on; jakož také o něm známo, že schwálil kruté jeduání Kalwinowo, jenž lékaře Serweda pro odchodné smýšlení o nejsvětější Trojici spáliti dal. Wše to jsou úhony, které z charakteru Kofycanova setřiti nedowedou dějepisci kalissnickum přízniví, jakbykoli se namáhali Kofycanu wymluwiti a powahu dusse jeho w nejlíbějším swětle wylíciti. Z powahy Kofycanovy, jaká se w posledním jeho listu zračí, bileduě spolu wyswítá, že kalissnictví w Čechách a na Morawě nebylo leč odboj proti Církwi, kterýž powěstnými kompaktaty ode sboru Basilejského potwřenými jakési podobou zákonitosti nabyl a odtud wezdy nowého sešílení čerpal, až posléze nowým popudem z ciziny, totiž protestantismem z Německa, w úplný odpad od Církwe a we zjewné nepřátelství proti ní wzrostl.

To uvážíš, slyšme, co Rokyčanovi tupiči Jan Kapistrán v žáruplné horlivosti své odpověděl:

B. Odpověď Janova. *) Úvod.

Spása tobě buď od Spasitele všech nymvolených, do jejichžto počtu by's i ty přináležel horoucí touhou želám; neboť není Kristus bezvymínečně všech Spasitel, nýbrž toliko od věčnosti nymvolených božským předurčením, ačkoli dostatečně chce, aby všichni spaseni byli a tu poznání pravdy dosli, což také o tobě platí při dostatečné vůli, jelikož to učinil, čímž všichni bez ujmy svobodné vůle spaseni býti mohou. Nepozbyl jsem také o tobě vsi nádeje, podrobíš-li se jenom dobrovolně a pokorně katolické pravdě a slusnou-li poslušnost prokážeš Jeho Svatosti papeži Mikuláši V. a Jeho řádným nástupcům a podstoupíš-li tážení svatosvaté římské a všeobecné Církve bojující, mimo kterou nikterak spasení býti nelze. Tolik píšu tobě co pozdravení.

Jinak prosím tebe, nedej se náruživou zlostí přemoci, odpoví-li přeto moje podle zvuku tvého ústroje, jenž v listech tvých tak mocně zaznívá. Jestliže ty mne jedovatými šípy raniti se pokoušíš přidávaje: „žádám za od-

*) Z tento list jako předestřít z těchto pramene čerpán M. Procházkou.

pustění a trpělivou pobožnost,“ tedy přijmiž i moje spasné střely, abychom tak jeden druhého břemena nesouce naplnili zákon Christův. (Gal. VI. 2.)

Když pak jsem přemýšlel, jakou bych tobě na tvé psaní měl dáti odpověď, namítaly se mně dvě rozličné věci avšak nikoliv sobě odporne výpovědi, jedna apóstolova „aby vyvržen byl z prostředku váš ten, kdož takový skutek spáchal. Já zajisté,“ dí tentýž apóstol dále, ač vzdálený tělem, ale přítomen (vám) duchem, již jsem to usoudil, jako přítomný, aby ten, kterýž to tak spáchal, ve jménu Pána našeho Ježíše Christa, když vy budete shromážděni i s mým duchem, s mocí Pána našeho Ježíše, vydán byl takový k zahubení těla, aby duch spasen byl (usmyšlením sobě a pokáním) v den (soudný) Pána našeho Ježíše Christa. Menší dobrá chloubka vaše. Zdáliž newíte, že málo kvasu vsedlo těsto porušuje (nakvassuje)? (I. Kor. 5, 2. — 6.)“ Tolikéž dí Pán náš Ježíš Kristus: „Všelikh strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyřat a na oheň uvržen bude. (Mat. VII. 19.)“ A jinde (Jan. 15, 6.): „Nežijstane-li kdo ve mně, vyvržen bude wen jako ratolesť (z vinice), a uschne, a sberouť jej a na oheň uvrhou.“ A opět jinde (Mat. 18, 17.): „Jeśliže pak Cirkve neuposlechne, buďž tobě jako pohan a publikán.“ Také Salomoun praví (přisl. 18, 2.): „Nepřijímá blázen slov opatrnosti: jediné leč mluvíti budeš jemu ty věci,

tercý jsou v srdci jeho.“ A dále: „Rtové blázna vplétají se ve sváry, a usta jeho ruznice vzbuzují. Usta blázna jsou k setření (ke zkáze) jeho: a rtové jeho, pád duše jeho.“

Jiná pak výpověď jsou slova Páně říkajícího: „Milosrdenství chci a nikoli oběti, neboť nepřítel jsem volat spravedlivých nýbrž hříšníkům ku pokání.“ Petrowi otázavšimu se, kolikrát by ubližiteli svému odpustiti měl, odpověděl Pán: „Nepravím tobě až do sedmkrát; ale až do sedmdesátikrát sedmkrát (Mat. 18, 22.)“ — Otázavšim se apoštolům o smyslu podobenství semene odvece Pán (Luk. 8, 10.): „Vám dáno jest znáti tajemství království Božího, ale jiným v podobenstvích: aby vidouce newiděli a slyšíce nerozuměli.“ Služebníkům hospodářovým o koukoli říkajícím: Chceš-li, půjdeme a vytrháme jej, odpověděno: Nikoli, aby jste snad trháje koutol, spolu s ním newytrhali i pšenice. Nechte ať obě spolu rostě až do žní, a v čas žní dím žencům: Sberte nejprvé koutol a svažte jej v snopky ku spálení, ale pšenicí shromážděte do stodoly mé. A pak vykládaje slova ta řekl: „Rozsevač dobrého semene jestli syn člověka, a pole jest tento svět: dobré pak símě jsou synové království: ale koutol jsou synové zlého. A nepřítel, kterýž jej rozšíval, jest ďábel: žeť pak jest skonání světa: a ženci jsou andělé. Protož jako sbírají koutol a ohněm spalují: tak bude při skonání světa. Posle syn člověka anděly své a vyberou z království jeho

vssecta pohorssení, i ty kteříž činí nepravost, a umorhnouť je do peci ohnivé. Tamť bude pláč a sšřípění zubů. A tehďáž spravedliví sšviti se budou jako slunce w králowstwi Otce jejich. Kdo má ussi k slyssení, slyš (Mat. 13.)“ Tot jsou slova Páně. Sem přináležejí také slova welikého milowuika samotného žiwota na poussťi, na sebe přísného, k jiným welmi dobrotiwého, Jeronyma totiž, an při slowích Jeremiášswých prawí: „Dobří ředitelové podle své wlastní mdloby jiných slabosti posuzující wynasnažují se wice prostředkem sniženosti a krotkosti chybující z osidla bludu wyprostíti, nežli přikroští wrtkawé w jámu záhuby zapuditi.“ Protož učitel národůw dí: „Učiněn jsem mdlým jako mdlý, abych mdlé žískal. (I. Kor. 9, 22.)“ S kteroužto wýpowědi přefrásně souhlasí wýrok papeže Kalirta: „Kdyby někdo, buď on kdokoli, byl pokleš, sšetřme jeho a bratrskou láskou jej kárejme.“ Podobuč dí swatý apóstol (Gal. VI. 1.): „Bratři, byli by i zachwácen člověk w nějakém hřichu, wy kteříž duchowní jste, učte takowého w duchu tichosti.“ A sw. Jakub prawí (2, 13.): „Soud bez milosrdenstwi stane se tomu, kdož neučinil milosrdenstwi.“ Tentýž Kalirt dí: „Nedržte se bratři wýroku, jenž milosrdenstwi zapowídá, ba ani ho nechťejte slysseti, neboť milosrdenstwi přewyssuje wssechny zápalné žertwy a oběti.“ Pročež i Augustin prawí: „Ty dobrý snássej zlého, neboť i Christus Židásse, ač wěděl že zloděj jest, suással a ke hlásání slova Božího

vyslal, anobrž i s ostatními jemu svátost oltářní podal.“

Mohl bych mnoho ještě podobného zde uvést, než ponechávám toho tvé badavosti. Prvá výšše uvedená výpověď zní velmi tvrdě a příkře. Druhá dýchá duchem snášlivé krotkosti. Jedna učí mne posetilci podle posetilství jeho odpovídati, by sám sobě moudrým se býti nezdál. Druhá zapovídá mně posetilemu podle jeho posetilství odpověditi, bych jemu podobným učiněn nebyl. Protož navrátím se ku svatému Řehoři řkoucímu: „Pravá spravedlnost jest soutrpná, lichá však pohrdává, ačkoli i spravedliví vším právem nad hříšníky se rozhorlují; ale zcela něco jiného jest, co se děje povahou hrdosti, a něco jiného, co horlením pro kázeň. Rozhorlují se také spravedliví, ale neopovrhují. Ti však, kteříž lichou spravedlností se vychloubají, všemi ostatními pohrdají, žádnou ke mdlým útrpností se nesnižují, a čím méně se za hříšníky pokládají, tím horšími hříšníky učiněni bývají.“ Takť onen.

Těmto-li věcem dobře rozumíš, tedy můj káravý list co odpověď na tvé hrdé, hrubé, drzostné, potupné a utrhačné nařknutí, jež jsi netoliko na mne, nýbrž na všechny pravověřící duše katolické a pravé Boha ctitele od nejvyššího papeže až k nejnižšímu křesťanu rouhavým a poskvrněným ústem vyhrlíti se opovážil, trpělivě suseděš, žádáš-li věčné dojiti spásy.

Praničeho tobě neodpověditi nezdá se prospěšno za příčinou posluchačů, aby snad nemyslili, že newědouce co odpověditi půtce vyhýbáme a na víře své štody newzali, nerozumějice našemu záměru. Odpovím tedy zpozdilci, by sám sobě nezdál se býti moudrým. Neboť nelibá otec vezdy syna svého, nýbrž časem jej třešce, uikoliw aby jej ubil, nýbrž aby tento prospěchu duchovního nabyl. Chtěl bych také podle síly své všem býti ku prospěchu, a žádnému na štodu; přál bych sobě též za příčinou spasení raději pokorně poslouchati, nežli jiným pyssuě a zatratitelně předkawat. Chtěl bych i tebe se všemi soudruhny a přivrženci twými získati Christu a opět přivesti we stav spásy jakýmkoli způsobem oblo-mování, buď ň sladkostí čili hořkostí, podle vý-povědi Salomounovy následujic milosrdenství Hospodina, kterýž nechce smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl, a kterýž proto také některého mrská. Odtud di Salomoun (pří-slowí III. 11.): „Rázně Hospodinovy, synu můj, nezamítej: aniž ustávej, když od něho třeštan býwáš. Nebo tohož miluje Hospodin, toho třešce: a to jako otec, kterýž w synu zalibuje sobě.“ — Tutěž výpověď opakuje sw. Bazel w listě k Židům řka (12.): „Protož rozpomínejte se na toho (Christa), kterýž takové proti sobě od hříšníků snášel odmítování (od-porn): aby jste neustáwali w myslích swých hynouce. Nebo ještě jste se až do krve nezprotiwili, proti hříchu bojujice. A což jste za-

pomenují na potěšení, kterážť k vám jako k synům mluví řka: Synu můj nezapínej kázně Páně: aniž ustávej když od něho trestán býwáš. Nebo tohož miluje Pán, tohož třešce, a mřská každého syna, kteréhož přijímá (sobě libuje).“ A ve Zjevení dí Pán (3, 19.): „Já ty kteréž miluji, kárám a třešci. Rozhorliž se tedy a čin' pokání. Kdo má ucho, slyš, co Duch praví Církvím.“

Meliknuj se pozorně naslýchati poučení spasnému a léčivému. O br's ty sám moudrým byl a rozuměl pravdě, by's dobře činil, a ku posledním prohlédal věcem, aby's do propasti muť pekelných nepadl. Neboť nežádám twého zahynutí, ale pro spásu duše twé učiněn jsem poběhlíkem w těchto krajínách slawného druhdy králowství Českého, kteráž nejprw wéwodstwím bywšši biskupa w Praze mělo; když pak město to na sláwu králowské koruny a na arcibiskupské sídlo se powzneslo, ozdobeno bylo wšokými školami we wšech vědách twětoucími. Já k uaprawení směřuji (a k obnovení býwalé sláwy), ty wšak až posud bdiš nad poklesnutím (aby se uzměnilo). Měhledám twé žkážy, než raději tě ziskati chci. Pozwedni wškol oči swých město rozkošné a wiz, kde by's Janem z Mořycany nebylo úrazu wzalo. Powož nejmilejší, že lepši jsou rány milujícího, než šalebná políbení nenáwistníka. Proto dí Augustin Wincenciowi donatistowi: „Ne každý, kdo šhowiwá, jest přítel, aniž každý, kdož raní, nepřítel.“ A dále: „Kdo nás více

milovati může nad Boha? a přece neučívá nás toliko sladce, nýbrž také spasitelně nás postrassuje, a k bolnohojnému prostředkům, jimiž nás těší, často také nejpernější připojuje lék strasti.“

Rotycano, nelibi-li se tobě, že tu spáse v Pánu tě popoháním, ježto ty's tak mnoho z wassich za příkladem Husa a Jeronyma potáhl we zlázu? Co se wztěkáš Zene? co zpýcháš prachu a popeli? Bázíš po nejwýšší důstojnosti w Církwi Pražské, awšak kacířskou nepravostí arcibiskupství Pražského nikdy řádně nedosáhneš. Wetřel's se ale newessel's dveřmi. Slyš pak co dí Pán Ježíš (Jan. 10, 1.): „Kdož newchází dveřmi do owčince owcí, ale wchází jinudy, tenť zloděj jest a lotr.“

I. Díl.

Mnichem mne potupně nazýwáš, ježto ty sám ani mnichem, ani řeholníkem, ani snad, jak mnozí praví, knězem nejsi. O by's byl pravý a řádný kněz! nebo takový nikdy kacířstvím nehoví anobř s watým životem swým jiným prawou ukazuje cestu a weden moudrostí, řízen Duchem swatým žije w Christu, aniž kdy ustává katolickým naponínáním a příkladem swým jiné k dosažení palmy a koruny Církwe wítězoslavné pobízeti. O! by's byl takovým! O! by's moudrým byl a rozuměl a tu posledním prohlédnul wěcem: co přítele by's mne nepochybně miloval, aniž by's mě uerozwážlivě nazýwal antichristem, aneb Mahometem, nebo

rouhačem, anebo kouzelníkem. „Ale co,“ píše Augustin Faustovi, „šilenci nechtějí se dáti svázati, dřimavé nechtějí býti buzeni, amstaff neustává snažnost lásky vázati ztřeštěnce, buditi dřimavé, milovati oba. Bohoršují se oba, ale oba milováni bývají; oba se obtěžují a potud nemocni jsou, se hněvají, ale uzdraveni jsouce oba děkují.“ Snad i ty se trápíš proto, že národům cestu spásy ukazuji? Probud se prosím poněkud z dřimoty své, ukoj ztřeštěnost zlosti. Viz co píše apoštol Timotheovi (II. 4, 2.): „Kaž slovo (Boží), nabízej v čas neb ne včas (byl bylo tobě vhod, neb ne vhod): tresci, pros, zehři ve vsi trpělivosti a učení. Nebo bude čas, když zdramého učení nebudou snášeti, ale podle svých vlastních žádostí shromáždovati budou sobě mistry, majíce swrablané uši: a od pravdy zajisté sluh odvrátí, a k bájkám se obrátí.“ O! by's ty a tvoji stoupenci nebyli z počtu oněch učitelů bludů, kteřížto nechtěli býti ucedlníky pravdy.

Ty mnou co mnichem pohrdáš? *) Což newíš, že welešlawni učitelové Církve Augustin, Ambrož, Jeronym, Řehoř Veliký, Basilius Veliký, Bernhard a jiní přemnozí mnichové byli? Co pokalenýma ústama kydáš hanu na jméno mnicha, a je zatracuješ, ty jenžto sám žrádlem červův, pokrmem ohně,

*) Viz tu founci tohoto listu zvláštní úvahu nassi o mnišství.

otrokem pešelným budeš, neučiniš-li pokání a nepodrobíš-li se dlužným poslušnostem svatě římské Církvi? Co se opovážuješ pohrdati jmenem, jehož authority (vážně výroky otcům mnichami byroffích) na obranu bludů svých přewracowati se neostýcháš? Žel mi w pravdě, že jsi we slepěje svých předků wstoupil, kteříž přewracowali smysl píjma a přesné katolické prawdy swatých učitelů přetrucowali. Neměj za zlé, že tak mluví. Ty's mne sám tu boji kopímí wybidnul: snášej tedy trpělivě bodnutí blyšťawého hrotu. Mechci tebe usmrtiti, nýbrž chci tě toliko ze sedla wysaditi, aby's se za bojowníka nejnepřemoženějšího newyhdáwal, jak prý ty činíwáš nazýwaje sám sebe pro pouhou chloubu kacířem nejuepřemoženějším. Když tomu tak, tedy sám se přiznawáš býti kacířem. Kéž by's tedy moudrým byl a rozuměl a tu posledním prohlídal věcem! Přinuceua se cítím possetilci podle jeho possetilosti odpowěditi, aby sám sobě nezďál se býti moudrým. Glas božský mne k tomu wybízí řka (Zai. 58.): „Wolej (wšim hrdlem), nepřestávej, jako trouba powyš hlasu swého, a oznam lidu mému neschetnosti jejich a domu (potomstwu) Jakobowu hříchů jejich. Nebo mne sic den ode dne hledají (poctou zewnitřní ctí) a znáti cesty (přikázání) mé chtějí (zewnitř na sobě ukazují, že toho jsou chtiwi): jako národ, kterýž by sprawedlnost činil, a kterýžby soudu (přikázání) Boha swého neopouštíel, dotazují se mně na soudy (na práwa) sprawedlnosti: přiblížiti se

k Bohu chtějí.“ Ale co zase jinde psáno? „Vid
 tento přibližuje se ke mně toliko ústy svými a
 rty svými oslavuje mne, srdce pak jeho daleko
 jest ode mne.“ Bez příčiny pak báli se mě
 učice naukám a přikázáním lidským (Izai. 29.)“
 Viz nejmilejší, aby tato slova na tobě a na
 tvých soudruzích se neplnila. J přidávám tuto,
 co v proroctví témuž dále stojí: „Protož aj
 já přidám, abych podivnení učinil lidu tomuto
 divem velikým a předivným: neb zahyne
 moudrost od moudrých jeho, a rozum opatrných
 jeho sřyt bude (vymlží). Běda, kteříž jste
 hlubocí srdcem, aby jste před Hospodinem sřyli
 radu (své úmysly a obmysly před Bohem po-
 krývali): kterýchžto jsou ve tmách skutkové.
 Převrácené jest to všecko myšlení: rovně jako
 kdyby hlína proti hračiči myslila a řekloby
 dílo učiniteli: Neučinil jsi mne: a nádoba hli-
 něná řekla by hračiči svému: Nerozumíš.“
 Čili chceš ty Žene z Kofycaných slovům Chri-
 stovým lépe rozuměti, nežli jim rozuměl sám
 Kristus? — Nenil tobě dovoleno podvra-
 ceti pravý katolický smysl písem svatých za-
 tmělým rozumem tvým proti všeobecnému vý-
 kladu svatých katolických učitelů a vyšších
 svatořwaté, všeobecné Cirkve římské, protože
 dle svědectví sv. Jeronyma, kdožkoli jinak
 písmu svatému rozumí, než toho Duch svatý,
 původce písem žádá (a jenom Cirkve katolická
 Duchem sv. osvěcená písmu rozumí tak, jak
 toho Duch sv. žádá): takový byl také od Cír-
 kve se nebyl oddělil, přece se kacířem nazývati

může, jelikož skutky tělesné páše a vymoluje, což horššího jest.

Ty's zajisté Zene trojého se zločinu dopustil: Písmo svaté jsi přewracel, od Církve se oddělil, a horšší skutky tělesné sobě vymolil. Ejhle která twuj trojnásobný stýřelý promázeť snadně přetrhnut. Čepe by tobě bylo bývalo, by's nikdy písma nebyl poznal: nebo byl-li by's sweden jinými kacíři, nepodlehal by's wětššimu trestu nežli oni, jak dí Augustin proti Manichejům. Kdo wšak sám smě bludůw rozsírwa, aneb jich obranu wede, ten dle papeže Urbana mnohem zatratitelnější jest, protože netoliko sám bloudí, nýbrž také jiným úraz bludůw klade a je w nich utvrzuje. Pročž takowý mistr bludů nejenom kacířem, nýbrž arcikacířem se nazýwejj.“ To prawím tobě z toho srdce; mám lítost nad tebou; awšak ještě wice nad těmi, kteréž jsi bezbožnými swými praktikami swedl; nebo „kteří náhledu swého, ač lichého a přewráceného, twrdossijně nezasťawaji, zláště jestliže ho swou vlastní opowážliwostí nemynplodili, nýbrž toliko od swých swedených rodičů přewzali, spolu pak opatrnou pečliwostí prawdu hledají žádostiwí jsouce náprawy, jak milo by prawdu našli: takowí nebudtež kacířům připočtēni.“ Ty ale, Zene, nejenom snažíš se we bludech soudruhů utwrditi, nýbrž jsi také ty, kteréž oswíceni nabynosse s Církwi swatou mateří se sjednotili, záhubným přemlouwáním a ďábelstým uměním swáděti se opowážil a wšsemi silami k tomu pra-

cowal, aby násilím, uvěznováním a mučami
 v osídlo zlázy nazpět uvedeni byli. O Zenel
 též by's byl moudrým a rozuměl a tu posled-
 ním prohlédal věcem! Zamatoval by's omšem
 na mé proroctví, jež se na tobě vším právem
 vyplniti má: Neusmýšlíš-li sobě, neodstoupíš-li
 svých bludů, nebudeš-li v pokorné a v pra-
 wdivé kajicnosti oplakávati svých činů svých
 a nepodrobíš-li se ve skutku a nikoli pouhými
 slovy Jeho Swatosti papeži Mikuláši V. a
 jeho řádným nástupcům (dožiješ-li se jich) jakož
 i swatoswaté římské a všeobecné Cirkwi kato-
 lické s powinnou poslušností, nepodnikneš-li její
 kázeň: tedy soudu Božímu a věčnému od-
 souzení neujdeš.

II. Díl.

Wiuniš mne, že prý jsem se duchem
 proročtým vychloubal. Zháři jsou, kteří
 co podobného ústně neb písemně tobě sdělili.
 Co však pokrytšy zapíráš, k tomu tě zase
 vidím se přiznávati. Zapíráš, že jsi pán
 (v Uničově) shromáždil. Zapíráš spolu, že
 z twého úmyslu poslo, co mně pánové
 psali. A přece na cedulce od pánův spolu
 mně zasláné stálo napsáno: „Čtyry žádosti (v
 psaní obsažené) jsou od mistra z Rokycan,
 totiž ony, které se vztahují na místo, den,
 způsob hádky a na osoby při výkonu tom pro-
 středkující: místem, jakž jsine sobě přáli, budiž
 Krumlow na panství pana Zindřicha z Rosen-
 berka na hranicích Moravy, den pak příští

slavnost svatého Šimona a Judy; co osoby prostředkující budete přítomni takoví, kteří hádce rozuměti mohou. Spůsob postupování v hádce zachovávejž se všeobecný, tak aby mistr Rotycana obranu kalicha pro lid svobodně z písmu odůvodňovati mohl a t. d. Soudce pak hádky vaši budiž ten, kterýž mezi svatým sněmem Basilejským a mezi poslanci našimi z Čech a Moravy poslanými rozsudim byl, totiž zákon Boží, praxe Christova, apostolův a prvotné Církve s konciliemi (sněmy) a doctory v nich právě se zakládajícími; neboť to nejpravdivější a nejneustrannější soudce.“

Pověz mi Zene, psal-li jsem tobě strany místa, dne, způsobu a osob při výtkou tom prostředkujících, čili pánům? Me-li tobě? Od toho tedy mohla odpověď, kterou mně dali, pojití leč od tebe? Nejsi-li ty jejich mistrem a vůdcem? O! by's nebyl vůdcem bludným! — Kci dále dostavil-li's se rád a dobrovolně čili přinucen do Uničova? Přiznej se, že rád, jelikož o násilí ničeho se nemí, k čemuž i ty se ve svém listu přiznáváš řka: „Bez odkladu ochotně jsem se na cestu vydal.“ Ježto pak jsi jejich mistr a vůdce, zdali by bez tebe vůdce slepých sjezd takový byli učinili?

Wyčítáš mně také, že jsem čtvrtého dne po odpovědi mé tobě dané, ve svatvečer Matouše z Brna uprchnouti hleděl a do Znojma pospíchal a prossed několik krajů Rakous do Čech jsem vstoupil a tak prý se poběhlíkem ve krajině stal. Pravda, že já

dojat horlivosti pro spásu duše své stal jsem se poběhlíkem ve krajině. Byl bych tehdaž v Brně na tebe čekal, kdyby pohrůžková psaní od pánův tvých jak Brněnským tak Olomuckým a biskupovi zasláná mne nebyla k odchodu pobídla. Obávali se totiž měšťané tehdaž a to vším právem, že sněm pánův s přispěním lešné chytrosti své obležení Brna osuje. Já tedy rozváživ opatrně, že jsem z Itálie do této země a k jiným národům nepřišel s mečem, nýbrž se slovem Božím, bych přede vším totiž své nepravé a bezbožné kacířství vykořenil, ustanovil jsem se na tom, na čas ustoupiti, aby snad onano nejkréšťanstější a katolická města pro mne škody newžala, aťoli se ona tebe a tvých stoupenců pranic nebojí; a spolu abych sám s ohnivým slovem pravdy, kteréž ti nepřekonal a nikdy nepřekonaš, tobě blíže v Čechách v ústretu šel, jsem se na cestu dal, ve Znojmě však přes patnácte dni a více jsem čekal, ale pražádné odpovědi jsem od tebe neobdržel.

Přislíbil jsem také ještě dříve, nežli jsem se z Vídně odebral, wznešenému pánu z Rosenberka, že k němu osobně přijdu, což jsem také učinil avšak nikoli úspěšně, nýbrž velmi zdoluhavě od města k městu po dni přemnohé kázání konaje. Když pak jsem do Krumlowa ku pánu dotčenému přibyl, obdržel jsem listy dvou pánův, kteřížto se zdali mne vybižeti, bych o slavnosti Simona a Judy před tebe nepřislusného soudce se dostaviti hleděl. Sudiž sám,

máš-li věhlasnost do sebe, zdali přiměřeno, abych
 já tak dalekou cestu uprostřed tolikera nebez-
 pečenství byl nazpět vážil? Buď Zene pamět-
 liv slovo, ktercž Pán náš Ježíš Kristus svým
 newěřícím pronásledowatelům řekl (Jan. 8.):
 „Hledáte mne zabiti, nebo má řeč nechápá se
 váš. Já co jsem widěl u Otce svého, to
 mluvím, a wy co jste widěli u otce svého
 (dávla), to činíte.“ A dále: „Ale nyní hle-
 dáte mne zabiti, člověka toho, ktercž jsem
 pravdu mluvil vám, kterouž jsem slyšel od
 Boha: tohož Abraham nečinil. Wy činíte skutky
 otce svého.“ A dále: „Proč mluvení mého
 nepoznáváte? Že nemůžete slyšeti řeči mé.
 Wy ž otce dávla jste, a žádosti otce svého
 chcete činiti. On byl wraždlník od počátku a
 w pravdě nestál: neb pravdy w něm není.
 Kdycž mluví lež, že svého vlastního mluví,
 neb jest lhář a otec lži.“ A opět dále: „Bo-
 newadž pravdu mluvím vám, proč mi ne-
 věříte? Kdo ž Boha jest, slovo Boží slyší,
 protož wy neslyšíte, že ž Boha nejste.“ Ne-
 bez přičiny řekl také apóstol Titovi (3.): „Slo-
 věčka facíře po jednom i druhém trestání
 (napominání) waruj se: věda že jest převrá-
 cený, kdož jest takový a hřeší, svým vlastním
 soudem jsa odsouzen.“ Čti to Zene a pilně
 dbej, aby's stoupenců twých dusse od praw-
 wity odvrácené a bludy rozličnými pojaté ne-
 swedl samými věcmi Božskými až ku pekelným
 mukám, sám prvním byw učiněn otrokem a
 praporečnickem jejich.

III. Díl.

Mimo to obviňuješ mne řka: Jest to pravdy prázdné slovo, ježto praviš: Chceš-li wtip svůj, jehož jsi sám nejostřejším a nejštvělejším nazýval, zkoufeti a t. d. a dofládaš: Zaktěživ nikdo se ani ústně ani písemně co podobného ode mne nedozvěděl. A wffecto ostatní co následuje zapíráš, brzy wssat proti vůli své w témže listu sám proti sobě wydáváš svědectví a zjemno, že w témže tertu sám sobě odporuješ. Neboť píseš: „Zfussenost, ježto jest učitelka věci, wyučila přemnohé. Přemnozí mužové nejučenější, mistrové a učitelové z mnohých uniwersit u vědách wffelického druhu proslavení a owěncení byli přecetně přítomni aniž jsem se bál před celým sněmem Basilejským hájiti poswátých kalich: a tebe jediného mnicha bych se báti měl?“ — Z chlubíš se na nejwýšše lživě řka: „Na kterémžto sněmu posléz hojnost důwodůw pro podávání kalicha také laikům umážena, a pravdě té otcové sboru Basilejského místo dali i přisvědčili.“

Jaká to smělost, jaká to newěščina drzost, že se nestydíš něco takového pronesi, ježto tobě přítomnu bywšimu ustawičně bylo odporováno a wssechny tvé důwody co nejšlawněji wytwraceny mistrem blahé paměti Janem z Dubrowníka, jakož i mistrem Janem z Palomar a přemnohými jinými učiteli nejwýtečnějšími jak písma swatého tak obého práwa církewního a občanského, což wsse tobě dobře známo. Kterak

se opovážuješ říci, že otcové sboru toho místo dali a přisvědčili tvé obraně kalicha, ježto jsi dekret sboru Basilejského viděl a sám se v listu svém přiznáváš, že dekret ten náhledům tvým na odpor stojí, neboť jsi přidal: „Zdali v průběhu sněm ten hleděl zachovati to, co za příčinou opatrnosti Čechové a Moravané chtěli v kompaktatách přidáno míti: Dobře-li by se rozhodnutí líbilo?“ A tak se zdáš obviňovati sněm, že nedostal slovu svému, jelikož přislíbeného soudce podle tvého smyslu a rozumu, totiž zákon Boží, praroci Christovu a apoštolům a t. d. nepřipustil. Z čehož závěrku činíš: že podle kompaktat Čechové a Moravané nikterak zavázáni býti nemohou, aby se dotčenému vyjádření podrobili. Powěz mě, mistře, možná-li, aby mlčelo svědomí mé a neodpovědělo posetilci podle jeho posetilsti, by sobě sám moudrým se býti nezdál, powěz mi, toho mělo vyjádření to co rozsudího určití, tebe se zaslepenými tvými přivrženci, čili sbor v Duchu svatém zákonitě shromážděný? A tomu poslednímu jsi často sám sebe přiznal a osfemetně si jednal, nechceš-li výroku sněmu toho se podrobiti.

Jakou pak platnost, jakou pak sílu se osměluješ kompaktatům přikládati, ježto jsi sám zjevně proti nim jednal, jak brzo tobě mnohými doklady dokáže? Pravil jsem a pravím, že kompaktata nikdy nebyla jinak přijata a potvrzena ani od papeže Eugenia ani od kardinála Juliana ani ode sboru Basilejského leč

podle vysvětlení, které sám svatý sbor o přijímání laikův pod obojí způsobou dáti měl a skutečně dal. A opět pravím: „Máte-li co po dotčeném vyjádření buď od Eugenia, čili Juliana aneb od samého sboru Basilejského, ukažte; avšak mím a již často jsem opakoval, že ničím takovým se vykáhati nemůžete: neboť mám u sebe pravý apoštolský list, kterýž své kacířské náhledy vyvracuje.“

§ jakou to nestydatou tváří opovazuješ se zmiňovati o kompaktatech, jichžto jsi veřejným byl protivníkem, převracovatelem a ruffitelem? Zpomeň sobě Jene, co jsi ctihodnému muži Martinovi řediteli Církve (faráři) v Třebíči *) psal, že to znělo takto: „Příteli svému v Christu milovanému.“ Tak zní nápis. Začátek ale psaní umnitě jest tento: „Cestou přikázání Božích běžeti, budiž naše heslo, milý v Christu. Píšíte mně tážajíce se, máte-li v podávání svátosti oltářní dítkám setrvati, čili jeho zanechati. Odpovídám, že my, započavše takové podávání i dále v tom se-

*) Z toho viděti, že i v Třebíči valně kalifnictví zavládalo, což ostatně již jsme dříve byli podotkli. Jelikož ale Kapistrán s velkou úctou o faráři Martinovi mluví, zdá se, že tento ob kalifnictví upustil a úplně s Církví římskou se sjednotil. Bez pochyby stalo se to přičiněním Kapistránovým, kterýž snad také vyšse uvedený list od dotčeného faráře obdržel. Nebyl-li posléze sám Kapistrán též v Třebíči, jelikož nejraději lágal ve městech, kde kalifnictví panovalo?

trváme, leč by se nám platnými učitelův písmý opat toho dokázal, co se tuším nikdy nestane; nebo dotčené podáváníí jest pravda ewangelická na zákoně Božím založená, písmý učitelův dotvrzená, w prvotné Církwi zachovávaná a co členek wíry prohlášená. Pročež vás napominám a žádám, aby jste nic nedbali na útoky nepřátel a s pomoci Boží w dotčeném podáváníí šťastně setrvali, byl jste také pro tu přeswatou věc mnohé ssody trpěti museli. Neboť až posawad neodporowali jste našim nepřátelům až k wyléwání krwe. Žijtež blaze w Pánu. Dáno w Praze we středu před slawností „powýssení swatého kříže.“ Takto pak žní twůj podpis: „Mistr Jan z Rožmanců wywolený arcibiskup Pražský.“

Uvažil-li's Zene, otče a wynálezce lži, jak mnoho lži jsi w listě tomto nahromadil? Kde pak to psáno, že podáváníí welebné swátosti nejmenším dítkám ewangelická na zákoně Božím založená pravda jest, leč w archivě twých prsou zloduchových? Kde pak jsi četl, že podáváníí to mnohými spisy katolických učitelův jest dotvrzeno? Anebo kde toho máš důkaz, že by we prvotné Církwi se to od swatých otcůw bylo zachovávalo a za členek wíry prohlásilo?

Na konci listu prawiš: „Jestě jste až do proliti krwe neodporovali.“ Kéž by's byl pravdu řekl a nelhal? Jak mnoho newinné krwe na twou přezáhubnou radu a twým dábelským podněcováním prolili soudruhowé twoji? Neussětřili biskupůw, aui opatůw, aui přewo-

růw neb jiných představených, ani farářůw ani jiných kněžůw neb duchowních, ani laičůw, ježto jedny trýznili, jiné zavraždili, opět jiné oloupili, uvěznil, ranili a cožkoli zlého mohli na newinných ovecích Christových u wíře katolické stálých spáchali. Drossem že i mnozí z twých swedených přivrženců zlou smrtí šesli. Ale až tu proliti twé vlastní krwe to posud nedoslo. Boj se wšak soudu Božího, aby snad tobě nebyl bližší nežli se domníváš. Měj se na pozor, aby na nejbližším soudu Božím twá krew prolita nebyla. To wšak pravím nikoli že bych tobě toho přál, nýbrž abych ti wýstrahu dal a ty aby's Boha prošel, by se ti nic podobného nepřihodilo. Já sám také k Bohu wšemohoucímu a tu pánu našemu Ježíšii Christu se modlím, aby podle své dobrotivosti a nestončeného milosrdenství, dle něhož wezdy méně tresce, a více odměňuje, nežli člověk zaslouží, také semnou naložiti ráčil, a přeji, aby se totéž také dnes na tobě vyplnilo. Neboť obrátil by's se na pravou wíru katolickou a byl by's skutečně poslussen Jeho Swatosti papeže Mikuláše V. a swatowaté římské a wseobecné Cirkwe rytčující. Mámt také od Jeho Swatosti plnomocenství i tebe rozřessiti a zase přijmouti w lůno Cirkwe, jestliže bludů swých se odpřisáháš. Přijdiž tedy nejmilejší, nawrať se, nawrať sunamitto, nawrať se, nawrať, bychom žirali na tebe. *)

*) Zde Kapistrán welmi něžným způsobem lásky matčské wolá Rokycanu ku pokání.

Obrat se k Hospodinu Bohu svému. „Obrat se ke mně, praví Hospodin, celým srdcem, s postem a pláčem, i s tůléním. A roztrhněte srdce vaše a ne roucha vaše, a obrat se k Hospodinu Bohu svému: nebo dobrotivý a milosrdný jest, trpělivý a mnohého milosrdenství, a ukojitedlný nad zlosti (Joel. 2.)“ Nechtějte zatvrditi srdce svá jako Faraó, jehož konec jakož i zahynutí westkerého vojšta jeho tussim znáš. Neboť psáno: „Srdce zatvrzelé zlé se míti bude w den poslední, a kdo miluje nebezpečensství, zahyne w něm.“

Pověz mi také Zene, zdali s podotčeným psaním na pana Martina wšse jmenovaného nebyly spolu následující psané články zaslány? Totiž:

Článkové od mistrů a duchowních Pražských, jakož i od konfessů tamnějšších wydání we středu před slawností sw. Wita:

- I. Úmluvy s Církví učiněné čili kompaktata se účinně ode wšech zachowávejte.
- II. Wšickni kazatelové dotvrzujte, že přijímání pod obojí způsobou jest pravé, užitečné a spasné.
- III. Nikdo se neopowážuj kázati, že by pod jednou způsobou tolik bylo co pod obojí wzhledem na milosti w nich obsažené a jimi udělowané.
- IV. Nikdo se neopowážuj ani veřejně ani tajně toliko pod jednou podávatí způsobou.
- V. Wšickni faráři wlastní rukou podávejtež swátost pod obojí způsobou.

- VI. Nikdo se neopovažuj takto přijímajícím spílati kacířův, rozkolníkův, nýbrž všichni pokládejte je za pravověřící křesťany.
- VII. Všichni kněží Pražští a mnichové slůžtež poslušně pod mistrem Přibramem a mistrem Prokopem.

Pakli by někdo k tomu přisvědčiti nechtěl, takový nebuď trpen ale wiziž, aby ho pohroma nezastihla.

Gle kterak se zaplitate a sami sobě w témže tertu odporujete. W prvním článku pravíte: Kompaktata s Církví učiněná zachovávejte se ode všech účinně, a w ostatních práwě opak toho lážete. Neřekneš-li snad Zene, že jsem se dábelským kouzelnictwím tohoto twého psaní dopídl? — Také-li jsi dotčené články podal nejdůstojnějšsimu panu kardinálowi s titulem (chrámu) swatého Anděla ku potwzení? Dwssem žeby toho nikterak nebyl učinil. Uwážil-li jsi Zene, co pan Aleš z Risenburka (tehdaž) správce země, páni urození, rytíři, panosši, město Praha i jiná města těmito slowy přislíbili: „Nejprwé přijímáme, oblibujem a činíme jednotu Církwe práwě a we skutku, w jednotě wíry obecné a we swornosti řádu Církwe obecné we wšem jiuém, kromě w požívání přijímání pode dvojím spůsobem podle řečených artikulův zřízení a položení, držeti, zachowati i hájiti slibujeme?“

Pozorujte slowa, znamenejte tajemství, uwážte, co pánowé waffi práwě a w skutku přislíbili. Neníť dosti jen psanými slowy říci:

Přijímáme jednotu a řád Církve obecné, ve skutku však tomu se protiviti; nýbrž zapotřebí, aby se jednota taková právě a v skutku přijala, s oblibou zachovávala a hájila, jak přislíbeno bylo; jinak sněm nijakž nemohl dáti domolení, pod obojí způsobou přijímati. Nebo říkáváme v úmluvách: „Dávám, aby's dal, činím, aby's činil!“ Suďte však sami, zdali jste od třinácti, čtrnácti, patnácti a více neb méně let, co se o kompaktatech jednati počalo, zachovávali, co ve smírných úmluvách těch obsaženo?

Zelikož jste toho nečinili, tedy také svatý sněm powinien nebyl vám takové dáti domolení. Protož po vydání vysvětlujícího dekretu o přijímání pod obojí způsobou žádného domolení takového více nemáte.

Víte také, co ve zvláštním článku o přijímání těla Božího pod obojí způsobou bylo smluveno: že totiž řečeným již Čechům a Moravanům křesťanskou jednotu a pokoj přijímajícím právě a v skutku, a ve všem jiném krom požívání těla Božího a krve Boží pod obojí způsobou, u víře a obyčeji s obecnou Církví sjednaným ti a ty, kdož takový obyčej mají, přijímati budou pod obojí způsobou mocí pána našeho Ješu Christa a Církve pravé choti jeho; a článek ten ve svatém sněmu bude rozjímán doplna co do příkazání, a sežřino bude, co při tom článku za víru křesťanskou má býti držáno a zachováno ku požitku a k spasení lidu kře-

stanského.“ *) Z toho již patrně jde na rozum, že (nikoli zákon Boží, praxe Christova a apostolův a t. d. jak tomu Rofycana rozuměl, nýbrž) svatý sněm u vysvětlování článku „o přijímání pod oboji způsobou“ soudcem býti má a jemu že přináleží po vykonaném vysvětlení takovém dovolení k tomu dáti. Protož dále se praví: „A když všedky věci s rozmyslem a vážně budou rozjímany, však přes to jestliže v žádosti podržení již řečeného přijímání těla Božího a krev Boží pod oboji způsobou (Čechové a Moravané) trvati budou, to když jich poslowé okáží, svatý sněm kužím již řečeného království a markrabství podávati pod obojím způsobem lidu, těm totiž osobám, kteréž jsouce v letech rozumných, poctivě a nábožně žádati budou, svobodu k jich užítku a spasení v Pánu Bohu dá; to všedky zachovávajíce, aby kužší tak přijímajícím všedky pravili, že pod způsobem chleba není tělo toliko ani pod způsobem vína krev toliko, ale pod každou způsobou jest celý a plný Kristus. Když pak svatý sněm praví: „že svobodu čili dovolení k tomu v Pánu Bohu dá,“ patrně viděti, že o budoucích věcech mluví. Viz ale, zdali jste po vydání vysvětlujícího dekretu buď od kardinála Juliana neb od svatého sboru pod autoritou a poslušností k Eugeniowi, čili od samého Eugenia

*) Viz Archiv český dějiny III. str. 423 a 424.

aneb od Jeho Svatosti nynějšího papeže Mikuláše V. takovou svobodu u rozdávání obojí spůsobu obecnému lidu obdrželi? Ředím zde ničeho o dítkách, jimž ište též svátost tu podávali, jakož vůbec o těch osobách, které ište k tomu vsselijakým násilím nutili, ale zmiňuji se toliko o těch, kteří taký obyčej mívali, že kterých snad jen málo ještě na živě jest. Vykažte se, že ište právě a v skutku takové dovolení měli? Pravil jsem vssak již a pravím opět, že ničím podobným se v pravdě vykazati nemůžete, leč by ište za prospěšné uznali, k praktikám falšovateli listin útočistě vzíti.

Uvažil-li's Jene také, co dále v témže článku stojí: „To vždycky zachovávejte, aby kněží tak přijímajícím vždycky pravili, že oni mají pevně věřiti, že pod spůsobem chleba není tělo toliko, ani pod spůsobou vína krev toliko, ale pod každou spůsobou jest celý a plný Kristus.“ Soudte již sami nikoli s bludným nýbrž s pravdomluvným svědomím, zdali ište tuto doložku vezdy zachovávali? Powěť ty sám v pravdě, zdaž jsi hned první den, co kompaktata v Zihlawě ukončena byla, podáváje třem ženským tebe následowavšim je tak ponapomenul, jak jsi podle kompaktat powinen byl? Co soudí o tom svědomí tvoje? „Nemylte se: Bůh nebývá posmíván. Nebo cožkoli rozšíval by člověk, toť bude i žiti (Gal. 6, 7. 8.)“ Aníž postačuje, aby se tak na kázání řeklo, nýbrž vezdy to kněží zachovávatí mají, aby podávající lidu

dospělému, kterýž toho výslovně žádá, vždycky říkali, že pod způsobou chleba není tělo toliko, ani pod způsobou vína krev toliko a t. d. Říkává soudce: Zachovávej co umluveno, nezachováš-li: neprožáje se i tobě věrolomnému věrnost. Neboť vším právem zasluhuje pozbyti výsady, kdož svobody jemu propůjčené nadužívá. Soudte však vy sami, zdali jste svobody vám toliko přislíbené a nikoli po vysvětlujícím dekretě propůjčené nenadužívali? Zdali jste zachovávali a hájili právo a v skutku jednotu církevní? Zdali jste trvali v jednotě wiry obecné a ve svornosti řádu Církve obecné? Zdali jste drželi, zachovávali a hájili nauku Církve všeobecné, ustanovení svaté římské Církve? Treští-li církevních jste si všimnuli a na pády stolice apoštolské vyhražené dbali? Máte-li biskupa ustanoveného a potvrzeného nejvyšším papežem a svatou Církví římskou? Máte-li faráře a jiné duchovní správce podle řádu a ustanovení svaté římské Církve, a zachováváte-li pokoj s westským křesťanstvem? Na to nejlépe odpovídá událost u Hradistě, když totiž kněží vassi s lidem Kroměřížským kněze a lid z Hradistě u vězení drželi, protože tito na mé kázání na královském a veřejném place přijíti chtěli. *) Neboť soudruhové tvoji a synové nepravosti

*) Podle toho rač lastavý čtenář na str. 236 řáb. 4. zdola místo: „z kázání Janova se vracujících“ čísti: „na kázání Janovo jdoucích.“

co loupežníci a rozbójníci je násilně jali a u-
wěznili na posměch a zlehčení katolické pravdy
Pána našeho Ježíše Christa, a na potupu
svaté římské Církve a na ujmu hodnosti a
vážnosti svaté královské majestátnosti, jakož
i na hanbu, potupu a opovržení království
Čestého druhdy tak slavného.

Uvažil-li's odsouzení těch, kteří tak kato-
licky jali a u vězení drželi? Uvažil-li's, že tím
samým činem w klatbu většší upadli se wssemi,
kterizkoli jim k tomu radili neb přivolením je
w tom utvřzowali, ačkoli tomu překaziti mohli
a měli, jakož i s těmi, kteriz při tom zločinu
jim nápomocni byli, neb jinač se w něm účast-
nili? Rozvažil-li's též, že kněží ti, kteří s
takovým poutem se wetřeli we swatyni k wyko-
návání služeb Božích, také posstwrny neřádnosti
se dočinili? Cti, zdali kde to nalezneš? Z při-
učuj se pravdě katolické. Neboť neshledáš w
kompaktatech, že by se něco takového wám bylo
řibowalo anebo domolowalo aneb že by se
wám dofonce wýsada k tomu byla propůjčila.

Uvaž tolikéž, pravou-li wiru mají, kteří
biskupy, kněze a jiné duchovní zviřecí krutostí
wražbili? dále, proukazowala-li se od wassich
soudruhů nějaká poslušnost, úcta neb laskawost
řwatoswaté římské Církwi? — Než ubíhá mně
čas aniž mohu wsse podrobně zde připomenouti,
co proti tobě swědčí.

Dán ale také již wyswětlující dekret swa-
tého sněmu, že wěřící laikové čili duchovní
toliko přijímající a nesloužící (wssí sw.) nejsou

nijakým přikázáním Páně zavázáni, aby pod obojí spůsobou melebnou svátost přijímali, ale brž že každý má podle řádu a obvyčeje Církve přijímati; tolikéž že pod každou spůsobou jest celistvý Kristus a že chvalný obvyčej lidu pod jednou tolikou spůsobou přijímati od Církve a svatých otců melemoudře zavedený, již drahně času až po tu dobu zachovávaný, od doktorů Církve, v zákoně Božím, v písni svatém a v církevních zákonech velmi zběhlých schválený co zákon se považovati má, aniž že tomu dovoleno, jej zavrhowati aneb bez autority Církve měniti. Tak zní z vítězným plesem pravdy slavný dekret svatého sboru Bafiljejského. Viz tedy, co tobě ze mŕŕech tvých kompaktat, o která se opíráš, zůstalo.

IV. Díl.

Viš-li také, že Jeho Svátost Mikuláš V. v předešlých dnech strze zvláštního posla pro tvoje a pro tvoyich soudruhů spase ní a podle přirozené jemu dobrotnosti mně vlastnoruč ní psaní zaslal čili bullu? Slyš její obsah:

„Mikuláš papež služebník služebníků Božích. Milému synovi Janovi z Kapistrý z řádu Menších bratrů. Spá su a apostolské požehnání.

Když jsme se dowěděli, kterať ty v království Cestém a v markrabství Moravském a v poblíž kých krajích s přistojícím tobě Duchem Božím, rozmlouváním a kázáním bedlivě a s prospěchem o spá se lidu pracuješ: My ch tice aby pobožnost mŕŕech věřících Christových,

Kteří pro slyšení slova Božího k tobě valně se hnuou, ještě více wzrostla a spolu aby se darem milosti Boží ještě hojněji obohaceny cítili, udělujeme tímto listem tvoji pobožnosti úplné a volné plnomocenství, aby's wssechněm a jednotlivým věřícím Christovým, kteří by kázáním tvým, swatým mssem a jiným službám Božím po ten čas přítomni byli, jestliže by's tak za prospěšné uznal, z milosrdenství wssemohoucího Boha a z authority swatých apóstolů Petra a Pawla jakož i z naší authority opravdově kajícní a se wyzpovídavším odpustky tři roků a tolikéž kwadragen (čtyřiceti dnů) milosrdně udělovati a to jim také ohlasowati směl; jakož aby's wssechny a jednotlivé osoby obojího pohlaví, které pod obojí spůsobou přijímali, a jinak w bludech, kacířství a powěrách věžice od řádu a jednoty swaté římské Církve se uchýlili, jestliže by pootewřewše zrak duchovní a oswíceni jsouce písmem swatým a naukou twou z temnosti na wýsluní prawdy wynikli a odřeknawše se bludů, kacířství a powěr, před tebou smírení, sjednocení a přiwtělení býti chtěli této římské Církwi a Stolicí apóstolské, aby's takové osoby odewšech pokut a trestů, jakož od wyobcowání, suspense (zastavení práwa služby Boží konati), klatby a jiných církewních náleží i pro kacířství na ně jak od zákona, tak od člověka wyuessených, kdykoli by toho třeba bylo, aspeň w soudnici swědomí s autoritou naší a spůsobem w Církwi obwyklým

rozřešiti, a jestliže by takové osoby, obzvlášť duchovní neb řeholné neřádnosti se byly dočinily tím, že jsouce pokutami takými spoutány služby Boží konaly auebo w ně se wtíraly, a wšak toho nikoli na potupu kličůw nassich nečinily, od takové neřádnosti je oprostiti a nassí autoritou jim powoliti směl, by w řádech od nich přijatých, od jejich wšak wykonávání na čas, jakž za dobré uznáš, odsazených, zase swobodně a právem sloužiti mohly; posléz aby's z týchž osob škrvnu nezpůsobnosti a zlopowěstnosti, jižto si předešlým chovániím swým byly přičinily, touže autoritou suimati a tytéž osoby w důstojnosti, dobré powěsti a w dřívějším slawě, we kterém se před dopuštěním-se dotčených wěcí nacházely, zase ušlawiti mohl. Dáno w Římě u sw. Petra roku od wtělení Páně 1451. dne 26. oktobra, w roku pátém nasseho papežování.“

Co říkáš tomu Zene? Upotřeb lékaře pro uléčení chorého srdce swého, podrob se poslušnosti a soudu Jeho Swatosti papeže Mikuláše V. a swatoswaté římské Církwe; i přijdiž ke mně co ke wšeobecnému wysšetřowateli kacířské nepravosti a co ku pravému i zákonitému komisaři téhož nejsvětějšího Pána nasseho, jakž bíledně wyswítá z prawých a slawných apostolských listů blahé paměti papežů Martina a Eugenia a nynějšího papeže Mikuláše V., které u sebe chováím. Přijdiž aby's wlastnima rukama odpřisahal se kacířství, pokor dussi swou, uznej swé bludy, hled upřímně a šutkem, by's

i ty učiněn byl řeholníkem Božím a mnichem čili pravým a řádným katolíkem. Přijdiž pro rozřešení; nebo uvidím-li tě ve stavu pravé kajícnosti, milerád tobě dobrodiní rozřešení takového udělím, protože svatá máti Církve wracujícím se luno nezavírá. Smiř se s milostnou mateří svojí, by's nebyl synem hada, kterhž útroby matky sežirá.

V. Díl.

Psal jsi mně také: „Jsoutě ještě jiné věci, které wšak žádného nemají smyslu. Řež by's tedy rozuměl. Wywoluješ proslulá města, wywoluješ za rozsudiho papeže, a toužíš na mne, že nedbám zákona přírodního: Čeho nechceš, aby jiní tobě činili“ a t. d. rozuměj, když k odřikání-se kalicha nawádíš. Již pak jsi wyznal, že jsem byl w Morawě a w Čechách a přece jsi nedbal přijíti ke mně. Řež by's byl přišel k odřikání-se, řež by's i dnes přišel k odřikání-se kalicha a tu přijeti jednoty Církve: (neměl by's wěru ničeho se obáwati) ale co nejmilejšího přítele bych tebe přijal s nejměkčí laskavostí a dobrotivostí.

Pravíš také: „Wywoluješ za soudce papeže a t. d. a dokládáš, že Stolica apoštolská newysílá posly své k účelu neswornosti, jakowouž ty tropíš, nýbrž k docilení jednoty a swornosti národůw.“ Nesměřowal jsem aniž směruji k něčemu jinému, než abych jednotu a swornost národůw pro-

středkem povinné poslušnosti a úcty k nejvyššímu pastýři a svaté matěri Církvi zjednal, zachoval, utužil a zveličil podle výroku Páně: „A bude jeden ovčinec a jeden pastýř.“ Ty však jsi ten, jenž nesvornost pásse a neustálou roztržku v neseshivaném rouchu Spasitelovu obmyšlí a uchovává. Již jsem řekl: že cokoli píšeš, vše proti tobě svědčí. Uvádíš také Urbana papeže a připojuješ slova apostoľova o přijímání pod obojí způsobou: „Zkusíš pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jež a z kalicha pít.“ A neuvažuješ, že to meč, kterým sám sebe probodáš. Co pak se zkusila dělátká, kterýmž jsi též klamnou naukou svou přijímání pod obojí způsobou podávatí předepsal?

Vyhrožuješ nad to mně také třetím členem svého pozdravení: „Ať bys tu posledním prohlídal věcem. Totéž platí, když zákon Boží a t. d. za nejpravdivějšího a nejnestranějšího soudce přijmouti nechceš.“ Prosim tě, kdo pak tobě předložil zákon Boží a vše ostatní, co jsi pojmenoval, pokudž pravdivé jest, leč svatá máti Církve, bez jejížto authority, přijmutí, schválení a potvrzení vše cokoli se píše neb co důvod uvádí, toutéž snadností se zavrhuje, kterouž schváleno bylo? Protož dí Augustin proti Faustovi kacíři: „Neměřil bych ani ewangelium, kdyby ho Církve nebyla schválila (co pravé, nepodvržené od Ducha svatého vnuknuté dílo), aneb kdyby mne k tomu autorita Církve katolické nepo-

bizela.“ Tážeš se mne: „Wim-li, že autorita písma swatého jest první a kořenni základ a uwádíš desátý článek wíry: Wstál jest třetího dne podle písem.“ Ale neptáš sebe samého, kdo toto wyznání wíry autorisował čili jemu zákonitou propůjčil wážnořt, kdo autoritu písma swatého utwrdil? Chceš-li prawdu říci, musíš semnou odpověditi: Že Duch sw. z Otce i Syna pochodící Církwi, nejwěrnějšši chti Christowě, tuto autoritu propůjčil. Sám Pán náš Ježíš Christus řekl učedníkům swým w téže noci po wečeři poslední (Jan. 16.): „Ještě mnoho wám mluwiti mám, ale nemůžete sněsti uyní. Ale když přijde ten Duch prawdy, naučí wás wšeliké prawdě.“ Čti, co tam a w následující kapitole psáno o jednotě Církwe a snad poznáš, w jakém stawu se bloudící dusse twá nachází. Rci tedy pokorně: „Zbloudil jsem jako owce, kteráž zahynula (jako owce ztracená): hledejž služebníka swého (Zalm. 108).“ Rci se synem marnotratným (Luk. 15.): „Žať mnozí nájemníci w domu otce mého hojnost mají chleba a já tuto hladem hynu? Wstanu, a půjdu k otci swému a dím jemu: Otče zhřeřřil jsem proti nebi a před tebou. Již nejsem hoden slouti syn twůj: ale učiň mne jako jednoho z nájemníků swých.“ A hned půjde tobě w úřtřety Otec milosřrdenřtwí a Bůh wšelikého potěřření řtrže řluby swého, prawého náměřřtka Christowa a Petrowa nástupce, padne tobě na řřiji a políbí tě wřlíváním milosřti w dussi twou a smazáním twojí

winy. S obleče tě v první (nejlepší) roucho
 katolické pravdy a dá tobě prsten na ruku a
 jísti budeš z telete tučného. Jelikož ale ústama
 se děje wyznání winy ku spasení, tedy wyžnej,
 že tučná tato oběť Ježíš Kristus, jenžto chová
 chléb tučný rozkoš králům poskytující, po svém
 z mrtvých vstání nikdy bez krve nebyla.
 Chceš-li pravdu wyznati, rci s námi hlasem
 jasným: Pod obojí způsobou jest Kristus celis-
 tský. Přeložil-li's na jazyk český píseň, kterouž
 svatá máti Cirkve o svátosti oltářní zpívá?
 Víš že zní takto:

Pod rozdílnou pod způsobou,
 Pouhým znakem, pouhou dobou,
 Důstojná věc bytuje.
 Od krve se nápoj dělí,
 Pod každou vsaf Kristus celý
 Pod způsobou obcuje.

Od beroucích nerozdvojen,
 Nerozláman, nerozpojen,
 V celosti se požívá;
 Na tisíce jich ho berou,
 Ale vsíchni stejnou měrou,
 Aniž celku ubývá.

Wáš pak třetí článek dí: Nikdo se neopo-
 mažuj kázati, že by pod jednou způsobou tolik
 se přijímalo, co pod obojí. Wiž co následuje:

Zlí a dobří nsta chýlí,
 Rozličné vsaf jsou jich bíty,
 Života neb záhyun.
 Dobrým k žití, zlým je k moru,
 Až jak náledek je v zporu
 U stejného u činu.

Měj se na pozor, Zene, aby tvoje a tvých soudruhů přijímání pod oboji způsobou proti řádu, zvyku a ustanovení svatostváté římské a všeobecné Církve nesloužilo vám k zahynutí věčnému. Čti co dále stojí:

A kdy svátost ta se drobí,
Každá částka sobě sobí
Všechen celek přestaví,
Spůsob se jenom láme,
Svátost ale celou máme
V úplnosti podstaty. *)

Rozumíte-li nejsvětější pravdě té? „Počte se tedy pod mocnou rukou Páně, aby vás povýšil v čas navštívení strže střeva milosrdenství Boha našeho, v nichžto navštívil nás východ z tmy, aby posvětil těm, kteříž v temnostech a v stínu smrti sedí ku zpravení noh našich na cestu pokoje.“

Odvažuješ se vysvětlovati slova Nicenského wyznání víry: „A vstal jest třetího dne podle písem.“ Aniž rozumíš, podle jakých písem, zdali podle starých, čili podle nových. Pakliže víš, pověz kdo autorisoval písmo ta (kdo jim dal zákonitou vážnost)? Ne-liž Duch svatý zákonitou mocí Církvi svaté propůjčenou? Nebo první slova ta pronesl apóstol Pavol řka (I. Kor. 15.): „Vydal jsem zajisté vám nejprvé, což jsem i přijal: že Kristus umřel za hříchy naše podle písem: a že jest

* Viz str. 118 a 119 překladu páne Sussilova: Hymny církevní. V Brně 1846.

pohřben, a že vstal z mrtvých třetího dne podle písem.“ Miniš-li snad, že zde apoštol svými písmi chce pravdě vydávati svědectví čili že pravdivěji na písma starého zákona (na proroctví tam obsažená) se odvolává? Zpytujte písma, Gene, písma pravím, od svaté Církve přijatá a schválená. A pakli se křesťanem býti přiznáváš (tím že na církvi vyznání víry se potahuješ), prosím vyžánej také jednu svatou katolickou a apoštolskou církev, vyznávej, že jsi oud tajemného těla Christova pod touto a veškerých křesťanů viditelnou a přisluhující hlavou Mikulášem V., mistodržícím Pána našeho Ježíše Christa, nejpřednější tajemné a neviditelné hlavy naší, a podlož se mu s povinnou úctou a poslušností pokornou, jelikož oudům nedovoleno se od hlavy oddělovati.

Uvádíš také Řehoře, Dionysia i Augustina říkujícího: „Toliko apoštolům a prorokům taková se proukazuj úcta, aby vše cokoli vyřkli, za pravdu se pokládalo.“ Pak-li ale slova tato Augustinova se tak úsečně bráti mají, jak ty je bereš, že totižoliko apoštolům a prorokům se úplně věřiti má: tedy nemělo by se víry dáti ewangelistům, kteříž nebyli apoštolové, jako sv. Marek a Lukáš. A tu již z úst tvých soudím tebe, služebniče nepravý (Luk. 19.) Nejsi-li povinen věřiti Lukášovi? Ade jinde w ewangeliích nalezneš slova: „To činite na mou památku?“ — A tak celá tvá povětrná a prassná stavba w niweč se roz-

padla. Powěž mi drzý hrdossí: kde Rehoř, Dionys, Augustin a jiní od Církve za swaté prohlášení doktorové katoličtí, jestliže jsi je četl, tebe tomu učili, aby's zamítal rozsudek swatoswaté římské a wseobecné Církve u věcech wíry? O! té nejnepravdějssi odvahy! W pravdě jsi jeden z těch, o nichž sw. Tomáš proti pohanům řekl: „Isoutě někteří mezi lidmi tak opowážliwě swému wtipu se důwěřující, že se domníwají, žeby wesserem swět swým rozumem wyměřiti mohli, toliko za pravdu majíce, co jim se takowou býti zdá a wse za nepravdu pokládajíce, co jim na rozum nejde. Odtud také horoucně lnou ku swým domněnkám a kacířstwím, že o tom co jim na odpor stojí, ani přemýšleti ani slyšeti nechťejí.“ O nichž dí Salomoun: „Nepřijímá blázen slovo opatrnosti, jediné leč mluwiti budeš jemu ty věci, kterěž jsou w srdci jeho. (Přisl. 18.)“

Že wssak přijímání pod oboji spůsobou není pro wsechny newyhnutelně potřebno a co takové ode Pána přikázáno, wyswítá již z toho, že mnozí dosáhli života milosti bez přijímání swátosti oltářní, dříve totiž nežli Christus ona slowa wyřknul: „Jezte a píte“ a t. d. Nejzřejměji widěti to na lotrowi, jenž ku prawici Christowě na kříži pučl. Ten zajiště nepřijímal ani pod obojí ani pod jednou spůsobou, ani nebyl ráduě (wodou totiž) pokřtěn, awssak přece dostel spásy. Neboť přijímal duchowním spůsobem, uwěřiw totiž pravdě a obrozen byw křestem žádosti. Že srdcem wěřil ku sprawedl-

nosti, protož zvolal: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého. (Luk. 23.)“ Ctl iſi také o ſvaté Emerencianě panně a mučedlnici, kteráž panny Auežky ſpolukojeňtou bywſſi nebyla ſe řádným křteſtem znou-zrodila, aniž pod nějakou ſpůſobou ſwátost oltářní přijala, a přece za ſwatou pannu a mučedlnici od Církwe vyhláſſena jeſt, protože na potupu jmena Chriſtowa ukamenowána byla. Swátek její ſe w Římě co nejſlawněji odbývá. Mlčením pomijím mnoho jiných ſwatých mučedlníků, kteří ani řádně pokřtěni nebyli, ani ſwátost oltářní nepřijímali, jako mudrcové při mučedlnictwí ſw. Kateřiny na wíru obrácení a ſmrt mučedlnickou ihned podſtoupivſſi. Tolikéž platí o mnohých ſwatých wyznawačích, kteříž nikdy pod obojí ſpůſobou nepřijímali (a přece za ſwaté vyhláſſeni jſou.) Tak n. p. cívil ſw. Benedikt nebymſſi nikdy knězem, a rovněž tak ſlawný Chriſtůw wyznawač, Ceraſinſký arcio-otec náš František, kterýž z pokory ani na kněžſtwí nechtěl býti poſwěcen, ani pod obojí ſpůſobou přijímal, nýbrž toliko pod jednou přijímaje z úcty k nejſwětější křwi Chriſtowě po ſwatém přijímání pouhým winem we zláſtním kalichu, w němž křew Páně nebyla konſekrowána, úſta ſi wymýti chtěl. Kterýžto kalich až podneš na památku tohoto ſwatého s oſtatký a klenoty w ſakriſtii konwentu ſwatého Františka Aſiſſkého ſe chová. Na kalich ten mnozí papežové, nejdůſtojejnější kardinálové, wyneſſení prelati a knížata s pobožnoſtí ſe

divali, a mezi nimi byl i Jeho Swatosť nynější papež Mikuláš V. s několika kardinaly, z nichžto jeden, Jan kardinal Swatoandělský, nás v minulých nedávno letech sám osobně navštívil a napomínal, sám ve přítomnosti mnohých diváků v kostele Pražském pod jednou toliko způsobou přijímaje.

Marně se odvoláváte na slova apoštola: „Zkusíš pak sám sebe člověk: a tak z toho chleba jež a z kalicha pít.“ Nebo tentýž apoštol dokládá: „Kdož ji a pije nehodně, odsouzení sobě ji a pije, nerozsuzujíc těla Páně.“ Řekl apoštol: „Nerozsuzujíc krev Páně,“ hluboké chováje přesvědčení, že krev Christova se od těla jeho nikterak oddělit nedá, jakž o tom již obšírněji mluveno. Tolikéž nestojí na odpor pravdě té slova Páně: Píte z něho všickni (Mat. 26.);“ protože slovo to, chová-li do sebe přikaz, se toliko na apoštoly tehdaž přijímající vztahovalo, kteří kněžimi učiněni býti měli a jimž Christus slovy těmi na srozuměnou dáti chtěl, aby každý částčku z kalicha vypil, tak aby všickni z něho píti mohli. Protož čteme také u Lukáše (22.), že Pán podav apoštolům kalich řekl: „Rozdělte jej mezi sebou (podělte se jím.)“

VI. Díl.

Dokládáš konečně, že jsem Krumlow co místo hádky zahrhl a t. d. Ty též podobně zahrhuješ Cheb co místo sprosté a selsté přidávaje: „Což pak je tam nějaká škola u vě-

dách osfelitého druhu květonci?“ Divno! Ubíháš soudu papeže, kardinálů, všech katolických prelátů svaté Církve Boží, králů a knížat i všech vysokých škol a vytýkáš Chebu, že tam není vysoká škola, a přece vůbec ohlášeno bylo, že tam na den sv. Barbory pod předsednictvím nejdůstojnějšího kardinála s titulem chrámu „Petra a Pavla“ sněm bude, ku kterému se mnoho knížat, pánů a jiných sejde. Co? Kdyby se tak bylo stalo? Skutečně jsem se také o to co nejlépe postaral, aby's měl množství velectěných a výtečnou známosti písmá svatého vyhlašujících mistrů, jakož i doktorů obého práva, mistrů v uměních a bakalářů, kteříž by byli rozhodovali o tvých marnostech a mojích pravdách.

Připojuješ i výstrahu, abych já vyšetřovatel kacířské nepravosti se na pozor měl, bych sám se kacířstvím nepokálel odpor klada katolické pravdě. Ůti, co praví Bůh ústy proroka Zachariáše (2.): „Dí o utectez ze země půlnoční, praví Hospodin: nebo ve čtyry větry nebeské rozpůlil jsem vás, praví Hospodin.“ Dí o zpozdilé zlosti Rofycanovy! Protivuje se katolické pravdě a tvrdostí zastává lichou nauku písmu svatému odporou, jsi arcikacíř a opovažuješ se mne, soudce tvých kacířství, napominati bych se sám poskvrny kacířské maroval. O tobě věru platí, co dí sv. Cyprian o kacířích: „Ti následují způsobu opic, u nichž vše živé se děje. Nebo jako tyto nejsouce člověky, způsobu člo-

věci napodobňují: tak i kacíř bere na sebe tvářnost Církve katolické, přivlastňuje si její zákonitou moc a pravdu, ježto přece v Církvi není; žehná ač sám od Boha proklet, přislubuje život sám mrtvým jsa, Pána vzývá jsa rouhač, co kněz přislubuje jsa světským člověkem, buduje oltář svatochrádež páchaje. Mimo to odvažuje se i toho zla, že jsa předníkem dábelstým mši svatou konati se nezdrahá.“ Tak sv. Cyprian. Čti a věz, že to proti tobě čelí; nebo posetilemu podle posetilsti odpovídám, aby se sám sobě nezdál moudrým býti. (Příslowi 26, 4.)

Podobně vyčítáš mně, že obcháším moře i zemi, abych učinil jednoho novoměrce, a když jest učiněn, že jej činím synem zatracení dwafráte více nežli jsem sám. Z kde činiš, co vyšše Cyprian vyčítá kacířům. Jinému přičítáš, což tvého jest a což jiného jest, přivlastňuješ sám sobě. Tvůj to zvyk, činiti syny pekla, má pak snaha pozdilé syny hospodáře vychvátiti záhubnému vzteku jeho; nebo tento snaží se je krutou vraždou do ohně horoucího uvrhnouti. Proti tobě a synům tvým, jež jsi z jedovatého semena zplodil a mlékem hadův kojiš, čelí všse co napřed a doleji v téže kapitole (Mat. 23.) psáno: „Běda vám zákonníci a farizeové pokrytci: že zavíráte království nebeské před lidmi: nebo sami tam necházíte, ani těm, jenžby vsíti chtěli, vycházeti dopouštěte.“ Toť o vás platí, Gene, protož přísnější podniknete soud

než jiní; a nowowěrce zistaného činite synem zatracení dwafráte více nežli jste sami. Řečeno to o vás, kterýž nawšstěmujete, uměžňujete bezbožně jiné, aby jste je z cesty katolické prawdy swedli, a swé wyzwědače wysíláte, aby obcházelí moře a zemi, jak toho doswědčuje opis psaní twého, ježž u sebe chowám.

Ty také sebe samého blahoslawíš a prawíš: „Radujme se a weselme se, když mluwiti budou wšsecko zlé o nás lhouce.“ Blahoslaw a raduj se raději, když toto nejprawdivější wywrácení bludů swých přečteš. Swědomí twé není Augustinowo, že by's s ním říci směl: „Smýšlej o Augustinowi jakkoli se tobě líbí, neobwiňuje-li mně toliko swědomí mé přede twáří Boží.“

Zawrhuješ zážraky a přičítáš je antichristowi podle působení satanowa, aby w blud uwedeni byli, by možná bylo, i wywolení, jakoby's sebe samého s přiwrženci wřadowal w počet wywolných, wšsechny ostatní pak k zawrženým odwážně počítal. Wěť mě: by jsi pro nic jiného nebyl kacířem, již tím jediným by's se odswědčowal kacířem býti, že skutky Boží chceš sata nássi připisowati. Uwadíš kouzelníky Faraonowy a čarodějníka Simona, kteříž podobně jako ty podwodníci byli, awšak uvaž sám pro sebe jejich konec.

Již často opatowal jsem: Vito mně tebe, Zene! kde pak jsi četl w mojich psaních, že bych já k zaslepení myslí lidských na

žázrahy se byl potahoval? Tak osnó-
wáním četných lži trácíš w sšlepějích otce swého,
půwodce lži. Žázrahy pravé činí toliko Bůh
buď pro osvědčení své nejwyšší moci, anebo
swe moudrosti aneb swe dobrotivosti. Hlavním
pať jich účelem jest potvrzení pravé wiry,
jať di wyswětliwka při slowích žalnu (110.):
„Mocné skutky swe ukázal lidu swému, aby
jim dal dědictwí národům t. j. aby národové
w něho uwěřili.“ A w posl. kap. u Marka
řečl Pán: „Znamení pať ty, kteříž uwěří, tato
následowati budou: We jmenu mém nečistě
duchy budou wymitati, jazyky nowými mluwiti,
hady bráti; a jestliže by co jedowatého pili,
neussťodíť jim; na nemocné ruce wzkłádati bu-
dou, a ti dobře se míti budou.“ A dále: „A
oni sšedše, kázali wssudy, a Pán jim pomáhal,
a řeči potwřzowal následujícími diwy.“ Zdá
se pať Žene, že nedělaje sšuffného rozdílu, tať
zmateně mluwiš, jakoby's i žázrahy Christa,
apostolům a ostatních swatých zawřchował. Četl-
li jš, co di apostol Korintanům (II. 12, 11.):
„Učinen jsem nemoudrým, wy jšte mně k tomu
přinutili. Nebo já od wás měl jsem chwálen
býti: neboť jsem nic méně nebyl (a neučini),
nežli ti, kteří jsou welcí apostolé, ačkoliv we
swých očích nic nejsem. Wssáť znamení mého
řádného apostolstwí učiněna jsou mezi wámi,
we wssí trpěliwosti, i w diwech a žázracích, a
w mocech.“ Ty ale, Žene, jednáš podobně
těm, kteří wsselika dobra a dary Ducha swa-
tého we zlo přewrátiti usilují. Proti takovým

wolá Duch sw. u Izaiáše (5.): „Běda wám, kteříž táhnete nepravost w prowázcích marnosti a jako prowaz (prowazem u) wozu hřích! Běda wám, kteříž říkáte zlému dobré a dobrému zlé: kládouce tmy za swětlo, a swětlo za tmy: pokládajíce hořké za sladké, a sladké za hořké. Běda wám, kteří jste moudří w očích swých a před sebou samými (sami u sebe, wedle zdání swého) opatrní.“ Ejhle troji běda tobě Zene, nebo trojnásobný prowázek nesnadně se přetrhne. „Běda, běda, běda těm, kteříž přebývají na zemi (Zjew. 8, 13.)“ „Alle nasse obcowání (Fil. 3, 20.) w nebesích jest, odkudž i Spasitele očekáváme Pána nasseho Ježíše Christa, kterhž promění tělo ponížení nasseho připodobněné k tělu jasnosti jeho, podle působení, kterýmž také může podmaniti sobě wsecky věci.“

Co pak nassich bezpečných průwodů se dotýče jakož i wěrnosti pravé, kteráž se wsem pravým Christa ctitelům katolickým zachowati má, mohou wssickni wyslanci důměřowati a wy co nejpewněji, jestliže se odhodláte přijíti, aby jste se blůdům odpřisáhali a swatoswaté římské Cirkwi prawdivě a skutečně poslussenstwi pro swou wěčnou spásu prokázali.

Dívím se také, že na záwirce listu swého se nestydiš nepravým a ossemetným jazykem odsuzowati nejkrěstiansstějši krále a knížata říka: „Kde množství, tam zmatek.“ A opět: „Mnoho jest powolaných, ale málo wywolených.“ I potahuješ se na kacířstwi arianské,

teré však, jako všechna ostatní nikdy svatou římskou Církou přemoci nemohla aniž kdy přemohou, jelikož Pán jí učinil příslibení: „že brány pekelné nepřemohou ji.“ Čili byl papež Leo, na kterého se odvoláváš, arianem? Zdáli Augustin, Jeronym, Ambrož a jiní nesčíslní učitelové neodporovali mužně kacířství arianským a jiným v časech následujících namstávším? Ale jako zahlazeno bylo kacířství arianů a jiných předchůdců našich: nejinak budou zahlazena i kacířstva naše, neboť Bůh bojuje s námi vítězně.

Přavím: „S Naše“ a to příčinou našich soudruhů, na které se potahujete, jako na (nesjednocené) Řeky, Rusy, Bulhary, Armény, Indy a jiné tvoje podobníky, o kterých tvrdíš, že Eugenius blažé paměti je s přijímáním obojí způsobu do lůna svaté matere Církve katolické přijaty míti chtěl. Máme u sebe dekret Eugenium bullou oloučenou opemněný.*) Máš-li opis její, probírej ho pilně a wiž, zdali tam nějaká zmínka o přijímání lidu obecného pod obojí způsobou? Možná-li, aby's tam opak toho našel?

*) Wiž co jsme o tom při Rokycanově listu v poznámku na str. 417 a t. d. řekli. To platí o westfere východní Církvi, sjednocené s Římem i nesjednocené. Toliko podobňáme ještě, že i nesjednocené Řeky, Rusy, Bulhary, Armény, a jiné nezahýváme kacíři, nýbrž toliko schismatiky (rozkolníky) t. j. takovými, kteří co do článků víry s námi se srovnávají, tolko co se týče nejvyšší

Tak tedy již bajtářský list svůj se lžemi začal, v něm se lžemi pokračoval a se lžemi jej také skončil, protože lhář již jako otec tvůj. A jestliže ty's dlouze a široce píšic návěšty své rozvinul, já ještě širěji, abych tvé žvahniny vymrátil, jsem odpověděl. A hlel opsal jsem list tento třikráte, odpovídaje posetilemu podle posetilství jeho, aby svým bláznovstvím se nemychloubal. Ze jsem široce psal, nebudeš mně za vinu pokládati; neboť hned z mládí jsa ještě ve světě bojoval jsem proti kacířům a mimo to požaduje toho i vznesený předmět. Pak-li ani toto nepostačuje, odkazuji tě na to co jsem o té věci obšírně v jednom pojednání napsal. Zatím ale přijmiž za wděk maličkem tímto, co se z péra mého spěšně vylinulo, a věř, že to jediné poslo z vroucné horlivosti pro tvé a jiných spasení, jakož i pro čest, chválu a slávu Pána našeho Ježíše Christa, jenž s Otcem a Duchem sv. živ jest a králuje na věky věkův. Amen.

3 Chebu 1452, počato na štědrý večer a ukončeno v sobotu po oktávě zjevení Páně při mnohém zaměstnání jinými těžkými pracemi.

viditelné hlavy Církve ob nás se odchyľují, římského biskupa co papeže neuznávající. Co bo nauky o Duchu sv. učí Církve naše, že Duch sv. pochází z Otce i Syna, ježto církev Řekům nesjednocených tvrdí, že Duch svatý pochází toliko z Otce skrze Syna. Snadno uahližeti, že by při dobré vůli se strany nesjednocených Řeků i v tomto článku se dorozumění lehce docílit dalo.

Úwaha.

S newolí zajiště swrchowanou pozorowali jsme w lištu Rokycanowě nestoudnou drzost, s kterouž se opowazuje haniti mništwí, an Jana jen pohrdawě nazývá mnichem. Tak nepravě katolík owšem mluwiti nemůže; nebo nelze mu haněti, co Cirkew Duchem swatým wedená schwálila.

Co medle jest mništwí? Kdo poněkud duchem nepředpojatým wznesšenou uwážil myšlénku (ideu), na které se mništwí zakládá: musí wyznati, že ono z nejhlubšího kořene křesťanstwí wypučilo. Nebo wíra Christowa směřuje k tomu, aby pouta hříchů s člowěčenstwa sňala, a každého k nejwětší jemu možné dokonalosti powznesla. Hřích pak, kterýž tomu brání, pochází z neposlušnosti, kteráž se rozvětňuje w pýchu ducha, w bažení po tělesných rozkošech, a w lípění k časným statkům čili w přílišné milowání zemského zboží. Z tohoto trojho pramene vyplývá wšeliké zlo na světě, wšeliká bída lidská. Aby se trojhlavý had ten, jenž život lidský otrawuje, přemohl: žádá wíra Christowa trojí věci. Proti pýšce ducha předpisuje poslušnost a pokoru, proti bažení po tělesných rozkošech žádá přemáhání těla čistotou a mírností, proti lípění k časným statkům wymáhá odtrhnutí srdce od pozemských pokladů a powznesení ducha k nejwyššímu a wěčnému dobru, totiž k Bohu.

Gnosti tyto, jichž tak wíra Christowa žádá,

nejenom na Christu a jeho apostolích w nejkrásnějším lesku se trpěly, nýbrž i we prvo-
tné Církwi Jeruzalemské přelíbezně kwětky a
wtiskly jí onu milostnou twářnost swornosti a
poklidu, kterouž písmo swaté na ni tak wysoce
welebí. Tyto cnosti kwětky co nejwětší okrasa
w Církwi také w následujících prvních stoletích
uprostřed krutých protiwenství; nebo kteřížkoli
se tehdáž hlásili k Církwi, činili to z úmyslu
čistého, swatého, z pouhé totiž lásky ku prawdě a
cnosti. Když pak wstoupením císařů w Církew
křesťanstwí nad pohanstwím přewahy dosáhlo a
wyznání wiry křesťanské i mnoho občanských
wýhod poskytovalo: stalo se, že mnozí z po-
hanů, jimž jediné o tyto časné wýhody šlo,
bez wnitřního přesvědčení a powolání do Cír-
kwe wessli život swůj dřiwější nikterak nepro-
měnitelše. A když mimo to ještě arianské a
jiná sektářství mezi lidem wěřícím weliké zmatky
natropila, počala ona spanilá čistota mrawůw,
jakowáž na prvních se zračí křesťanech, se pozne-
náhla zatemňowati a skutečný život křesťanůw
se swatou naukou Christowou w odporu státi.
Žkázů tuto víc a více zrůstající bolestně ne-
souce duse uslechtejší počaly wýhosti dáwati
swětu, kde tak nesnadno bylo se neposkvrně-
ným zachowati, a odebíraly se do samoty,
aby tam nedotknuty zlými příklady požaženců,
Bohu wěrně sloužiti a we wsselijakých křesťan-
ských cnostech se cwičiti mohly a tudíž k nej-
wětší jim možné dokonalosti se powznesly.
Protož činily zde o samotě awšak hojnější

měřou a pravějším směrem, co kdysi nejvyšší mezi starými mudrci činili. Po-
nořovaly totiž ducha svého v rozjímání nej-
vyšší pravdy (Boha), zpytovaly bedlivě vře-
chny hlubiny srdce svého, by dokonalého sebe-
poznání dosáhly, cvičily se v přemáhání vřech-
vášní a náruživosti, odtrhovaly cvičením-se
v chudobě srdce od časných věcí a povznášely
ducha svého k nadzemskému zboží, slovem:
žily v těle, jakoby těla neměly, a žijíce na
zemi obcovaly s nebem. Toho vřeho pak do-
cílovaly věrným plněním tří evangelických rad:
o dobrovolné chudobě, o dokonalé poslušnosti
a pověčné čistotě pánenské; kteréžto rady pro-
neshené od Christa jsou jako troji stezka na
chlum nejvyšší dokonalosti wedonci. Tyto rady,
kteráž jako dusse a podstata vřeterého mniš-
ského života jsou, nejenom od Christa a jeho
apostolů byly odporučeny, nýbrž i také skut-
kem plněny, a v tomto ohledu mohou se
i Christus a jeho apostolové nazývati mnichy
aniž jest proti pravdě, tvrdíme-li, že mnišství
jest tak staré jako Církev sama. Dnosť jest jako
nejdokonalejší praktický výraz ducha křesťanského.

Nynější tvářnosti počal život mnišský
teprv ve čtvrtém století nabývati a postupem
věků vřelíjake formy v jednotlivých řádech
vynvíjeti. Wůbec wřel stalo se mnišství mo-
hútnou pákou neunawné blahocinnosti v Cír-
kvi, newyčerpatelným pramenem onoho spáso-
vatného křasu, kterýž pokleště národůw mravy
zase obrodil a powznesl, a bylo wždy pře-

bohatou studnici newšlowného požehnání pro westtero člowěčenstwo. Nebo mnichowé přiná-
 šeli pohanům swětlo wíry jako i nám Slowa-
 nům řeční mnissi Cyrill a Method. Mnichowé
 zjednáwali národům blahopłodný mír a pokoj,
 stawěli školy a rozššřowali swětlo rozličných
 wědomostí, učili slowem i příkladem orbě, ře-
 meslům, wědám i umám, a wšsemožně wědec-
 twi a umění podporowali; wyprossowali modlit-
 bami člowěčenstwu na Bohu požehnání wšseli-
 kého druhu, a šřhtali každému w duchowních
 i tělesných potřebách pomoci, nezdráhajíce se
 pro spásu swých bratrů i život obětowati.
 Nejwětšši učitelowé Cirkwe jako swatý Altha-
 nas Weliký, swatý Basíl Weliký, swatý Mehoř
 Naziauský, swatý Jan Zlatoustý, swatý Augu-
 stin, swatý Jeronym, swatý Mehoř Weliký,
 swatý Bernard, swatý Tomáš Akwinšký, swatý
 Bonawentura býwali mnichy a rožehli swětu.
 swými wýbornými spisy a cuostmi wěčně zářící
 swětlo. Z klášterů nejwíce wyslo Swatých a
 Swětíc Božích, jenž wečnou budou okrasou
 Cirkwe. Mnohdykráté jeden mnich neunnawou
 a blahopłodnou činností swou celé toky pože-
 huání Božího po krajínách rozléwal, an chodě
 co misšionář po krajích plamennou bohoadšse-
 nosti swou hřřššništy ze sna budil, mdlé a wrt-
 kawé utwřřowal, nepřátely smiřowal, zformou-
 cené těšřil, pokleslé napravowal a westtera
 srdce mohútným slowem k nebi unášřel, jak to
 patrně widěti na samém Janu Kapistránu,
 o němž práwě mluwíme, jenž prossed wětšši

část Evropy a všude hřímaje proti nepravostem tisícera srdce z bahna nemravnosti vyprostil a mravné obrození v millionech duší spolu s milostí Boží spůsobil. Kdo rozzímaje tyto věci opováhá se kydati hanu na mnišství, kteréž světu tak oblažujícího podalo ovoce? Umlkniž tedy a zastyď se drzostná rouhavost, která co nejvyšší úcty a chwały hodno, vyplivkem jedovaté zášti pokaliti se neostýcháš.

§. 31. Jan táže na hranicích západních země České.

Z listu právě uvedeného vysvitá, že s hádky dříve obmyslené docela šessto, jelikož Kapistrán žádného nového návrhu strany té věci nečiní. Spolu leží na jevě příčinu, pro které se návrh takový ani více učiniti nemohl. Viděli jsme také, že odpověď Janova byla datována z Chebu. Do města toho byl Kapistrán již ve svatweider neposkytnutého počtu panny Marie (7. dec.) došel a pobyl tam k nemalému duchovnímu prospěchu katolíků až do začátku února r. 1452. Kázalť zde s obvyklou horlivostí a rozohnil vesléra srdce láskou ku pravdě a cnoti. Na začátku února přišel do města Žitavy v nynějším Sasku, a dne 16. do Rameuice a 21. do Friberta tamtéž, kde 24. února slovo Boží hlásal. Dne 8. března došel do Mísně, sídla to druhdy biskupa v markrabství Míšenském s překrásným

gotickým chrámem, kde Jan dne 18. března mohutným slovem svým westtera srdce náramně dojal. Též apostolské práce se podjímal w Mostě w Čechách od 25. března až ku počátku června s podivuhodným výsledkem. Nebo mnoho tisíc odstřipenců slovem jeho dojatých navrátilo se opět k jednotě církevní. Odtud nawštívil také Dřevňow (Tachow), kde životem svým a divy svými myslí westterých měšťanů tak dojal, že sobě wřele přáli bratry menší obšerwanty čili Frantistány w městě míti. Tužbě této r. 1466 vyhověl otec Jakob z Belkého Hlohowa; nebo poslal tam několik bratrů téhož řádu, aby tam stálé zarazili sídlo.

Mimo to zawítal Kapistrán také do města Plzně, kde až posawad w dolejší chodbě kláštera téhož řádu se ukazuje kamenná kazatelna, s které sw. Jan zvěštoval slovo Boží. Také město Kadaň obradomal přítomností svou a obdařil je podobnou filiancí jako Bruno a Dlouhý. *) Filianci tu poslal Jan Kadaňskému magistratu a měšťanům z města Mostu dne 23. dubna 1452. Až podnes se w Kadaňském konventě wedle kaply čtrnácti sw. pomocníků

*) W popisu Kadaňského kláštera čte se: Anno 1452. dum in civitate Bohemiae Brix seu Ponte sct. Joannes Capistranus praedicasset evangelium, misit magistratui & civitati Cadanensi filiantiam totius Ordinis datis literis in Brix sequentis tenoris:

Honorabilibus pariterque sapientibus atque providis Domino Joanni de Meneting plebano (pa-

ukazuje studně, jižto sv. Jan Kapistrán podle staré pověsti posvětil.

Když tak Kapistrán západní stranu Čech obcházel, nemaje od Jiřího z Poděbrad dovolení do vnitřku země se pustiti: upadl nejednou u veliké života nebezpečství, ze kterého vždy téměř zážračným způsobem vyvázal. Amand Heřman uvádí na důkaz toho podle staršího životopisce Barberia následující událost: „Když jednoho dne Jan náš pěšky cestoval hustým lesem, kázal svým soudruhům, aby maličko poodešli napřed; nebo chtěl volněji v rozjímání se ponořiti a vroucím k nebi vzdycháním na dobrotivost Boží Čechům spásy duší vyžadovati. Tu nenadále ze zálohy vy-

rocho) esistenti in Cadano ac toti vestro clero: Nicolao Zedlitzer Magistro civium: Francisco Rurentwarek Judici atque Consulibus, honestaeque communitati praetactae civitatis: nec non omnibus & singulis Conthoralibus eorum legitimis filiis & filiabus, denique omnibus commorantibus in praefata civitate familiaribus quoque ipsorum ac subditis spiritualibus ac secularibus praesentibus atque futuris Ordinis serafici Patris Francisci benefactoribus devotissimis Frater Joannes de Capistrano ejusdem Ordinis minimus & indignus ac Reverendissimi Patris Generalis in omnibus partibus Cismontanis quoad Fratres de Observantia nuncupatos immeritus Vicarius Generalis. Cum orationum suffragio &c. &c. (jako ve filianci Brňanům propůjčené str. 336 a t. b.) Datum in Brix die sct. Georgii Mart. Anno 1452.

(L. S.) Fr. Joannes Capistranus m. p.

padnou naň zákeřníci obnaženými meči a jinými zbraněmi, chtějí newinného usmrtni, ale proti vůli těch, od nichž vysláni byli, stane se docela jinak. Nebo když se jeho dříve otáží: Kdo by byl onen mnich, jenž slowe Jan Kapistrán? — odpowí tento neohroženým srdcem a jasnou twáří dle příkladu Spasitelowa: Já jsem onen Jan, jehož hledáte!“ Slowa tato srdnatě prouessená a spolu pohled na jeho vážnou twář, z nížto swatost zářila, tak ohromily wrahy ty, že ani slowa odpowěditi nemohli, aniž se něčeho proti muži Božímu odvážili, nýbrž mlčenlivě opět na swá místa se odebrali.

Tentýž Barberius wykládá, že mnozí bezbožníci z husitůw rozličným spůsobem o bezživoti Janowo usilowali, že wšak zločinu toho nikdy wykonati nemohli, jelikož Buh wšechny jejich bezbožné pokusy zmařil. Za to bezmyslnou rozwtěkleností, čeho na jeho osobě dowesti nemohli, na jeho podobizně páchali. Neboť ji brzo nohama wzhyru wěsseli, brzo zase přimalowali ďáblu, jimiž prý Jan posedlý jest. Tu opět jej wypodobnili s wilnými ženstvinami a skládali o něm hanlivé písně i rozššřowali mezi lidem nářklivé o něm spisy. Ale wšechno to přišsedši Janowi w známost, nezarmoutilo nepřekonaného ducha jeho, anobrž podle wzoru Božského Spasitele modlil se za protivníky řka: „Odpusť jim Pane, odpusť neboť newědí, co čini!“ Mezi tím neustáwal nikdy u wykonávání úřadu kazatelského a na útržky protivní-

kůw odpowídal ráznými spisy. A byl také do wnitřních Čech nebyl wníknul, přece dle svědectwí swého soudruha Jana Talentatského přiwedl k jednotě Církwe římské nazpět asi šestnáct tisíc Husitůw w Čechách.“

Úwaha.

Rozjímajíce tyto věci bezděky zpomináme si na slova bohomyslného Tomáše ze Štitného a wzdyháme: „Kéž by si tehdaž Čechové byli powšimli spisů swého nejwšetečnějšího mudrce Tomáše ze Štitného, kterýž asi 60 let před tím žil! Kéž by byli uwážili, jak on, ozdoba národu Českého, o swaté Církwi smýšlel a jeho smýšlení swým ředidlem a wůdcem byli učinili.“ Pravil pak mudrc tento při wykládání dwanáctera článku wíry (str. 15. kn. I. dle wydání p. Erbenowa): „Když seznáš to wšse popsaní wíry, hled aby's žádné věci ze wšsich protiwen nebyl. Nerozumíš-li něčemu, otaž se moudřejších, a dokudž tě nenaučí, wezdy rci sobě na mysl: Ač já tomu nerozumím, wšak moji představení církewní tomu rozumějí a jakž oni rozumějí, tak já wěřím; a to wím, že wšsemu tomu mám wěřiti, což jest Církwí swatou potvrzeno, aby má wíra celá byla. — A mám wěřiti pevně, abych se nedal odhroziti, w Boha doufaje, ale ne sám w sebe, by mi bylo i život dáti: ani se kterými dal dary swěsti, byš by přišel i antikrist.

Nebo kdož wiry křesťanské celé, neporussené, věrně a pevně věřiti nebude, také spasen býti nebude moci.“ Tak Tomáš ze Stitného. To rozjímajícím a na tvrdšíjích odpor Čechům tehdejších proti Církvi si připomínajícím chce se nám bolestně zaupěti:

Zaplať Moravičko,
Klidná holubičko,
Tvá je sestra milá
Druhdy uslechtilá,
Zaslepená zlosti,
Plná nemolnosti
Od tebe se trhá,
Zenem opovrhá.

„Odpust sestro Čechii!
Slzy winu obmyji,
Tebe že se svustila,
Kapistrána nectila.
Bůh mne za to navštívil,
On mi blůd můj zosklivil.
Již nás opět, sestro má,
Wira poji společná.“

§. 32. Jan píse z Chebu magistrátu Znojemskému.

Čas, jenž po kázání Janowi zbýval, vynaložen od něho na modlení, na návštěvu nemocných, na psaní rozličných odpovědí, jež mu na věřící i na nevěřící vyhotovovati bylo, a které, jakž jsme na listech Rokycanowi zaslanych pozorovali, nejenom mnoho času, nýbrž i neunavné pilnosti a vytrvalosti vy-

máhaly. Mimo dlouhý list na Rokycanu, z něhož jsme značnou část v paragrafě 30. podali, vyhotovil Jan v Chebu také list na magistrát Znojemský, kterýžto list již proto důležitý jest, že opětně potvrzuje, co Kapistrán v posledním psaní na Rokycanu byl vyslovil, že totiž zaputilí kalissnici pod řízením Rokycanovým násilné přepadnutí moravských katolíkův osnawali. Nebo Znojemští dali Kapistránovi, jak jeho psaní dosvědčuje, zprávu o výhrůžkách rozpuštěných kalissníkův jakož o přiblížení se Uherské moci válečné, kterouž ke své ochraně tu hranicím Moravským byli povolali. V odpovědi Znojemským dané wděčně zpomíná Kapistrán laskavosti jejich a dává jim zprávu, že Rokycana do Chebu k hádce nepřissel vyjádřiv se, že mezi nepřátely své nepůjde. Dále jim vypravuje, že kardinál „Swatopetrský k otcům“ chtěl s pány Českými v Chebu slawiti sněm pod tou výminkou, aby se výroku jeho co vyslanec apoštolského podrobili, čehož oni prý učiniti odepřeli. Přes to vslecko, že přece se v Baraitě nedaleko Cech slawný sbor sešel, kde wznessená knížata jako wévoda Baworský Ludwif, pak markrabata Braniborští Jan a Albert a mnozí urození pánové shromážděni byli. Tu že uzavřeno, aby se čtvertou neděli v postě s českými pány slawil sněm, jestliže by tito návrh takový přijmouti chtěli, a vyslanec apoštolský k tomu svolil, na jehožto odpověď, jakož i na odpověď Salského wévody Bedřicha staršího že Kapistrán každodenně tou-

žebně čeká, nebo že by rád ve městě jeho „Mostě“ žádal. Pať wyprawuje jak Čechové jemu spílají a utrhají, podivné skutky Boží, které se na nemocných dějí, ďáblowi připisují, a rozšířování se pověstí o nich zabrániti usilují, kterak ale papež sám Mikuláš V. jeho nauku zvláštní bullou potvrdil, kterou jim prý pan Beneš z Bozkovic podkomoří markrabství Moravského, slovem jeho na wíru katolickou obrácený, w opisu sdělí, poněwadž jí jemu k tomuto účelu zaslal. Posléze jim dodává srdce, aby se wyhrůžek českých Husitů nebáli, nebo pro tu případnost, žeby Husité čeští do Moravy wálečně wtrhli, přislíbil prý správce země Uherské Moravanům katolickým swou pomoc. Než slyšme vlastní slova Rapištránova: *)

„Wysoce wáženým a wýtečným páni, panu purgmistrovi a konšelům města Znojma, swým welectihodným pániům dobrodincům.

Wysoce wážení a wýteční pánowé, welectihodní páni dobrodinci! Cíně se Wám slusně a pokorně poručena a ochotnou službu swou wzkazuje přeji Wám na Bohu milosti spasné a wěčného poklidu w Pánu.

Jať welice spolu citím bolest Wasseho zármutku, toho doswědčnje nesmírná a abych prawdiwěji mluwil nemýslowná milostnost lásky, kterouž k Wám ke wssechněm lnu; toho do-

*) Z tento list je starého rukopisu uniwersitné biblioteky Olomucké (Ms. g. 16.) wyčerpál a přeložil na jazyk náš prof. Matěj Procházka.

swědčuje sám Bůh, jenž skoumá srdce wšech. Nebo že jsem po swém do Chebu přibylí Wassim Wýtečností nicého nepsal, stalo se jediné proto, že se buď málo neb nic psání hodného nenamítalo. Wezdy wšak nemalou jsem se nádeji tožil, že, staň se co staň, přece něco znamenitého a sdělení hodného se udáti musí. Co se stalo, oznámil jsem pánu Benessowi, od něhož jste se wšeho dowěděti mohli.

Když jsme z Krumlowa českého se ode-
bírali, poslal jsem zase wyžývajicí listy jak
Kotlycanowi a wšem pánům českým, tak i ně-
sslanům Pražským, aby Kotlycanu pobídlí k cesto-
wání do Chebu. On wšak strachem bezdůwod-
ným pojatý neodwázil se přijíti, nýbrž odepřel
toho naprosto řka: že tu swým nepřátelům ne-
půjde. Mimo to co swrchovaný arcikacír a
syn nepravosti i zátraty posskorněnými ústy
swými w listě mně zaslaném wšechny katolíky po-
činaje od nejwyššího papeže a podobýkaje wše-
chny preláty swaté Církwe, krále a knížata a wše-
chny, kteříž jmeno katolické sobě přikládají, zatra-
cuje, kaceřuje a swými nepřátely je nazývá.

Nejdůstojnější pan kardinal „Swatopetrský
k okowům“ chtěl pod tou wýminkou s Čechy
slawiti sněm, aby přislíbili, že wyroku a ro-
sudku jeho, co wyslance apostolského se pod-
dají. Oni wšak toho nikterak učiniti nechťeli
co lidé, kteří žádného pána nad sebou uznati
nechtějí a přilissnou swobodu milují. Wšak
jsem se přece sessel s Jeho Oswíceností Rud-
wíkem Baworským a s ošwícenými markrabaty

Braniborskými Janem a Albertem v Baraitě, jakož i s mnohými pány tam shromážděnými. Mimo jiné vyjednávane věci uzavřeli jsme také s Čechy ve čtvrtou neděli postní slawiti přátelský sněm, pod tou výminkou že bychom od pana vyslance (apostolského) obdrželi odpověď, a žeby Čechové k tomu svolili. Odpověď tu každou hodinu očekávám, a jak brzy ji obdržím, hned po prvním poslu, který se mi namítne, Vás o tom zpravím.

Každodenně očekávám také odpověď od Jeho Osvícenosti wévody Saského Bedřicha staršího, zdali se mu zalíbí, bych v jeho městě, v tak řečeném Mostě, hlásal ewangelium. Přijmou-li Čechové to nabídnutí, milerád se tam odeberu, aby ti, jenž dřímají, že sna smrti probuzeni byli. Pakli toho ale odeprou, nemim cobych činiti měl, leč že bych čekal na odpověď páně vyslancowu. I zaměřím tam trošky, tam se Swrchowanému na výsosti zalíbí. Čechové prý se náramně poděšili a říkají, že prý se jazyka onoho mnicha bratra Jana z Kapistrý více bojí, nežli kdyby třicet tisíc jezdcůw proti nim wyslalo. Jak veřejná o tom pověst jde, dali v Praze ohlásiti příkaz, aby nikdo o mně se neopovážil mluwiti ani dobrého ani zlého. To věztež, aby jste se nemátli opačnými pověstmi a gláště aby se zahladila pověst, jakoby podivné skutky Boží, které se každodenně dějí, mocí dábelskou se dály, jakž onino říkají.

Nepochybujtež ale, že fond Boží jim blížeji jest nežli se domnívají. Twardosť jest proti

ostnu se zpěčowati. Byť také probléwal, přece jich nemine; neboť rychle dolehne na ně hněw Boží. Zlí neumějí mluwiti leč zlého. Žeť pak hanlivé písně o Wás zpíwají, toho pranic nedbejte uwažujíce, že westtero křesťanstwo je kacíři nazýwá, a že imenowitě náměstek Chri- stůw Jeho Swatost Mikuláš V. nedáwno w bulle olowem operwněné a mně z wlastního wnuknutí zasláné je pro přijímání pod obojí spůsobou bludaře, powěrce a kacíře jmenuje. Opis bully té poslal jsem wčera panu Beue- fflowi, aby jej Wám, pak Brüanům a Olomu- čanům sdělil.

Moji dwa bratři, kterěz jsem do Řima poslal, ještě se odtud nenawrátili, awšak každo- denně jich očekáwám.

Pročež bych Wýtečnosti Wasse co nej- snažněji w útrobách lásky prosil, aby jste se wýhrůžek jejích nebáli, aniž zemským wěcem před duchowními přednost dáwali, nýbrž wezdy pevně a nepohnutě u wíře katolické a w po- slussenstwi ku swaté materi našši Cirkwi stáli, jakž jste wezdy s chwálou a sláwou swrchowa- nou činíwali, jelikož Wám složena jest koruna spravedlnosti, kterouž dá Wám w onen den Pán ten spravedlivý soudce. Nebo blízko jest Pán, kterýž lid swůj wyswobodí z rukou Farao- nowých, a své wěrné potěšší, kterěz někdy s jeho dopuštěním ode zlých zasmuceui býwají, aby tím šwětlejší wítězosláwy dostli. Nebo co mi o příchodu Uhrůw ku hraniciu Morawy píšete, bylo mi welemilo. Nejuteššencější wšak

mně byla zpráva paně Benessowa o nejžádoucnějších odpovědích Wasseho ze strany města Wasseho, pak Brna, Olomouce, nejdůstojnějšího biskupa Olomuckého na artikuly (články) Cechův. A ježto vznesený pan Jan správce království Uherského mně se nabídnul řka, že kamkoli bych chtěl, se vši mocí svou mně ku pomoci přispěje: tedy psal jsem také Jeho Výsosti v minulých nedávno dnech, snažně jej prose, aby nasse katolické Moravanů pod svou ochranu vzíti a mocným rámenem svým proti nájezdům Cechův hájiti ráčil. Doufám, bylo-li by kdy toho potřeba, že Vám všem ochotně ku pomoci přispěje.

Zavíraje pak psaní své přislubuji Vám co nejupřímněji, že chci na modlitbách Váš zpomínati, a že sebe celého z toho srdce k Vášim službám nabízím, čehož snadně zkusiti můžete, chcete-li mého přispění užiti v nějaké věci, která se Vám příjemná a spasitelná býti zdá.

Zijtež blaze Výtečnosti Wasse s westterým nejkréšťanstvějším městem, jež Kristus na věky ochraňovati račíž.

Z Chebu dne 10. Januara 1452. Rukou velešpíchající Bratrův Menších Obserwantů ponížený sluha ač věrný modlitel bratr Jan z Kapistrny vlastní rukou jsem podepsal. *)

*) Juvat hic addere, quae Amandus Herrmannus in opere saepe citato: „Capistranus triumphans“ de Znoymensi conventu fratrum minorum de Observantia refert dicens (p. 490): „Hic locus in tempore maximorum bellorum fundatus & per-

§. 33. Jan odpovídá Borotinovi z Moudnice.

Hned jak jsme vypisovali blahonosnou činnost svatého Jana v Brně a v Olomouci, připomenuli jsme, že již tenkrát jakýsi Jan Borotin z Moudnice, *) horlivý to přivrženec

fectus est. Inhabitabant tunc temporis Fratres in maximo periculo vitae & rerum: sed confisi in Domino & bona conscientia salvi permanserunt. Receptus est autem per Fratrem Paulum de Moravio, cui satis resistebat Episcopus Olomucensis, Dominus Prothasius, Archidiacono Znoymensi vicem ejus in negotio illo agente, & novum opus nuntiante, fratre vero Paulo contra illum appellante, non praevaluit. Hic Archidiaconus habuit Viennae Germanum Doctorem juris: quem consultum habuit, an contendere deberet contra Fratres in hac causa? Respondit, desine cum Fratribus Minoribus concertare, habent enim graves pedes; ubicunque pedem fixerint & vestigia posuerint, non facile possunt inde evelli.

- *) Moudnice jest město v pěkné otevřené krajině v Rakovníku se slavným zámkem knízat Lobkoviců, ve kterém se převládá knihovna chová s mnohými památkami po nejučenějším Čechu patnáctého století, Bohuslavu Lobkovic z Hasibsteina. V krajině této zdvihá se téměř v stejné vzdálenosti ode třech hlavních řek českých, Vltavy, Labe a Ohře na rovině krásný vzkrochlý vrch Říp s kapličkou svatého Jiří na vrcholu, o kterém pověst praví, že praotec Čech přišel přes tři řeky do země této, na tom vrchu se zastavil, a krásnou krajinou vůkol pohnut, ji svému lidu za obydli vykázal. Viz p. Zapův zeměpis díl. I. str. 174.

a obhájece Rokycanum, Kapistránovi podobný list jako kalíšníci Kroměřížští zaslal, na kterýžto list svatý muž bez odkladu obšírnou a velmi důkladnou odpověď vyhotovil a troji opis její biskupovi Olomuckému odemždal. Opisy však ty téhož osudu došly jako onen proti kalíšníkům Kroměřížským zřízený. Z obšírné odpovědi Kapistránovy Borotínovi dané dovídáme se opětne, že kněží od kalíšníků Kroměřížských zajatí z Hradiště byli a že tito je v Kroměříži u vězení držíce přinucovali, aby odřeknouce se obvyčeje katolického svátost oltární lidu pod obojí způsobou podávali.

Co již se osoby Jana Borotínovy dotýče, vímeť, že mezi přívrženci a obhájci Rokycanovými sobě nejpowěštnějšího jména dobyl, jelikož nejenom ústně nýbrž i písemně proti Kapistránovi sfermował. Co Kapistránovi vytkal, bylo téměř totéž, z čeho i Rokycana ve svých listech svatého věroměsta obviňował. Přičítal mu wšelijaké bludné náhledy, vyčítal mu samochloubu, jakoby se duchem prorockým honosil, odvážil se jej kárati z toho, že prý vážnost sboru Basilejského podrývá, platnost kompaktat popírá, přijímání pod obojí způsobou zatracuje, a na potupu jeho jména nazýwal jej melancholickým (trudomyšlným) mnichem, pokrytcem, wěrolomným powrhováčem swatých sborů, přewracowatelem swatých ewangelií a jiných urážlivých wýrazů užíwal, aby vážnost jeho u lidu zlehčil. Nebo wěděl, wědělť to wšickni obhájci Rokycanowi, že i v Čechách dosti

valná část národu k Církvi katolické upřimně
 lne, a že kdyby se své strany ničeho proti
 Kapistránovi nepodnikli, i ostatní část naslou-
 chajíc jeho slovům, pozorujíc jeho svatý život,
 a s obdivením žirajíc na divotvorné skutky
 jeho, by se kalicha odřekla, a tak celá budova
 nauč jejích během mnohých let pracně wysta-
 vená se rychle sesula.

Opis listu Borotínova zachoval se v bi-
 bliotéce university Olomucké (Ms. 2. VI. 6.)
 a podán také z prastarého rukopisu Grantistán-
 ského konventu v Zamoře od Amada Heř-
 mana ve spise jeho: „Kapistrán vítězoslavný.“
 Avšak poslední opis tento jest méně zprávný.
 Tamtéž se nalézá druhá odpověď Kapistránova
 později Borotínovi zasláná. První přeobšširná
 odpověď, kterouž Jan ještě v Olomouci roku
 1451 vyhotovil, a kterouž i zde hned podáme,
 zachována v témže rukopisu universitní biblio-
 teky Olomucké, ve kterém list Borotínův čísti
 lze. Toliko zamírka odpovědi té schází.

Neminíme ale list ten celý podati lasta-
 věmu čtenářstvu, jelikož se v něm příliš mnoho
 opakuje, co již ve dřívějšších listech Kapistrá-
 nových povědino. Anž se kdo takovému opa-
 kování diviti bude, uvaží-li, že se hádka po
 každé o jeden a tentýž předmět — totiž o při-
 jímání pod obojí způsobou — točila. Toliko
 vysvětlující dekret sboru Basilejského o též
 věci, kterýž v posledním listu Kapistránovu
 na Rokycanu jen kusatě podán, ve dlouhé od-
 povědi Janově Borotínovi dané podle úplného

obsahu se uvádí. Mimo to mnohem obšírněji a důkladněji se pojednává o přijímání pod obojí způsobou, a posléze se dotazuje, že Cirkvi mnoho od Christa žustaweno, aby to zevrubněji určila, zřídila a pro život wýkonný uspořádala. Pomíjejíce wše, co dříve již uvedeno, podáme zde z obšírné odpovědi té aspoň některé zlomky.

Úvod.

Bratr Jan Kapištrán z řádu Menších nejmenší a nehodný přeje s duchem spasným milost swětla wěčného.

Usnešl jsem se s udatnými bojovníky na tom, že podle síly mně shůry propůjčené chci w ponížené a nábožné poslušnosti k jedinému Bohu a Pánu nassemu Ježíši Christu i jeho jedinému nejwyššímu náměstku papeži, pak postupem času jak pod cirkewními tak pod swětšými knížaty bojowati, aby wážná jich jednání směřowala k obhájení pravé spravedlnosti, jež ode wšech smrtelníků se konati má, tak aby co nítuplé owoce swých dobrých prací a skutků dosáhli neuwadlé koruny sláwy wěčné, ku které se nésti mají wšechny myslí, rozumové práce a snahy křesťanůw, aby když se před soudnou stolicí soudce Ježíše Christa budou musit dostawiti, šťastně a wesele se spravedlivými a požehnanými dostli wítězosláwy králowstwi wěčného a radostí blažených, an zatím nespravedliví a zlostníci s hrůzou Pána nasseho Ježíše Christa kletbou rychle do muč pekelných sestu-

powati budou s padlými duchy ďábelstými, jímžto v pomíjejícím životě tomto raději poslušně sloužili, nežli nejdobrotivějšímú Pánu našemu Ježíšú Christu.

Prosím tě tedy snažně a zapřísáhám pro twou a tvojich stoupenců spásu věčnou, aby's ty věci uvážil, Boha vezdy před očima měl a co přítel prawdy a Božské spravedlnosti prawdu skutečně miloval a spravedlnost ctíl. Prawím ty věci tobě co neznámý neznámému z powinné lásky k Bohu a k bližnímu, jižto se vši pilností zachováwati máme. Rozdílné jsou jednotlivců wýmysly a rozličné jich tužby, i bludné mnohých domněnky, jakož jasně vyswítá z wýpowědi starých mudrců, z nichžto jedni twrdili, že blahoslawenství člověka záleží v síle ducha t. j. we metodussnosti, jini že v poznání prawdy a cnosti, a opět jini že v tělesné rozkossi. Prawí wšak katolici a swatí doktorowé vším právem uči, že prawá blaženost záleží v dokonalém sobě nashromáždění wšech dober a předewším v nejprawdivějším poznání nejwýššího dobra (Boha), jakož i v nejšťastnějším jeho dosažení a nejdokonalejším jeho požívání. A tak blažen lid ten, jehož slawným wlastnictwím a neskončeným jakož i neocenitelným a věčným pokladem jest sám Hospodin. Tato wšak časná dobra mají se od prawých křesťanů jenom co pomocná, nám nikoli podstatná, nýbrž toliko náhodná, pomíjející a nestála považowati. Prawé pak bohatství jest to, které nás na cnosti bohatými činí,

Božskýmí milostní pomýšuje, duchowními dary ozdobuje, dobrodiními Božskýmí vykrasluje, nás pomýnásí a posléze dvojího roucha slávu propůjčuje, ducha totiž i těla všech wyvolených, ku kterým šťastně připočtenu býti jak sobě tak i tobě přejí.

Byl jsem nedávno nemálo rozčilen zprávami vážných měšťanů Olomuckých, kteříž tvrdí, že jsi mně zvláštním poslem wysse spomenuté psaní zaslal, jehož obsah zřejmě dosvědčuje, zdali původce jeho křesťan, zdali člověk rozumný, zdali osoba skromná, zdali obezřetná ve mluvě, zdali jakou do sebe poctivost má. Nebo na začátku zdá se hadím spůsobem lichotiti a pochlebowati, pak ale vyhruluje jed, jež v srdci utrhávala. Já pak ač nehoden a beze všech zásluh, přece však poslanec a komisař apostolský jakož i všeobecný wysšetřowatel kacířské nepravosti přišed w tyto kraje, to co jest pravdivého, katolického, spasného a co swatoswatá Církew římská přes čtrnácte století učila, kázala a zachovávala, učím, za pravdu mám, zachováвам a hlásám, že weškeren lid křesťansko-katolický to zachováwati má. Zdali však ti, kteříž proti mé nejpřesnějšší nauce hulákati se odvažují, také jakou úctu swatoswaté římské Církwi, Stolicí apostolské a Jeho Swatosti papeži prokázati se uračují, toho nejzřejměji jejíh písmu dokazuji. Nebo jak di Pán u sw. Matouffe (10, 40.): „Kdož mäs přijímá, mne přijímá: a kdo mne přijímá, přijímá toho, kterýž mne poslal.“ A u Luk. (10,

16.): „Kdo vás slyší, mne slyší: a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá: kdož pak mnou pohrdá, pohrdá tím, kdož mne poslal.“ To pak řekl Pán dvanácti učedníkům svým, když je tu bláslání slova Božího vyslal. Onino ale utrhači moji proukazují papeži a svatostvaté římské a všeobecné Cirkvi pod nejvyšší hlavou Mikulášem V. takovou úctu, jaká bohužel z písem jejich vysvitá.

I. Díl.

Obviňuješ mne onen Jan Borotin, že prý já vši bázně Boží prost co trdomyslný ssilenec jižlímými slovy a činy Čechy a Moravu zraňuji a zraňovati nepřestávám, jakoby myslil, že westlerá země česká a celá Morava jeho záslužné poslušnosti swrhly a proti svatostvaté Cirkvi odboj vedly, ježto přece pomocí milosti Boží walná část w obojích zemích od zkázy zachráněná w poslušné úctě ku pravdě katolické setrwává. Utrhač onen dokládá také, že prý jsem kázal a twrdil, že všickni, kteříž přijímají neb přijímali pod obojí spůsobou, zatraceni jsou aneb zatraceni budou. Tato však jeho všeobecná průpowěd, kterouž prý já jsem proneš, jest docela lichá, lživá a nikdy nebyla ode mne takto pronešena. Prawil jsem a pravím, že záslužno, katolicko a potřebno jest wěřiti pewně a zachowávati, cokoliv wěři, blásá, učí a zachowává svatostvatá, všeobecná Cirkew římská, a že všickni, kteříž o swátosti těla a trwe Pána nasseho Ježíše Christa, aneb

o křesťu čili o zpovědi, manželství a jiných svátostech jinak smýšleti a učiti se neoslibují, nežli svatohatá Cirkew římská káže a zachovává, jakož vůbec všickni kacíři z Cirkwe wyobcowáni jsou. Pravil jsem a pravím se sv. Augustinem: „Co nejpewněji věř a nikterak nepochybuj, že všickni kacíři a rozkolníci s ďáblem a s anděly jeho ohně věčného účastni budou, leč by před koncem života zase jednotě katolické Cirkwe přivtělení byli.“ Pravil jsem a pravím s týmhle svatým Augustinem: „Kdožkoli se nedrží jednoty Cirkwe katolické, tomu ani křest, ani almužna jakkoli hojná, ani smrt pro jméno Christowo podstoupená ku spasení prospěti nemůže.“ Nikdo také nemá pochybovati, že katolická Cirkew písmu svatému zdavěji rozumí a je přesněji pochopila a vyložila nežli všickni kacíři, o kterých mimo to známo, že hned od časů apóstolů byli zaháněni a že všickni kteřížkoli od jednoty římské Cirkwe se odloučili, bídně zahynuli. Proto také svatý Jeronym při slovích: „Tobě dám klíč království nebeského“ řekl: „Kdožkoli od jednoty víry a spělku svatého Petra apóstola jakýmžkoli způsobem se odrůzní, tací ani ode svých hříchův rozřešení býti, ani v bránu ráje vstoupiti nemohou, alebrž ve zlázu pekluou smrženi budou.“

Kdyby Husité nebezpečnosti toto pilně rozjímalí, snad by od svých bludů upustili, a rozvážili také, jaké nešťastné množství lidí věrného a druhdy tak milého království Českého

svým podvodem a klamem, svými svobodami a bludy od jednoty Církve odrůznili, a v propast pekelnou uvrhli a uvrhnouti ušlují. Kterážto (protivníci pravdy) až podnes tvrdošijně ve bludech trvajíce a držým, nestydatým čelem zlé k zlému přidávající tak slavné království k záhubnému rozkolnictví a tu přemnohým kacířstvím swedli a pod rouškou pobožnosti až podnes mnohé offemetně swádějí, dělajíce se jakoby zákonu Božímu lépe rozuměli nežli wšickni prawoměřící křesťané, lépe než ti, které Církve za swaté wyhlásila. I chtějí porušeným a zatratitelným rozumem svým wšechny ostatní poučowati a we své bludy zaplésti, co se owšem nikdy nestane, a čeho samá Božská prawda Ježíš Christus nikdy nepřipustí, jelikož byl toto přislíbil Petrowi a jeho spoluapostolům: „*Uj satan požádal wás, aby wás tříbil jako pšenici: ale jáť jsem profíl za tebe, aby nezhyuula wíra twá, a ty někdy obrátě se, potvruzuj bratři svým (Luk. 22, 31. 32.)*“ Neboť toto podle nasseho naznání nebylo jediné Petrowi pro jeho osobu a pro jeho čas řečeno, nýbrž také pro wšechny jeho nástupce we swaté Církwi římské. Proto Pán (Mat. 28.) po swém wzkříšení a před svým nanebewstoupením apostolům řekl: „*Dána jest mi wšeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce učte wšeccky národy, křtíce je we jmenu Otce, i Syna, i Ducha swatého, učíce je zachowáwati wšeccko, což jsem koli přikázal wám: A aj já s wámi jsem po wšeccky dny, až do skonání swěta.*“

Ježto tedy Kristus vždycky s Církví byl: bylo mu vždy a bude mu neustále možno svá tajemství vyjevovati svým věřícím, kteří společně v poslušenství k nástupcům svatého Petra žijí, jakož byl také Petrovi a ostatním apoštolům v poslední své rozmluvě pověděl řka (Jan. 16, 12. 13.): „Ještě mnoho vám mluvíti mám: ale nemůžete snést nyní. Ale kdýž přijde ten Duch pravdy, naučí vás všecky věci pravdy.“ Duch pravdy tedy, kterýž jest Duch samého Pána našeho Ježíše Krista, postupem času vyjevil svatým svědkům všechnen řád při posluhování svátostmi, jakový řád až podnes svatá římská Církve káže, učí a zachovává, jak dříve papež Innocenc: „Nalezáme, že evangelisté mnoho z řečí a ze skutků Páně mlčením pominuli, o čem se výslovně čte, že toho Apoštolové buď slovem neb skutkem doplňovali. Sv. Pavel ve Skutcích Apoštolských (20, 35.) takto praví: „Chciť aby jste pamatovali na slovo Pána našeho Ježíše,“ kterýž řekl: „Blahoslavenější jest dáti, nežli bráti.“ Toho nikdo ze čtyř evangelistův nezaznamenal. Tolikéž uikdo z nich nemyslel, co sv. Pavel o Christu píše v I. list. ke Kor. (15, 6. — 8.): „Potom vidín jest více než od pěti set bratrů (věřících) spolu: z nichžto mnozí ještě žijí jsou až dosavad, a někteří již zesnuli. Potom vidín jest od Jakuba, potom ode všech apoštolů. Nejposléze pak ze všech, jakožto nedochůdčete vidín jest i ode mne.“ Proto dříve při tom glosa čili vysvětlivka:

„Mnohé věci zajiště zachovává Církve, kteréž od apoštolův ji nebyly odemzdány, které však přece dlouhou zvyklostí schválené nemennší do sebe autority (zákonitě vážnosti) mají, nežli kdyby od samých apoštolův ji byli odemzdány byly.“ — Podobně di sv. Augustin podle Basílie: „Některé z řádů církevních došly nás buď z písem neb z ústního podání apoštolského a byly strze jejich nástupce ve službě Církvevní potvrzeny, jiné však drahně času vykonávané potvrdil mohutný zvyk, jímžto stejnou úctu a vážnost zbožnou vzdávati přísluší.“ A zase: „Které pak písmo, abychom odtud začali, učilo věřící se znamením spásnosného kříže poznamenávati? Které písmo doporučilo trojnásobný kříž a dobře uspořádaná slova dlouhé modlitby neb konsekrace nad chlebem a kalichem? Zehnáme studnici křestu, přidáváme olej pomazání, mažeme třikráte olejem křestěnce, učíme je odřící se satanásse i andělům jeho. Tyto a jiné podobné věci, jichž nemalý jest počet, byly jen tísse a tajně odemzdány jinými a od otcův způsobem církevním, s úctou a pilností ve službách Božích více v tichosti zachovávány nežli písemně uveřejňovány.“ A tentýž Augustin píše knězi Rasulanovi o řádech církevních řka: „Chválíme zvyk, o kterémž víme, že nic proti víře katolické závadného do sebe nechová. U věcech, ve kterých písmo svaté nic jistého neustanovuje, platí zvyk lidu Božího a řády čili ustanovení předků co zákon. A jako přestupníci zákonů

Božských, tak i povrhovači obyčejů církevních mají kroceni býti.“ Slova ta buďtež pilně uvažována a rozjímana. Ježto pak první písma svatého autoritou dokázati nelze, žeby lid světský příkazem Božím zavázán byl pod obojí způsobou přijímati, a podle všeobecného podání starších sněmů a papežův katolická Církve po celém světě ten prastarý, chvaluh, všeho nebezpečí a zlého užívání proslých zvyk během tolika let zachovávala, že totiž laikové pod jednou způsobou přijímati mají: tedy se dostatečně poznává, že to nerozumná a hrozná opovážlivost, chtít opak toho tvrditi a činiti.

Wyčítá mně také živě přítel můj, jako bych byl řekl: „Budete-li jísti tělo Syna Božího a píti jeho krve, budete odsouzeni,“ a tímto způsobem že prý co antichrist tvrdím opak toho, co řekl Kristus. To však jest holá lež; nebo takto jsem nikdy se nemyhádril. Ale dokázal jsem, který jest pravý smysl slova Páně. — — Pravil jsem také a naponímal se svatým Augustinem: „Jako chléb Páně, ježž jste přijali, jeden jest (celek z mnohých zrnek) tak i my buďte jedno, zachovávající jednu víru, jednu nádej a vespolečnou lásku. Kacíři kdýž jej přijímají, přijímají svědectví proti sobě, protože chléb ten značí jednotu, oni však myhledávají různění.“

Tato zlatá slova uvažte i Vy, přátelé moji, usmyslete sobě, zpomeňte na dny starodávné, kde Čechové ještě tak pobožni byli, mějte na paměti léta věčná a nechtějte pohrdati

nejšťadším mlékem milostné matere naší a společnosti tolika svatých v Christu; nechtějte se nás vzdalovati, nechtějte od nás se odlučovati, alebrž s námi se opět sjednojte, s námi do jednoho těla zase zastípeni buďte, „aby jste“ podle apostola k Efeským (3, 17. — 21.) „v lásce vkořeněni a založeni jsouce, mohli pochopiti se všemi svatými, která jest šířkost, a dlouhost, a výsokost a hlubokost, a aby jste také mohli poznati všecku známost přemýšlující lásku Christovu, aby jste naplněni byli ve všelíku plnosti Boží. Tomu pak, kterýž mocen jest všechno učiniti mnohem hojněji než prosíme, neb rozumíme, podle moci, kteráž působí v nás: Tomu pravím budiž sláva v Církvi svaté a v Christu Ježíši po všechny věky na věky věkův. Amen.

Tyto věci já kážu, k těm já prosením a zapřísaháním nabízím, ty radím. Přijměte tedy, libo-li Vám, s láskou ostatní nektar (nápoj božský), pokrm andělův, odměnu blažených, a „nechtějte záviděti zlostníkům (žalm. 36.); neboť kteří zle činí, vyhlazeni budou, spravedlivé však povýší Hospodin.“

II. Díl.

Říkají mimo to přátelé naši, žeby prý podle mého kázání a podle mé nauky i samá prvotná Církve, která pod obojí způsobou podávala, a všelíka země česká i celé Řecko v klatbu upadly. Tuto však podmíněnou průpověď nikdy jsem neproněs aniž kdy pronesti

minim. Daleko jsem toho říci, že prvotná Církve proto v klatbu byla upadla. Nebo prvotná Církve co do katolíkův vezdy byla s Christem sjednocena a k ničemu jinému nesměřovala, leč učit a kázati, že Ježíš Kristus pravý Syn Boží, pravý Bůh a pravý člověk, nejslavnější panny syn z Ducha sv. počatý a bez ujmy panenství z panny narozený, posléze že umučen, ukřižován umřel a pohřben jest a třetího dne z mrtvých vstal, pak dne čtyřicátého na nebe vstoupil a desátého dne po svém nanebevstoupení Ducha swatého svým apóstolům seslal a že přijde soudit živých i mrtvých. A když tyto a jiné podobné věci k vůle a ku spáse náležitě kázali a mnoho protivníků měli: bylo jich počtem málo a hotovili se ustavičně k smrti. A protož kteří se obrátili hotovi jsouce pro zachování pravdy umříti, tážali se Petra a ostatních apóstolův dojati jsouce slovem pravdy: „Což učiníme muži bratři?“ Tedy Petr řekl k nim: „Pokání činite a pokřtiti se jedentakdyž z vás ve jménu Ježíše Christa na odpustění hříchů vašich: a přijmete dar Ducha swatého. Jinými také slovy mnohými svědčil a napomínal jich řka: Zbavte se (oddělte se od) pokolení tohoto zlého (převráceného, zamilého t. j. obecných židů.)“ Tedy ti kteříž ochotně přijali řeč (napomínání) jeho, pokřtění jsou: a připojilo se k nim v ten den dussí okolo tři tisíců. Z trvali, v učení apóstolském, a v zdílnosti lámání chleba, a na modlitbách. — (Skutk. apóstl. 2.)“

Widěti zjewně, že se praví: „Trwali w zdičnosti lámání chleba“ a nikoli se nepraví, že trwali w pití z kalicha.

Dokládá také Lukáš w téže kapitole: „Wssični také, kteříž věřili, byli pospolu a měli wssěcky věci obecné. Wládařstwi a statky prodávali a dělili je (sfrze aposstoln) mezi wssěcky, jakž tomu potřebí bylo. A na každý den trwajíce jednomyslně w chrámě, a lámajíce po domích chléb, přijimali pokrm s weselím a sprostností srdce, chwálíce Boha a milost majíce u wssěho lidu. Pán pak k tomu rozmnožowal na každý den ty, kteří by spaseni byli.“ — Uwážení hodná jsou slova: „Na každý den trwajíce w chrámě a lámajíce po domích chléb“ t. j. chléb konsektowaný (uśwátostněný), jak slušně tomu wyrozumívají učitelové písma. Nestává se tam žádná zmínka o kalichu, nýbrž mluví se toliko o chlebu. Pozoru hodné jest také slovo: „po domích;“ nebo neodwážili se chléb ten lámati w chrámě, nýbrž semo tamo se ukrýwajíce po domích wykonávali služby Boží a přísluhowali we sprostnosti srdce bez ozdoby, bez slawnosti, bez hodiněk církewních. Nepřísluhowáno tedy swátostmi tehdaž we slawných ornátech, protože ani čas toho nepřipouštěl, aniž to radno nebylo. Bylatě prwotná Církew co útlá bylinka, ježto synagoga židuw z bezbožné zářivosti katolíky pronásledowala, jim úklady strojila, je stínala, kamenowala a jinak usmrcovala. Spolu pak s druhé strany wywstával posetilý lid pohanský proti těm, kteří

jméno Pána nasseho Ježíše Christa wzýwali a kázali; sdíral z nich kúži, utlačoval, stínal, zarduffoval, zasslapával je. W takových a w tak mnohých nebezpečnostích postaweni jsouce, měli každodenně smrt před očima a připravovali se k bojům nebeskými zbraněmi, zpovídáním totiž, přijímáním, modlením a jiným posilňujícím cwičením nábožným, chtěce co swatí wšem býti k užítku a žádnému ke škodě a raději pokorně poslouchati než pyšně jiným předklowati. A pakli se některému dowolilo pod obojí přijímati způsobou, přece se nikde nenalézá ani příkaz Páně, ani naporučení apostolůw, aby lid přijímal pod obojí způsobou a žeby toho ku spasení potřebí bylo. Dowolowalo se to tedy spasitelně, ale nikdy se to nepřikazowalo, aniž bylo za příkaz pokládáno, přijímati pod jednou čili pode dvěma způsobama, přijímati každodenně jednou, čili jednou za týden, jednou w roce neb w jiných rozdílných časech.

Urcowání toho wssého tedy zústaweno swatowatě wsseobecné Církwi, nástupcům Petrovým čili papežům a swatým sněmům, jimžto přináleželo wssedchny pochybnosti s měrohodností swrchowanou odstraniti. Za onoho času tedy, když prwotná Církew obřady při udělowání swátosti ještě dokonale neuspořádala aniž o potřebowání ornátů něčeho ustanowila, jednali dobře a spasitelně i ti, kteříž pod obojí, i ti, kteříž pod jednou způsobou we stawu milosti přijímali, nejinač nežli ti, kteříž pouhou ne-

svěcenou vodou křtili a pokřtěni byli. Když pak se Svrchovanému na výsostech zalíbilo, po obrácení pohanův ku pravdě Christově službou svatého Sylvestra svatou Církvi bojující rozšířiti a zvelebiti s pomocí, přízní a ochranou císaře Konstantina, slušná bylo a potřebno, aby svatá Církvi katolická podle wnnutí Božího obřady při udělování svátosti, upotřebení ornátův a jiných zvykův docela uspořádala. A protož vyřkla určitě, že toliko kněží mši svatou sloužící povinni jsou pod obojí přijímati způsobou. Fabian papež pak nařídil, aby laikové jestliže ne častěji, aspoň třikráte w roce přijímali, lečby někomu nějaký větší zločin w tom překážel, totiž o welik noci, o letnicích a o wanocích. Goter papež přidal, aby všickni věřící přijímali na zelený čtvrtek. Na sněmu Agatenském vyřknuto také: kteřížkoli by nepřijímali o třech hlavních svátích právě dotčených, že za katolíky pochládáni býti nemají. Posléze když laikové postupem času se ku přijímání těla Páně nedbale připravovali, uvedeno to až na nejmenší počet. Nařizeno totiž, aby se aspoň w čas welikonoční přijímalo, protože předchází čas přípravy čtyřicetidnové, jak dí sv. Bonaventura.

Tak tedy podle nařízení svaté římské Církve poručil papež Inocenc III. na sněmu všeobecném (r. 1215), aby každý věřící obojího pohlaví, kterýž dosáhl let rozumných, ze všech svých těžkých hříchů aspoň jednou w roce se wlastnímu knězi věrně wyzpovídal a uložené

pořání všemožně vyplniti usiloval, přijímaje s úctou podivuhodnou svátost oltářní v čas velikonoční, leč by mu podle rady vlastního kněze z nějaké rozumné příčiny bylo se od přijímání zdržovati. Svatá a neposkvrněná dobrá máti Církve uvážila ohavnosti, zneužívání a nebezpečensství, které podle zpráv přemnohých mužů se při laickým přijímání pod obojí způsobou byly udály, že totiž buď pacholata neb dělátká kterákoli a mnozí nemocní k dávení náchylní krev Páně zvraceli, anebo že mousati mužové do kalicha své mousy namáčeli a že krev Páně se jim po vláscích brady lila a že neuctivě a nestydatě ji přijímali. Pročež za hodné, slušné, spasné a v pravdě katolické uznala, aby laikové let rozumných došedše od kalicha se zdržovali, a jednou aspoň v roce, totiž v čas velikonoční ku svatému přijímání svátosti oltářní pod jednou způsobou se náležitě připravovali.

A tento obyčej svaté všeobecné Církve pod poslušností římského papeže i v následujících časech po mnohá století chvalně zachovávaný má se také nyní co zákon spasitelný považovati. Nebo kdo pod jednou způsobou přijímá, celého slavného Christa přijímá, jestliže katolicky, spravedlivě a nábožně žije a právě trácí v jednotě, svornosti a v lásce vešteré všeobecné Církve rytěrující, jediného to tajemného těla Christova a celého věrného křesťanstva. Celistvého přijímá oslaveného Christa pod jednou způsobou, díím já, protože po

vzkříšení nikdy jeho oslavené tělo nebylo bez oslavené kůže, ani kůže byla bez těla, ani tělo bez duše, ani duše bez těla, ani duše ani tělo bez Božství.

Dobře praví o té věci nepřekonatelný doktor písmá Alexander Halestý (+ 1245): „Dvoji veliké nebezpečí mohlo a může se udáti při laickým přijímání pod obojí způsobou. Jedno totiž jest vyliti kůže, o čemž výše mluveno, a druhé jest nebezpečí pochybování, které se by snadno myslím věřících namanovalo, kdyby se jim svátost oltářní vždycky pod obojí způsobou podávala. Nebo napadalo by jim, že snad není Kristus celistvý pod každou způsobou, jak se skutečně mnohým kacířům událo.“ Tentýž doktor vypravuje jakýsi příběh o několika řeholnících, kteří nejspíše kněžskými snažně žádali, aby se jim svátost pod obojí způsobou podávala. Kněz sloužící mši svatou rovněž tak snažně prosil Boha, by takové pokřesnění od nich odvrátil. Když pak po konsekraci až k lámání hostie přišel, ať tu spatřil ana celá dušnost patený se naplnila kůží. Nad čímž nejenom užasnul kněz sloužící nýbrž i přistojící, kteříž totéž viděli. Když pak kněz ten zase díly hostie spojil, vsslechua krev v hostii opět vssla a hostie v podobě dřívější zůstala. A tak onino řeholníci tím pokřesnění svého oproštěni jsouce za odpustění svého nezbedného žádání prosili a pevně věřili, že pod každou způsobou, chleba i vína se celistvý Kristus přijímá od těch, kteří ve stavu milosti podle obyčeje svatosvaté

římské Církve pod jednou toliko způsobou přijímají. Tomu učí všichni doktorové katoličtí jako sv. Bonaventura, ctihodný Richard, Jan Skotský a veškerá věrná katoličtá Církve.

Uvádějí také přátelé moji co své soudruhy Řeky neuvažující, že tito (nesjednocení s římskou Církví) ve mnohých bludech vězí a že na ně se odvolávati tolik jest jako ještě více se zaplétati. Avšak i u Řekův popatříme-li na ně dobře, se nemocným pod jednou toliko způsobou podává. Neboť na zelený čtvrtek konsekrují chléb Páně a pohřizují ho ve svátost krmě a takového chléb Páně uschovávají pro nějakou dobu roka co posilu těžce nemocných a kdžž toho třeba, podávají částku chléba toho s vínem neposvěceným nemocnému. (Mimo to vůbec známo, že po celý čas postní vyjmouc sobotu a neděli mají Řekové mše, kde se nekonsekrují chléb a víno, nýbrž, jak u nás jednou v roce, totiž na pátek veliký se děje, svátost den před tím konsekrovaná se pod jednou toliko způsobou, chleba totiž, přijímá.) A tak i sami Řekové nepokládají a nemohou to za potřebné ku spasení pokládati ani za příkaz pravdy evangelické míti, žeby lid světský svátost oltářní pod obojí způsobou přijímati měl. I mohou to tím méně za pravdu považovati, jelikož také dětem, ovšem nikoli z potřeby nýbrž neřádně, toliko pod jednou způsobou, vína totiž, tu svátost podávají. A sami ti, kteří obyčej pod obojí způsobou přijímati zachovali, vyjádřili se, že není ku spasení

potřebno, aby všichni bez rozdílu pod obojí způsobou přijímali. Bylo za starodávna ještě mnoho jiných nespůsobů při rozdávání spásnosné svátosti této, které všechny Církvi co bludné prohlásila a zamrhla.

III. Díl.

Zbývá ještě na Wasse kompaktnata řeč obrátiti, o které se, jak vidím, docela opíráte. Opis kompaktnat jsem několikrát přečetl aniž jsem se dělal, že bych je neznal, jak mně přátelé moji vyčítají; ano četl jsem je a dobře uvážil, a hle! co se Vám věci velikou býti zdá, mně vášni nijakou nepojatému v jiném se uklazuje světle. I poznávám že Wasse důvěra o hůl trestní čili o třtinu se opírá. Povězte mi prosím, jaký pak zvláštní rozkaz Filibert *), biskup Konstantský, Vám v Ji-

*) Filibert, biskup Konstantský, byl ob sboru Basilejského do království Českého a markrabství Moravského s několika jinými vyslán, aby se s Čechy a Moravany o smíření a sjezduocení obou zemí s Církvi všeobecnou smluvil. Provedeno to ob posly sborových pod jistými podmínkami ze strany Čechův a Moravanův kladenými, obzvlášť pod podmínkou podávání kalicha i laikům. A provedení takové oslavováno radovánkami v Žihlavě, kde dne 5. Julia 1436 námluvy kompaktnat s posly sboru Basilejského ukončeny. Takto pak začínají kompaktnata: „Ve imeno Boží amen. My Filibert, Boží a apoštolské stolice milosti Konstantský biskup bratra Rotomagenského, Jan z Polomar, arcijahen Barcinonský, apo-

hlavě (při uzavírání kompaktat) ukázal, buď již to se strany blahé paměti papeže Eugenia, čili se strany nejdůstojnějšiho kardinála Svatoandělského Juliana, jenž od papeže Martina V. blahé paměti k zařizení sněmu v Basileji vyslán byl a za času sestavování kompaktat témuž sněmu ve jmenu a autoritou papeže Eugenia předkonal? Nebo které zvláštní plnomocenství k domlouvání takových věcí od samého sboru měl? Jistě žádného; přesahovalo to moc jeho, jelikož tak důležitá

štolského paláce při posluhač a doktor v dekretích, Martin Bernerii, děkan Turonenský, bakalář ve svatém písmě, a Tomáš Haselbach, svatého písma mistr, svatého obecného Basilejského sboru do království Českého a markrabství Moravského legátové vyslání, tímto listem vyznáváme a přiznáváme: že mezi obecným sněmem slavného království Českého, v Praze při sv. Martině léta od narození Božího 1433 a námi legaty řečeného svatého sboru byli učiněni, smlouveni, zawřeni a rukou dáním upewněni jisti kusové se svými výklady a odpovědmi, kteříž se počínají: Ve jméno Pána našeho Jesu Christa. Tyto věci, kteréž dolo psány jsou, strze milost Ducha svatého smlouveny jsou mezi posly svatého sboru Basilejského a obecným sněmem velebného království Českého a markrabství Moravského:

1. Nejprvé řečený sněm jmenem řečených království a markrabství, a za to království a markrabství, a za všedky a za každého z nich téhož království a markrabství, kteříž jsou z jich strany, přijmou a oblíbí i učiní dobrý, pevný a věčný pokoj a církevní jednotu, kteroužto wyznají i utvrdí slušným obyčejem.

pře o pravdě katolické nikoliv samým Filibertem a jeho soudruhy, nýbrž papežem a všeobecnou svatou Církví katolickou měla rozřešena býti. Aniž stačí v takové věci nějaké všeobecné plnomocenství; nebo jak nařídil Inocenc papež: „Kdykoli se jedná o věc věry, přináleží rozhodnutí Petrovi t. j. autoritě cti a jména jeho čili papežům.“ — Nemohl tedy Filibert domálovati, k čemu práva neměl. Není vám také neznámo, že on (podávaje co biskup v Praze podle kompaktat

2. A to knih se stane, řečení poslowé řečeného sboru oblíbí a přijmou řečený pokoj i jednotu, k ohláší pokoj obecný všeho lidu křesťanského s obyvateli a přebývači řečených království a markrabství, zdvihnou všechny soudy, klatby a plné stavení učiní; a přikáže všem křesťanům a každému, aby žádných potom řečeného království a markrabství pro minulé věci nesměl haněti, aniž na ně neb na jich obyvatele nesahal neboli jim škodil, ale jim aby křesťanský pokoj zachovali a je jakožto bratry své, svaté totiž matky Církve syny poctivost zachovávalíci a poslušné, měli a bratrským milováním s nimi nakládali.

3. Při položení prvního článku, kteréhož jsou poslowé řečených království a markrabství podali svatému sboru v této způsobě: „aby přijímání přebožské svátosti těla a krve Boží užitečné a spasitelné pod obojí způsobou, totiž chleba a vína, všem křesťanům v království Českém a markrabství Moravském, a na místech jich kdež se v té straně přidrží bydlejícím, strze kněze svobodně bylo podáváno,“ — takto jest smloueno: že řečenými Čechům a Moravanům, přijímajícím církevní jednotu a pokoj právě a v skutku, a ve všech

pod obojí způsobou a) nechť je ze strachu neb ze studu odmolati, co byl přislíbil, neodvážil se více ani do Basileje, ani do Kostnice navrátiti se, nýbrž že raději u Wás zůstal a kosti své u Wás složil.

Wíte také že po dokončení kompaktat (w Zihlawě) více než rok článků o přijímání pod obojí způsobou na sboru Basilejském přetřásán byl, kde řečníkům, mistrům a kněžům Waffim dovoleno tolikero blouhých a nudných řečí w pokoji a tichosti míti, tolikero chtěli. Zname-

wěcech jiných from obyčeje přijímání pod dvoji způsobou, u wíte a obyčeji obecné Cirkwe sjednaným, ten a ti, kteříž takový obyčej mají, přijímati budou pod obojí způsobou moci Pána našeho Ježíše Christa a Cirkwe pravé choti jeho; a ten artifal we swatém sboru bude rozjímán doplna, jelikožto o přikázání, a bude nahlédnuto, co při tom článku za pravdu křesťanskou má držáno býti a učiněno ku požitku a spasení lidu křesťanského. A když wšedky věci vážně a s rozmyslem rozjímány budou, přes to ač w žádosti jmění toho přijímání pod dvoji způsobou setrvají, to jich poslowé když okáží, swatý sbor kněží řečených království a markrabství, aby podávali lidu pod obojí způsobou, těm totiž osobám, kteréž w létech rozumných jsouce, poctivě a nábožně žádalyby, moc k jich požitku a spasení w Hospodinu dá; a to vždy aby zachováno bylo, aby kněží tak přijímajícím vždycky pravili, že oni mají pevně wěřiti, že pod způsobou chleba ne tělo toliko, ani pod způsobou wína krew toliko, ale pod každou způsobou jest celý a plný Christus.

4. Legatové swatého sboru listy swými moci swatého sboru přikáží wšem a každému kteréhož-

najice pať, že nálež prawdy přefonati nemohou, odesšli. Zbali welmi spočojeni a rozweseleni odesšli odtud, na to ať odpowědí ti, kteříž z nich až posud na živě jsou. Po jejich odchodu řdyž nikterak prawdě se podati nechťeli, sněm Basilejský pod předsednictwím Swatoandělského kardinála Juliana, mého býwalého přítele, z jehož úst zprávu tuto mám, wynesl následující dekret o přijímání pod oboji způsobou: „Swatoswatý wsseobecny sněm Basilejský w Duchu swatém zákonitě shromážděný

koli staru neb řádu byliby, aby řečeným Čechům a Moravanům, požívajícím řečeného přijímání pod hwoji způsobou, nikdo nesměl porokowati, neb jich slowůtnosti nebo cti utřhati; a totěž učiní swatý sbor, řdyž půjčení swobody učiní napřed jmenované.

5. Při položení tří článkůw potomních od napřed řečených legatůw swatého sboru powědino jest w způsobě nižepsané a t. d. W následujících punktech mluví se o starowání a trestání smrtelných hříchůw, o swobodném hlásání slova Božího, o panování kněžstwa nad časným zbožím a w 11. praví se: Pro potvrzení a zachování pokoje ob řečených legatůw swatého sboru bude dáno utvorení a bude jednána bulla sboru a příkázání téhož swatého sboru ke wssem knížatům a obcem okolním i jiné věci, kteréž budou potřebné a hodné. A se strany již řečených králowstwi a markrabstwi budou dáni listowé s pečetmi utvorenými a ohradami potřebnými, bude promolán pokoj, a aby byl zachowán bude přikázáno, a wssecky jiné věci stanou se, kteréž k zachování pokoje řečeného a jeduotw budou potřebné a hodné. (Také se přislibuje w kompaktatech, že biskup Pražský, Olo-

a všeobecnou Církvi zastupující na věčnou věci památku, aby vyjádřením pravdy katolické jasněji se ukázalo, co o přijímání svátosti oltářní za pravdu držeti a co ku prospěchu lidu křesťanského se činiti má, po bedlivém skoumání písem svatých, posvátných řebidel církevních a nauk od svatých otců a učitelů převzatých a po snažném umázení všeho, co pro vyložení svaté věci umáziti zapotřebí, usoudil a vyjádřil se: že věřící laikové aneb klerikové (duchovní osoby) přijímající toliko a nesloužící

mučý a Litomyšlský lidu světskému, žádajícímu pod obojí spůsobou, takto budou podávati, a přijímati budou žáby a na kněžství světiti, kbyž spůsobnost a hodnost jich bude shledána, kteříž by chtěli pod obojí spůsobou podávati.)“

Závírka kompaktat zní takto: „Toho všeho a každého zvláště pro jistotu a svědomí tyto naše listy pečeti našimi vlastními kázali jsme potvrditi; a pro větší zřejmost npevnění a trvrdost, pečeti nejjasnějšího Sigmunda Římského císaře, a nejosvěcenějšího knížete pana Albrechta vévody Rakouského a markrabě Moravského, k snažným našim prosbám jsou k tomuto listu přivěšeny. Jenž jest dán v Zihlawě, biskupství Olomuckého, léta Božího tisícého čtyřístého třicátého šestého, den pátý měsíce července.“

Závírka ze strany obecného sněmu pod předsednictvím císaře: „A my Sigmund císař a kníže Albrecht napřed jmenovaní, k jich prosbám jsouce naklonění, pečeti naše přikázali jsme přivěšeny býti. V Zihlawě den druhý měsíce července, léta Božího 1436 království našich Sigmunda Uherského a t. d. padesátého, Římského šetmectvého, Českého šestnáctého, a císařství čtvrtého.“

nejsou přikázáním Páně zavázáni, by pod obojí způsobou chleba a vína svátost oltářní přijímali, nýbrž Církve, která Duchem pravdy s ní věčně zůstávajícím řízena bývá a s kterou Kristus až do skonání světa dle svědectví písmá zůstane, má právo určit, jak se svátostí tou všem bohoslužbu nekonajícím osobám přisluhovati má, aby to sloužilo k účtě té svátosti a ke spáse věřících.“

„A však buďto že pod jednou, buď že pod obojí způsobou se přijímá, tedy se to děje podle řádu a obvyčeje Církve, slouží to hodně přijímajícím ke spasení. Nikterak se také pochybowati nemá, že pod způsobou chleba není toliko tělo a pod způsobou vína není toliko krev, nýbrž věřiti potřeba, že pod každou způsobou a tedy i pod způsobou chleba jest Kristus celý a úplný. Protož chvalitebný obvyčej lidu pod jednou toliko způsobou přijímati, kterýž od Církve a svatých otců melemoudře uveden, drahuě času až po tu dobu zachováván a od doktorů w zákouě Božím, w písmě swatém a církevních zákonech velmi zběhlých již od dlouhých časů odporučen byl, co zákon považován býti má, aniž tomu domoleno, jej zawrhovati a bez authority Církve samowolně proměňowati. Dáno w Basileji u veřejném sedění swatého sboru toho slawně konaného dne 23. prosince léta Páně 1437.

Wizte tedy, jak přejasně několika slovy wyneffen nejspravedliwější wýrok pravdy. Wímě také, že tento dekret poslán do Prahy w bulle

olowem opewněné, kterouž jestliže jste roztrhali aneb spálili, wizte Wy sami. Mowstak prawda zůstává na wěky, za kterouž, prosím Wás snažně, neračte se stydět, aniž Wám obtížno buď pro Christa Pána bojowati.

Nepřehlédněte též, že sbor Basilejský jinak právem ani jednati nemohl. Nebo hned na začátku pod předsednictwím kardinála Juliana přijal a potvrdil wšechny dekrety sněmu Kostnického a tedy i dekret, jímž se přijímání pod obojí způsobou Husem a Jeronymem schválené zawrhuje. Pročež aby sobě důsledným zůstal, musil se Kostnickému připodobniti. Žádnému také katolíkowi není dowoleno proti ustanowením swatých sněmů se opírat i zatvrzelým srdcem proti nim jednati, jelikož autoritou apostolské stolice potvrzena byla. Bez této authority žádný sněm není wíce sněmem, nýbrž sněmíčkem, a co koli se na něm ustanowi, jest neplatné a marné.

(Odwołáwáte se na sněm Basilejský, že Wám kompaktata potvrdil.) Já odpowídám, že sněm Basilejský dobrý měl začátek i sa autoritou papeže Martina zařízen a papežem Eugeniem potvrzen, ale po swém přenesení z Basileje do Ferary strze papeže Eugenia a po odchodu Swatoandělského kardinála wšecho, co koli uzavřeno neb wyjednáwáno, za neplatné anobrž i za nepravé se pokládá. Žřejmo tedy, že marná jest důwěra Wasse w kompaktata. Mimo to sami dobře wíte, zdali jste, co od Wás w kompaktatech slíbeno, právě a w skutku

zachovávali? (Teď jim Kapistrán vyčítá vše zločiny, které již také v listu posledním na Rokycanu byl vytknul. Připomíná jim také zločin na kněžích z Gradistě spáchaný, kterých v Kroměříži uvěznil chtíce je donutiti, aby lidu pod obojí způsobou podávali, a zavírá jak tam, že kdo nedostál slovu svému, výsadu příslibenou všim právem trati.)

IV. Díl.

Dále zastává Kapistrán všemožně autoritu Církve katolické a rozbírá obšírně, kdo jmena tacírc zasluhuje. Dále pamatuje Čechy na blažené časy, když ještě Církvi katolické věrni byli, a táže se řka: „Kde jest nyní ono pokolení slavné a chvalné, kde sverchovaná proslulost vysokých škol Pražských? Kolik pak mistrů neb bakalářů v písmě svatém vyniká a proslavuje se nyní v Praze, kolik tam doktorů práva církevního a občanského? Také-li nyní jest študentů v Praze jak jindy 30,000 a více? Gle! kde jste se octli, že jste sverhli jho Páně a matky Církve, aby jste co omce bloudící v duchu svobody žiti mohli.“

Pak ještě jednou co nejobšírněji rozbírá Kapistrán otázku: zdali laikové pod jednu čili pod obojí způsobou přijímati mají a posléze dokazuje že to všim právem zústaveno Církvi k rozhodnutí, jako mnoho jiných věcí, které Církvi zevrubněji určiti musila, a kterých oděvů katolíkům pevnou věrou přijaty a zachovávány býti mají, jako z následujícího vysvitne. —

„Předně ačkoli z písmna swatého známo, že w Božství jest trojice, přece, že Otec, Syn a Duch swatý jsou osoby od sebe rozdílné a jedna toliko w Božství jest podstata (substantia), to určila a prohlásila Církew katolická.

Za druhé prohlásila také ústem učitelů swých, že w Christu nejsou dvě osoby, jak tomu někteří kacíři (Nestoriani) učili, jelikož prawda ta z písmna swatého nedosti zřejmě vyswítá.

Za třetí, že Matka Páně se matkou Boží nazývati má, to na autoritu Církwe přijímáme říkajíce: „Zdráva's hvězdo mořská, Matko Boží milostná.“ Nebo Christus Ježíš co Bůh a člověk spolu w jedné osobě nedá se rozdělit, jest tedy Bohočlověk, a tento Bohočlověk, jenž se z panny narodil, jest syn panny a následowně panna nikoli člověka, nýbrž Bohočlověka porodila a jest tudíž Matkou Boží. To také řekl blahoslavené Panně Marii anděl při zvěstování: „Až počneš w životě,“ a dále: „Tenť bude weliký a Syn Nejwysšího slouti bude;“ a opět dále: „Co se z tebe Swatého narodí, slouti bude Syn Boží. (Luk. I.)“

Za čtvrté, že se děti sotwa narozené křtiti mají, a že křestem takovým se wěřícími Christovými stávají, toho též určila Církew a každého, kterýž opak toho twrdí, za kacíře prohláší, jak patrně widěti lze we spisu sw. Augustina o křtu malíčých proti Pelagianům.

5. Církew sama ustanowila, aby na místo malíčých kmotrowé neb kmotry knězi odpowí-

dali a takto maličtí pomoci nohou kmotrům ke studnici křestní přišli, srdcem jiných měřili, jich ústem odpovídali, a jejich vírou, nadějí a láskou života věčného dosáhli. Protož dí sv. Augustin: „Jakož se nikdo ode křtu odháněti nemá, tak i nikoho není, kdožby ve křtu ne-odumřel hříchu, maličtí však toliko hříchu prvotnému odumírají, starší ale všem.“ A v jedné řeči pomelikonocní dí tentýž Augustin: „Váš pak muž a ženy, kteříž jste děti na křtu zdvihli, přede všemi napomínám, aby jste poznávali, že jste se u Boha rukojměmi těch stali, které jste z posvátné studnice pozdvihuli. Pročez vezdy je napomínejte, aby čistotu svou bedlivě ostříhali, lásku věrně chovali, a především se rádi wyznání víry a modlitbu Páne modlili a jich obsahu se pevně drželi. Tolikéž číte i vy cvičíce v tom ony, jež jste z posvátné studnice zdvihli.“

6. Toliko pohnuti autoritou Církve na sněmu Nicénském držíme se wyznání apoštolského, a tatáž Cíkev po sněmu Nicénském vyjádřila slavně pochod Ducha svatého z Otce i Syna, kterémužto vyjádření s radostí přisvědčili Řekové na sněmu Florenckém i s Císařem Cařihradským a tamnějším patriarchou, ačkoli po smrti obou některé Řekové zase ke starým bludům se navrátili. Co však se týče přátel našich Čechův, ti na sněmu Florenckém přijíti nechťeli, jakož i odepřeli přisvědčiti dekretu sněmu Basilejského, jimž se obyčej Církve laickým pod jednou podávati způsobou chváli

a co zákon předpisuje. Na dekret ten Rokyšana ani čelati nechtěl, tím méně se mu do Florencie jíti chtělo, jelikož dobře uvážil, že by, wysšed z Čech a Moravy, se kacířství svých odpřisáhati musel.

7. Kolik a jak velikých kacířství vyplnila nepřemožitelnou zbraní vezdy vítězoslavná autorita Církve, jižto brány pekelné nikdy ani kacířstvími ani schismami přemoci nemohly?

8. V písmě sv. neděje se zmínka o úctě povinné obrazům Pána našeho Ježíše Christa aneb blahoslavené panny Marie neb kterýchkoli svatých, *) anobř naopak se ve starém zákoně úcta obrazům zapovídá, jelikož (v 2. kn. Moj. 20) čteme: „Neučiniš sobě rytiny ani žádného podobensství (těch věcí), kteréž jsou na nebi svrchu, a kteréž na zemi dole, ani těch věcí, které jsou ve vodách pod zemi. Nebudeš se jim klaněti ani jich ctiti.“ Nečteme také, že by v novém zákoně zapověď ta byla zrušena byla. Nossak autorita Církve nejenom úctu obrazů dotčených připouští, nýbrž i přikazuje. Tak n. p. dí Adrian papež: „Poroučíme, aby se místo beránka starého zákona pravý beránek Pán náš Ježíš Kristus podle člověčenství své wypodobňoval. Uvážíme-li pak věc tu místněji, nalezneme, že i ve

*) Ne bez příčiny šíří se zde sv. Kapistrán o úctě obrazů posvátných, neboť jak později Rokyšanovi vyšká, počínali sobě i katolíci v tom ohledu skoro rovněž tak jako nynější protestanti.

starém zákoně stávalo dosti výjimek od oné záporovosti. Nebo podle druhé knihy Mojžíšovy (č. 25) přikázal jemu Bůh dva cherubíny zlaté z obou dvou stran slitovnice udělati. Přikázal mu také zhotoviti archu, v nížby mana, prut Aronův a kamenné tabule zákona Božího chovány byly. Podobně podle 21. kapitoly (4. kn.) přikázal Bůh Mojžíši udělati hada měděného a vyždvihnouti jej na vysoké bidlo dřevěné, aby uštknutí od hadův na pouští na něj pro své uzdravení hleděti mohli a umřítí nemuseli. Takéž Salomoun (III. kn. králov 7.) dal na deskách těch, kteréž byly z mědi, a v uhlech cherubíny, a lvy a palmy vyrýti. Tentýž Salomoun ve své písni (č. 6.) napsal, která hlas Boží volá: „Položij mne jako pečeť na srdce své, jako pečeť na rameno své: nebo silné jest jako smrt milování, tvrdé jako peklo hoření.“ Čímž prorokoval, že se zachovávatí bude památka smrti našeho Vykupitele, jakž i Apoštol (v I. l. ke Kor. 11, 26.) píše: „Kolikrátkoli budete jísti chléb tento, a z kalicha toho píti: smrt Páně zvěštovatí budete, dokavadž nepřijde.“ A v listě k Filipenským (2, 5.) dí: „To zajisté cíte na sobě, co i na Christu.“ A dále: „Poslunný jsa učiněn až do smrti, a to (do nejpotupnější) smrti kříže.“ Podle toho velí Církve, aby přísně potrestáni byli, kdožkoli se odvažují obrazy svatého kříže, blahoslavené Panny a jiných svatých lehkovážně zneuctiti. Nebo obrazové takové jsou pamětné znaky činův Christových a jeho svatých, majíce

mysli divákův povzbuditi ku pobožnosti a k následování chvalitebných skutků a svatých mravův, kterých zapotřebí ke spasení a k dosažení příměru nadřecených Světců. „Nebo, dí svatý Řehoř, co čtoucí jest písmo, to nezodělancův štytá malba, an na ni žirají, protože na ni i nedoukové widí, co by činiti měli, a na ni čtou i ti, kteříž písmo čísti neumějí.“

9. O svěcení soboty Mojžíšsi a lidu jeho rozkaz dán (II. kn. Mojž. 20.), „jelikož Hospodin odpočinul dne sedmého ode svého díla, kteréž byl dělal, i požehnal dni sedmému a posvětil ho (I. kn. Mojž. 2.)“ Kdož pak svěcení soboty ruffil, byl z rozkazu Božího odsouzen k smrti (IV. kn. Mojž. 15.) Ale pro uctění památky vzkrísšení Páně, kteréž se v neděli událo, autoritou Církve svěcení soboty zrušeno a co den Páně ustanowena neděle.

10. Ač (II. kn. Mojž. 12.) přikázáno, že se welikonoc řádem věčným světiti má dne čtrnáctého prvního měsíce (židovského nisan, kterýž trvá ať od našeho 15. března až do polovice dubna): přece co do dne změněno to autoritou Církve tak, aby naše welikonoce nikdy nesplývaly s welikonoci židův a náš hlavní welikonoční svátek se wezdy v neděli slawil.

11. Ačkoli v zákoně Božím obřízka úmluwou věčnou ustanowena, a sám Christus a apostolé se obřízce podrobili, přece na prvním sněmu v Jeruzalémě obřízka od apostolů na vždy zrušena a zapovězena těmito slovy:

„Widělo se zajisté Duchu swatému i nám žádného více na váš břemena nemožládiati a t. d. (Sk. ap. 15.)“ Rozkaz tento obzvláštně sw. Pawel se wšim důrazem we skutek uvesti hle-
děl. To učinili apostolové co první učící Církew, z čehož widno, že autorita Církwe přesahuje meze toho, co w ewangeliích obsaženo, a že ona obsah ten autoritou Christowou podle wůlnuti Ducha swatého wyložiti může, jak to s prawdou nejpřesněji souhlasí a jak to wěřícím nejvíce ke spasení prospívá.

12. Písmo swaté často mluví o křestu we jměnu Ježíše, což rozliční učitelové rozličně wykládají. To Církew zewrubněji určila a wysvětlila w ten smysl, že se křtiti má we jměnu Otce i Syna i Ducha swatého, jakž Christus wstupuje na nebe byl přikázal. Toliko jest w tom nějaký rozdíl mezi Církwi latinskou a mezi Církwi řeckou. W této se říká: Křti se služební Christum (služebnice Christowa) we jměnu Otce i Syna i Ducha swatého; w oné pak: M. já tebe křtím we jměnu Otce i Syna i Ducha sw. Amen. Tento rozdíl wšak co nepodstatný uznán (na sněmu) Florencčém a odchodnost ona powolena Řekům, aby roztržka přestala.

13. Církew nařídila, aby se i křest z potřeby udělowal.

14. Stanowila nejprvé taté, aby dospělé osoby wyjma hodinku smrti toliko we swatwečern welikonoc a letnic pokřtěny byly, později ale za radněji uznala, aby se w kterýkolivč čas křtilo.

15. Ze slova Páně i apostoľůw vyswítá toľiko, že řád swatěho křtu wykonáwati mají kněži a wůbec duchowní, kteříž jsou nástupci apostoľůw, jelikož těmto Pán řekl: „Křtice je we jmenu Otce, i Syna i Ducha swatěho (Mat. 28.)“ Potom ale Cirkew pro potřebu w hodince smrti ustanowila a wyřknula autoritou jí od Christa propůjčenou, že jať mužští tať ženské, duchowní i swětští, wěřici i newěřici, katolíci i laciři mohou platně křtiti, zachowaji-li troji wěc k tomu náležitou, formu čili slova: Já tebe křtím we jmenu Otce i Syna i Ducha swatěho; hmotu, to jest užiji-li k tomu wody přirodny neb swěcené, a mají-li úmysl křtiti podle úmyslu Christa a Cirkwe.

16. Čteme, že Cirkew přemnohých wydala zákonůw o swazcích manželských, jimiž předpisy, starěho zákona značně jsou změněny, k. p. o překážkách manželskwi. We starém zákoně dowoleno alebř i poručeno, aby bratr ženu bratra swěho bez děti zemřelého za manželku pojal, což w nowém zákoně co mržkost zakázáno. Tolikéž platí o dowolení propouštěti manželky a listek zapuzení jim dáwati.

17. Mnohé také změny zawedla Cirkew co do přísluhování swátosti poťání. Mimo to nařidila poswátná pomazání při udělowání swátosti křestu, při udělowání birmování biskupem, při swěcení na kněžstwí a určila jať se to diti má při udělowání swátosti posledního pomazání. Ustanowila také, aby poswátná žehnání znamením kříže we wšech jmenowaných swátostech se

častěji opakovala, aby voda křestní se pože-
huávala, aby předcházel exorcismus t. j. za-
žehnávání moci zlé, aby v ústa se vypouštělo
něco soli a jiné podobné věci podle obřadu
svaté římské Církve. Protož dí papež Cele-
stin: „Buď že malíčtí buď že dospělí k svátosti
znouzrození přicházejí, neupotřebujž kněž vody
křestné, dokud erorcismy a nadechováním du-
chovních zlý duch od křtěnců odehnán není.“
Sv. Raban dí: „Potom se křtěnec znamená
svatým křížem jak na srdci tak na čele, aby
padlý dábelstý duch vida ono znamení na své
bývalé nádobě záhuby, poznal, že nádoba ta
jemu již odňata. Napotom se nad křtěncem
říkají modlitby, aby se katechumenem (cvičen-
cem wiry) stal; pak se mu v ústa dává sůl,
aby spasnou solí moudrosti Christovy ode žlázy
hříchův a jich zlého zápachu ochráněn byl. Pak
se dotýká kněž jinou z úst svých ušší a chřípí
nowokřtěncových a praví k němu jako Christus
k němohluchému vloživ mu prsty v ušší byl
řekl: Efeta t. j. otevři se. Dotýká se pak jeho
chřípí, aby jak dí sv. Řehoř, libeznou vůni
křesťanských cností vydával. Dobře v tom
ohledu napsal starý básník Dwid o tvůrci
všech živočichů:

„A když zvířectvo vsselike k zemi schýleno patři,
Glowětu wghůrn hlavu zvednul, k nebesům by pozíral,
A tvář pomýnášsel ku stwoucim přímo ku hvězdám.“

V následující kapitole dí tentýž Raban:
„Pak ode kněze“

Zde končí rukopis, z čeho zřejmě viděti, že list Kapistránův nedokončen. Následují na to v rukopisu tři prázdné listy, na kterých písař bez pochyby ostatek dopisati chtěl, k čemuž ale nepřišlo. Tři listy tyto měly tedy obsahovati závěrku toho dlouhého s podivuhodnou pilností vypracovaného psaní. Závěrka ta od tak bohonadšeného muže, jakovým Kapistrán byl, jistě velmi důrazná byla a přehojný vylito nejvroucnější lásky jeho jediné po spáse duši prahnoucí obsahovala.

D poslední částce listu toho, kterou jsme právě podali, toliko ještě doložiti musíme, že všemi důvody těmi chtěl Kapistrán dokázati pravdivě katolickou výpověď svou, kterouž byl hned na začátku pronesl: Církvi od Christa na stále Petrowě vzdělané a Duchem svatým po všechny časy řízené zůstaleno k rozhodnutí neb k zevrubnějšímu vysvětlení mnoho věcí, kteréž buď v písmě zhoła mlčením pominuty aneb jen temně naznačeny jsou, a kteréž i sami odstipenci ponejvíce za pravdu Christovu přijímají, jako o Trojici, o jedné osobě Bohočlověka s dvojí přirozeností, o potřebnosti křestu malíčtých, o svěcení neděle a svátků velikonočních a jiných více. Bůbec Církve svatá nauku spásy od Christa zjemenou a od apostolů zvěstovanou vezdy co nejdražší poklad považovala, jenž jí k neporuffenému zachování a přesnému zvěstování svěřen co do podstaty žádným proměnám časovým nepodléhá, ale co do vysvětlení a zachovávání časem nové určitější formy vy-

máhá. Protož také Církve nauku spásy naší postupem času víc a více sčlankovala, a podle potřeb časových naznačovala způsob, jakým se nauka Christova v životě skutečném vykonávati má. Články ty od Církve sestavené jsou výplody samorostlé, z podstaty víry naší silou Ducha svatého bezděky vypučelé, jako článkové čili křehové letní, které se na každém stromě z jeho podstaty postupem času nutně vyvinují. Toto sčlankování víry a určení způsobu, jakým se články ty v životě skutečném vykonávati mají, jest Christem Církvi uloženo a k tomu jí od téhož Christa přislíben Duch svatý: „Utěšitel pak Duch svatý, kteréhož posle Dtec ve jménu mém, onť vás naučí všem věcem. (Jan. 14, 26.) Ten Duch pravdy naučíť vás všeliké pravdě. (Jan. 16, 13.) Amen pravím vám, cožkoli svázete na zemi, budeť svázáno i na nebi: a cožkoli rozvázete na zemi, budeť rozvázáno i na nebi. (Mat. 18, 18.)“ Protož každé vysvětlení a nařízení Církve co Duchem svatým vnuknuté za přesný výklad nauky Christovy se považovati a se vši wděčností k Duchu svatému, kterýž to Církvi vnuknul, se přijímati má. Kdožkoli jinak činí, Duchu svatému se protíví. Totikž platí o nařízení církevním, aby laikové toliko pod jednou způsobou přijímali. Uspořádání způsobu, jakým by věřící nejprospěšněji přijímali svátost oltářní, nejinač Církvi zůstaveno jako způsob, jakým se křesť svatý udělovati má. „Ne bez příčiny,“ podotýká Kapistrán, „přidal svatý

Pavel při líčení důstojnosti velebné svátosti“ a při káráni Korintských z neřádného přijímání: „ Jiné pak věci když přijdu, zřídím, (I. Kor. 11, 34.),“ dávaje tím na srozuměnou, že mluvě o nejvelebnější svátosti ve svém psaní, ještě všeho nepodotklul, nýbrž že ústně teprve jim více poví a způsob přijímání mocí od Christa mu propůjčenou tak uspořádá, aby všechnu neřádnosti při svatém přijímání se odklidily a nejsvětější výkon tento aby takovým způsobem se dál, že by jim svátost ta skutečně ke spasení duše sloužila. *)

Úvaha.

Dokončujice tímto listem písemný boj Kapistránův proti kalissnitům uznáváme za povinnost, ještě ryze katolické smýšlení nejslavnějšího mudrce českoslowanského Tomáše Štítného o svátosti oltářní co wzor na trvalou památku wystawiti. Di pak bohomyslný mudrc ten ve spise již často jmenovaném (str. 213 a 217): „Třetí svátost jest tělo Boží; tu svátost jen kněz svěcený k tomu a tak, jako jest ustanoweno, na oltáři z chleba pšeničného a wina může posvětit. — Ale tak jest dobře

*) Z tato odpověď wyčerpána z wšse jmenowaného rukopisu biblioteky Olomucké university panem profesorem Matějem Procházkou.

pod spůsobou wína pravě tělo Boží, jako pod spůsobou chleba; a takéž křem pod spůsobou chleba, jako i pod spůsobou wína. Neb jest tu živý Kristus, wesslen, celý, w plném swém Božství a w plném oslaweném člowěčenství, tak že tělo není bez křme, ani křem bez těla.“ —

„Jsou pak nemoudří pochybilci, kteří stihnouti chtějí smyslem, co se děje při té swátosti nad běh tohoto swěta přirozený, neznamenající moci Boží. I diví se (oni) jako pochybuje, kterakby tělo Boží mohlo býti celé w malé spůsobě chleba: a tomu se oni nediví, jak w malém oku směšná se hora weliká, jak ji obkličiti může oko malé; aneb jak maličkou dírkou, jestliže menší než jest oko, weliká postawa hory weliké vejde k oku! Aneb říkají: Jak jest to, že na každém oltáři, kdež slouží, w touž hodinu jest, a celé tělo? nerozmýšlejíce, že slowo člowěčí, když z úst wyjde, bude celé w srdci každého, kdo je slyšel, byl sebe více bylo těch, jenžto jsou je slyšeli: čím pak více Slowo Boží (wtělené — Kristus)? Neb ne tak jest Slowo Boží přijalo tělo, aby tím hrubější bylo, ale aby tělo, jsa jedno se Slowem, bylo tím hbitější.“

„A také, ježto dějí: Jak jest to, že když bude zlomena hostie, tělo Boží se nezlomí, ale bude celé w každé částce? neznamenají, jak w celém zrcadle, byl i největší bylo, jen bude twář jedna: a když bude rozbíto na několik kusůw, w každém kusu bude twář celá!“

„Protož krátce: Mnoheml více umí Bůh učiniti, než my můžeme rozuměti: byl toho neuměl, malýl by byl! Ale že jest mocný, a tak mocný, že jest všemohoucí, všemu tomu jest nám snadno věřiti. Nebo po této moci jeho, kterouž i ve tvorstvu divné věci byl učinil, můžeme rozuměti, že nad to výbornější a divnější učinil jest, i ukázal nám zvláště v této svátosti své své moc. A proto že jest moudrý, ne nadarmo ji ustanovil; ale, byť bychom tomu i nerozuměli, jakž i nerozumíme úplně, přece máme věřiti tomu, že jest velice té svátosti potřeby. — A že jest tak dobrý, ráčil pro nás tak velikou požitku, tu nejsvětější svátost, ustanoviti, abychom ji byli zachováni od hříchu, i očistěni a svedchované dokonalosti došli. Nebo také člověk, přijímaje pobožně svátost těla Božího, obrací se v život Christum, aby jeho životem živ byl; neb svým životem nemůže dobře živ býti. Protož i byl řekl Bůh svatému Augustinu: „Jsem pokrm velikých: vstaň a jež mě. Ne jáť se v tebe obrátím, ale ty ve mě!“ A tak kdož tu svátost důstojně přijímá, může dobře říci se svatým Pavlem: „Já jsem živ: ale již ne já, neb jest ve mně živ Christus.“ Tak slavný mudrc Tomáš Štítný o svátosti oltární. Že by proti řádu Cirkemnímu se svátost ta pod obojí způsobou přijímati měla, to zbožnému katolickému mudrci nikdy na mysl nepřišlo. Řež by i po něm Čechové a Moravané též nikdy na tu pře-

neblahou, pro ně stvorchovaně zřázonosnou myšlénku byli nepadli!“

§. 34. Jan hájí písemně svou čest u pánův Českých a vyslovuje toužení své přijíti do Prahy.

Milerád snášel muž Boží wsseliké hany a potupy, jež na jeho osobu vychrlowali jižliwi nepřátelé; toliko jejich zaslepenosti a ztráty tolika tisíc duší jimi swedených hořce želel. Uvažujíc pak, že rozšířování lživých o něm powěstí samé dobré věci na ujmu jest, uznal za potřebné, svou čest a tudíž i swaté záuěry své u pánů českých hájiti a takowouto obranou prawdě klesiti cestu. Z sepsal messkaje w Mostě obšírnou apologii čili obranu wesskerého jednání swého, aby jeho swatým úmyslům porozuměli a prawdě, kterouž zastával, u sebe místo dali.

Na začátku obrany té upozorňuje pány dotčené na první prawidlo spravedlnosti: „Z druhou stranu slyš, chceš-li souditi spravedlivě.“ „Zesliže pak ten,“ wece Kapistrán dále, „sám na sobě krutě jedná, který své cti a swého dobrého jména pranic nedbá: čím wětší jest krutost tato, trpí-li tím i jméno a sláva Páua nasseho Ježíše Christa a jeho jediné choti, swaté římské Cirkwe.“ Na to wysvětluje Kapistrán, proč Rokycanu wšíim prawem arcikacířem nazývá, an mu vyhřtá, že swatoswaton Cirkwi římskou pohrdá, nenáwist proti ní w lidu wzbuzuje, že následkem jeho nárady chrámy byly oloupeny, obrazy Swatých snaty

a ztřotůny, swaté kostelni nářadí w plen dáno, dále že připouští, aby se tělo a krew Páně poslapawaly, aby se krew Páně po bradě mužských rozlívala a od děcek zvracela, a wůbec aby swátost ta ode wšech co nějaký obhčejný zemský pokrm se požíwala, ano že mnozí lidé selští i bez zpowědi ke stolu Páně jako k jinému obhčejnému stolu přistupují. Připomíná také pánum českým, na kolikere sekty se lid český rozpadá, kteréž se wespolek kaceřují a zatracují, a jak rouhawě některé z nich o nejsvětější swátosti smýšlejí, nechťce se jí ani klaněti wíce.

„Než,“ dí Rapištrán dále, „obratme zrak swé k minulosti. Ach což pak wymřeli wšickni otcové Bassi druhdy swaté Cirkwi římské wěrni, kteří přede wšemi křesťany swěta k wíře nepodobnou úctou Inuli? Kde ona zbožnost jejich při službách Božích, které w tomto slowůtném králowstwi k oslaweni welebności Božské s takowou swělostí se konaly, že ho w tom žádné jiné králowstwi nepředsáhlo a nepřewýšilo? Kde jsou ty nescíslné od Bassich slawných předků wystawené a hojně nadané chramy? Kde překrásné kláštery, kde ono množství reholníků, jenž se hojnými almužnami otcůw Bassich žiwili? Kde, urození pánowé, jsou ony nejslowůtnější wysoké školy Pražské s tolika přeslawnými doktory a študenty, které netoliko Brahu a celé uejslawnější králowstwi české zdobily, nýbrž wesserému křesťanstwu na ozdabu byly? Ze kterých, jako se z Dunaje woda weletokem rozlívá, tak podiwuhodné a spasné

světlo všeho vědectví ku křesťanským národům plynulo, kteřížto však poznali náramné bludy Bassich kněží Prahu opustili? Co řekne k tomu Rokycana? Opováží-li se tvrditi, že onyho hlavy kacířstva: Jan Hus, Witlef, Jakoubek a ostatní, kteréž on svými nazývá mistry, byli vytečnější doktorové, nežli všickni doktoři a mistrové, kteří vysoké školy Pražské druhdy řídili? Nesmyslnost by to jistě byla říci, že onino byli osvěcenější a spásy slavného království českého dbalejší, nežli všickni otcové a předkové jejich, kteří po tolik století chvalitebných řádů a obyczajů svaté Církve římské nikdy nerušili, alebrž co žitelníci oka svého bedlivě ostříhali.“

„Rad sprostým a méně vzdělaným lidem, jenž co lehkověrný se snadně svěsti dá, mám útrpnost; ale že tak veliký počet neosvěcenějších pánů, kteříž by nerci jedno království české, nýbrž sto království jiných opatrně a moudře zprawovati domedli, že tak veliký počet pánův radou Rokycanovou se voditi dává, tomu se dosti nadiviti nemohu. Pozdvihuňte prosím, urození pánové, srdci svých a krácejte ve splecích svých otců a předků, kteří vezdy s nejvyšší slávou a úctou k náboženství křesťanskému luuli a co řádní a nejzdařilejší synové v poslušenství milostné římské Církve trvali. Brakto tomuto slavnému království bývalou vytečnou ozdobnost, bývalý lesk a nejmrtelné jméno, aby zřejmo bylo, že ve Vás sláva otců Bassich oživila, ona sláva, kteráž lichým

a bludoplodným přemlouváním neschytných lidí nemálo byla pokálena.“

„Chtěl bych Vám všechno to raději ústně než písemně říci a lochal bych se v naději, že snad neopovrhnete napomínacími řečmi nepatrného člověka a to nejvíce proto, že by Vám to k věčnému životu a k nesmrtelné slávě. Prosim: račte bedlivě uvážiti, co Waffim Urozenostem píši, a jistě poznáte, že nikdo Vám lepší, výbornější, slavnější a spasnější rady dáti nemůže nad tu, kterouž já nyní Vám uděluji; kterážto rada však není má jediné, nýbrž všechněch, jenž jméno křesťanské sobě příkládají. Přiveďte tedy přebídného člověka onoho Kofycanu na pravou cestu, to jest ku poslušnosti k matce i k svaté Církvi, aby ten, jenž Vás o spásu připraviti usiluje, Waffi pilnou snahou, Waffi opatrností a moudrostí věčného života dosáhl. Velké chvály u vyššího křesťanstva nabudete, budou-li kacířstva bezbožných kněží, kteříž jméno Wasse pokalují a zohyzdují, Vámi samými a ne jinými s kořenem vyplněna a zablazena. S křesťanským obor světa: Urození pánové slavného království českého vyprostili tak uslechtilé a vytečné království z chřtánu a otroctví satanowa. A jméno toto bude pro Vás tak slavné, že všechna předešlá poskvrna z Vás dokonce zmizí, anobrž všechna předešlá skvrna promění se Vám před Bohem i před lidmi ve swrchovanou chválu a slávu.“

Nyní přechází Kapistrán na kompaktata a

odklazuje předewším na spis svůj o též věci šířejí jednající, jež byl Rokycanowi nedávno zaslal. Pak upozorňuje pány, že kompaktata nedowolují všem bez rozdílu pod obojí způsobou přijímati, nýbrž toliko některým toho žádajícím, a to pod jistými výmínkami, o kterých se wi, jak málo si jich všímáno, obzvláště od Rokycany. Po malém rozbírání kompaktat přewádí opět řeč svou na utrhačství Rokycanowo a praví: „Zá přestávám na tom, že jsi mne moudří wáží, kteří moje počínání mnohem lépe posouditi umějí, nežli Rokycana, jenž drzostně všechy horlivé katolíky zatracuje, kacířuje a nepřátele svých nazývá: ty diw, že si toho tím wětší měrou na bratrowi Janowi z Kapistry dowoluje?“ — Proti přezdíwání mu od Rokycany tuláků, swůdců a antichristů praví k pánům českým: „Dostí mně na tom, že zlopowěst tuto, kterouž Rokycana o mně šíří, celá Italie, Flandrie, Francie, Burgundie, Alemanie (Německo), kde jsem již 36 let bez ustání ewangelium hlásal, wyvrátí, ať ničeho nedím, o Anglii, Hispanii, Portugalsku, Katalonii, Dalmacii, Uhersku a Polsku, kterážto králowstwi s králi a knížaty svých mne sice osobně neznají, jimžto však aspoň podle powěsti dobře znám jsem. O Rokycano! nejnešťastnější všech lidí, ty mi zlopowěstných tuláků, podwodníků a antichristů přezdíwáš? —

Wážení, slowůtní pánové! Rokycana dowolává se býti učenějším a moudřejším celého křesťanstwa a všech wysokých škol. Onť se

domýšlí, že oswícenější jest wšech uniwersit, w Římě, Neapoli, Sieně, Peruzi, Florencii, Ferare, Bononii, Padově a Pavii, kde jsem tolik let slovo Boží hlásal s tím výsledkem, že nejen učení mé nikde co kacířské nebylo zawrženo, anobrž spíše co přesné schváleno.

Co cizinec neznámý žádal jsem w Olomouci w jednu neděli, kde podle úsudku wšech jedenkrát sto tisíc lidí mojim žádaním přítomno bylo. A s jakou úctou za našeho času newidanou byl jsem přijat od wšech Rakusánů, od měšťanů Olomuckých, Brněnských, Znojemských, od wšekorodých pánů z Rosenberka, od Pasowských, Mezuněnských, Chebských, od nejoswícenějších a přewýtečných knížat, od pana Rudwíka wévody Baworského, od pana Alberta a od pana Jana, markrabat Braniborských, a od nejoswícenějšího a přewýtečného knížete pana Bedřicha, wévody Saského a ode wšech i jednotlivých měst týchž knížat, kudy jsem cestowal. A Kothycana se opowazuje mne tulákem, swůdcem a antichristem nazýwati, mne kníeta, jenž 66 let věku swého počítám?

„Ale řekne ještě Kothycana podle swého obyčeje, že prý wšechno to jsem řekl pro svou chválu a chloubu, a wšickni wšše jmenowani že byli slepi a podwedení. Já pak nechválím a nechlubím se, nýbrž chválím a welebím Stwořitele swého, Boha wšemohoucího, kterýž podle swé newyprawitelné dobrotivosti a milosrdnosti wywolil mdlé, aby silné zahanbil, a newýslovné díky Božské welebnosti vzdáwám a vzdáwati

nepřestanu, že mne, jenž jsem toho nikterak nezasloužil, cizím národům známým učinila, aby Roſtycana a jím zaslepení Čeſhowé (jimžto jako sobě samému upřímně, Bůh jeſt mi svědek, ſpáſy duſſewné přeji) jaſně poznali, že bratr Jan z Kapistrn není ſwůdce, ani tulák, ani antichriſt, uhybř jať toho i hodnowěrné bully papežſké doſwědčují, poſlanec a komiſař apoſtolſký a wſſeobecný wyſſetřowatel neprawoſti ſacířſké. Neboť newyňdal jsem ſe na ceſtu, nejwſbornějſſí pánowé, k Waſſemu králowſtwí leč pro Waſſi ſpáſu, pro mír a pokoj weſſterého králowſtwí. Wych byl hledal cti, byl bych zaſſel ſobě k nejjaſnějſſimu králi Polſkému, anebo do Uher, do Německa, do Italie, tam mne nejſnažnějſſimi proſbami wolali. Daleká a ſſiroká králowſtwí křeſtánská byla mně otewřena, tať že mi třeba uení pro Waſſi wſſeobecnou ſpáſu ſnáſſeti takowé přikořenſtwí.“

Poſléze obracuje Jan ſrdce ſwé k Bohu a končí takto: „Proſím tedy nejdobrotiwějſſího Pána naſſeho Ježíſſe Chriſta, kterýž pro náſ nejdražſſí krew ſvou na oltáři kříže nejmiłoſtiwěji wyliti ráčil, aby Wám a miſtru Janowi z Roſtycany a wſſem oſlatním kněžům tuto prawdu a mé nejprímějſſí a Waſſim ſtrozenoſtem nejpriznawějſſí ſrdce poznati dal, a jať má ſlowa z pramene láſky a blahowolnoſti pocházejí, aby podobně od Waſſích ſtrozenoſtí přijata a ochotně we ſtutek uwedena byla. Za to wſſechno weſměš a za každé zláſſí i za mého Roſtycanu (za mého prawím, rozhodne-li ſe

jak powinen k poslušnosti swaté římské Církve všeobecné matky se navrátiti), jakž i za sebe samého slibuji bez ustání obět svých modliteb Bohu přinášeti. To vše pak račiž Bůh spůsobiti a po dlouhé časy zachovati v hojnosti míru a blaha, v jednotě a svornosti, ve smíření a poslušnosti, útulnosti a úctě ku swato-swaté římské a všeobecné Církvi rytěrující. Amen.“ 3 Mořtu. *)

úwaha.

Sw. Jan hájí svou čest proti zlomyslným utrhačům jak to druhdy učinil sw. Pavel v 2. listě ke Korinthanům (X. — XII.), aby nevhodným mlčením k takovým útržkám sama dobrá věc nezala šlody. I ty, bratře, sestro, važ sobě cti a dobrého jména, aniž říkej, jak nectné podle duše rády říkávají: „Mně to jednačo, co lidé o mně mluví!“ — Všdyť snad wiš, co praví písmo sw. (přísl. 22, 1.): „Lepší jest jmeno dobré, nežli bohatství veliké: a přízeň lidštou míti jest lepší než stříbro a zlato.“ Podle toho i nasse četná příšlowi di: „Čest nad bohatství. — Dobré jméno nejlepši dědictví. — Ztráta cti veliké nestěsí a se cti chudoba lehčí než hanoba. — Čest životu

*) List ten podle celého obsahu podán ve spisu již často jmenovaném: „Amandi Herrmani Capistranus triumphans“ str. 371 — 378.

se rovná. — Lépe jest se cti umřítí než s hanbou žíti. — Za čest a slávu hotov buď dáti i hlavu.“

Aby's vsíť dobrého jména a cti u lidí sobě dobyl a zachoval, nedělej se jedině na oko dobrým a sšlechtným, nýbrž buď takovým i před Bohem v skutku. A protož kterékoli věci jsou pravé, kterékoli poctivé, kterékoli svaté, kterékoli milé (kterékoli člověka lásky hodného činí), kterékoli dobroponěšné, jestli která cnost, jestli která chvála kázně, na ty věci myšli (Fil. 4, 18.), těch buď snažně pilen, neb ty věci samy o sobě nám před Bohem dodávají pravé cti a tytéž věci jedině vymáhají námi také u bližních úctu a chválu.

A by's nabyté cti opět u lidí nepozbyl, buď pilen dobrého netoliko před Bohem, ale také přede všemi lidmi (Řim. 12, 17.) a varuj se i toho, „co jen nějakou podobu zlého má (II. Tes. 5, 22).“ Poněwadž ale všem se zachovati nelze, vyhledávej úctu a záliby obzvláště u dobrých a sšlechtných lidí, a podaří-li se ti takové cti a záliby dojiti, potáhui čest tu více na Boha nežli na sebe, a jemu zláště vzdávej chválu a slávu. Pakli při všech chvalitebných snahách svých nedojdeš uznání, nermuť se příliš, nýbrž pomni na svého Božského mistra, kterýž ač nejvyšší zasluhowal cti, pro tebe nejtěžší utrpěl hanu a potupu. Pomni na příklady tolikera svatých a světic Božích, kteří tolikrát jizlivá nařknutí a pohanění od svých nepřátel snášeti museli. Ale

wiz také, w jakém spanilém lestu nyní čest a sláva jejich neuhonného jmena září a rozvaž, že nedopustí toho Božská spravedlnost, aby neuhonnost a zasloužilost dřive neb později nebyla uznána, a pokrytá nepravost zasloužené nedostla hanby.

§. 35. Jan opět a opět awšsat bez prospěchu se domáhá dowolení, přijiti do Prahy.

Neohrožený zápasník náš Kapistrán nestetřil žádné práce, žádné byl sebe těžší oběti, žádného pokoreni, by twrdou mysl pana Jiřího z Poděbrad oblomil a ku swatým záměrům swým naklonil. Messaje w českém městě Mosiu zaslal jemu opět snažnou prosbu, by mu dowolil, do hlavního města země České přijiti a k lidu Pražskému promluwiti. Ale srdce pana Jiřího zůstalo neoblomeno, a w brzce ukázalo se, že hudi hluchým. Nebo pan Jiří pilně k tomu prohlídal, aby spisy o samospasnosti Církwe Římské, jež mu Kapistrán byl zaslal, ani na jawo nepřišly, a psaní jeho pánům českým čtena nebyla. S tímž osudem potkal se také jeho poslední list, jenž pánům dotčeným na sněmu zemském měl veřejně býti přečten. Neucíněno to prý hlavně proto, že w listu tom Kapistrán wšechnu swou horliwost opět proti Rokycanowi rozpoutal a na něj welmi prudce dorážel, z čehož by prý weliké pohoršení a rozhořčení bylo pochodilo. Nelze

owšsem upřítí, že Swětec Boží zpominaje na počínání Rokhcanowo se tytých walným proudem přetypujících bolných citů swých k nesmírné horlivosti unášeti dává: awšsať nelze popírati také, že wšsechno, cokoliv jsme z listu nadřečeného podali, wyjewuje cit nejjemnější, nejusslechtilejší a dýsse duchem nejčistější lásky, která žádného zisku pro sebe nemohledává, nýbrž celá se obětuje spáse jiných.

Znamenaje horlitel swatý, že wšsechny jeho prosby jako šimě na stálu padají, uznal za swou powinnost, pana Žiřího, na swůj wyšetřowatelský a poslanecký úřad upozorniti, což právem již proto učiniti mohl, že pan Žiří jakož i ostatní pánové čestí mezdy za katolíky powážowáni býti chtěli a proti názvu „kacíř“ se wšsemožně zpírali. I psal mu takto:

„Wysoce slawný pane! Wizte a bedlivě pozorujte, k čemu pro Wassi spásu a pro zachowání cti Wassi přisněji zawázáni jsme. Wíte, že jsem wyšetřowatelem kacířské nepravosti a komisařem apostolským, a že nyní ku wykonání úřadu toho potřeba Wassi ochrany, pomoci, rady a přízně. Za usstědění těchto wěcí Wassi Wznessenost pokorně žádám, prosím a zapřisahám w Ježíši Christu pro úctu a powinnou poslussnost ke swaté římské Církwi, a co se w těchto právě minulých dnech nebylo stalo we shromáždění wšsech pánů, to hleďte aby se stalo aspoň w Praze a we sboru těchto patnácti deputowaných. Račte se totiž o přečtení nasseho psaní a spisu, jež jsem Wassi Wznessenosti za-

šal, postarati, očekávající za to věčné odplaty od Pána našeho Ježíše Christa, a milost i požehnání od Jeho Svatosti pána našeho papeže Mikuláše V., jemuž co nejdříve o všech těchto a jiných dobrých skutcích Basiich zprávu sdělím.“

Na tento list dána Kapištránovi odpověď podobným duchem sepsaná, jako onen hanlivý list Rokycanův, plná totiž nejurážlivějších výrazů, které uštipavost Rokycanovu ještě daleko přemysšují. Avšak i tyto útoky neodhrozily a neoblomily skalopemnou mysl Kapištránovu. Psalťe pánowi Jakubowi z Wřessowic, aby Rokycanu k tomu pohnouti hleděl, by buď do Mostu, neb do Chebu neb do Řezna přišel, kde co nejdříve sjezd pánuv býti měl a kde Kapištrán s ním před vyslancem stolice apoštolské kardinalem Mikulášem z Kuřín w zápas hádky o kalichu se pustiti chtěl, aneb řknuv Rokycana toho odepřel, aby pan Jakob z Wřessowic aspoň jemu (Kapištránovi) bezpečný průvod do Prahy zjednal. Ale vše namáhání to minulo se s výsledkem žádoucím. Rokycana rozmyšlečen několika prudkými výrazy jako: „arcikacíř, bezmyslné zvíře“ všechen slavný a wrstvý lidu, urozené pány, měšťany, a všechny lid obecný proti Kapištránovi rozjitřil a na nejvyšše rozhořčil.

Za tou příčinou správce země Jiří z Poděbrad a s ním nejpřednější pánowé, jako: Zdeněk ze Sternberka, Zindřich z Pivého, Jiří z Krawar a ze Stráže, Zindřich z Michalovic, Jan z Kunštatu, Mikuláš Trčka z Pípu, Jan

Krussina ze Šwamberka, Jan ze Soutic, Zdeněk z Postupic a jiní pánové, rytíři a poslanci měst poslali *) knížatům německým rokowarossim ve městě Hofu (teď předměstí Regna) psaní, v němž sobě na Kapistrána sěžňují, že platnost kompaktat, ač od suěmu Basilejského potvrzených, popírá, že Čechy prý jakýmsi dábelským pužením kaceřuje a zatracuje, ačkoli prý v kompaktatech slavně slíbeno, že pro přijímání pod obojí způsobou nikdo na Čechy nemá útok činiti, jim škoditi, jich haněti aneb jim bezprawi činiti; ale že Čechy a Morawany takto přijímající má každý jako bratry dobré a křesťanské Církve pravé syny poctivé a poslušné též Církvi míti a bratrským milováním s nimi nakládati. Dpat toho prý se Kapistránem děje a to sice na ujmu cti blahé paměti papeže Eugenia IV., jehož pánové ti uctivě nazývají pánem a Jeho Swatostí, protože chtěje suěm Basilejským již již přenesti, přece pro pořizení věci českých se pohnouti dal ku powolení, by suěmowní otcové jessťe tolik dní v Basileji rokowati směli, ažby záležitosť česká byla úplně rozhodnuta.

Dále sěžňují sobě na panujícího papeže Mituláffe V., jehož nikdy ani páuem ani Jeho Swatostí nejmenují, že wyslaw k nim řeholníka dotčeného (Kapistrána), meč dávno v possvě schovaný proti nim wytašil a na nowo zosřtil,

*) Celý list ten čísti lze u Amandu Herrmana v jeho spisu: „Capistranus triumphans“ na stránkách 379 — 383.

i dohládají wýhrůžčiwě: „Zdali podle toho jinak souditi můžeme leč že římská Církew násilně nás utlačiti usíljuje a nás přinucuje, na vhodně prostředky k odvrácení takového násilí mysliti? Neschází-li ubližitel, wšak dostawí se také bránil.“ Přidawají ještě, že hned po korunování nynějšího papeže wyslali do Říma posly, by osvědčili wážnost Čechům ku stolici apostolské, že wšak prosby jejich tam byly naprosto odmíštěny. Zeslíže tedy pro odvrácení bezprawí, jež se na nich páchá, z malé jistky weliký oheň wzroste, čehož oni se welmi obáwají, že prý za to před Bohem zpytatelem srdcí, a u Jejich Zasností (knížat německých) i před celým swěta oborem omluwení budou, jelikož jsouce mírumilowní toho sami newyhledawali a toliko násilně nescíslným bezprawím do boje wyssťwání byli.

Widěti, že pánové ti se podobají churawci nebezpečným neduhem sličnému, kterýž wšak nebezpečí takového netuší a domníwaje se, že zdráv proti léčiwým jemu podáwaným prostředkům se zpírá a ustawičně wolá: Metrapte mne, wždyť mně nic neschází! — Již ta náramná zarputilost, kterou pánové ti kalissnictwí proti Církwi katolické hájili, poukazowala očite na nebezpečný wřed, jenž se ustawičně w duších jejich jitril, že totiž nejsou, čím se býti domníwali, poctiwí a poslussní synové Církwe katolické: wýbrž odbojníci a protivníci její. Z této zaslepenosti jejich dá se také wyswětliti, proč w horlivosti Kapišťanowě místo prstu Božího,

kteřý jim z mýsofi kynul a jim cestu spásy ukazoval, viděli pužení ďábelské, v nejpečlivějším lékaři svého travice, v nejlastavějším dobrodinci svého nejúhlavnějšího nepřítele.

Na tom však ještě nebylo dosti, že sobě na Kapistrána stěžovali u knížat německých, nýbrž hleděli proti němu i kardinála legata v Řemcích Mikuláše Kusanského roznechtiti, muže to věhlasného a tehdaž téměř nejvšetečnějšího, svrchovaně mírumilovného, kterýž k upokojení rozbouřených myslí a k usmíření národův křesťanských vřectem svou pilností přičinil. K němu pánové českí několik posílů vyslali, aby mu stížnosti Čechův přednesli, kteraž bezprávně totiž Kapistrán na Česích jedná, kteraž je kačeňuje a zatracuje, a kteraž takovýmito prudkými a hanlivými řeči sám pochoji a usjednocení církvevnímu překážky staví. Čehož slyš se doměděl statečný bojovník náš, neobměškal slovnítného kardinála k opatrnosti v jednání s Česky pánvy ponapomenouti. I vyhotovil v Mostu dne 27. máje 1452 list, v němž vespřeru spornou věc tu objasňuje. Vykládá nejprvé, co a jak říká, že totiž Církve jest jediná chof Christova a kdo ji pohrdá, tím samého Christa potupuje. Pak vypravuje dále, kteraž Rokyana i katolíky nutí pod obojí přijímati spůsobou, a co do kompaktat, dává kardinálowi výstrahu řka, že na sjezd knížat německých v Řezně dne 4. června i Čechové přijíti chtějí majíce prý od kardinála slíbeno, že jim kompaktata povolí, i dokládá: „Nabudou-li

Čechové možnosti, aby se tímto štítem a touto přílbou pokrývali, dá se tím zlý příklad všem ostatním křesťanům, by totéž činili a odbojně jednali proti ustanovením svaté matky Církve, a proti představeným církevním wyvstali nejínáče, nežli to onino po tak dlouhý čas s náramnou vzteklostí činí. Nebo řeknou prý ostatní katolíci: My nejsme o nic horší Čechův. Povoleny-li těmto takové úmluvy s Církví, dosáhneme my podobných a snad ještě větších výsad; vždyť naši předkové chrámy nadali, nasse jsou ony církevní statky. Vizte tedy, pane, aby jste tímto prostředkem chtěje získati Prahu, westterého ostatního křesťanstva nepozbyl. Ano i našiinci prý, kteříž v Praze ne v skutku, nýbrž toliko podle jména se za katolíky považují, již se vespolek shodli a s protivníky wiry výstají, že pod zášterou potřebné prý ochrany království Českého jim možná, zbožii církevní a práva korunní osáhnouti a jich užítkovati.“

Pročež napomíná kardinála, aby s Čechy velmi opatrně jednal. On že ne tak proti kompaktatům, jako proti tomu horlí, co kalissuici z nich dowozují twrdíce, že kdožkoli pod jednou toliko způsobou přijímá, jest kacíř a we zjevném wěži nebezpečenství pozbyti spásy duše své a že tudíž přijímání pod jednou nižádným prý způsobem trpíno býti nemá. „Nemím,“ dokládá konečně ještě Kapistrán, „jakých to posseptaců poslouchati ráčíte, kteří usmrcující jed svůj sladkavými slovy pokrývajíce Vám lichoti,

aby si falešným přemlouváním a příslibováním od Bassi nejvyšší Důstojnosti (Eminence) mohli domolení pod obojí způsobou přijímati a církevní statky podržeti.“

Z těchto posledních slov Kapistránových snadně chápeme, proč Rokycana svou obranou kalissnictví u českých pánů tak snadně vyhrál. Kdo zná velké sobectví srdce lidského: ví, jak závažné jsou důvody, které v těžkém a mile zvučícím zlatě a stříbre záleží, a jak rád člověk tomu věří, co jeho ziskuchtivosti hovoří. Pánové českí směli při kalissnictví podržeti statky církevní, a to byl důvod pro ně tak závažný, že všechny od Kapistrána pro pravdu katolickou uvedené důvody byt sebe jasnější jemu nedržely váhy. Nebo pánové ti odřekli se kalissnictví a úplně s Církví katolickou se sjednotili by byli také statky církevní vrátiti museli, z nichžto tak drahně již let užítky brali. Stalo se zde v Čechách, co o sto let později v Němcích po vzniknutí uxorot Lutherových, Kalwinových a jiných. Knížata a magistrátové měšťští, kteříž ku protestantismu přilnuli, nedbali na žádná byt sebe důkladnější vysvětlení víry katolické a na výtečnou obnovu kázně církevní sněmem Tridentským zavedenou, a zpirali se proti smíření a sjednocení s Církví katolickou nejhlavněji proto, aby práva a statky církevní, jež byli osáhli, podržeti mohli.

Vyrozuměv tomu všemu kardinal sv. Petra i okowům, Mikuláš Rusanstý, neopomenul v záležitosti Čechův největší opatrnosti

užiti, i vyhotovil w Řeznu dne 27. června 1452 list ku pánům a prelátům w Čechách a na Moravě a poslal jej zvláštním poslem, kaplanem svým Janem Dorfenitem, k nim, dilem aby jejich smýšlení vystoumal, dilem aby Kapistrána u nich vymluvil řka, že missonář tento nikdy nezatracoval kompaktata, jak protivníci jej bezprávouě obviňují, nýbrž toliko proti bludům a kacířstvími těch horlil, kteří ossechny ostatní prawoměřici pod jednou toliko způsobou přijímající odsuzowali. Spolu vysvětlował jim kompaktata docela týmže způsobem jako Kapistrán w listech Rokycanowi zaslauých, a napomínal je, aby se ossech zvláštností svých odřekli, a papeži bezwyminečně učinili poslussenství na způsob ossech ostatních národů křesťanských, pak že legat (vyсланec) papežský do jich země přijde a osse učini, čeho ku pokoji a ke spasení jich duší potřebí bude.

Mimo to psal i Kapistrán sám již w Chebě w noci na den 6. ledna 1452 papeži, klada jemu jakoby účty z wesskerého jeduání svého a žádaje na něm, aby swatý otec neplatnost kompaktat prohlásil, pak aby jemu dowolil i w pádech Stolici apostolské vyhražených rozřešowati, aby bullu Bernardina za swatého wyhlassující wydati ráčil; dále aby dowolil, by Kapistrán kaply a chrámy s jmenem tohoto Swětce stawěti, misnosti pro bratry obserwanty we krajínách, we kterých prawě se zdržuje, přijimati a je s vlastnými konwenty pod poslussenstvími jenerálního wiktáře spojowati a posléz

aby po celý oštáw swátku sw. Bernardina odpustky sedmi rokůw a tolikéž kwadragen udělowati směl.

Skoro wšsem těmto žádostem přisvědčil papež a jmenowitě wšsechny konwenty, domy a místnosti, kteříž by bratři obserwanti w Rakousích, Morawě a Čechách obdrželi, wšsemi práwy a wýsadami obšypal, kteréz uděleny jinde stáwajícím klášterům bratrůw dotčených. Toliko kompaktata pomínul papež docela mlčením. Zdá se, že to učinil z weliké k Čechům šetrnosti, nechťje třetiny nalomené dolomiti, ani knotu kouřícího-se docela uhasiti. Rozumí se samo sebou, že swatý otec, ač kompaktata mlčením pomínul, přece w tom ohledu s Kapistránem úplně souhlasil, znamenaje s bolestí jako tento, že kaliffničtí Čechové w nich úředné potvrzení swého odboje proti wšeobecné Cirkwi widěli. Powoleno Čechům owšsem přijímání pod obojí spůsobou, awšak jen na čas co mostek k úplnému se sjednocení s Cirkwí wšeobecnou. Powoleno také jen pod jistými wýminkami, jak jsme již slyšeli, awšak bohužel těch nikdy neshetřeno.

Na sjezdu Řezenském dali se mimo Kapistrána i dwa česští poslowé, pan Aleš ze Sternberka a pan Jan Smiřický wynajiti, ale Čechové opět stáli na swém, aby se jim i wolný arcibiskup i kompaktata potvrdily. To pač od kardinála Mikuláše Rusanského na prosto odepřeno a opětně jim oznámeno, že to wule Jeho Swatosti papeže, aby bez wýminky se

podrobili Církvi a s ní se úplně sjednotili. Jelikož obě strany příkře proti sobě stály, nedocílono ničehož leč že o slavení nového sjezdu a síce w Chebu dne 16. října téhož roku se shodly, s něhož ale příčinou nových bouří politických docela šefflo. Hlavní takovou bouří bylo wyswobození nezletilého krále Ladislawa z rukou poručnických císaře Bedřicha a dosazení jeho na trůn český a uherský, což hlavně panem Oldřichem z Rosenberka k tomu cíli provedeno, aby se moci Poděbradově každým dnem zrůstající položily meze a uvedením krále dobře katolicky vychovaného do Čech nowá moc vyšší a přesně katolická w čelo vlády postawena byla. Nwssak přes to wssecko zůstala wesštera vláda w rukou Poděbradových a sám Oldřich z Rosenberka musil se syny swými se jemu podrobiti. Nebo mladý král dne 2. máje 1453 potwrdil pana Zířího w důstojnosti správce zemského zwlášttním listem; a jelikož teprw dwanácte let wěku swého počítal, tedw we wssem radou a pomoci p. Zířího se řídil, tak že síce dle jména králowal, w skutku ale vládnul a správowal zemi pan Zíří z Poděbrad. Porážena w tentýž čas také násilným spůsobem od pana Zířího sekta Táborská a uwezena w poslussenství Rokycanowo. Wsšechny tyto a mnohé jiné události napomáhaly k tomu, že téměř wesšterá moc zůstawala w rukou zeměspráwcowých. Dne 6. čerwence r. 1453 přijal Ladislaw w Brně slib poslussenství od pánůw a měst Morawských a dne 28. října téhož roku korunowán w Praze od biskupa Olomuckého

Jana Hája w hlavním kostele sw. Wita na hradě Pražském.

Jelikož události tyto wsečen žetel t wě-
cem občanským w Čechách a na Moravě obrá-
tily, rozhodnul se Kapistrán Čechy opustiti,
awssat pewně u sebe ustanowil w čas příhod-
nější se tam opět vrátiti. Zežto mladý král
Radislaw t Kofycanowi welikou nechul měl a
upřimně katolicky smýšlel, doufal Kapistrán,
který již w Polsku misijnářské práce konal,
s prosbou svou proraziti, i naléhal opět s dři-
vější žádostí na pana Jiřího, aby mu dowolil
do Prahy přijíti a tam kázání míti. We středný
večer wssat r. 1453 zasláua mu od Jiřího od-
powěď záporná. Praweno mu mezi jiným:
„Zežto prý dříve již několik bezpečných prů-
vodu jemu do Prahy podáwáno, jichžto při-
jmouti nechtěl, tedy že nezdálo se býti při-
mčreno, jemu posílati nowých.“ Awssat wíne,
co o těchto průwodech sobě mysliti máme, zpo-
meneme-li si, co pan Jiří panu Oldřichowi
z Rosenberka psal, aby totiž člověka pokoji
zemskému nad míru nebezpečného, rozuměj Ka-
pistrána, u sebe nechowal, nýbrž raději co nej-
dříve ho wybyti hleděl. Úředná nařízení Jiří-
kova při průwodech Kapistránowi nabídnutých
owšem jemu bezpečnost sľibowala, ale tajné
instrukce (poučení pod rukou podáwané) opak
toho nařizowaly, což owšem jest nepoctiwość a
osfemetnosť nejhanebnější.

Zeště roku 1454 učinil Kapistrán z Wra-
tislawi nowý pokus, aby se do wnitřních Čech

odebrati a zvláště w Praze, hlavním to sídle a mohutné tvorzi husitismu kázati směl. Doufale králem, jehož dobré katolické smýšlení jemu známo bylo, přístupu do Čech dosáhnouti, i zaslal mu list, w němž bludy Husitské wyvracel a na rádce královy toužil, že poslanca Stolicie apostolské do země wpusťiti nechťejí. S žádal, aby spis tento veřejně na sněmu zemském čten byl. Avšak i tentokráte hudl hluchým, anobrž mladý král od nich obelstěn dal Petrowi biskupowi Wratislawskému wzkázati, aby Kapistrána napomenul, že nemá tak prudkými a tvrdými slovy Čechy haněti, nýbrž mírnějších wýrazů při kaceřování užíwati, „neboť,“ doložil král, „nechceme aby slova jeho opačného výsledku dosla, což by se ale skutečně stalo, kdyby myšlích, o jejichž sjednocení s Církví dobrou nádeji máme, jeho prudkými řečmi se rozbouřily.“ Napomenutí to přijal Kapistrán s pokorou a hleděl se zlástním listem se slusnou stromností u krále ospravedlniti. List ten datován z Wratislawi dne 14. čerwence 1454. A wšak wíme již, že i tento poslední pokus Kapistránůw, přijiti do Prahy, wlinem Rokycanowým na zeměsprávce Jiřího a wlinem tohoto na krále mladistvého úplně zmařen.

Úwaha.

W posledním listu k Rokycanowi (str. 470) wyrčnul Kapistrán ta proročá slova: „Jako

zahlazeno bylo kacířství arianův a jiných předchůdcův Wasse: nejinaf budou zahlazena i kacířstwa Wasse; neboť Bůh bojuje s námi vítězně.“ Tak další běh historie dosvědčuje, vyplnilo se proroctví toto úplně. Ač Kapistránovi přístup ku Praze trním jízlivého kaliffnictví nssemožně zatarasován, přece pravdě, kterouž hlásal, přístup se zatarasovati nemohl. Brániti se mohlo jejímu hlásání, ale konečnému jejímu vítězství se zabrániti nemohlo. Pravda nosí sama v sobě nsmrtelnost, kterouž wsecko překonává a sobě konečně podrobuje, ježto lež na krátce se ství jako bludičky a jako bublina se v bržku rozplývá. Protož dí nasse přísloví: „Pravda jest dítě Boží. Pravda se sama hájí. Těžkoť se pravdě protiwiti. Wsse pomine, jediná pravda nezhyne. Wyjdeť pravda na wrch, jak olej nad wodu. Pravda we wodě neutone a w ohni neshoří. Pravda na swětlo wychází, faleš do tmy zachází. Pravda wždycky vítězí, pomáhá pánu i knězi. Kdo pravdu zastává, vítězem ostává. — Lež pak má plitké dno. We lži stálosti neni.“ Mohou sice mraky wsselijakých předsudků a wássní nám na čas zatemniť zrak, abychom jasnou twář její neviděli, ale jako blestkwonci slunce vítězně přemáhá wssedny byť sebe hustější mraky: nejinaf i pravda pozuenáhla wssedny temnosti předsudkůw rozptyluje a své jasnosličné swětlo na wsse strany vítězně rozlívá.

Nebo wtročíš-li nyní do země České, nalezeš w ní wssady s malými wýjimkami utě-

šené sady katolického života. Ze všech může kostelních tyne tobě katolický znat spásy nashi, kříž svatý; všude, kdekoliv kráčíš, rozléhá se z úst obecného katolického lidu pozdravení: „Bochválen buď Ježíš Kristus!“ Všude kdekoliv jedeš maje na sobě znaky duchovního katolického, obnažují hlavy své před tebou a uctivě tě pozdravují. Všude ve chrámech vidíš lid obecný československý na kolenu pokorně křecti, slyšíš jej vroucně chvalozpěvy ke cti Boží, ku chvále Marie a jiných svatých zpívati; všude upozorňuješ tutéž lásku ke slovu Božímu, kterou jsi i na jiných kmenech slovenských znameenal, slovem: všude uvidíš utěšený rozkvět života katolického.

Toto pak vítězství pravdy katolické krávným písmem vepsáno v dějiny země České. Nebo pro Bůh! co to stálo hrůzných bouří, co potoků krve prolito, co zlágonosných pohrom po dvě stě let stihalo zemi tu, než ono vítězství dobyto? O ty překrásná země česká nyní utěšeně květoucí, jenž jsi tolikráte v peci ohnivé bouří časových třeben byla, kaj se nestěním svých svedených předků a Ini věrně ku pravé matěři své Církvi katolické, Ini věrně ku posvátnému trůnu. Šťastný, kdo jiných příhodou vystřihá se před svou vlastní škodou. Zloutě bohužel až posavad v tobě lidé, kteří v časech rozbouřených náramně hulákají dělajíce se tvými ochranci a vysvoboditeli, v časech ale jejich zámerům méuě příznivých tebe uznají, a lidu, ze kterého pocházejí,

se odčitají. Vidé ti w dobách, jež úmyslům
jich příznivé se býti zdají, ihned se jímají, ob-
nowowati Církew, kteráž obnowy nepotřebuje,
a chtějí tě poučowati o wěcech wíry, jimž zhola
nerozumějí. Spůsobem swrchowaně drzostným
opowazují se kydati hanu na Církew katolickou
a její wěrné duchowenstwo, které jediné we
wsšech dobách twůj jazyk pěstowalo a twého
blahobytu s nezměnnou wěrností wyhledáwalo.
Titěž drzostníci uhledawšse swé chvíle wystawují
tobě místo swatých katolické Církwe za wzor
Jana Husa a wychwalují tobě swrchowaně
Žižku. O národe dobrosrdecný nic zlého ne-
tuffici, nedej se jimi swésti. Nejsou oni přá-
tele tvoji, alebrž jsou tvoji nejwětšší nepřátelé
a škůdcowé. Wedouť tě přímo ku propasti zá-
huby. Nechceť tomu Bůh, aby's i ty, země
Česká, množila rozptyliné žiwly w Ewropě.
Bůh tobě wytknul úkol jiný, úkol krásný, úkol
swatý, aby's totiž chowala w sobě žiwel kon-
servativni, katolický a protiváhu držela žiwlům
rozptyliným, protestantským. Poznej úlohu tuto
a nezpírej se proti zjewné vůli Boží. Ji wěrna
jsouc kwěsti budeš utěšeně, od ní se uchylujíc
octneš se opět na kraji záhubné propasti.

Buť se tedy wíra katolická w tobě jako
růže sazená při potoku, a kde druhdy byla
pouště zlázonosného husitství, tam se rozwinujž
stále w libezném rozkwětu žiwot katolický, ať
srdce plésá nad těmito přeuteššenými Církewními
sady a pozná, že země Česká jest wěrná dcera
swaté matere Církwe katolické, drahoceunný dia-

mant we štwouci její koruně, skaloperný sloup
we pravém chrámě Božím.

§. 36. Jan w německé říši.

Do Prahy, jak jsme slyšeli, nebylo lze
Kapistránowi přijíti a w říši německé byla
právě nutná potřeba jeho, by totiž na Řez-
ském sněmu zemském různá knížata mezi sebou
i s císařem smířil. — Objevil se pak přede-
všim w Bawořích, zde od wévody Ludwika
velmi slawně uvítán byl. W Řezně bylo Ja-
nowi ostře zakročiti proti kazitelům wíry a mar-
nostem světským. S suáštěli jsou hned své
svůdné trefky k spálení tím více, poněwadž ti,
kdož se zde horlivému kazateli uštipačně rou-
hali, dopuštěním Božím jedné noci náhlou
smrtí zabynuli. Na sněmu samém Kapistrán
různá knížata velmi zblížil a k tažení do boje
proti nebezpečnému Turku k ochranění swaté
wíry roznítil.

W Amberku netoliko mnoho hřisníků na-
prawił a cnostných zdořonalil, nýbrž také klášter
Obserwantů zde založil, k čemu nábožný zdejší
měšťan Jan Bachmann prostranně měštitě
stawební wěnowal. W nemocnici téhož kláštera
kapličku widěti, kde ctihodný blahověst mši
sw. sloužíwal.

W Norimberku byl Jan skoro od tolika
lidstwa, jako we Widni, uvítán a kdožkoli
mohl, k němu se dral, by podolet roucha jeho

polibiti mohl. Uvedli jsou jej zbožně jásařice do chrámu Minoritského a pak po srdečném kázání jeho šest vozů rozličných hříšných šperků, špatných knih a necudných obrazů spálili. Dne 24. července w předvečer sw. Jakuba narostlivil zdejší panenský klášter sw. Kláry, uzdrawim několik nemocných sester, an se jich toliko ostatkami sw. Bernardina dotknul. W Norimberku dostal též Jan poprvé vnuknutí Boží, že mu brzy bude do Uher se odebrati. — Scheidl, zdejší rodák švédci, že na vlastní oči viděl světce Božího. Muž prý to skromný, hubený, 66letý, vezdy pilný a veselý, od císaře velemlážený, jenž jej w městě tomto přestvořným messním rouchem obdaroval. Obdivován zde Jan, že vezdy veselý myslil byl, odpověděl se sw. Pavlem: „Netoužím po ničemž jiném, než rozdělení býti.“

Antonín, biskup w Bamberku, by Janovým kázáním tím hojnější žen připravil, před jeho příchodem pro osvětly, kdož by se jeho misii přiučastnili, odpustky ohlásil.

W Erfurtě, kde též s pomocí tlumoče ze svého řádu několik dní kázal, měl 60,000 posluchačů w nejtrápnějším pořádku dle pohlaví od sebe rozdělených.

W Dèwině (Magdeburg) jak švédci Kranc, člověk to prvé řeholníkum nepřiznivý, kázáním Kapistránovým, které s překladem do němčiny pět hodin trvalo, osvěten lid celý rozplakaný a rozšlený netoliko z hříchů svých se vyzval, ale také na duřaz pokání šest vozů hříšných lákadel a nástrojů spálil.

W Řipsku kázal opět proti marnosti svěťstě a drže w proudu ohnivě řeči své w hrsti lebku působil tu podivu dojemně a zvláště na sstuhující mládež tak, že 60 jinochů, mezi nimiž i sšlechticové, řeholnický oblek na se wžiti žádali, načež jich 34 do Norimberského a 26 do Wratislawského kláštera do nowiciatu odeslal.

W Sasřku opět náš Jan po Praze srdcem svým celým zatoužil, bohužel opět nadarmo, pročez sw. otci Mitulášsi V. welmi bolestně psal.

Barberius w seznamu Kapistránových zážraků udává, že od 1. srpna l. 1451 — 10. listopádu 1452 tento prawý diwotworce 380 mrzáků a 316 jinač těžce nemocných uzdrawil, 20 mrtvých wzkřísil a mnoho posedlých zlého ducha zbawil. — Nemůže-li se téměř říci, že od blahých časů apostolských snad žádným Swatým tolik zážraků nezpůsobeno jako Kapistránem?

Úwaha.

Čím útlejšším swazkem pokrewnosti a národnosti jedni s druhými spojeni jsme, tím wětšší měrou zvláště co křesťané milowati se máme, widouce na samém Pánu Ježíšsi wětšší lásku k jeho máti, k pěstounowi, k sw. Petru, Janu a Jakubowi, ke wšsem druhým apostolům a učedníkům jakož i k národu Izraelskému. — A wšak wětšší a zvlášttní tato láska newadi a nepřekáží, pomoc a službu těm též ochotně a mile pronázowati a nijak jim neshřoditi a ne-

ubližowati, kdož s námi potřebně spříznění nejsou, k cizému národu náležejí aneb za hranicemi naší milé vlasti bytují. — „Zdaliž není Otec jeden všech nás? Zdaliž Bůh jeden nestvořil nás?“ (Malach. 2, 10.) Nejsme-li všickni vykoupeni jednou a toutéž křví Spasitele našeho Ježíše Christa? Nemá-li dle vůle jeho jen jednoho owčince stáwati, jakož on sám jediným jest pastýřem našim? — O jak dobře pochopil tuto úlohu lásky náš sw. Jan! Onť objal všechny národy láskou svou a nosil je všechny ve srdci svém. Ne všem co učitel, lékař a smírce mile chwátal, tam ho Bůh poslal.

O kážby tato sšlechtná a blahodějná zásada zdarněji ujala se ve světě celém! kážby všechna jak nelidská tak nekřesťanská zášť, kteroužto jedni na druhé sočí, dokona se wytrátila! kážby jeden každý druhého jiného podezřívati, nepřátelsky sňhati, týrati, olupowati, křvožížnivě přepadati přestal! Kážby již jednou zjednáu byl konec všemu bezmeznému sobectví a náruživému sočení, ježto vše to Boha našeho uráží a k ničemu jinému newede než ku hmotné i duševní, k časné i k věčné záhubě! Káž bychom si všickni ruce k stálému míru wespolet podali, bratrsky se objali a co oudy jednoho těla, tajemného těla Christowa čili Církwe swaté, se poznali.

§. 37. Jan w Slezsku a w Polsce.

Wzburu bratři Slezáci,
 Rusini a Poláci!
 K wám též Jan již wltá,
 Swětlo s nebe sýtá.

Kazimír král polský, jak mile o blahoplné misii Kapistránově uslyšel, zwal jej hned ještě na Morawě dlicího k sobě následujícím weleutivým listem:

„Kazimír z milosti Boží král polský, welkowévoda litewský, dědičník ruský ctihodnému a slowútnému muži otcí Janowi z Kapistry, z řádu menších bratři, našemu zwláště milowanému otcí.“

Ctihodný, slowútný muži, náš zwláště milý otče!

Ze král zemských králůw hojně na nás a na slowanůský národ swětlo své rozliti ráčil, patrně z toho, že wás welebný otče, muže to od dáwna známého, zkusseného a pro zážraky takowou wážností slynoucího poslal, aby jste český lid z facírštwi, do kteréhož zabloudil, opět na dobrou cestu přiwedl. Z toho celý sewer raduje se, pomoděčen Bohu, že o ztracený groš a stou owci tak pečujete, aby jste je nassel.

Pocítil a sřusil jste zlostiné myšli Čechů, jenž jedem bludného učení westrže nakaženi přesuou katolickou wíru pronásledují. Když prvé swou wlast, druhdy tak slawnou tolikerými wálkami zpustosřili a šeredně zhanobili, zapletli jsou i sousední země do swých wálek, kostely wypálili, panny zpržnili a sluby Páně wražřili.

Mnohá knížata snažila se, toto zlé faciřstvo zničiti brannou mocí, wšak jejich záměry přišly jsou w žmar, ano Bůh newyzpytatelným řízením dopustil, že katolici poraženi a zahnáni byli. Na wás, otče, nazpětivedení toho národa ku prawdě čekali; wám samému šhůry dáno, co jiným odepřeno bylo. Na wassi modlitbu umlkne Amalek, i hrdý Goliáš poražen bude.

Až tedy, otče můj, onen lid prawdě zase ziskáte, račtež do nassi polské říše zawítati. Na prosbu nassi uchylte se poněkud k nám a newolte mne, wasseho, wám nakloněného syna (an wáš pro Boží smilování prosím) pomínouti. Nasse králowství drží se perwě katolické wíry; zde jest i wéwodství litewské, jehožto lid náš otec (blahé paměti) Wladislaw, nejkrěstansjtější král polský, od model ku poznání jednoho prawého Boha přivedl. Národ obě této nassi říše náramně touží spatřiti wás a přežádostiwě dychtí po wassem přišti. — W sousedství nassem rozprostírá se šsirossirá Rus, která sice krěstanskou wíru wyznává, ale již ode dávna w rozkolnictwí Refůw stržena jest, a jejich obřadu se drží. Vid od té doby, co roztržka tato se přihodila, od katolické Církwe jest odvrácen a tato nehoda, ač se na rozličných sněmích proti ní pracowalo, potud odstraněna býti nemohla. Z tento lid si jednohlasně přeje, by jste jim nepohrdnul, uýbrž jej nawštwiti ráčil, aby se wámi k jednotě sw. Církwe Boží nawrátiti mohl. Jest jich tu mnoho, jenž pouhou slawou wasseho jmena pohnuti přislibují, blud-

ných náhledů svých se odřici, a cestu, kterouž jim ukážete, nastoupiti.

Wzal-li jste si napravení Čechů tak k srdci, že wám sladko bylo, wšse nebezpečí a příkorn podnikati, zbožnost Rusů tím více Wás pohnu! Učkoliv oba národové (český i ruský) w temnosti bludů wěží, nepochybně se Wám obrácení Rusů s wětší jistotou podaří, an tento lid dobrý, sprostý, nauk swětských zcela nepowědomý jest, blud swůj jen slabým odporem hájí a pro nic jiného od poznání prawdy a od poslušnosti papeži powinné se neloučí, než obwytlým slepým lpěním na tom, co na něj od předků jeho dědičně jest přesslo. Tyto zádrhle wšsechny suadně rozvážete a wšsecku zatmělost jejich jedním sluncem swých skutků a zásluh rozpřylíte a zapudíte.

Připomeň sobě lašawost Wasse příklad a wzor apostolů, w jichžto šlepějích pokračujete, a ze kterýchto někteří mnohé země jsou prošli, ewangelickou nauku a prawdu Christowu rozsíravíce, by někoho aspoň získali: nebuď Wám tedy nelibo, pro spásu mnohých národů přijíti, jichž obrácení od Wás závisí a jichž oswo-bození owocem Wassi práce bude. — Powážte jen, jak mnoho duší by jste w porobě satanově zůstawil, kdyby jste k nám nedošel. — Přihotowtež se tedy, muži nejwýbornější, k tomuto podniku, ku kterémuž Wás wolání četného národu wyžhívá, a očež lásky Wasse prosíme. To Wám wíra a horliwost Wasse o blaho duší radi; k tomu Wás láska a šussenost Wasse

pobízi, ano sám Bůh Wám to s nejvyššího trůnu svého poroučí.

Na příští den sw. Michala stawové našeho polského království a wéwodství litewského, preláti a swobodní pánové na zemském sněmu shromáždí se k wyjednání důležitých věcí buď wojny neb míru. Prosíme Wás, by jste ku všemohoucímu Bohu za nás se modlil, aby milost Ducha swatého srdce těchto prelátů a welmožů nawštíwila a myšli jejich tak sjednotila, žeby záležitosti státní k nejlepšímu prospěchu království a wéwodství našeho sworně a jednohlasně wyjednali, uspořádali a rozhodli.“

Dáno w Grodku w úterý w předvečer narození nesvětější Panny Marie 7. září 1451.

Z listu toho bilečně widěti, jak wážen byl Kapistrán od krále polského a zemských stawů jeho.

Ale potud bylo Jana w říši německé více zapotřebí, tak že se hned do Polsky odebrati nemohl, ačkoliv kardinal Zbyněk arcibiskup Krakowský 15. dubna l. 1452 a král po druhé na den nawštíwění sw. Panny Marie (2. července 1452) a též i Zbyněk podruhé listy swými na novo jej k sobě jsou přetoužebně zwali.

Co však prožatim mohl, Jan učinil. Poslal totiž z Lipska do Multan (k Rusinům) tři ze swých průwodců pod ctihodným otcem Radislawem Uhrem, aby zde rozšířování se Husitismu přitrž učinili. Želbůh, že oni odtud brzy nepřiznivými úklady kacířských náčelníků vypuzeni byli. Když tito bratři do Polsky přišli, přijal je král s arcibiskupem Zbyněkem welmi

wolně, darowal jim w Krakowě příhodné místo k wybudování kláštera a následujícím listem Kapistrána o tom uwědomil:

„Těchto dní objevil se u nás kněz Ladislaw Uher s třemi bratřími z řádu Obserwantů sw. Frantiska. Wroucně prosíce žádali jsou nás, bychom jim mile w našem městě Krakowě nějakou místnost darowali a wykázali, kdeby pokojně přebýwali a Bohu zachowáváním swé řeholy sloužiti mohli. Zsouce těmto bratřím welmi nakloněni, k jejich žádosti rádi jsme swolili, a ke zřízení kláštera chrám sw. kříže za branou Krakowskou jsme jim wykázali. Podlé swé královské štědrosti wynaložíme wsecko k dohотовení této budowy, aby modlitbami a zásluhami jejich naše říše w blahém pochoji uchována byla, a my po uplynutí života tohoto dosáhli odměny života wěčného od Pána a Spasitele našeho.“

Mezi tím přibyl náš wěrowěst dne 15. února 1453 we Bratislawi, w hlawním městě slezském. Dle Waddinga nikde nebyl tak slawně uwitán, jako zde. Wessifero duchowenstwo, magistrat a wsecken lid města toho s plesáním jej uwital a jeho kázáním latině pronešeným a od jednoho bratra z řádu jeho, Bedřicha, tlumočeným s napnutou pozorností naslouchal. Nebylo zde neprawosti, kteroužby nebyl napravil, nebylo zde bezprawí neb rozepře, jižto by nebyl wyrownal, aniž čeho poručil, co s poslušností swrchowanou se nebylo od Bratislawských wykonalo: nebo poslouchali ho co posla

Božího. Aniž divu; neboť nauku jeho potvrdzowaly divy a zázraky welké a četné. Wesskero obywatelstwo pohnuto jeho řečmi tak hluboko ku pokání, že snášeli wssedky karty, kósky a wrchcáby na náměšti a spálili je. Založen we Wratislawi také nowý kostel, klášter a špital ke cti swatého Bernardina. Podobné konwenty bratrim Obserwantum vznikly také tehdaž w jiných městech Slezských, jako w Żahane (Sagan), Opoli a Dypawě.

Než i w samé Wratislawi se Kapistránowi welké příkoří stalo, které wssak k tomu wětšší sláwě jeho přispělo. Nastojte! Několik zdejších Husitů Istině usneslo se, Janowu zázračnost w podezření uvesti a tak wážnost jeho zničiti. Přinesli jsou totiž jakéhosi mladíka Petra, jenž se mrtvým dělал a co takový w rakwi ležel, k Janowi, prosíce aby jej wzkřísil. Prvé ale se swéwolníkem to umluwili, by sebon ani nehnul, dokud by Kapistrán k němu mluwil, aby wssak hned wstal, jak mile by hlas jistého z nich samých již k tomu ustanoweného muže uslyšel. Swatý muž celý až ztrnul newolí nad touto bezbožnou opowážliwostí, a wěda sám u sebe, (neb mu to Bůh tajně byl zjcwil), že zlopověstného Petra w rakwi zatím přísná ruka Páně náhlou smrti se dotkla, řekl: „Tento wzal podíl mrtvých na wěky.“ — Po těchto žřetelně pronešených slowech odebral se od pokusitelum. Co učinili Husité? Welmi uštipačně jsou Kapistránowi láli, na hlas za ním wykřikující: „Hle, hle, jak žswatossilný mníšek utíká!

Kdyby byl opravdu swatý a tak záračný, jak se o něm powídá a zač jej i celá Bratislawa má, jistě by si trouval tohoto mrtvého vzkřísiti. Nyní ale dokáže se, že mezi Husity jsou lidé světější Kapistrána.“ — Tu pokynuli soudruhovi, s nímž to byli umluwili; a ten hned přiskočil, ruku se dotkl a zvolal: „Petře, tobě pravím, vstaň!“ Petr ale se ani — nehnul. S kýmž pak všickni, co hrdla měli, na Petra křičeli, ruku a jim samým hýbali, bylo arcíť vše nadarmo. — Widouce tu patrně zářať i trest Boží tráslí se strachy, Kapistrána odprosili, pokání činili, Husitismu se odřekli a sami pak co nejvíce Jana zvelebowali.

We Bratislawi také Kapistrán co vyšetřowatel wystoupil, a k zamezení horších následků světskému právu na potrestání wydal několik nelidských židů, kteří, jak všickni životopisci Kapistránowi wykládají, z powěry křesťanské pachole unesli a ukrutně usmrtili (jehož mrtwola i nalezena) — a kteří krom této ukrutnosti i toho přehrožného zločinu se dopustili, že nejsvětější hostii, kterouž jim jakýsi pekelný swatohradce opatřil, metlami jsou zmršťali, tak že z ní swatá krev strze šatku, do které ji byli wložili, hojně stříkala. Všickni ti došli zaslouženého zákony tehdejšími stanoweného trestu.

Dozvědew se Kazimir a Zbyněk, že Kapistrán we Bratislawi se zdržuje, vše wynaložili, aby jeho působení i w Polsce účastni byli, proč mu opět kardinál welmi wroucně a důtklivě z Krafowa 28. března l. 1453 psal.

A cože mohlo jim milejšího býti té radostné wěsti, že přezádoucí anjel potoje jižjiž u nich se objevi? An se již šťastně dočekali slíbeného příchodu, poslán mu w ústřety kardinálůw tajemník Dlugoš, kněz nejwýtečnější s wyslauceu králowským, s nimiž na den sw. Augustina (28. srpna) 1453 náš misíonář do Krakowa zamítal. Král se swou matkou, králownou Žofií, kardinál a s ním sesse duchowenstwo, slawomé, šlechtu a téměř wšickni měšťané wysšli jsou průwodně a slawně, nejwzácnějšiho uwítat hosta. Poswátňý zwuk zwonů, nábožný radostný zpěw i hudba rozléhaly se městem přestwošně ozdobeným. A kdž jsou se s miláčkem swým již sešli, hle, král i biskup přistoupiwše objímají jej a wedou prwé do chrámu biskupského a po wykonané pobožnosti do domu slawutného šlechtice Jiří Cerného, kde pro Jana byt připrawen, nejzdworileji ho wyprowázejí. — Druhého dne w chrámu sw. Wojtěcha dwě hodiiny s pomocí polského tlumoče kázal, w kterémžto Božím díle pať w kostele u nejsvětější matky Boží denně před nesmírným zástupem i z daleka přichozího lidu až do samé zimy jať s neunawenou horlivosťi tať s nesmírným prospěchem pokračowal.

Uzdrawil w Krakowě 100 nemocných a 130 nadějujých jinochů do své řeholy přijal, mezi nimiž krom jiných šlechticů byli dwa rodni bratři z rodu přeslawného, bratr totiž Klimaf a bratr Albert, dědicowé panstwi Kobyliny, synowé starého wojenského wůdce přikazáni t

službě dworu královského. Ty odemždal Jan již zde jmenovanému otci Ladislawowi Uhrowi. Poněwadž pro tyto nowáčky prwý klášter nestačil, nadal je pobožný arcibiskupůw bratr slawením nowým, u kterého na spěch zatím kostel z dřiwí zbudován a od arcibiskupa sw. Bernardinowi zasvěcen byl.

Jan nebera ohled na osobu lidskou, wida že král Prusů proti německým rytířům podporuje, warował jej spolu doložiw, že tím jen nestěsti dojde. A skutečně Kazimír, že w tomto pádu opomítł wýstrahou sw. muže, při obležení města Chojnice 18. září l. 1453 na hlavu poražený život swůj jen útěkem, a to dosti těžko, zachránil.

Na začátku roku 1454, když si Kazimír w Krakově bral za manželku Elisku, dceru Albrechta krále česko-uherského, byla tato welká slawnost na moudrou náradu Janowu, by žádný neutrpěl škíwdy, tak zřízena a provedena, že královské nowomanžely kardinal Zbyněk co místní nejwýšší kněz sezdal, arcibiskup Hnězdenský mši sw. k Duchu sw. zpíwal a králownu korunował, Kapistrán pak nowomanžely požehnal. To konaje světec tento wnučnutím Božím nadšený prorokował: že z téhož blahého manželstwa pochodí Kazimír, kterýž za swatého patrona Polsky wyhlášen bude.

úwaha.

Sláva veliká opět se Janowi i w Krafowě děla. A kterať si on wezdy w ohledu tom počínal? Kapistrán za každou i tu nejmenšší jemu proukázanou poctu děkował; ale nikdy se ní nedal zaslepiti, nikdy po ní pro sebe samého netoužil, jakožto pravý následovník nebeského mistra svého, jenž ctíl Otce svého, ale nehledal slávy své. (Jan. 8, 49.) A proto, když jej kde slavným průvodem wyznamenalí prozpěwující: „Sláva požehnanému, jenž se béře we jmenu Páně!“ pokorně a poníženě se zástupem dále se bral, tisse se modlil a sám u sebe říkal: „Samému Bohu budiž čest a sláva na věky věkůw. Amen!“ (I. Tim. 1, 17.)

Podle krásného příkladu sw. Jana Kapistrána nebývejmež i my marné chvály žádostiwí. (Gal. 5, 26.) Wzdá-li nám kdo za slouženou čest, obětujme ji wděčně a pokorně Bohu, říkající: „Otce oslawiž (ní) jmeno své!“ (Jan. 12, 18.) Newššimá-li si swět zásluh nassich a kydá-li na ně hanu svou, štronní budme a tissi, bychom mohli někdy účastni býti slávy oněch, na které veliký mudrc (kn. moud. 5. 3.) jakoby prstem ukazuje, praví: „Ať jast jsou počtení mezi syny Božími, a mezi swatými jest loš jejich. Titot jsou, z nichž jsme někdy posměch mírvali a kteréž jsme měli za příslowí potupné. My blázni soudili jsme život jejich za bláznowství a skonání jejich za nepoctivé. Ať jast jsou počtení a t. d.“ Pocta pak zcela

nezasloužená náš nešťalíž nikdy, aby z nás ne-
nabělala oněch přewracenců, kteří jsouce zlí
míní se býti dobrými, jichžto konec zahynutí a
sláva ve věčném zahanbení jejich. (Filip. 3, 19.)

§. 38. Jan na sněmu Frankfurtském a Římskoněmeckém.

K welikému zármutku papeže Mikuláše V. padl konečně Cařihrad 29. máje 1453 do rukou zběsilých Turků. Sněžstvo ukrutně zabito, chrámů a paunů ohavně zprzněno, strach a hrůza jako děsné mračno roznesla se po Evropě westřeré. Sesslo a radilo se we wsech říších, co tu činiti a jak to zameziti, by zhoubný Turek nezaplamil celý křesťanský swět.

Snížata německá obešlala se ke sněmu do Frankfurtu a pozwali jsou předewším weleobezřetného, skuffeného a pro swatou věc ohnivou horlivosti rozučeného Kapistrána. — Rozžehnav se s Kazimírem a Zbyňkem i milou říši polskou chwátal skoro sedmdesátiletý kmet pěšky strže Bratislaw na místo ustanowené, wssude kde mu jíti bylo káže a zázrahy čině. Poněwadž Janowi ještě času zbýwalo, zahoreltě na nowou toužebnost, do Braby dostat se. Wssak, bohužel, Ceneáš odepsal jemu: „Ze by jsi mohl do Braby přijíti, jest pouhý sen. We Frankfurtě wssak přítomnost twá k welikému prospěchu bude.“

Po této smutné zprávě pospíchal tedy dále přes Olomouc na sněm. Jsa w Olomouci za-

slechnul, že kacíři jeho divy podezřívají, aby slovům jeho odňali víry. Pročež zapotřebí uznal veřejně vystoupiti a z kazatelny takto posluchačů se tázati: „Je-li kdo mezi vámi, kterých kdž jsem jindy vám kázal, prostředkem milosti Boží uzdraven byl od svého neduhu, ať vystoupí a pravdě vydá svědectví.“ A hle! kdž to svatý muž řekl, povstal hned před wesserým zástupem muž, kterých hlasitě volal: „Kdž jindy nám Dtec tento kázal, byl jsem nemocen a takovým neduhem na nohou skličěn, že jsem sám o své síle tráčeti nemohl. Donessen pak k němu, a dotknut jeho rukou i požehnan hned jsem nabyl síly a vyskočiv radostně odebral jsem se domů žádného pomocníka nepotřebuje.“ Na to sw. Kapistrán pokračoval v řeči, klada posluchačům na srdce přesnost víry, věrnost k svaté Církvi římské a vystříhaje kacířských lží a podvodů. Pak spěchal odtud šrže Norimberk na sněm do Frankobrodu, kam Cneás Sylwius co vyslanec papežský dne 29. září 1454 již byl přišel. Kapistrán vystoupiv zde mezi knížaty s plamennou nadšeností rozháral wsecky, zvláště welmože z Wallendorfu a Dalbertu tak že s ním proti Turkovi s wojskem 42,000 mužů táhnouti slibili; čemu aby dostáli, denně Jan k Bohu na modlitbách svých wzdychal. — Nedokončený sněm do Nowého-města w Rakousích odročen byl. — Protože Kapistrán hned prvé s nejwětší bolestí slyšeti musil, jak nesešetrně si zlý swět na papeže Mikuláše V. wyjíždí, že ze své strany ku pro-

spěchu křižáckého tažení ničehož neobětuje, ne-
ostýchal se, jemu o této věci 28. října 1454
z Frankfurtu psáti, a sice:

Nejsvětější otče!

„Svět si povídá: Jak máme my svůj
pot, statek a chléb svých dětí proti Turkovi
obětovati, ježto papež pokladu sv. Petra na
pouhé vápno a kamení tu stavbě vysokých věží
a peroných zdi rozptyluje, které by k ochraně
wíry a na chudý lid vynaložiti měl? — Kte-
rak jsem jim na to veřejně a soukromně od-
pověděl a ještě odpovím, wi Bůh a moje
dusse. Toto pak jsem Waffi Swatosli jen k ob-
hájení jak svého svědomí tak Waffi cti ozná-
miti chtěl, aby jste na tuto pravdivou zprávu
k obraně své cti a k vyhovění tak velké bídě
a nouzi mezi svým lidem, mnoho-li stačíte, pro-
zřetelně vynaložiti ráčil.“ — K těmto řádkům
nasseho Jana spolu též ta okolichnost přiměla,
že se z dopisu pana Jeronyma dozvěděl, že
w Cařihradě jejich klášter zpustossen, jeden
s bratři od Turků zabít byl a ostatní otro-
kami učiněni. Tyto nešťastné později Kapi-
strán vykoupil.

Na začátku roku 1455 byl sněm do Widen-
ského Novéměsta svolán a k němu od samého
císaře Kapistrán, an zatím opět we Widni dlel,
pozván. Než za příčinou smrti papeže Miku-
láše rokováni poněkud zastawilo se. Následovník
jeho Kalixt III., 8. dubna téhož roku wynolený,
hned všemožně usilowal, k ochrauíení sv. wíry
Turka z Evropy wypuditi; a proto nařídil

především pobožné modlení, nejschopnější kardinály své ke dvorům říši evropských rozeslal, více horlivých bratří Minoritských k hlášení křižáckého tahu zplnomocnil a zvláště Jana Kapistrána ve větší moci, která jemu od předesslých papežů svěřena byla, na novo potvrdil. Krom toho chystal se také vypraviti válečné lodě proti Turkovi, a obětoval z vlastního jmění 200,000 korunek (druh peněz) a 60,000 korunek po papeži předesslém zděděných ku podpoře křižáků, ano všech zlatých a stříbrných číši i jiných šlechtných věcí se vzdal, tak že konečně na hliněných nádobách a velmi chudě jedl. Netoliko jen všeobecné volání o pomoc jej k tomu pohnulo, nýbrž také smutná zpráva otce Rudwíka z bratří Observantův, miláčka jeho, který právě z Indie přes Jeruzalem do Říma se vrátil a tedy očitým svědkem přehrozné, od Turka na křesťanech zpáchané záhuby byl. —

Na sněmu pak Novoměstském bylo Kapistránovi s tím ohnivější horlivostí mluvit, ježto mnoho knížat pod všelikými výmluvami strany podporování křižáckého tažení opět se páčilo, tak že sám Eneas z toho malomyslněl.

Úvaha.

„Každá duše mocností vyšším poddána buď! Neboť není mocnosti, jediné od Boha, a kteréž mocnosti jsou, ty od Boha zřízeny jsou,“ dí apoštol (k Řím. 13, 1.) A (k Tit. 2, 9.

až 10.): „Služebníci ať jsou poddáni pánům svým ve všem se líbíce, neodmlouvajíce, neotrádajíce, ale ve všem věrnosti pravé do-
kazujíce.“

Welká to povinnost, jižto sv. Pavel ve jmenu Boha a Ježíše Christa všem poddaným a služebníkům na srdce klade a z kterých se budou museti tito rovněž, jako ze všeho jiného před Božím soudem někdy zodpovídati — ano jejíhož řádného vyplnění od nich vy představení a pánové vším právem žádati smíte a máte.

Pro to ale kdož výše stojí jiného, nemysli, že moc tvoje nad nižším neobmezena, že s ním jako s otrokem zacházeti smíš, že si jeho upozornění, dobré rady neb výstrahy všimnouti nepotřebuješ. Věď, že velké moudrosti může i nižší míti v hojnosti! Čili si skutečně sám vševědoucí a sebou tak jistý, že nikdy po-
blouditi, nikdy chybíti nemůžeš, a tak mocný, že ti pomoci nižšího nikdy třeba? — Skloň se i k služovi svému, kdož ti dobře radí! Tím ti neubude vážnosti, ale přibude ti jistě upřímnosti a věrnosti jeho, co ti ovšem na škodu nebude.

Péře podle rady nižších dobře činiti,
Než jí na vzdor bezrozumně štkody tropiti.

§. 39. Jan w Uhřích a w Sedmihradech.

Zrubaň Turek hrozi,
 Strachem bhuou mnozi,
 Janův hlas se ozývá,
 Ku kříži je vyhývá;
 We mši sleslé hrubi
 Zmúžilost se bubi.

Turek, ač od Jana Hunyada u Krusfewce poražený přec jako nastřelená saň tím lítěji opět na Uhry dorážel. Nebezpečenství denně se zmáhalo, král česko-uherský Ladislav, Hunyad zpráwce země uherští, slawové uherští, apoštolský vyslanec kardinál Karwajal, arcibiskup Ostrihomský a jiní se radili, co tu činiti w takové nesnazi. Jestě jednoho se jim nedostávalo, kteríž pozván, od samého císaře pobídnut, již w Rábu se očekával — a tento přežadoucí byl opět náš Kapistrán.

Poněwadž ale právě také anglický král Zindřich jej w říši své míti chtěl, newěda Jan cože tu činiti, wzal zase útočiště své k Bohu, aby jemu svou swatou vůli zjewil. Druhého dne právě mezi svým kázáním slyšel hlas s nebe wolající: „Do Uher, do Uher popil a nemessej déle!“ Tž hlas a sice ještě důrazněji ozwal se mu po chvíli z nowa, pročez skončiv w tom kázání své a požehnaw lid se svým průwodčím, Nowé Město k zármutku wsech opustil. Zastawiv se we Wídni na nocleh w kláštere u svých bratří po mši swaté ještě za noci sloužené, oslowil je jádrnou řečí, aby setrwali w duchovní kázni, pak na kolena padl a pomodliv se na rozloučenou jednoho každého

bratra objal a jak předzvídal, k velikému hoři jejich doložil, že žádného z nich nespátí více.

Na to přibyl do Uher právě w čas, nařed w Rábu shromážděny již wšedny. Rázným wlinem swým zístal je i hned pro swou věc. Král 20,000, Hunyad na swůj wlastní náklad 10,000 řádného wojska wyprawiti přislíbil. Tak hore praweno, i německá knížata, též Burgund a Arragonie slíbili jsou pomoc walnou. Na důkaz, jak si uhersští slawové Jana wáží, psali papeži Kalixtowi III. ještě z Rábu 21. čerwence 1455 takto:

Nejsvětější otče!

„Pokorně se Swatosli Wassi poručeny činice líbáme noby Wassuostiny. Křesťanstwo zachwělo se strachem před newěřícími a k tomu zkormouceno úmrtím swatého otce Mikuláše V., kterýž w těchto strastiplných dobách wšsi pečliwost apostolského pastýře k nassí spáse wynaložil. Uslýšewše ale, kterať moudrým řízením Božím Swatosť Wasse na stolec sw. Petra dosedla, potěšili jsme se a wšsedchen zármutek náš proměněn w radost. Tak jsme wřele si přáli, mámeť statečnou posílu na welebném bratru, Janowi Kapistránowi, z řádu Menšich, který kdýž mnoho měst w Německu proputowal, do Polšky přessel, odtud do Slezka, Morawy a Rakous se obrátil a konečně do nassich krajů zawítal. Jasué z něho horliwost u wěře záři, učenosti se stwí, u nás pak swým podněcománím, jakowěz přimčreno panujícím zde okolícnostem, nejwvyšší wážnosti nabyl. Řeči jeho

jsou našim občerstvením, jeho zbožnost naší duchovní otavou a k členům řádu jeho, nám po vše časy milého, s největsší wězdy lneme příznivosti. Onť našemu státu weleprospěšen, ježto způsobilý, aby všechny rozjařil blahou nadějí. Pročež ku porizení našich záležitostí jest nám nad míru potřebný. Zemu, ježž Wassnostina Swatost pro cnosti již prvé miluje, dáwáme zvláštní svědectwí, že přízně Swatosti Wassnostiny swrchowaně hoden jest, a w něm odporoučíme Wassnostině Swatosti, co nejsrdečněji můžeme, celý jeho řád. — — Račiž Pán pánů Swatost Wassnostinu k útěše naší a ku šťastnému řízení své swaté Cirkwe zachowati!“

Dáno w Budíně 21. čerwence 1455.

Jako wssude jinde, též w Uhřích bral se sw. muž, když nebylo sněmu, od města k městu, uwítán byw slawně jako nějaký apóstol, tak že mu pánowé a lid obecný obojího pohlaví s ratolestmi při slawnostném zwonění a zpíwání wšříc sli. Denně tážal, nemocných na sta zážračně uzdrawowal, a wždy stejně přísný život weda za křesťanský lid w porobě Turků buď upějící buď strachem před ním trnouce k Bohu wroucně se modlil. — Tak k. p. jedné noci w Temešwáru úpčnlivým pláčem šatečkovým probuzený bratr jeho Jeroným jej takto před Ukřižowaným na hlas wzdychati slyšel: „O Pane Bože dobrotirý, slituj se a smiluj se nad lidem svým, ježž jsi svou drahou křiwí wykoupil. Smiluj se pro sw. rány své strže svůj swatý kříž a vše tajemství nejsvětějšího a nejmilosrdnějšího utrpení svého!“

Se wšech stran docházely swatého muže dopisy žádající, aby k nim zawítati ráčil. Předewšim wyžýwal jej dvojím psaním kardinal a primas Uherský Dionys do Ostrihoma, též podobně psal jemu biskup Zagerský Ladislaw poslaw k němu spolu mladého šlechtice slepého s prosbou, by za jeho uzdrawení se pomodliti ráčil. Podobně wyžwán byl i do Čanádu od tamnějšího biskupa Petra. I také manželka Hunyadowa snažně prosila, aby swatý muž do Budína zawítal a mocnou modlitbou swou snachu její nemocnou, dceru hraběte Cilského, uzdrawil. Wi se také, že přišel na swých cestách do Temesswárů a do Lipy, a že w posledním tomto městě mnoho schismatiků čili rozkolníků řeckých k jednotě Církwe Římské přivedl.

Dne 14. července 1456 započal u přítomnosti krále Ladislawa zemský sněm w Budíně. Nejswětlejšího wyznamenání se zde Kapistránowi za jeho tak zasloužilé působení dostalo. Neb mu papežský wyslanec Jan Karwajal kardinal Swatoandělský přede wšemi slawně ohlásil, že jej Kalist III. na tajemníka římské stolice powýšsil, a pak po přiměřené dojímavé řeči tomuto šedivému, w slzách téměř tonoucimu kmetowi s velikou uctivostí a k užasnutí wšech na jeho škapulír kříž krwawé barvy co wchánímu wůdci wšech křížáků připíal.

W Budíně Jan Hunyad krále Ladislawa s napomenutím, aby se odtud newzdalował, zůstalow do Sedmíhradska s Kapistránem se odebral, by i zde wše potřebné ku křížáckému tažení

připravili. I potkalo se podnikání jejich s tak šťastným úspěchem, že celí zástupové k nim se hrnuli, aby z ruky swatého muže posvátný znak křížácký wzali, tak že počet jejich již s předešlými na 70,000 mužů wzrostl, srdnatých a odhodlaných na první pokynuti welitele swého se zdwihnouti a život swůj na obhájení wíry swaté nasaditi. — Mimo to jak zde, i we wůlních slowanských zemích Jan co wezdý horlivý misíonář 11,000 řeckých rozkolníků a mezi nimi jmenowitě wévodu Multánského a wládku Walašského Jana z Rasy se sw. Církví usmířil.

Úwaha.

O překrásná to cnost, prawá ozdoba to našeho Jana Kapistrána, že si sklíčeného křesťanského lidu wšimá, bídu jeho we swém vlastním srdci cítí a k útrpnosti pohnutý o rychlé zpomození lastawě přemýšlí, ano sebe sám za něj obětowati chce!

A kdožby nechtěl toutéž cností se zúspěchtiti? — O pomáhejme každý, kde kdo komu může! Pomáhejme rádi! Neb weselého dárce miluje Buh (II. Kor. 9, 7.) Přispějme co nejspíše mužeme! Pomoc brzká jest toliko co pomoc dvojnásobná. Ty pak o sw. Jene příkladem swým stůj při nás a oroduj za nás, by nám Slitowník náš nejwětší pomoci své nikdy neodepřel a zwlastně w poslední hodině smrti milost swou nám propůjčiti ráčil! Amen.

III. Díl.

Jan Kapistrán

co moudce křížákův, smrt a kanonisace jeho.

§. 40. Wznik a rychlý wzrůst říše Turecké.

Pro čtenáře méně w historii zběhlé zdá se nám zapotřebí tuto o wzniku a wýwoji říše Turecké něco položit. Za pohorím Kawkazským na wýchodní straně černého a chwalinského moře we stepích sewerně od řek Oru a Jararta wedli od pradawných časůw wedle Skytů a Sarmatů kočowný život Turci, kmen to Tatarůw buď pasením dobytka neb wálečným mysliwectwím se zaměstnawajících. W jedenáctém století wystoupili jich soukmenowci Seldžukové co wítězní dobywatele a podmanili sobě Persii, Syrii a Malou Asii.

Současně přikázala se jiná wětem turecká, Turkmanové, k službám dobywawého sultana Malek-Sacha, jemuž i Dželaleddin říkali. Když r. 1220 Džengis-Chan, welkokníže Mongolůw, říše Chowaresemské dobyl, utekla z krajiny

Chorasanské čili Chorasmie na hranicích Barthie turecká tlupa asi 50,000 mužů počítající pod šachem Sulejmanem do Syrie, a pod jeho synem Ertogrulem přitáhala se k službám sultana Seldžukůw Alahedina I. w Skonii sídlicího, aby mu pomáhala we válkách proti Mongolům a Řekům. Za to dána Ertogrulowi w držení krajina we staré Frygii. Krajinka tato, kterou Ertogrul z počátku se čtyrmi sty rodin tureckých osadil, byla jako kolébkou nápotomní osmanské čili turecké říše. Pravíme osmanské říše, nebo syn Ertogrulůw jmenem Osman jest vlastně zakladatel říše turecké čili podle něho také jmenované osmanské.

Již Osmanůw otec Ertogrul činil časté wpády do říše Byzantské čili řecké w Asii a zmocnil se několika opovněných míst. Syn jeho Osman ještě wítězněji ku předu krácel. Nebo nejenom říši sultana Skonského sobě podmanil, nýbrž téměř až do srdce říše řecké, do Bitynie, západní pobřežní krajiny naproti Cařihradu, wnikl, a w hlavním městě krajiny té, w Brušse, své sídlo zarazil, odkudž až k Hellespontu a Bosporu, dwoum to užitím mořským, postoupil a hned lodě se stavěti jal, aby ostrovy a pobřeží mořská opanoval. Tu však jej r. 1326 zastihla smrt. We slepějích otcových pokračoval syn Orchan odňaw Řekům r. 1330 staroslavné město Niceji (kde r. 325 prvý všeobecný sněm církevní byl slaven), pak šest let později město Nikomedii a všechna města staré (krajiny) Mysie, a do r. 1338

wšechny emiry čili knížata Seldžukská sobě podrobil. Aniž tomu brániti mohl řecký císař Andronikůs III., jelikož mu w tentýž čas bylo bojowati se Srby, kteří pod králem swým Stěpanem Duffanem jemu Macedonii a Bosnu odňali.

Syn Andronikůw Jan V. obrátil se ku papeži Inocenciowi VI. prose ho o pomoc proti Turkům a přislubuje za to sjednocení Řekůw s Církwí latinskou. Ale papeži nebylo více lze od křesťanůw wýchodních mrawně hluboce pokleslých odvrátiti blížící se metlu Boží, a bez odporu tlačili se Turci k Hellespontu a již r. 1355 dobywše twrze Džemenliku na pobřeží, usadili se na půdě Evropské a dvě léta na to obsadili také opewněné město Galipoli s důležitým přístawem, odkudž zponenáhla říši swou w Evropě založili.

Připomenouti hned tuto musíme, že tohoto bojowného ducha jim dodávalo jejich náboženství, jež záhy od Mahomeda přijali. Nebo tento lžiprorok r. 622 po narození Christowě wystoupiv co posel Boží a nové smyslue náboženství z trojího — židowského, křesťanského a pohanského — slátaw — postavil mezi nej-
přednější powinnosti pravého moslemína čili wyznawače náboženství mahomedánského usta-
witiwnou wálku proti newěřicim, to jest proti wšem, kteří slowům lžiproroka toho newěři, i jal se moslemínům také prorokowati, že prý Bůh uzavřel celý obor swěta jejich panství podrobiti. Odtud dá se wysvětliti ohromná

nadšenost, s kterouž moslemíné do boje táhli a za krátký čas své náboženství a své panování od Atlantského oceanu až k Indickým horám rozšířili.

Zakladatelem říše turecké v Evropě byl výše již jmenovaný syn Osmanův dobývací Orchan. Ten první přijal název „sultan a padissach čili císař“ a organisoval čili zřídil dobře sčítankované úřednictvo, v jehož čele stáli mekomezir, beglerbeg a kassaffer (vojewůdce.) Jednotlivým krajinám a okresům dání správcové, jež se až doposud passaty nazývají. (Znamením jejich důstojnosti jsou buncuky (koňské ocašy) na žerdích jako praporce připravené; tři buncuky znamenají hodnost passete první třídy.) Orchan založil takéž pravidelnou moc vojenskou. Pravidelným jezdectvem byli tak nazváni čtyři spahowé, držitelé lén, kteříž vsaz ani slechtických výsad, ani dědičnosti lén neměli a co vojini žoldu nedostávali. Jiné tlupy jezdců „asing“ nazvaných živily se toliko kořisti. Pěšáci byli vojstem stálým i nestálým. Toto poslední sestávalo z takových, kteří buď vojenské léno měli, anebo toliko plnem čili kořistěním se živil. Stálým pak pěšáctvem a jádrem vojska byli tak řečení Zanicari, to jest noví bojovníci (od slova „jeni = nový a čeri = tlupa.“) Tito nebyli rození turci, nýbrž odpadlíci křesťanství neb židovství aneb unesení pacholici křesťanství, z nichžto nejpěknější a nejsilnější vybráni a ve zbraní pro sílenost muhamedanskou cvičeni byli. Z počátku bývala

tato tať nazwaná poswátná tlupa tureckých sultanů každoročně tisícem křesťanských pacholítů rozmnožena, později ale počet tento pod každým novým sultanem zvrššen, až posléze pod Muhamedem IV. na 40,000 wzrosl. Janičari požíwali velikých wšad we státu jsouce hojně placeni a dobře strawováni, nesměli wssak ženiti se, aby se celý sultanowi a wojně obětowati mohli. Stawše se posléze nebezpečnými sultanowi a řissi jeho byli w nowějším čase docela wyhlazeni. Praporec janičarů byl červený (barwa to Osmanů), a nad ním se šwěl stříbrný půlměsíc s dwousečným mečem Omarovým. *)

Na základech od Orhana položených budowali jeho nástupníci dále řissi osmanskou. Syn jeho Murat čili Amurat I. rozšířil vládu osmanskou čili tureckou w přední Asii a w Tracii, a dobyw r. 1361 důležitých měst Adrianopole čili Drinopole a Filipopole w Tracii (w Evropě), první z nich swým šidelním učinil městem. W Drinopoli sultanové od toho času až k dobytí Carigradu (od r. 1366 — 1453) šidlili. Marně usilowal papež Urban V. křesťanské mocnosti ku křižáckému tahu proti denně

*) Omar byl po Mohamedu třetím wůdcem Mohamedanůw. Pod ním ito nejvíce řissi dobyli, jako Syrie a celé Palestiny, Persie a Egyptu. On také první mezi kalify čili následovníky Muhamedovýchmi se nazýwal kužetem wěřících a uwebl hedžru t. j. letopočet turecký od útěku Mahomedu z Mekky do Mediny r. 622.

rosloucí moci turecké pohnouti. Král uherský Ludvík Veliký wida se od mocnosti křesťanských opustěna neodvážil se wálky s Muratem, nýbrž raději pro zachování míru s ním wstoupil. Jan V. pak, císař řecký, nikde w Evropě nenalezna ani peněžitě ani jiné podpory uzavřel s Muratem mír se závazkem, že mu každoročně poplatek posle (od r. 1370.) Murat wšak nedaje ani křesťanům ani sobě oddechu dorážel bojowně od r. 1371 — 1373 na Srby, Bosňany, Albance a Bulhary a r. 1374 mnoho perwných měst w Thessalii a Macedonii dobyw wyhnal křesťany a osadil krajiny ty swými turky.

Také mocný kníže Srbský Lazar musil se zavázati, že Muratowi každoročně co poplatek tisíc liber stříbra odwede, a nejinač se i kníže Bulharský Sissman Muratowi kořiti musel. Když pak na to Murat w Asii proti swému zeti, sultanowi Ikonstému, bojoval, použili knížata Lazar a Sissman nepřítomnosti jeho k novým útokům na Turky, a sebrali wojsko asi 20,000 mužů počítající. Dowěděw se toho Murat bez odkladu spěchal do Evropy a porazim wezírem swým Sissmana swedl r. 1389 dne 15. června na poli Kosowém velikou bitwu se srbským králem Lazarem, jemuž pomáhali i Bosňané, Albanci, Bulhaři, Walassi, Polané a Uhři. Wšak bitwa ta pro křesťany zrádou některých pánůw Srbských ztracena a sám král Lazar od Turkůw jat a usmrcen. Ale i sultan Murat wítězství to smrti zaplatiti musel, nebo

mladý hrdina srbský Miloš Kobiza proflál dýtkou sultana, an tento bojistě prohlížel. Od toho času Bulharsko a Srbsko přivtěleno říši Osmanšé.

Syn Muratow Bajazet I. též vítězně si proti křesťanům počínal, a r. 1396 porazil i krále uherského Sigmunda (návotomního císaře německého) u města Nikopole na hlavu. Již tentráte žádal Bajazet hrdě od Manuele syna řeckého císaře Jana V., aby mu Cařihrad postoupil, kdež Bajazet hlavní sídlo říše své zaraziti obmyšlel. I byl by plán ten dojista provedl, kdyby nenadále na jeho říši w Asii je nebyl s nescíslnými tlupami svými mongolskými vyřítl Timur čili Tamrlan, děsný a ukrutný to dobyvatel říši východních, s nímž se r. 1402 bylo Bajazetowi potýkati. Bitwa ta pro Bajazeta ztracena, on sám od nepřitele jat a spoután těžkými okowy r. 1403 u vězení umřel. Náhlá smrt Timurowa roku následujícího popřála zase národům od něho podmaněným a tudíž i Turkům wolné oddechování, a ježto ohromná říše Mongolská po jeho smrti rychle se rozpadla, zbaveni tím Turci i ostatní národové přetěžkého jha. Pročež Turkům zase umožněno na další výboje mysliti.

Nejmladší syn Bajazetův Muhamed I. přemoh své bratry dosedl r. 1413 na trůn otce svého a sjednotil opět pod žezlem svým westferou dříve rozdělenou říši. Dobrovalaška umřel na lovu následkem spadnutí s koně r. 1421. Větších ještě výsledků docílil ná-

slupce a syn jeho Murat II. (od r. 1421 až 1451), sultan to právě hrdinský. Mossat Cařihradu, ač naň byl útok učinil, přece dobyti nemohl. Přes to wssechno ale donutil řeckého císaře Jana II. Paleologa, že mu wssecka na pobřeží moře Černého a Marmarského stáwající města postoupiti a ročně 30,000 dukatů co poplatek dáwati přislíbil.

Roku 1430 dobyl Soluna, rodiště apoštolůw slowanských. Cyrilla a Methodia a pak wstáhl proti Slowanům a Uhrům k seweru říše jeho bydlicím. Zde wssat setkal se s dvěma hrdinskými odpůrci, jichž se byl nenadál. Jeden z nich byl uher Jan Hunyad, poboční prý syn císaře Sigmunda, a druhý albanec Jiří Kastriotič, obyčejně Skanderbeg (t. j. kníže Alexander) zwaný. Tento poslední byl od svého otce Jana Kastrioty, knížete Albanského a Epirského, wítěznému sultanowi Muratowi II. co dítě w zástawu dán a od Turkůw w mahomedanské wíře wychován. Isa dospělý byl od sultana náčelníkem oddílu tureckého učiněn a proslawil se welikou udatností. Po smrti otce jeho roku 1432 sultan wssecky krajiny Albanské sobě přiwlastnil, a Jiří deset let záští své uwnitř ukrýwal, až se mu nahodila příležitost, r. 1443 otčinu svou Albanii z jařma tureckého wyprostiti. Wida totiž Jiří Kastriotič, že sultan s jinými mocnostmi wálku wede, zmocnil se lesně Kroje, hlavního města Albanie, jmenowal sebe křesťanem a přemluwil lid Albanský k odpadnutí od Turkůw a k poddání se jemu.

Slavná pověst o jeho vítězstvích, jichž ve válkách byl dobyl, přimábila k němu mnoho Slovanů a Italů a po 30 let porážel on vítězně velká vojska Murata II. a Muhameda II., vydobytelé Cařihradu. Teprve po jeho smrti 1467 opauovali Turci opět Albanii, on ale stal se bohatěrem v písních a pověstech všeho lidu albanského a slovanského.

Roku 1438 wpadl Murat II. do Sedmihradska a poplením je odvrlel sebou 70,000 křesťanů v otroctví. Dvě léta později učinil útok na tvrz Bělehrad, musil se ale s nepořízenou vrátiti. Rok na to (1441) dobýval se opět do Uher i do Sedmihradska. Alouf Jan Hunyad, pro své platné služby vévodou Sedmihradským a hrabětem Temesvářským učiněn býv, vytáhl z pevného Bělehradu, klíče to k zemi Uherské, proti Turkům, a zabíjel je až do Semendrie čili Smederewa v Srbstvu. Pak chwátal do Sedmihradska, kde druhé vojsko turecké až k Sibinu bylo proniklo a porazil je na hlavu. Hrdý Murat nemoha takové hanby snést, sebral rychle nové vojsko asi 80,000 mužů a poslal je pod velitelstvím Salima passete do Sedmihradska. Ale i toto vojsko bylo od Hunyada úplně zničeno a sám Salim passa sotva útekem zachránil život. Jan Hunyad chtěl dobře použití vítězství svého a jsa k tomu od papeže Eugenia IV. vybidnut táhl proti úhlavnímu nepříteli křesťanstva s vojskem, jež sestávalo z Uhrů, Čechů, Polanů, Srbů, Valachů, Němců a jiných dobrovolníků

že všech národův křesťanských a nedbaje zimního počasí pronikl až k městům již tehdaž tureckým Nissi (Nissa) a Serdici (Sofia) v Bulharsku, kde tři passata po sobě porazil. Pak táhl ku pohorí Balkanskému, aby prosinyků od Murata obsazených dobyl. Ač vojsko Hunyadovo zimou a pochody obtížnými velmi bylo trpělo, přece vítězně porazilo tureckého jenerála Mamuda Celebiho a postupovalo ku předu po cestách sněhem zawátých a lednatých, až u města Konice blízko hrozného Balkanského prosinyku se s novým vojskem tureckým, jemuž ze Muratův welel, setkalo, a samého welitele zjawšši Turky opět pobilo.

Vítězný polní tah tento Hunyadův, jenž za pět měsíců tolikráte byl Turky porazil, že se jemu v tom mimo Timura nikdo newyrownal, měl výborné výsledky pro křesťany. Murat učinil mír v Segedině na deset let, vydal Srbsko, uznal panování uherského krále nad Baláškem a zaplatil za svého zajatého zetě 70,000 dukátů (1444.)

Rozmrzelý takovými ztrátami odemždal Murat říši svou čtrnáctiletému synovi Muhamedowi II. a k zotavení svému odebral se do Magnesie (Manissa), města v Malé Asii. Tato chvíle zdála se papeži Eugeniovi IV. k opětnému tahu křijáckému proti Turkům příhodna býti, pročež wyzval kardinalem Julianem Cesarinim opět Hunyada k válce proti newěřicím. Ten rychle sebral malé vojsko asi 10,000 mužů, k nimž ještě 5000 Walachův

přirazilo a ještě v témže roce, ve kterémž mír s Muratem učiněn, vytáhl válečně proti Turkům. Toho se domědém Murat ujal opět vesla vlády a s vojskem dobře ozbrojeným a přes 60,000 mužů počítajícím přeplavil se rychle do Evropy. Nedaleko Černého moře u města Warny stábla se oboje vojska dne 10. listopadu r. 1444, ale křesťané ač rekowně bojovali, v krvavé bitvě úplně poraženi jsou. Mladý král Uherský Wladislaw nedbaje nebezpečnosti a příliš směle do davu nepřátelského vrazil spádl s koně, načež jemu janičar hlavu ulal, kterouž na kopy své vbodl a vztýčil, aby to křesťané viděli, což Uhři užřemse žasli a na útěk se dali. Kardinál Julian wšak neopustil bojště a došel zde smrti. S ním usmrceno 10,000 křesťanů. Hunyad toliko útekem zachoval život svůj.

Na štěstí pro Uhry nemohl Murat ve své povětrnosti zimní křesťany pronásledovati a odebral se opět do své milé a krásné Magnésie, awšak perou u sebe ustanovil pomstiti se na Hunyadowi, kterýž zatím správcem země Uherské učiněn jest. Dříve wšak nežli vytáhl proti Hunyadowi, chtěl pokořiti Skanderbega v Albanii, který z hlavního města svého Kroje nájezdy do říše turecké činil. Murat obléhal město to, malé sice ale dobře opewněné, wšedky pokusy jeho wšak zmocniti se města toho uměl bohatýrský Skanderbeg zmařiti. Mimo to zaflechnul Murat, že Hunyad v čele 24,000 mužů do Srbska wtrhnul, jehož zmalátnělý

kníže od Uhrův odpadl a maje poddání-se Turkům za neodvolatelný osud k nim se přidal. S vytáhl Murat se 150,000 mužů proti Hunyadovi, který zatím na pověstném poli Kosovém se silně byl ohradil. Bohužel, že se Hunyad velmi neprozřetelně odvážil dobře opemněný tábor svůj opustiti a nečekaje na příchod pomocného vojska od Skanderbega mu příslibeného, útok na turecké vojsko téměř šestkrát četnější v otevřeném poli učinil. Neprozřetelnosti vsať této bylo mu brzo vyfati, nebo po třídenní krvavé bitvě (od 17. — 18. října 1448) úplně od Murata poražen, jen tím život svůj uchránil, že 2000 Čechův v táboře na rozsekání zůstavil, kteří zde za spolukřesťany své smrti se obětowali. K nešťastné porážce této přispěli obzvláště Walassi, jichžto osm tisíc zrádně k Turkovi přěšlo.

Na to mezi Hunyadem a sultánem přiměřil na sedm let učiněno a ustanoweno, že Walašsko, Srbsko a Bosua ani od uherského, ani od tureckého vojska osazeny býti nemají, toliko vymíněno od Murata, aby knížata zemí těch jemu poplatní byli a na polních taženích jej pomocným vojskem podporowali. Mimo to musil Jan Hunyad knížeti Srbskému Žiřímu Brankoviči jeho statky zase vydati, svého nejstaršího syna Matiáše s dcerou svého úhlavního nepřítele, hraběte Oldřicha Cílského oženiti a svého druhého syna Wladislawa v zástavu dáti.

Na to poznowu dorážel Murat na Skanderbega (r. 1449), avšak i tentokráte ničeho

proti bohatýrowi tomu nepořídil a musel se do Drinopole rozmrzelý vrátiti. Roku následujícího objevil se opět w Albanii s welikým wojskem, awšak zase bez prospěchu. Wida že se Skanderbega býti nemůže, nawrhowal mu, že jej co knížete uzná, pakli mu ročně 10,000 dukátů co poplatek odvede a jeho lenníkem čili manem bude. Návrhem tímto wšak reťorný Skanderberg pohrdnul a šťastně až do smrti své (r. 1466) zachowal neodwislou sílu a národa swého, bojowných Albancůw.

Roku 1451 dořonal w Drinopoli život swůj Murat byw při jídle uřtwicí raněn w 49. roce wěku swého. Na to spěchal hned jeho 21letý syn Muhamed II. z Magnésie do Drinopole, aby ujal wesla vlády. Prvním jeho podniknutím wladařským bylo dobytí Cařihradu, oblíbená to myšlénka jeho, k jejíž uskutečnění se wšim úsilím bez odkladu přikročil. Panowal tehdaž w Cařihradě císař Konstantin IX., kterýž na Muhamedowi II. zwýššení sumy žádal, kterouž byl Murat pro wychowání tureckého císařowice Urchana w Cařihradě bydlícího wykářal. A jeřto Konstantin IX. Muhamedowi II. na srozuměnou dal, že newyhowí-li se požádání jeho, císařowice onoho ponutne, aby se na forunu tureckou co jemu přísluřící potahowal: tedy Muhamed II. tím náramně rozhorčený hned wsechny potřebné příprawy k dobytí Cařihradu učinil.

Předewšim dal na ewropském pobřeží mořské užiny Bosporu, kde tato jen 725 řřewiců řřiroká

jest, velmi blízko Cařihradu vystavěti tvrz, aby odtud celý Bospor opanoval a vsselité spojení mezi dotčeným městem a Černým mořem přetrhl. Vystaviti tvrz tu započal hned wražditi proti řeckému císaři, jenž pomůcek obranách jen velmi po skromně měl. Aby bratři císařowi obleženému městu tu pomoci přispěti nemohli, welel Muhamed jenerálowi swému Turachanowi jejich panstwi w Řecku popleniti. Pak dal ohromné stroje oblehací vystavěti a děla liti, ze kterých jedno prý koule 11 — 12 centnéřů těžké vystřelovalo, a k jejímužto dowezení z lijny do tábora dwon měsíců času, 400 lidí a 60 volů potřeby bylo.

Cařihrad byl tehdáž dvojnásobnou zdí a hlubokým příkopem opemněn a se strany mořské byl wnitřní přístaw (tak zwaný „Zlatý roh“) železným řetězem přepnut. Protože se tureckému loďstwu, že 350 aneb dle udání jiných že 421 lodí sestawajícimu, nepodařilo řetěz ten přetrhnouti: tedy dal Muhamed aš 80 meussích lodí stroji wálcowitými po dráze tufem napuštěné a půl druhé hodiny dlouhé odvesti a přes ostrožnu s přístawem hraničící do wod kolem města nejbliže tekoucích přeprawiti, an zatím sám z pevniny město děsnou dělostřelbou swíral a dowážení do něho potrawy nemožné učinil. Na to dal z Galaty, předměstí to Cařihradského za přístawem na výběžku země do moře stojícího, loď wedle lodě postawiti, aby wssesobcný útok z pevniny i se strany mořské na město podniknouti mohl. Zanowan Zan

Giustiniani chtěl sice w noci turecké lodě spáliti, ale jeho vlastní rodáci zradili plán ten nepříteli, kterých loď Giustinianowu se 150 udatnými Blachy děly swými prostrílel a do moře pohroužil.

Šedm měsíců odolal Cařihrad oblehajícímu nepříteli, ačkoli posádka w něm velmi nepatrná byla; nebo toliko 4970 Řeků, 2000 Janowanů a Benatčanůw bránilo město, počet pak Turkůw na 300,000 mužů se pácil. Tu kázal sultan dne 29. máje 1453 hlavní a poslední útok na město učiniti, slibuje tomu, kterých by první na zeď městskou vyšel, nejvyšší místopřítelství, všem udatným dvojnásobný plat a všechny zajaté i wšelikou kořist; choullostivým wšak a štetám vyhrožuje smrti. Obleženci pak konali slavný průvod s obrazem panny Marie a modlili se s pláčem a křivením. Císař ale oslowil nadšenou řečí bojovníky a wzbuzowal je ke slavné rekonwosti a wytrwalosti; což přislíbivše wšickni přijali welebou swátost.

O jedné hodině k ránu započal útok a brzy byl příkop žřiceninami první zdi, jakož i mrtwolami pobitých Turkůw vyplněn. Přes to wše pronikli Turci až ke druhé zdi a po krwawé bitvě ji ztekli a rozbořili. Císař Konstantin stojí w čele hrdinských wojínů u brány sw. Romana wyřítil se s nimi na davy hrnoucích se do města Turkůw a jako lew s udatností swrchowanou se potýkaje setkal mečem do nepřátel, až pak sám jich mečem zasáhnout mrtew

k zemi klesnul. Na to Muhamed u vítězoslávě do města dobytého wjel a kázal wojinům svým město drancujícím a obyvatele mordujícím, aby od vraždění ustáli. Asi 60,000 obywatelů, kteří smrti ušli, bylo na lodě odměčeno a do otroctví prodáno. Hlava pak padlého císaře Konstantina IX. powýššena na tentýž porfýrový sloup, jež Konstantin I. své matce swaté Heleně byl postawiti dal. Překrásný chrám sw. Sofie přeměněn w mečet turecký a s kopule jeho swržen kříž, na jehož místo postawen půlměsíc. Cařihrad pak učiněn hlavním sídelním městem sultanů tureckých.

Dobyti Cařihradu mělo důležité následky. Ztroskotána tím říše řecká, kteráž s hlavním městem svým 1058 let trwala a posud hradbou ostatních říší křesťanských proti náwalům lýchých tureckých hord byla. Wybudována tím dále nowá říše tam, kde posud lid křesťanský bydlel a křesťanské umy a wědy kwetly, a uведен w frajety lid od Ewropanů w náboženstwi a mravech zcela rozdílný, nad míru wýbojný i wojensky lépe zřízený nežli lid křesťanský, nebo žádný křesťanský kníže w Ewropě newládnul tehdaž tak neobmezeně nad stálým wojskem jako sultan turecký. Moc tedy takowá wojensky dobře zřízená hrozila welikým nebezpečstwím wšem poblížtým i vzdáleným říším křesťanským. Protož jak brzy zpráva o dobytí Cařihradu do Uher a ostatních zemí ewropejských stihla, zachwělo se hrůzou wesstero křesťanstwo, ano dobře tuffilo strastiplné boje, jež mu w brzce z tohoto neštěstí hojně wzejdou. Aniž se w

obávání tom zmýlilo, jak v následujícím paragrafě uvidíme.

§. 41. Jan táhne k Bělehradu.

Meč se s křížem spojuje,
Moci té kdo vzdoruje,
Zahynutím stoučuje.

Bělehradu, pevnosti na štoku Dunaje s Sávou, takorča kliče k uherské zemi, snažil se hned l. 1447, sultan Murat, ač marně, zmocniti. Syn jeho Muhamed II., „hrůza světa“ nazvaný, dobyl Cařihradu (Konstantinopole) zapřisáhl se, že v běhu dvou měsíců westferé Uherstvo si podmaniti a pak vítězství své v Budíně slawiti musí. — S 150,000 muži přitřhl dne 13. července r. 1456 již k Bělehradu, maje 300 předloubých děl, jež z uloupených cařihradských zvonů uliti dal, ke zboření hradeb 7 ohromných praků, potravu hojnost, též mlejny, pece, zásoby jiné i na 1000 wilných ženstín, rozloživ se zde pod stany nádhernými. Mezi děly wýsse udanými bylo jich dvě a dwacet nesmírného zděli totiž 27 stop, a mimo ně přivezl také 7 moždířů, aby obležence přiwalem kamenných tulek zasypal. Na Dunaji u Zemlina objevil se též welekoráb jeho s množstvím ozbrojených westlic, aby z této strany westku obleženým pomoc zamezil. Weli-tel Bělehradské posádky Michael Szilághy, Hunyadůw swat, ač ztuffený wůdce, wězel w nej-wětším nebezpečení. — Jan Hunyad stál

již u městečka Karom, ale toliko se svými many, vojsem to nedostatečným, očekáváje pomoc řádného krále a od jiných knížat slíbeného, vojska. — Kapistrán, křižáků vůdce dlel ve Waraždíně s několika tisíci svých věrných, z rozličného pronárodu, lidem to nazvíce selstým a řemeslnickým, necvičeným ve zbraní, opatřeným toliko kosami, cepami, kopími, luky, praky a kyji. Ale zbožná důvěra v Boha dodávala těmto sprostým zbraním ohromnou sílu a důraz. Sám Kapistrán s neunavňnou trpělivostí cvičil houfy ty co nějaký velitel vojenský ve zbraní. Každý pluk měl svou zvláštní korouhev se znakem sv. kříže a s obrazem sv. Panny Marie, neb sv. Františka, Rudolfa, Antonína a t. d., mezi nimiž tu hlavní korouhev Janova s vyobrazením nejsvětějšího jména Ježíš na jedné a sv. Bernardina na druhé straně vlála. Bylo mezi nimi i mnoho kněží z řádu sv. Františka a Augustina v řeholném oděvu, opatřených sice meči, ale vlastně přítomných proto, aby křižáky k nadšenému hájení svaté víry podněcovali, mši sv. sloužili, o dobrý prospěch křižácké války vroucně se modlili, nepravostem bránili, nemocným a raněným sloužili, a mrtvé uctivě pochovávali. — Pořádek ve všem největší a vše na pouhé poslyšení vážného vůdce hotovo k boji.

Ale po tu chvíli žádné cvičenější vojsko ke křižákům nepřirazilo, ač Szilagni, velitel pevnosti Bělehradské, do Budína zprávu o velikém nebezpečení byl zaslal a rychlé pomoci

požádal; ano král Ladislav Sweden od hraběte Cilského, kterýž mu zpravou tu úmyslně zatajil, z Budína na loď k Widni se vzdálil a Szilagye w Bělehradě docela bez pomoci zůstal. Kdyby tenkrát sultan Mohamed této nepečlivosti křesťanských vlád byl použil a Bělehrad pomijeje rychle přes Dunaj se byl přeplavil, mohl bez nesnáze až k Budínu dorazit a tam půlměsíc co znať panování mahomedanského nad celými Uhry vztýčiti. Jenom hrstka vzborných hrdinů pod srdnatým vůdcem Hunyadem utábořená u Karoma držela odváživého sultana na uzdě. Už k městu Slankamenu zaujal loďstvem svým asi ze 200 lodí sestávajícím Dunaj, aby Uhrům přechod přes řeku zabránil: jiná část vojska jeho svírala křesťany na Samě, jiná na Dunaji. Bez ustání střeleno z děl na Bělehrad: až do Segedina, tedy na 24 mil, duněla země ohromnou dělovou střelbou. Kostel sv. Máří Magdaleny asi míli od Bělehradu vzdálený sloužil Turkům co skladu prachu a kusů střelby, a každodenně domázeno nových kulek, šípů a špižů.

Wida Kapistrán bezstarostnost knížat křesťanských z jedné a velké nebezpečnosti z druhé strany, sevřen bolesti rukama lomil a plakal. — A wšak Bůh nenechal svého miláčka bez útěchy. Když w Petrowaradině mši sv. sloužil, aj, najednou tu šípka s nápisem na oltář padla: „Neboj se Zene a bez starosti w počatém dále sobě popil! neb moci jména mého a nejsvětějšího kříže nad Turkem zvíťazíš.“ To jemu

i Janowi i křijákům všem odňalo všechnu hrůzu. Hned od Waradína níže k Bělehradu se svými táhl, kde 2. července na jedné pustě se rozložil a vystoupiv na výštinu své věrné oslovil takto:

„Moji milí svatým křížem označení bojovníci! S mocí a silou svatého kříže a jména Ježíše Christa bojujte mužně a udatně proti zapřisáhlému nepříteli křesťanů a nedejte křesťanstvu od něho přemoženu býti! — Brzy podlehne boji, kdo po loupeži touží, a my bychom padli, válčíce s nepřitelem pro plen? Pakli pro míru křesťanskou svedeme boj, vydá je Bůh, i vše což jejich, v ruce naše. — Bojujte pro Christa a pomoc Boží nad vámi, i s vámi bude. — Litujte hříchů svých a vyžnejte se z nich! svatý Otec v Římě plnomocně odpustky vám slíbil.“ —

„Nuže, milé děti moje! vyvolení rytíři svatého kříže, statečná ochrana stísněného křesťanstva! zhůru zbraní svou na Turka! — Všickni, kdož nyní s námi proti Turkovi bojují, nechť i rozkolníci a bludaři, jsou teď přátelé naši. Nyní čas příhodný, bojovati proti Turku. — Ježíš Pán a Spasitel náš zastiniž vás svým božským požehnáním a svatí andělé věďtež vás pod svou ochranou! — Ježíši, Ježíši spomози nám!“

Ne bez příčiny řekl Jan: „Všickni, kdož nyní s námi proti Turkovi bojují, nechť i rozkolníci a bludaři, jsou teď přátelé naši.“ Nebo mezi křijáky nacházeli se čteně nejenom

katoličtí, nýbrž i husitsští Čechové a mimo ně bojovali proti Turku i rozkolníci Walachové, Bosňané, Srbové a jiní. S walná část posádky Bělehradské sestávala ze žoldnéřů Českých. Po dokončené řeči své požehnal sv. Jan Kapistrán vojsko. Ono celé rozvícené k swatému boji, již se ani dočkat nemohlo útoku na nepřitele, na Turka.

Ježíši ty's heslo moje,
 Z twého nebesého zdroje
 Budu pomoc wážiti,
 Dussi spásou blažiti.
 Iméno Ježíš wše mé činy
 Chráníť bude mrzké winy,
 By se Bohu líbily,
 Prawé ceny nabýly.
 Iméno Ježíš dá mi vládu
 Satanowu zmařit zádu,
 Kterou tuje ze zlosti
 W pekelné své tajnosti.
 Iméno Ježíš trpě strasti
 Zlahodí mi svoji slasti,
 Sebe odpornější kříž
 Pobude ním wšsedu tíž. —
 Ježíši ty's moje heslo!
 Byť i tělo w boji sleslo,
 Do twé milé náruči
 Dusse má se poručí.

§. 42. První bitwa na wodě u Bělehradu.

Předwoje Turků stáli u samého města Bělehradu, Kapistrán s křížáky swými se u Glantamene postavil, Hunyad pak s wojskem

svým i s loďkami po wodě přitřhl níže. K němu přirazili s wojíný svými Jan z Koroghú, nadžupan a ban z Makowa, Orban z Požehu, nadžupan z Bystře, setník Michal Zelághi a mladý šlechtic Radissaw z Kanyže. Počet wojínů křesťanských byl u přitownání k ohromné síle nepřátel nepatrný a mohl se nazýwati hloučkem, ale důvěra v takové dva vůdce, jakovými byli Kapistrán a Hunyad, učinila je nepřemožnými hrdinami. Především musel Turek na wodě — totiž na Dunaji zničením jeho loďstva — přemožen býti, aby se v Bělehradě posádka rozmnožiti a potřebná zásoba střeliva, zbraně a potravý tam dodati mohla. Před Petrowaradiuem vynacházely se již, v malém počtu ovšem, uherské jednak prázdné, jinak střelivem a potravou naplněné lodě. Na radu Kapistránovu velel Hunyad loďstvu tomu ku Slaukamentu přijeti, aby jádrem křižákův a pěšimi Jana Korostého osazeno bylo. K ochraně loďstva ozbrojena od Hunyada galej velkými děly a nejvybranějšími wojíný osazena. Útok byl na úterek, totiž na 14. července 1456 určen. Heslo křesťanů „Ježíš.“ Též Szilaghi velitel pevnosti Bělehradské byl o všem zpraven, by s posádkou a s ozbrojenými lodmi z pevnosti křižákům ku pomoci přispěl. Úterek se přiblížil, všecko všudy hotovo. — Až tu Jan welí: „Poslekněme!“ Pravý Mojžíš se tu modlí za lid svůj. Vážně wstana wztýčí svůj sv. kříž, ohnivou řečí rozutí všecky, plápol tu jeden podněcuje všesterá srdce zmužilých. Jan

máchně korouhví a co mu hrdlo stačí pro-
volává „Ježíš! Ježíš!“ — Heslo „Ježíš!“
zavzní tábořem křesťanů, kotvice se vytažují,
stožáry se zpřímí, plachty se rozvinou, a loď-
stvo křesťanské jede válečně proti tureckému.
Na jednom břehu zprováží je Kapistrán s ostat-
ními křižáky, na druhém Hunyad s jezdectvem
svým. Dnem zehná je ustanovně za ně se modle
a odpuštění hříchů jim slibuje, druhý je wzbu-
zuje k srdnatosti a wytrvalosti. Swatou útěchou
Kapistránovou a ohnivými slovy Hunyado-
vými srdce nabýwše wojini křesťanští na lodích
wrazili na loďstvo nepřátelské. Počala krutá
seč. Křesťan volá „Ježíš, Ježíš!“ a smrtné
zasazuje Turkowi rány. Tento zuří, wztěká se
a kde může, profuké křesťana. Wlny Dunaje
krví se čerwenají. Tu nenadále přirazi 40 lodí
z Bělehradu ku křesťanům, a nové dodá jim
srdnatosti. Přetěžké lodě turecké nemohouce se
wolně pohybowati, přispínají samy k wítězství
křesťanů. Tři galeje turecké již jsou od nich
proštěleny a na dno řeky pohrouženy, jedna
galej se wšim střelíwem a mužstwem od kře-
šťanů ukořistěna, přes 500 Turkůw pobito a
utopeno a wětšina nepřítelů poraněna. Ostatní
pak lodě, na nichž wojsko turecké powražďeno
anebo stožáry zlámaný, káže sám sultan w ná-
ramné rozwyteklenosti spáliti. Tak spojení města
po wodě s křesťany provedeno a ubezpečeno,
a po pětihodinném zápasu witají chrabří obran-
cowé města s plesm newýslovným své wítězné
oswoboditele. Nejprvé pak na modlitbách děko-

váno Bohu, obstaráno raněných i jatých, vystrídáno choré mužstvo Bělehradské vojskem novým. — Kapistrán po celý čas připraven a boje hrubě ani nepojedl, nápoj jeho voda s teplým vínem smísená, lože jeho holá, tvrdá země, na které si denně hodinu jen odpočinul, při všem statný, vesel, neb ho šílil, těšil Bůh.

Na to utábořili se Hunnad a Kapistrán před Zemlinem, aby zde z výšiny všecky pohyby nepřitele pozorovali, nad obranou města bděli a spolu příchodu nových krížáků dočekali. Tito také sem za krátký čas shlí, počtem asi 60,000 ze všech zemí a stavů nadšenými řečmi Kapistránovými sem přivoláni byvše. Kapistrán pravý to obrance rytěřující Církve, prorok a wojewudce spolu, rozestavil je na levém břehu Sávy pod Zemlinem naproti tureckému táboru, cvičil je sám ve zbraní a nejsrdnatější z nich vedl s Hunnadem do obléženého města.

§. 43. Bitvy na hradbách Bělehradských.

Muhamed všecken rozlícen nad porážkou a velikou ztrátou svou na vodě uzavřel 21. července (v předvečer sv. Marii Magdaleny) r. 1456 na pevné zemi nový na město učiniti útok, jehož první hradbu i pevnou věž „Reboj se!“ jmenovanou, značně zatím byl ohromnou střelbou svou porouchal. Chystáno žebříků, rozličného lešení, otepi z chraští, a jiných po-

dobných věci k naplnění valů a ku slezení hra-
 deb, rozníceny veliké ohně a činěn strassný hluk
 w ležení Turků k ohrožení křesťanů. — A wssak
 ani tito nelenili. I na hradě a w městě wsse
 možné připraveno: na strážě hradeb a partanů
 postaveni mužové nejsmělejší, přichystány háky,
 ragna, kameny a trámy, přineseno vody
 k waru a smoly k rozpustění ode wssch, co
 jen každý stačil, též od žen, prawých to Judith
 nové Bethulie; při tom při wssem obstarání
 děti, starci a choří lidé. — Potud Hunyad se
 swými jen a Jan s křizáky brání obležený
 Bělehrad proti ohromnému počtu nepřátel, po-
 moc od jinud žádná, a hroznější nebezpečství
 než prvé již jako černá bouře hromonosná na
 Bělehrad a na jeho obrance se valí. — Wssecko
 hrůzou trne, Jan je těšší, jemuž na modlitbách
 zjewil Bůh řka: „Bewnost jest Wasse!“

Dne 21. července wykonali Turci modlitbu
 dlouhou, heslo jejich: „prorok Mahomed!“ W
 městě, na hradě, w táboře křesťané modlí se
 též; heslo jejich: „Ježíš!“ — Již strassný večer
 tu, jenž k útoku hlavnímu ustanowen. Tu hrůzo-
 nosné znamení dáno a pohan činí útok s nej-
 litější prudkostí, děla z obou stran hřmí, hořící
 wich za wíchem hořícím na město i na twrz
 litá, celé rozdrobené stály z těžkých praku a
 totachů se na město metají, menší střely sybou
 se co hustý déšť.

Sám sultan Muhamed II. wede janičary
 do boje; nebo wojewůdce jeho Karadža dělem
 křesťanůw usmrcen padnul. Již započal trwaný

zápas. V řadách křesťanův rozlihá se jméno Ježíš co povzbuzující heslo, v řadách turekův zaznívá jméno Mahomedowo. Částa k vůle a vlasti jakož i žádost slávy dodávají bojovníkům srdce, avšak nejednou uprostřed krvavé pútky kolísá se rozčilená mysl křesťanů mezi nádejší a strachem, nebo brzy ta, brzy ona strana ustupuje. Dvakrát již prodral se Turek do zewnějššího města a dwakrát byl zase odtud od křesťanův wytištěn. Ale Turek má tu wýhodu, že může umdlené řady bojovníků se swěžimi wstřídati, an hlouček unavených křesťanůw nstawičně na bojísti setrwati musí. Tu bohatýr Hunyad rozněcuje zemdlené příkladem swým k nové rekonowosti: neohrožený pak Kapisstrán stojí na vysoké wěži, kde ho křesťané stále widěti a slyšeti mohou, wliwá wroucnými wzdechy a horoucím přimlouváním novou nadštenost w pokleslou mysl jejich. Již čtyry hodiny zuří urputný boj, Turek bez ustání wšší sílou na křesťany naléhá. Wšecken odpor jejich zdá se již marnými býti. S ukrýwají se za zdi městské a někteří i za to mají, že také wnitřní město již ztraceno a že nejravněji, místo to, jehož obrana nemožná wice, opustiti a přes Sáwu s rodinami a se wšim wlastnictwím se přepławiti. Tu objeví se newýwratná Kapisstránowa důwěra w Boha w nejšťwělejšším lestu. S spěchá malomyslným wstříc, zaklíná je skrze jméno Ježíše Christa, jemuž se obětowati zaslíbili, aby w udatném odporu wytrwali a wede zadní branou nové zápasníky na hrad.

Ale Turci již zevnějšších hradeb se zmocnili a vnikají do města, ano janičari prorazili až k mostu, kterýž město spojuje s hradem. Dobře vědí tito, že jen touto cestou možná se hradu zmocniti, dobře však nahlízejí také křesťané, ztratili-li mostu, že po všem jest weta. Protož zde na mostě se rozhoří krutý boj, kterýž trvá až do rána. Bez ustání hemží se tu nowí houfowé krwežíznivých turek; unavený hlouček křesťanů napíná téměř své poslední síly. Most jest příliš úzký a malý, než aby takové množství zápasníků na něm státi mohlo. Nejvdatnější z Turků stáčí tedy jedni do příkopů, jiní lezou wzburu na zdích a hradbách, ale kopími a dřevci obrancův probodeni padají dolů do příkopů, až mrtvolami jejich příkopy ty vyplněné nowým přibruhujícím se tlupám tureckým co krwavý most slouží, po kterém tyto hradby ztékají a obrance k couvání přinucují.

Ale Kapištrán na nejvyšší hradbě stojí a žádného nebezpečení nedbaje, ukazuje se zemědělným bojovníkům křesťanským co sílici a ochraňující anděl. Wždy hřmotněji a hřmotněji zaznívá z úst jeho pomozbuzující heslo: „Zežíš! Zežíš!“ a jméno to nstem jeho pronesené tvoří nové divy a zázraky. Z rozkazu jeho a Hunyada přichvátají křesťané ke zdem hradským a metají odtud na davy nepřátel wěnce z roždí, namáčené ve smole, oleji a síře a pak zapalované. Chytlavý plamen tento na vše strany metaný zejme se rychle w oděvu Turků a pohybováním jejich rozdmýchán pokryje celé

vojstvo nepřátel jedním mořem plamenným. Podarilým tímto úkladem poděšen Turek a v náramný zmatek uveden prchá. Užťew to hrdina Hunyad vyřiti se s celou posádkou hradní z brány na zděšeného nepřitele. Jej promázeji hrdinští vůdcowé Michal Szilágyi, Ladislav z Kaniže a Sebastian Rozhon. Kohožkoli z Turků zasáhne meč jejich, ten dojista jest synem smrti. Protož ochabuje proti nim odpor pohanů, každý z těchto utíká aby zachránil život, a ku poledni dne 22. července již není živého Turka viděti v městě. Tím více wšak znamenati tu ohromný počet zmřzačených a spálených mrtwol Turků. Ztráta křesťanů u přirvnání ke ztrátě těchto jest welmi sřowná.

Wšim právem zasluhuje zde také připomenuta býti reřowná obětownost, kterouž jeden český křiják při ztečení hradu od Turků ořvědčil. Mnogo se w dějinách mluwivá o hrdinských skutcích jiných národů, jediné reřowné činů našich předků málo kdo připominá, anobřž raději úmyslně mlčením je pomijí. Chwalně se ku př. wynáší w dějinách starých Řimanů hrdinstwí jinocha Mucia Skéwoly (lewáka), který chťeje drahou otčinu swou krále Borsenny, Řim oblehajícího, oprostiti, do nepřátelského tábora až do stanu samého krále se wedral, aby jej zavraždil, awšak nylně místo tohoto písaře jeho probodnuw mečem, jat byl, a uslyšew wřhrůžku králowu, že ohněm potrestán bude, ihned pravici swou do ohně na blížkém ohniřtu hořícího strčil a s úžasnou reřowností tak dlouho

v něm držel, až celá spálena byla, kterýmžto hrůzným skutkem jakož i doložením Muciovým, že ještě 300 jiných jinochův Římských rovněž tak neohrožených bezživotí Porfennoma hledá, král tento poděšen nejen Mucia na svobodu propustil, nýbrž také od oblehání města odestál, čímž třesoucí se Řím zachován. —

Neméně vychvaluje se v dějinách Římských obětovná rekovnost konsula Publia Decia, který v bitvě Římanův s Latinci r. 340 před nar. Chr. wida, že vítězství na žádou stranu se nekloní, co dobrovolná obět se zasvětil smrti a pak svou nadšeností vrazil v jádro nepřátelských řádů, smrti sice již dostal, ale tím také spolu bitvu v prospěch Římanův rozhodnul.

Podobně i v řeckých dějinách chvalně se připomíná dobrovolná smrt krále Athénského Rodra, který uslyšev výpověď odpovědnice Delfické, že ten národ zvítězí, jehož král v bitvě padne, smrti co dobrovolná obět se zasvětil a pak neohroženě do lesa nepřátelských kopí se vrhna, probodnut jest a umíraje volal: „Já jsem Rodrus, král Athénský, čímž prý bitva ve prospěch Athénianův rozhodnuta.“ — Rovněž tak prý i v Thebách Menoeceus, syn krále, se sám na smrt obětował, aby město nad nepřítelem zvítězilo.

Nejinač vynášejí se chválami francouští rekové, kteří po dvě léta (1346 a 1347) tvrz Kaletskou proti Angličanům udatně bránili, až posléz nemajíce žádné potraviny anglickému králi Eduardovi pod tou výminkou se vzdáti měli,

aby sice život obyvatelů usetřen byl, rozhodli se však aby město opustili a sesti z nich aby tráli na potrestání t. j. k usmrcení vydáno bylo. Věminky tyto oznámením lidu velitel personosti Eustach St. Pierre sám hned co první oběť na smrt se odhodlal, a když ještě čtyři příbuzní jeho dále se tutéž smrt podstoupiti uvolili, dojal příklad této hrdinské obětovnosti zástup shromážděný tak, že veliké množství jiných se k šesté oběti nabízel, tak že věc ta losováním se rozhodnouti musela. Když pak ostatní obyvatelé hojně slzy roníce se rozžehnávali s městem, rekové tito vedeni jsouce k smrti, ničeho od nepřátel sobě nežádali, než aby jim vážnosti neodepřeli, kteréž prý zasluhují. Avšak choť Eduardova přisedši v tom do stanu krále, pohnula jej, že jich životů usetřil.

Tak i Švýcaři vychloubojili se hrdinou Arnoldem z Winkelriedu, jenž v bitvě Sem-pachské (roku 1385) znamenav, že jeho krajané nejsou s to, aby prorazili les dlouhých kopí Rátuffanu, vyskočil, volaje: „Chci vám krajané proklestí cestu, toliko starejte se o mou ženu a moje děti!“ — Pak rozpiatýma rukama tolik kopí shrnul, kolik jich shrnouti mohl a slačiv je dolů celou tíží svou na ně se vrhl a zabodnuv hroty nepřátelské do prsou svých, proklestil krajanům cestu přes mrtvolu svou do otevřeného šíku nepřítele, kterážto obětovná rekovnost i vítězství Švýcarů korunována.

Tyto a jiné podobné věci vypravují se s chválami a s obdivováním o národech jiných.

Málo kdo však ví o rekovském činu křižáka, rodem Čecha, při bránění Bělehradu proti Turkům r. 1456. Čin ten vypravuje Doubravský, biskup Olomucký, dle spisovatelů, kteří za času bitvy Bělehradské žili, a slova jeho uvádí T. J. Pessina z Čechorodu ve své historii Moravy (Mars Moravicus lib. V. c. VII. pag. 676) takto: „Mezi jinými vůdci,“ dí onen (Doubravský), „suzzi také českému wojinowi jednomu zvláštní vzdáti slávu, kterýžto spatřiv Turka, an na zed vylezl a zual i prapor turecký na ni vztyčil, a spolu znamenaje, kterak většina wojinův tím zastrassena, na útěk do hradu se dáti chtěla, ihned se Turka chopil a s ním zápasil. Někde však žádného prostředku jiného, by Turka zkažil, a jeho prapor srazil, leč toho, aby se i s Turkem spolu do propasti svrhl, tážal se sv. Jana Kapistrána dole stojícího: „Zestliže sám sebe s tímto ničemon se zdi dolů svrhnou a spolu s ním zahynou, co myslíš, dojde-li dusse má spasení?“ A když tento odvětil, že bezpochyby dojde: „tedy vrhl český wojin ten sebe i Turka dolů a zachoval smrti nepřítelův i svou život neporussený svým soudruhům.“ — „Belkolepý to čin,“ dotčený dokládá Pessina, „všim právem lze jej přirovnati oněm skutkům, kteréž se u starých Řekův a Římanův vyslávají. Imeno tohoto slavného hrdiny nemešlo v známost, a protož celá sláva jeho přestla aspoň na jeho vlast a národ.“ *)

*) Maďarský spisovatel Teleki nazývá obětorného reka tohoto Titem Dugovićem. Není nám však

Úwaha.

Wyprawimosse čin tento, dowolujeme si ně-
jakou úwahu přidati. Obvyčejně se nám středo-
věť vyličuje co věť plný mrákot, newědomosti,
pověry, surowosti, ode kterého se nynější věť
prý rovněž tak liší jako den od noci, světlo
ode tmy. Zapomíná wšak se při tom, jak
welskolepými činy a překrásnými cnostmi věť
onen wyznačen byl. Předewšim znamenati w
něm živou, horoucí wíru, která nejsilnější podnět
k činům welskolepým, hrdinským, nesmrtelným
dává. Jak wřelá to wíra w život věčný pro-
stoupala wšechny žily onoho rekonského Čecha,
an nebbaje o život časný toliko se Jana Ka-
pistrána tážal: „Dojde-li dusse jeho spasení?“ —

Kde tato wřelá wíra prostoupá srdce ná-
roda, tam zřejmo, že krew jinošská jestě w
žilách jeho kypí a že národ ten jestě k welikým
věcem od prozřetelnosti Božské určen; jakož na-
proti tomu welmi zawládající newěra nejjištějším
znamením jest, že národ dussewním uduhem tím
zachwácený stárne a smrti w ústřety tráčí. Jen
národ wřelou wíru mající jest národ jinošský,
welskolepých a nesmrtelných činů schopný. A tu
se již nám rozžalostněným s jedním učencem

známo, z kterého pramene Telefi zpráwu tu čerpal.
Wny, jak již wšše powědino, se držely zpráwu
morawského biskupa Doubrawského, kterýž neblouho
po té bitvě žil a na spisowatele se odwolává, kteří
hned po osmobožení Bělehradu wšechny při tom
ubálé věci zajnamenali.

wolati chce: „Kdo čítaje historii tohoto wěku,
 nepomůžechně začasto: „O wy prawé, wy krásné
 cnosti počestnosti a swobody, lásky a udatnosti,
 kde jste teď! Wasse hlubokost zbahněla, wasse
 slawnosti jsou nyní mětká, píscitá půda, plná
 stříbrných zrnek, kde nic neroste! Než buďte
 jak buď, dejte nám (wy wětové minuli) we
 muohem ohledu swou nábožnost a powěru,
 mrárotu a newědomost, neporádek a surowost
 mrawů swých a wezměte si za to naši oswice-
 nost a naši newěru, naši wysilenost a chlad-
 nou jemnost, naši we filozofii zemědenost a
 wsselikou teď panující bídu lidskou!“

§. 44. Bitwa w świrém poli u Bělehradu.

Hunyad co ztuffený a wěhlasný wojewůdce
 tussil, že wssedno nebezpečenstwi jestě pro kře-
 stany nepominulo, jelikož nepříteli tak náramně
 silnému jestě dosti wojska k nowému útoku zbylo.
 Bročež přísně pod těžkými potutami zakázal
 přížákům wypadati z města neb z hradu na ne-
 přitele, a spolu neopomenul též wssednyh prů-
 lomů we zdech a hradbách opatřiti strážemi
 z nejudatnějších bojowníků. Ale utíkání Tur-
 kům z města již skoro dobytého takové odvahy
 dodalo křesťanům, že malý jich hlouček se po-
 tajmo z města wytrádl, a na pahorku se utá-
 bořiw Turky do boje wyžýwal, s nimi harco-
 wal a je pobíjel. Jeden tlum spahůw pádil
 jiné swým soudruhům na pomoc, byl ale při-

walemi šířůw od křestanů vystřelených zahánán. Tak šťastný výsledek prvního zápasu pozorující křižáci w městě zástupně přese všechny zákazy a prosby wypadali, tak že hoiť jejich brzy na 3000 wzrostl. Nowá počíná tu bitwa krwa-
vější než předesslá. Marne volá Kapistrán z levého břehu Dunaje na křižáky, aby se bitwy zdrželi a nazpět wrátili. Křestan již zá-
pasí s Turkem w nejohroživějším boji. Wida Kapistrán neprospěch svého namáhání vykládá si událost tu co kynuti Boží k novému vítěz-
ství. Z chopí se hole, jediné zbraně své, a wstoupí we člunek a plaví se přes Sávu. Tej sprowází slechetný korouhewník Petr s poswát-
ným praporem a spolu jedou s ním w člunku dva bratři z řádu Menších Ambrož a Jan z Tagliacozzy. Přijedše k městu wnmolávají z něho křižáky, by s nimi táhli do boje. Marne se tomu stráže na odpor stawí, aby příkaz woje-
wůdce svého vyplnily. Více než dva tisíce křižákůw wytrhne z města do pole s Kapistrá-
nem, a všechny záseky nepřátelské prorazivše pronikají až k táboru tureckému. „Hospodinů zá-
stupůw,“ volá Kapistrán we swatém zápalu, „neopustí nás již; s trůnu jeho wyleje se na nás síla nepřemožitelná; we swatém jeho jméne wzhůru, věřící! k vítězství křiže!“ Slova ta wliwají nowou nadšsenost w srdce křižákůw a dodávají jim síly obromské. Odpor nejchrabřej-
ších wojínůw tureckých nemůže zlomiti jejich udatnost, ohnivá střelba z těžkých děl není s to, aby je ohrozila. Prudký a důrazný útok jejich

poráží sřiky nejsrdnatějších Turkůw a přivádí i jejich dělostřelbu w nebezpečí.

To wida sultan stáhne rychle wšechnu sílu z náspůw okolo hradu a pádí s ní na křižáky, chtěje tím tábor swůj od zapálení zachrániti a křižákům návrat do města přerwati. Ale wěhlasný Hunyad zpozorowaw, že sultan na obranu náspů a twrzí je chránících zapomněl, blestem se swými wojiny z města wytrhnul na náspy dotčené a rozsekaw tam malou posádku tureckou, zmocnil se jich jakož i twrzí. Zatím byli křižáci tábor turecký zapálili a rozházeli. Tu jich dostihne Muhamed swou jízdou a sám co sprostý muž se potýkaje rozřeká vlastní rukou uherského jezdce. Když ale se k náspům a twrzím nawrátí, aj jaký tu podiv jeho! widí je w rukou křesťanůw, a ti z vlastních jeho děl záhubu soptí do jeho sřikůw. Z ustupuje do tábora a káže janičarům, aby wyřítice se na křesťany opět náspůw a twrzí dobyli: ale rozkaz ten nedossel výsledku od něho žádaného; nebo janičari již na mnoze u welikém zmatku se byli rozprchli. Aha čili náčelník janičarůw Hassan wida sultana náramně rozlicena a obáwaje se hrozné pokuty jeho, říti se do nejhustějšiho davu křesťanůw bojujících a nalezne, čehož hledal, totiž smrt.

W táboru samém wšak ještě zuří boj krutý; awšak i zde jest Turkům úpěti a křesťanské udatnosti ustupowati. Šest tisíc spahůw ze stráže se wrátivších obnowí odpor, i podaří se jim, malý housfec křesťanůw z tábora

wyтіstnouti. Zeliž jíž nastala noc, neuznávají křesťané další boj za radný a odtáhnou beze všeho stíhání nepřítele do náspůw a do twrzí Turkům odňatých. Zde chtějí wyčkati rána a s nepřítelem rozžureným nowé podniknouti boje, netušíce náramného zmatku a veliké ochablosti, které we wojsku tureckém panowaly. Sám Hunyad ještě nowých bojů se obávaje nepokládal dobytých náspůw a twrzí za místa k nočnímu oddechu dosti bezpečná a protož welel přikopy zaházeti, twrže rozbořiti, děla kterých odvezti nemohl, probiti a wrátil se w noci na hrad.

Sotwa však ranní zore zaswítla, ukázalo se, že všechny tyto příprawy zbytečné byly; nebo Turci náramným strachem pojati dali se ještě w noci na útěk. Zmatek w táboru jejich byl nemálo rozmnožen smrtí jakéhoś welmože a nebezpečným zraněním sultana samého, jenž w lewém boku ostřepem křížáka bodnut polomrtew do táboru tureckého přinesen byl. Turci sami zapálili své stany, kterých odnesti nemohli, upalowali w noci z pole mrtwolami jich soudruhůw pokrytého, a nesli sebou sultana raněného a pořád bezvědomého, tak že se welitého nebezpečí pro jeho život obávali. Teprvé když do města Sarony stihli, přišel Muhamed k sobě a doměděl se s hrůzou, jak náramna jeho ztráta. Tábor jeho byl w rukou křesťanůw, nejpěknější díl wojska jeho porubán, nejlepší vůdcomé jeho byli zahynuli, a všechny wálečné jeho příprawy, totiž 300 děl, wešštera zbraň, weššecto střelivo a všechny stroje wálečné co torist

zůstaleny křesťanům, jež tak welice nenáviděl a tak hrdě opowrchowal; mimo to 24,000 Turkůw pobitých zanecháno na bojisti. Tak hrdopysný plan jeho podmaniti Uhry zmařen a sštwrna křesťanůw, jižto se u Warny dočinili, smazána wítězstwím jejich u Bělehradu. Takowý wýsledek rozhořčil Muhameda sšěstím odchowaného a nehodám nezwyklého tak, že omrzelému životu chtěl jedem učiniti konec. Wojsko pak turecké tak bylo poděšeno, že sultan sám, ačkoli několiť utíkajících wlastní rukou byl posetal, přece ho w útěku zastawiti nemohl, ač již do města Sofie bylo dorazilo, kde jemu žádného nebezpečí wice se nebylo obáwati. Pošléze sultan sám přemožen strachem byl prwním z utíkajících. Později nesměl mu uifdo Bělehradu připomínati, jelikož zpomínka takowá hrdému duchu jeho na wýsost se protiwila.

Snadně se domysliti lze, jaké to plesání, jaké to radowání nastalo w oswobozeném městě. Wšechno se wrhá na kolena podle příkladu Kapistránowa a vzdává Bohu nejwřelejší díky. Pak píše jak Kapistrán tak Hunyad papeži Kalixtowi III. dávajíce mu zpráwu o dobytém wítězstwí a připisujíce je ne tak sobě jako zwlášttní ochraně Boží. Swatý Otec dowědew se radostné zpráwy té rozepíše díkyčinění po celé Církwi a ustanowí na památku wítězstwí toho dne 6. srpna, kde ho radostná zpráwa ta došla, slawnost proměnění Páně. — Dne 17. srpna psal Kapistrán papežowi opět, prose ho, aby z Blach 10,000 mužůw řadowého wojska

jim poslal, by nepřitele wíry a hubitele křesťanských zemi dále stíhati, a Cařihrad, Řecko i swatou zemi z poroby jejich wyswoboditi mohli. Wussak plán tento, jak brzy uvidíme, pro brzké úmrtí jak Hunyadowo, tak Kapistránovo neuweden we skutek.

Úwaha.

Zde se nám objevil Kapistrán co statečný rytíř Christum proti neznabohům, co hájitel swaté wíry wice, než swětského statku. Dntě bojoval (Ef. 6, 13. — 18.) „wzaw na se celé odění Boží, maje podpásaná bedra swá prawdou, oblečen jsa w paucíř sprawedlnosti a obuté maje nohy přípravou ewangelia pokoje, we wssech věcech bera stit wíry, kterýmž by mohl wssecty šípy ohnivé nessesetníka toho uhasiti, a lebku nádeje spasení wezma a meč ducha, jenž jest slowo Boží, wsselikou modlitbou a prosbou modle se každého času w duchu a w tom bedliv jsa se wssí ustarwícností a prossením za wssecty swaté (t. j. za křesťany).“

Do swatých rukou Janových meč břitký nepřissel nikdy, jenž wěrně držel korouhem swou w jedné a sw. kříž w druhé ruce. Mečem nechal włádnouti Hunyada, kterémuž Bůh zbroj tu ku potrestání zločinců swěřil. — Kapistrán žádného Turka tak nenáwiděl, že by byl po krmí jeho toužil. Zistě by se byla dusse jeho z toho nejwíce radowala, kdyby se byl dal

lithý Turek bez tašení křesťanského meče jinak ukrotiti, a pro pravdu a právo získati. — Sám Bůh to na Turka dopustil, že se kříž s mečem proti němu spojil. — Dstatně náš swatý vítěz oslawil se tím wíce, že jatých a raněných pohanů co lastawý otec se ujal, je těšil, léčil, je Ježíšsi Christu získati a tak na těle i na duši spasiti se snažil.

§. 45. Jan co utěšitel umírajícího přítele svého Hunyada.

Dobrý boj jsem bojoval,
Wiru s láskou dochovával,
Bože! teď mne pojmi do lůna,
Kde mi tyne slávy koruna.

Hunyad přemožen strastmi boje, a mimo to raněn i morowinou nakažen hned po vítězství u Bělehradu na smrt se roznemohl, též Kapistrán onemocněl a oba museli na zdramější powětří nejprwé do Zemlína pak do Slankamene přewezeni býti. Kapistrán, ač sám dosti slabý, neopustil lože wěrného přítele svého, modlil se s ním, opatrowal jej a jak mohl ho těšil, zvláště také tou blahou předpowědi, že syn jeho Matěj od národu uherského na králowský stolec powýssen bude.

Maje tak zbožného kuže umírající wůdce za posledního rádce svého, stal se Hunyad následowání hodným příkladem pro každého, na wěčnost se strojícího křesťana. Spořádaw zároveň wčasným wěci své wzdejšši, we kterém

i chrámy Boží a chudý lid štědře obmyslil a jsa již blizek smrti vzkázal dětem a přátelům, by k němu přišli, a přisedši napomínal, by umrti jeho tisse nesli a swatou wíru hájiti nepřestávali. — Pak se dal do chrámu Panny Marie donesti, chtěje co skroussený sluha ku Pánu a Spasiteli swému přijíti, kdež ho Kapistrán po odsloužené mši swaté swátostmi umírajících ke zbožnému pohyrti wšech přítomných zaopatřil. Přenesen do bytu swého, prosil ještě Kapistrána, by dítě a wlasti jeho neopouštěl, a w rukou jeho libě a pokojně usnul w Pánu, 11. srpna 1456 k welikému zármutku swých drahých a wesseré nberské říše. Tělo jeho do Bělehradu Karlowského zawezeno a zde opět k žalosti wšech po wykonaném církewním obřadu dne 10. září pochováno bylo. Kapistrán pak co přítel swému příteli tento hrobní nápis sestawil:

„Jan Kapistrán stawi tento hrobní nápis knížeti proslulému welikými ději. Janu Korwinu Hunyadowi, hraběti Bystřickému, wéwodowi Sedmihradskému, místokráli Uherskému, hrůzi Turkům.“

„O fortuna nebeská! fortuna říše sesula se, shaslo swětlo swěta. Ach, zrcadlo rozbito, w kterém jsme žirali naději swou. — Nyni ježto jsi nepřitele zlého přemohl, u Boha panujes a s anděly wítězíš, o dobrý Jenel“ — Sam papež Kalixt III. konal we Swatopetrském chrámu za udatného obhájce wíry slawné refwie.

Jan Hunyad byl prostředního wzrůstu, silné hlavy, kadeřavých, rusých vlasů, zasnědlé pleti. Jeho mírná, welenflechtilá twář každého mile zajímala, aniž na swých oudech měl jaké wady. Slowem, byltě dle dusse i těla welmi líbezny.

Úwaha.

Od každé dobré wolby welmi mnoho záwisi, zwláště tenkrátě ssaštni jsme, když jsme tak dobrého přitele již wymolili, jakého Hunyad na Kapisstránowi měl, jenž jemu wždy až do smrti, ano i po ní zůstal wěrný.

Při té pak wolbě nejwětší opatrnosti třeba. Zwáště na to hled, by přítel twůj byl bohabojný. Kde bohobojnost, tu též i sprawedliwá upřímná láska, kteráž o twé prawé štěstí pečuje, ze wšeho zdatu a blaha twého se raduje, w zármutku tě těší, nehodn twé s tebou sdílí, ani po smrti tě neopouští. Nebo prawá láska jest silnějši nežli smrt. Ona i tuto přetrwá. „Blahoslawený, kdož nassel přitele prawého,“ dí kn. Ekl. 25, 12. „Lepší přítel než bratr.“ (Přisl. 18, 23.) „Přítel wěrný jest obrana mocná, a kdož jej nalézá, nalézá poklad.“ (Ekl. 6, 14.) — Zsi-li ssašten, tento poklad miti, waž si ho po Bohu nadewssecko! Lásku za lásku, wěrnost za wěrnost jemu wěnuj! Eť a miluj ho tím wice, když tě na chyby twoje upozorňuje a z hříchů twých tě přátelsky kárá. „Lepší jsou rány od toho, který miluje, nežli

Istiwé líbání toho, který nenávidí,“ di náš přítel nejvyšší a nejlepší otec náš nebeský.

§. 46. Jan umírající.

Toužil's Jene jinak umřítí,
Pro Christa chtě kreť swou proliti.
Lehtá smrt ti byla souzena, —
Twá-li duše méně blažena?

Na Kapistrána již od zhoubné zimnice zachváceného smrt Hunyadowa tím hůře účinkovala, čím více zimnice ona jej vyšílovala a zemdlívala. Protož již více nebyl té veselé myslí, jako druhdy. K tomu všemu i kreť kasslati začal. Mikuláš uherský pán z Illoku, chtěje po Hunyadowi z nowa na pohana táhnouti, žádal Kapistrána, by s ním do boje táhl a wojiny jeho k udatnosti proti Turkům podněcoval. Světec Boží ač slab a naponínán, aby se šetřil, přece se swými se zdvihl; neb duše jeho po mučnické koruně prahla. — Přibylw tedy do Illoku dne 1. září w klášteře Obserwantů se ubytoval, kde od wojewůdce Mikuláše, z táborni schwálně přislého, náwštěwou poctěn byl. Ten nalezna Jana we stavu welmi nebezpečném, starostowi města Bawřincowi jej snažně odporučil. — W noci, před narozením sw. Panny Marie (7. září) dostal zbožný reť wnuknutí, že zde bude odpočinutí jeho. Zaplesal sice radostí, že brzo rozdělen a s Ježíšem bude, wšak toho přec mu líto bylo, že prvé témuž Spasiteli swému za jeho nestouče-

nou lásku prolitím své krve co mučenník odměnití se nemůže. — Swatý trpitel ten byl již tak náramně sflčený, že jen a to bídne o hůlce choditi mohl. Každý kdo jej viděl, musel ho litovati, ano ne jedny oči zalily se nad nim slzami. Swatý muž wšak nenaríkal ani dost málo, aniž kdy newrlým byl, raději říkal, že pro své hříchy ještě horší nemoci si zasloužil.

Král Ladislav, dozvěděv se o jeho nebezpečném stavu, z Budína s mnohými nejvyššími důstojníky jej nawštíwít a potěšit přijel. Po prvé byl Kapistrán s to, králi w ústřety jiti. Neopominul Jan napomenouti jej, by příkladný život wedl, jakož i ochranu katolické Církve jemu na srdce kladl. Král o tohoto milého stařečka welmi pečlivý ponechal u něho svého osobního lékaře, jemuž poručil wšecko wynaložiti, by se ctihodný nemocný lépe měl. Wida Kapistrán, co wše lékař pro něj činí, ač jemu za to welmi powděčen byl, přece nemohl se přemoci, aby byl neřekl: „Cíňte, co se wám zdá a líbí, já wás we wšem poslouchati chci, ale w této nemoci umru.“ — S Kapistránem bylo hůře, král přijel opět. Swatý již nemohl se svého lože, rozmlouwal wšak s Ladislawem dlouho a zvláště o důležitostech Církve a státu. Konečně krále před jeho žalostným odchodem na žádost jeho požehnaw, doložil: „Živi se již více neshledáme.“ Z královi dvořané u sprostého lůžka swatého kmeta poklekli, o požehnání wroucne prosíce, a

když to učinil, za velkou milost si to pokládajice ruce mu libali. Oni jakož všickni ostatní wespolek naříkali, že úmrtím Janovým Církev i vlast nejprospěšnějšího muže ztratí. — Nemocné, jenž k jeho lůžku přišli, neb doneseni byli, žehnaje každého svým křížem, zážračně uzdrawoval. Židla a lahůdky od nejwznesenějších pani mu poslane kwardianem rozdáwal chudým.

Přede duem sw. Frantíškem Serafiuského zhoršil se zdrowotný staw jeho na nejwš. Dal se do kostela zanešti, kde k veliké útěše a posile své po mši swaté ku swatému přijímání šel. Byw zpět donesen do své cely (klášterní komůrky) pořád se modlil, že každému, kdož jej nawštíwil, nejlastawějším se ukazowal, s celou odewzdaností do wule Boží wše bolesti své tisse snášel, jen toliko ho bylo slyšet tato slowa bolestně opakowati: „Běda, běda! zemi uherské!“ Slyše to bēdowání a pláč Janůw wěrný průwodčí jeho otec Jeronym, ptal se otce, cože by to znamenalo? Odpowěděl jemu Kapistrán: „Bůh mi w duchu právě wšfectu tu bídu a strast a spoustu nkázal, anaž lidu křesťanskému w Uhřích nastane. A kdyby nebyl Bůh pamětliv svého milosrdenství, celá říše bylaby ztracena. — Pamatujte na to, co jsem tu prawil a rozhlasse to po mé smrti, aby lid hřešiti přestal a s Bohem se smířil!“ Na swém smrtelném loži prorokowal Jan wice budoucích wěcí, jež níže uvedeme, jakož i jiných tajemství powědom byl, k. p. i toho, že bratr

jeho Ambrož na smrt nemocný, za kterého se Jan na svém lůžku kleče modlil, dokonale se pozdraví. Neb když z Illoku někteří bratři k Ambrožovi došli, myslivše že jej sotwa živého zastanou, (byloť to pět mil cesty), aj, zcela jej zdravým shledali.

Kdykoli Světce Božího bratři z řeholny jeho navštívili, poučoval je a pravil: „Tři věci udržují svatou víru naši, a činí ji Pánu Bohu milou a příjemnou: horlivost v ní, láska vroucí a přísná kázeň.“ Tato slova dal otcem Epifaniem napsati a přidal ještě k nim: „Tyto tři věci musejí se v našem řádu a ve všech klášterech zachovávat. Tím upokojují já svědomí své. Stekněte to provincialnému wíkari ve jménu mém; oznáňte to provincialnému wíkari v Rakousích a vypravujte to často, velmi často všem bratrům.“

Dne 18. října l. 1456 (na den sv. Lukáše) vyžádal si Kapistrán otce kwardiana Jana z Tagliozzy se všemi bratřími ke svému loži, odprosil je srdečně, vykonal kleče jenerální (úplnou z celého svého života) zpověď, prosil je, by se za něho pomodlili a druhého dne opět jeho svatému přijímání přítomni byli. V tom ve všem též kardinál Karwajal ač sám nemocen a starosta Wawřinec účast brali s velikou pobožností. — Druhého dne v devět hodin ráno když k němu nejsvětější svátost oltářní, opět slavně nesená byla, dal se Jan ode dvou bratří z lože zdvihnouti, Bohu svému wstříc wěsti, a klekl co nejnehodnější a

nejšťroussenější hříšník na holou zem, kde k wsse-
obecnému pohnutí po jenerálním od kardinála
jemu uděleném rozhřešení poslední svou du-
chovní potravu s nejpříkladnější pobožností při-
jal. Božehnam se znamením swatého kříže a
políbiv podaný mu znak spásy nassi, posvátný
kříž, wykonal opět zbožně modlitbu, jakouž se
wždy po sw. přijímání modlíval. — Položiv
se na zem prosil o poslední sw. pomazání, kte-
rého když byl účasten wroucně zwolal: „Nyni
propouštíš služebníka swého Pane podle slova
swého; neboť widěli oči mé spasení twé!“
(Luk. 2, 29. — 30.)

Na to položili bratři swatého muže opět
na lože, kde on maje zrak pořáde k nebi obrá-
cený litanyi ku nejbl. Panně Marii říkal usta-
wíčně wolaje: „Swatá Maria vroduj za mne!“
A to se pomodliv propustil bratry (byloť jich
30) prose je, by až jim wědomost dá, modlení
„odporučení dusse“ s ním domodlit se přisli.
— Ač již jen kost a kůže byl a ničehož ne-
jedl, přece byl až potud zrak jeho jasný a
hlas jeho zřetelný a silný. Ustawíčně se modlil
a při tom wesskerému křesťanstwu, wssem ře-
holám, zwláště Obserwantům a jich dobrodin-
cum a křesťanským říšim, wssem kdož ho na-
wštíwili, živým i mrtvým zehnal. — Konečně
se přiblížil den jeho rozdělení. Když na jeho
wrouci žádost bratři swolání znamením zwonku
k němu se sešli, žádal k uhasšení swé nesnesitelné
žízně o kapku julepu (sladkého nápoje); neboť
již devátý den nebyl ničeho požíwal; hned

rostat se uspokojil, když mu řečeno bylo, že ho po ruce není. Pak ještě poprosil otce kwardiána, by jej w hábitě, w němž křížácké tažení hlásal a řídil, do rakwe položil; načež při rozžehých swících od slowa k slowu modlitbu „odporučení dusse“ již takorča polomrtew se modlil, při čemž otec kwardian ze swého brewiáře jemu modlitby předřikáwal. Maje oči slzami zality mýlil se w čtení. Kapistrán jsa ještě swěžího ducha ponapomenul jej řka: „Wezměte si brewiář můj: tam jsou wětší litery.“ Než již se kalí zrak Swětce Božího, co otec dětem dává swým bratrům ještě poslední požehnání, ač již jako slepý arciolec Izák po nich mākaje; dokončiw požehnání zatemnělé oči naposledy k nebi obraci, odkud Bůh jej wolá, kam on odebrati se touží, ano kamo swatá dusse jeho právě mezi slowy zbožných bratrů: „Putuj dusse křesťanstá!“ již se odebrala. Bylo to w sobotu dne 23. října l. 1456 w 71. roce jeho wěku a w 40. roce jeho zcela řeholného, neipřikladnějšiho žiwota.

Úwaha.

Tak umírá swatý. Naproti tomuto krásnému obrazu nechci zde stawěti ofšklivý a hrůzoplňný wýraz smrti lehkomyslného člověka neb nepowážliwého bezbožníka, jenž hůř než ta nerozumná zwěť z tohoto swěta na wěčnost se stěhuje. Stůj zde raděj úwaha sw. Alfonsa z Liguory wyňatá z jeho „Rozjímání“ str. 126 a t. d.

„Seden každý myznáwa, že umříti musí, že jen jednou umře a že nic tak důležitých následků nemá, jako toto právě; neboť od okamžení smrti závisí, budem-li na věky šťastni neb zoufající.“

Každý wi, že z dobrého žiwobytí dobrá, ze špatného žiwobytí ale zlá smrt pochodí. — A odkud pak to přichází, že největší díl křesťanů tak žije, jakoby se nemělo nikdy umříti? aneb jakoby na dobré, nebo na zlé smrti málo záleželo? Žije se darebně, protože se na smrt nemyslí. „Pomni na poslední věci a na věky nezhřešiš!“

Přesvědčiti se tu musíme, že se čas úmrtí k zapravení účtů a k zjednání věčného spasení nehodí. — Chytrí synové světa uchopují se w patřičném času při vezdejších věcech všech prostředků, aby k nějakému zisku, k úřadu, k zasnovbení přišli, a w ohledu tělesného zdraví neodkládají w ničemž užíváním potřebných prostředků. — Co by's o takovém řekl, který by teprw, ažby k souboji aneb ke zkonšce pro nějakou učitelskou stolicí jíti měl, se učiti chtěl? — Zdalibžby setník nebyl nesmyslný, kterýby zaopatřením potravy a zbraně až na čas obležení odkládal? — Zdažby správce lodi nebyl nesmyslný, jenžby opominul pro čas bouře kotwicemi a lanami se zaopatřiti? Téžpodobně jest nesmyslný křesťan, který až do příchodu smrti uspořádáním svědomí svého odkládá.

„Když připadne náhlá bída a zahynutí jako bouře se strhne, tehdyš wolati ke muč

budou, a newyslyššim jich, protož jísti budou ovoce cesty své.“ (Přisl. 1, 27. a násled.) „Čas smrti jest čas bouře a pomatenosti. Tehdy budou hříšníci k Bohu o pomoc wolati, ale jenom ze strachu před peklem, kterému se blízké užří, bez pravého obrácení, a proto newyslyššim jich Bůh.“ A tudíž budou jen ovoce svého vlastního živobytí okoušeti: „Co bude mít člověk naseto, to bude i sklídati.“

Není dosti swaté swátosti přijmouti, musí se umřít i s nenáviděním hříchu a s láskou k Bohu, která jest nademšťectvím, — Jak bude vsať hříšných naružiwostí nenáviděti, kdo je až do smrti miloval? Jakž bude ten Boha milowati, kdo až do onoho okamžení (smrti) stvoření (swět) více miluje než Boha? — Pán nazwal pět panen z oněch desíti, kteréž ženichowi wštríc šly, bláznivými, a byly jimi také, poněwadž lampy své teprw spravowati chtěly, když ženich již přede dveřmi byl. — Wšickni se obáwají náhle smrti, poněwadž nápotom času není, účty do pořádku uvrésti. Každý wyznává že swatí opravdowě moudři byli, jestli se k smrti připravili prwé, nežli smrt přišla. A což my činíme? Chceme připravou k smrti odkládati až smrt přede dveřmi bude? Musímeť tedy již nyní činiti, čeho w smrti si žádati budeme, bychom byli učinili!

O jak hořká bude pak zpomínka na čas ztracený a obzwláště na špatně strávený! — Čas jest od Boha dán, abychom si zásluhy shromáždili; čas ale, který již minul, nenawrátí

se více. — Taká to úzkost bude, až zazní slovo: „Nyní nebudeš moci vládnouti více!“ Není více času, sv. svátosti přijmouti, kázání slyšeti, Ježíše Christa v kostelích navštěvovati, se modliti. — Co se stalo, stalo se. — Pať by zapotřebí bylo zdravějšího rozumu, pokojnějšího času, aby se mohla zpověď vykonati, jak vykonána býti má; aby se mohlo o rozličných důležitostech, o pochybných věcech přemýšleti a tak svědomí uspokojiti — — nebude však času více!“

§. 47. Jan co prorok.

Wfeco jeho prorocki se vyplnilo,
By tim více slávu jeho rozmnožilo.

W životopisu sv. Jana ne na jednom místě příležitostně podotknuto, že tento zvláštní miláček Boží tajné věci znal a budoucí předpovídal. Zde k jeho oslavě ostatní jeho prorocki umáíme. Když Kapistrán na začátku r. 1431 v důležitostech svého řádu do Říma přišel, ležel papež Martin V. mrtvici raněný a když Jan po vyjednání svých věcí od něho odcházel, řekl žalostně papežovým domácím, rychlou smrt sv. otce z nebeského znamení předznamenáje: „Non videbit lucem surgentis aurorae“ t. j. „Nespátí více světlo přístí zore“ — a skutečně se sv. otec na to druhého dne, totiž 12. února na věčnost odebral.

Když se Jan při této příležitosti z Říma odebíral a s přítelem svým kardinalem Ga-

brielem se loučil, padna k nohám jeho políbil je, kdežto mu jindy jen ruku líbal. Kardinálowi pak nad tím se horšícimu řekl: „Já vám tuto poctu co přístímu papeži proukázal.“ Skutečně stal se Gabriel po Martinowi V. papežem pod jmenem Eugenia IV. A když třetího dne po jeho wywolení Kapistrán Eugeniowi štěstí želat přissel, upamatoval se Eugena jeho předpowěď a wěnowal Janowi wseřectu důwěru a lásku swou.

Když opět k Eugeniowi za příčinou kanonisace sw. Bernardina přissel a papež mu slíbil, že ji brzy předsewežme a provede, odpowěděl Jan s uctiwostí: „Ne Wy, nejswětější otče, ale Wáš nástupce toto dílo ku konci přiwede.“ Tak se i stalo. A že se to jistě stane, Kapistrán též veřejně s kazatelný lidu předpowěděl řka: „Radujte se, bratr náš Bernardin brzy za swatého prohlášen bude!“

Kapistrán také biskupowi w Bononii Tomássi že Sarzany wěstil, že papežem bude. Když se nad tím biskup pozastawil, řekl Jan: „Wy tím prozrazujete, že (newěřící) Tomáš jste; a wšak se swým jmenem i newěru swou změníte.“

— Hned po smrti sw. otce Eugenia modle se Jan w Akwile, kde právě dlel, cirkewní hodinky s bratrem Mikulášsem, při skončení jich čta modlitbu za papeže: „Bože wseřch wěřících pastýři a t. d.“ a přissed ke slowům „sluhu twého“ jmenowal místo Eugenia „Mikuláše.“ — Bratr Mikuláš usmál se a řekl: „Cože myslíte, že já papežem budu?“ — „Ne,“ odpowěděl Kapi-

strán, „Eugen umřel a na jeho místo wyvolený bude slouti Mikuláš.“ Ač se Tomáš ze Sarzany zdráhal, stal se l. 1447 přece papežem pod jmenem Mikuláše V. Kapistrán přišed mu sstěši želat a jej o kanonisaci sw. Bernardina prosit, padl mu k nohoun, políbil je a řekl: „Gle swatý otče konečně přec tím se blažite, čemu jste co Tomáš měřiti nechtěl!“ — Z smrti tohoto papeže Jan předzvídal. Právě se tehdaž u císařského dworu u Záwidenstém Novém městě nacházel a tu uvědomil wyslance papežského o smrti Mikuláše V. prvé než rychlík tuto smutnou zprávu donešl.

Když Kapistrán klášter Portský wíšitowal a u den nanebevzetí Panny Marie se swými bratřími stolowal, zdwihna na jednu zbožně oči swých k nebi, hlasitě zvolal: „Widím duffi jednoho z bratrů nassich, ana do nebe wstupuje. — O! u jaké kráse a sláwě se tam běře! — Klamme se Bohu a děkujme jemu!“ Zasnoucí bratři hned na kolena s otcem swým padli a „Te Deum laudamus“ („Bože, tebe chválíme!“) zapěli. Po skončení pak tohoto chwalozpěwu zvolal Jan: „Droduj za nás bratře Alberte Sartianský, jenž jsi byl hoden slawně do nebe se wznést!“ — A bratřím pak, kteříž o tom pochybowali, řekl: „A wy moji mili buďte vždy připraweni umřiti! neb nic není jistějšího, jako smrt a nic tak nejistého, jako hodina smrti!“ — Za několik dní dozvěděl se tito, že bratr Albert u Romandiole a sice tchož dne a té hodiny, jak hore Kapistrán widěl

a věděl, velmi swatě w Pánu se swětem se rozžehnal. —

Když Alfons V. z Arragonie k boji proti městu Janowu se chystal, warowal ho Kapistrán, by do boje se nepouštíel, sice že poražen bude, a tak se neposlušnému stalo.

W Krakowě zrazowal známý již šlechtic z Kobyliny mladšímu synowi swému Albertowi w řád Frantiskánský wstoupiti, ačkoli tento se starším bratrem swým se řeholi dotčené byl zaslíbil, i docílil toho otec, že syn ten najednou se spáčil. Kapistrán za to jemu i otci velké neštěstí předpověděl. A skutečně otec téhož roku u Chojnice w Prusku bídně zavražděn byl, Albert pak octnul se we slawu velmi nuzném.

Když Kapistrán dlel u smrtelného lože swého přítele Hunyada se syny jeho Ladislawem a Matějem, vždy wice s tímto mladším a přítulnějším než s nejemným Ladislawem se zabýwal a Matěje po každé na pravé, staršího pak na lewé straně lože otcowa postavil. Tázán od Hunyada, proč tak čini, odpověděl: „Ladislaw ze swěta powolán bude a Matěj kormu uherškon si na hlavu postaví; wstoupí také we šlepče Wassaostiiny welkodussnosti a Wassaosti-ných cností a bude odewšech knížat ewrop-ských obdivowán.“

Na swém pak smrtelném lůžku Jan předpovídal: 1. že mnoho rozkolníků tolem Mlotu působením zdejších řeholníků s Církví se smíří. 2. Že jeho řeholní bratři w Čechách několik klášterů dostanou a mnoho Husitů z bludů jejich

wywedou. 3. Že wssicni jeho průwodčí, ač též nemocni byli, we zdrawí do Blach se wrátí. 4. Že otec Alexander z řádu Obserwantů mimo wsse nadání na biskupství powýssen bude. 5. Že po jeho smrti Uherské říši zle se powede, protože knížata křesťanská nemajíce dosti horlivosti pro svou wíru, ji statečně brániti nebudou. 6. Že welká část křesťanstwa pod jařmo Turecké klesne. 7. Že jemu samému po smrti křiwda se díti bude od těch, kteří jej za žíwa na oko milowali. A wsse to co tak Kapistrán předpověděl, vyplnilo se úplně.

Úwaha.

Ne wsem lidem zjewuje Bůh tajemství swá, nébrž toliko nejhodnější, swatosti proslulým miláčkům. To pak Bůh činí, aby je a jimi sebe oslawil.

Naproti tomu my wsecka tajemství swá Pánu Bohu, ač on je zuá, rádi swěřiti máme, jesto tím svou powinnou důvěru w něj osvědčujeme a oživujeme. Zwlastě se swými tajnými křížky k lastawému otci nebeskému se utíkejme, wědouce, že mnohdykrát neú radno ani swému vlastnímu bratrowi se wssim se swěřiti; ana skusenosť učí, že místo útrpnosti dostává se ubohému často posměchu dosti. — Předewssim ale nemeškejme a neostýchajme se, s tajnými ranami swého swědomí k Bohu a k Ježíšii Christu utíkati se, aby dusse nasse záhy

uzdrawena byla a smrti věčnou nezahynula. Děkuje také vroucně Spasiteli našemu, že v této největší bídě nad námi se ustrnul a smiloval, ustanoviv svátost pokání, abychom v ní strze nestončené zásluby jeho s Bohem, s nebem, sami se sebou, se sv. Církví opět ku smíření přišli a ztraceného pokoje svědomí, milosti Boží a naděje věčného spasení, těchto zajiště nejdražších pokladů, zase nabyli.

§. 48. Jan po smrti a jeho pohřbení.

*O jak krásně bude tělo Jana blaženého,
Až je připodobní Kristus k slávě těla svého!*

Po svatém dokonání Světce Božího pochybovali někteří z přítomných, že mrtev; neb jeho obličej byl celý jasný, milý a jako živý. Až tedy otec Jan, jenž svatému muži velmi milý byl a u jeho lože nejvíce dlel, je ubezpečil, že na něm již žádného znamení života viděti není, dali se do hlasitého pláče a nesmírného nařikání, bedujíce, že slunce jejich se zatmělo, sloup a fortuna věřících že zvráceny v prach, že nyní židé, kacíři a Turci hody radosti slaviti budou. — Pak posvátné tělo jeho, celé něžné a líbou vůni ze sebe vydávající uctivě a sluffně na příhodné místo zatím uložili. Zatím venkovský lid do kláštera se wedral, aby tělesnou schránku miláčka svého každý ještě spatřil a nějaké památky drahé, po něm účasten byl. — Později zanesli tělo Světce tajnou cestou do

chrámu a uložili je v choru, kde sedm dní střídavě od 64 měšťanů ostříháno bylo. V tomto čase ustanovněn všemi zvony vyžmáněno a smrt jeho co nejslavněji opěvována. Mnozí nemocní tu zážračně uzdraveni, mezi nimiž jedna slepá 17 let parostná žena, chromá paní jménem Helena a chromý syn Petrův.

Hned ještě před Janovým pohřbem vyplněno, co byl sám o sobě věstil. Jeden místní duchovní, nepřiznivý Observantům, obžaloval je u kardinála Svatoandělského, že se tělu Kapistránovu přílišná úcta děje, a že Františkáni z jeho zdánlivé svatosti co nejvíce těžiti a kořistiti hledí. A zamezení dalších nepřijemností ještě sedmého dne (bylo to v pátek) bratři do rakve dřevěné svatou mrtvolu položili a co nejuctivěji pochováli. Ale když se wojewůdce Mikuláš z ležení vrátil, a uslyšel, že se tělo tak svatého muže v jednoduché rakvi uložilo: nejsa tím spokojen, žádal je z hrobu vyždvihnouti a nalezna je potud celé neporušené a líbezné, nechal je ještě do zvláštní železné, sedmi zámků opatřené truhly vložiti a v krásné kaple umístiti, naříditi, by tu po věčné hořelo světlo. Seřadivše svému drahému příteli též tento hrobní nápis:

„Hrob ten v sobě chová slavného mrtvolu Jána, Bylť z Kapistry rodák, obrance a záštitá wiry, Církve hajíč, věrovest Christův, spolu podpora řádn. Dždoba světa světlá byw pěstoun pravdy a práwa, Muž wzorný životem, jenž ucjměšťi nčenosti Proslul a v slávě nebes již tam nad hvězdami vládně. Žil let 71, měsíce 3 a dní 22.“

Papež Kalixt III. zatruchlil velice nad ztrátou, již Církvi úmrtím Kapistránovým utrpěla a nařídil, by v Itálii, v Německu, Polsce, Uhřích a t. d. slouženy byly velké zádušní mše svaté. Zvláště Leonellus hrabě z Celany se svoji manželkou Korbellou od Kapistrána na jeho misi zážračně uzdravenou k zádušním službám Božím 66 kněží na tři dni pozval a nescísný počet poddaných a chudých štědře častoval. — Kromě jiných předemším Gneáš Silvius památním listem nasseho Svátého pro vřecty časy zvelebil, který takto zní:

„Tento muž na zemi nebeský život vedl a svou duši ode vši poskvrny hříchů čistou uchoval. Dvšem slává protivníků a závistivých, kteří jej co člověka slávy chtivého a chlubného rozkřikují, jenž prý od Boha odměny nepotřebuje, an prý této svou samolibostí a chválychtivou ctižádostí již došel. — Ale tyto jsou nespravedliví soudcové, jenžto jen dle zevního zdání soudí a ztrutých tajností povědomi nejsou. — Nikoli! tak potupně neměli by o řeholníkovi mluvit, který v apoštolské chudobě tak dlouho žil, tolik let kázal a nevědomý lid vyučoval, který v největší přisnosti na sebe samého a v nejhlubší pokore vytrval, který skutky své dle slova svých zřídil, nížádnému neukřivdil a každému slusnou vážnost proukazoval. Pochwala lidská bylaby věru jen malou odměnou za jeho tak veliké práce. Aniž by tussím onen nejmoudřeji jednal, kdyby se pro mariou lidskou chválu tak tuhé službě podrobil.

Zá jej za spravedlivého a swatého muže mám, jenžto swůdným bohatstvím opowrhl, nad tělesnými žádostmi zwítěžil, marné cti swětšfé newyhledáwal a nezaslouženou nenáwistí s hrdinškou trpělivostí snášel; který při opatřowání chudých weselost a pečlivosť osvědčowal, nikdy ani jistřičku zpupnosti na sobě neprojewil, jen budoucnost a věčnosť na žřeteli měl a odměnu nebeských pokladů očekáwal, říkáje se sw. apo-
stolem: „Sláva nasse tatof jest, srědectwí swědomí nasseho (II. Kor. 1, 12.), že we spravedlnosti srdce a w upřímnosti Boží a ne w moudrosti tělesné, ale w milosti Boží obcowali jsme na tomto swětě.“ — a dále: „Naposledy složena jest mi fortuna spravedlnosti, kterouž dá mi w onen den Pán ten spravedlivý soudce“ (II. Tim. 4, 8.) — Totě osvědčowala také weselá mysl tohoto muže Božího; neb nikdy ho nikdy newiděl smutného, wždy byla jeho twář jasná a klidná. Onť si swého dobrého swědomí zcela byl powědom a měl toliko žádost, rozdělen býti a býti s Christem (Fil. 1, 23.) Byl-li by wssak marnou ctižádostí býwal pokálen, bylby se měl satanásse co báti a bylby se chwílemi we twáři měnil; nebo ti kdož pro marnou chwálu cizím náhledům přiswědčují, zasluhuji oklamánu býti. — A jen ti jsou prawi služebníci Boží, kteří každého času pokojnou a klidnou mysl mají. O tom wssak nebylo lze u blaženého Jana pochybowati, kterhž an jsem jej we Widni widěl, malé postawy, letitý mužiček a jak mi sám prawil, pět

a sedesátník byl, jehož zcela hubené tělo jen z kostí a kůže sestávali se zdálo a který přece při těch pracích svých vezdy vesel, statečen a neunaven byl; který bez ustání po všech dny kázal a učená pojednání přednášel, učeným i prostým vyhovoval a každého k tomu pohnouti a nakloniti uměl, k čemuoli sám chtěl. Na jeho kázání denně nejméně 20 — 30,000 lidí sešlo se a raději nasloucháno jeho latinské řeči, nežli německému výkladu. Sám císař ho s náramnou pozorností poslouchal a propustil jej se všemi úctami duchovními do jiných zemí.“ — Tělo Kapistránovo leželo mnoho let v kaple v Illoku bywši nawštěmowáno s velikou uctivostí od zbožného lidu. Pak, — jak se za to má — když Turci Illok oblehli, do hrabství Satmarského na sedmihradských hranicích a opět později do města Zalosse přeneseno bylo, kde prý je kacíři do klášterné studně hodili, tuto zaházeli, Frantisskány vyhnali a klášter zničili a sice dle pověsti z návodu tamního knížete Frantisska Pennenia, který za to z Božího trestu i s manželkou a dítkami do zajetí přišel.

Je — jak zase jiní bezdůvodně míní — sv. tělo Janovo Turci z Illoku s sebou do Cařihradu vzali a za žádnou cenu ho více křesťanům vydati nechtěli, jakož i to, že od kacířů do Dunaje whozeno a pak nedaleko Widina nalezeno bylo, o tom Wadding pochybuje.

Úwaha.

Umřel-li kdo, tím ze společnosti živých zcela nemytkočil, a nemáme jej z lásky své vyřučovati. „Silné jest jako smrt milování. Vody mnohé nemohly uhasiti lásky, aniž řeky potopí ji:“ (Píseň Sal. 8, 6. — 7.) t. j. pravá láska nedá se od smrti přemoci, plamen její hoří veždy a nic jej neuhasí.

Alle jak řídká jest ta láska, kteráž i za hrobem miluje! Rhosťejně se i na toho nejwětššího dobrodince zapominá, jak brzo ho přikryla země. Soť twůj již tisse, jako pěna odpočívá w hrobě, ale sočeni na něj w twém srdci potud neutichlo, ještě chybí jeho odkřováš a potřásáš, an již ubohý cti svou zastáwati a proti twé zlosti hájiti nemůže. Jak nekřesťanské, jak nelidské to jednání! Sami pohané zosklliwili si a pokutowali toho, kdo mrtvým pokoje nedal. Mrtvého, byt i nepřitele, máme raději litowati, než jemu kłiti, jako Dawid krále Saula oplakával. „Synu, nad mrtvým wywod slzy!“ (Ekl. 38, 16.) Zwlastě pak nemáme zapominati, za mrtvé se modliti a dobré skutky činiti. „Swaté a spasitelné jest myšlení za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli.“ (II. Mat. 12, 46.) — Co předewšim Swatých a wšelikou cností na swětě wynikajících milácků Božích se týká, daleko nás buď jakékoliv zlehčování jich, neb tělesných ostatků jejich! Neb Pán Bůh dí (Zachar. 2, 8.), že „kdo se jich (urážlivě) dotkne, dotýká se žřitelnice oka jeho.“

§. 49. Seřazení zážraků sv. Jana, pozdější vyplnění jeho ostatních proroctví, a jeho kanonizace.

Nejprvé uvádějí se jmenovitě, kteří dotknutím neb zaslíbením-se hrobu sv. Jana Kapistrána na jeho přimluvu zážračně ozdravěli neb oživli.

1. Dotknutím: Antonie dcera měšťana Běláckého morem schwácena a Walentinowo umírající dítě.

2. Zaslíbením: Slepý mrzák Wawřinec, slepý Walentin z Wihalsky, slepý hluchoněmý z Welsy, syn paní Markety, jenž padoucí nemocí skličěn byl; jiní dva s tímže neduhem; na smrt nemocný syn jistého Theora, syn pětiletou chorobou wšechen wšlilený a wyzáblý; slepá Dorota, pakostivá a chromá žena Barbara.

3. Mezi mrtvými zvláště: Satýsi Blažej, kterýž s wššiny spadl, Ondřej syn Wawřince Becchiho, synáček Klementůw, syn služebníka hraběny Cerošské, Pawel syn šlechtice z Běláků; dcera Witulassowa; dceruška jakéhosi Bernaba; Katerina manželka Žirího; a mimo tyto ještě dewět jiných mrtvých osob.

Zážrakové nasseho Swatého w 5 památních knihách zaznamenáni jsou. První památní kniha, kteráž w Běláku složena byla a nyní w královské bibliotece Pařížské se nachází, obsahuje Kapistránovy zážraky až do r. 1460. Druhá, tamtéž složená sahá do r. 1461. Třetí z nařízení stolice apoštolské r. 1465 seřazená vypisuje zážraky wšechy před i po smrti jeho.

Čtvrtá nejobširnější byla pod papežem Sixtem IV. uspořádána. Páta pak za panování papeže Ewa V. složena. — Jan Barberius uvádí obširně 180 Janových zážraků z památní knihy Bělácké. Matouš Roderus vypravuje, že Kapistrán přes 30 mrtvých vykřísil, 370 hluchým sluch, 123 slepým zrak, 36 němým řeč a co zvláštní patron mrzáků 920 chromým a na údech rozličně šlíceným zdražotou vrátil.

Dle jeho předpovědi brzy po smrti Kapistránově dotkla se světa wesměs a zvláště uherské říše přísná ruka Páně. — Dne 40. po jeho skonání hrozné zemětřesení v Sicilii celé osady s mnohými tisíci obyvatelův do útrob země na vždy pochovalo. — V Itálii, v Německu a na mnoze jinde zuřil ukrutný mor. — V Uhřích hrabě Gilský a Ladislav Hunyad násilnou smrtí se světa sešli. I sám mladý českouherský král Ladislav v brzce na morovou hližu umřel r. 1457. Papež Kalixt III. r. 1458, Alfons V. král Arragonský r. 1458, též Richard z Yorku, nápadník trůnu anglického, Karel, král Francoušský a mnoho jiná knížata zemská málem na jednou se světa sešli, čím mnoho nepořádků v říších, rúžnic a krveprolití nastalo. — Nademŕŕedko pak v novém tažení proti Turkovi na 60,000 křižáků v záhubu padlo.

Plesej Bernardine smatý!
 Učeň, lástkou k tobě wzňatý,
 Podobem bym v cnostech tobě,
 Odměnu wzal v brzké době.

Martini di, že jaf jedna listina w knihowně Pařížské chovaná dosvědčuje, hned roku 1460 o kanonisaci Jana Kapistrána se zafročilo. Na to bylo w tom za panování Pia II., pak za Girta IV. a posléze za Ewa X. pokračováno.

Jmenovitě papeže Pia II. (Gneásse Sylwia) žádali jsou, by Jan za swatého prohlášen byl: 1. Císař Bedřich 10. října r. 1462. 2. Bratři Jan a Sigmund, též Ruprecht wévodové Bavorsští 24. října r. 1462. 3. Albrecht markrabě z Brandenburku, purkrabí Norimberský na den swatého Simona a Judy 28. října r. 1462. 4. Konrad Bílý wévoda slezský 26. července r. 1462. 5. Těž Hedit a Bedřich wévodové slezští na den sw. Jakuba a princové Anhaltští we čtvrtel po sw. Zilji 1462. 6. Ondřej Odrůvác, palatin Wolynský 4. ledna 1463. 7. Petr, kardinál Augsburský 22. října 1462. 8. Jakub, biskup Krakovský. 9. Protaz, biskup Olomucký 1. července 1462. 10. Kaspar, biskup Missený 11. srpna 1462. 11. Jan, biskup z Eichstettu 1. října 1462. 12. Jan Tanczin kastelan Krakovský 28. prosince 1462. 13. Albert Gorý, hejtman z Wosfowa 28. prosince 1462. 14. Město Středa (Neumarkt) 19. července 1462. 15. Město Brno 12. července 1462. 16. Město Nisa 12. června 1462. 17. Město Bratislav 15. července 1462. 18. Město Olomouc 20. července 1462. 19. Město Lehnice 21. července 1462. 20. Universita Lipská 23. srpna 1462

a město Lipsko 24. srpna t. r. 21. Město Boleslaw 27. července 1462. 22. Hořelice 30. července 1462. 23. Kamenec 3. března 1462. 24. Freiberg 6. srpna 1462. 25. Dražďany 9. srpna 1462. 26. Město Misseň 10. srpna 1462. 27. Office 13. srpna 1462. 28. Město Hejnice 14. srpna 1462. 29. Torgow 15. srpna 1462. 30. Wittenberg 17. srpna 1462. 31. Děwin 2. září 1462. 32. Lübeck 5. září 1462. 33. Halle w Sasku 6. září 1462. 34. Lauenburg 8. září 1462. 35. Marenstein a Koburg 15. září 1462. 36. Norimberk 17. září 1462. 37. Bamberg 20. září 1462. 38. Řezno 17. října 1462. 39. Město Krakow 5. prosince 1462.

Ze wšech těchto žádostí podáváme zde došlowně aspoň jednu, a sice tu, kterouž měsslané Olomučtí papeži Piowii II. r. 1462 zasílali. Zní takto:

„Nejsvětější Otče a nejdobrotivější Pane, co nejpoctověji líbáme noby Swatosti Wassi. Mení nás tajno, že Swatosti Wassi již dávno zvěstována nejslawnějši powěsti o swatém žiwotě, neuhonných mravech, o blahonosných naukách nejzbožnějšího muže druhdy bratra Zana z Kapistry z řádu Menšich Obserwantů, kterýchto prodávaje na zemi co nejhojněji jak rozširáním slova Božího tak mnohými a rozličnými záraty s patrným přispěním Božím we mnohých králowstwach, wéwodstwach a krajích se co učitel a pomocník diwotworný šwěl, kterých také nejwětším protivníkům wíry křesťanské, jenžto co lew řwoucí obcházejíce jeho bezžiwoti

vyhledávali, se co nejmožněji opřel, a pravou víru křesťanskou a nejspasnější její nauky jim hlásaje je na mnoze zase do lůna Církve nazpět uvedl, jakož všem pravověřicím Christovým, ctitelům Stolicie apostolské a jí co nejprítulněji oddaným, cestu spasení slovem a skutkem ukazoval a na ni utvrzoval. Muže toho nemůžeme dosti Svatosti Baffi odporučiti, netoliko pro veliké zásluhy jeho v životě, nýbrž i pro veliké divy a zázraky, jimiž po smrti ještě se na přemnohých místech zaskvívá. Slyšleli jsme také, že Jeho Císařské Veličenství u Svatosti Baffi o jeho kanonifaci snažně žádal, a že přemnozí jiní zeměpánové a knížata i jednotlivé obce ze zvláštní úcty, ku ctihodnému bratru Janovi se u Svatosti Baffi o tutéž věc již ucházejí. My tedy, kteří také v městě svém bratry dotčeného řádu Menších Observantů máme a milerádi podporujeme, odporučíme co nejpoctorněji Svatosti Baffi i jejich přání ohledem ponížené prošby nassí. Stává u nás mnoho zázraků, které dokud Jan mezi námi prodléval, jím učiněny jsou a které příležitě nejjasnějšími svědectvími dotvrdíme. Uklíame se tedy s podotčenými bratry k nohoum Svatosti Baffi s prosbou o brzké a žádoucí rozřešení věci tak důstojné.

Z města Olomouce v pondělí před svátkem svaté Markety panuy léta po narození Páně 1462.

Baffi Svatosti
nejponíženější purgmistř a konšlelé města Olo-

muckého.“ Podobně zní i žádost Brněnského magistratu a Olomuckého biskupa Protasy, syna Wáclawa pána z Boskovic, který byw kalissníkem na slova Kapistránova se kalicha odřekl a k jednotě Církvní úplně přilnul. Syn jeho, biskup Protas psal žádost svou we Wířkowě we čtvrtek 1. července 1462 a potvrzuje též svědectvím svým, že Kapistrán na Moravě mnoho učinil divů a zázraků.

Rufáš Wadding dí, že se mu podivným způsobem w Alřisi stříně od dávno žijícího muže do rukou dostala, který wyprawoval, že ona od jeho dědka z německé říše (do Blach) přinesena byla a jakémuś minoritowi, děda jeho průvodčímu, jenž na cestě umřel, náležela. W téže stříně nacházely se listy, kteréž Jeho Swatosti, papeži Píowí II. doneseny býti měly. Wšecky byly na pergameně psány a wážnými pečetmi opatřeny. — „Krom hore jmenovaných“ — dí Wadding dále — „podobných listin ještě více se tu wynachází; ale ony toliko chtěl jsem podotknouti na dořwědčení, jak horlivě katolíci o to se zasazowali, aby prohlášení Žana Kapistrána za swatého wymohli.“ —

Sned papež Leo X. I. 1515 dowolil, by w biskupství, we kterém se Kapistrán narodil we wšech farních osadách den sw. Žana 23. října slawen byl a šice aby zdejší biskup u přítomnosti wšech bratři a sester řádu Menřích a též wšech domácích neřeholných kněží welkou mřsi sw. sloužil. — Z čeho widno, že Leo X. kanonifování Žana obmýřřel.

Sm. otec Řehoř XV. tuto milostnou wý-
hodu bullou (10. září 1622) „Domini nostri
Jesu Christi“ to jest „Pána nasseho Ježíše
Christa“ rozšířil tak, by tento swátek netoliko
w biskupstwí Kapistránském, noprž w celém
řádu Observantůw obého pohlaví (qua officium
duplex de communi confess.) 16. čermence
welskou mssí sw. slawen byl. O dwa měsíce
později dowolil týž papež i swětšým kněžím
we Frantisskánských kostelích, na oltáři tomuto
swatému posvěceném obět mše sw. konati.

W Paříži l. 1629 památka sw. Jana po
celý oktaw slawena byla.

Papež Inocenc XI., zbožně k tomu puzen,
wydal breve, w kterém oznámil, že se úplně
prohlášení Jana za swatého co nejdříve před-
sewezme. To pak stalo se skutečně pod papežem
Alexandrem VIII., blahé paměti, jenž swaté
otce: Jana Kapistrána, Wawřince Justiniana,
Jana Fakunda, Jana Božního a Pastala Bay-
lona co nejslawněji počtu Swatých přičísti po-
ručil 16. října 1690. Spolu též Alexan-
der VIII. tehdy welemilostiwé odpustky wypsal
a sice:

1. Udělil plnomocné odpustky wšem wě-
řícím křesťanům, jenž mezi oktáwem kanonizace
Jana Kapistrána a Pastala Baylona tajicně
se wyzpovídají, nejsvětější swátost oltární při-
jmou, některý kostel téhož řádu nawštíwí a
zde za swornost křesťanských knížat, za wykoře-
nění kacířstwa a oslawení katolické Církwe
se pomodlí.

2. Řádit bratrům a sestrám obserwantním zvláštní odpustky pro ně samé i pro jiné, wšak ale pod wýminkou dobrých skutků, s doložením usvědčení, že tyto odpustky zvláštního powšimnutí wymáhají a welmi umážený býti mají, ježto na spůsob přimluby také ubohým dušimi w očistci přimlastněny býti mohou.

3. Udělil tž sw. otec 7. prosince l. 1690 plnomocné a powěčné odpustky wšsem wěřícím křesťanům, jenž 23. října, co w den swatému Janu Kapistránu a 17. máje swatému Paskálu Baylonowi zasvěcený, hříchů swých s opravdovou lítostí a upřímností wyznají, ke stolu Páně přistoupí, některý z kostelů tétéž řeholy od prvních nesporeů (t. j. od prvého až do druhého večera) až do slunce západu nawšstíwí a zde pobožně za swornost křesťanských knížat, o wyhubení kacířstwi a za powýššení katolické Církwe se pomodlí.

Nyní slawí se Církewní památka nasseho sw. Jana Kapistrána, wyznamáče dne 23. října (qua festum duplex.)

Úwaha.

„Neboj se malické stádce“ — di swrchovaný dobrý pastýř (Luk. 12, 32.) Pán Ježíš Christus — „neboť zalíbilo se Otci nassemu dáti Wám králowstwi.“ — Čim menšší stádce wywolených Božích, tím wětšší štěstí pro toho, kdož mezi nimi. A hle mezi těmito i náš Jan!

— Ontě ubohý sirotek pod ochranou své zbožné matky vypučel jako lilie, sstípená w siních Páně, aby kwetl na věky před Hospodinem — Ontě poznal spravedlnost a opowrhl životem světa. — Jej w žaláři wolajícího wyslyšel Buh a umístil w pokoji. Ontě onen blahoslawený, kterýž po zlatu nepostoupil aniž doufal w peněžích a pokladech (Ekl. 31. 8.) — Jan podobou muži moudrému, který dům svůj na skále wydělal. Jemu dal Buh umění Swatých. On postawen na swaté hoře Páně, aby hlásal kážeň jeho. — Hle muž bez stýškání, prawý ctitel Boha, jenž se zdržel wssého zlého díla a setrwal w newinnosti své. — Jan jest ten služebník wěrný a opatrný, kteréhož ustanowil Pán nad čeledí svou. Zákon Boha jeho w srdci jeho a jeho nohy nebyly podraženy. — Slechetným učinil jej Buh, bránil a opatrowal jej před nepřátely a od swudců chránil jej. — Wedra Kapistránowa byla čistotou přepásána a swice (hořící lásky) w rukou jeho. — Sprawedlivého wedl Buh po cestách přímých. — Páncířem wíry oděl jej, a sstítem dobré vůle jej korunowal. — A proto kde byl poklad Janůw (Buh), bylo i srdce jeho. Jeho vůle w zákoně Hospodinowě a o něm přemýšlel dnem i nocí. Wellé před Bohem cnosti konal a ze wssého srdce svého chwálil Pána. — Tento člověk wykonal wssedko, co mluwil k němu Buh. Jemu dal Pán hřiwen pět a hle on jiných pět získal. Pán žádal od něho život a on mu jej dal. — A protož widěl Buh Jana sprave-

dlivého před sebou ze všech národů. Proto miloval a rouchem slávy oblekl jej a korunu plesání u bran rájských z drahého kamene wstawil na hlavu jeho a prawil k němu: „Wstup do pokoje mého!“ Ustanowil jej nade wšim dílem rukou swých a dal jemu jasnost věčnou. — Proto Jan jest z těch weselých, kteří doufali w Pána a jimž žehnal Bůh, tak že wšecky věci, kteréžkoli činili, šťastně se jim podařily.

Wšak i my se swatým Janem plesejme, že dowedl nad swětem zwítěziti a z rukou Páně wzal palmu věčného pokoje, že umrtwil tělo k spasení své duše, přemohl ďábla a nyní králuje s Bohem. Ne méně jásejme proto, že na swatém Janowi tak dokonalý příklad, krásný wzor cnosti a takového miláčka Božího za orodowníka jistě welmocného máme! — Za radost, jižto každá upomínka na sw. Jana duši naši naplňuje, opět mu radost činmež! Ctíme sw. Jana, wzýwejme Swětce Božího, jenž též w naši vlasti tolik dobrého spůsobil. Nebudme jako oni, kteří o Swatých nic wěděti nechtějí. „Tito,“ jak sw. Juda (1, 10.) dí, „čehož neznají, tomu se rouhají.“ Zwláště pak ctímež jej bedlivým následowáním jeho roztomilých cnosti. Neb sw. Augustin prawí: „Swatí radují se ne tak z toho, že je ctíme, jako z toho, když jejich příkladů následujeme!“ Hleďme, aby se nám to co nejlépe podařilo, a pak se nám zajisté také poštěstí, s Janem Křipistránem na věčnosti se radowati a bez přestání se weseliti.

Přidavek.

§. 50. Swatý Jan co wýtečný zbožný spisowatel.

Protože Jan učeností a moudrostí neobvyčejnou vynikal, swěřeno mu tolik wyneffených úradů a těžkých úloh, jimž Kapistrán vždy s výsledkem nejstwělejším dostal. Tolikéž přemnohými wýtečnými spisy dožádal, jak těžiti uměl z darů shůry propůjčených. Spisy jeho potud známé jsou následující:

1. Wýklad na utrpení Pána Ježíše Christa, vlastní Kapistrána rukopis na pergameně a w Halickém Samboru chovaný. Text této knihy jest ze wzneffené písně: (V. 17.) „Kamže pak odessel milý twůj, o nejtrásnějši ze žen? kam se uchýlil milý twůj? aj, hledati ho budeme s tebou.“

2. Rozjímání o oběti mše swaté.

3. O chudobě Christově.

4. O pochodu Ducha sw.

5. O neposstwrněném početi nejblahoslavenějši Panny Marie.

6. Kazatelstvé wýklady na Izaiášowo pro-

roctwí 7, 14. „Až, pauna počne a porodí syna a nazváno bude jméno jeho Emanuel.“

7. Pojednání o zjevení swatého Jana.

8. Řeči nedělní a swáteční.

9. Řeč ke studující mládeži.

10. O swatém náboženství.

11. O důstojnosti sw. Církve. (Wěnowáno papeži Mikuláši V.)

12. O Církwi Christowě.

13. O všeobecném soudu, o Antichristowi a duchovním boji.

14. O pekelných a očistcových trestech.

15. Zrcadlo křesťanů we třech dílech.

16. O rouhání a křivé přísaze.

17. O užívání jakéhokoli spertu (těla).

18. O spertu ženských.

✓ 19. O penězochtivosti a lakomství.

✓ 20. O lichvě w smlouvách.

21. O náhradě.

22. O spůsobu a formě při wykonávání záwětu.

23. Zdaliž každá lež jest hřích.

24. O pravidle sw. pokání.

25. Zrcadlo swědomí.

26. O pádech swědomí hučtoucích.

27. O pádech swědomí a o pokání se ukládání majícím.

28. O zpovídání-se vlastnimm knězi.

28. O pádech papeži vyhražených.

30. O církevních pokutách.

31. O církevním vyhobcování.

32. O wolbě papeže.

33. O důstojnosti papeže a sněmu.

34. O manželství.

35. Výklad pravidel menších bratří sv. Františka.

36. Obrana třetího řádu sv. Františka.

37. Pojednání proti Filipovi Verbegallowi, jenž papežské vysvětlení pravidel Minoritu zamrhl.

38. O poučování duchovních toliko mši sv. sloužících.

39. Proti Husitům kniha první.

40. Pojednání proti Janowi z Rokycan o pravdě víry.

41. Pojednání proti židům a kacířům.

42. Napomenutí knížat a pánů českých, aby na říšském sněmu vynajiti se dali.

43. Pojednání o ředidlech z knihy: Corpus juris.

44. Stručné seřazení vsselijakých rozřešení z celé knihy: Corpus decretalium.

45. Říky přemnohé na papeže, kardinaly, knížata zemská, pány wyznesené, městské magistraty, a náčelníky kacířů (jako na Rokycanu, Borotina a j.)

46. O krvi Christově.

Z toho jasné widěti, že činnost swatého Jana byla neobyčejná a w pravdě podivuhodná. Pro tuto neunawnou pilnost a spolu pro čistotu mravů zaslubuje též Adamantius, to jest diamantový nazván býti, jakowéhož českého názvu se druhdy křesťanskému spisowateli Origenowi od wrstevníkůw jeho dostalo.

§. 51. Svatý Jan co zvláštní patron chromých a smírce neswerných.

Zini patrona cti jiného,
K Kapistránowi wy chromi vojďte!
K němu za sebou wšše wďte,
Kterým třeba srdce mirného.

Jať Moderus swědčí, uzdrawil Kapistrán mimo nescíslný počet jiných se smrti zápasících nemocných, chorých a neduživých také 920 chromých a mrzáků, a to spůsobil tím, že se jich buď posvátnými ostatky sw. Bernardina dotknul, anebo že toliko své ruce na ně složil a znamením swatého kříže je požehnal. Chromce takové uzdrawil bez rozdílu jich stáří, pohlaví a stavu, z nichž přemnozi, buď od narození, od dětinství neb drahá léta bídně neduhem takovým sličeni byli a na darmo wšsemožných prostředků k uzdrawení neb k ulehčení svých bolestí vynaložili.

W běhu tohoto životopisu již o nejedněch nesworných zmíněno, jež sw. Jan smířil. Zde to budiž ještě následujícími příběhy dotvrzeno: Jan smířil obyvatele města Sulmy (otčiny básníka Dwida), jenž po mnohá léta w krwawých různicích a rozbrojích žili. — Smířil podobně obyvatele města Ortony a Oseny w Neapolitánsku s tím výsledkem, že od Jana nawržené wýminky míru mile přijali a na poděkowání Bohu w Oseně klášter Obserwantů pod jmenem „anděl míru“ založili. —

Smířil občany města Riety s občany města Kantalicie proti sobě wespolek zuřící. Právě

pak an se k nim co anděl pokoje bral, vražedné jítření obnovilo se proto, že jeden Riefan jednomu z Kantalicanům hlavu rozrazil; Rapistrán sebral vytknutý mozek raněného, wprawił jej do lebky jeho, požehnal jej we jménu Ježíše Christa a zcela jej zahojil. — Takéž smířil Rapistrán na požádání wévody Frantisska Sforzy pány w Milánsku proti sobě brojící. — Dwa zuřivci zabili jsou jinocha a játra jeho uvařená vlastnímu otci jeho předložili. Žak hrozná to věc a co snad ještě hroznějšího mohlo z ní pochoditi! Ale Jan, tento nebeský anděl swatého míru, působením swým wšse zlé zamezil a mezi nesworné opět pokoj uvedl.

Skončení.

Skončujeme životopis našeho welkého Swatého níže poslaveným chwalozpěvem, z latiny přeloženým, jímž sw. Jan Rapistrán hned přede dvěma stoletíma weleben byl.

O Christův refu slynouci,
Ty's skutky, řeči plynoucí
Swou slávu denuě rostoucí
Wšsem krajům mile zjervil.
Ty křijem Turka záháníš,
Ty křijem nemoc odstraníš,
Ty křijem toho zachrániš,

Kdož vůdcem si tě zvolil.
 Mám vyproš s Bohem smíření,
 A vůči stále probleni,
 A v lájce Chrísta propěni,
 Pro něž by's krev byl prolil!

V. Drobuj za nás swatý Zene Kapistráne!

R. Abychom hodui byli zašlibeni Chrístowých.

1. Modlitba církewni.

Bože, jenž jsi Církew swou zásluhami a učením swatého Jana podivně pomzuess a swým wěrným strže něj silou nejswětějšího jmena Ježíš wítězství nad newěřícími tyrany zjedual: propůjčiž, prosíme tebe, abychom na jeho přimluru nepřátele své přemáhajice na zemi, s nim odměnění býti zasloužili w nebesích. Strže Pána nasseho. . . Amen.

2. Modlitba.

(De Sincla.)

Prosíme tebe wšemohonci, milosrdný Bože, jenž jsi pro zásluhy twého swatého služebníka Jana, tak weliký počet národů uzdrawil a oswičil, propůjč nám milosti, abychom na přimluru tohoto swatého muže odewšseho zlého i odewšseho nebezpečenswí zachráněni byli, jenž jsi žiw a kraluješ na wěky wěkůw! Amen.

3. Modlitba.

O dobrotiwý, swatý Bože, jenž jsi strže tohoto zvláštního ctitele neposstwrněného početi swaté Panny Marie swětu toto tajemství

nasseho swatého náboženství objevil, přispěj nám, dětem svým, ku pomoci, bychom s ni-
žádným hříchem společnosti neměli a vssech těch
nepravostí, jakož i nenávisti a hněvu, jimiž
dusse nasse potud poskvrněna byla, opravdo-
vým pokáním se zbavili, úplně tvé milosti
a stálého věčného pokoje dosáhli ve jmenn
nejswětějšího Spasitele Ježíše Christa, jedno-
rozeného Syna tvého, jenž s Tebou a s Du-
chem swatým věčně žij jest a traluje na věky
věkůw. Amen.

Wše se cti a sláwě Boží, nejsladšího jmena
Ježíš a neposkvrněné Panny Marie.

Svatý Jan Kapistrán.

(Báseň od Matěje Procházky.)

I.

Černé mraky nebe kalí
Nad Moravou milenou,
Nová se zas bouře valí
Na zem Českou sdruženou.
Slunko pravdy zašlo vlasti,
Jež jí jasně svítilo,
Světlo bludic do propasti
Záhubné ji svodilo.
O! kdož tebe, vlasti sirá,
Vytrhne zas vrahům tvým?
Kým zas pravdy jasnost čirá
Osvítí tě bleskem svým?
Pravdo svatá s jasnou tváří
Svíť jí opět spasnou září.

II.

V horách Vlaských krásně zkvítá
Bylinečka léčivá,
Rosičku jí nebe skýtá,
Co jí blažně zalívá;
A ta kdysi silou svojí
Velké divy utvoří,

Rány člověčenstva zhojí,
 Hradý bludův oboří.
 A to ty jsi, Jene drahý,
 Jež nám dala Kapistra,
 By nám vrátil poklid blahý,
 V pravdách Božích za mistra.
 Přejď již, přejď k nám Jene svatý,
 Zbuduj pravdě stánek zlatý.

III.

Kam tvá klidná stoupí noha,
 Čisté kvítnou lilie,
 Kde tvé ústo hlásá Boha,
 Tisíc růží ožije;
 Kvítnou ráje zašlých cností,
 Prchá hříchův pustina,
 Slivá nebe své milosti,
 Mizne zlostných družina.
 A jak trouby hřmotným hlukem
 Jericho se sulo v ruin:
 Tak tvé slovo mocným zvukem
 Boří pevný hříchů chlum.
 Přejď i k nám, ty Jene svatý,
 Zbuduj cnosti stánek zlatý.

IV.

A hlel již se posel Boží
 Blíží drahé Moravě;
 Podává jí nebes zboží
 Chorým duším k otavě.
 Blaze tobě, vlasti milá,
 Že mu srdce otvíráš,
 Jeho slova jsouce čilá
 Šťastně vraha potíráš.
 Prchají již černé mraky,
 Zaskvívá ti pravdy svit,

Svatý Jan Kapistrán.

**Ustává meč křivolaký,
Vrací se zas v srdce klid.
Kéž i věrná družka tvoje
Otevře mu srdce svoje.**

V.

**S východu se bouře strhne,
Bouře válek krvavých,
Na křesťana Turck drhne
Vztěkem vlků hltavých.
A jak v jeseň obrův krokem
Roste temnost večerní,
Tak se množí každým rokem
Vrahů těch pluk příšerný.
Marně slovanské se plémě
Potýká s ním jako lev,
Ujařměná jeho země
Pije vlastních synů krev.
Křesťanská se říše chvěje,
Propast zkázy na ni zeje.**

VI.

**Ach! kdož tebe, říše drahá,
Ze tlap vlků vyprostí
Kdo pomůže potřit vraha,
A mír v tobě uhostí?
A jta posel Boží chodi
Po všech zemích křesťanův,
S nadšením je v boje vodi
Proti tlupám pohanův.
Dává srdce, dává radu,
Modlí se a žehná zhroj,
V co vítěz v Bělehradu
Potře Turkův divý roj.
A tím poslem jest Jan svatý
Lásky Boží ohněm zňatý.**

VII.

Ach! i na nás starý škůdce
Časem mocně dorývá,
Kdyžto léčkou toho svůdce
Hřích se na nás usmívá.
Duše s tělem v zápas chodí,
Krušně s ním se potýká,
Svět ji v pokušení vodi
Luznou řečí svůdníka.
Ach! kdož v tělo její strasti
Povede ji mužně v boj,
A by znikla hříchův pasti,
Vítěznou jí podá zbroj?
Pomoz ty nám, Jene drahý,
Potříf všechny duše vrahy!

Přílohy
k životopisu sv. Jana Kapistrána.

I.

Allegationes schismaticorum qui false nituntur probare communionem calicis esse laycali populo de necessitate salutis etc.

Pro veritate communionis sanctæ eucharistiæ sub dupplici specie, panis sc. et vini, quantum ad populum fidelem probatum et prædispositum a sacerdotibus de Cremsyer monacho Itatico nunc in Olomucio ipsam acriter impugnanti, condemnanti, ut auditur, et hæreticanti, diriguntur ad instar tetragoni quatuor regulæ infra scriptæ et petitur responsum dari in scriptis ab eodem. Prima regula sit ista: Scriptura sacra est fidei regula, contra quam bene intellectam non est admittenda auctoritas vel ratio hominis cujuscunque vel aliqua constitutio; nec consuetudo nec observatio valet, si contra sacram scripturam militare conatur. Hæc regula supponitur ut per se vera et manifesta. Et probatur per beatum Augustinum de unico baptismo libro 2do dicentem: Quis nesciat sacram scripturam canonicam tam veteris quam novi testamenti certis terminis suis contineri, eamque posterioribus omnium episcoporum literis ita præponi, ut de illa omnino dubitari et disceptari non possit, utrum verum vel utrum rectum sit, quicunque in ea scriptum sit vel constiterit esse.

Secunda regula: vita practica Jesu Christi et suorum apostolorum aliorumque sequacium suorum sanctorum in ecclesia approbatorum propinquissime

verissime et patentissime exponit et interpretatur sacram scripturam, quantum sufficit ad salutem generis humani et præcipue in materia de sacramentis patet. Quia opera Christi præsertim miraculosa evidentissime probant fidem tam veteris quam novæ legis, propter quod dicit Salvator Joh. 10.: Opera quæ ego facio in nomine patris mei, hæc testimonium perhibent de me. Et infra: Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio et si mihi non vultis credere, operibus credite. Idem dicit Augustinus de doctrina Christiana libro IV^{to}: quantacunque granditate dictionis majus est pondus vita dicentis.“ Et doctor Lyra in moralibus: „Plus probant facta, quam verba.“ Et Seneca in epistola 20. ad Lucillum dicit: „Verba rebus esse probanda potius, quam res verbis.“

Tertia regula: Nulla expositio sive interpretatio sacræ scripturæ est utilis, efficax et viva, nisi sit principaliter a Spiritu sancto elaborata. Patet enim qui aliter scripturam sacram intelligit, quam sanctus Spiritus flagitat, hereticus est. Et ut dicit beatus Jeronimus in epistola ad Galat: Unde ipsam male intelligentes atque pervertentes pseudoprophetæ dicuntur per Ambrosium super Ysa (Isaiam). Et Augustinus libro 4to confessionum dicit: „Non est quisquam præter te Domine alius doctor veritatis, ubicumque et undecumque claruerit.“ Idem libro de Trinitate: Quanta-cunque homo sermonis facundia præpolleat aut sollertia disputandi aut suavitate dicendi, frustra operarius omnia mollitur extrinsecus nisi creator intrinsecus latenter operetur. Omne namque datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens etc. Jacobi primo.

Quarta regula. Quatuor sancti doctores Ecclesiæ universalis sc. Jeronimus, Ambrosius, Augustinus et Gregorius et alii qui sunt præditi ingenio, exercitati studio, humiles judicio, immunes ab affectato vitio, proprius et autencius exponunt et interpretantur sacram

scripturam, præcipue ubi in idem consentiunt, quam mille moderni expositores et tractatores abominatione seculi et veneno aspidum et symoniaca hæresi infecti. Ipsi enim non solum modernis expositoribus sed etiam Romanis pontificibus in sacrarum scripturarum expositionibus præponuntur, ut patet 2do decretalium etc.

Conclusio primæ regulæ. Quia ergo communio sub utraque specie ad populum communem supradicta est veritas sacræ scripturæ ut infra patebit: sequitur ex prima regula quod contra illam non est admittenda auctoritas vel ratio hominis cujuscunque vel aliqua constitutio; nec consuetudo nec observatio valet si contra sacram scripturam militare conatur. Et quia sententia monachi impugnatur ymo hereticatur hanc veritatem sacræ scripturæ, sequitur et vincitur ipsam contra scripturam sacram militare et per consequens nullo modo fore admittendam et sustinendam etc.

Conclusio 2^{dæ} regulæ. Præterea cum prædicta veritas communicandi populum sub utraque specie sit institutio et praxis Christi et traditio apostolica cum ecclesia primitiva, ut patet ex decursu evangeliorum et I. Cor. 11.: sequitur ex secunda regula quod prædicta institutio, traditio et praxis verius et patentiùs et propinquius exponitur et interpretatur sacram scripturam de prædicta communione quam omnis alia contraria expositio et interpretatio modernorum etc.

Conclusio 3^{im} regulæ. Insuper cum prædicta veritas communionis sub utraque specie cum sua expositione et interpretatione sc. praxi Christi, apostoli et ecclesiæ primitivæ sit in ipsis infallibiliter a Spiritu sancto elaborata, nec hucusque constat eodem spiritu revocata, sequitur ex 3^a regula, quod ipsa sit populo christiano utilis, efficax, viva et salutaris. Quo dato constitutio et consuetudo cujuscunque in oppositum erit inutilis et Christi fidelibus damnosa et sacræ scripturæ notorie contraria et repugnans et per consequens per primam regulam nullo modo acceptanda et sustinenda etc.

Conclusio 4ta regulæ. Præterea cum veritas communionis prædictæ sit doctoribus præmissis sufficienter et patenter explanata et interpretata et per consequens ejus praxis est multipliciter contestata, esse populo Christiano necessaria et salutaris: sequitur per 4^{am} regulam, quod ipsorum explanatio et interpretatio sit securior et præ aliis constitutionibus et consuetudinibus modernis autentior, verior et sacræ scripturæ propinquior et per consequens a cunctis Christi fidelibus magis amplectenda et acceptanda etc.

Ut autem pateat quod prædicta veritas sacræ scripturæ, puta: communio eucharistiæ sub utraque specie ad populum, sit per sacram scripturam et sacros doctores prædictos et alios tractatores sufficienter probata et contestata esse populo Christiano necessaria utilis et salutaris, patet (sic) ex infra scriptis evidenter. Scribit enim Math. 26.: Coenantibus autem accepit Jesus panem et benedixit ac fregit deditque discipulis suis et ait: accipite et comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit et dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes etc. Hic sanguis meus novi testamenti est, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Idem habetur Marci 14 et Luc. 22. Joh. VI. dixit Jesus discipulis suis et turbis Judæorum: Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Ubi glossa: Usquemodo non fecit mentionem de comestione sacramenti altaris et si ignoratur quis modus sit dandi vel manducandi, tamen: nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis ejus sanguinem etc. Et infra super verbo: „Qui manducat“ dicit glossa: Exponunt quidam sancti de comestione altaris et bene dicunt. Paulus: „Ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis. Quotiescunque manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Et infra: probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat I. Cor. 11. Aug.:

Cum frangitur hostia dum sanguis de calice in ora fidelium funditur, quid aliud quam dominici corporis in cruce immolatio ejusque sanguinis de latere effusio designatur? Libro sententiarum Prosperi. Et in canon. de consecr. d. 2. cum frangitur. Aug.: Quia Domini morte liberati sumus, hujus rei memores in edendo et potando carnem et sanguinem, quæ pro nobis oblata sunt, significamus.“ Libro de civitate Dei, et in canon. de consecr. d. 2. Quia Augustinus, qui calicem i. e. sanguinem Christi per se ponit, quasi aliam gratiam a mensa i. e. a carne ponit, cum tamen nec caro sine sanguine, nec sanguis sine carne possit esse vel sumi, nec ibi sunt duo sacramenta sed unum, sed nec caro est sanguis, nec sanguis est caro et panis in carnem convertitur et vinum in sanguinem et non e converso et sub diversis speciebus utrumque sumitur: ideo mensam et calicem hic distinguit velut diversas gratias. Super psalmo 22 in glos. ord. Jeronimus.: Qui eucharistiæ serviunt et sanguinem Domini populis ejus dividunt, impie agunt in legem Christi putantes eucharistiam imprecantis facere verba et necessariam esse tantum solemnem orationem et non sacerdotum merita, de quibus dicitur: Sacerdos in quacunque fuerit macula, non accedat offerre oblationes Domino (in Sophonia); et in Can. I. 2. Sacerdotes. Gregorius: quid sit sanguis Christi non jam audiendo sed bibendo bene didicistis. Qui sanguis super utrumque postem ponitur, quum non solum ore corporis sed etiam ore cordis hauritur. In utroque enim poste agni sanguis est positus, cum ore ad redemptionem sumitur et ad imitationem intenta mente cogitatur. Et infra: In hoc mysterio moritur, ejus quoque ubique corpus sumitur, ejus caro in populi salutem partitur, ejus sanguis non jam in manus infidelium sed fidelium per ora funditur. In omilia paschali et in Can. de consecr. d. 2. quid sit. Ambros.: Quia in morte Christi liberati sumus, comedendo et bibendo carnem et sanguinem memores

esse debemus in hoc consecuti novum testamentum, quod est nova lex, quæ obediens sibi tradit cœlestibus regnis. Testamentum ergo sanguine constitutum est quia beneficii divini sanguis Christi est testis; unde ad tuitionem corporis et animæ percipimus, quia caro Christi pro salute corporis, sanguis vero pro anima nostra sumitur et effusus est. Sicut præfiguravit Moyses dicens: Caro, inquit, pro corpore vestro offeretur, sanguis vero pro anima. Ideoque non manducandum sanguinem lex præcipit super illud I Cor. 11 quotiescunque etc.

Thomas de Aquino: Quamvis sit totus Christus sub utraque specie, non tamen frustra datur sub utraque specie. Nam primo quidem valet hoc ad repræsentandam passionem Christi, in qua seorsum fuit separatus sanguis a corpore. Unde et in forma consecrationis sanguinis fit mentio de ejus effusione. Secundo hoc est conveniens usui hujus sacramenti, ut seorsum exhibeatur fidelibus corpus Christi in cibum et seorsum sanguis Christi in potum. Tertio quantum ad effectum est conveniens dare sub diversis speciebus ipsis fidelibus, eo quod corpus Christi exhibetur pro salute corporis et sanguis pro salute animæ. (3^{ia} parte summæ suæ q. 76 artic. 2do Christus.) Nicolaus Lyra: Bibite vinum, quod miscui vobis in sanguinem meum sub specie vini, in quo admiscetur aqua; in utraque enim specie communicabantur antiquitus fideles. Super illo verbo proverb. 9.: Venite, comedite. Alia autem sanctorum doctorum scripta nec non canonum ecclesiæ brevitatis amor ad præsens derelinquit. Hoc tamen sibi adjiciendum putamus et finaliter ingerendum 4to fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod posuit nobis Dominus Jesu Christus. Ubi enim Christus non est fundamentum, nullum boni operis est superædificatum. Cum ergo Christus, Deus et homo omnipotens, omnia sciens et omnia volens, qui in suis traditionibus nec fallere nec falli potuit, sit hujus communionis sub utraque specie quoad laycos

providentissimus auctor, ut salentur Constantiensis et Basiliensis synodi unacum ecclesia primitiva, quæ secundum Bedam est velut mater et magistra modernæ Ecclesiæ, ideo dicente eodem Beda in homilia paschali quum optimum est vitæ magisterium Ecclesiam primitivam in omnibus imitari, certiores et securiores audenter pronuntiamus, quod si quisquam hominum vmo ut dicit apostolus: Si angelus de cœlo veniens aliud evangelizaverit, quam quod evangelizatum est, quilibet fidelis debet illud dicere anathema, veritatemque evangelicam et apostolicam jam prædicatam magnanimiter sustinere, quæ victrix clemens monachorum regum et conciliorum manet et invalescit in æternum et vivit et obtinet in sæcula sæculorum. Amen.

II.

Epistola responsiva s. Joannis Capistrani ad sacerdotes Cremsirii degentes.

Pro veritate divinissimi Sacramenti Eucharistiæ sub una specie tantum ad populum laycalem catholicum et fidelem non a sacerdotibus de Cremsyr sed ab ipso Domino Jesu Christo instituti probati et prædispositi, a Sacrosancta Romana et universali Ecclesia catholica permodificati et perornati juxta ritum observantiam et consuetudinem sanctæ Romanæ et universalis Ecclesiæ militantis, quæ pro lege servanda est. Satis etenim indignum quenquam vel pontificum vel ordinum subsequentium hanc regulam refutare quam beati Petris sedem et sequi viderit et docere. patet clarissime 2 d. c. Nolite etc. Ecclesiasticarum etc. In his rebus. Et per August ad Casulanum prebyterum dicentem: „In his rebus de quibus nihil certi statuit divina scriptura, nos populi Dei et instituta majorum pro lege tenenda sunt. Et sicut prævaricatores legum divinarum, ita contemtores ecclesia-

sticarum consuetudinum coercendi sunt. Et idem Aug. de fide Christiana dicit: katholica Ecclesia per orbem diffusa: Tribus modis probatur existere, quidcunque in ea tenetur. Aut auctoritas est scripturarum, aut traditio universalis aut certæ propriæ particularis instructio. Sed auctoritate scil. scripturarum tota constringitur, scil. katholica Ecclesia, universali traditione majorum nihilominus tota, privatis vero constitutionibus et propriis informationibus unaquæque pro locorum varietate, prout cuique visum est, subsistit et regitur. Et in libro contra Manichæos idem Aug. dicit: Palam est quod in re dubia ad fidem valet auctoritas katholicæ ecclesiæ, quæ ab ispis fundatissimis Apostolorum sedibus usque in hodiernum diem succedentium sibimet Episcoporum serie, et tot populorum consensione firmatur. Patet igitur expressissime, quod plenissime papalis auctoritas, quæ apostolica communiter nuncupatur, cum ipse papa summus pontifex in plenitudinem potestatis sit vocatus, ceteri vero in partem sollicitudinis 2. q. 6. c. qui se scit et c. decreto nostro: De causis fidei et de quibuscunque dubiis circa fidem concurrentibus hanc judicare, et ad eam tamquam ad matrem omnium catholicorum et tamquam ad supremam potestatem pro judicio recurritur et pro declaratione veritatis per catholicos undecunque 12 d. Sic omnis. 2do d. de libell. 1. q. 3. etc.

Non possum igitur non mirari o Sacerdotes de Cremsyr. Ego frater Joannes de Capistrano ordinis minorum minimus et indignus Commissarius Apostolicus et Generalis inquisitor hæreticæ pravitatis per universum orbem institutus a Sancta Sede Apostolica licet immeritus a felicis recordationis Martino Papa Quinto, ut per autenticas literas apostolicas evidenter ostendo, quem pro derisione quadam monachum Italicum appellatis, cui, dicitis, tamquam acriter impugnanti et condemnanti et hereticanti ad instar tetragonii quator regulæ infra scriptæ diriguntur. Temptatis extranea vocabula intersere, quæ tamen

(cum reverentia) minime intelligitis, neque scitis cujus casus vel ubi reperiat^r tetragoni. Tetragona est figura quadrangula omnes angulos rectos habens sicut Tetrameter dicitur quator pedum versus et Tetraptóta quatuor casuum varietas et tetrarcha quartam partem regni tenens. Putatis forte tanquam symea fingere quod non est, dicitis: ad instar Tetragonii quatuor regulæ; si dixissetis Tetragonæ, intellexissem quod potuisset esse casus genitivi vel dativi singularis vel nominativi numeri pluralis. Hæc dixerim ex eo, quod nitimini tam accurate tamque pompose scribere, sicut vestri æquales facere assolent pro fumosa nebula vanæ gloriæ temporalis. Astutiæ serpentinæ mos est linguam volvere et sua verba venenata melle linire. Nun sunt regulæ quas describitis per sacerdotes de Cremsyr compositiæ vel inventæ, sed compositiæ fuerunt nedum quatuor sed decem regulæ in sacro Concilio Constantiensi, si bene recolo, per reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Johannem de Turrecremata, hodie dignissimum presbyterum Cardinalem titulo sancti Sixti contra hæreses Vicleff, Hus et Jeronimi patrum vestrorum, quos pro sanctis colere nunc præsumitis contra iudicium et determinationem sacri Constantiensis concilii Ecclesiam Catholicam tunc repræsentantis.

Non advertitis verba primæ regulæ dicentis: Sacra scriptura est fidei regula, contra quam bene intellectam etc. Quid ergo si male et sinistre intelligatur, pro certo ad aliquem superiorem pro vera intelligentia recurrere oportebit, ut supra evidentissime est ostensum. Et si bene advertis verba Augustini de unico baptismo: Quis nesciat etc. hoc tantum intendit, quod ex quo sacrae scripturae tam veteris quam novi testamenti continentia est a sancta Ecclesia approbata et suscepta, de illo dubitare omnino non liceat, quod verum et rectum sit, quicunque in ea scriptum esse constiterit.

Porro in verbo „canonicam“ cum dicit: Quis

nesciat sacram scripturam canonicam etc. Canon enim grece regula et consuetudo comprobata sive institutio dicitur a latinis. Exinde dixit Aug. ibidem: „Evangelio non credrem, nisi me Ecclesia commoveret.“ Canonica ergo scriptura sacra est illa, quae regulata est, decreta, examinata et approbata a sacrosancta Romana universali Ecclesia catholica militante. Nam ut Isidor dt. lib 6. Etym. O. 16. Canon grece latine Regula dicitur. Regula autem dicta est quia recte ducit nec aliquem aliorum trahit. Alii dixerunt regulam dictam vel quod regat, vel quod normam recte vivendi praebeat vel distortum pravumque corrigat. Canones autem generalium Conciliorum a temporibus Constantini coeperunt. In praecedentibus namque annis persecutionum ferventium docendarum plebium minime dabatur Facultas. Inde Christianitas in diversas haereses scissa est, quia non erat licentia Episcopis in unum convenire nisi tempore supradicti Imperatoris. Ipse enim dedit facultatem Christianis libere congregari. Sub hoc etiam sancti patres in Concilio Niceno de omni orbe terrarum convenientes juxta fidem evangelicam et apostolicam secundum post Apostolos symbolum tradiderunt. Ecce carissimi, si vultis oculos aperire mentales, cognoscetis aperte, quod Christi auctoritas in Petro remansit principaliter et in aliis apostolis accesorie, a Petro autem et ipsis Apostolis in Petri et Apostolorum succesores canonicè intrantes noscitur propagata. Inde et ipse Dominus Jesus Christus dixit Joann. 15. Ego sum vitis, vos palmites. qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere,“ denotans unionem membrorum cum capite, quod est ipse Christus Jesus, pro qua etiam unione orat valida efficacia ad Patrem illa sacratissima nocte ultimæ suæ coenae Joh. 17. d.: Pater sancte, conserva eos in nomine meo, quos dedisti mihi ut sint unum sicut et nos. Et infra: Sanctifica eos in veritate, sermo tuus veritas est. Et infra: non pro

his autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint sicut tu Pater in me et ego in te et ipsi in nobis unum sint, ut mundus credat, quia tu me misisti, et ego claritatem quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum, sicut et nos unum sumus. Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum.“ Ecce quid est igitur: „Nisi manducaveritis et nisi biberitis“ Joh. VI. Manducate igitur nobiscum fidei veritatem, bibite nobiscum Christi caritatem, quia Deus caritas est et qui manet in caritate, in Deo manet et Deus in eo. I. Joh. 4. c. Ubi etiam dixit: In hoc cognovimus spiritum veritatis et spiritum erroris. Si diligamus invicem, Deus in nobis manet et caritas ejus in nobis perfecta est. Et nos cognovimus et credimus caritati, quam habet Deus in nobis.“ Tali modo etiam et Petrus dixit postquam Christus populo declaravit ore verba quae dixerat: Nisi mand. et nisi bib. Et infra: Qui manducat me et ipse vivet propter me.“ Ecce quod sufficit manducare eo modo, quo Christus intelligit. „Hic est, ait, panis qui de cœlo descendit,“ et non dixit: hoc est vinum, nec aliquam mentionem hic fecit de vino. Et dixit: qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Et non dixit: qui bibit hoc vinum. Nec etiam cum dixit: „Bibite ex eo omnes Math. 26., legistis, vinum vel aquam, lac vel mel aut balsamum sive alium quemcunque liquorem in calicem immisisse, sed solummodo: hic enim sanguis meus novi testamenti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Subjunxit tamen: Dico autem vobis, non bibam amodo de hoc genimine vitis Math. 26. Et Marci 14. Et accepto calice gratias agens dedit eis, et biberunt ex illo omnes. Et ait illis: Hic est sanguis novi testamenti. Et Luc. 22. Et accepto calice gratias egit et dixit: Accipite et dividite inter vos. Dico enim vobis quod non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. Et supra dixerat: Dico enim vobis, ex hoc non manducabo illud, do-

nec impleatur in regno Dei.“ Dicetis ergo vos sacram scripturam trahentes ad placitum intelligentia sinistra simul et perversa: ergo ab illa hora Christus Jesus neque manducavit neque bibit post suam resurrectionem etiam, sed manducabit et bibet in die iudicii, quia tunc implebitur: „Et veniet regnum Dei.“ Et sic ipsum Jesum Christum mendacem judicabitis et fallacem. Nam aut manducavit et bibit post resurrectionem aut non; patet expressissime quod manducavit et bibit. De manducatione patet Lucæ ultimo cum dixit: Habetis hic aliquid quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. Quod biberit autem probatur testimonio Petri et ipsius Evangelistæ Lucæ scriptor. Act. Apost. 10. ubi Petrus post conversionem Cornelii dixit de Christo Jesu: Quem occiderunt suspendentes in ligno, hunc Deus suscitavit tertia die et dedit cum manifestum fieri non omni populo sed testibus præordinatis a Deo, nobis qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. Patet igitur quod manducavit et bibit. Necdum tamen impletum est in nobis regnum Dei, fuit tamen impletum in illo instanti, quo a mortuis resurrexit. Et sic oportet evangelium cum evangelio concordare, et unum passum sacræ scripturæ per alium declarari &c. Audiat ergo, quomodo ipse Christus Jesus: „Nisi manducaveritis et nisi biberitis“ declaravit: Spiritus est, inquit, qui vivificat caro autem non prodest quidquam: verba quæ locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Ecce quod de fide loquitur dicens: Nisi manduc. et nisi bib.; sciebat enim ab initio J. Christus, qui essent credentes et qui traditurus esset cum. Johannis sunt hæc verba qui testimonium perhibet de his, et scimus quia verum est testimonium ejus. Hoc etiam testatur et Petrus ibidem qui cum Christus dixisset ad duodecim: Numquid et vos vultis abire? Respondit ei

Simon Petrus: Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes; et nos credimus et cognovimus quia tu es Christus filius Dei. Ecce quod de fide intelligit verba Christi, qui etiam cum dixisset: Operamini non cibum qui perit, sed qui manet in vitam æternam, quem filius hominibus vobis dabit. Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus ut operemini opera Dei? Respondit Jesus et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille. Et infra: Pater meus dat vobis panem de celo verum. Panis enim verus est, qui descendit de coelo et dat vitam mundo; ego sum panis vitæ, qui venit ad me, intellige per fidem, non esuriet. Et qui credit in me, non sitiet unquam. Sed dixi vobis quia vidistis me et non creditis. Et infra: Hoc est voluntas patris mei, qui misit me, ut omnis qui videt filium et credit in eum, habeat vitam æternam et ego resuscitabo eum in novissimo die. Murmurabant ergo Judæi de illo quod dixisset: „Ego sum panis, qui de cælo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.“ O cæci duces cæcorum! O surdi nolentes audire veritatem! O claudi retrogradi serpentes ut cancer, mordentes ut scorpio, carnifices animarum Christi sanguine redemptarum comedite panem vivum, bibite totum Christum sanum et integrum. Nolite Christum adhuc tenere mortuum, putantes sanguinem ejus non esse cum corpore, quia totus Christus Jesus secundum totam suam divinitatem et secundum suam humanitatem cum anima corpore et sanguine omni sua gloria plenus integer et perfectus sub qualibet utraque specie realiter continetur, totus in toto et totus in qualibet parte, totus, hæc est verissima regula, hæc est sacra scriptura canonica, hic canon recte ducens, normam recte vivendi præbens, de quo etiam Gratianus meminit 3. d. Canon: Canones namque spiritu sancto suggerente conscripti sunt. 10. dicit: Si quis dyaconus 32. d. Erubescant 22. 1. q. Violatores canonum de

ætate et qualitate c. multis. Canonica igitur scriptura dicitur vetus et novum testamentum ab Ecclesia approbatum quod d. in Summa et c. Noli et c. ego, ubi referuntur verba Aug. ad Jeronimum in epistola ejus dicentis: Ego solis eis scriptorum, qui jam canonici appellantur, didici hunc timorem amoremque deferre, ut nullum eorum scribendo errasse audeam credere. Ac si aliquid in eis offendero, quod videatur contrarium veritati, nihil aliud existimo, quam vel mendosum esse codicem vel non esse assecutum interpretem." Ecce igitur, quod sacra scriptura indiget interprete vero autentico et legitimo, qui summus pontifex Spiritu sancto rectus cum Concilio suorum Cardinalium et prælatorum ac doctorum catholicorum de causa fidei judicat et decernit ut supra. Hinc Aug. in 1ma epistola ad Jeronymum dixit: Sicut veterum librorum fides de Hebræis voluminibus examinanda est, ita novorum veritas græci sermonis normam desiderat. In eadem etiam d. descripta est prædicta regula Augustini quam allegatis: Quis nesciat etc. Sic etiam Innocentius Decentino (sic) Episcopo scribens ait: Quis nesciat aut non advertat, id quod a principe apostolorum Petro Romanæ Ecclesiæ traditum est ac nunc usque custoditur, ab omnibus debere servari nec superduci aut introduci aliquid quod auctoritatem debeat aliunde accipere vel exemplum. Et 12. dicit: Sanctus Calixtus papa ait omnibus episcopis: non decet a capite membrum discedere, sed juxta scripturæ testimonia omnia membra caput sequantur. Nulli vero dubium est, quod Apostolica ecclesia mater sit omnium ecclesiarum, a cujus vos regulis nullatenus convenit deviare. Et beatus Gregorius papa dixit: Apostolicis præceptis non dura superbia resistatur, sed per obedientiam quæ a Sancta Romana Ecclesia et Apostolica auctoritate jussa sunt salutifere, impleantur, si ejusdem sanctæ Dei Ecclesiæ, quæ caput est, veram communionem habere desideratis. Non igitur vobis

licet Sacerdotibus de Cremsyr veræ matris viscera laniare et unitatem scindere tunicæ inconsutilis Domini nostri J. Christi; corporis et sanguinis sui Sacramentum est vinculum unitatis, ut August. dixit. Sicut enim ex multis granis unus panis conficitur et ex multis racemis unum vinum confluit, ita nos multi unum corpus sumus, singuli autem alter alterius membra in Christo Jesu Domino nostro ut dicit Apostolus ad Romanos 12. Et Aug. ait: Quia passus est pro nobis Dominus, commendavit nobis in isto sacramento sanguinem suum et corpus quod etiam fecit nosmet ipsos, nam et corpus ipsius nos facti sumus et per misericordiam ejus quod accipimus, nos sumus. De consec. d. 2. Quia passus est. Et infra: Ad aquam venistis et conspersi estis et panis Dominicus facti estis; sic unum estote vos diligentes, vos tenendo unam fidem, unam spem, individuum caritatem. Hæretici quum hoc accipiunt, testimonium contra se accipiunt, quia illi quærent divisionem, cum panis iste indicet unitatem. Sic et vinum in multis racemis fuit et modo unum est vinum, unum est in sua nativitate. Calix post pressuram torcularis impletur et vos post illa jejunia. post labores, post humilitatem et contritionem in nomine Christi jam tamquam ad calicem venistis et ibi vos estis in mensa et in calice nobiscum vos estis, simul enim hoc sumimus, simul bibimus, quia simul vivimus, sane intellige, quia de sumptione et bibitione spirituali loquitur i. e. de unione mistici corporis Domini nostri J. Christi. Ex hoc etiam dixit in sermone de infantibus: Ita Dominus noster J. Christus nos significavit, et ut nos ad se pertinere voluit, ministerium pacis et unitatis nostræ in mensa consecravit; qui accipit misterium unitatis et non tenet, vinculum pacis, non misterium accipit pro se, sed testimonium contra se. Nulli ergo aliquatenus ambigendum unumquemque fidelium corporis et sanguinis Domini tunc esse participem, quum in baptismo membrum efficitur Christi, nec

alienari ab illius panis calicisque consortio, etiamsi antequam panem illum comedit calicemque bibat, de hoc seculo migraverit; in unitate corporis Christi constitutus sacramenti illius quippe participatione ac beneficio non privabitur, quum in se hoc, quod illud Sacramentum significat, invenit. Tali etiam modo intelligitur, quod legitur in lib. Sententiarum Prosperi: „Cum frangitur hostia, dum sanguis de calice in ora fidelium funditur, quid aliud quam Dominici corporis in cruce immolatio ejusque sanguinis de latere fusio designatur.“ Intellige sane sententiam Prosperi: Quis frangit hostiam manibus? None sacerdos? Ergo et in ora fidelium sacerdotum sanguis de calice funditur. Intendit enim exprimere, mysterium redemptionis humanæ in hoc divinissimo sacramento repræsentari memoriter. Et ideo dicit: Quid aliud quam Dominici corporis in cruce ymmolatio ejusque sanguinis de latere fusio designatur. Hoc etiam dixit Apost. I. Cor. 11. Quotiescunque manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Ad hoc igitur denotandum et repræsentandum bene sufficit, quod sacerdotes sub utraque specie sumant, panis videlicet et vini hoc divinissimum sacramentum. Et hoc præceptum fuit in sacro concilio Toletano. Et habetur de consecr. d. 2. c. Relatum est nobis quosdam de sacerdotibus etc. et in c. Comperimus autem. Et hæc est pura et sincera veritas, quam qui respuit, proprio judicio hereticum se condempnat, ut dixit Apostolus ad Tylum ultimo: „Hereticum hominem post primam et secundam correctionem devita, sciens quia subversus est qui hujusmodi est et delinquit proprio judicio condempnatus.“ Servate igitur sacros canones, o sacerdotes de Cremsyr, quia violatores canonum blasphemare Spiritum sanctum non incongrue videntur, qui contra eosdem sacros canones non necessitate compulsi sed libenter aliquid aut proterve agunt aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte con-

sentiant. Talis enim præsumptio manifeste est unum genus blasphemantium Spiritum sanctum, quum ut jam prælibatum est, contra eum agit, cujus jussu et gratia sancti canones editi sunt. Dixit sanctus Papa Damasus et est textus decreti 2. q. 1. Violatores canonum etc. Nam sic Ormista papa dixit eadem causa et quæstione: „Prima salus est rectæ fidei regulam custodire et a constitutis patrum nullatenus deviare.“ Ita et secundum beatum Aug.: Prima heresis in discipulos Christi velut a duritia ejus sermonis facta est. Cum enim dixit: „nisi quis manduc. etc.“ Illi vero non intelligentes dixerunt ad invicem: „Durus est hic sermo,“ et separaverunt se ab illo et remansit cum duodecim. Discedentibus illis instruxit eos qui remanserant: Spiritus est inquit etc. Canones igitur sancti sunt et ab omnibus fidelibus observandi. Nam ex ipsis canonibus sanctam obedientiam, unionem ecclesiasticam, disciplinam et publicam utilitatem in omni populo Christiano catholico et Christi vere fideli unanimiter observamus ut notat Joh. antioch. in c. Cum venerabilis de consuetudine. Idcirco canones sacratissimi appellantur et sancti 4to dum pervenit, 2do d. pervenit 7mo d. sanctorum canonum. Et canones aninuti dicuntur Papa et cardinales 2. q. 3. c. Ipsi sunt. Debitores ergo sumus et obligamini atque tenemur regulas canonicas observare 9. q. 3. c. Cum simus 19. d. c. Si Romanorum etc. c. Si omnis etc. c. Cum vero et c. nulli et 10. d. c. 1mo et 2do. Sancta igitur Romana Ecclesia habet jus condendi canones et canonibus auctoritatem parare et non subjicitur eis 27. q. 1. — Et ibidem habetur quod papa est Dominus canonum et potest eos mutare et corrigere clave tamen circa fidem non errante, quæ nunquam errare potest, ut dixit Christus Jesus veritas, in abstracto pollicitus est Petro pro se et suis in officio successoribus dicens: „Tibi dabo claves regni cœlorum,“ super se ipsum Christum Jesum petram fir-

missimam suam Ecclesiam firmans et asserens, quod portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Super quibus verbis Cirillus dixit: Quod sicut Christus promisit, ita Ecclesia Petri i. e. Petro commissa ab omni seductione immaculata manet super omnes præpositos et episcopos et Primates Ecclesiarum in suis pontificibus in plenissima fide et auctoritate Petri, et cum Ecclesiæ quorundam errore sint verecundatæ, omnia obturans ora hereticorum. Et sic portæ inferi heresiarchæ et heretici designantur. Et hoc pro prima regula et prima conclusione vestra falsa.

Ad secundam, valde intricatam dico et respondeo, quod multa sunt quæ sancta mater Ecclesia etiam modernis temporibus declaravit et declarat continue ultra ea, quæ Apostoli et eis propinqui sancti doctores interpretati sunt, de quibus ad præsens disserere longum esset, ut de imaginibus sanctorum, de sacramentis Ecclesiarum, de ornamentis sacerdotum et clericorum celebrantium et ministrantium, de modo celebrandi, de tempore. Legimus namque: Petrus sacerdotalem cathedram in partibus orientis annis quatuor tenens primo celebravit missam dicendo solummodo Pater noster, ergo et vos nunc ita dicatis, quod non consulo. Christus Jesus post cœnam hoc divinissimum sacramentum et ipse cum suis 12. apostolis communicavit, quod hodie nefas esset ut dicit beatus Aug. et p. in c. liquido de cscr. d. 2^a Sic etiam et Christus Jesus nocturno tempore hoc sacramentum instituit ut communiter creditur. Hodie autem, ut dicit beatus Thomas in 4. sententiarum d. 14 in die missa celebranda est et non in nocte, quia hoc sacramentum ad tempus gratiæ pertinet, quod per diem significatur secundum illud Apostoli Rom. 13.: Nox præcessit, dies autem appropinquavit. Abjiciamus ergo opera tenebrarum et induamini arma lucis; sicut in die honeste ambulemus. Dies autem judicatur non solum ab ortu solis, sed ex quo incipiunt orituri solis signa manifestari per

aliquam aëris illustrationem. In duabus tamen noctibus missa cantatur per privilegium illarum noctium sicut in nocte natiuitatis Domini, quoniam Christus natus est, ut patet in c. Consuluisti de cœli mis. d. 1. c. nocte. Tres namque missæ illa die celebrantur propter mysterium, quod per illas tres missas repræsentatur ut dicit Glo. in dicto c. Consuluisti: videlicet status ante legem in nocte, status sub lege in aurora, status gratiæ circa horam tertiam etc., de quibus multa descripsi in nostro prolixiori tractatu contra hereses Hussitarum, quamobrem vestra secunda conclusio falsa est, quod institutio et praxis Christi et traditio apostolica de necessitate salutis vel ex præcepto Christi populum laycalem sub utraque specie communicare debere et quam maxime cum nefandissima abominatione, quod etiam infantes unius dici baptisati statim communicari debeant sub utraque specie, quod fuit heresis Pelagii et Nestorii a mille annis et ultra eternarum (sic) condempnata. Vos autem vultis illam resuscitare et renovare ergo nedum heretici sed heresiarchæ tales sunt iudicandi ut patet 24 q. 3.: Qui aliorum. Ubi sanctus Papa Urbanus sic dicit: Qui aliorum defendit errorem, multo amplius est dampnabilior illis qui errant, quia non solum ille errat sed etiam aliis offendicula errorum præparat et confirmat. Unde quia magister erroris est, non tantum hereticus, sed etiam heresiarcha dicendus est. Ad quod accedit decretum Concilii Lateranensis in c. Sicut autem beatus Leo. Ubi ita excommunicantur defensores et receptatores hereticorum sicut et ipsi heretici. Et in c. Excommunicamus. Credentes eodem ti. Et hoc pro secunda regula et falsa vestra conclusione.

Tertia regula contra vos militat expressissime. Vos enim estis illi, qui sacram scripturam aliter intelligere præsumitis et interpretari quam sensus Spiritus sancti flagitat a quo scriptura est p. 24 q. 3. c. heresis. Ex quo etiam vestra conclusio falsa patet

sicut supra in prima vestra regula clarissime est declaratum. Nam spiritus sanctus ex ore sui spiratoris Jesu Christi veri Dei filii, a quo sicut a Patre Spiritus Sanctus ipse procedit, locutus est Joh. 16 pro declaratione autem verborum illorum: Nisi manduc. et n. biber. inquit: spiritus est qui vivificat, caro autem non prodest quicquam. Verba quæ ego locutus sum, spiritus et vita sunt etc.

Quarta vestra regula post commendationem sacerorum quatuor doctorum tota venenosa. Et quum dicitis, „quam illi moderni expositores et pertractatores ambitione seculi et veneno aspidum et symoniaca heresi infecti.“ Ipsi enim dicitis: „non solum modernis expositoribus sed et Romanis pontificibus in sacrarum scripturarum expositionibus præponuntur,“ propter quod fundare intenditis vestram quartam falsissimam conclusionem, quod contestentur ipsi sub utraque specie communionem necessariam esse populo Christiano, pro quanto ipsam sub duplici specie extendere intenditis ad populum laycalem, quam falsitatem nunquam in æternum probare valebitis. O imprudentissimi homines, frons meretricis facta est vobis nolentes erubescere de tanta vestra protervia et arrogantia. Docuistis enim linguas loqui mendacia. Extendistis linguam vestram quasi arcum mendacii et non veritatis: confortati sunt in terra, dixit Dominus, cœtus prævaricatorum, quia de malo ad malum egressi sunt et me non cognoverunt, dicit Dominus. Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium: ut iniique agerent, laboraverunt. Sagitta vulnerans lingua eorum, dolum locuta est, in ore suo pacem cum amico suo loquitur, et occulte ponit ei insidias. Numquid super his non visitabo, dicit Dominus, aut in gente hujusmodi non ulciscetur anima mea? legite Jerem .c. 9. et inveniatis hæc contra vos designata. Ubi legistis in 28. d. decretalis. Revolvite diligenter, ubi inveniatis quod auctoritates doctorum sententiis Romanorum Pontificum præponantur? Quare facilius repe-

rietis ipsos quatuor doctores contrarium expressisse. Nam 1mo Jeronymus scribens ad sanctum Damasum papam dicit: Hæc est fides papa beatissime, quam in Ecclesia katholica didicimus, quamque semper tenuimus, in qua si minus perite aut parum caute forte aliquid positum est, emendari cupimus a Te, qui Petri et sedem tenes et fidem. Si autem hæc nostra confessio apostolatus tui iudicio comprobatur, quicumque me culpare voluerit, se imperitum aut malevolum vel etiam non katholicum sed etiam hereticum comprobabit. Item: Sancta Romana Ecclesia, quæ semper immaculata permansit Domino providente et beato Petro Apostolo opem ferente in futuro manebit, sine ulla hereticorum insultatione firma et immobilis omni tempore persistet, legite 24 q. 1. c. hæc est fides etc. Beatus autem Ambrosius eadem causa et q. dicit sententiarum Magister: Non turbatur navis, quæ Petrum habet, turbatur illa, quæ Judam habet, talis est vestra. Subdit: Etsi multa illic discipulorum merita navigabant, tamen adhuc eam proditoris perfidia agitabat. In utraque Petrus. sed qui suis meritis est firmus, turbatur alienis. Caveamus ergo perfidum, caveamus proditorem, ne per unum fluctuemus; ergo non turbatur hæc navis, in qua providentia navigabat, abest perfidia, superat fides; quomodo enim turbari poterat, cui præerat is, in quo Ecclesiæ fundamentum est? Illic ergo turbatio, ubi est modica fides, ibi securitas ubi perfecta dilectio. Denique et si aliis imperatur, ut laxent retia sua, soli tamen Petro dicitur: Duc in altum, id est in profundum disputationum. Quid enim tam altum quam altitudinem divitiarum videre i. e. scire Filium Dei et professionem divinæ generationis assumere? Quam licet mens nequeat humana plene rationis investigatione comprehendere, fidei tamen plenitudo complectitur.⁴ Ecce quam solemniter beatus Ambrosius Apostolicæ sedis culmen exaltat! Nunc audite quid Aug. super Johannem tractans verba Christi Math. 16. quodcumque

ligaveris etc. dt. Aug.: Si hoc Petro tantum dictum est, non hoc facit Ecclesia. Si autem in Ecclesia fit, utique quæ in terra ligantur, ligantur et in cœlo, et quæ solvuntur in terra, soluta sunt et in cœlo, quia quem excommunicat ecclesia, in cœlo ligatur excommunicatus, quem reconciliat ecclesia, in cœlo solvitur reconciliatus. Si ergo hoc in Ecclesia facit Petrus, quum claves accepit, ecclesiam sanctam significavit. Si in persona Petri significati sunt in Ecclesia boni, in Judæ persona significati sunt in ecclesia mali 2. 4. q. quodcunque. Et idem Aug. eadem ca. et q. dicit: Ubi sana fides non est, non potest esse justitia. Dilectio enim proximi malum non operatur, quam si hæretici haberent, non dilaniarent corpus Christi, quod est Ecclesia. Ecce quomodo Aug. contra vos testatur, o sacerdotes de Cremsyr. Audite nunc ergo quid Gregorius dicat in Moralibus, quia ex sola catholica ecclesia veritas conspicitur: apud se esse locum Dominus perhibet, de quo videatur. In petra Moyses ponitur, ut Dei faciem contempletur, quia nisi quis fidei soliditatem tenuerit, divinam præsentiam non agnoscit, de qua soliditate Dominus dicit: „Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam,“ sola quippe est, per quam sacrificium Dominus accipit libenter, sola quæ pro errantibus intercedit fiducialiter. Unde et de agni hostia Dominus præcipit dicens: In una domo comedetis, nec deferetis de carnibus ejus extra fores. In una namque domo comeditur, quia in una catholica ecclesia vera hostia redemptoris immolatur, de cujus carnibus divina lex efferri foras prohibet, quia dare sanctum canibus vetat. Sola est, quæ intra se positos valida caritatis compage custodit. Unde et aqua diluvii archam quidem ad sublimiora sustulit, omnes autem, quos extra archam invenit, exstinxit. Et hoc contra vos est, qui corpus Christi mysticum scindere non curatis. Ut autem tamquam cæci visum recuperetis pro intelligentia veritatis, cum dicitis: Quod expositiones doctorum in sacrarum

scripturarum expositionibus Romanis Pontificibus præponuntur, intelligatis etiam, quid idem Gregorius dicat 19. d. c.: „Nulli fas est velle vel posse transgredi apostolicæ sedis præcepta vel nostræ dispositionis ministerium,“ quod vestram oportet sequi caritatem. „Sit ergo ruinæ suæ dolore prostratus quisquis Apostolicis voluerit contraire decretis, nec locum deinceps inter sacerdotes habeat, sed extraneus a sancto fiat ministerio, nec de ejus judicio quisquam postea curam habeat, quia jam dampnatus a sancta et Apostolica ecclesia sua inobedientia atque præsumptione a quolibet esse non dubitatur.“ Quod autem auctoritas apostolica i. e. summi Pontificis sanctæ Romanæ Ecclesiæ prævaleat super auctoritates quorumcunque doctorum, o rebelles veritati Spiritus sancti, audite et attendite, quod Nicolaus papa scribit 19. d. dicens: „Si Romanorum pontificum decreto ceterorum opuscula tractatorum approbantur aut reprobantur ita ut quod vere sedes Apostolica approbavit, hodie teneatur acceptum et quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur: quanto ergo potius quæ ipsa pro catholica fide, pro sanis dogmatibus, pro variis et multifariis ecclesiæ necessitatibus et fidelium moribus diverso tempore præscripsit, omni debent honore præferri et ab omnibus prorsus in quibuslibet opportunitatibus discretionem vel dispensationem in gratia reverenter assumi. Et Agatho papa dicit: sic omnes Sanctiones Sedis apostolicæ accipiendæ sunt tamquam ipsius divina voce Petri firmatæ. Et Leo papa dixit: Ita Dominus noster Jesus Christus humani generis salvator instituit, ut veritas quæ antea legis et prophetarum præconio continebatur, per apostolicam tubam in salutem universitatis exiret et 1. sc.: „Hujus muneris sacramentum ita Dominus ad omnium apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet, ut extraneus se mysterii

intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium individuæ unitatis assumptum, ideo quod ipse erat Dominus, voluit nominari dicendo: Tu es Petrus et super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, ut æterni templi ædificatio mirabili munere gratiæ Dei in Petri soliditate consisteret; hanc etiam ecclesiam sua firmitate corroborans ut illam nec humana temeritas posset appetere nec portæ inferi contra illam prævalere; ast veram hanc petrae istius sacratissimam firmitatem Deo, ut diximus, ædificante constructam nimis vult impia præsumptione violare, quisquis ejus potestatem templat infringere favendo cupiditatibus suis et id quod accepit a veteribus non sequendo. Si vultis discere veritatem, attendite, quod in negotiis definiendis non solum necessaria est scientia, sed etiam potestas. Unde Christus dicturus Petro: Quodcumque ligaveris super terram etc. prius dixit: Tibi dabo claves regni cælorum, in alteram dans ei scientiam discernendi inter lepram et lepram, in alteram potestatem ejiciendi aliquos de Ecclesia vel recipiendi. Cum ergo quælibet negotia finem accipiant vel in absolutionem innocentium vel in condemnationem delinquentium, absolutio vero et condemnatio non scientiam tantum sed etiam potestatem præsentium desiderant vel committantur: hinc Innocentius papa constituit seu statuit, ut quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres et conepiscopos nostros non nisi ad Petrum i. e. sui nominis et honoris auctoritatem referri debere, veluti nunc retulit vestra dilectio, quod per totum mundum possit ecclesiis omnibus prodesse 24. q. 1. c. Quo^m Nam quod papa approbat, non licet alicui reprobare 2do d. c. Si ille 22. d. Omnes. 32. q. q. Veniam. Ormista namque papa omnibus Episcopis per universas provincias constitutis statuit et decrevit dicens: Nemo mihi alia quælibet contra auctoritatem sedis apostolicæ vel trecententorum decem et octo Episcoporum et reliquo-

rum canonum constituta objiciat, quia quicumque contra illorum definitionem, in quibus Spiritum sanctum credimus esse locutum, dictum fuerit, recipere non solum temerarium sed etiam periculosum esse non dubito ut in dicto c. Si ille etc.

Additis autem, quod ultimo inferre conamini, et offertis vos probaturos communionem sub utraque specie layali populo ut intenditis fore necessariam. salutarem, tamquam si diceretis, quod sine ea salus esse non possit. Et allegatis porro: Cenantibus autem Math. 26. Ex quibus tamen verbis ad populum layalem nulla infertur necessitas sub utraque specie communicandi, sed solummodo illis quibus dixit: Accipite et comedite. Est postmodum: Bibite ex eo omnes. Et. Marc. subjungit 14 c. Et biberunt ex eo omnes, ergo impleverunt mandatum. Erant tamen prius effecti sacerdotes, quum biberunt ex eo omnes, quod patet ex illis verbis per Lucam tantummodo scriptis inter Evangelistas: „Hoc facite in meam commemorationem L. 22., prout omnes catholici doctores communiter asserunt et tractant in 4. sententiarum 17 et 18 d. Pari modo ad secundam auctoritatem quam adducitis: Nisi manduc. et nisi bib. nulla infertur necessitas nisi pro spirituali manducatione per fidelem animae unionem cum Christo Jesu et cum suo corpore mystico observanda, veluti vobis ostensum est. Sic et ad tertiam ex verbis Apostoli I. Cor. 11. Ex praecepto vel necessitate salutis nil concluditur ad populum layalem nisi pro repraesentatione passionis Domini n. J. Christi. Inde dixit sacerdotibus: Quotiescunque manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Non enim layci annuntiant et praedicant in Ecclesia mortem Domini sed sacerdotes, non mulieres sed viri, non parvuli sed proveci. Nonne expresse prohibuit Apostolus mulierem praedicare I. Tim. 2. 11, 12. dicens: Mulier in silentio discat cum omni subjectione. Docere autem mulieri non permitto nec dominari in viris, sed esse in silentio.“

Et sancta mater Ecclesia nonne expresse sub anathemate prohibet et interdicat laycis, unius cujusque ordinis censeantur, officium praedicandi? Certe sit ut patet in c. Sicut in uno et in c. Excommunicamus. Et Apostolus ipse ad Rom. 10. Quomodo praedicabunt nisi mittantur? Nonne et ipse Apostolus ob increpationem contra ipsos Corinthios incepit dicens: Primum quidem convenientibus vobis in unum audio scissuras esse, sicut vos facitis sacerdotes nequam de Cremsyr. Subjungit: „nam oportet haereses esse ut qui et probati sunt, manifesti fiant in vobis.“ Notate contra vos: „Convenientibus ergo vobis in unum jam non est cenam Dominicam manducare“ non autem sanguinem bibere. Et infra: „laudo vos, in hoc non laudo.“ Et tunc factum refert dicens: Ego enim accepi a Domino etc. non ergo precipit, sed narrat institutionem Domini, referens etiam mandatum Domini ad sacerdotes sicut tantum ad Apostolos: „hoc facite in meam commemorationem.“ Et generaliter loquens disjunctive: „Quicumque manducaverit panem hunc“ prout layci „vel biberit calicem Domini indigne“, sicut vos facitis et ministratis. Videte, quid sequitur: „Reus erit corporis et sanguinis Domini“. Et infra: „Qui enim manducat et bibit indigne“ sicut vos et vestri debacati et fascinati, „judicium sibi manducat et bibit non dijudicans corpus Domini.“ Et non dixit hic: non dijudicans sanguinem, eo quod in ipso corpore Domini realiter continentur ejus divinitas et tota ejus humanitas sc. anima, corpus, sanguis et omnia quae conveniunt adesse hominis per assumptionem, compassionem, conjunctionem et comitantiam et unionem. In properando igitur subjungit Apostolus propter abusum et indignam suceptionem: „Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles et dormiunt multi.“ Et infra concludit: „Cetera autem quum venero, disponam.“ Nihil ergo praecipit Apostolus de communione sub utraque specie laycis exhibenda etc.

Ad quartam auctoritatem Augustini, quæ tamen est sancti Prosperi et non Augustini, sicut vos allegatis: „Cum frangitur etc. Nisi relative jam supra responsum est, quod talia verba ad sacerdotes referantur, non autem ad populum laycalem, neque aliqua talis auctoritas concludit de necessitate salutis vel de præcepto instituentis; frangitur hostia per sacerdotem, non per laycum, non per mulierem, non per infantulum.

Talis autem fractio fit ad id quod auctoritas sonat, videlicet ad significationem et memoriam passionis et mortis Domini, frangitur autem in tres partes sicut tres partes sunt mystici corporis Domini nostri J. Christi videlicet beatorum, viatorum et purgandorum, prout magister tractat in 4. sentent. d. 12. Et de conse. d. 2. c. Triforme etc.

Ad quintam quod „Domini morte“ — attendite verbum, quod dicit: „significamus“. Sacerdotes ergo sunt illi, qui in edendo et potando carnem et sanguinem Domini ejus passionem recolentes significant et annuntiant, nec tamen etiam Augustinus aliquid dicit ibi de necessitate communionis laycorum sub utraque specie, quod tamen ipse improbaverat contra Pelagium et Nestorium etc.

Ad sextam: „Qui calicem, idest, sanguinem Christi per se ponit“ etc. respondetur, quod nuntiat diversitates vel divisiones gratiarum sicut Apostolus dixit I. ad. Cor. 12. „De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres“. Et infra: „Divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus.“ Et nihilominus cum enumerasset ibi novem species gratiarum, unitatem intendens mystici corporis Domini nostri J. Christi per diversa membra concurrere subjunxit: Sicut enim unum corpus est et membra habet multa, omnia autem corporis membra cum sint multa, unum corpus sunt: ita et Christus. Etenim in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptisati sumus. Nam et corpus non est unum membrum sed multa. Et sic expressis-

sime patet, quod de unione mystici corporis loquitur. Et si dicat glossa: quod mensa et calix distinguunt diversas gratias, nihil tamen habet ad propositum de præcepto vel de necessitate salutis, sicut vos suadetis cœcis, pauperibus, ignorantibus, vere dico: „cœcis, claudis, paraliticis, contractis et aliis miseris infirmis et afflictis, sicut corporali præsentia sum expertus in multis, qui pro absolutionis beneficio ad me venerunt. Nam et si ille psalmus 22. sc.: „Dominus regit me;“ ubi psalmista scripsit decem dona Dei, quæ glossa ordinaria vocat decem gratias, et post nonam gratiam ponit auctoritatem prædictam quæ non incipit, ut vos ponitis sed incipit: non quod calicem sanguinis Christi psalmista per se ponit quasi aliam gratiam a mensa i. e. a carne, cum tamen etc. In qua auctoritate implicate solvit talem quæstionem, cur psalmista enumerando prædicta dona Dei seu gratias mensam i. e. corpus Christi et calicem i. e. sanguinem Christi distinguit vel ad duas gratias i. e. duo dona Dei, cum tamen species panis et species vini sint unum sacramentum totale et non duo, et caro Christi non possit de lege communi esse aut sumi sine sanguine et e converso, eo quod totus Christus est sub utraque specie. Et respondendo dedit istius quæstionis tres causas. Prima est distinctio essentialis corporis Christi et sanguinis ejus et istam tangit, cum dicit: „Sed quia nec caro est sanguis nec sanguis est caro.“ Secunda causa est diversitas conversionis. Et istam innuit, cum subjungit: „Et panis in carnem convertitur et vinum in sanguinem et non e converso.“ Tertia est distinctio specierum panis et vini, et istam nominat cum addit: „Et sub diversis speciebus utrumque sumitur.“ Ex quibus patet quod glossa in ista auctoritate tota nihil loquatur de communionem sub utraque specie necessaria, ut dicitis populo laycali. Et si dicat: „sub diversis speciebus utrumque sumitur,“ verum est per sacerdotes, ad quorum officium pertinet con-

ficere et sumere sub utraque specie propter perfectam sacramenti significationem.

Ad septimam: „Sacerdotes, qui Eucharistiæ serviunt“ etc., respondetur, quod auctoritas ista nihil est ad propositum de communione populi sub utraque specie, quia sacerdotes communicantes populum sub sola specie panis vere dividunt et ministrant ei sanguinem Domini, eo quod non est corpus sine sanguine prout dictum est, et non plus innuunt verba auctoris ad hoc propositum. Ex verbis etiam Jeronymi innuitur, quod errant sacerdotes, qui ad digne celebrandum hoc sacrificium putant sufficere verba consecrationis cum orationibus reliquis et solemnitatibus missæ, et quod non requiratur etiam bona vita in sacerdote: „qui enim male vivunt, non digne celebrant, sed impie agunt in legem Domini nostri Jesu Christi secundum d. Apostoli verbum (I. Cor. 11, 27.): „Itaque quicumque mandaverit panem etc. reus erit corporis et sanguinis Domini, et: „judicium sibi manducat et bibit.“ Possunt etiam prædicta verba contra vos redundare, quod impie agant in legem Christi sacerdotes, qui sanguinem Christi populis dividunt, sicut vos facitis, cum in veritate sanguis Christi glorificatus nullo modo possit a corpore dividi. Et quomodocunque talis auctoritas intelligatur, de communione sub utraque specie populum laycalem nihil intendit etc.

Ad octavam: „Quid sit sanguis Christi etc.“ Textus dict. Augustini, cum dicit: „bibendo didicistis,“ si actualiter intelligitur, refertur ad sacerdotes. Et cum subjungit: ejus sanguis non jam in manus infidelium sed in fidelium ora funditur, dicit glossa sc. omnibus consecrantibus vel digne vel indigne. Et sic patet quod de sacerdotibus loquitur. Sed dum vos celebratis, si presbyteri estis secundum ea, quæ scribitis et tenetis, tunc sanguis Christi non profunditur in ora fidelium, cum neque Christi neque sanctæ matris Ecclesiæ fidem servetis, quam promisi-

stis tam in baptismo quam in sacerdotali ordine. Possumus etiam hunc locum et aliter consolari. Nam in auctoritatibus sanctorum non oportet tantum attendere ad rigorem verborum, quantum ad mentem et intentionem eorum, sicut ipse idem Gregorius dixit in c.: Præterea de verborum significatione. Præterea, inquit, si prolixam epistolam meam ad interpretandum accipere te fortasse contigerit, rogo non verbum ex verbo, sed sensum ex sensu transferri, quia plerumque, dum proprietas verborum attenditur, sensus veritatis amittitur.“ Hylarius dixit: „Intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi, quia non sermoni res sed rei sermo est subjectus. Non enim in foliis sed radice rationis et in sensu consistit evangelium.“ 1. q. 1. Marcion. Nam si rigorem verborum attendimus, non est verum, quod etiam sacerdotes naturalem Christi sanguinem de calice bibant, cum ejus sanguis naturalis sit in suo corpore glorificato inclusus in venis. Intentio igitur Gregorii est illis terminis „bibendo et hauriendo“ pro susceptione et acceptione sacramentali et spirituali. Et tali modo fideles sanguinem Christi sumunt sub specie panis ut dictum est, quia ut dixit sanctus Thomas: Caro cibus, sanguis potus, manet tamen Christus totus sub utraque specie. A sumente non concisus, non confractus, non divisus integer accipitur etc.

Ad nonam: „Quia in morte Christi liberati sumus“ etc. Patet expresse oportere intelligere quod loquatur de sacerdotibus, qui conficientes et sumentes faciunt hoc ex officio ad memorandam et perfecte significandam passionem Christi et perfectam redemptionem nostram in anima et corpore, licet enim per Christi mortem et passionem simus liberati in anima et corpore, tamen ista liberatio non significaretur tam perfecte per confectionem et sumptionem sub una specie tantum. Et ideo per sacerdotem, ad quem pertinet perfecta significatio, conficitur et

sumitur sacramentum sub utraque specie ad hoc, ut per oblationem Christi sub specie panis significetur liberatio corporis nostri et sub specie vini significetur redemptio animæ nostræ. Et hoc innuit Magister Sentent in 4. d. 2., cum post prædicta verba Ambrosii subdit: tamen sub utraque specie sumitur quod ad utrumque valet, quia sub utraque specie sumitur totus Christus. Sed si in altera tantum sumeretur, ad alterius tantum i. e. corporis solamen, non utriusque pariter tuitionem valere significaretur. Ecce, quomodo loquitur de significatione, quum non dicit: ad alterius tantum tuitionem valeret, sed dicit: ad alterius tantum tuitionem valere significatur etc.

Ad decimam: „Quamvis sit totus Christus sub utraque specie“ etc., respondetur, quod sanctus Thomas in 4. sentent. d. 2. ubi communiter omnes doctores katholici tractant hunc passum de communionem sub specie panis tantum ad populum laycalem, et affigunt efficaces rationes, quare hoc sit introductum, quas hic brevitatis causa omitto. Non est ergo tam amare impieque putandum, quod sanctus Thomas velit sibi ipsi tam expresse contradicere et se ipsum proprio gladio necare, sed potius caute loquens, intendit assignare causas, quare sacramentum hoc divinissimum, quamvis sit totus Christus sub utraque specie, non frustra conficitur et per celebrantes sumitur sub utraque specie. Et assignat tres causas quas omnes intendit referre ad expressiorem significationem. Unde hoc primo dicit fieri ad repræsentandam passionem Christi, quæ fuit in corporis afflictione et sanguinis effusione. Secunda est propter expressiorem significationem completæ refectionis spiritualis, quod, licet sub specie panis sumatur etiam sanguis, non tamen ibi sumitur per modum potus, et sic licet semper sub specie vini sumatur etiam corpus Christi, non tamen per modum cibi. Et ideo ut sumatur corpus per modum cibi et sanguis per modum potus, per sacerdotes sumitur sub duplici

specie, ut sic significetur perfecta refectio spiritualis. Et quum in aliquibus ecclesiis solebat exhiberi levitis et subdiaconis ministrantibus in sacris vestibus, non tamen propterea sequitur, quod etiam sanguis Christi ministrari debeat et exhiberi populo laycali et mulieribus et infantulis, cum fuerit etiam expresse prohibitum et in Constantia et in Basilea: quod etiam nec subdiaconi nec diaconi deberent communicare sub specie vini. Tertiam causam allegat scilicet Thomas ad expressissime significandum distinctos effectus sacramenti, non tamen ad causandum. Nam licet sub sola panis specie offeratur caro Christi pro salute corporis nostri et sanguis pro salute animæ, non tamen fit hujus oblationis pro anima et corpore tam expresse significatio, cum sumitur sub una specie tantum, sicut cum sumitur sub utraque specie. Et hoc docet glossa I. Cor. 11. Et magister sentent. in 4. d. 2. ubi dicit: „Ideo in duabus speciebus celebratur, ut animæ et carnis susceptio a Christo et utriusque liberatio in nobis significetur.“ Sed ut dictum est, talis significatio perfecta et completa ad sacerdotes pertinet celebrantes ut in c. Relatu, et in c. Comperimus de consec. d. 2. etc.

Ad undecimam: Bibite vinum etc. Miror de vobis, quid ex hac auctoritate habetis? Nihil aliud nisi quod in utraque specie communicabant antiquitus fideles. Hoc nullus negat, nec tamen hoc aliquam necessitatem salutis inducit, nec Christi præceptum. Nam ipse ille Nicolaus de Lyra super illis verbis Domini Jesu: „Nisi manducaveritis et nisi biberitis,“ dicit expresse: „Non est per hoc intelligendum, quod hoc sacramentum sub utraque specie sit fidelibus ministrandum, sed tantum hoc modo a sacerdote est summendum; licet enim in primitiva ecclesia populus sub utraque specie communicaret, tamen postea provide ordinatum est, ut non communicet sub specie vini propter periculum effusionis.“ Ecce contra vos expressissime etc.

Ultimo more vestro orbem inbrodiare putatis mendose et falsissime asserentes, quod Christus Jesus quoad laycos sub utraque specie hoc sacramentum instituerit exhibendum, et quod Constantiense et Basiliense concilium hoc fateatur. O magna temeritas vestra, o insania dyabolica, o fastinatio pessima! Quomodo vestra perversissima conscientia et vester obnubilatus intellectus et tenebrosus tam aperta mendacia pati possunt? Nonne Constantiense concilium determinat expresse, quod layci quicunque et sacerdotes nolentes a susceptione et ministracione sub utraque specie desistere, tamquam heretici punirentur? Cujus decreti tenorem sub bulla plumbea felicitis recordationis Martini papæ quinti penes me teneo. Nonne et concilium Basiliense confirmavit decreta Constantiensis concilii, et novum edidit expressissime contra vestras hereses? Displicet vobis hoc nomine appellari, sed a nominis effectu cessare non vultis. Fecistis depingi meam imaginem in dedecus et vilipendium non considerantes, quod hoc mihi in divina pietate et misericordia cedet ad præmium. Recordamini quod alia vice jam sunt elapsi tres anni; venientes huc ad sermones meos audiendos in strata publica tamquam latrones existis turmatim cum vestris exercitibus sequacibus armata manu cum lanceis et ballistis ad capiendum quadraginta personas vel circa de Radisch (Hradišt), inter quas erant aliqui presbyteri et dyaconi et forte alii clerici, quos licet innocentes totaliter erga vos ausu temerario et animo venenato in opprobrium veritatis Dei et scandalum ac vilipendium totius populi Christiani carcerastis, vinculastis et fame et siti terribiliter afflixistis. Nescitis quod omnis qui interfuerunt in illa captura, quicunque præstiterunt consilium, auxilium et favorem vel consensum aut quocunque modo participes fuerunt in tali crimine, ipso facto maledicti fuerunt et excommunicati et sunt adhuc in tali vinculo, cum absolvi nequierint ab aliquo

absque concessione vel commissione sanctæ sedis apostolicæ speciali? Vos autem sacerdotes qui talia consulistis et rata habuistis et consensistis et sollicitastis ut fertur, nedum in prædictam maledictionem et excommunicationem incidistis, sed etiam postea celebrantes et ingerentes vos dampnabiliter divinis mysteriis et ministeriis irregulares effecti estis. Et a tali irregularitate nonnisi auctoritate summi Pontificis liberari potestis, ut in c. cum æterni de sen. et re. judica libro 6. Et de excommunicatione 1ma q. 4. c. Si quis suadente dyabolo et de sentent. excom. c. parochianos vestros et in c. cum illorum de sentent. excom. et in c. Sacris est canonibus institutum. Et in c. Si aliquis cum similibus etc. Venite ergo pro absolutione ad me, qui auctoritate sanctissimi Domini nostri Nicolai papæ Quinti absolutionis beneficium libenter et gratis impendere sum paratus et vobis et vestro Rokycano et omnibus suis vestrisque complicibus pro æterna salute et perpetua Dei pace, quæ superat omnem sensum. Et ne forte in vobismet ipsis dubitetur, an heresibus et ecclesiasticis censuris et excommunicationibus involvamini et involuti fueritis ipso facto ac sitis continue in vestra pertinacia et obstinata contumacia perdurante: revolvite diligenter et attendite ad jura, quæ vobis infra describam per modum regularum diffinitivarum vobis utilium, si vultis recta sapere et lucem aspicere veritatis.

Prima regula diffinitiva est ista:

Quod heresis est falsum dogma sacræ scripturæ contrarium pertinaciter defensatum maxime lucere causa vel alicujus gloriæ temporalis ut dicit August. de utili credendum. Et beatus Jeronimus. Et colligitur 24. q. 3. c. Inter heresim et c. heresis et c. hereticus. Vos autem nitimini defensare falsum dogma Vicleff, Hus, Jeronimi, Mathiæ Jacobelli et vestri Rokycani: ergo et vos tales etc.

Secunda regula est, quod dubius in fide in-

fidelis est ut in c. i. extra. de heretic.: Nec eis omnino credendum est quod fidem veritatis ignorant. In fide autem nullus dubitare debet, sed firmiter credere ea quæ determinata sunt a sacrosancta Romana et universali Ecclesia, ut in c. 1. in principio de sanctissima trinitate et de fide catholica. Alias autem salvus esse non poterit, ut dicit Athanasius sanctus et colligitur 22. d. c°. qui Episcopus ordinandus est et 24. q. 1. c°. Ait Celestinus Papa et c. Aperte, ubi Nicolaus Papa ad clerum Constantinopolitanum scribens ait, aperte inquit, Sedis nostræ auctoritatis nullum sive Episcopum sive clerum seu professione aliqua Christianum qui a Nestorio etc. Vos autem Nestorii errores sequimini, qui etiam ponebat communionem sub utraque specie ad populum laycalem et etiam ad infantulos sicut vos facitis, cadere sub necessitate salutis et præcepto Christi et Apostolorum ejus: ergo et vos tales estis, qualis ipse fuit, p. in dicto c. Ait Cœlestinus in principio, ibi: Si quis ab Episcopo Nestorio aut ab aliis, qui eum consecuntur, ex quo talia prædicare ceperunt vel excommunicatus vel exutus est seu Antistitis seu clerici dignitate etc.

Tertia regula est, quod omnis schismaticus dicitur hereticus 1. q. I. c. Si quis inquit. Ubi Ciprianus martyr contra hereticos: Si quis, inquit, de Ecclesia heretica præsumptione exierit, a se ipso damnatus est etc. Vos autem ita fecistis ergo etc. Dicit enim ibi glossa: Intendit Ciprianus probare quod non debemus uti sacramentis hereticorum, primo auctoritate apostoli, secundo auctoritate Domini, qua prohibuit prophetam cum eis sumere cibum. Tertio quia heretici more symeæ ymaginem tantum habent sacramentorum, sed non habent vera sacramenta. Quarto quod si mali, qui sunt in Ecclesia, post trīnam commonitionem comparantur ethnicis et publicanis, ne cum eis sumamus cibum: multo fortius ipsi heretici præcisi, quia non tantum ipsi puniuntur, sed

etiam ipsis faventes et eorum sacramentis utentes. Quinto auctoritate Osee prophetae dicentis; Sacrificia eorum esse panem luctus h. Glossa. Jeronymus autem super Aggaeum prophetam sic inquit: Sic populus hereticorum omnis est in conspectu meo, dicit Dominus. Omne, quod fecerint, quod mihi obtulerint, vel vota, vel pro salute, vel pacifica, vel pro peccato, vel holocausta sive elemosinas sive jejunia sive corporis castitatem, contaminata erunt in conspectu meo. Recipe Stephane pro te tuisque sodalibus ad emendationem vitae morum atque doctrinae. Et nota, quod idem Jeronymus dicit super Amos: Odit Deus sacrificia hereticorum et a se projicit et quoties in nomine ejus aggregati fuerint, detestatur eorum fetorem et claudit nares suas. Humana quidem similitudine loquitur, ut nos affectum Dei nostris sermonibus agnoscamus, ut dicit idem Jeronymus super Amos et 24. q. 1. c. Odi et projecti etc.

Quarta regula est. Quod omnis praecisus ab unitate ecclesiae catholicae fidei et communicatione fidelium dicitur hereticus 4. q. 1. Omnis Judaeus, omnis infidelis gentilis et schismaticus dicuntur heretici. Vos estis in numero schismaticorum, quod expressissime confitemini in vestra Epistola Stephanina plena veneno et dampnatione aeterna jam a triennio mihi destinata, ad quam vos responsionem non habuissetis, doleo vehementer, nec tamen mea culpa fuit; parcat Deus illi, qui eam kathermatam tenuit sub clausura teterrimae (triennis) carceris. Nuper autem post vestras literas mihi destinatas quum nuntiavi Reverendo Domino electo, quomodo ego dimiseram in manibus Domini Johannis sui praedecessoris, ipse autem dominus Electus diligenter inquirens inter libellos ejusdem praedecessoris recepit duas copias meae responsionis, quas ille occultaverat, quod mihi valde displicet nec tamen erat descripta cum eis vestra blasphemica sacrilegaque invectiva contra me. Quam ecce remitto cum praedicta antiqua responsione,

in qua tamen descripta erat invectiva Johannis Borotynii (Borotin), qui ad idem vobiscum tendebat. Praesumitur namque tam turpiter tam temerarie, tamque ignoranter et cece me increpare, quod dixerim: Quicumque non obedit Romanae Ecclesiae, hoc est papae Cardinalibus etc., in omnibus quae mandaverint — dixissetis utique ad fidem pertinentia — quantumcunque alias juste et sancte vixerit, quod sit hereticus et eternis gehennae ignibus deputandus, et exclamatis stomacho toxicoso: Ha quam crudelis est ista insania etc. Nolo hunc passum ultra ea, quae supra legere potuistis, tam faciliter pertransire; legite Augustinum de fide catholica ad Petrum, legite in decretalibus de hereticis c. 3. praefati Augustini canonisatam auctoritatem dicentis: „Firmissime tene et nullatenus dubites, omnem hereticum vel schismaticum cum dyabolo et angelis ejus eterni ignis incendium participandum, nisi ante finem vitae catholicae unitati fuerit reintegratus et incorporatus Ecclesiae.“ Et post pauca: „Omni homini, qui ecclesiae catholicae non tenet unitatem, neque baptismus neque eleemosina quantumcunque copiosa, neque mors pro nomine Christi suscepta proficere poterit ad salutem.“ Videte etiam ejusdem August. in eod. lib. et 1. q. 1. c. Firmissime tene et nullatenus dubites extra ecclesiam baptisatos, si ad Ecclesiam non redierint, baptismo cumulare perniciem; tantum enim valet ecclesiasticae societatis communio ad salutem, ut baptismo non salvetur, cum ibi non datur, ubi oportet, ut detur. Et infra: „Teneamus unitatem, fratres carissimi, praeter unitatem, qui facit miraculum, nihil est“ etc. Lege Stephane, quae in praedicta antiqua responsione descripsi, quamvis totus tractatus, quem sum postea prosecutus, vix quartam partem comprehendat hoc quod illi tunc scripserunt, penes quos plures copiae remanserunt. Attendite etiam, quod secundum Aug. extra Ecclesiam catholicam locus veri sacrificii non est 1. q. 1. Extra

kathol. Ubi gloss.: Id est extra formam Romanae Ecclesiae; legite etiam, quid papa Pelagius scribit 24. q. 3. C°. Apostolicae auctoritatis exemplo didicimus, errantium et in errorem mittentium spiritus tradendos esse Sathanae, ut blasphemare dediscant. Legite etiam, quid etiam sanctus Gregorius scripserit omnibus per regnum italicum et thevtonicum 8. 1. d. c. Sicut sunt presbyteri, ubi concludit: peccatum igitur paganitatis incurrit, quisquis se Christianum esse asserit, et Sedi Apostolicae obedire contempnit. Ad quod etiam accedit: Omnis 22. d. et c. In memoria 19. d. cum similibus. O cœci duces cœcorum, quare ad vestram ignominiam, dedecus et perniciem orientalis ecclesiae sicut vester Rokycanus praesumitis exempla deducere et ipsam praeponere et velut matrem et magistram aliarum Ecslesiarum ad cumulum vestrae dampnationis advocare? Fatemini ergo jam vos etiam in eorum hereses assensisse. Adducis Stephanelle dydascole (didascale) Guotosolitos (sic), adducis et Hicarum (Icarum). Quare non adduxisti dedolum (Daedalum) cum suo planctu? Vos ad yma tenditis magistri errorum, quum nunquam fuistis discipuli veritatis. Adducis et Donatum ostendens te pedagogum puerorum et ad superiora non transgrediens. Tolle quod tuum est et vade. Lege Isidorum libr. 2. d. et 3. a. d. Ideo prohibetur Christianos legere figmenta poetarum, quia per oblectamenta fabularum nimium mentem excitant ad incentiva libidinum. Non enim solum thura offerenda demonibus ymolant sed etiam eorum dicta libentius capiendo etc.

Quinta regula, quod etiam large capiendo: Quilibet excommunicatus dicitur hereticus, si per annum saltem in excommunicatione perstiterit, ut in c. Cum contumacia de hereticis libro sexto ubi Alexander quintus dicit: Cum contumacia in causa praesertim fidei. Et infra: pro eo quod parere subterfugit aut contumaciter se absentat, si per annum animo susti-

neat pertinaci sc. excommunicationem, ex tunc velut hereticus condempnetur. Et II. q. 3. c. Rursus ubi persistens in excommunicatione per annum, postea ad eorum excommunicationem nulla eorum vox penitus audiatur. Decretum hoc sumptum est ex concilio Carthaginensi. Vos autem Viklefistae et Husitae sequaciumque suorum observatores falsorum dogmatum eorundem nedum per annum sed per 10, sed per 20, sed per 30 quoque fere jam per 40 annos in excommunicatione majori, cujus absolutio soli papae reservata est in constitutione, anima pertinaciter obdurati permansistis in eo, quod in Constantiensi sacro Concilio decretum fuit, ut vobis dixi: Quod, qui nollent a communicatione sub utraque specie desistere tamquam heretici punirentur; heretici autem ipso jure et ipso facto sunt excommunicati. Ergo et vos tales etc.

Sexta regula est, quod omnis qui interpretatur male sacram scripturam et aliter intelligit, quam sensus Spiritus sancti flagitat, a quo scriptura est, licet ab Ecclesia non recesserit, tamen hereticus appellatur et de carnis operibus est eligens quae pejora sunt; heresis enim grece ab electione dicitur, quod sibi unus quisque eligat disciplinam, quam putat esse meliorem, ut dicit Isidorus et Jeronymus super Epistolam ad Galatas. Vos autem et sacram scripturam male intelligitis, ut vobis ostensum est, et ab Ecclesiae unitate et ab obedientia summi Pontificis et aliorum catholicorum praelatorum ecclesiae recessistis. Ergo crimen hereticorum seu heresum evadere non valetis. Schisma si quidem ipsum quod græcum nomen est scissura sonat; sed in unitate schisma esse non potest, non ergo unitati communicat, qui schismaticis communicat. Partes sibi ipsis fecerunt et ab eo quod unum est, ut Apostoli Judae jam verbis utamini, semetipsos segregantes spiritum non habent, dixit Pelagius papa 24. q. 1. c. Scisma.

Septima regula est, quod quicunque falsas

opinionones in ecclesia gignit, hereticus est censendus, ut dicit beatus Aug. 24. q. 3. c. Hereticus est, qui alicujus temporalis commodi maxime gloriae principatusque sui gratia falsas ac novas opinionones gignit vel sequitur. Ille autem, qui hujusmodi hominibus credit, ymaginatione quadam veritatis illusus est. Vos autem vel cupiditate vel libidine vel vestra vana gloria vultis plus sapere quam oporteat contra dictum Apostoli ad Rom. 12., sequentes falsas opinionones a Vikleff et Hus et Jacobello et similibus dampnatae memoriae inventas et genitas ac velut mortua suscitata, ergo tales estis, quales illi fuerunt etc.

Octava regula est: Quod quicumque sanctae Romanae Ecclesiae privilegium auferre conatur ab ipso summo omnium ecclesiarum capite traditum, hereticus est censendus; fidem quippe violat, qui adversus illam agit, quae est magistra fidei, et illi contumax invenitur, qui eam cunctis Ecclesiis praetulisse cognoscitur. Unde sanctus Ambros. se in omnibus sequi magistram sanctam Romanam Ecclesiam profitetur 22. d. c. Omnes vos autem tale privilegium auferre nitimini praeponentes Rokycanam papae et vestram sectam perfidam sanctae Romanae ecclesiae, quae semper immaculata permansit, ut dixit Jeronim. ad sanctum Damasum papam et 24. q. 1. c. Nec est fides. Item Sancta. Et Eusebius papa dixit ibidem: in Sede Apostolica extra maculam semper est catholica religio servata, ergo et heretici censi estis etc.

Nona regula est: Quod quicumque transgreditur praecepta sanctae Sedis apostolicae, tanquam contempnens auctoritatem clavium, hereticus est censendus 19. d. c. Nulli. Ubi sancti Gregorii verba describuntur: A Pontificalibus sic sit alienus officiis, qui apostolicis non vult obedire praeceptis. Unde dicit ibi testis Gregorius: Nulli fas est vel velle vel posse transgredi (apostolicae sedis praecepta). Vetus

glossa dicit: Intelligas, quod hic dicitur: Quod qui dicit Romanam Ecclesiam non esse caput omnium ecclesiarum, neque posset condere canones, ille est hereticus 22. d. c. 1. In novo testamento per Christum Dominum a Petro sacerdotalis auctoritas cepit, quod ipsi primo pontificatus in Ecclesia Christi datus est etc. Item Pelagius papa ibidem dixit: „Quamvis universae ecclesiae per orbem katholicae constitutae unus thalamus Christi sit, tamen sancta Romana Ecclesia catholica et apostolica nullis synodice constitutis ceteris ecclesiis praclata est, sed evangelica voce Domini et Salvatoris Domini nostri Jesu Christi primatum obtinuit.“ Et infra de beatis Apostolis Petro et Paulo dicit: „Et supradictam pariter Romanam Ecclesiam Christo Domino consecrarunt, eamque omnibus urbibus, universo mundo sua praesentia atque venerando triumpho praetulerunt etc. Vos autem abjecistis jugum Domini tanquam filii Belial ergo etc.

Decima regula est: Quod omnis qui non tenet et credit omnes articulos fidei et in minimo vacillans, hereticus est censendus, quum qui in uno erraverit, factus est omnium reus Jacobi 2do et 3. c. defleat extra de Regulis juris et in c. 1mo et 2do de summa trini et si catholica et in c. Abolendam de heret. et in decreto c. haec est fides et in c. Super quibusdam de verborum signif. et in l. fr. c. de her. Vos autem expressissime erratis in decimo articulo videlicet „unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam“ ut in Symbolo Niceno; in Symbolo autem Apostolorum „Sanctam Ecclesiam catholicam, sanctorum communionem,“ ergo et in totam fidem et sic heretici. Quum autem ibi heretici esse nequeunt, dicimus tam eos, qui olim ab Ecclesia projecti sunt, quam qui post hoc anathematizati sunt, et infra: Qui fidem quidem sanam similiter simulant confiteri, scismaticos esse etc.

Undecima regula est: Quod quicumque male

sentit de sacramentis ecclesiae, hereticus est censendus, ut in dicto c. dd. abolendam, et in dto. c. 1. et in 2. de Summa trini etc. Vos autem male sentitis de sacramento baptismatis, quod de benedictione fontium juxta ritum sanctae romanae ecclesiae non curatis, de sanctis et benedictis oleis tam pro baptismo quam pro chrismate aestimationem non facitis. Et sic etiam de 2do sacramento sc. confirmationis. Tertio male sentitis de tertio sacramento sc. divinissimae eucharistiae quum ponitis, quod sit de necessitate salutis et de praecepto Christi populum laycalem, infantulos communicare debere sub utraque specie, quod falsissimum est, ut vobis est ostensum et in ampliori tractatu lucidius demonstratum: ergo etc. Quarto male sentitis de sacramento poenitentiae, cum de casibus summo Pontifici reservatis et de casibus reservatis Episcopo non curetis. Et sic auctoritatem clavium omnino contempnitis: ergo etc. Ob hoc heretici judicamini 22. q. de libello cum aliis juribus superius allegatis. Quinto de sacramento extremae unctionis. Sexto de sacramento ordinis, cum multi sunt in vestra secta, qui nunquam fuerunt sacerdotes et praesumunt se ingerre divinis tanquam sacerdotes, inter quos est vester Rokycanus ex pleno testimonio sui consocii Bedrzich (Bedrich). Septimo pessime sentitis de matrimonio maxime spirituali, de quo dicit Apostolus ad Eph. V^o: „Sacramentum hoc magnum est.“ Dixerat enim prius: Mulieres viris suis subditae sint sicut Domino: quoniam vir caput est mulieris: sicut et Christus caput est Ecclesiae: Ipse, salvator corporis ejns. Sed sicut Ecclesia subjecta est Christo, ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit ecclesiam, et se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo vitae.“ Non dixit lavacro vini, „ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam neque rugam aut aliquid hujusmodi, sed ut

sit sancta et immaculata.“ Et I.: „Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico et in Christo et in Ecclesia.“ Vos autem violatis et deturpatis sanctam Christi sponsam in opprobrium, dedecus et vilipendium ipsius sponsi, qui dixit: Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit, et qui me spernit, spernit eum, qui me misit Luc. 10, 16. et Math. 10, 40. et similia Luc. 9. cum dixit: Quicumque suscipit puerum istum in nomine meo, me recipit, et quicumque me recipit, recipit eum qui me misit.“ Ipse etiam idem dixit Math. ultimo: Data est mihi omnis potestas in cœlo et in terra, et infra: „Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.“ Vos autem susurrones et detractores Deo odibiles, parentibus non obedientes (Rom. I. 30.) sponsum et sponsam contempnitis tanquam filii spurii intendentes allegare verbum Dei in ore Christi false et sinistre intelligentes: „Nisi manducaveritis et nisi biberitis.“ Et: „Bibite ex eo omnes.“ Cum tamen ipse dixerit: „De hoc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.“ Joh. 16. Quae verba illa ultima sacratissima nocte suae vitae mortalis protulit ad salutem, quam vos omnino respuistis; ergo nisi resipueritis, advenient vobis mala in extremo tempore, testante illo qui dixit (Joh. 3.): „Qui habet sponsam, sponsus est, amicus autem sponsae, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi.“ Et infra: „Non enim ad mensuram dat Deus spiritum. Pater diligit Filium, et omnia dedit in manus ejus; qui credit in Filium, habet vitam eternam. Qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.“ Ita et fratres vos. Multa etiam de matrimonio spirituali inter prelatum et Ecclesiam tractat Archidiaconus, 7. q. 1. c. Sicut uxor.

Duodecima regula est: Quod omnis, qui non tenet et servat id, quod tenet et servat et praedicat

sancta Romana Ecclesia, hereticus est censendus 11. d. c. Nolite et c. si c. 1. de summa trini lib. 6. Vos autem illam non tenetis ergo etc.

Tredecima regula est: Quod omnis qui pervertit ecclesiastica sacramenta, ut symoniacus vendens vel emens aliquod spirituale vel spirituali annexum, juxta determinationem sacrorum conciliorum quatuor, hereticus est censendus ut in l. quicumque c. de heret. et in c. post translationem extra de renunci. Accedunt quae notantur l. q. 1. etc. Vos autem decretis sacrorum conciliorum tam illorum quatuor, quam aliorum quoruncunque nullam aestimationem facitis, nisi quantum possetis aliquod verbum trahere ad vestrum falsum erroneum sensum pro communione sub utraque specie ad populum laycalem, ergo et tales estis pluries superius repetiti.

Deus autem omnipotens et Dominus noster Jesus Christus, qui est vera lux mundi, in quo sunt omnes thesauri sapientiae, scientiae Dei absconditi, dignetur illuminare mentes vestras et intelligentias vestras ad cognoscendam simplicem veritatem sanctae fidei orthodoxae, ut redeuntes ad cor dicatis cum propheta: Cor mundum crea in me, Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis; et ad meam praesentiam humiliter et devote cum reverentia et obedientia debita exhibendo Sanctissimo Domino nostro Nicolao papae V^{to} et sacrosanctae Romanae Ecclesiae et sanctae Sedi apostolicae venientes in forma ecclesiae consueta recipiatis absolutionis beneficium a vestris heresibus, erroribus, superstitionibus, excommunicationibus et censuris, et reuniti et reintegrati et reincorporati cum Christi mystico et universali corpore una nobiscum in veritate sanctae catholicae fidei militetis in hac peregrina vita per gratiam et in futuro pariter triumphantes cum Patre et Filio et Spiritu sancto cum gloriosissima virgine Dei genitrice Maria, cum sanctis angelorum choris et cum felici con-

sortio omnium spirituum beatorum in secula seculorum. Amen. *)

Frater Johannes de Capistrano,
Ordinis minorum de Observantia.

III.

Epistola Joannis de Capistrano ad dominum Georgium de Podiebrad.

(Copia ex archivo Trebonensi).

Magnifice et excellens Domine! Reverenti commendatione cum promptitudine obsequendi in Christo Jesu gratiam salutarem et pacem in lumine veritatis et gloriam sempiternam! Hac die venerandi magistri Joannis de Rokyczan litterae mihi oblatae sunt, hilaritateque susceptae. Quarum copiam cum meis responsivis tuae magnificentiae dignum censui destinare, ut tua excellentia limpide cognoscat, hoc meum esse desiderium, hanc meam esse intentionem, ad hoc tantos et tales elegi sustinere labores ad divinam gloriam propalandam, ut pro salute Christi fidelium veritas saepius examinata magis splendescat in lucem, et per amplius et perfectius clareat notitia veritatis. Tuam igitur ob id dignitatem exoro, praecor, obsecro, digneris operam dare, ut sine furore, sine turbidine (turbine), tantum ac tale ministerium tranquille, pacifice et quiete suum laetum consequatur effectum. Cessent arma bellica, feralia certamina vacent, absint obprobria, submoveantur irae, contumeliae, comminationes, et rabiem **) discutiat veritas et pacis et concordiae gaudia cumulentur. Tantum est enim bonum pacis, Augustino beato testante, ut et in temporalibus et terrenis nil soleat

*) 3 rufopisu Olomučé bibliot. Ms. 2. VI. 6.

**) In codice Olomucensi g. 16. pag. 282. legitur: „et rapinae, discutiatur veritas.“

gratiosius audiri, nil desiderabilius concupisci, nil melius inveniri. Hanc autem dominus pro singularissima et opulentissima hereditate suis fidelibus dereliquit, et si optimum est, in rebus justitiam colere, juxta suorum *) beati Gregorii fructus, ac justitiae in pace seminatur. Justitia vobis principium, ut dicit sanctus Cyprianus, pax populorum, tutamen propriae in unitate plebis, munimentum gentis, cura languidorum, gaudium hominum, temperies aëris, serenitas maris, terrae fecunditas, solatium pauperum, hereditas filiorum et sibi ipsi principi spes aeternae beatitudinis. Hanc igitur excellentiam tuam colere, observare et observari facere, tibi supplico reverenter. Valeat magnificentia tua ad gaudia sempiterna. Ex Brunna 20. die Septembris Anno 1451.

Frater Johannes de Capistrano etc.

IV.

Magnifico et excellenti Domino Domino Ulrico de Rosenberg Sno Protectori et Praeceptor singularissimo.

Magnifice et Excellens Domine, Domine ac Protector et Benefactor mi singularissime, humillima ac debita commendatione praemissa. Hodierna die, quam semper honoratam sum habiturus, redditae sunt mihi litterae Dominationis tuae, quae quidem quantam laetitiam et jucunditatem mihi attulerint, nullo dicendi genere consequi possem, quando quidem ita promptissimum, ita paratissimum ad me sub tui tutela suscipiendum te invenio. Non enim aliud expectabam, nisi quod in te omnes uno ore praedicant, efferunt et extollunt, Christianissimum scilicet nomen, ut

*) In eodem codice Otm. ibidem: „juxta sententiam beati Gregorii, Fructus autem justitiae in pace seminantur, ut dicit act. Ciprianus, Est pax populorum, tutamen patriae, immunitas plebis, munimentum gentis etc.“

clarissimas et egregias alias virtutes tuas præteream silentio, ceteras, quæ tot et tantæ sunt, ut verum fatear, difficile dictu essent, et licet cetera virtutum genera ad cuiusvis Principis ornamentum accedant maximum, decus tamen Christiani nominis omnia vincit, superat et calcat. Placuisse Excellenti Dominationi tuæ litteras meas magnopere gratulor; sed illud longe magis gaudio me affecit incredibili: Cum meum ad te accessum sollicitas ad liberandum tot millia animarum pereuntium, quæ quotidie Sathanæ gutturi præda et cibus sunt. Quod firmissime assequendus es. Sum enim in Czbetell profecturusque crastina die post absolutam prædicationem Vocytram, ibi namque expectabo, quousque tua Excellens Dominatio pro me miserit. Si quidem feria quinta proxime futura tui ad me venerint, sexta feria sequenti iter versus Crumlov arripiemus. De die tamen disponas pro tuo arbitrio. Me autem semper ad veniendum paratissimum invenient. Sed animadvertat Dominatio tua, ut duo currus pro sociis et libris meis omnino mittantur, cum sine illis proficisci non valeamus. Plura scriberem sed omnia ore ad os agemus, cum una tecum fuero, quod citissime erit, si tuos quam primum ad me mittere non gravaberis. Tua vero Excellens Dominatio interim magnanima erit et perjucunda. Spero enim quod ea assequemur Divina opitulante gratia, quæ ceteris negata fuerunt. Nam adest Magnus et Excelsus Deus noster suis admirandis et stupendis operibus; nobis autem molestum minime sit adesse humano studio et ingenio. Responsivas litteras nullas adhuc accepi ab amico meo Rokyczano, causam ignoro; certior enim factus sum, quod congregationem nonnullorum Baronum bohemorum, quæ sit prope Olomucium, accessit non libenti animo ni fallor. Disputationem, ut ex meis litteris intelligere potuisti, illi non denegavi, neque dene-gabo, dummodo congruitas loci tributa sit, et peritissimorum virorum pulchra corona. Scio enim et

certus sum, quod pro sui animi obstinatione potius ille frangetur, quam flecti posit, ejus argumenta, rationes et ut verius dicam cavillationes, auctoritates et dicta facile refellemus; sed ejus et mei censores astare vellem, ut secundum illorum sententiam meæ doctrinæ acquiesceret et consentiret. Non enim intendendo secum garulare, ut sæpenumero logici, sed ut omnia a congruis et debitis iudicibus determinentur. Omnis ignorantiae et timoris locus a me remotus est, si mecum de congruo loco et de viris interventuris in actu convenire voluerint, nam hujusmodi actus non apud vulgares et indoctos viros, sed apud eos, quorum probata et autentica est sententia et auctoritas, fieri debet. Sed de iis hactenus (oretenus), de quibus omnibus tuo optimo et fidelissimo consilio utar.

Valeat Excellens Dominatio tua, quam Christus tueatur in æternum, et me, ut facis, sub tuo præsidio suscipe. Pro ea dignitate, quam merito Reverendus Dominus Jodocus filius tuus assequendus est, plurimum congratulor, agoque gratias immensas DEO omnipotenti, quod illam sibi tribuit. Rogoque, ut ad sublimiora illum tollat, qui ex innata bonitate et virtute omnia bona meretur. Iterum atque iterum vale mi optime Protector et pro me cito mittere non immoraberis, qui jam tecum fuisse diu desideravi.

Ex Čzbetell (Žmettel, Světlá) 12. Octobris 1451.

Manu velocissima

Tuæ Excellentis Dominationis

Inutilis servus licet orator
Fidelissimus Frater

Joannes de Capistrano,
Minorum minimus.

Concordat cum suo iu Archivo serenissimi Principis de Schwarzenberg Trebonensi existente originali. Trebonae die 7. Julii 1759. in fidem

Christophorus Vavra, Archiverius.

V.

Copia literarum fratris Joannis de Capistrano ad
Magistrum Joannem de Rokyczana (Rokycana).

Affectu salutis tuae, et proximorum, mirari satis nequeo mi Rokyczane lardidatem tuam, qua usus es in respondendo literis meis, quandoquidem ita me interpellas tuis pro sacri Calicis defensa, ut te principem appellare in hujusmodi defensione non veritus fueris. Rescripsi quidem tibi in festo sct. Mathaei ita late, et diffuse, ut nihil abs te dictum sit, quod responsione hac praeterivisse putem: Tuae vero, quas 27 diebus magno cum desiderio expectabam, 17 hujus ad me delatae sunt, et quidem perbreves, et adeo perbreves, ut fere nihil respondisse videaris his, de quibus te certiolem effeceram: quinimo ea scripsisti, et ut verum fatear scribere fecisti, quae a te non requirebam neque expectabam. Si quidem literas, quas superioribus diebus accepisti, diligentius et accuratius perlegisses, non invenisses sane, quo Baronum conventum congregare deberes, qui tibi consulere, neque mihi disputationibus locum eligere atque diem, modum et Judicem constituere haberent, tanquam si eorum sententiae parere jure ipso debuisses: sed scripseram ad te non mediocri rogatu et petitione, ut aliquos ex tuis ad me mittere non gravareris, cum quibus de modo, loco, die, et viris interventuris in actu agere possem, ut optimum et gloriosissimum finem nostra collatio, ad quam tu me invitasti et provocasti, assequeretur: quod nequaquam effecisti, sed turpius prolongasti, et extrema, quae vitiosa esse non ignoras, immitatus es, dicendo electos fuisse duos generosos Barones, nempe Joannem de Pernstein, alterum Venceslaum de Boskowicz (Boskovic), qui de hujusmodi quatuor conditionibus, super quibusdam necum decertare, et tractare valerent. Et sic cetera non quidem tacenda, silentio

praetereundo literas tuas paucissimis absolvisti; illae quidem in maximam admirationem me venire fecerunt, quando eam tibi auctoritatem usurpas, quae nequaquam abs me tibi concessa est; nam sicut illi duo Barones ea fuisse abs te postulata, puta de loco, die, modo, viris interventuris in actu, ad quae non illis, sed tibi respondendi erat officium, posteaquam neminem ad me mittere fueris dignatus, cum quo de hisce conferre potuissem: si quidem Barones illi ad me profecti fuissent, danda tibi esset venia, sed nemo unquam comparuit, ego vero animadvertens tarditatem tuam magnam animorum jacturam praescerre, Bohemiam ingredi statui, ut tot millia animarum pereuntium a faucibus satanae liberarem, cumque Crumnav (Krumlov, Kromau) appulissein; redditae sunt mihi literae tuae, et illorum Baronum, unae quidem vestra materna lingua, reliquae vero latino eloquio confectae, quarum verba talia erant, quae etiamsi ab illis scripta sint, ex tua tamen mente ea proficisci dicere non vereor: locus sit optatus in Crumlov, arce apud Dominum Henricum, dies vero Simonis et Judae, proxime affutura, personae interventurae habeant libertatem adesse actui, qui possunt intelligere non excludantur, rectius dixissent, si dixissent, quod addesse possunt, sed dormiant, modus servetur integralis in procedendo sic, ut libere Rokyczana prosequatur communionem Calicis ad plebejos deducendo ex scripturis. Judex autem nostrae disputationis sit ille, qui inter concilium SS. Basiliense et viros legatos de Bohemia, et Moravia destinatos extitit, et est iste: Lex divina, praxis Christi, Apostolica, et Ecclesiae primitivae, una cum Conciliis Doctoribusque fundantibus se veraciter in eodem pernecessario et indifferente Iudice in hoc Concilio Basiliensi admittere. Haec illi: tu modo te totum omni veterana postposita obstinati animi consuetudine ad me converte, et diligenter attende, quam indiscreta, quam inconsulta, quamque

injusta sit tua et illorum sententia, nulla te teneat passio mi Rokyczane, ut bonum virum decet. Censesne hujusmodi collationem tam vilem, tamque parvae facultatis, ut illa in rusticano, et plebejo loco possit celebrari? Estne illa ita flocci pendenda, ut ab indoctis, et ignaris hominibus debeat celebrari, et judicari? Equidem si recte perspexeris, hoc tuum et illorum iudicium ratione carere intelliges, cum hujusmodi res tantae sit dignitatis, et excellentiae, ut non apud rudes, sed apud peritissimos viros peragi debeat; puto tamen, quod conscientia reclamante, tales responsiones institueris ad me dare. Visne tuum ingenium, quod acutissimum et elegantissimum profitebaris, dum diceres, tot et tanta in Concilio Basiliensi te gessisse, apud eos, quorum boum et ovium est custodia, ostentare? Summa sane mihi spes erat, ut antiquam, inclitam et excelsam urbem deligeres, ut doctum virum decebat, sed elegisti Crumnau, ubi praeter M. D. Henricum, et ejus generosam Familiam simplices Idiotae, rudes et ignari homines degunt. Timesne pro sacri Calicis tutela, pro qua tot, et tantos labores adire non recusasti, coram doctissimis Viris comparere, et ab his, quod homo Famosae (scilicet) sectae sis convinci? quod non peritiae sed ignorantiae magnum signum est tibi perpetue adscribendum, nisi sententiam in melius mutaveris; solent enim hi, qui scientiae lumine privati sunt, liberius apud ignorantes quam doctos viros conversari, ut, cum illis parum luminis sit, videantur ex parva admodum re, vel famam, vel nominis gloriam vindicare, nitunturque ex modico aere divitias ostentare magnas, se ipsos summis laudibus efferentes, et si quando aliquem virum doctum reppererint, illum ignorantiae nomine accusare minime formidant, exclamantes et dicentes: nescit, ignorat, imperitus, victus, haereticus est, deleatur nomen ejus a facie terrae; in eo quidem hominis gustu te esse non opto, sed animadverte, ne hujusmodi per-

petuam maculam et infamiam tua sponte tibi ipsi ascribas, cum mavis, ut tua doctrina magis apud vulgares, quam apud doctos, et praestantes viros cognoscatur, quod facile patet, quando pro loco disputationis Crumnau tibi elegisti, ubi quales homines sint, superiori in loco dictum est; illum autem nequaquam accepto, cum non tua sed mea intersit locum, et Judicem deligere: sum enim Vicarius et Commissarius Apostolicus, atque in toto Orbe haereticae pravitatis generalis inquisitor, cui tu jure ipso tamquam Papae merito parere debes, si te Christianum profiteris; quod cum ita sit, non ruralia, rusticave, incognita, dubia et insegura loca, sed omnes infra scriptas famosissimas et excellentissimas urbes tibi propono: itaque illarum deligenda, in quarum singulis ornatissimae et florentissimae scholae in omni scientiarum genere vigent, a quibus omnis splendor, omneque doctrinae lumen emanat, et fluit in populum Christianum, et quoniam non nescius es omnem fidei causam determinandam esse per maximum Pontificem, eligo inprimis S. S. D. N. Nicolaum Papam V. verum Successorem Petri, et unicum Christi Vicarium, eligo et omnes Reverendissimos Cardinales, Patriarchas, Archi-Episcopos, Episcopos et Metropolitanos Ecclesiae Sanctae DEI, eligo perinde Neapolim, aut Sennas, Parusium, Florentinum, Bononiam, Ferariam, Paduam, Paviam, Thaurinum, Parisios, Tolosam, Dolam, Osonium, Cantulium, Coloniam, Arphordiam; si quidem hae civitates nimis tibi remotae videntur, eligo Cracoviam, aut Viennam; si vero cum effectu ad rem venire desideras, acceptare saltem vel Egram, ubi prae omnibus tutiorem et convenientiorem locum in partibus istis esse autumo, et praefinitum literis serenissimi Domini Regis Romanorum, Christianorum Sanctissimi, ibidem celebrandam esse dietam per Dominum Cardinalem Sancti Petri ad vincula, qui legationis Apostolicae officio fungetur in festo Sanctae Barbarae proxime

affuturo una cum Baronibus incliti Regni Bohemiae et Moraviae. Quam ob rem si acceptare decreveris, illuc perlibenti animo proficiscar: addo et aliud, quodsi Regum et Principum Orbis terrae, Christianum nomen sibi vindicantium sententias et iudicium requiris, propono tibi omnes infra scriptos Serenissimos et Christianissimos Reges et Principes Romanorum: sicuti sunt Franciae, Angliae, Hungariae et Bohemiae, Hispaniae, Aragonum, Portugalliae, Navarrae, Poloniae, Hessianae, Cypri, Duces Burgundiae, Sabaudiae, Mediolani et Bavariae, qui omnes cum innumerabilibus Principibus non sub utraque sed sub una specie tantum communicant: non enim Crumnau, sed Civitates et Principes clariores tibi propono. Iudex vero erit ille, a quo omnis spiritualis tutela Christianae Religionis dependet, Maximus Sanctissimusque Pontifex Nicolaus Papa V^{tus}, cujus est legem divinam, sacrasque Scripturas interpretari, et declarare, cum hae mutae sint, et loqui nesciant, ut a doctissimis viris non erroneo sed sano intellectu Katholico exponitur.

Spes attamen in Concilio Basiliensi nulla amplius tibi sit, cum post tuum discessum ab illo scriptum fuerit decretum omnium compactatorum declaratorium, cujus copia apud me est, et apud te fuisse, et esse non ignoras, nisi ignis suum officium fecerit. Quale vero nomen tibi sit apud omnem Christianum populum, tibi notum et planum est; clarius tamen id intelliges ex literis Illustrissimi Regis Poloniae ad me datis, quarum copiam punctibus alligatam accurate legere non graveris.

Expectavi viginti septem diebus, ut responsorias ad me dirigeres, et tu mihi diem Simonis et Judae constituisti, quae hinc septem dies erit. Non recte quidem sapis mi Rokyczae, per erronea tui gressus diriguntur; dies namque determinanda erat post conventionem statim de Loco. Fui in Moravia pluribus diebus expectans literas tuas et nuntios, sed quia nihil mihi significasti, ne tempus frustra

consumerem, Bohemiam, quam tantopere visere desiderabam, adivi, summisque laboribus illam quidem illustrare, et imbuere intendo Verbo DEI, quoad ex alto facultas mihi concessa fuerit: sed spero adhuc Divina suffragante virtute magno Pragensi populo praedicare, devios ad virtutem S. Fidei Katholicae reducere, vitia explantare, et virtutes seminare, sicuti officium mihi injunctum a S. S. D. N. Nicolao Papa V^{to} jubet, et requirit, et vult, et Christiana charitas, et animarum zelus me cogit, animat, provocat et invitat. Finem jam dicendi faciam, illud unum repetendo, quod si mecum collationem habere cupis, venire non pigresces constituto tempore Egram, ubi Barones Bohemiae et Moraviae Potentes erunt, sicuti publica vox est et fama. Quod si facere volueris, tuis literis me reddas, quam proxime certiore, ut et ego ad illam proficiscendi tempus habeam, id est salvo conductu: neque enim confido, cum viderim literas M. Georgii Gubernatoris Pragensis ad M. D. de Rosis directas, ut me nullo pacto recipere deberet. Quid igitur faceret, si me in suis manibus haberet, quamquam ex tua industria id factum fuisse facile mihi persuadeam. Si quidem mecum disputare omnino ardes, quod et ego summopere opto, volo locum congruum, securum, famosum et tantae rei dignum, ut veritatis splendor omnibus pateat.

Ex Crumlov in Bohem. XVIII. Octobris 1451.

Fr. Joannes de Capistrano,
ordinis minorum.

Venerando, Magnificoque Joanni de Rokyczana
sibi in virtute Christi et obedientia Sanctae Matris Ecclesiae Romanae plurimum dilecto.

Concordat cum Copia in archivo Serenissimi Principis
de Schwarzenberg existente. Sign. Trebonae die 11. Julii 1759.
Christophorus Vavra, Archivarius.

VI.

Epistola Rokyczani ad Capistranum.

Datum feria VI. proxima post Martini, quæ est dies quinque fratrum Sanctorum. 1451.

Religioso viro Joanni de Capistrano in veritate sacrati calicis sibi multum dilecto salutem ab omnium salvatore. Utinam sapires et intelligeres ac novissima provideres. Trimembri nempe sententia tuis scriptis frater curabo respondere, cum reverentia tamen et pia supportatione, nam triplex rumpitur difficile funiculus. Quædam equidem, quæ sunt veritate orbata, interseris litteræ tuæ atramento; utinam ergo sapires; alia postulas, quæ sunt carentia ratione; utinam intelligas; insuper fidei consona, rationi perspicua spernis abjicienda, utinam novissima provideres. Veritate si quidem orbata tibi frater opponuntur, unum enim ascribendo mihi dicis, me ad Uniczov conventum congregasse baronum; certo agitur, quod non spiritum prophetiæ habeas, quem, ut dicitur, etiam futura prædicendo jactabas te optinere, cum nec cogitatio fuerit mei cordis, si qua aut per quos aggregatio baronum in Uniczov fuerat indicenda; aliud inquires ponis: mirari satis nequeo mi Rokyczane tarditatem tuam, qua usus es in respondendo litteris meis. O mi Capistrane, oppositum dicti tui verum fore reperietur, cum literis tuis susceptis sabato post Mathæum eadem die aggregationem audiens in Uniczov baronum celebrandam, celeri animo iter arripiens, volui tibi, qui Brunæ aderas, proximare, sic, ut per me eo citius de loco, die, modo et de personis interventuris ad actum, prout postulasti, tecum concluderem pertractando. Tu vero responso mihi in vigilia Mathæi præstito quarta post die curasti de Bruna exilire, et me veniente ab Uniczov de Znoynia subito properabas, deinde ulterius Austriæ partes et demum Bohemiam intrasti,

sicque super terram factus es vagus. Quo ergo barones deputati a congregatione Uniczoviensi proficisci debuerant pro tui præsentia ad quærendum, cum tamen accomodatius censere debueras in Bruna responsum meum præstolari, quod habuisses protelatione quavis semota. Male insuper edoctus asseris, me pro loco disputationis Crumlov elegisse, cum baronum nec intereram tractatui, nec mente concepi, dum per illos Crumlov pro loco disputationis statuebatur. Verum tamen loco et dici per barones pro disputatione assignatis assensi. Et parere in eodem satagendo nuper ante festum Symonis de Praga ad castrum Lichtenburg per undecim milliaria nostra exiveram, ibi tamen tuas literas, quod parere non vis suscipiens consilio tamen sapientium communicato in metropolitanam redii civitatem Pragenssem. Utinam ergo saperes, et scriptum per te Baronibus scribens deleres, quo dicis, literæ vestræ redditæ sunt, quarum sententia, quia ex ipsius Rokyczani mente et industria proficiscitur, illi per amplius respondeo. Insuper superest verbum carens veritate dum inquis: „Vis tuum ingenium quod acutissimum et elegantissimum profitebaris, dum dicebas, te tot et tanta in concilio gessisse, ostendere,“ nec scripto vel verbo unquam vivens quis hominum auris auditum talia dixisse suscepit. O monache scriptum est: non loquaris contra proximum tuum falsum testimonium, quemadmodum et in capite literæ tuæ me consimili ore infamas dicens: „te principem appellare in defensione calicis non fueris veritus,“ quod tamen nec dicere nec scribere unquam cupiebam; adjungo et aliud scripti tui verbum, sed veritate vacuum: „times pro sacri calicis tutela coram doctissimis viris comparere,“ et iterum: „a doctissimis viris non vis audiri, quod non peritiæ sed ignorantiae magnum signum;“ mira nempe res, nunquam hucusque auditum, quod coram doctissimis parere pertimescerem et nollem audiri ab eisdem. Jam talem timorem ore

ampullato obtrectione consueta, tua de me scripsit austeritas, cum tamen sit Spiritu sancto peroratum: antequam interroges ne vituperes quidquam. Experientia tamen, quæ est rerum magistra, edocuit plurimos. Doctissimi in multitudine dum aderant copiosa, plurimum universitatum magistri et doctores vario scientiarum genere ornati et redimiti, non me pro sacri calicis in prospectu totius Basiliensis concilii pertimuisse, et te jam pertimescere unum monachum deberem? In quo denique concilio habundantia pro sacri calicis communione ad vulgus scripturarum aspecta; patres et totum concilium Basiliense veritati præacti calicis locum dedere et consensere, de quo si quidem concilio ita scribis: spes autem in concilio Basiliensi amplius nulla tibi sit, cum post tuum discessum ab illo factum fuit decretum omnium compactatorum declaratum.“ In processu suo concilium si observare curavit id, quod in compactatis speciali ex cautela curaverant Bohemi et Moravi habere pro inserto: Bene si quidem placeret declaratio, sic enim dicitur in compactatis —? Iterum dixerunt dicti legati sacri concilii, quod iudex ille, qui nominatus est et expressatus fuit in concordatis in Egra, fuit, est et erit iudex in omnibus credendis et agendis in Ecclesia sancta Dei et secundum illum, sacrum concilium procedere intendit in omnibus spiritus sancti gratia assistente. Si vero declaratio prædicta non attigerit iudicem præactum, Bohemi et Moravi minime tenentur subjacere. Et tu mi monache generoso et magnifico Domino Georgio gubernatori nuper scribendo posuisti, quod compactata nec per Dominum Eugenium nec per Dominum Julianum nec per ipsum concilium Basiliense unquam fuerint acceptata addens: si in hoc quidquam habetis, ostendite, quod tamen nisi videro sub vera autentica forma, minime credam, cum sciam nunquam vere posse ostendi; homo monachus, religiosus es, sed qui religione cares. Utinam saperes! Nam religio

declarat christiana: sine mendacio implebis verbum legis. Si nuper in Uniczov aut 2do in Crumlov paruisses, sub vera autentica forma fide oculata aspexisses concilii Basiliensis sigillo cum pendenti bulla suorum continentiam. Nos intendimus et volumus omnia in dictis compactatis contenta firmiter et efficaciter observare, quam si quidem bullam patule totius congregationis in Uniczov baronum et militarium præsentia in tui scripti ficti dejectionem legi disposui et ordinavi. Verum non immerito fictor es nuncupandus, quia fingis et ex proprio loqueris, cum et in tua litera implicas, ubi sic ad me, „tuæ literæ quas 27 diebus magno cum desiderio expectavi, 27 hujus ad me sunt delatæ,“ edicis, „et quidem perbreves et adeo breves, ut mihi nihil respondisse videaris.“ Causa justa et rationalis exstitit brevitatis, ipsorum baronum voluntatis (sic) tibi scripta et delata, quæ tui optati satisfactionem afferebat, cum de die, modo et loco et personis interventuris nec non et iudice fueris informatus, ideo non fuit accomodum per me sine necessitate epilogare. Sunt et alia quæ tamen sunt ratione et intellectu carentia. Utinam ergo intelligeres!

Eligis urbes famosas, ad quarum unam me invitas, Neapolim, Parusium, Florentiam, aliasque plures, in fine et Egram adjiciendo. Eligis in iudicem et papam, cujus est, inquiens, legem divinam sacrasque scripturas interpretari et declarare. O Johannes et Capistrane Johannes, legi quæ naturalis est, non attendis declamanti: quod tibi non vis fieri alteri ne feceris. Crumlov declinando cum salvo conductu dicis „minime confido, cum viderim literas magnifici Domini Georgii ad Dominum de Rosis directas, ut me nullo pacto recipere deberet. Quid igitur faceret, si me in suis manibus haberet?“ Tu propter unum generosum Dominum Georgium salvo conductui diffidis, nec curasti assignato apparere in loco, cum tamen ille præfactus Baro nun-

quam auditus est a se salvis conductoribus præstitis cuique hominum defectum in eisdem ostendisse et fecisse jacturam. Intellige etiam ea, quæ sunt proximi tui, ex te ipso. Tu ergo propter unum declinasti loco et die constitutis comparere; quo me trahis vero assunt mihi millia inimicorum; non æquitate caritatis properas, sed extranee gressus tui diriguntur. Unum aspiciens Clementem Papam tibi respondendo per eundem, ubi in Clementinis dicit: Quis nimirum auderet vel qua ratione audere aliquis teneretur consistorii talis subire iudicium, se in hostium sinum reponere ac ad mortem per violentam injuriam non per justitiam inferendam ultroneum se offerre? Hoc quod de jure timetur, hoc de more vitatur; humana refugit ratio, quæ abhorret natura; desperet igitur, qui citationem hujusmodi saperet arctasse citatum, nec defensionis, quæ a jure naturali provenit, facultas adimi debet, cum illa etiam imperatori tollere non licet, quæ juris naturalis existunt. Iterum Nicolaus Papa Michaeli imperatori 3. q.: Quod suspecti et inimici iudices esse non debent, et ipsa ratio dictat et plurimis probatur exemplis, nam quid gratius et amabilius dare quis inimico poterit, quam si ei ad impendendum gloriam i. e. iudicandum, puniendum commiserit, quem lædere forte voluit. Quod proinde Constantinopolitana Synodus canonum suorum VI^{to} dinoscitur prohibere capitulo. In eodem capitulo Gelasius papa hereticorum expugnator fortissimus dicit: „Quæro, inquam, iudicium quod prætendunt, ubinam possit agitari, et an apud ipsos, ut idem inimici sint et testes et iudices? Sed tali iudicio nec humana debent committi negotia, quanto minus divina et ecclesiastica.“ Qui sapiens est intelligat. Et revera hinc Justinianus imperator pius legibus suis promulgasse dinoscitur dicens: Liceat ei, qui suspectum iudicem sibi putat, antequam lis inchoetur, eum recusare, ut ad alium recurratur; nam quodammodo naturale est iudicium insidias de-

clinare et inimicorum iudicium velle fugere. Sic sanctus Johannes os aureum concilii contra se congregati renuit introire collegium. Hæc ibi, ubi concludit Gratianus: Extra provinciam autem reus nullatenus est producendus. Unde Fabianus papa 3. quæst. 6. dicit: Ibi enim propria causa agatur, ubi crimen admittitur, et qui non probaverit, quod objecerit, pœnam quam intulit, patiat. Iterum Stephanus papa 3. quæst. VI. Ultra provinciarum terminos accusandi licentia non progrediatur; sed omnis accusatio intra provinciam audiat.

Pensa ergo, quia crimen in Moravia et Bohemia est per te commissum, puta dum ad abjuracionem sacraei calicis inducis, ergo ibi causa agatur, non extra Bohemiam me vel Moraviam evocando. Simile esset ac si futura velles in Bohemia perpetrare et super illis in Padua vel Bononia respondere. Utinam intelligeres, mi monache.

Papam eligis in iudicem et a papa prout mihi scribis, est tibi injunctum officium, quum jubens requirit et vult, ut Dominos ad unitatem sanctæ fidei catholicæ reduces vetando sub utraque specie communicare. Numquid ergo papa aliter judicaret, quam ut tua attestacione, si vera sit, stante officium tibi injunxit? Dissonum rationi censetur, quod talis et tantus summus Pontifex te fratrem minorem minorum in discidium destinaret majorum, cum tanta sit probitas, servataque apud sedem apostolicam maturitas, quod non in dissensionem, quam tu operaris, sed in unionem et concordiam gentium nuntii ab eodem destinantur. Ad hoc autem, quod dicis papam in iudicem eligendum, quod illius sit legem divinam sacrasque scripturas interpretari et declarare, quia tuis scriptis actus sum et pulsus de Domino apostolico, cujus auctoritatem proponis respondere, illius nempe quæ secundum Dominum est, auctoritati in nullo vellem derogare, sed veritatem, quæ ab ea sede apostolica profluxerit, commendare; dicit enim

Urbanus papa 25. q. 3.: „sunt quidam dicentes, Romano Pontifici semper licuisse novas condere leges, quod et nos non solum non negamus sed et valde affirmamus. Sciendum vero summopere est, quia inde novas leges condere potest, unde evangelistæ aliquid nequaquam dixerunt; ubi vero aperte Deus vel ejus apostoli et sequentis seculi patres sententiarum aliquid diffinierunt, ibi non novam legem romanus pontifex potest dare, sed potius quod prædictum est usque ad animam et sanguinem confirmare debet. Si nimirum quod docuerunt et prophetæ, destruere, quod absit, niteretur, non sententiam dare, sed magis errare convinceretur.“ Sed hoc procul sit ab eis, qui spiritu Domini ecclesiam contra luporum insidias optime custodierunt. Hæc ibi. Notum autem est, quod apostolus I. Corinth. 11. dixit manifeste de dupplicis speciei communione: „Probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat.“

Jam vero tertio membro sententiæ te fratrem salutabo, cum fidei consona, rationi perspicua spernis abjiciendo. Utinam saltem novissima provideres! Hoc ipsum est, dum judicem legem divinam, praxim Christi, apostolicam et ecclesiæ primitivæ una cum conciliis doctoribusque fundantibus se in eadem pro veracissimo et indifferente iudice non vis acceptare. Nostine, quod auctoritas scripturæ est primum et radicale principium, in quo formaliter convenit resolvere, quæcumque in theologia per qualescumque rationes cognoscuntur? Propter quod etiam in symbolo quod dicitur in missa, multis, quæ sunt fidei positæ, subditur de resurrectione Christi: „Et resurrexit tertia die secundum scripturas,“ quasi diceret: auctoritas scripturæ est illud, per quod talibus, quæ fidei sunt, debet inherere mens humana. Et Gregorius XVIII. moralium cap. XIII. tractans illud Job 28, 1.: „Habet argentum venarum suarum principia; et auro locus est, in quo conflatur,“ ad

idem tendens dicit: orator ad veræ prædicationis verba se præparat etc. Vide in originali. Hanc etiam sententiam approbare et confirmare videtur Dionisius libro de divinis nominibus. Qui autem sint, in quorum potissime dictis consistat scripturæ auctoritas, Augustinus in quadam epistola ad Jeronimum aperit dicens: Solum apostolis et Prophetis est hic honor exhibendus, ut quæcumque dixerint, hoc ipso vera esse credantur.“ Unde de videndo Dominum prope finem libri de sanctis Jeronimo et Ambrosio loquens ita dicit: „Has sententias de te virorum tantorum non ob hoc interponere volui, ne cujusquam hominum sensum tanquam scripturæ canonicæ auctoritatem sequendum arbitrer.“ Jeronimus quoque dicit: „Si quid dixerō, quod non aliquo duorum testamentorum probavero, non mihi credatur“ etc. Hæc ille. Hos nimirum ipse Augustinus tanti existimat, ut nec etiam sanctissimos patres, qui inter præcipuos ecclesiæ doctores post Apostolos habentur, illis comparare voluerit, nisi in quantum illorum doctrinæ tamquam ipsi veritati adherere studuerint. — Quum autem secundum Apostolum quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et consolationem scripturarum speciem habeamus: videtur quod contra spei nostræ fiduciam illi faciant, qui in suis dictis scripturæ canonicæ fundamenta relinquunt, de quibus per prophetam conqueritur dicens: et os Domini non interrogaverunt, i. e. sacras scripturas; nam sacra scriptura, quæ est verbum Dei, est noster interpret medius inter voluntatem divinam et intelligentiam humanam, quia voluntas Dei de communi lege non potest constare humano intellectui nisi innuente verbo, quod ut esset interpret noster, venit inspiratum in mentem, sertum per vocem et ultimo humanatum per assumptam carnem. Restat ergo ut spei nostræ firmitatem immobilem tenentes nequaquam dicentibus vel docentibus incomperta, sed scripturæ sacræ testimoniis et co-

rum catholicis et piis expositoribus serena tenem tanquam ipsi puræ veritati, quam dicimus, fidem præbeamus. Ex eo Augustini in præallegato capitulo ad Paulinam: Tene, inquit, mecum sancti viri Ambrosii sententiam, non jam ejus auctoritate sed veritate firmatam, neque nimirum mihi propterea placere, quod per illius os potissime me Dominus ab errore liberaverit et per illius ministerium gratiam mihi baptismi salutaris indulserit, tanquam placatori meo nimium faveam, sed quia de hac re et ipse hoc dixit, quod pie cogitanti et recte intelligenti loquitur etiam ille, qui incrementum dat Deus. Hæc ille. Ex quibus patule liquet, quod Barones de Uniczov tibi æquissimum judicem obtulerunt, quem et sacrosancta synodus Basiliensis acceptavit, eo quod dicitur Isaïæ (8. 19.): cum dixerint vobis, quærite a pythonibus et a divinis, qui strident in incantationibus suis: numquid non populus a Deo suo requireret visionem pro vivis a mortuis? Ad legem magis et ad testimonium. Quod si non dixerint juxta verbum hoc, non erit eis lux matutina." Sic et Salvator ajebat: „Scrutamini scripturas, illæ enim testimonium perhibent de me." Et Apostolus: „Fides per auditum, auditus autem per verbum Christi, ergo fides per verbum Christi." Scriptura enim sacra per Christum et suos auctores excedit in sua auctoritate, et firmitate et veritate in infinitum auctoritatem omnium episcoporum vel aliorum hominum, quantumcunque in terris præcellentem. Utinam ergo saperes et intelligeres et novissima provideres, et non apostolico oblato tibi æquissimo judice diceres, quod indiscreta, inconsulata, injusta baronum et mea sit sententia. Et prospice quid agis, cum aspernando venire Crumlov dicis: Censes—ne illam collationem tam vilem, ut apud rusticanum et plebejum locum debeat celebrari et tandem me alloqueris, ut constituto tempore Egram venire non pigritarer. Numquid et ibi non est plebejus et rusticanus locus?

Numquid ibi schola in omni genere scientiarum vi-
geat, ut solus (sic) loca studiis ornata proposuisti?
Et qui erunt Barones Bohemiæ et Moraviæ ibi?
Nonne nobiliores utriusque terræ aderant in Crumlov,
quorum sprevisi conventum visitare? Dicis autem
te in toto orbe terrarum generalem inquisitorem
hereticæ pravitatis. Time, ne solus heresi perfun-
daris veritati catholicæ resistendo, cum hæresis sit
dogma falsum scripturæ sacræ contrarium pertinaci-
ter defensatum. Asseris te Bohemiam visitasse, ut
tot millia animarum a faucibus sathanæ liberares.
Scriptum est: Væ vobis scribæ et pharisæi hypocri-
tæ, qui circumitis mare et aridam, ut faciatis unum
proselytum et cum fuerit factus, facitis eum filium
gehennæ dupplo quam vos. Cum vero mihi dicis,
quale tibi nomen sit apud omnem populum Christia-
num, tibi notum et planum est: congratulor, quia
et apostolus per infaniam et bonam famam trans-
ibat dicens: ut seductores et veraces. Nam cum
dixerint omne malum adversus vos mentientes pro-
pter me, gaudete et exultate. Senti de Augustino
quidquid libet, sola me in oculis Dei conscientia non
accuset. Ut autem mentes hominum magis diverte-
rentur, ad signa exponis te et ad miracula prætensa,
de quibus apostolus loquens de antichristo dicit:
Cujus adventus secundum operationem sathanæ in
signis et prodigiis mendacibus. Et salvator: surgent
nimirum pseudochristi et pseudoprophetæ et dabunt
signa magna et prodigia, ita ut in errorem indu-
cantur, si fieri potest, etiam electi. Lege Chryso-
stomum serm. 43. Et cum tuis signis eris per eun-
dem salutatus. Nonne magi coram Pharaone et Si-
mon magus grandia signa faciebant? Multi etenim
dicent teste Salvatore: in nomine tuo prophetavimus,
demonia ejecimus et virtutes multas fecimus, et
dicet illis: Nescio vos. Sed cum de salvi conductus
impetratione in litera Baronum mentionem facis etc.,
prospice Johannes mihi in veritate sancti calicis di-

lecte, ausculta et vide compactata pro præfati calicis sancti ad plebes sunt cum labore grandi, pariter impensis et expensis facta, disposita. ordinata, et conclusa, et sigillis magnorum consignata, de voce et consensu divæ memoriæ Eugenii papæ, etiam et cum voce firma et robore Basiliensis concilii, cum appensione sigillorum majestatis in testimonium serenissimi et illustrissimi Sigmundi imperatoris et illustrissimi tunc ducis Alberti principis Austriæ illaque sic famose, quia deducta (sic), sicque ipsorum compactatorum in orbem exiit, rutilavit, estque et producta fama; non tamen tenentur, sed quantum in te est et in tibi similibus complicibus spiritualibus et secularibus etiam bohémis cassantur et ut vana, quantum in te est et illis, reputantur. Quis amplius sapiens credere verbis voluerit ac confidere sponsionibus, promissionibus pactorum ac obductibus salvis? Etiam tu, quia gloriaris de multitudine proponendo christianissimos reges et principes, Regem scilicet Romanorum, Franciæ, Angliæ, Hungariæ et Bohemiæ et ceteros plerosque, qui omnes non sub utraque sed sub una communicant specie. Audisti puto sæpe, quia ubi multitudo, ibi confusio. Et in evangelio Dominicæ nunc currentis: Multi vocati, pauci vero electi. In diebus Achab Helias unus fuit et prophetæ quadringenti regis ex parte sunt inventi. Ita etiam tempore Leonis papæ Ariana heresi vigente communiter episcopi et seniores omnis populi i. e. reges, præsides et barones erant ex parte Ariani, heretici, et paucili Christiani et illi absconditi, ut Hilarius Pictaviensis et Athanasius episcopus, qui in Threviri in fossa humo absconditus retinuit fidem catholicam et duravit.

Sic Dominus noster Jesus unicus fuit omni pusillo grege virtutis ex parte et veritatis, totaque communitas Jerosolymitana et magistratus templi principum sacerdotum et seniores populi fuerunt ex parte regni hujus mundi. Attamen ne putes solos Bohemos et Moravos calicis sacrati hausto partici-

pare, prospice et non cecutienti oculo magnorum spatiorum et dilatatarum terrarum amplitudinem, Græcos puta, Rutenos, Bulgaros, Armenos, Indos et alios plerosque ingentes terras incolentes, qui specie communicant sub utraque. Quos etiam Eugenius divæ memoriæ cum communione calicis sæpe tacti in gremio sanctæ matris ecclesiæ habere voluit adunatos et aggregatos. Hæc prolongate scribendo dirigo, ut tuæ satisfaciam optioni, ne deinceps dicas de Rokyczana ut pridem egisti: „quam breves epistolando facis literas et perbreves,“ et si in prolongando desiperem, tu Johannes Capistrane et mi monache me coegisti.

Datum feria VI. proxima post festum Martini, quæ est dies quinque fratrum sanctorum.

Magister Johannes de Rokyczana.

Bibl. Olom. Ms. 2. VI. 9.

VII.

Epistola responsiva venerabilis patris Johannis de Capistrano ad præfatam epistolam Johannis Rokyczani utinam fidelis Christiani.

Salutem in salvatore omnium electorum, de quorum numero ferventi expectatione te opto, non enim indistincte et absolute omnium salvator est Christus, sed ab æterno electorum prædestinatione divina ab initio usque ad finem efficienter est salvator, licet sufficienter velit omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire et te etiam voluntate sufficienti, quum id fecit, ex quo omnes possint salvi fieri servata arbitrii libertate. Spem etiam adhuc de te gero, si humiliter te submittere volueris catholicæ veritati ac debitæ obedientiæ sanctissimi Domini nostri Papæ Nicolai V. et suorum successorum canonice intrantium et correctioni sacrosanctæ Romanæ et universalis Ecclesiæ militantis, extra

quam omnino salus esse non potest. Hæc tibi pro salutatione rescripsi.

Ceterum oro te, iracundiæ passio te non superet, si juxta sonitum tui organi literis echonatum mea fistula correspondet. Si me tuis venenosis sagittis vulneras asserens: „cum reverentia tamen et pia supportatione,“ mea etiam suscipe jacula salutaria, ut alter alterius onera portans Christi legem pariter impleamus. (Gal. VI.)

Cogitanti etenim mihi, qualia literis tuis responsa præberem, duæ diversæ sed non adversæ sententiæ occurrerunt, una equidem apostoli, ut tolleretur de medio criminosus: Ego quidem, inquires, absens corpore, præsens autem Spiritu, jam judicavi ut præsens, eum, qui sic operatus est, in nomine Domini nostri Jesu Christi congregatis vobis et meo spiritu cum virtute Domini nostri Jesu Christi tradere hujusmodi sathanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi. Non bona est gloriatio vestra, nescitis quod modicum fermentum totam massam corrumpit? Similiter et ipse Dominus noster J. Christus ait: „Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur.“ Et alibi: „Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes et arescet et colligent eum et in ignem mittent.“ Et alibi: „Si Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam ethnicus et publicanus.“ — Salomon quoque ait: „Non recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixeris, quæ versantur in corde ejus. Impius cum in profundum venerit peccatorum, contempnit, sed sequitur eum ignominia et opprobrium. Et infra: „Labia stulti miscent se rixis et os ejus jurgia provocat. Os stulti contritio ejus, et labia ipsius ruina animæ ejus.“

Alia est equidem Domini sententia dicentis: „Misericordiam volo, et non sacrificium, non enim veni vocare justos sed peccatores ad pœnitentiam.“ Et Petro interroganti: „Quoties peccanti dimitteret,“

respondit Dominus: „Non dico tibi usque septies sed septuagies septies.“ Et interrogantibus discipulis de parabola seminis respondit Jesus: „Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis, ut videntes non videant et audientes non intelligant.“ Et servis patrisfamilias interrogantibus de zizaniis et dicentibus (Mat. 13.): „Vis, ibimus et colligemus ea,“ respondit: „Non, ne forte colligentes zizania eradicetis similiter cum eis et triticum, sed sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: „Colligite primum zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum.“ Quæ verba declarans infra dixit: Qui seminavit bonum semen, est filius hominis, ager autem est mundus, bonum autem semen hi sunt filii regni, zizania autem filii sunt nequam. Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus, messis vero consummatio seculi est, messorum autem angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania et igne comburuntur, sic erit in consummatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno ejus omnia scandala et eos, qui faciunt iniquitatem et mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus et stridor dentium; tunc justi fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.

Qui habet aures audiendi audiat. Jesu Christi verba sunt hæc. Teneant etiam debiles illius magni cultoris heremi et vastæ solitudinis, austeri in se tantum, in alios piissimi Jeronimi verba super Jeremiam dicentis: „Boni etenim rectores ex sua infirmitate aliorum infirmitatem pensantes magis per humilitatem et mansuetudinis levamen student peccantes ab erroris laqueo eruere, quam per austeritatem in foveam perditionis nutantes propellere.“ Unde doctor gentium: „Factus sum, inquit, infirmis infirmus, ut infirmos lucrificerem, cujus sententiæ perpulchre Calixtus papa concordat dicens: „Si aliquis, quicumque lapsus fuerit, parcemus eum (sic) et fraterno

corripiamus affectu, sicut beatus Apostolus ait: fratres si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis.“ Et Jacobus ait: „Judicium sine misericordia fiet homini, qui non fecit misericordiam.“ Et idem Calixtus inquit: Sententiam, quæ misericordiam vetat, non solum fratres tenere sed etiam audire fugite, quia pocior est misericordia omnibus holocaustomatibus et sacrificiis. Hinc et Augustinus: „Tu bonus tolera malum, nam et Christus Judam, cum sciret furem esse, toleravit et ad prædicandum misit eique cum aliis eucharistiam dedit.“

Multa hinc inde possent adduci quæ tuæ indagationi relinquo. Una scilicet prima sententia præmissa rigorem et asperitatem intonat. Alia cum mansuetudine tolerat. Una me instruit, ut stulto secundum ejus stultitiam respondeam, ne sibi sapiens esse videatur. Alia me vetat stulto respondere juxta stultitiam suam, ne efficiar ei similis. Revertar igitur ad beatum Gregorium dicentem: „Vera justitia compassionem habet, falsa vero dedignationem: quamvis et justi recte soleant peccatoribus indignari, sed aliud est, quod agitur typo superbiæ, aliud quod zelo disciplinæ. Indignantur etenim justi, sed non dedignantur. At hi, qui de falsa justitia superbire solent, ceteros quosque despiciunt, nulla infirmantibus misericordia condescendunt, et quo se peccatores esse non credunt, eo deteriores peccatores fiunt.“

Hæc ille. Ex quibus si recte intelligis meam invectivam in tuam superbam, ruralem, protervam, atque ignominiosam, calumniosamque increpationem, quam non in me tantum solum, sed in omnes veros catholicos Christi fideles, veritatis amicos ac Dei cultores a summo pontifice usque ad infimum Christicolam blasphemo polluto foetidoque ore præsumpsisti turpiter cructare, patienter tolerabis, si eternam salutem desideras adipisci. Nam, ut in canone scribitur: Si quis in his, quæ palam sunt peccatis invo-

lulus permanet et inquinatur, non me oportet aliquid de secretioribus remotis divinæ (sic) proloqui, sed magis protestari et convenire eum ut peccare desinat, et actus suos a vitiis emendet. Quod si ingesserit se et provocabit nos dicere contra eum minus recte agentem, non oportet eum audire, demus (sic) eum prudenter illudere. Nam nil omnino respondere auditorum causa utile non videtur, ne forte nos existiment penuria responsionis declinare certamen et fides eorum lædatur non intelligentium propositum nostrum. Ergo responde stulto, ne sibi sapiens esse videatur. Non enim semper pater filium osculatur sed aliquando castigat, non ut interficiat sed ut perficiat. Vellem juxta posse omnibus prodesse, nulli obesse et salutis gratia potius humiliter subesse, quam superbe et dampnabiliter præesse. Vellem te cum omnibus complicibus tuis et sequacibus Christo lucifacere et ad statum reducere salufis, quocunque inclinationis modo, sive cum dulcedine, sive cum acrimonia; juxta Salomonis sententiam Domini misericordiam imitatus, qui non vult mortem peccatoris, sed magis ut convertatur et vivat et ob id aliquem flagellat. Inde Salomon: Disciplinam Domini fili mi ne abjicias, nec deficias, cum ab eo corriporis: Quem enim diligit Deus, corripit et quasi pater in filio complacet sibi." Ejus etiam sententiam repetit Paulus ad Hebr. dicens: Recogitate enim eum, qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum contradictionem, ut non fatigemini animis vestris deficientes. Nondum enim usque ad sanguinem restitistis adversus peccatum repugnantes et oblii estis consolationis, quæ vobis tamquam filiis loquitur dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini, neque fatigeris dum ab eo argueris; quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit." Et in Apocalypsi dicit Dominus: Ego, quos amo arguo et castigo. Aemulare ergo et pœnitentiam age, qui habet aures audiendi, audiat, quod Spiritus dicat Ecclesiis.

Non te pigeat aures exhibere attentas ad tuam eruditionem salubrem et medicinalem. Turgido apostemate maturato in scissuram, et si opus fuerit concidentis ferri cauterio, decocturam conflagrante incendio et purgatione (sic). Utinam saperes tu ipse et intelligeres veritatem, ut bene ageres et novissima provideres, ne rueres in abyssum tartarei cruciatus. Non enim te perituum opto, sed pro animæ tuæ salute vagus factus sum super has regiones incliti olim regni Bohemiæ, zelo captus. Ducatus prius extitit et episcopatus Pragensis. Postmodum ad regalem coronam ad archiepiscopum civitas sublimata studio florentis universitatis omnium scientiarum pollens magisterio decorata. Ego ad reparationem tendo, tu autem hucusque invigilas ad ruinam. Non te quæro perdere, sed lucrari. Leva in circuitu oculos tuos civitas delicata et vide, ubi non prostrata sis per Johannem de Rokyczana. Considera carissime, quia meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta odientis oscula. Hinc Augustinus ad Vincentium Donatistam ait: „Non omnis, qui parcit amicus est, nec omnis qui verberat, inimicus. Et infra: Quis nos amplius potest adamare, quam Deus, et tamen nos non solum docere suaviter, verum etiam salubriter terrere non cessat et fomentis levibus, quibus consolatur, sæpe etiam mordacissimum medicamentum tribulationis adjungit.“ Et ad Donatum hæreticum idem Augustinus ait; quod nunc

. Rokycane! displicet, quod traheris ad salutem Dei, cum tamen multos nostros traxeris ad perniciosam liquorem illius damnatæ aucæ Hus assatæ in Constantia et Jeronimi post eundem. Quid fureris Johannes, quid superbis terra et cinis? Pragensis ecclesiæ tua te ambitio debachatur, per hereticam pravitatem archiepiscopatum Pragensem nunquam canonicè obtinebis. Intrusisti te, sed non per ostium intrasti. Audisti quid ait Dominus Jesus: „Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro.“

Monachum me apellas, cum tu neque monachus sis neque regularis, et ut multi asserunt, forsaneque sacerdos, neque presbyter. Utinam verus et rectus sacerdos esses et presbyter; talis etenim hereses nunquam fovet, sed sacerdos sanctus sacrum dans, præbens rectum iter, sapientia gubernatur, spiritu sancto regitur, in Christo vivit et alios recte vivere suis catholicis monitis et exemplis ad palmam et bravium triumphantis Ecclesiæ non desinit invitare. Utinam talis esses! Utinam saperes et intelligeres et novissima provideres! Pro amico me diligeres infallenter, non me temerarie diceres antichristum, non Machometum, non sacrilegum, non incantatorem divinatorum prædicares. Sed quid, ut Augustinus Fausto scribit, frenetici nolunt ligari, letargi nolunt excitari, sed perseverat diligentia caritatis freneticum ligare, letargum stimulare, ambos amare; ambo offenduntur sed ambo diliguntur, ambo molestantur, quamdiu aegri sunt indignantur, sed ambo sanati gratulantur. An tu etiam forte moerore torqueris, quia populis viam salutis ostendo? Expergiscere quæso paulisper a letargo tuo, frenesin iracundiæ mitiga. Audi Dominum increpantem desides, tacituros tamquam canes mutos latrare non valentes et non ascendentes ex adverso neque opposcentes murum pro domo Domini. Audi Apostolum obtestantem per adventum Domini Jesu ad judicandum vivos et mortuos. Vide, quid scribit Thimotheo II. 4, 2.: „Prædica verbum, insta opportune, importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina. Erit enim tempus, dum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.“ Utinam tu et tui sequaces non sis ex illis magistris erroris, qui noluerunt esse discipuli veritatis. Tanquam monachum me vilipendis. Nosti, quid ille doctissimus monachus et doctor splendidissimus Jeronimus inquit: „Sancta qui-

dem rusticitas solum sibi prodest, quantum ædificat ex vitæ merito Ecclesiam Christi, tantum nocet, si destruentibus non resistat.⁴ Nonne incliti doctores Ecclesiæ monachi fuerunt, Augustinus, Ambrosius, Jeronimus, Gregorius, Basilius, Bernhardus et alii quam plurimi?

Quid polluto ore susurras monachale vocabulum detestando, esca vermium. cibus ignis, massa putredinis, homo peccati, filius perditionis, mancipium infernale, si veram non egeris pœnitentiam et sanctæ Romanæ ecclesiæ debitæ obedientiæ te non submiseris! Quid præsumis contempnere nomen, cujus auctoritates in fomentum errorum tuorum evertere non vereris? Vere doleo, quod tuorum prædecessorum vestigia imitaris, veritatis intelligentiam, scripturarum divinarum sacrorumque doctorum catholicas et autenticas sententias depravantium. Indulge si placet, tu me ad hastiludium provocasti. Sustine ergo patienter fulgurantis hastæ ictus. Nolo te niactare sed de sella ejicere, ne militem te invictissimum reputes, ut ajunt, dicere te solere ad tuam jactantiam hereticum invictissimum. Si sic, ergo tandem te hereticum fatebaris, et si invictissimum te ad inanem gloriam inflato pectore tumens extollere nitebaris, utinam saperes et intelligeres et novissima provideres! Impellor stulto respondere secundum ejus stultitiam, ne sibi sapiens esse videatur. Divina vox me excitat dicens: (Isai. 58). Clama ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam et annuntia populo meo scelera eorum et domui Jacob peccata eorum; me etenim de die in diem quærunt et scire vias meas volunt quasi gens, quæ justitiam fecerit et quæ judicium Dei sui non dereliquerit. Rogant me judicia justitiæ et appropinquare Deo volunt.⁴ Sed quid alibi: „Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. Sine causa autem colunt me docentes doctrinas et mandata hominum.“ Vide carissime, ne de te et tuis complicibus hæc

impleantur. Propterea, quæ sequuntur in originali prophetia (Isa. 29.): Ideo ecce ego addam, ut admirationem faciam populo huic miraculo grandi et stupendo, peribit sapientia a sapientibus ejus et intellectus prudentium ejus abscondetur. Væ qui profundi estis corde, ut abscondatis consilium a Domino, quorum sunt in tenebris opera. Perversa est hæc vestra cogitatio: quasi si lutum contra figulum cogitet et dicat opus factori suo: non fecisti me: et figmentum dicat fictori suo: „non intelligis.“ Quis debet melius intelligere verba Christi? Tu Johannes de Rokyczana an ipse Christus? Judicio tuo quis est melior interpres? Nonne ipse? Si fateris sic, quare non aquievistis Domini nostri Jesu Christi verissimæ declarationi, qui cum dixisset Judæis infidelibus: „nisi manducaveritis etc. et nisi biberitis etc.,“ suis postmodum fidelibus dixit: „Spiritus est, qui vivificat, caro autem non prodest quicquam. Verba, quæ ego locutus sum vobis, Spiritus et vita sunt, sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt.“ Et Petrus hæc intelligens dixit: „Domine ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes et nos credimus et cognovimus, quia tu es filius Dei.“ Ecce quam clare patet veritas, quo sensu, qua intelligentia, qua mente dixerit: nisi manducaveritis carnem etc. Super quo passu tractatum longum edidi. Nam ut dixit Hilarius: „Intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi, quia non sermoni res, sed rei est sermo subjectus,“ et ergo testatur: „non verbum ex verbo sed sermonem ex sermone transfer, quia plerumque dum proprietas verborum attenditur, sensus veritatis omittitur.“ Et Clemens papa dixit: „Relatum est nobis, quod quidam in vestris commorantes sacris doctrinis adversantur, et prout eis videtur, et non secundum traditiones patrum, sed juxta suum sensum docere videntur; multi enim, ut quidem audimus, vestrarum partium ingeniosi homines ex his, quæ legunt, verisimilitudines capiunt. Et ideo dili-

genter observandum est, ut lex divina cum legitur, non secundum proprii ingenii virtutem vel intelligentiam legatur vel doceatur. Sunt enim multa verba in divinis scripturis, quæ possunt trahi ad eum sensum, quem unusquisque subponere præsumpsit, sed non oportet; non enim sensum alienum seu extrinsecum et extraneum debetis quærere, ut quoquo modo ipsum ex scripturarum auctoritate confirmetis, sed ipsis scripturis sensum capere veritatis oportet, et ideo oportet ab eo sententiam addiscere scripturarum, qui eam a maioribus secundum veritatem sibi traditam servat, ut et ipse possit eam, quam recte suscipit, competenter asserere; cum e divinis scripturis integram quisquam et firmam regulam veritatis suscepit, absurdum non erit, si aliquid ex eruditione communi ac liberalibus studiis, quæ forte in pueritia attigit ad assertionem veri digmatis (sic) conferat, ita tamen ut ubi vera didicerit, falsa et simulata declinet.“ Si prudens es Johannes, hæc verba diligenter attendas, ex quibus clare perpendes, tibi non licere pervetere catholicum vel rectum sensum divinarum scripturarum tuo privato fuscoque ingenio contra communem intelligentiam sacrorum atque catholicorum doctorum, quam etiam contra communem intelligentiam sacrosanctæ Romanæ et universalis Ecclesiæ, quia Jeronimo teste, quicumque aliter sacram scripturam intelligit, quam sensus Spiritus sancti flagitat, a quo scripta est, licet ab ecclesia non discesserit, tamen hereticus appellari potest et de carnis operibus est eligens, quæ pejora sunt. Tu certe Johannes tria hæc invicem cummulasti, scripturam pervertisti, ab ecclesia recessisti et pejora opera carnis elegisti. Ecce quomodo tuus triplex marcidus funiculus contritus est et facile dissolutus. Vide si de te concernat diffinitio doctoris illustrissimi Augustini, qui dicit: „Hereticus est, qui alicujus temporalis commodi et maxime gloriæ principatusque sui gratia falsas ac novas opiniones

gignit vel sequitur. Ille autem, qui hujusmodi hominibus credit, ymaginatione quadam veritatis illus est.“ Ecce iterum tuus triplex funiculus! tuis haeresibus cogitasti principatum venerabilissimae Ecclesiae Pragensis usurpare, novas falsas opiniones invenisti, infantulis communionem sub utraque specie ministrando et alia multa, quae ad praesens silentio praetermitto, et antiquas hereses ab aunis quam plurimis imitatus atque secutus ut Vicleph, et Johannis Hus, Jeronimi et aliorum multorum antiquorum hereticorum, quos te non pudet allegare de ecclesia orientali et greca, necdum a tuis malis inventionibus et sequelis iniquisque propositis cogitas resiliere. Legistine etiam quod ille hereticorum dissipator Jeronimus sanctus in Amos propheta descripsit inquiens: „Odit Dominus sacrificia hereticorum et a se projicit et quoties in nomine ejus congregati fuerint, detestatur eorum fetorem et claudit nares suas.“ Et alibi idem Jeronimus ait: „Marchion et Basilides et ceterae hereticorum pestes non habent divinum evangelium, quia non habent Spiritum sanctum, sine quo humanum sit evangelium;“ Glossa dicit: non divinum; sequitur in textu, quo docetur: ne putemus in verbis scripturarum esse evangelium, sed in sensu, non in superficie, sed in medulla, non in sermonum foliis, sed in radice rationis. O Johannes, utinam saperes et intelligeres et novissima provideres! ‘

Melius tibi fuisset, quod literas nunquam novisses vel minus malum, etiam heresibus maculatum; nam si fuisses deceptus credens hereticis, non magis, quam hereticus puniendus esses, ut Augustinus contra Manichaeos ait: „Qui in Ecclesia Christi morbidum aliquid pravumque sapiunt, si correcti ut sanum rectumque aliquid sapiant, resistunt contumaciter, suaeque pestifera et mortifera dogmata emendare nolunt, sed defensare persistunt, heretici sunt.“ Quid autem Urbanus papa subinferat, audi: „Qui

aliorum defendit errorem, multo amplius est dampnabilior illis qui errant, quia non solum ille errat, sed etiam aliis offendicula erroris praeparat et confirmat. Unde qui errorum magister est, non tantum hereticus, sed etiam heresiarcha dicendus est.“ Ecce Johannes, quid facis, magister erroris es, quia veritatis discipulus esse recusas. Vere cordialiter dico, compatiar tibi, sed multo magis his, quos tuis nequandissimis seductionibus decepisti; nam qui sententiam suam, quamvis falsam atque perversam nulla pertinaci animositate defendunt, praesertim quam non audacia suae praesumptionis pepererunt, sed a seductis et in errorem lapsis parentibus acceperunt: quaerunt autem cauta sollicitudine veritatem, corrigi parati cum invenerint, nequaquam sunt inter hereticos deputandi.“

Tu autem Johannes nedum in erroribus niteris complicare et obstinare sequaces, sed etiam qui jam illuminati sunt, ac sanctae matri ecclesiae reuniti, tuis suggestionibus dyabolicis, perniciosisque consiliis et falsissimis seductionibus praesumpsisti et totis viribus insudasti, ut per violentiam, carceres et tormenta in laqueum perditionis revocentur. O Johannes, si recte saperes et intelligeres ac novissima provideres, cogitares utique meam prophetiam de te recte complendam, quod nisi resipueris et a tuis heresibus declinaveris et humili ac vera poenitentia tua facinora deploraveris ac sanctissimo Domino nostro Nicolao papae quinto et suis successoribus canonice intransibus, si tamen vixeris in humanis, nec non et sacrosanctae Romanae et unicae Ecclesiae catholicae vere et efficaciter pio affectu operosoque effectum, non dico tamen verbaliter sed realiter, correctioni et obedientiae te submiseris, divinum iudicium et eternam dampnationem effugere non valebis.

Arguis me quod prophetiae spiritum futura praedicando me jactaverim obtinere. Tua pace salva mentiti sunt super caput suum, qui vel scripto

vel verbo tibi vel alteri alicui talia retulerunt. Sed quod negas fecte, video te vere fateri. Negas te congregasse barones. Negas, tua mente et industria proficisci, quæ barones scripserunt, ad quæ me referebam videlicet contenta in scedula per barones mihi destinata his verbis: „Quatuor postulata sunt a magistro Johanne de Rokyczana, puta de loco, die, modo et de personis interventuris in actu, ut concepimus vestram per litteram, locus sicut optavimus, in Crumlov circa dominum Hainrici in Moravia, dies vero Simonis et Judæ proxime affutura, personæ interventuræ habeant libertatem adessendi, quæ possunt intelligere et non excludantur. Modus servetur generalis in procedendo, sic ut magister Rokyczana prosequatur communionem calicis ad plebes scripturis deducendo etc. Judex autem vestræ disputationis sit ille, qui inter concilium sacrum Basiliense actui, et nostros legatos de Bohemia et Moravia destinatus exstitit, et est iste: lex divina, praxis Christi, apostolica et ecclesiæ primitivæ, una cum conciliis doctoribusque fundantibus se veraciter in eadem, pro veracissimo et indifferenti iudice in hoc concilio Basiliensi admittere (sic). Responde mihi, Johannes, scripsisti tibi de loco, die, modo et personis interventuris in actu an baronibus? Nonne tibi? A quo ergo debeo præsumere hanc responsionem nisi a te processisse? Nonne te in suum magistrum habent et ductorem, utinam non erroneum! Dicas etiam: venistine coactus, accersitus vel coactus ad Uniczov aut libens et spontaneus? Fatearis quod libens omnino, cum de violentia nil constet, quod etiam in tua littera fateris, cum dicis: „Celeri animo iter arripiens.“ Cum itaque te in magistrum et deductorem habeant, sine te duce cecorum congregationem facere noluis- sent, sicut neque fecerunt. Impingis etiam mihi quod quarta die post per me præstitum tibi responsum in vigilia Mathæi de Bruna exilire curaveram

et Znoymam properavi, deinde Austriæ partes deinde Bohemiam intravi et super terram factus sum vagus. Vere quantum in me est de animæ tuæ salute intime zelo captus vagus factus sum super terram. Averte ergo oculos tuos a me, quia ipsi me avolare fecerunt. Expectassem te Brunæ tunc, nisi comminatoriæ literæ Brunensibus destinatæ, nec non et Episcopo et Olomucensibus per tuos barones me ad recessum imperativa sollicitudine invitassent.

Suspicabantur etenim tunc et legitimam causam suspicionis habebant, ne congregatio baronum assistentia tua callidaque astutia contra Brunam obsidionem texeret. Quam ob rem ego advertens et quidem distincte et prudenter, me ex Italia in has oras et ad exterarum inde gentes venisse, non cum gladiis sed cum verbo Dei, imprimis tuas scelestas hereses tuosque nefandissimos errores extirpaturus, non quod civitates illæ Christianissimæ ac catholicissimæ te tuosque sequaces timuerint, neque timeant, sed ut omne periculum omneque damnum evitarent, institui pro tunc cedere et solus cum ignito verbo veritatis, contra quod nunquam prævaluisti, neque prævalebis mecum, propius tibi occurrerem usque Bohemiam, sicut conspexisti, meum iter arripiens, expectavi tamen in Znoyma per dies quindecim et citra, nec unquam sensi minimum verbum responsivum. Promiseram etiam jam diu, antequam de Viena recesseram, magnifico Domino de Rosis ad suam præsentiam me conferre, quod et feci, non citius sed valde morose de civitate in civitatem per dies plurimos prædicando; postquam applicui ad præsentiam dicti Domini in Crumlov, duorum baronum literas suscepi, qui me videbantur accersire, ut in festo Simonis et Judæ coram te incompetente iudice comparere curarem. Quanta convenientia in hoc esset, ut pro tanto spatio deberem retrocedere per tot viarum discrimina, si qua prudentia in te est, ipse discerne. Memor esto Johannes verborum

Christi Jesu Domini nostri suis infidelibus persecutoribus asserentis: „Quæritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud Patrem meum loquor, et vos, quæ vidistis apud patrem vestrum, facitis.“ Et infra: „Nunc autem quaeritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui a Deo. Hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri.“ Et infra: „Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo estis et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit, quia veritas non est in eo. Cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est et pater ejus.“ Et infra: „Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.“ Non frustra dixit Apostolus: Hæreticum hominem post primam et secundam correctionem devota sciens, quod subversus est, qui ejusmodi est et delinquit proprio judicio condempnatus. Vide quid his verbis subnectit canon.: Subversi sunt et a dyabolo captivi tenentur, qui rejecto creatore suo dyaboli suffragia quaerunt. Sed utinam hi soli in perfidia periissent et non multos secum ad infidelitatis interitum protraxissent, nam et innumera multitudo hac falsa opinione decepta hæc vera esse credunt et credendo a recta fide deviant.“ Et infra: „Si quidem ipse Sathanas, qui transfigurat se in angelum lucis, cum mentem cujusquam ceperit et hanc per infidelitatem sibi subjugaverit, illico transformat se in diversarum personarum species atque similitudines, et mentem, quam captivam tenet in somniis deludens, modo laeta modo tristia modo congratas modo incongratas personas ostendens, per quaelibet devia deducit.“ Lege Johannes, ubi hæc scripta sunt et diligenter attende, ne dyabolico manded ministerio mentes tuorum sequacium captivatas

tenens, alienatas a fidei veritate per divina quacque deducas ad tartareos cruciatus primum mancipium et vexillifer eorumdem. Vellem Johannes te rem nominis amplecti. Credis falsariis referentibus, quod me jactaverim ut dicis, et non vis pati me credere fide dignis relatibus eorum catholicorum, qui se propriis auribus testantur audisse maledicta in me congesta per tuum mendax et pollutum os, cum tamen scriptum sit: Alieni erroris socium vel a sui voluntario propositi tramite recedentem aut sacris patrum regulis et constitutionibus non obedientem suscipere non possumus, nec debemus, nec impetere recte credentes vel sanctorum patrum sanctionibus obtemperantes permittimus, quia infames omnes censemus esse, qui suam fidem aut Christianam legem praevaricantur, aut apostolicam vel regularem libenter postponunt auctoritatem. Et hoc quare? Quia non erga homines potest esse fidelis, qui Deo existit infidus. Infirmari equali ore (?) oportet eorum testimonium, qui in fide falli docentur. Non eis credendum est; qui veritatis a se fidem abjecerunt. Pagani igitur vel heretici sive judaei non possunt accusare Christianos aut vocem infamationis eis inferre. Lege, ubi haec scripta sunt in canonibus et considera, quam fidem, quamque credulitatem tuis dictis aut scriptis debeam vel quisquam debeat adhibere fidelis, sicut nec adhibet, cum tui tractatus pleni sunt heresibus et mendaciis et omni prorsus vacui veritate, quia quum reprobandur auctores, similiter et opera reprobandur. De multis me accusas, sed de primo: quicumque repellendus es ab aliis quibuscunque, suspectus de calumina semper, nec me tibi respondere deceret. Sed ne tibi sapiens esse videaris, respondebo stulto secundum stultitiam suam. Accusas me dicens: „Insuper est verbum carens veritate, dum inquis: vis tuum ingenium quod accutissimum et elegantissimum profitebaris“ etc. et dicis: „nec scripto nec verbo unquam vivens quis

hominum auris auditu me talia dixisse suscepit.“ — Et cuncta sequentia negas, sed cito Spiritus sanctus tuum compulit et calamum praeter tuam opinionem intentum, ut in hac eadem tua invectiva contra te-metipsum perhibeas testimonium, et tibi ipsi eodem contextu contradicere palam sit. Scribis enim: „ex-perientia, cum sit rerum magistra, edocuit plurimos; doctissimi in multitudine dum aderant copiosa plu-rium universitatum magistri et doctores vario genere scientiarum ornati et redimiti, non me pro sacri cali-cis defensione in prospectu totius Basiliensis concilii pertimuisse, et te jam pertimescere unum monachum deberem?“ Et jactas te mendacissime et falsissime as-serens: „In quo denique concilio habundantia pro sacri calicis communione ad vulgus scripturarum aspecta; patres et totum concilium Basiliense veritati prae-tacti calicis locum dedere et concenserunt.“ Qua praesumptione, qua temeritate, qua meretricis fronte non erubescens audes talia proferre, cum et te praesente tibi semper fuit contradictum, et omnes tuae allegationes solemnissime confutatae et decla-ratae tam per piae memoriae magistrum Johannem de Ragusio, quam per magistrum Johannem de Po-lomar, et plurimos auios excellentissimos doctores, tam sacrae paginae, quam juris utriusque canonici et civilis, ceterarumque facultatum, ut bene nosti. Quomodo audes dicere, quod locum dedere et con-sensere, cum decretum Basiliense videbas et tuis etiam literis asseveras oppositum, quod dixisti sub-nectens: in processu suo concilium si observare curavit id, quod in compactatis speciali ex cautela curaverunt Bohemi et Moravi habere pro inserto: bene si quidem placeret declaratio. Et sic videris impingere contra concilium, quod promissa non ser-vaverit, quia secundum tuum sensum et intellectum promissum iudicem non admisit. Ex quo inferis, quod secundum compactata Bohemi et Moravi declarationi praedictae tenentur minime subjacere. Dic mihi

didascale, quomodo potest mea tacere conscientia et non respondere stulto secundum stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur? dicas mihi, quos debet determinare, si prædicta declaratio attigeret prætactum judicem, te cum tuis urbatis fascinatisque per te credulis, an ipsum concilium Spiritu sancto legitime congregatum ut pluries asseruisti? Et falsus es, si non vis concilii subjacere sententiae. Quam vim, quod robur, quod fundamentum, quamque stabilitatem in compactatis te jactas habere? Quare non confunditur facies tua, sicut fur deprehensus in facinore, vel inæchus in adulterio, priusquam unquam aperias os tuum ad nominandum compactata, cum contra compactata expresse vixeris atque gesseris in multis, quae infra subnectam. Nunc vero ad ea, quae scripsi magnifico Domino Georgio me convertam, sed video, sicut erronee capis verba Christi: „nisi manducaveritis“ etc., ita erronee et calumniose capis verba mea. Dixi et dico, quod nunquam fuerunt aliter acceptata, neque confirmata, neque approbata per sanctae memoriae Eugenium, vel per piaae memoriae Dominum Julianum vel ipsum Basiliense concilium nisi secundum declarationem, tunc faciendam per ipsum sacrum concilium de communionem sub utraque specie ad populum laycalem, prout et facta fuit; et iterum dico, si post dictam declarationem sive Eugenii, sive Juliani, sive ipsius sacri concilii quidquam habetis, ostendite, cum sciam, nunquam vere posse ostendi, sicut dicebam, dico, cum sciam, eo quod scio penes me habere authenticas apostolicas literas tuarum heresum evulsivas. Responde stulto, patere legem, quam ipse tuleris. Toties me tuis literis tanquam monachum vilipendis et quod sim fictor asscribis et mendax, quomodo et in mei scripti ficti dejectionem in totius congregationis baronum et militarium praesentia legi disposuisti et ordinasti. Iterum fateris, te principem esse praesidemque baronum, ceterorumque tuorum complicum

et sequacium, quod tamen supra negasti. Legistine magister errorum: Sicut canis, qui revertitur ad vomitum suum, sic stultus qui iterat stultitiam suam, et stultus in via ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos aestimat, et labia insipientis praecipitabunt eum. Initium verborum ejus stultitia et novissimum oris illius error pessimus. Stultus verba multiplicat.“ Et: „labor stultorum affliget eos, quia nesciunt in urbem pergere. Vae tibi terra cujus rex puer est, et cujus principes comedunt maue.“ Parce Johannes, parce si tui cordis medullas attingo, lege ut discas, disce ut scias. Omnes homines natura scire desiderant. Scire autem est res per causas cognoscere, cognitio autem veritatis, est adequatio rei ad intellectum. Utinam velles effici discipulus veritatis, non enim esses magister erroris. Superius scripsisti, quod patres et totum Basiliense concilium habundantia pro sacra communione calicis ad vulgus scripturarum aspecta juxta tuam deductionem veritati praelacti calicis locum dedere et consensere. Attamen si in os tuum retroversum est tanquam vomitus canis, ex decreto concilii Basiliensis considera.

Nunc autem quasi te vacuum reputans omni veritate sacrarum scripturarum tanquam ad arundinem vento agitatam pro tuorum errorum stabili fulcimento ad compactata refugis et fateris, quod in compactatis speciali ex cautela curaverunt Bohemi et Moravi habere pro inserto. Fateris igitur callide processisse cum cautelis compactatorum Bohemos et Moravos tanquam considerantes, se talibus indigere cautelis sacrarum scripturarum veritate carentes. Cautela etenim a „caveo“ derivatur, quod est declinare, vitare, inde cavea est idem ac spectaculi locus, inde etiam dicitur cavillator qui mordens, deridens conviciose jocatur, artificiose tergorisatur, caute perscrutatur. Sic et tu fecisti Johannes, fodisti tibi foveam et incidisti in eam. Qua impudica facie praesumis mentionem facere de compactatis, dum compactatorum

exstiteris publicus inimicus, perversor et destructor. Recordare Johannes, si tuarum literarum tenor exstittit directarum per te honorabili viro Domino Martino rectori ecclesiae in Trebicz: „Amico sibi in Christo dilecto.“ Hæc superscriptio tua. Principium autem literae interius hoc est: „Viam mandatorum Domini currere, dilecte in Christo. Scribitis mihi inquirentes de communione parvulorum, utrum debeatis ipsam communionem continuare, aut ab ea postergare: respondeo, quod nos, postquam præfatam communionem incepimus praticare, practicavimus et in futurum Deo propitio intendimus praticando perdurare, nisi fuerimus solidis doctorum scripturis in oppositum informati, quod fieri minime speramus. Ipsa enim prædicta communio est veritas evangelica in lege Domini fundata, doctorum scriptis roborata, in primitiva ecclesia tenta et dogmatisata. Quare vos hortor et peto incursiones et impugnationes adversariorum non vobis pensate, sed cum auxilio divino in sæpe tacta communione feliciter perseverate, etiamsi ob ipsam sanctissimam communionem multa dispendia sustinere debeatis. Nondum enim usque ad sanguinis effusionem restitistis adversariis nostris. Valete in Domino.

Datum Pragae feria IV. proxime ante festum „exaltationis sanctae crucis.“ Subscriptio vero tua hæc est:

Magister Johannes de Rokyczana,
in archiepiscopum Pragensem electus.

Considerastine Johannes mendaciorum pater et inventor, quot mendacia in hac tua litera cumulasti? Ubi habes, quod sit evangelica veritas in lege Domini fundata communio parvulorum, nisi in archivo tui sathanici pectoris involuta? Ubi legisti, quod sit catholicorum doctorum, non dico hereticorum, scriptis roborata? Ubi habes, quod in primitiva Ecclesia a sanctis Patribus tenta fuit et dogmatisata? In cauda literae etiam dicis: „nondum enim usque ad sangui-

nis profusionem“ etc. Utinam verum diceres et non mentireris! Quantum sanguinem innocentium tuis dyabolicis suggestionibus, perniciosisque consiliis ac tam dampnabilibus persuasionibus tui complices effuderunt! Non pepercerunt episcopis, non abbatibus, non prioribus, non praepositis, non plebanis, non presbyteris, nec clericis, neque laycis, quum alios ceciderunt, alios occiderunt, alios spoliaverunt, carceraverunt, vulneraverunt, et quidquid mali potuerunt, fecerunt contra Christi oviculas innocentes perseverare intendentes in catholica veritate. Quot etiam de tuis complicibus per te decepti mala morte perierunt, quanta sanguinis profusio de tuis etiam copiosius habundat! Nondum tamen usque ad tui proprii sanguinis profusionem devenisti. Sed iudicium Dei time, ne propius tibi sit, quam putas. Cave ne in proximo divino iudicio tuus sanguis effundatur et a canibus elingatur. Non dico optando, neque prophetizando, ne me falsum, ut asserunt, prophetam apelles, sed te instruendo, ut Dominum ores, ne hoc tibi contingat. Et si acciderit, iterum ora Deum, ut si non tanquam sanguis Naboth innocentis, saltem tanquam sanguis Achab poenitentis cum tua aeterna salute fundatur, et lingatur a canibus, non sicut sanguis Jesabel iniquissime obstinatae. Oro et ego Deum omnipotentem et Dominum nostrum Jesum, ut sua pietate et misericordia infinita, qua semper punit citra condignum, et semper praemiatur ultra quod dignum, de memetipso disponat, quod de te ipso cupio adimpleri hodie. Namque conversus esses ad veram catholicam fidem et realem obedientiam sanctissimi Domini nostri Nicolai papae quinti, et sacrosanctae Romanae et universalis Ecclesiae militantis, a quo plenariam facultatem habeo te absolvendi et recipiendi, si volueris abjurare. Veni ergo carissime, revertere, revertere sunamitis, revertere, revertere, ut intueamur te. Convertere ad Dominum Deum tuum. Convertimini ad me, dicit Dominus in toto

corde vestro, in jejunio et fletu et planctu et scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Convertimini ad Dominum Deum vestrum, quia benignus et misericors est, paciens, longanimis et praestabilis super malitia et nolite indurare corda vestra, sicut Pharaon, cujus exitum cum omni suo exercitu puto nosti. Scriptum est enim: cor durum male habebit in die novissimo, et qui amat periculum, peribit in illo.

Dic et mi Johannes, an cum praedicta litera per te destinata praedicto Domino Martino etiam infra scriptos articulos destinasti videlicet:

Articuli editi per magistros et clerum pragensem ac Dominos consules civitatum Pragensium. Feria quarta ante festum sancti Viti.

Primus articulus, quod compactata cum ecclesia facta ab omnibus *efficaciter* teneantur.

Secundus articulus, quod omnes praedicatores affirmant communionem utriusque speciei esse veram, utilem et salutarem.

Tertius, quod nemo audeat praedicare, quod tantum sumitur sub una specie, quantum sub utraque, quantum ad gratias concessas vel contentas, cum hoc sit contra communicationem sub utraque specie.

Quartus, quod nemo audeat porrigere sub una specie publice vel occulte.

Quintus, quod omnes plebani manu propria communicent sub utraque specie.

Sextus, quod sic communicantes nemo audeat quovis modo diffamare, puta, hereticos, schismaticos, sed quod ab omnibus teneantur pro fidelibus Christianis.

Septimus, quod omnes sacerdotes pragenses et monachi sint sub obedientia magistri Příbram et magistri Procopii, si autem quispiam ad hoc nollet consentire, talis non debet foveri, sed videat, ne ipsum damnum sequatur.

Vides quomodo vos implicatis et vobis ipsis eodem contextu eademque sententia contradicitis. In

primò articulo dicitis, quod compactata cum ecclesia
 facta ab omnibus efficaciter teneantur, et in aliis
 totum oppositum praedicatis. Dicesne Johannes, quod
 per incantationes demonum tuas subtraxerim has li-
 teras? Utinam tu nunquam esses demonum incanta-
 tor, sicut ego modo sum sed Christi Jesu fidelis
 servus ac verus cultor et praedicator, quamquam
 si dixerimus, quod peccatum non habemus, ipsi nos
 seducimus. In multis enim offendimus omnes, sed
 non omnes qui offendunt, heretici neque schisma-
 tici. Obtulistisne etiam praedictos articulos reve-
 rendissimo Domino Cardinali Sancti Angeli ut vo-
 bis approbaret? Quod minime fecit neque facere
 debuit. Considerastine Johannes, quod Dominus Aless
 de Risenburg, gubernator et barones, nobiles milites,
 clientes, Praga civitas et ceterae civitates promise-
 runt in his verbis :// Imprimis recipimus, et facimus
 unitatem ecclesiasticam realiter et cum effectum in
 unitate fidei katholicae et conformitate ritus univer-
 salis Ecclesiae in omnibus aliis, praeterquam in usu,
 communionis utriusque speciei, juxta dictorum capi-
 tulum seriem et tenorem, tenere, servare, de-
 fendereque promittimus. 'Notate verba, signate my-
 storia et ponderate, quia vestri barones promiserunt,
 realiter et cum effectum, non ergo scripto solo verbo
 dicere: Suscipimus unitatem et ritus universalis ec-
 clesiae, facto autem obsistere; sed requiritur, quod
 realiter et cum effectum recipiatur, acceptetur et
 fiat, nec scripto recipere tantum sed oportet tenere,
 salvare et defendere, quia sic promissum est. De-
 inde considerata sunt etiam verba, quae secuntur
 pro secundo articulo cum dicitur: Quo dicti legatur
 etc. Cum enim superius promiserint, pro omni-
 bus, qui sunt de parte ipsorum, quod recipient et
 acceptabunt etc. Deinde dicitur: quo facto etc.
 Unde claret, quod prius Bohemi et Moravi debent
 adimplere realiter et cum effectum ac sine defectu,
 quae in compactatis continentur, quam concilium

dare licentiam communicandi sub utraque specie, sicut dicimus in contractibus innominatis: Do ut des, facio ut facias. Si tamen a 13, 14, 15 pluribus aut paucioribus annis a primo tractatu compactatorum servastis, quae in compactatis continentur, vos ipsi discernite; sed quia servata non fuerunt, neque sacrum concilium talem licentiam debuit elargiri. Inde post praefatum decretum declaratum utriusque speciei (etc.) licentiam aliquam non habetis. Nostis, quia etiam in speciali capitulo, quod incipit: circa materiam primi articuli etc. clarius exprimitur, quod dictis Bohemis et Moravis suscipientibus ecclesiasticam unitatem et pacem realiter et cum effectu etc. Illi et illae, qui talem usum habent communicabunt etc. et in sacro concilio discutietur ad plenum quoad materiam de praecepto." Sic patet expressissime, quod sacrum concilium debeat esse iudex ad declarandam materiam utriusque speciei et post declarationem concedere licentiam. Inde in eodem capitulo continetur, quod si post declarationem, cum dicitur: omnibus mature pertractatis nihilominus, si in desiderio habendi dictam communionem perseveraverint — quod verbum enuncio, ad praecedentia refertur scilicet quoad illos, qui talem usum habuerunt et in annis discretionis tales personae constitutae reverenter postulaverint, — sacrum concilium facultatem in Domino largietur. Vides quod de futuro loquitur. Videas igitur, si post declaratum decretum sive a Domino Juliano, sive a sacro concilio sub autoritate et obedientia Eugenii vel ab ipso Eugenio aut a sanctissimo Domino nostro Nicolao papa quinto licentiam aliquam habuistis, communicandi populum sub utraque specie, non dico infantulos, ut fecistis, et universaliter, quibus potuistis per phas et nephas cogendo, carcerando, verberando et violentando, sed etiam quoad illos, qui talem usum habuerunt, ex quibus forte jam pauci supersunt. Si vere et realiter habuistis, ostendite, quam ut dixi, dico, nun-

quam in veritate ostendetis, nisi forte ad falsariorum cautelam vos recurrere expediret.

Considerasti etiamne Johannes, quid etiam in eodem vestro capitulo continetur: „Videlicet hoc semper observato, quod sacerdotes sic communicantibus semper dicant, quod ipsi debent firmiter credere, quod non sub specie panis caro tantum, nec sub specie vini sanguis tantum, sed sub qualibet specie est integer totus Christus,“ quam clausulam si servatis, tua non erronea sed recta conscientia judicet. Si ad rectum judicem veritatis reducere te intendis, nota verbum, „hoc semper observato“ et considera, si per te tuosque debachatos sacerdotes semper fuerit observatum, discute conscientiam tuam et indica veritatem, si prima die compactatorum in Iglavia, cum tres tuas pedisequas mulierculas communicasti, praemonuisti eas, ut debuisti, tua conscientia judicet. Nolite errare, Dominus non irridetur. Quae enim seminaverit homo, haec et metet. Nec sufficit praedicatoribus haec exprimere, sed hoc semper observato, quod sacerdotes sic communicantibus semper dicant etc. Ait praetor: pacta servato, et si non servaberis, frangenti fidem fides frangetur eidem. Nam privilegium omnino meretur amittere, qui concessa sibi abutitur potestate. Si autem vos abusi estis promissa vobis licentia, non tamen praestita post praefatum decretum, ut dixi, judicate vos ipsi. Si realiter et cum effectu tenuistis, servastis et defensastis ecclesiasticam unitatem, in unitate katholicae fidei et conformitate ritus universalis Ecclesiae, si tenuistis, servastis et defensastis doctrinam universalis Ecclesiae, decreta et decretales sanctae Romanae ecclesiae; si de excommunicationibus et de ecclesiasticis censuris quibuscumque timuistis; si de casibus sedi apostolicae reservatis curam egistis; si bona ecclesiastica restituistis; si habuistis vel habetis archiepiscopum institutum et confirmatum per summum pontificem et sacrosanctam Romanam ecclesiam; si habetis ple-

banos et curatos secundum institutionem sanctae Romanae ecclesiae; si servastis pacem cum universo populo Christiano; si sacerdotes et populus de Cremsir detinuerunt sacerdotes et seculares de Radišt, quos in regali et publica strata ad meam praesentiam venire cupientes tui complices et iniquitatis filii tanquam raptores et praedones violenter ceperunt in contemptum et vilipendium katholicae veritatis Christi Jesu Domini nostri, et in opprobrium romanae ecclesiae ac detrimentum justitiae, dignitatis et auctoritatis sacrae regiae majestatis et in dedecus et contumeliam et despectum honoris olim incliti regni Bohemiae? Considerastine praejudicium et dampnationem eorundem capientium atque detinentium, cum ipso facto sententiam majoris excommunicationis inciderint cum omnibus consulentibus, foventibus, consentientibus, qui prohibere potuissent, et cum omnibus auxiliantibus et participantibus in crimine cum eisdem, et sacerdotes, qui post tale vinculum se divinis officiis dampnabiliter ingesserint, irregularitatis notam illico incurrerunt? Lege, ubi haec reperiis, et disce catholicam veritatem, quia in tuis compactatis talia et similia neque promissa legeris neque permissa, multo minus concessa.

Considera etiam, si ex vera fide sunt aliqui, qui episcopos, presbyteros vel clericos ferali crudelitate necaverunt, si qua obedientia, reverentia, devotio, caritas vel affectio perhibita fuerit per vestros complices sacrosanctae Romanae Ecclesiae? Lege, quod dixit beatus Gregorius: „Nulli fas est velle vel posse transgredi apostolicae sedis praecepta vel nostrae dispositionis ministerium,“ quod vestram sequi oportet caritatem. „Sit ergo ruinae suae dolore prostratus quisquis apostolicis voluit contraire decretis, nec locum inter sacerdotes habeat, sed extorris a sancto fiat ministerio, nec de ejus judicio quisquam postmodum curam habeat, quia dampnatus a sancta et apostolica ecclesia sua inobedientia

atque praesumptione a quocumque esse non dubitatur, sitque extraneus a divinis et pontificalibus officiis, qui noluit apostolicis obtemperare praeceptis.“ Considera Johannes si haec excommunicationis sententia te tuosque complices evidenter involvat? Praeterit nos tempus, cuncta quae contra te sunt, per singulas particulas enarrare. Habita itaque declaratione sacri concilii, quod fideles layci sive clerici communicantes et non conficientes non astringuntur ex praecepto Domini ad suscipiendum sub utraque specie eucharistiae sacramentum, et quod quis communicet secundum ordinationem seu observationem ecclesiae, et quod sub qualibet specie est integer totus Christus, et quod laudabilis consuetudo communicandi populum laycalem sub una specie ab ecclesia et sanctis patribus rationabiliter introducta et hactenus diutissime observata, a doctoribus ecclesiae, legis, sacramentorum scripturarum atque canonum multam peritiam habentibus, jam a longo tempore commendata pro lege habenda est, nec alicui licitum est eam reprobare aut sine auctoritate ecclesiae eam aliter mutare. Sic perorat et cantat cum jubilo veritatis sacri Basilienensis concilii solemne decretum. Vide igitur quid tibi remanserit de tuis ad nostrum propositum compactatis. Vidisti quid in Constantia decretum fuerit per sacrum concilium in decreto quod incipit: „Cum in nonnullis mundi partibus,“ cui etiam Basiliense concilium se sanctissime katholiceque conformavit. In quo Constantiensi decreto subditur: „Quapropter dicere, quod hanc consuetudinem aut legem observare sit sacrilegum, aut illicitum censi debere erroneum et pertinaciter asserentes oppositum praemissorum scilicet omnium, quae dicto continentur in decreto, tanquam heretici arceri sunt et communiter puniendi per dyocesanos aut inquisitores hereticae pravitatis juxta canonicas sanctiones contra hereticos et eorum fautores salubriter adinventas. Nosti etiam, quod sanctissimus Dominus noster Nicolaus papa

buintus superioribus his proximisque diebus per suum specialem nuntium pro tua sequaciumque tuorum eterna salute et in voluntatis pia sua benignitate innataque clementia manu propria et ex sua certa conscientia destinavit sub his verbis videlicet bullam talem:

✠ Nicolaus episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio Johanni de Capistrano ordinis fratrum minorum professori. Salutem et apostolicam benedictionem.

Cum intellexerimus, te in regno Bohemiae et ducatu Moraviae ac partibus illis adjacentibus divino tibi assistente spiritu sermonibus et praedicationibus in populum vigilanter insudare et utiliter proficere, ut universorum Christi fidelium, qui ad te pro audiendo verbo Dei confluent, augeatur devotio et dono celestis gratiae uberius conspiciant se refertos, devotioni tuae, omnibus et singulis Christi fidelibus, quos praedicationibus tuis, celebrationi missarum ac divinis officiis pro tempore interesse contigerit, quoties tibi videbitur expedire, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum atque nostra auctoritate, vere poenitentibus atque confitentibus tres annos et totidem quadragenas de injunctis eis poenitentiis misericorditer relaxandi illosque eisdem concedendi et pronunciandi nec non ut omnes et singulas utriusque sexus personas, quae sub utraque specie communicaverunt ac aliis erroribus, heresibus et superstitione involuti a ritu et unitate sanctae ecclesiae recesserunt, si apertis intelligentiae oculis ac per sacram scripturam et doctrinam tuam illuminati, de tenebris ad lucem veritatis praedictis erroribus, heresi et superstitione relictis et abjuratis coram te conciliari, reuniri et incorporari voluerint ecclesiae romanae hujusmodi et sedi apostolicae, a quibuscunque excommunicationum, suspensionum et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et penis etiam heresis in cos tam a jure quam ab homine promulgatis, quoties opus fuerit in foro conscientiae duntaxat auctoritate

nostra absolvendi in forma ecclesiae consueta, et cum singulis personis eisdem et praesertim spiritualibus vel regularibus super irregularitate, si quam hujusmodi sententiis et penis sic ligati celebrando divina vel immiscendo se illis non tamen in contemptum clavium contraxerunt, quodque in susceptis per eas ordinibus, ipsis tamen per te prius ad tempus, de quo tibi videbitur, ab illorum executione suspensis, ministrare libere et licite valeant, eadem auctoritate dispensandi, omnemque ab eisdem personis inhabilitatis et infamiae maculam sive notam per ipsos praemissorum occasione contractam dicta auctoritate abolendi, nec non easdem personas ad honorem famam et statum pristinos, in quibus antequam praemissa contingerent, erant, plenarie et integre restituendi et reponendi plenam et liberam tenore praesentium concedimus facultatem. Datum etc.

Quomodo te sentis Johannes? Si bene te sentis, caveas a cacumine sentis. Si vero male, memineris discere vale. Adhibe medicos pro cura tui cordis egri et fac tibi tangere pulsus et tempora ac intima signa videri; si tuus forsitan morbus inficiens, contagiosus et serpens ut cancer, quo modo posses medelam suscipere sanitatis. Si operam medicamenti expectas, oportet, ut vulnus detegas. Quid enim prosit infirmo, melius noscit medicus, quam egrotus. Submitte te ergo medicamento peritorum medicorum, si non vis tuo languore perire. Et si fetidus in sepulchro vermibus scaturires adhuc vitam comite, si resipiscere volueris a somno mortis eternae, pius et misericors Dominus noster Jesus Christus a mortis te faucibus eruet: „Surge qui dormis et exsurge a mortuis et illuminabit te Christus.“

Dixisti: nos intendimus et volumus omnia in dictis compactatis contenta firmiter et efficaciter observare. Quantum verum dixeris, ratio praeteritorum futura scire facit. Si hodie constat, hodie agatur, si hodie vis incipere, hodie te submitte obedientiae

et iudicio sanctissimi Domini nostri Nicolai papae V^a et sacrosanctae Romanae ecclesiae. Et veni ad me tanquam ad generalem inquisitorem hereticae pravitatis et verum ac legitimum commissarium ejusdem sanctissimi Domini nostri, prout evidentissime patet per authenticas et solennes literas apostolicas et felicitis recordationis Martini et Eugenii et Nicolai, quas penes me teneo, propriis nunc manibus actu veni ad abjurandum, humilia animam tuam, recognosce tuos errores, age veraciter et cum effectu magister verae religionis efficiaris et tu monachus ac verus et catholicus regularis, quia omnia vera consonant, falsa autem conjuncta dissonant. Veni pro absolutione, quia si te verum conspexero poenitentem, absolutionis beneficium pie et misericorditer impertiar libentissime, quia sancta mater ecclesia nunquam claudit gremium redeunti. Reconciliare cum alma tua matre, ne sis filius viperae, matris viscera vorantis, contra quam nunquam portae inferi praevallebunt. Non curo me harum literarum verba repetere, quas ad te direxi, sed ad tua scripta respondeo. Scripsisti namque: „Sunt et alia, quae sunt ratione et intellectu carentia. Utinam ergo intelligeres! Eligis urbes famosas.“ Et infra: „Eligis judicem et papam.“ Increpas me, quia non attendo legi naturali: Quod tibi non vis commissum — puta cum ad abjuracionem sacrali calicis inducis. Ergo tua causa agatur. Jam fassus es, quod fui in Moravia et in Bohemia, nec tamen ad me venire curasti. Utinam venisses ad abjurandum, utinam et hodie venires ad abjurandum, et suscipiendam unitatem ecclesiae, nempe pro carissimo amico te susciperem cum pia benignaque praesentia.

Et eadem ratione saepe repetis ac si aliud unquam nil videris: utinam saperes, utinam intelligeres, utinam novissima provideres! Et ego dico, quod Spiritus sanctus edocuit: „Responde stulto secundum stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.“ Ibi dicitur: O non monache neque regularis! Dicis

etiam: „papam eligis in iudicem.“ Non aliud quaesivi, neque quaero, nisi unionem et concordiam gentium sub debita obedientia et reverentia summi praesulis ac sanctae matris ecclesiae tractare, conservare, manu tenere, augere et amplificare juxta sententiam salvatoris: fiet unum ovile et unus pastor. Tu es ergo ille, qui dissidium et inconsutilis tunicae Salvatoris continuam scissuram intentas et nutris. Jam dixi: quod quicunque scribis, contra te est. Allegas Urbanum papam, et infers quid apostolus dixerit de dupplicis speciei communione. „Probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat.“ Et non perpendis, quomodo proprio mucrone nasum de tua facie detruncas. Probaveruntne se ipsos infantuli, quos tua fallaci doctrina sub dupplici specie communicare praescripsisti, et aliis dampnatis tuis sacerdotibus communicandum insinuasti? Comminaris insuper mihi de tertia serie tuae salutationis: „Utinam novissima provideres.“ Haec ipsa est, dum iudicem legem divinam etc. pro veracissimo et indifferenti iudice non vis acceptare.

Peto a te, quis tibi proposuit divinam legem et cetera quae dixisti, pro quanto vera sint, nisi sancta mater ecclesia, sine cujus autoritate, acceptance, confirmatione ac probatione, quidquid scribitur vel allegatur, eadem facilitate contemnitur, qua probatur. Inde dixit Augustinus contra Faustum hereticum: „nec evangelio crederem, nisi mihi ecclesia comprobasset, vel nisi me auctoritas ecclesiae catholicae commoveret.“ Interrogas me, si novi quod auctoritas scripturae est primum et radicale principium et allegas decimum symboli: „Et resurrexit tertia die secundum scripturas.“ Non tamen interrogas te, quis auctorisaverit symbolum, quis auctoritatem scripturae validaverit? Si veritatem fateri volueris, mecum respondebis: „Quod Spiritus sanctus ex Patre Filioque procedens Christi sponsae fidelissimae hanc auctoritatem praestitit.“ Etiam ipse Dominus Jesus

suis discipulis eadem morte post ultimam cenam Johannis 16. dixit: „Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.“ Lege ibi et in capitulo sequenti de unitate ecclesiae et poteris bene perpendere, ubi et in quo statu anima tua aberrando resistat. Dicas igitur humiliter: „Erravi sicut ovis, quae periit, quaere servum tuum,“ dicas et cum filio prodigo: quanti mercenarii in domo patris mei habundant panibus, ego hic fame perco. Surgam et ibo ad patrem meum et dicam ei: Pater peccavi in cœlum et coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercenariis tuis, citoque occurret tibi pater misericordiarum et Deus totius consolationis per ministrum suum et verum Jesu Christi vicarium ac Petri successorem, amplexans collum tuum et osculans te per infusionem suae gratiae et expulsionem tuae culpae et induet te stolam primam katholicae veritatis et dabit tibi annulum, ut veram fidem ad matrem rediens tamquam legitimam et ratam sponsam toto tempore vitae tuae sincera pudicitia serves, et calceabis pedes in praeparatione Evangelii pacis, ut non solum a mortalibus, sed etiam a venialibus diligenter te custodias et epulaberis vitulum saginatum, ut humiliter ad justitiam corde rediens. Ore autem tuo confessio veritatis tibi sit ad salutem. Fatearis, inquam, vitulum saginatum Christum Jesum servantem pinquem panem, regibus delicias praebentem, post suam resurrectionem nunquam sine sanguine consecratum. Et ideo si veritatem fateri volueris, clara voce nobiscum asseres, totum Christum sub utraque specie contineri. Mutastine in linguam bohemicam tui patris autoritate scripturam, quam sancta mater ecclesia cantat: „Sub diversis speciebus, signis tantum et non rebus, latent res eximiae. Panis cibus, sanguis potus, manet tamen Christus totus, sub utraque specie. A sumento non concisus, non confractus

non divisus integer accipitur. Sumit unus, sumunt mille, quantum isti, tantum ille, nec sumptus consumitur.“

Tertius autem vester articulus dicit: quod nullus audeat praedicare, quod tantum sub una specie sumitur, quantum sub utraque. Vide quid sequitur: „Sumunt boni, sumunt mali, sorte tamen inequali, vitae vel interitus. Mors est malis, vita bonis, vide paris sumptionis, quam sit dispar exitus.“ Attende Johannes et considera diligenter, ne tua et tuorum sub utraque specie communicatio contra ritum et observationem et determinationem sacrosanctae Romanae et universalis ecclesiae in interitum vobis cedat ad mortem et dampnationem eternam.

Lege quod sequitur: „Fracto demum sacramento, ne vacilles sed memento, tantum esse sub fragmento, quantum toto tegitur.“ Intelligitis clarissimam veritatem? Humiliamini ergo sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis per viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto, illuminare his, qui in umbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.“ Et erit in vobis verbum Domini dicentis: „Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis, non quomodo mundus dat concordiam tuam fictam et coinquinatam; Dominus autem noster Jesus Christus dat nobis pacem ordinatam, ut servetur cuilibet debita obedientia singula singulis referendo, veram secundum catholicam veritatem et puram atque sinceram. Quia sicut dicit Apostolus: Finis autem praecepti est caritas de corde puro, et conscientia bona et fide non ficta. Et idem ait: „Pax Dei quæ exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Jesu Domino nostro.“ Et subdit: „de cetero fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque justa, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate, et quæ didicistis et

accepistis et audistis et vidistis in me, hoc agite et Deus pacis erit vobiscum.“ Hanc igitur pacem amplectamini, hanc incamus, hanc observemus, ad hanc revertimini, sub obedientia paternali ut filii epulemur, simulque gaudeamus ex vestra conversione ac vera et efficaci poenitentia dicente Domino: Gaudium erit in coelis coram angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente, quam super nonaginta novem justis qui non indigent poenitentia. Quod si nolueritis ita facere, tibi imputabitur ad ruinam. Existimasne Johannes in malo perseverare et obstinata rebellione et iudicium Dei effugere? an divitias bonitatis ejus et patientiæ et longanimitatis contempnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? Secundum duritiam autem tuam et impoenitens cor thesaurisas tibi iram in die iræ et revelationis justi iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera ejus.

Glosare præsumis: „Et resurrexit tertia die secundum scripturas.“ Nec intelligis, secundum quas scripturas, si præteritas vel præsentis, si veteres vel recentes, si forte ante compositum symbolum Nicenum alibi scriptum fuerit? Et si sic reperies, qui autorisavit scripturas illas? Nonne Spiritus sanctus per auctoritatem sanctæ ecclesiæ præstitam? Primus enim dixerat Paulus: „Tradidi enim vobis imprimis quod et accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas et quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die secundum scripturas.“ Putasne forte, quod Paulus suismet scripturis auctoritatem perhibuerit testimonii, an verius scripturas veteres in testimonium adduxerit veritatis? Scrutamini scripturas Johannes, scripturas inquam a Sancta Ecclesia receptas et approbatas. Perdidisti jam tempus vitæ tuæ usque ad præsens membranas revolvens et Spiritus sancti sacrarum scripturarum et catholicarum intellectum pervertens ad fomentum heresum husiticarum. Utinam sapes et intelligeres ac novissima provideres! Utinam nunquam literas cognovisses, ne tot animas

rudium et simplicium personarum catena dyaboli vinculasses.

Nosti quid est symbolum? Symbolon grece concilium vel signum vel consultum. Simbola ergo proprie dicuntur, quum conficitur in unum symbolum collatio aut pactum a diversis. Aut Signum aut indicium interpretatur. Discedentes enim apostoli ad evangelisandum ob praedicationis Signum aut indicium posuerunt, ut dicit Papias intelligens de Simbolo Apostolorum. Et subdit: Continet autem confessionem trinitatis et unitatem Ecclesiae et omnis christiani dogmatis sacramentum. Tunc Johannes Christianus es, an paganus, catholicus vel hereticus et schismaticus, fidelis an infidelis? Utinam bonus, rectus, verus, et fidelis Christianus efficiaris, et cognoscas apostolorum Symbolum expresse, modo illo, quo ipsi composuerunt, neque in novo neque in veteri testamento ordinata sic serie contineri, licet ex variis et diversis locis sacrae paginae ab ecclesia receptae excerpere valeamus. Si fateris, te esse Christianum, fatere te oportet unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Si hoc fateris, ut obligatus es, refatearis te esse etiam membrum corporis mystici Domini nostri Christi, sub tuo ceterorumque Christianorum vero capite visibili et ministeriali Nicolao papa V^{to} legitimo et catholico, Singularissimo vicario Domini nostri Jesu Christi principalissimi capitis mysterialis et invisibilis, famulari obsequique debere et humiliter obedire, cum non liceat a capite membra discedere. Forte dicere praesumis te caput esse heresis Roky-canistarum, cum despicias, vilipendis, conculcas et contempnis omnem veram catholicam potestatem. Caput ergo tuum tot erroribus involutum marcidum est, freneticum, epilepticum et a catholicorum cetu tanquam inutile desecatum. Quantam itaque fidem in Symbolis habere deberem, nisi mihi Ecclesia tradidisset? Primo apostoli prout ecclesia tenet, 2do Nicenum concilium, 3^{uo} Athanasius utrumque clarius

explanavit et 4° Inocentius papa III. in lateranensi concilio generali, ut habetur in capitulo firmiter de Sancta trinitate et fide katholica. Lege ubi in

Una vero est fidelium universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur. Sic et Augustinus etiam dixit: „Firmissime tene et nullatenus dubites, omnem hereticum vel schismaticum cum dyabolo et angelis ejus eterni ignis incendio participandum, nisi ante finem vitæ suæ katholicæ veritati fuerit reintegratus et incorporatus Ecclesiæ.“ Et post pauca: „Omni homini, qui ecclesiæ katholicæ non tenet unitatem, nec baptismus, nec eleemosina quantumcumque copiosa, neque mors pro nomine Christi suscepta proficere potest ad salutem ut in capitulo: firmissime. Extr. de hereticis: Ad idem 13. 1. q. 1 capitulo: firmissime, et capitulo: teneamus, cum omnibus capitulis sequentibus usque ad Capitulum: Extra ecclesiam catholicam, quia locus veri sacrificii non est. Vide in cap. Manifestissimum est, per crudelissimam immanissimamque vesaniam in Alexandrina sede, utinam non in Pragensi ecclesia, omne celestium sacramentorum lumen extinctum, intercepta est sacrificii oblatio, defecit chrismatis sanctificatio, parricidalibus manibus impiorum omnia sese subtraxere misteria.“ Et Cyprianus, quem pro te quoque allegabas, contra te dicit: „Si quis de ecclesia heretica præsumptione exierit, a se ipso dampnatus est.“ Recipere igitur, contra quem pro te elegisti recipere. Regula enim juris est, ut quod quisquam juris in alterum statuit, ipse eodem jure utatur. Allegas Gregorium, allegas Dionisium, allegas et Augustinum dicentem: „Solis apostolis et prophetis est hic honor exhibendus, ut quæcunque dixerint, hoc ipso vera esse credantur.“ Si ita stomachate et decorticate Augustini verba capis: Solum apostolis, prophetis etc.: ergo non evangelistis, qui non fuerunt apostoli, uti Marcus et Lucas, credendum est. Et sic etiam ore tuo te judico serve nequam. Si non teneris credere Lucæ,

ubi reperies alibi in evangeliiis: „hoc facite in meam commemorationem?“ Et sic omnis tua ventosa atque pulverosa machinatio dissipata est. Dicas mihi proterve et inflata superbia: (Gregorium lege, Augustinum et Dyonisium et alios quosunque canonisatos catholicos doctores): sic ubi te doceant sacrosanctæ romanæ et universalis ecclesiæ iudicium recusare in cunctis pertinentibus ad decisionem catholicæ veritatis?

O præsumptio nequissima! Verum creata es cooperire abhominandam inaltitiam et dolositatem illius. Ex illis enim es, de quibus sanctus Thomas contra gentiles dixit: Sunt enim quidam hominum tantum de suo ingenio præsumentes, ut totam rerum naturam se putent de suo intellectu posse metiri, existimantes, id solum esse verum, quod eis videtur et esse falsum, quod eis non videtur, ex quo tanto amore suas amplectuntur sententias, opiniones et sectas, ut de contrariis etiam nec cogitare velint, respicere vel audire. De quibus Salomo ait: Non recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixeris, quæ versantur in corde suo.“ Et Apostolus dicit: „Revelatur enim ira Dei de celo super omnem impietatem et iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in iniustitiam detinent.“ Et infra: „Sed evanuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipiens cor eorum. Dicentes enim, se esse sapientes, stulti facti sunt, qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium. Idco tanquam stulti et temerarii omnes tales sunt merito puniendi. Unde leges contra tales insurgunt ulciscentes injuriam veritatis ut in capitul. Vergentis. Si adversus vos terra consurgeret. Et in capit: Ad abolendam, et in capit: Excommunicamus, primo et secundo. Extr. de heres. Et in capit: Cum ser. Et in capit: Accusatus, et in capit: Quaecumque, et in capit: Super eo et per totum eodem titulo in sexto. Et: Jura imperii alia contra prædictos hereticos viriliter et constanter armantur ad iudicium ultionis, ut eradantur et exstinguantur a terra, si converti nolu-

erint ad catholicam veritatem, ut in leg: Quicumque cap. de heres. Et in constitutionibus Friderici imperatoris. An ignoras quod quoties fidei ratio ventilatur, non nisi ad Petrum i. e. sui nominis honorem auctoritatemque referri debere? Scis etiam quod Augustinus dicit: Evangelio non crederem etc.? Nonne etiam Jeronimus dixit: Haec est fides, quam in ecclesia catholica didicimus, quamque semper tenuimus; in qua, si minus perite aut parum caute aliquid positum est, emendari cupimus etc., qui Petri et sedem tenes et fidem? Si autem haec nostra confessio apostolatus tui iudicio comprobatur, quicumque me culpae voluerit, se imperitum aut malevolum vel etiam non catholicum, sed hereticum comprobabit. Iterum: Sancta Romana ecclesia, quae semper immaculata permansit Domino providente et beato Petro opem ferente, in futuro manebit sine ulla hereticorum insultatione, scilicet praevalente, ut dicit glossa atque firma et immobilis omni tempore persistet, lege XXIII q. prima per totum et per totam causam et omnes tres quaestiones. Vide etiam quid Augustinus ad Bonifacium scribat et exemplificans, quod Maximus episcopus maiorum (sic) auxilium petiit ab imperatore Christiano contra hostes ecclesiae, quod si praetermisisset, non ejus fuisset laudanda patientia, sed negligencia merito culpanda. Lege quid etiam scripsit ad Heinricum: nostri christiani adversus illicitas et privatas vestrorum violentias, quas et vos ipsi, qui talia facitis, doletis et gemitis, a potestatibus ordinatis ultiones petunt, non ut homines prosequantur, sed ut se defendant, dicit glossa, imo etiam impugnari possunt heretici ut Ext. de her. cap. verg. Et infra q. 5. cap.: Si audieris. Vide etiam, quid scripsit contra Petilianum: pro membris Christi adversus eos, qui seviunt et vobis resistunt, quicumque in ecclesia eo animo sunt, quo tunc Petrus fuit, cum ferrum pro Christi nomine strinxit. Et infra: „Vos adversus ecclesiam catholicam, i. e. adversus Christi corpus

armamini, isti autem tales sunt, qualis Petrus qui pro corpore Christi i. e. pro ecclesia et corporaliter pugnavit. Lege XXIII q. III cap.: Maximus, cum sequentibus et q. III cap.: putes neminem; ubi etiam verba Augustini contra Vincentium Donatistam invenies. Lege etiam quid idem super Johannem dicat, videlicet quum vult Deus concitare potestates adversus hereticos, adversus schismaticos, adversus dissipatores ecclesiae, adversus sufflatores Christi, adversus blasphematores. Blasphemi non numerentur, quia Deus vocitat, ut a Sara i. e. ecclesia verberetur Agar. Nonne etiam contra Augustinus dixit: „Palam est, quod in re dubia ad fidem valet auctoritas catholicae ecclesiae, quae ab ipsis fundatissimis apostolorum sedibus, usque ad hodiernam diem succedentium sibimet episcoporum serie et tot populorum consensione firmatur. Ubi glossa super verbo: „Katholicae ecclesiae“ dicit: „Romanae, ad quam recurritur in dubiis.“ Et secundo de libello. Et sic servandae leges apostolicae, sic leges Petri XIXdi. Sic omnes intendunt dicere, quod autoritas papae ab autoritate Christi Petro tradita descendit, sicut dicimus, quod Christi et papae unum est tribunal, ut in cap. Non putamus de consv. libro sexto. Et semper notat Hostiensis. In cap. Quinto de transla. prael.

Ad omnia autem tua superius deducta, sive sint auctoritates Gregorii, sive Dionisii, sive Augustini, sive Jeronimi, sive Ambrosii aut aliorum quorumcunque, vel etiam apostoli dicentis: Quaecunque scripta sunt ad nostram doctrinam etc. jam tibi responsum est, cum omnis validudo et robur tam scripturae sacrae, quam dictorum sacrorum doctorum ab ipsius sanctae et universalis Romanae ecclesiae acceptione et confirmatione Spiritu sancto inspirante, autorisante atque regente procedat. Quamobrem violatores canonum Spiritum sanctum blasphemare dicuntur, a quo canones sancti emanasse dicuntur. Ipsa namque Romana Ecclesia mater fidei nuncupatur

XXII dis. cap. primo, ubi sic dicit: Omnes sive patriarchae cujuslibet apicem, sive metropoleon primatus aut archiepiscopatum cathedras, vel ecclesiarum cujuscumque ordinis dignitatem instituit Romana ecclesia. Illam vero solus ipse fundavit et super petram fidei mox nascentis erexit, qui Petro beato, eternae vitae clavigero, terreni simul et celestis imperii jura commisit. Non enim quaelibet terrena sententia sed illius verbum, quo constructum est celum et terra, per quod denique condita sunt elementa, Romanam fundavit ecclesiam. Illius igitur privilegio fungitur, cujus autoritate fulcitur. Unde non dubium est, quia quisquis cuilibet ecclesiae jus suum detrahit, injustitiam facit. Qui etiam Romanae ecclesiae privilegium, ab ipso summo omnium ecclesiarum capite traditum auferre conatur, hic procul dubio in heresim labitur, et cum ille vocetur injustus, hic est dicendus hereticus, fidem quippe violat, qui adversus eam agit, quae est mater fidei, et illi contumax invenitur, qui eam cunctis ecclesiis praetulisse cognoscitur.“ Vide igitur et tu ipse Johannes, causam tuam judica, si hereticus censendus es, cum contra sanctam Romanam ecclesiam calcitras. Quod etiam in tuo apparenti signeto evidenter ostendis, cum sub ferro equi stellam celicam conculcasti. Signum est ergo, te sub tuis pedibus tanquam superna luce privatum in exteriores tenebras tuo visu celum suppressisse, sed te potius subversum et dampnatum eternis cruiatibus infernorum. Sententia est apostoli ad Titum III^{to} scribentis: Stultas autem quaestiones et genealogias et contentiones et pugnas legis devita. Sunt enim inutiles et vanae et subdit: Hereticum hominem post primam et secundam correctionem devita, sciens quod subversus est, qui ejusmodi est et delinquit proprio judicio condemnatus.

Tu autem Johannes cum nedum semel, bis, sed dum pluries et pluries multiplicatis vicibus et diebus annis et mensibus a concilio Basiliensi cum multa humanitate,

caritate, benignitate monitus, correctus, instructus et doctus fueris, ut a tuis erroribus desisteres et cessares, tum in Basiliensi concilio, tum in aliis plerisque locis per legatos et commissarios apostolicos, et ad ultimum jam per me ipsum repetitis vicibus, et si nunc etiam tuas hæreses recusaveris abjurare, nil aliud superest, nisi ut tamquam heresiarcha, nedum tamquam hereticus puniaris, et si non per homines, a divino saltem — mucronis acie, fulminisque sagitta — judicio lanieris et in profundum demergaris. Sancta quippe Romana ecclesia Spiritum sanctum judicem non recusat, sed eodem regitur, ejusdemque distinctu discernitur. Tu vero Spiritum sanctum eandem ecclesiam quoque regentem abnegas, ideo amicus veritatis esse non vales, quia teste Ambrosio omnis veritas, a quocumque dicatur, a Spiritu sancto est. Et ipse Dominus ait: „Ego sum via, veritas et vita, nemo venit ad patrem nisi per me.“ Tu autem Johannes neque ad patrem neque ad Filium, neque ad Spiritum sanctum neque ad primam veritatem, quæ Deus est, ut asseris venire procuras, sed potius tuæ protervæ ac erroneæ conscientiæ innixus et obstinatus a claræ veritatis luce obstinata mente recedis et cottidie magis elongari satagis; ideo a te divina salus elongatur, quia justificationes Dei neque scripturis sanctis neque catholicorum doctorum doctrinis exquirere intempasti. Utinam et hodie velles acquiescere veritati, mecum quippe unitus esses et incorporatus sacrosanctæ matri romanæ et universali Ecclesiæ militanti, ad finem et Jerusalem perhennis gloriæ triumphantis. Basiliense concilium præactum judicem acceptavit, ego etiam pari modo semper accepto. Utinam et tu similiter acceptares, acquiesceres equidem decretis Constantiensis, Basiliensis Conciliorum, teque suumiteres humiliter et devote mandatis et institutis sanctissimi Domini nostri Nicolai papæ V^{ti} tamquam verus, obediensque filius realiter et cum effectu, et sic ad abjurandum sponte venires, sicque intelligeres, quomodo scripturæ sacræ de

Christo testimonium perhibeant et quomodo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. Utinam sic saperes, utinam sic intelligeres, utinam sic novissima provideres, sicut Christus te docet suam sic intelligere veritatem dicens: „Verba, quæ ego locutus sum, spiritus et vita sunt. At sunt quidam ex vobis, qui non credunt.“ Quæ verba Petrus verus interpres peroptime declaravit cum dixit: „Domine ad quem ibimus? Verba vitæ eternæ habes. Credimus et cognovimus, quia tu es Christus filius Dei vivi.“ Ecce igitur quod de formata fide dixit Christus: „Nisi manducaveritis et nisi biberitis“ etc. Sic etiam dixit: „Nisi credideritis, quia ego sum, moriemini in peccatis vestris.“ Et sic de spiritali sumptione capienda sunt ibi verba Christi, dum de sacramentali proprie capi non possint, quia nec tunc, sed post ultimam cœnam suam divinissimum eucharistiæ sacramentum instituit, sub duabus speciebus, videlicet, panis et vini, quæ sunt quidem accidentia sacramentalia, ex quibus non dependet efficacia tanti sacramenti, sed ex re contenta, scilicet: Christo Jesu, qui dum totus contineatur sub utraque specie, non plus veritatis aut efficaciam, aut gratiam confertur per hoc sacramentum, quantum est de se sumentibus id sub duabus speciebus, quam sub una tantum. Et ad hoc tendit auctoritas Ambrosii aliorumque doctorum attribuentium diversos effectus huic sacramento sub diversis speciebus designato et non ad hoc, quod minor sit efficacia hujus sacramenti sub una specie, quam sub duabus. Quod etiam ipse Dominus notasse legitur Johann. VI., qui postquam dixit: „Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam eternam,“ consequenter adjecit: „Qui manducat hunc panem, vivet in eternum.“ Et sic: „nisi manducaveritis et nisi biberitis,“ per incorporationem cum Christo per fidem et caritatem, oportet intelligi. Nam sine fide impossibile est placere Deo, ut dicit Apostolus ad Hebr. XI. Et sine caritate

fidem in adultis formante actualiter, in parvulis autem habitualiter, salus nunquam esse potuit, neque poterit eodem apostolo testante prima ad Cor. 13.: „Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nil mihi prodest.“ Verbum „manducare“ respicit fidem, „bibere“ vero respicit caritatem. Unde Hugo de sancto Victore in libro opusculorum ait: „Deus noster cibus et potus est. Cibus cum sumitur, per cognitionem scilicet fidei, potus vero, quum sumitur, per dilectionem (sumitur).“ Quod autem textus ille: „nisi manducaveritis et nisi biberitis“ intelligendus sit principaliter de manducatione spirituali et non sacramentali, ex multis rationibus et argumentis possumus intelligere manifeste, gratia tamen brevitatis senario numero quæsto (sic).

Primo ex eo, quod tempore illo, quo Christus dixit: „nisi manducaveritis et nisi biberitis,“ hoc divinissimum sacramentum non institutum fuerat, nec expresse prædicatum, unde præceptum esse nequibat, neque explicite neque implicite dicitur eo, quod nondum erat, quia primo debet existere in vocis natura id, de quo agitur. — Nec antea juris ratio, quam persona, est quærenda, capitulo de jure Codice l. Quidam referunt. Primo sic. Et collegio quod nondum est, non datur privilegium ex decr. 2. dis. c. ad audientiam, nec rescriptum datur ad futuras lites, extr. de rescriptis capitulo ultimo, nec potest dici verum, quod nunquam fuit, de pe. di. III. ca. in fine. Nec mortuum, quod nunquam vixit 32. q. II. quod vero. Sicut etiam literarum et testium, quod nondum est, rumpi non potest. ff. de jure justo et rupti. teste. l. Nam etsi sub conditione, cum multis similibus.

Secundo patet non fuisse præceptum, ex eo, quod multi sunt consecuti vitam gratiæ absque sacramenti manducatione, priusquam Christus illa verba dixit. Patet expressissime de latrone, qui ad dexteram Christi pendit in cruce, qui nec communicavit sub

utraq̃ue specie, nec etiam baptismo formali baptisatus exstilit. Communicavit tamen spiritualiter, veritatem credens de Christo Jesu flaminis baptismo renatus fuit, et salvus factus est, ore proferens ad salutem, quod corde credidit ad justitiam, dicens: „memento mei Domine, dum veneris in regnum tuum“ Luc. 23. Tibi autem similis Judas, qui sub utraque specie communicavit sacramentaliter tantum, et non spiritualiter, nocte præcedenti, postquam die innuente sequenti videns, quod dampnatus esset, inutili pœnitentia ductus retulit 30 argenteos sacerdotibus, et abiens laqueo se suspendit. Math. 27. Et actuum I^{mo} dixit Petrus de Juda: „Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis et suspensus crepuit medius et diffusa sunt omnia viscera ejus.“ Vide ne tibi simile contingat, saltem pro eterna dampnatione. Melius est enim latroni sociari, quam Judæ. Nam illi dixit Dominus: „Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso.“ Luc. 23. De illo autem scilicet Juda, postquam sua prædicta verba: nisi manducaveritis et nisi biberitis, declaravit, et Petrus catholice intellexit pro se et suis fidelibus, dixit eis Jesus in monte: „Nonne ego vos 12 elegi et unus ex vobis dyabolus est?“ Quis autem sit ille unus, statim Johannes ipse declarat, expresse subdens: „Dicebat autem de Juda Simonis Iscariothis. Hic eum erat traditurus, cum esset unus de duodecim.“ Nota, Johannes, verba et signa mysteria. Vere Johannes tibi compatiior tuisque seductis a te, et Christi doctrinam servo libenter dicentis: „Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos. Corde diligo ad salutem æternam, opere benefacio tibi, calamo instruendo, ore autem utique pro vobis oro et mente et spiritu, ut divina sapientia vestras illustret mentes ad cognitionem Jesu Christi et catholicæ veritatis.“ Legisti etiam de sancta Emerentiana virgine et martyre, quæ fuit collectanea Agnetis

virginis, nec tamen erat formali baptismo renata, nec sub aliqua specie sacramenti communicavit, et tamen sancta virgo et martyr Christi canonisata, quia in opprobrium Christi lapidata fuit, de qua solemnissimum festum celebratur in urbe. Sileo de multis aliis sanctis martyribus, qui necdum baptisati erant nec sacramentaliter communicaverunt, ut de philosophis omnibus imperatore Porphyrio et sociis suis ad spectaculum sanctæ Catharinæ vere conversis et martyrisatis pro Christo. Sic etiam de multis sanctis confessoribus, qui nunquam communicaverunt sub utraque specie. Sanctus Benedictus, qui non fuit sacerdos et gloriosus Christi confessor Seraphicus patriarcha noster Franciscus, qui ex humilitate sua noluit prespiterari (presbyterari), necdum sub utraque specie communicare voluit, sed sub una tantum communicans pro reverentia sanctissimi Christi sanguinis nolebat post communionem os abluere puro vino cum calice, in quo Christi sanguis consecratus, sed cum particulari et speciali calice, qui etiam hodie servatur in memoriam dicti sancti cum reliquiis et clinodiis in sacristia sacri conventus sancti Francisci de Assissio, quem calicem multi summi Pontifices, reverendissimi Domini Cardinales et magni prælati et principes devotissime aspexerunt, inter quos etiam sanctissimus Dominus noster Nicolaus papa V^{tu} cum aliquibus suis cardinalibus, quorum unus exstitit Dominus Johannes cardinalis Sancti Angeli, qui vos superioribus annis personaliter visitavit et monuit, multisque videntibus et astantibus una tantum specie communicavit in Ecclesia Pragensi. Et ipse idem mihi retulit ore suo, de multis aliis transeo causa brevitatis.

Tertio patet ex sententiæ textu præfati capituli sexti, qui totus non videtur recte posse intelligi de manducatione sacramentali. Unde sollemnis doctor Zacharias Crisopolitanus in libr. qui dicitur unus ex quatuor loquentibus de illo textu: „nisi manduca-

veritis“ etc. dicit: „Nonnulli doctores aliqua de præteritis incidenter ad altaris sacramentum referunt, sed in continua expositione nullus.“ Hæc ille. Nihil autem revera videtur esse causa hujus, nisi quia decursus illius textus de sacramentali manducatione non potest intelligenter intelligi. Ille autem dicendus est principalis intellectus literæ, qui fini totius capituli magis concors invenitur, cujusmodi est intellectus spiritualis. Inde dicit Apostolus II. ad Cor. 3.: „Fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum, non quod sufficientes simus cogitari aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est, qui et ydoneos nos fecit ministros novi testamenti, non litera sed spiritu. Litera enim occidit, spiritus autem vivificat.“ Et ipse Dominus in declaratione horum suorum verborum: „Nisi manducaveritis“ etc. dixit: „Spiritus est, qui vivificat, caro autem non prodest quicquam.“ Nam ut dicit beatus Augustinus in libro 8. quæst. 69.: Solent enim circumstantiæ scripturarum illuminare substantiam veritatis, quapropter in verbis Christi hæc regula diligenter notanda est, quia per eam sæpe perpendimus, an verba Christi proprie dicta sint an figurative, ut cum dixit: „Ego sum vitis vera et vos palmites.“ Non enim proprie sed similitudinarie loquebatur, unde subjunxit: „Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum.“ Sic etiam ex præcedentibus et sequentibus intelligimus, quod proprie locutus est, cum dixit: „hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem.“ Dixit (hoc) apostolis duodecim, quos tunc sacerdotes instituit, ut communiter dicunt catholici doctores et prolixè deduxi in tractatu de sanguine Christi naturali et sacramentali; et doctor quatuor sententiarum 17. et 18. distinctionibus.

Quarto patet, quod expositiones et declarationes ipsius Domini nostri Jesu Christi, ut præactum est, supra qua (sic) nullus securior esse potest, qui,

qualiter sua verba: „Nisi manducaveritis“ etc. intelligenda forent, interpretans et declarans ex præcedentibus et sequentibus ostendit. Cum enim (post) miraculum de panibus super mare siccis pedibus ambulasset, turbis cum sequentibus dixit: „Amen, amen dico vobis, quæritis me, non quia vidistis signum, sed quia manducastis ex panibus et saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quam filius hominis vobis dabit.“ Et infra: „Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille.“ Ecce ibi declarat, de quo cibo loquebatur, scilicet de vera fide caritate formata. Et cum illi peterent signum allegantes manna, quasi panem de cœlo præstitum, respondit Jesus: „Amen, amen dico vobis, non Moyses dedit vobis panem de cœlo, sed pater meus dat vobis panem de cœlo verum, panis enim verus est, qui descendit de cœlo et dat vitam mundo“ i. e. credentibus ab initio usque ad finem mundi. Et cum illi dixissent: „Domine semper da nobis panem hunc,“ respondit Jesus: „Ego sum panis vitæ, qui venit ad me, scilicet per fidem, non esuriet et qui credit in me, non sitiet unquam. Sed dixi vobis, quod vidistis me et non credidistis.“ Et infra: „Hæc est enim voluntas patris mei, qui misit me, ut omnis, qui videt filium et credit in eum, habeat vitam æternam et ego resuscitabo eum in novissimo die.“ Et infra: „Amen, amen dico vobis: Qui credit in me, habet vitam æternam. Ego sum panis vitæ.“ Et infra: „Hic est panis de cœlo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum. Et panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita.“ Et illis dicentibus et litigantibus inter se, quomodo potest hic nobis dare carnem suam ad manducandum etc. Vides quoties in præcedentibus lux veritatis expressit dicens Dominus Jesus Christus mentem suam de fide et de

pane commemorans, nulla prorsus mentione facta de vino; et cum dixit: „Nisi manducaveritis et nisi biberitis“ — communiter attende, quod subjunxit sua verba declarans videlicet: „Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo.“ Quod autem ista sit Christi expositio præfatorum verborum, testatur Augustinus ibidem et glossa ordinaria ita dicens: „Denique jam exponit, quomodo id fiat, quod loquitur et quid sit manducare corpus ejus et bibere sanguinem: „Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo.“ Hoc est manducare illam escam et illum bibere potum: in Christo manere et illum in se manentem habere. Ac per hoc, qui non manet in Christo, et in quo non manet Christus, procul dubio non manducat ejus carnem, nec bibit ejus sanguinem, etiamsi tantæ rei sacramentum ad judicium sibi manducet et bibat. Hæc Augustinus. Sic etiam intellexit Paulus I. ad Cor. 11.: „Qui autem manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit non dijudicans i. e. discernens corpus Domini,“ et non dixit, non dijudicans sanguinem, bene sentiens, quod sanguis Christi minime valeat separari, ut prolixius etiam tractavi, ut supra dixi.

Quinto patet ibidem ex præallegata confessione et responsione Petri: „Domine ad quem ibimus;“ ubi notandum, quod Petrus fidei veritatem agnoscens et pro Ecclesia catholica confitens non dixit: „Parati sumus aut prompti, et voluntarii ad manducandam tuam carnem et bibendum tuum sanguinem in tuo sacramento per te ad ultimum instituendo, sed intelligens Christum loqui de spiritali manducatione, quod est incorporari Christo per veram fidem caritate formatam, ait: „Et nos credimus et cognovimus, quia tu es Christus filius Dei vivi.“ Ubi utramque naturam divinam scilicet et humanam pariter con-

fitetur, pariterque prædicat, et credendam ac confitendam equanimiter insinuat tunc præsentibus et posteris credituris, quam etiam ipse Christus ante Paulum prædicaverat in eodem capitulo dicens: „Ego sum panis vivus, qui de cælo descendi.“ Inde beatus Augustinus responsionem Petri commendans et admirans ait: „Quam bene sapuit in ore Petri caro Christi!“ Ecce Johannes, quam clara fides, quod non tibi, sed Petro Spiritus sanctus revelavit catholicam veritatem ac sanam intelligentiam verborum Christi, quod non fuit hic locutus de sacramentali manducatione, quæ nondum instituta fuerat, sed de spirituali secundum rectam fidem, quæ ab initio mundi omnibus fuit necessaria electis, et crit continuo usque in finem seculi, sine qua vera fide salus esse non potest. Pari etiam modo spiritus sanctus revelavit Petro veritatis cognitionem de ipso Domino Jesu Christo, Deo vero et homine, interrogante: „Quem dicunt homines esse filium hominis?“ Et apostolis respondentibus: Alii Johannem Baptistam etc. subdit: Vos autem, quem me esse dicitis: Respondens Simon Petrus dixit: „Tu es Christus filius Dei vivi.“ Respondens autem Jesus dixit ei: „Beatus es Simon Bar Jona: quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in celis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus et super hanc petram ædificabo ecclesiam meam et portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni celorum. Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum et in celis et quodcunque solveris super terram, crit solutum et in celis.“ Non tibi sed Petro, Johannes, dicta sunt hæc. Tu non es ille, cui Spiritus sanctus suam revelavit veritatem, cui Christus Jesus suam tradidit potestatem, sed Petrus est ille dispensator et distributor divinarum misteriorum in omnia membra Christi mistica, Petrus a Christo pro ecclesia sc., ut ab ipso Petro omnis ecclesia informationem, instructionemque suscipiat, cui terreni simul et cele-

stis imperii jura commisit, ut alias dixi. Loco autem Petri summi Pontifices sanctæ Romanæ Ecclesiæ successerunt, qui dignitates ecclesiasticas Spiritu sancto regente et instruente solemnissime distinxerunt, ut alii appellarentur simpliciter sacerdotes, alii archipresbyteri, alii episcopi, alii archiepiscopi, seu metropolitæ, alii primates, alii patriarchæ, alii summi pontifices, quæ distinctio etiam ab ipso Christo sumpsit exordium, qui duodecim apostolos tanquam majores sacerdotes et 72. discipulos, quasi minores sacerdotes instituit. Petrum vero in summum sacerdotem elegit, dum ei præ omnibus et pro omnibus claves regni cœlorum tribuit et a se petra Petri nomen sibi non imposuit, atque pro ejus fide se specialiter rogasse testatus est, et ut ipse ceteros confirmaret, subjunxit dicens: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Hanc eandem formam secuti apostoli in singulis civitatibus episcopos et presbyteros ordinaverunt. Levitas autem ab apostolis ordinatos legimus, quorum maximus fuit beatus Stephanus, subdiaconos et acolytos procedenti tempore ecclesia sibi constituit. Lege ubi hæc scripta sunt et summitte caput tuum catholicæ veritati, quam Spiritus sanctus insinuavit successivis continuatisque temporibus ecclesiæ sanctæ Dei.

Sexto: hoc idem scilicet quod „nisi manduca-veritis et nisi biberitis,“ — non includat præceptum de communione sacramentali, sed intelligatur de spirituali, patet et ostenditur autoritatibus fere omnium doctorum sanctæ matris ecclesiæ et determinationibus magistrorum sacre paginæ, qui iu scholis theologorum præcipui reputantur, ut Jeronimus in epistola ad epistolam ad Ephesios, Augustinus super Johannem, Ambrosius libro de paradiso, Bernhardus in expositione psalmi, quod magister in quatuor de omnibus 8 et 9, ubi sanctus Thomas, Alexander de

Halis, Bonaventura, Richardus de media villa, Jo-
hannes Scotus, Albertus Magnus, Petrus de Taran-
tasia, Petrus de Padula, et communiter quasi omnes
katholici doctores hoc idem asserunt et affirmant;
propterea præsупposito, non tamen concessio, quod
illa verba: nisi manducaveritis etc. incidenter tra-
herentur ad intelligentiam de sacramentali manduca-
tione, non tamen discretissima sanctæ Romanæ et
universalis ecclesiæ consuetudo communicandi po-
pulum laycalem sub una tantum specie tolletur, quia
dato, quod de sacramentali intelligerentur, non ergo
sequeretur, quod præceptum sit, aut de necessitate
salutis singulis fidelibus id dupplici specie sumere,
quoniam cum totus Christus contineatur sub utraque
specie, et corpus non sit sine sanguine, sumens hoc
sacramentum sub specie panis, sicut communicabit
corpori Christi, ita communicat et sanguini, ut dicit
beatus Thomas. Ymo plus dicit antiquus concellarius
in summa sua, quod talis communicans corpori, non
solum sanguini communicare sed etiam bibere di-
cendus est. Hoc enim dixit Petrus de Tarantasia,
qui fuit summus pontifex de ordine prædicatorum et
Bertrandus de Thure ordinis minorum, qui fuit car-
dinalis. Nec obstat violata et non sane intellecta
autoritas Innocentii papæ III^{ui} in tractatu de officio
missæ cum dixit: „quod non bibitur sanguis, dum
manducatur corpus, nec ejus manducatur corpus
dum bibitur sanguis, licet totum sumatur sub utra-
que specie.“ Nam ut dictum est supra, circumstantiæ
scripturarum illuminant substantiam veritatis. Cum ita-
que dicat: „licet totum sumatur sub utraque specie,“
et supra dixerit: „non bibitur sanguis et non mandu-
catur corpus“ etc. oportet sane intelligere, juxta
mentem suam, quod cum sacerdos sumit corpus,
non simul etiam sumit calicem, quia primo sumit
corpus et postea sumit calicem, et ideo oportet di-
stinguere dicta verba, secundum quod ipse Petrus
de Tarantasia dicit: „quod manducare et bibere de

hoc sacramento contingit duo; videlicet aut re et signo expresso, aut re tantum.“ Si intelligimus primo modo, verum est, quod dicit Innocentius in primis verbis scilicet, quod re et signo expresso i. e. appropriato ad sermonem ejus: „quod sumitur“ est per se sumere corpus et per se bibere sanguinem in calice sub specie vini. Si verba intelligimus secundo modo scilicet re tantum bibere, sane dicendum est, quod sanguis etiam sub specie panis bibitur, cum veraciter sub illa specie sanguis Christi contineatur, qui potus est animæ, et non species ipsa visibilis, et sic intelligit Innocentius sequentia verba cum dicit: „licet totum sumatur sub utraque specie.“ Nec ab illa autoritate fit aliqua mentio de specie vini. Nec etiam obstat, si objiciatur, quod Christus dixit: „Bibite ex eo omnes“ (Math. XXVI.), quum posito, quod hoc verbum præceptive teneretur, et non narrative, ad solos tunc corpore Christi communicantes referendum est, qui per Christi os adavisantur, ut ita quilibet partem suam sumeret calicis, quod omnes ex eo bibere possent. Unde Luc. 22. legimus, quod Dominus dato calice dixit Apostolis: „Dividite inter vos“ et Marci XIII. legimus: „Et biberunt ex eo omnes.“ Et 12 apostoli cum Christo communicantes, pro quanto præceptum fuit, fideliter impleverunt, fideliter dico, Juda excepto, quamquam communicaverit sacramentaliter, non tamen spiritualiter. Et sic ad propositum contra ritum sanctæ matris ecclesiæ, nil vobis præstat autoritas allegata, ymo dictus Dominus Bertrandus in sua postilla super Evangelia tractans autoritatem prædictam quærit: quare Dominus magis ait: bibite ex hoc omnes, quam comedite ex hoc omnes, cum tamen contrario modo dicendum fuisse videatur, eo quod omnes seculares sive layci sumunt corpus et non sanguinem propter periculum effusionis? Et respondet, quod Dominus prævidens a pluribus debere sumi hoc sacramentum sub una specie tantum, scilicet panis, in confusio-

nem hereticorum, ne crederetur, quod per hoc sanguis minus sumeretur, quum non sumitur sub specie vini, sed panis, ait: bibite ex hoc omnes, quia omnes sumentes Christum sub specie panis, etiam sanguinem bibunt, quia non est corpus sine sanguine. Hoc autem, quod additur: „ex hoc,“ non refertur ad sanguinem totum sumptum, sed ad calicem, de quo omnes potaverunt. Hæc ille. Hoc idem dicit magister Nicolaus de Gora (Lyra), egregius postillator bibliæ, in expositione præfatæ autoritatis Matthæi 26to, nec obviat meæ consuetudini illud Luc. 22to hoc facite in meam commemorationem, ut in glossa interlineari exprimitur, nec etiam ex iis innuitur, quod sub utraque specie sit Christi fidelibus ceteris dispensandum. Dixit nimirum Christus illa verba post consecrationem et traditionem corporis sui sacratissimi illis duodecim, in quibus, ut supra dictum est, illos instituit sacerdotes. Et non dicit Lucas, quod post traditionem calicis repetierit illa verba: „hoc facite,“ ex hoc innuens, quod non omnes Christi fideles indistincte sacerdotes esse debent. Paulus autem I. ad Cor. XI. repetit post calicem, neque tamen ex verbis ejus invenitur Christi præceptum, vel salutis necessitas communicandi populum sub utraque specie, cum neque Petrus, neque Paulus, neque alius Apostolus, neque alius catholicus doctor hanc communionem præsumpserit confirmare, quod ex præcepto Christi et necessitate salutis populus laycalis sub utraque specie communicare teneatur. Et ideo quæcunque tua tuorumque prædecessorum, vel nunc tibi adherentium frustratoria argumenta minime obstare possunt catholicæ veritati et sanctæ Romanæ et universalis ecclesiæ autoritati, ritui et honestissimæ ac justissimæ consuetudini, per tot annorum curricula katholice observata.

Subjungis denique me despexisse Crumlov etc. Tu pariter despicias Egram tanquam plebejum et rusticum locum subdens: „Numquid ibi scola in omni

genere scientiarum viget? Mirabile quid est, tuam insaniam, temerariamque præsumptionem attendere. Judicium papæ, cardinalium, omnium catholicorum prælatorum ecclesiæ sanctæ Dei, regum et principum et omnium universalium studiorum quarumcumque scientiarum effugis et renuis. Et Egræ impingis, quod non sit scola scientiarum, ubi sic publice vulgabatur, quod deberet fieri dicta in festo Barbaræ sub præsentia reverendissimi Domini cardinalis sancti Petri ad vincula dignissimi legati apostolici, cum convenientia principum et baronum etc. Quid si ita fuisset? Optime provisum erat etiam per me, ut habuisses ibi copiam venerandorum et reverendissimorum magistrorum in sacra pagina egregiorumque utriusque juris doctorum et magistrorum in artibus atque bacalaureorum, qui tuas vanitates measque discernere veritates.

Subnectis, me inquisitorem hereticæ pravitatis timere debere, ne solus heresi perfundar, veritati catholicæ resistendo. Lege Zachar. 2do cap.: „O! O! O! fugite de terra aquilonis,“ dicit Dominus, „quum in quatuor ventos cœli dispersi vos,“ dicit Dominus. O! o! o! stulta et insana vesania Roky-czani. Heresiarcha est, catholicæ veritati resistendo, dogma falsum, sacræ scripturæ contrarium, pertinaciter defensando, et me iudicem suarum heresum monere præsumit, ne solus heresi perfundar. Sic sinearum imitatis inores, ut Cyprianus dicit in epistola contra hereticos, apud quos spes nulla et fides falsa, ubi omnia per mendacium geruntur, subdens: „nam hereticus more sinearum, quæ cum homines non sint, formam humanam imitantur, vultum ecclesiæ catholicæ et auctoritatem sibi vendicat et veritatem, cum ipse in ecclesia non sit; benedicit, cum a Deo sit maledictus, vitam pollicetur, cum sit mortuus, Dominum invocat blasphemus, sacerdotium ministrat profanus, ponit altare sacrilegus. Ad hæc omnia accedit etiam illud malum, ut antistes dyaboli audeat

eukaristiam facere. Hæc ille. Lege contra te Johannes, quia stulto respondeo secundam stultitiam, ne sibi sapiens esse videatur. Denique in me inpingis, facere me unum proselytum filium gehennæ etc. Primo de natura simeæ est: Quod tuum est, alteri conaris inferre, et quod alienum est, tibi usurpare contendis. Tuum est facere filios gehennæ, meum est agere diligenter, ut stulti patris filios ab ejus revocem pernicioso furore, quos in ignem ardentem satagit injicere seva nece. Secundo facis nimirum, quod proprium est hereticorum, dicit enim quædam glossa in canticis, quod heretici solent comminari de futuro et de gehenna, ut sibi credatur XXIV. q. I. Scisma, ubi legisti proselitum ff. g. Ibidem et ff. g. Et quod sequitur, contra te lege, et contra filios tuos, quos venenoso semine genuisti, aspidumque lacte nutris; quod præcedit, contra te est, et quod accedit, et succedit; præcedit equidem: væ vobis scribæ, et pharisæi, ypocritæ, qui clauditis regnum celorum ante homines, vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare.“ Hoc verum est Johannes, propter hoc amplius accipietis judicium, et proselytum facitis filium gehennæ, duplo quam vos. Ecce quod contra vos accedit, qui visitatis, carceratis impia pietate, ut eos a veritatis tramite katholicæ fidei pervertatis, et exploratores vestros circuire facitis inare et aridam, quorum copias literarum ad te directarum penes me teneo. Crede mihi Johannes, quod succedit: „Væ vobis duces ceci.“ Et infra: „Væ vobis pharisæi scilicet ypocritæ, qui decimatis“ etc. Et infra: „Reliquistis, quæ graviora sunt legis, judicium et misericordiam et fidem. Duces ceci excolantes culicem, camelum autem glucientes. Væ vobis scribæ et pharisæi ypocritæ, qui mundatis, quod deforis est calicis et paropsidis, intus autem pleni estis rapina et immundicia.“ Et infra: „Væ vobis scribæ, et pharisæi ypocritæ, qui similes estis sepulcris dealbatis.“ Et infra: „Intus autem pleni

estis ypocrisi et iniquitate.“ Et infra: „Serpentes progenies viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennæ? — Ut veniat super vos omnis sanguis justus.“ Et infra: „Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.“ Totum est verum, Johannes, totum ad vos pertinet, totum capite, comedite et bibite in ore vestro, quia tandem hospiti persolvete. Congratularis ac asseris: cum diximus omne malum adversus vos. Congratulare, gaude et exulta, cum hanc legeris verissimam confutationem tuam. Conscientia tua non est Augustini, ut possis cum eo dicere: quod in oculis Dei te sola conscientia non accuset. Despicias miracula, ascribes antichristo, secundum operationem sathanæ, ut in errorem inducantur, si fieri poterit, etiam electi, quasi te cum tuis in electorum numero computare præsumas, ceteros reprobos asserens. Congratulare miser, si cecum miserum te appello. Si ex alio non esses hereticus, per hoc solum hereticus comprobaberis, quia divina opera sathanæ vis attribuire. Et Magos Pharaonis et Simeonem magum in tuos testes advocas, tibi similes deceptores, sed eorum exitum considera pro te ipso. Sæpius dixi, compatiar tibi, Johannes. Ubi legisti in meis literis, quod ad dementandas mentes hominum ad signa me exposuerim et miracula? Tui patris vestigia imitaris, mendacia cumulans; totum, quod in me vertis, tibi congruit. Miracula enim in vera miraculi ratione solus Deus facit, triplici de causa, videlicet aut ad demonstrandam suam summam potestatem, aut suam sapientiam, aut suam clementiam, aut suam bonitatem. De prima dicit glossa I. ad Cor. 1. in verbo: „Judæi signa quærunt“ scilicet potentiæ, de secundo dicit Augustinus de operibus 6. dierum: non potentia temeraria, sed sapientiæ veritate omnipotens est Deus. De tertio dicit glossa supra illud psalmistæ. „Mirabilia testimonia tua Domine“: Perhibet testimonium Deo bonitatis et magnitudinis ejus celum et terra et omnia visibilia opera ejus.

Fiunt igitur miracula in consideratione causæ finalis ad finem veræ fidei confirmandæ et inprimendæ, ut dicit glossa in verbis psalmistæ: ut det illis hereditatem gentium i. e. ut crederent gentes. Et Marci ultimo dixit Dominus: „Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo demonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, et si mortiferum quid biberint, non eis nocabit. Super egros manus imponent, et bene habebunt.“ Et infra: „Illi autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante et sermonem confirmante, sequentibus signis.“ Et sic indistincte loqui videris Johannes et confuse, ut etiam Christi et apostolorum ejus ceterorumque sanctorum miracula dampnes. Legisti Apostolum dicentem: „Factus sum insipiens, vos me coegistis. Ego debui enim a vobis commendari; nil enim minus fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli: tametsi nil sum: Signa tamen apostolatus mei facta sunt super vos, in omni patientia, in signis, et prodigiis et virtutibus.“ Tu autem Johannes mores eorum geris, qui bona quælibet et dona Spiritus sancti pervetere nituntur in malum. Contra quos Spiritus sanctus exclamat: „Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis et quasi vinculum plaustrum peccatum. Væ! qui dicitis malum bonum et bonum malum, ponentes tenebras lucem et lucem tenebras, ponentes amarum in dulce et dulce in amarum. Væ qui sapientes estis in oculis vestris et coram vobismet ipsis prudentes.“ Ecce triplex væ tibi Johannes, quia funiculus triplex difficile rumpitur. „Væ, væ, væ, habitantibus in terra.“ Apoc. 8, 13. Nostra autem conversatio in celis est, unde et salvatorem exspectamus Dominum Jesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ, secundum operationem suam, qua etiam possit sibi subicere omnia.“ Verbum Dei non est alligatum, Johannes, ut nunquam potuerit vel possit aliud dicere, quam

tuo sensu perverso: „nisi manducaveritis et nisi biberitis.“ Et ad tuum miserorumque complicum tibi hospitale refugis: tuorum compactatorum. Jam superius tibi solenniter ostensum est, quæ virtus, quæ autoritas, quod robur jam in tuis compactatis existat, quæve eorum sit intelligentia vera, si millena millium sigillorum appensione frustrentur (sic). De nostris salvis conductibus tanquam de vera catholicorum fide catholicis observanda Christicolis possunt legatis confidere universi et vos firmissime, si ad abjurandum et obedientiam sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ præstandam, realiter et cum effectu pro vera eterna salute dispoveritis venire.

Miror etiam, quod in calce tuæ literæ non confunderis iniquis labiis ac lingua dolosa Christianissimos reges, et principes temerarie condemnare dicens: „Ubi multitudo ibi confusio, et multi sunt vocati, pauci electi.“ Et allegas arianam heresim tibi comparare, quæ tamen, neque aliæ hereses, quæcunque fuerint, nunquam contra sacrosanctam Romanam ecclesiam potuerunt, neque poterunt prævalere, sic promittente Domino, quod portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Nunquid Leo papa, quem allegasti, Arianus fuit? Nunquid Augustinus, Jeronimus, Ambrosius et alii quam plurimi innumerales, arianorum heresibus ceterisque successivis temporibus non viriliter restiterunt? Sed sicut deleta fuit illa et aliorum prædecessorum heresis, ita debebuntur et vestræ, Domino propugnante feliciter. Dico „et vestræ“ pro complicibus, quos allegas Græcos, Rutenos, Bulgaros, Armenos, Indos et similes tibi compares, quos etiam dicis divinæ memoriæ Eugenium cum communione calicis sæpe tacti in gremio sanctæ matris ecclesiæ catholicæ voluisse aggregatos. Penes me teneo decretum Eugenii bulla plumbea communitum. Si forte copiam habes, revolve diligenter et lege ubi sit aliqua mentio de communione utriusque speciei ad populum laycalem.

Nunquid reperiēs, quia verum non est? Sic igitur a principio tuæ fabulæ cum mendaciis incepisti, cum mendaciis prosecutus es, et cum mendaciis terminasti, quia mendax es et pater tuus. Et si prolongate scribendo philacteria direxisti, ego prolixius tuas inercias confutando respondi. Et ecce descripsi eam tibi tripliciter, respondens stulto secundum suam stultitiam, ne de sua stultitia gloriatur. Scribendo prolixitatem non accusabis, tum quia a juventute etiam in seculo existens contra hereticos decertavi, tum, quia alta materia hæc requirit. Si tamen hæc non sufficiunt, me remitto ad ea, quæ prolixè super hac materia in quodam tractatu scripsi. Nunc autem pauca hæc suscipe, calamo decurrente velociter et festine, tuæ salutis et aliorum zelo fervente ad honorem, laudem et gloriam Domini nostri Jesu Christi, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum. Amen.

Ex Egra 1452. incepta in vigilia nativitatis Domini et conclusa in sabbato post octavam epiphaniæ pluribus aliis arduis negociis occupatus.

VIII.

Magnificis et spectatissimis Dominis, Domino Magistro Civium, et Consulatui Civitatis Znojmx, suis benefactoribus et præceptoribus colendissimis d. (destinata).

Magnifici et excellentes Domini ac benefactores et præceptores mei colendissimi. Humillima ac debita commendatione præmissa cum omni promptitudine animi obsequendi, gratiam salutarein et pacem in Domino sempiternam.

Quantum vestræ afflictionis molestiæ compatio, testis est mihi immensa illa et ut verius loquar indicibilis benevolentia caritatis, qua vos omnes amplector; testis est etiam mihi ipse Deus, qui omnium

corda scrutatur. Nam nihil post meum huc accessum vestris Magnificentiis scripsisse, non ob aliam causam factum est, nisi quod vel parum vel nihil se obtulerit scribendum; semper tamen non mediocri spe tentus, ut aliquid grande argumentum sese ad significandum deberet occurrere, quicunque quæ acta sint. Nam Domino Benessio (Beneš) nuntia-verim, a quo omnia discere potuistis. Discedentibus autem nobis ex Crumpnaw (Krumlov) boemicali invitatorias literas ad prædictum illum hominem Rokyczanum dederam pariter et ad omnes Barones Bohemiæ, nec non ad civitatem Pragensem, ut deberent Rokyczanum excitare et provocare ad proficiscendum Egram, sed ita factum est, ut timore territus, qui omni ratione caret, comparere non solum non ausus fuerit, sed omnino recusaverit dicens: nolle venire ad suos hostes. Et tanquam maximus heresiarcha filiusque perditionis et iniquitatis suo spurcissimo, feditissimo pollutoque ore in suis literis ad me destinatis inchoando a maximo Pontifice, discurrendo per omnes Prælatos Ecclesiæ sanctæ Dei, Reges et Principes atque omnes, qui catholicum nomen sibi vendicant, omnes condemnans et hereticans appellansque suos inimicos.

Reverendissimus Cardinalis sancti Petri ad Vincula hac conditione intendebat cum Bohemis dietam celebrare, quod pollicerentur stare et assentire ejus sententiæ et declarationi, cum sit legatus apostolicus, ipsi enim nequaquam id facere voluerunt tanquam qui nullum superiorem recognoscere volunt et in spiritu libertatis vivere. Fui tamen cum illustri Duce Ludovico Baviariæ et cum illustribus Marchionibus Brandenburgensibus Johanne sc. et Alberto in Parzechit (Barait) cum multis Baronibus congregatis. Et inter multa tractata instituimus cum Bohemis dietam amicabilem celebrare IV. Dominica Quadragesimæ, habito tamen prius responso a Domino legato, si Bohemi acceptare vellent. Responsum de hora in ho-

ram exspecto, quo habito reddam vos certiores per primum nuntium occurrentem. Exspecto prope diem responsum ab illustri Duce Saxoniae Friderico Seniore, si placet, ut in sua civitate evangelisem, quam appellant Pontem i. e. Brix. Si quidem acceptaverint, illuc accedam perlibenti animo, ut qui dormiunt, excitentur a sompno mortis; si autem recusaverint, quid agere debeam nescio, nisi quod expectabo responsum a Domino legato. Et sicut Altissimo placuerit, ita meos gressus dirigam.

Bohemi vehementer, ut refertur, territi sunt dicuntque: magis timere linguam illius monachi fratris Johannis de Capistrano, quam si 30 millia equitum adversus eos insurgerent. Fecerunt quidem in Praga præconisari, sicut publica vox et fama est, ut nullus audeat de me loqui neque bonum, neque malum. Id enim fecisse intelligatis ad evitandos rumores et contentiones, exstinguendamque famam istorum operum Dei, quæ cottidie fiunt, de quibus rumor est magnus apud eos, quamquam dicunt ea fieri virtute dyabolica. Sed non dubitetis, quod propius est eis iudicium Domini quam existiment. Durum est enim contra stimulum calcitrare. Si quidem tardabit, non tamen deerit, quia ira Dei descendet super eos. Mali nesciunt loqui nisi malum. Quod autem cantilenas decantent in Vestri contemptum, nihil curandum est; arbitramini, cum totus populus Christianus eos hereticos appellaret, et quum maxime Christi Vicarius sanctissimus Dominus noster Nicolaus Papa V. in quadam bulla plumbis nuper ad me motu proprio destinata, in qua appellaret eos erroneos, superstitiosos et hereticos propter practicam nominis utriusque speciei. Hujus enim bullæ copiam Domino Benessio misi præ die, qui et Vobis, Brunensibus et Olomucensibus tandem tradere debet. Duo autem fratres mei nondum ex Roma redierunt, sed continue illos exspecto.

Magnificentias itaque Vestras plurimum roga-

tas esse volo et obsecratas in visceribus caritatis, ut eorum minas non timeatis, neque temporalia spiritualibus præponere velitis, sed semper stabiles et firmi in fide katholica et in obedientia sanctæ matris nostræ Ecclesiæ sitis, sicuti semper summa cum laude et gloria consuevistis, cum reposita sit Vobis corona justitiæ, quam reddet Vobis Dominus in illa die justus iudex. Prope enim est Dominus, qui populum suum a manibus Pharaonis liberabit, consolabiturque fideles suos, quos aliquando affligi a malis permittit, ut majorem gloriam majoremque triumphum consequantur.

Quæ enim de adventu Ungarorum ad confines et limites Moraviæ scribitis, pergrata mihi exstiterunt, illudque mihi jocundissimum fuit, quod Dominus Benessius significavit sc. de optatissimis responsionibus ex parte Vestrae Civitatis, Brunensis, Olomucensis, Reverendissimi Episcopi Olomucensis articulis Bohemorum datis, et quum altus Dominus Johannes gubernator Regni Ungarorum se mihi obtulit venire, quocunque vellem cum omni sua potentia et facultate, superioribus diebus suae Dominationi scripsi illam plurimum rogaus, ut Moravos nostros katholicos suo brachio protegere tuerique dignaretur a faucibus Bohemorum. Spero, quod si unquam necessarium fuerit, vobis omnibus subveniret et succurreret.

Finem dicendi faciam Vobis munus mearum orationum fidelissime offerens neque ipsum totum dans atque tribuens ad omnia vestra beneplacita et mandata ex toto corde, quod facile experiri potestis, si in aliqua re mea opera uti noveritis, quam gratam vobis et salutarem existimetis. Valeant Magnificentiae Vestrae cum tota Christianissima Civitate Vestra, quam Christus sempiterno aeo tueatur.

Ex Egra 10 die Januarii 1452. manu festinantissima Fratr. Minor. de Observ. humilis servulus licet fidelis orator frater Johaunes de Capistrano,

manu propria subscripsi. (M. C. g. 16. p. 284—286
bibl. Olomuc.)

IX.

Johannes Borotin schismaticus ad presbyterum Johannem de Capistrano.

Salutem et salutaria opera facere et docere. Obsecro te frater religiose in Christo dilecte, quatenus scripta, quae hic scribo, in caritate suscipias, in patientia sacra legas et mente sana prudenter discutias, sicut decet sapientem. Non enim intendo te corripere aut in benedictis tuis aut sanctis offendere, sed volo ante oculos mentis tuae ponere ea, quae de te dicunt in Bohemia homines, qui tua opera inspexerunt, tuas doctrinas audiverunt, ut si dabitur intelligas, si ea quae dicis, doces vel asseris, sana sint omnia, si scandalosa et perditioni tuae aliorumque adaptata. Cum nuper venissem in districtum Grecensem, multa de te a viris etiam gravibus audiui et scripta vidi plena dolore, quomodo sc. tu omni timore Dei postposito, tamquam alter insane mentis melancholicus vulneras et vulnerare non cessas dictis et gestis tuis venenosis Bohemiam simul et Moraviam, cum dicis et asseris, quod omnes qui communicant aut communicaverint sub utraque specie, dampnati sunt et dampnabuntur, quod necdum asserere vel dicere, sed et cogitare horrendum est et impium. Nam si illa subtilitas vera esset, sequeretur, quod Christus Salvator noster hujus sacramenti institutor, qui dixit: „Nisi manducaveritis carnem Filii hominis et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.“ Tu autem, ut dicitur, velut alter antichristus dicis Christo contrarium: „Si manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, dampnabimini.“ Et ecclesia primitiva, quae utramque speciem practicavit,

ut testatur concilium Constantiense et Paulus Apostolus, qui hanc communionem docuit Corinthios, quum dicit, se accepisse a Domino, quam epistolam tota per orbem terrarum tenet et legit ecclesia, qui etiam dicit: Si etiam Angelus de celo veniret et aliter docuerit, non credatur ei. Bohemia quoque et Graecia sub isto tuo anathemate caderet, quod tu, ut dicitur praedicas atque doces, cujus signum evidens est, quod plures jam ab illa sacratissima communione, tamquam ipsa esset perditionis via, ut tu videlicet asseris atque doces, sicut dicitur, abduxisti. Quid igitur aliud est, nisi quod tu perditioni hominum viam paras, bella et odia inter homines suscitās et caritatem, quae via est ad salutem, inter homines rumpis. O si intelligeres, quid doces, quid asseris, utique apponeres in his digitum ori tuo et taceres! An nescis aut forte scire te dissimulas, quod concilium Basiliense in Spiritu sancto tunc congregatum, quod repraesentabat Ecclesiam, ut per scripta dictaque hujus concilii claruit toti mundo, communionem hujusmodi sacratissimam sub utraque specie auctoritate Christi et Ecclesiae, verae sponsae ejus, donavit Boemis et Moravis? Mandavit insuper dictum concilium Archiepiscopo Pragensi, Episcopo Olomucensi et Episcopo Lithomysslensi (Litomyšlensi), qui pro tunc fuerunt, et omnibus curam habentibus animarum, in virtute sanctae obedientiae districte praecipiens, quatenus communicent sic populum habentem usum communicandi, sub penis etiam gravissimis, ut habetur in Compactatis dicti concilii cum Boemis simul et Moravis sigillo concilii sigillatis. Dicere igitur et asserere contrarium concilio in Spiritu sancto congregato est dicere contrarium, ut creditur, Spiritui sancto, quod nullus sanae mentis audebit attentare, nisi forte melancholicus, spiritu cujusdam melancholiae plenus. Nec mireris frater, quod scribo „melancholiae,“ quod querat in problematibus suis Aristoteles: „Quare omnes viri

politici et heroici ut plurime fuerint melancholici? Signa namque cujusdam melancholiae in te apparent, ut dicitur, quod soles quidem clamare et alios ad ejusmodi clamores incitare. Dicitur etiam de te, quod dixisti: Si probabitur mihi communio sub utraque specie, volo, ut comburam. Spero, quod sufficienter tibi probabitur, si voles. Nec optat aliquis sapiens, ut comburaris, sed ut potius vivas et penitentiam agas pro falsa et perniciosa doctrina, si facta est per te, ut emendes in melius, sicut decet.

Haec sunt et alia plura, quae de te dicunt homines, quae pertranseo, quae ego tanquam vera de te non accipio, sed audita ante oculos mentis tuae pono. Audiens enim sapiens sapientior erit, optoque et rogo ex corde, ymmo et in virtute Dei commoneo, ut sicut diligis honorem tuum et salutem, quatenus super his omnibus mihi scripto respondeas, ut sciam de te loquentibus vel forte mentientibus coram sapientibus et plebeis pro veritate respondere et te in veritate defensare, cum scribat Petrus Apostolus: „Omni poscenti te fidei tuae redde rationem.“ Si quid scriptum extraneum, aurium offensivum, parcat vir religiosus et sensatus.

Datum .

Magister suorum
Johannes Borotin.

(M. S. 2. VI. 6. bibl. Olomuc.)

X.

Epistola responsiva sancti Johannis Capistrani ad praefatam epistolam Johannis Borotini.

Frater Joannes de Capistrano ordinis minorum minimus et indignus cum spiritu salutari gratiam luminis sempiterni. Conveni strenuis pugilibus suas probitates (sic) ab altissimo sibi praestitas humili ac devota obedientia sub unico Deo et Domino nostro.

Jesu Christo, ejus unici summi pontificis, deinde successive tam sub Ecclesiasticis quam sub temporalibus principibus militare, ut eorum spectabilia exercitia dirigantur in protectionem verae justitiae a cunctis mortalibus exequendae ita, ut eorum bonorum laborum et operum fructus pacatissimos percipiant, retributionis immarcescibilem coronam gloriae sempiternae, ad quam aspirare debent cuncta ingenia ac intellectuales industriae et studia Christianorum, ut cum ante tribunal judicis Jesu Christi ipsosque omnes oportuerit comparere, felices et læti suscipiant cum justis et benedictis æterni regni triumphos et gaudia beatorum, injustis et malignis cum ipsius Domini nostri Jesu Christi horribili maledictione impetuosa ruina descendentibus ad tartareos cruciatus cum apostatis spiritibus dyabolicis, quibus in hac vita caduca potius quam clementissimo Domino nostro Jesu Christo obedire pariter et servire dampnabiliter elegerunt. Oro te igitur, precor et obtestor pro tua tuorumque sequacium eterna salute: Ista consideres, Deum præ oculis semper habeas et tamquam veritatis amicus ac divinae justitiae, ipsam veritatem diligas ipsamque justitiam colas. Dixerim haec tibi quamquam ignotus ignoto pro debita caritate servanda circa Deum et proximum omni diligentia oportuna. Variæ sunt etenim hominum fantasiae ac diversa desideria, et multorum opiniones erroneae, sicut etiam in antiquorum sententiis philosophorum luculenter apparet, quorum aliqui felicitatem constituerunt in virtute animi, i. e. in magnanimitate, aliqui in cognitione veritatis et virtutis, aliqui vero in voluptate carnali. Veri autem catholici sanctique doctores felicitatem et veram beatitudinem recte et juste ponunt in aggregationem perfectam omnium bonorum et ipsius summi boni verissima cognitione, felicissima apprehensione ac perfectissima fruitione. Et sic beatus populus, cujus est Dominus Deus ejus gloriosa possessio et the-

saurus infinitus, inestimabilis et eternus. Haec autem bona temporalia in subsidium nobis non tamquam substantialia, sed tamquam accidentalia, transitoria et instabilia Christianis veris sunt computanda. Solae autem verae divitiae sunt, quae nos divites virtutibus faciunt, divinis gratiis exaltant, spiritualibus donis ornant, ac divinis beneficiis decorant, efficiuntque sublimes et ad ultimum efficiunt gloriosos stola dupplici, subjecti animae sc. atque corporis omnium electorum, in quorum numero te, Magister, sicut meam pusillitatem opto feliciter aggregari. Excitatus (sum) nuperrime relatibus horum spectabilium civium Olomucensium, qui per tuum nuncium asserunt superiores literas praesentatas, easdem mihi consignandas, quarum autorem si christianus sit, si rationalis homo, si modesta persona, si circumspectus in verbo, si qua praeditus honestate, ipsarum suarum literarum continentia patefecit. Serpentino quodam more blandiri et adulari videtur in principio, postmodum quod gerebat in corde venenum evomit, et quod suum est, eructat, illud proferre nequiens quam quod habet. Ego etsi indignus et immeritus attamen nuntius et commissarius Apostolici ac generalis inquisitor hereticae pravitatis ad has partes adveniens, quae vera, quae catholica, quae salubria sunt et quae a sacrosancta romana Ecclesia docta, praedicata et observata jam per tot annorum curricula, forte per mille et trecentos annos, infra quae tempora tot sancti et sanctae canonisati sunt, doceo, teneo, observo et observanda pronuntio ab omni catholico populo christiano. Si autem hi, qui contra meam verissimam doctrinam oblatrare praesumunt, aliquam reverentiam sacrosanctae romanae Ecclesiae, sedi apostolicae et sanctissimo Domino nostro exhibere dignentur, ipsa eorum scripta evidenter ostendunt. Nam, ut dixit Dominus Math. 10, 40: qui vos recipit me recipit, et qui me recipit, recipit eum, qui me misit." Et Luc. 10, 16.: „Qui vos audit,

me audit, et qui vos spernit, me spernit, qui autem spernit me, spernit eum, qui me misit.“ Haec autem dixit Christus suis duodecim apostolis, cum eos ad praedicandum misit. Isti autem detractores mei tantam exhibent reverentiam papae et sacrosanctae Romanae et universali Ecclesiae catholicae sub obedientia ejusdem sanctissimi Domini nostri papae Nicolai V., viventi et eternam salutem expectanti, quanta honestate suis scriptis utuntur. Dicit enim iste Johannes Borotin, quod ego omni timore Dei postposito tamquam alter insane mentis melancholicus vulnero et vulnerare non cesso dictis et gestis meis venenosis Bohemiam simul et Moraviam, quasi suo judicio existimet, totam Bohemiam et Moraviam meritorium obedientiae jugum abjecisse et rebellasse contra sacrosanctam Ecclesiam, cum tamen per Dei gratiam magna pars utraque regione conservata sit, et perseveret sub obedientia catholicae veritatis. Subjungit ille detractor, me dixisse et asseruisse, quod omnes, qui communicant vel communicaverint sub utraque specie, dampnati sunt et dampnabuntur. Haec enim sua universalis propositio, quam me asseruisse testatur, falsissima est et mendax et a me nunquam sic prolata. Dixi enim et dico, testor et assero: catholicum, meritorium, salubre et necessarium esse credere et tenere et observare, quidquid credit, praedicat, docet et servat sacrosancta Romana Ecclesia, et universos qui de sacramento corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi vel de baptismo seu peccatorum confessione, matrimonio vel reliquis ecclesiasticis sacramentis aliter sentire ac docere non metuunt, quam sacrosancta Romana Ecclesia praedicat et observat, et generaliter quoscunque haereticos, excommunicatos esse. Dixi etiam et dico cum beato Augustino: „Firmissime tene et nullatenus dubites, omnem hereticum vel schismaticum cum dyabolo et angelis ejus eterni ignis incendium participandum,

nisi ante finem vitae katholicae unitati fuerit incorporatus et integratus ecclesiae. Dixi etiam et dico cum eodem beato Augustino, quod omni homini, qui ecclesiae katholicae non tenet unitatem, nec baptismus neque eleemosina quantumcunque copiosa, nec mors pro nomine Christi suscepta proficere poterit ad salutem. Dixi etiam et dico cum eodem sancto Augustino ad Vincencium donatistam, quod ex katholica ecclesia sunt omnia sacramenta dominica, quae sic habetis et datis, sicut habebantur et dabantur priusquam in decretis etc.: dicit de illis donatistis hereticis qui pervertebant et turbabant ecclesiastica sacramenta, de hoc est textus decreti 1. q. 1. 51. Ex katholica. Intendit beatus Augustinus declarare, donatistas non debuisse pervertere ritum et observantiam sacramentorum communiter observatam ab universa ecclesia catholica. Unde idem Augustinus scribens ad Demetrium hereticum dixit: sacramenta, quae non mutastis, sicut habetis, approbantur a nobis, ne forte cum vestram pravitatem corrigere voluerimus, illis sacramentis, quae in ministeriis vestris vestra pravitate dampnata non sunt, sacrilegam faciamus injuriam. Dixi etiam et dico cum eodem beato Augustino de fide ad Petrum: firmissime tene et nullatenus dubites, extra ecclesiam in baptisatis, si ad ecclesiam non redeant, baptismo cumulari perniciem; tantum enim valet ecclesiasticae societatis communio ad salutem, ut baptismo non salvetur, cum ibi non datur, ubi oportet, ut detur. Dixi etiam cum eodem, quod inutilia sunt dona, quae praeter unitatem ecclesiae habentur, cum ipse dicit: „Teneamus unitatem, fratres carissimi! Praeter unitatem, qui facit miraculum, nihil est. In unitate erat populus israeliticus et (non) faciebat miracula, praeter unitatem erant magi Pharaonis et faciebant similia Moysi, (populus israel ut dixi, non faciebat); qui erant salvandi apud Deum, qui faciebant miracula, an qui non faciebant miracula? Petrus Apostolus resuscitavit

mortuum, Simon magus faciebat (similia). Multi erant Christiani, qui non poterant facere, quae faciebat Petrus, neque quod faciebat Simon, sed tamen inde gaudebant, quod nomina eorum scripta erant in cœlo.“ Intendit Augustinus exprimere, quod quamvis singularia Dei dona conferantur aliquibus electis, et non tamen omnibus et singulis, attamen omnes et singuli electi salvabuntur. Hinc dicit Apostolus ille in I. ep. ad Cor. 12.: Notum vobis facio, quod nemo in Spiritu Dei loquens dicit anathema Jesu Christo, et nemo potest dicere: Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto. Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem Spiritus, et divisiones ministrarum sunt, idem autem Dominus et divisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. Alii quidem per spiritum datur sermo sapientiae, alii sermo scientiae secundum eundem Spiritum. Alteri fides in eodem Spiritu, alii gratia sanitarum in uno Spiritu, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii gratia linguarum, alii interpretatio sermonum. Haec autem omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prouti vult. Sicut enim corpus unum est, et membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt: ita et Christus. Etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptisati sumus, sive judaei, sive gentiles, sive servi, sive liberi et omnes in uno Spiritu potati sumus.“ Ecce quomodo Apostolus declarat unitatem totius populi Christiani in uno mystico corpore fidelium catholicorum; ex cujus verbis etiam cum dicit: in uno Spiritu potati sumus, clare innuitur, quod verba Christi Joh. 6.: „Nisi manducaveritis carnem filii hominis, et nisi biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis,“ spiritualiter intelligenda sunt et non carnaliter, sicut etiam Dominus ibidem declarat, cum dicit: „Verba,

quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt.“ Hoc etiam sensu loquitur Apostolus ille I. Cor. 10.: „Nolo autem vos ignorare, fratres carissimi, quod patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes mare transierunt et omnes in Moyse baptisati sunt in nube et in mari, et omnes eandem escam spirituales manducaverunt et omnes eundem potum spirituales biberunt (bibebant autem de spirituali, quae sequebatur eos, petra; petra autem erat Christus); sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo, nam prostrati sunt in deserto. Haec autem in figura facta sunt nostri, ut nimirum non simus concupiscentes malorum sicut et illi concupierunt.“ Et infra: „nec murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt et perierunt ab exterminatore. Haec autem omnia in figura contingebant illis, scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines seculorum devenerunt.“ Et infra: „Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Et panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane participamus; patet enim expressissime secundum veram intelligentiam omnium sanctorum Doctorum, verba Apostoli sicut et verba Christi spiritualiter esse intelligenda et non carnaliter: Nam ut ipse idem Apostolus dixit II. ad Cor. 3.: „litera enim occidit, spiritus vivificat.“ Dicit enim beatus Augustinus in tractatu 8. 3^a quaestionum: „Solent enim circumstantiae scripturarum illuminare substantiam veritatis.“ Et ideo tam in verbis Christi, quam in verbis apostoli considerandae sunt circumstantiae. Cum enim satiasset quinque millia hominum ex quinque panibus ordaceis et duobus piscibus et superfuissent ex fragmentis duodecim pleni cophini et altera die recusato applausu quum volebant eum regem facere et turbae inquirerent eum, dixit Jesus Christus: „Amen, amen dico vobis, quaeritis me, non quia vidi-

stis signa, sed quia ex panibus manducastis et saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam eternam, quam filius hominis dabit vobis.“ Et cum illi interrogarent, quomodo operarentur opera Dei, respondit Jesus Christus: „Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille.“ Illi dixerunt ei: „Quod ergo tu facis signum, ut videamus et credamus tibi?“ Ecce, quomodo miserabiles infideles suis se jaculis vulnerabant, suis se verbis involvebant et laqueis catenabant, cum putabant, quae fidei sunt, videri posse oculis carnalibus. Nam, ut dixit sanctus Augustinus: „de visibilibus non est fides; nam fides est credere, quod non vides.“ Et Apostolus ad Hebr. II.: „fides est sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.“ Subdunt miseri obcecati judaei: Quid operaris? Patres nostri manducaverunt mana in deserto, sicut scriptum est: „Panem de celo dedit eis manducare.“ Dixit ergo Jesus: „Amen, amen dico vobis; non Moyses dedit vobis panem de celo, sed pater meus dat vobis panem de celo verum. Panis enim Dei est, qui de celo descendit, et dat vitam mundo.“ Et iterum: „Ego sum panis vitae, qui venit ad me, non esuriet; et qui credit in me, non sitiet unquam. Sed dixi vobis quia et vidistis me, et non creditis.“ Et iterum: „Hacc est autem voluntas Patris mei, qui misit me, ut omnis, qui videt Filium et credit in eum, habeat vitam eternam et ego resuscitabo eum in novissimo die.“ Videbant enim eum tanquam hominem, et in hoc non erat fides, sed cognitio. Oportet igitur ex fide credere, ipsum esse Deum et ipsum filium Dei verum, sicut verus est homo. Sic etiam Thomas, qui incredulus de sua resurrectione voluit videre et palpare, et dixit: „Dominus meus et Deus meus.“ Dixit Jesus: „Quia vidisti me Thoma, credidisti. Beati, qui non viderunt et crediderunt.“ Johannes ultimo. Quid enim vidit Thomas nisi Christi humanitatem et recognovisse

veram ejus resurrectionem? Quum autem dixit: „Deus meus,“ patefecit, se credere, ipsum esse verum Deum, et sic fatetur suam divinitatem. Tali etiam sensu fidei intelligenda sunt verba Christi. Cum Judaeis murmurantibus dixerat: „Ego sum panis vivus, qui de celo descendi,“ dixit: „Amen, amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam eternam. Ego sum panis vitae. Patres vestri manducaverunt mana in deserto, et mortui sunt. Hic est panis de celo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. Ego sum panis vivus, qui de celo descendi; si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in eternum et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.“ Litigabant ergo Judaei ad invicem dicentes: „Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum.“ Dicit ergo eis Jesus: „Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo. Sicut me misit vivens pater, et ego vivo propter Patrem et qui manducat me, et ipse vivet propter me. Hic est panis, qui de celo descendit; non sicut patres vestri manducaverunt mana in deserto et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in eternum.“ Et cum multi etiam ex discipulis ejus dicerent: „Durus est hic sermo, quis potest eum audire?“ respondit eis Jesus: „Spiritus est, qui vivificat, caro non prodest quicquam, verba, quae ego locutus sum vobis, Spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Jesus, qui essent non credentes.“ Et cum multi discipulorum ejus abierunt retro scandalisati ex praedictis verbis, dixit Jesus ad eos: „Numquid et vos vultis abire?“ Respondit Simon Petrus: „Domine ad quem ibimus? verba vitae aeternae habes et nos credimus et cognovimus, quia tu es Christus filius Dei.“ Ecce quam clarissime Spiritus sanctus declarat verum in-

tellektum verborum Christi: „Nisi manducaveritis et nisi biberitis,“ et iterum praecedentia, media et sequentia ut sumantur pro veritate fidei, juxta quam oportet credere, Christum Jesum ita esse verum Deum ex Deo genitum sicut oportet, eum esse verum hominem ex virgine natum. Quod etiam testatur clarissime Petrus cum dicit: „Et nos credimus et cognovimus; quia tu es Christus filius Dei vivi.“ Nulli enim dubium debet esse, divinam scripturam sanius intelligendam, intellectam et comprehensam esse per omnem universalem et catholicam ecclesiam, quam per hereticos, quos etiam a tempore Apostolorum constat esse confusos, et quotquot ab unitate Romanae catholicae recesserunt, male periisse. Hinc etiam beatus Jeronimus super illud Math. 16.: „Tibi dabo claves regni celorum et quodcunque solveris etc. et quodcunque ligaveris“ etc. dixit: „Quod quicumque ab unitate fidei et sanctitate ecclesiae se separaverunt, nec a peccatis solvi, nec celum ingredi possunt.“ Et beatus Beda ob idem dicit: „Quicumque ab unitate fidei vel societatis beati Petri Apostoli quocunque modo semet ipsos segregaverint, tales nec a vinculis peccatorum absolvi, nec januam ingredi possunt paradisi, ergo potius demergentur in interitum infernalem.“ Quod periculum si Hussitae diligenter attenderent, ab eorum nempe erroribus declinarent; considerarent etiam, quam innumeram multitudinem fidelis et olim adeo accepti regni Bohemiae per eorum fraudulentias, libertates, errores et mendacia praedicta ab ecclesiae unitate diviserunt et in barathrum infernale retruserunt et retrudere satagunt; qui tali modo etiam hodie sequuntur errores obstinata mente perseverantes et indurata fronte sine pudore mala malis addendo, tam inclitum regnum in schisma perniciiosum et hereses plurimas induxerunt et sub specie pietatis multos etiam hodie fraudulenter inducunt, quasi ipsi soli melius omnibus Christi fidelibus etiam tot sanctis

jam canonisatis intelligant legem Christi et per suum perversum, depravatum ac dampnatum intellectum volunt alios omnes docere et eorum erroribus implicare, quod possibile nunquam erit; nec ipsa divina veritas Christus Jesus id patietur, in evangelio cum ita promiserit Petro et suis coapostolis Luc. 22.: „Ecce sathanas expelivit vos ut cribraret tanquam triticum. Ego autem pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua et tu aliquando conversus confirma fratres tuos:“ — Hoc enim non solum Petro pro se ipso, aut pro suo tempore dictum esse putamus, sed etiam pro suis omnibus in sancta Romana ecclesia successoribus. Hinc etiam (Math. c. ultimo) post suam resurrectionem et ante suam ascensionem suis Apostolis dixit: „Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Cunctos ergo docete etc. Docete eos observare omnia, quaecunque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.“ Cum igitur Christus semper sit cum ecclesia: licuit sibi semper et perpetue licebit sua secreta revelare fidelibus suis sub sancti Petri successorum obedientia conviventibus, sicut et dixit Petro et aliis Apostolis in suo ultimo sermone (Johann. 16. 12.): „Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, ille docebit vos omnem veritatem.“ Spiritus igitur veritatis, ipsius Domini nostri Jesu Christi, successivis temporibus revelavit sanctis conciliis omnem ritum circa usum sacramentorum, quem hodie sancta Romana ecclesia sic praedicat, docet et observat, sicut dicit Innocentius: „Sane multa tam de verbis, quam de factis Domini-
cis invenimus ab Evangelistis obmissa, quae Apostoli vel supplevisse verbo vel facto expressissime leguntur.“ Paulus enim in actibus Apostolorum (cap. 20, 35.) sic ait: „Meminisse vos volo verbi Domini nostri Jesu Christi, qui dixit: Beatius est magis dare, quam accipere.“ Hoc nullus quatuor Evangelistarum

scribit; nullus etiam eorum expressit, quod Paulus de Christo in I. Cor. 15. scribens ait: „Visus est plus quam quingentis fratribus simul, deinde visus est Jacob, novissime vero tanquam abortivo visus est etiam mihi.“ Hinc dicit ibi glossa in verbo: Sane multa servat Ecclesia, quae nec ab Apostolis sunt tradita, quae tamen cum sint longa consuetudine approbata, non sunt minoris auctoritatis sc., quam si ab Apostolis essent tradita. 11. d. c. Eccl. 12. d. Illa. Unde beatus Augustinus ex dictis Basilii dicit: Ecclesiasticarum institutionum quasdam scriptis, quasdam vero apostolicis traditionibus per successores in ministerio confirmatas accepimus, quasdam vero consuetudine roboratas approbavit usus, quibus par ritus et idem utriusque pietatis debetur affectus. Et infra: „Quae enim, ut inde ordiamur, scriptura salutiferae crucis signaculo fideles docuit insigniri, quae (sc. scriptura) vel triphariam (crucem), digesta super panem et calicem proluxae orationis vel consecrationis verba commendavit? Nam non solum quod in evangelio continetur, vel ab Apostolo quomodolibet insertum secretis didicimus, sed etiam alia plura didicimus magnam quasi vim commendantia ministeriis. Benedicimus fontem baptismatis oleo unctionis, huc accedit, quod ter oleo inungimus, quos baptisamus, verbis abrenuntiare sathanae et angelis ejus informamus. Unde et haec et alia in hunc modum non pauca, nonnisi tacita ac mistica traditione a patribus ecclesiastico more et reverentiis et diligentia sunt in ministeriis observata magis silentio quam publicata scripto. — Et idem Augustinus ad Casulanum presbyterum scribens de ecclesiasticis institutis dicit: „Consuetudinem laudamus, quae tamen contra fidem catholicam nil usurpare dinoscitur; in iis rebus, de quibus nil certi statuit divina scriptura, mos populi Dei et instituta majorum pro lege tenenda sunt. Et sicut praevaricatores legum divinarum, ita contemptores ecclesiasticarum con-

suetudinum coercendi sunt.“ Et idem Augustinus in eodem libro de fide Christiana dicit de catholica ecclesia per orbem diffusa: Tribus modis probatur existere, quicunque in ea tenetur, aut auctoritas est scripturarum, aut traditio universalis, aut certae propriae particularis instructio. — Sed sacra auctoritate sanctae scripturae tota constringitur ecclesia, universali traditione majorum nihilominus tota sc. constringitur; privatis vero institutionibus et propriis informationibus unaquaeque pro locorum varietate, prout cuique visum est, subsistit et regitur.“ Diligenter ruminanda sunt verba praedicta. Cum autem firma auctoritate sacrae scripturae probari non possit, populum laycalem ex praecepto teneri ad communionem sub utraque specie, et universali traditione majorum et conciliorum et summorum pontificum universalis ecclesia catholica per universum mundum servavit ex diuturna et antiquissima consuetudine laudabili, et ab omni periculo et abusione libera, per tot annorum curricula populum laycalem communicare debere sub una specie tantum: temerarium satis esse dinoscitur et horrendum praesumere contrarium attemptare (attentare). Impingit etiam in me false et mendose meus amicus, me dixisse: Si manducaveritis carnem filii hominis et biberitis ejus sanguinem, dampnabimini et sic veluti antichristus dicam Christo contrarium. Haec etiam ejus falsissima terminatio in me de Christi veritate nil abstulit, neque unquam taliter (sum) locutus. Sed ut supra dixi: Verba Christi et pio veridico intellectu capienda sunt spiritualiter, ut ipse dominus declaravit, cum dixit: „Spiritus et vita sunt.“ Aliter autem imputandum videtur illis Judaeis, quibus loquebatur tanquam incredulis et perfidis ac obstinatissimis veritatis hostibus et hereticis reprobatis, si statim auditis his verbis non dilacerassent, dilaniassent et dentibus corrosissent naturalem Christi carnem, in qua loquebatur et ejus proprium naturalem sangui-

nem hiatu draconico devorassent et tamquam terra arida imbibens rorem celicum sitibundi absorbuissent. Volunt enim illorum infidelium Judaeorum imitatores et sequaces tamquam judaizantes inferre, quod sicut verba Christi descripta (Joh. 3.) et dicta per Dominum Nicodemo: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu, non potest introire in regnum Dei,“ ex tunc fuerint obligatoria pro necessitate salutis universaliter cunctis mortalibus: ita etiam verba Christi descripta Joh. 6.: „Nisi manducaveritis et nisi biberitis“ etc., quod tamen ridiculum est et absurdum, absonum et temerarium. Patet etenim expressissime, Dominum Jesum Christum sacramentum baptismatis instituisse, quum dixit Nicodemo: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto“ etc. Sed cum dixit: „Nisi manducaveritis et biberitis“ etc., sacramentum sui corporis minime instituerat. Palam est etiam et notorium, praedicta verba Christi: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, sano et catholico intellectu fore sumenda. Nam juxta regulam logicalem ad verificationem copulativarum requiritur utramque partem esse veram. Cum igitur ibi sit copulativa conjunctio: ex aqua et Spiritu sancto, ergo videtur inferri, quod sine baptismo formali eterna salus esse non possit. Sed cum multi sint a sacrosancta Romana ecclesia, nedum sancti reputati, sed etiam tamquam sancti canonisati, qui non habuerunt baptismum formalem, ut omnes sancti Innocentes et sancta Emerentiana collactanea sanctae Agnetis et quam plures alii, ut philosophi et rhetores conversi ad disputationem sanctae Catharinae: lucidissime claret, verba Christi intelligenda et resolvenda esse secundum suum verissimum ritum et sensum et intellectum. Sic etiam cum dicit Marci ultimo: Euntes in mundum universum praedicate evangelium omni creaturae, ergo formicis, muscis et pullicibus. Non sic inquit, non sic, sed tamquam pulvis, quem projicit ventus a facie terrae, ita delebuntur de libro

viventium, qui sacram scripturam dampnare nituntur. Nam omnis creatura homo, quia, ut dicit beatus Gregorius, homo etiam habet esse cum lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum animalibus et intellectum cum angelis beatisque spiritibus, nempe satis habuissent sathagere undecim apostoli, quibus tunc Christus loquebatur, si omni creaturae distinctim et singillatim oportuisset eos evangelium praedicare. Expedit igitur praedictum verbum „omni,“ quod est signum universale, recto sanoque intellectu et katholico sumi, ut pro locorum tempore praestita audientia praedicetur et praedicata veritas voce mutua referatur, ut impleatur sermo, qui scriptus est in psalmo et per Apost. ad Rom. 10.: „In omnem terram exivit sonus eorum et in fines orbis terrae verba eorum.“ Subdit Jesus: „qui crediderit et baptisatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condempnabitur.“ Eliciuntur enim ex verbis praedictis verissimae propositiones plurimae; verissima est enim sententia Domini nostri Jesu Christi: Qui crediderit et baptisatus fuerit salvus erit; verissima etiam potest esse: qui crediderit et baptisatus fuerit, condempnatus erit; potuit quoque quisquam credidisse et baptisatus fuisse et a fidei veritate apostasse et male vixisse et in sceleribus vitam suam finivisse, et tunc dampnatum fuisse et esse ex sententia Domini nostri Jesu Christi Math. 7. dicentis: Non omnis, qui dicit mihi: Domine, Domine. intrabit regnum celorum, sed qui fecerit voluntatem patris mei, qui in celis est, intrabit regnum celorum. Requiritur ergo cum credulitate fidei et baptismo exercitium operis virtuosius prout dixit Iacobus 2. c. suae canonicae: „Fides si non habet opera, mortua est in semetipsa.“ Et infra dicit: „Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, ita et fides sine operibus mortua est.“ Verissima etiam est ista: Qui crediderit, postquam baptisatus non fuerit sc. baptismo formali, salvus tamen erit virtute

baptismi spiritualis, qui dicitur baptismus flaminis. Sic expresse patet ex determinatione sacrosanctae Romanae Ecclesiae in cap.: Debitum et in capitulo: „Majores, de baptismo et ejus effectu et nostri sacri theologi tradunt in 4. sententiarum d. 4, 5 et 6. Distinguitur enim triplex baptismus sc. flaminis, fluminis et sanguinis. Ergo verissima etiam est: Qui crediderit, postquam baptisatus non fuerit baptismo formali, salvus erit virtute flaminis et sanguinis. Sicut de multis sanctis martyribus patet, qui mortem pro Christo confidenter passi sunt etiam non baptisati baptismo formali. Verissima etiam est illa: qui non crediderit, baptisatus tamen fuerit baptismo sc. formali, salvus erit, sicut expressissime patet in infantibus baptisatis, qui necdum, quid credant et sed etiam, quod vident, ignorant, ut dicit Christianissimus Justinianus in IV. c. de falsa mon. etc. De his etiam dicit beatus Augustinus de baptismo parvulorum: Quid est parvulos habere fidem, nisi fidei sacramentum; salvantur etenim parvuli baptisati ex merito Christi et fide sanctae ecclesiae catholicae. Hinc etiam dicit Isidorus 2do de officiis: Parvuli alio proficiente baptizantur, quia adhuc loqui vel credere nesciunt, sicut etiam egri, muti et surdi, quorum vice alius proficitur fidem et pro eis respondet, dum baptisantur. Et Dominus Jesus dixit: „Sinite parvulos ad me venire et ne prohibueritis eos, talium enim est regnum Dei.“ Marci 10. Sequitur: „Amen dico vobis, quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et complexans eos, imponens manum super illos benedicebat eos. Verissima etiam potest esse illa: Aliquis qui non crediderit, neque baptisatus fuerit baptismo formali, passus tamen mortem in opprobrium et ignominiam Christi, sicut fuerunt illi sancti infantuli Innocentes Martyres (Math. 2.), salvus erit. Ita enim dicit beatus Thomas de Aquino in 4. sententiarum: Quodsi hodie Saraceni vel alii infideles

occuparent aliquam civitatem Christianorum, in qua multos infantulos non baptisatos inter alios Christianos interficerent in opprobrium et vilipendium fidei Christianae, pie credendum est, baptismum flaminis et sanguinis supplevisse, et tales infantulos salvos esse. Verissima etiam est sententia salvatoris ibidem sc. Math. ultimo: Qui vero non crediderit, condemnabitur.“ Oportet enim de adultis intelligere, quia de parvulis supradictum est, quod baptisati salvabuntur in merito Christi et fide ecclesiae. Advertendum est etiam verbum „condemnabitur“ cum Joh. 3. dixerit: „Qui non credit, jam judicatus est sc. apud Deum et homines cognoscentes eum infidelem, condemnabitur tamen in die iudicii tam in conspectu eorum, qui eum cognoverunt in hac vita fragili, quam in conspectu eorum, qui nullo modo de eo notitiam habuerunt. Verissima est etiam ista: Qui non crediderit nec baptizatus fuerit aliquo baptisate, condemnabitur, quamquam Christus non repetat: „nec baptisatus fuerit.“ — Patet igitur expressissime verba Christi Spiritus sancti spiramine esse intelligenda. Et ideo sic etiam oportet intelligere verba Christi (Joh. VI.): „nisi manducaveritis et nisi biberitis“ etc., ut capiantur sensu spirituali et non carnali, vel literali; sicut ibidem dixit: „Spiritus est, qui vivificat, caro autem non prodest quicquam.“ Ergo manducare carnem Christi et bibere sanguinem in perfidia et obstinatione infidelitatis sive heresis sive schismatis non prodest quicquam, ymo potius obest, quia mortaliter peccat, qui taliter manducat et bibit juxta sententiam Apostoli ad Cor. 11.: „Qui autem manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini, id est non discernens ut dicit glossa sanctissimum hoc sacramentum ab aliis cibis; potest etiam intelligi: non discernens corpus Domini de corpore mistico in unitate fidei ecclesiae catholicae, nam ut dicit beatus Augustinus: Interrogo vos, fratres et so-

rores, dicite mihi, quid vobis plus esse videtur, corpus Christi an verbum Christi? Si verum vultis respondere, hoc dicere debetis, quod non sit minus verbum Christi, quam corpus Christi. Et ideo quanta sollicitudine observamus, quando nobis corpus Christi ministratur, tanta sollicitudine observemus verbum Dei, quod nobis erogatur, ne dum aliud aut cogitamus aut loquimur, de puro corde depereat, quia non minus reus erit, qui verbum Dei negligenter audierit, quam ille qui corpus Christi sua negligentia in terram cadere permiserit.⁴ Quae sunt verba satis formidanda sinistre et perversissime intelligentibus, praedicantibus et docentibus scripturam sacram, cum eorum auditores et sequaces in erroribus secum ducunt in barathrum dampnationis aeternae. Expediit ergo scire distinctionem, quam faciunt nostri doctores in 4to sent. q. c.—de modo manducandi. Aliqui sumunt corpus et sanguinem Domini sacramentaliter et spiritualiter, sicut omnes boni sacerdotes missam celebrantes, etiam talibus est praeceptum ecclesiae communicare sub utraque specie, cum celebrant, ut in 2do comperimus de consecratione Domini, et non minus etiam videtur, quod in die veneris sancta secundum convenientissimum ritum sacrosanctae Romanae ecclesiae praescribitur, missam cantans communicat sub una specie tantum et summus pontifex, quem papam dicimus, sive in die Jovis sancta, sive in die resurrectionis Dominicae et Cardinales, Episcopos, presbyteros vel diacones, nec non patriarchas et archiepiscopos, metropolitanos, episcopos, abbates, praepositos, priores, plebanos et quoscunque presbyteros assistentes et accedentes communicat sub una specie tantum et propterea non sunt dampnati sicut nostri amici volunt. Fuerunt forte millia millium sanctorum utriusque generis, qui nunquam communicaverunt sub utraque specie et tamen sancti sunt, inter quos beatus Benedictus, Franciscus, qui ex humilitate nunquam voluerunt praesbyterari et

nunquam communicaverunt sub utraque specie, sed sub una et tamen excellentissimi sancti sunt. Sacramentaliter etiam et spiritualiter communicant omnes Christi fideles, qui in statu gratiae et sine mortali peccato et devote suscipiunt sanctissimum corpus sub una specie tantum secundum ritum et antiquam et laudabilem consuetudinem sacrosanctae Romanae ecclesiae.

Aliqui autem communicant sacramentaliter, sed non spiritualiter, sicut communicavit Judas cum Apostolis. Tales sunt omnes, qui in peccato mortali communicant, de quibus Apostolus ille ad Cor. 11.: „Qui autem manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit“ etc. Aliqui autem sumunt spiritualiter, licet non sacramentaliter, sicut sunt omnes fideles vere credentes in Dominum Jesum Christum et sua verba salvifica: „nisi manducaveritis et nisi biberitis“ etc. spiritualiter intelligentes et opere implentes. Hinc Augustinus de remedio poenitentiae: Ut quid paras dentes et ventrem? non est cibus dentibus et ventribus sed mentibus. Crede et manducasti. Crede tantum in eum; hoc est: panem vivum manducare; qui credit in eum, manducat eum. Distinguitur enim in hoc sacramento — species vel forma panis aut vini ab ipsa substantia triplici Domini nostri Jesu Christi, qui cum sit verus Deus et homo continet in se substantiam divinalem, quia Deus est, substantiam spiritualem, quia animam rationalem habet et substantiam corporalem, quia verum corpus humanum ex virgine sumpsit et in coelis glorificatum possidet. Assumpsit autem passibile, resumpsit impassibile; assumpsit mortale, resumpsit immortale. Verum sicut in una essentia vel substantia sunt tres personae, ita in una persona continentur tres substantiae; pari etiam modo in hoc deifico sacramento fit triplex distinctio, una quod verum est hoc sacramentum et non res; alia, quod est sacramentum et res. Alia est res et non sacramentum. — Sacramentum et non res est species

panis et vini, quae remanent accidentia sine sub-
 jecto, nam sacramentum dicitur sacrae rei signum,
 quod propter speciem, quam ingerit sensibus, ali-
 quid aliud facit ex se in cognitionem venire, dicit
 Augustinus. Sacramentum et res est caro Christi
 propria et sanguis. Res et non sacramentum est
 mystica Christi caro i. e. unitas fidelium quasi de
 multis granis unus panis confectus et de multis ra-
 cemis unum vinum coagulatum. Res igitur hujus
 sacramenti genuina dicitur vini specie contenta et
 significata. Altera significata et non contenta. Res
 contenta et significata est vera Christi caro, quam
 de virgine traxit et verus Christi sanguis, quem
 pro nobis effudit; non tamen cum passibilitate, pro-
 ut tunc, sed cum impassibilitate et gloria, prout nunc
 in celis regnat et per gratiam in hoc sacramento
 operatur. Res autem significata et non contenta est
 unitas ecclesiae catholicae. Unde beatus Jeronimus
 in epistola ad Ephesios: duppliciter nempe intelli-
 gitur caro Christi et sanguis, vel illa, quae cruci-
 fixa est et sepulta et sanguis, qui militis effusus est
 lancea, vel spiritualis illa atque divina, de qua ipse
 ait (Joh. 6.): Caro mea vere est cibus, et sanguis
 meus vere est potus. Et Augustinus ait: quia passus
 est Dominus pro nobis, commendat nobis in isto
 sacramento sanguinem suum et corpus quod etiam
 fecit nosmet ipsos. Nam et corpus ipsius nos facti
 sumus et per misericordiam ejus, quod accipimus,
 nos sumus. Ad aquam venistis et conspersi estis
 et panis Dominicus facti estis. Ecce quod accipi-
 stis; quomodo ergo unum videtis, sic unum estote
 et vos diligentes, vos tenendo unam fidem, unam
 spem et individuan charitatem. Heretici, quum hoc
 accipiunt, testimonium contra se accipiunt, quia illi
 quaerunt divisionem, cum panis iste indicet unitatem.
 Sic et vinum in multis racemis fuit et modo unum
 est in sua nativitate. Calix post pressuram torcularis
 (impletur) et vos post illa jejunia, post labores, post

humilitatem et contritionem in nomine Jesu Christi jam tamquam ad calicem venistis et ibi vos estis, in mensa et in calice nobiscum vos estis; simul hoc enim sumimus, simul hoc bibimus, quia simul vivimus. Hinc Augustinus ibidem et in sermone de infantibus dicit: Ita Dominus noster Jesus Christus nos significavit, et sicut nos ad se pertinere voluit, misterium pacis et unitatis nostrae in mensa consecravit; qui accipit misterium unitatis et non tenet vinculum pacis, non misterium accipit pro se, sed testimonium contra se. Nulli est aliquatenus ambigendum, unumquemque fidelium corporis et sanguinis Dominici tunc esse participem, quum in baptismo membrum efficitur Christi nec alienari ab illius panis celestis quoque consortio, etiamsi antequam panem illum comedat calicemque bibat, de hoc seculo migraverit in unitate corporis constitutus, sacramenti quippe illius participatione et beneficio non privabitur, quum in se hoc quod illud sacramentum significat, invenerit. Haec Augustinus. Contemplamini igitur amici mei aurea verba ista, revertimini ad cor, reminiscamini dies antiquos, (tunc devota Bohemia erat), et annos eternos in mente habete et dulcissimum lac almae nostrae matris consortiumque sanctorum virorum in Christo Jesu nolite despiciere, nolite effugere, nolite recedere. Sed nobiscum reintegramini, nobiscum reincorporamini, ut secundum apostolum ad Ephes. 3^{io} in caritate radicati et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quae sit latitudo et longitudo et sublimitas et profundum, scire etiam supereminentem scientiae caritatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. Ei autem, qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus, secundum virtutem, quae operatur in nobis, ipsi gloria in ecclesia et in Christo Jesu in omnes generationes seculi seculorum. Amen.

Haec sunt igitur, quae praedico; haec quae

precor, haec quae oro; haec quae suadeo. Sumite igitur, si placet, cum caritate nectar reliquum, angelorum cibum, et praemium beatorum et nolite aemulari in malignantibus, quia qui malignantur, exterminabuntur, exaltabit autem justos Dominus. Dicunt praeterea amici nostri, quod primitiva ecclesia, quae utramque speciem practicavit, Bohemia simul et Grecia sub anathemate caderet secundum quod ego praedico et doceo. Hanc autem ypotheticam propositionem nunquam praedicavi, nec praedicare intendo videlicet, quod primitiva ecclesia sub anathemate cecidisset. Absit hoc dicere, nam primitiva ecclesia, quantum ad catholicos, semper fuit cum Christo et ad nil aliud vacabat, nisi ad docendum et praedicandum, Christum Jesum esse verum Dei filium et sic verum Deum et verum hominem, virginis gloriosissimae filium, Spiritu sancto conceptum et omni tempore virginitate servata ex virgine natum, denique passum, crucifixum, mortuum et sepultum et die tertia a mortuis surrexisse, deinde 40mo die in coelos ascendisse et postmodum a die ascensionis die decima super apostolos suos Spiritum misisse et ad judicandum vivos et mortuos esse venturum. Et cum haec et alia ad necessitatem fidei et salutis aeternae pertinentia docerent et praedicarent, quum multos contradictores et persecutores habebant et pauci erant, semper erant tamquam parati ad mortem, et ideo qui convertebantur tamquam etiam ad mortem dispositi pro illa veritate servanda, cum Petrus praedicaret, ipsam veritatem audientes compuncti sunt corde, et dixerunt ad Petrum et ad reliquos Apostolos: Quid faciemus, viri fratres? Petrus vero ait ad illos: Penitentiam agite et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum, et accipietis donum Spiritus sancti." Aliis etiam verbis pluribus testificatus est et exhortabatur eos dicens: „Salvamini a generatione ista prava!" Qui ergo receperunt sermones ejus, baptisati sunt. Et appositae

sunt in illa die animae circiter tria millia. Erant autem perseverantes in doctrina apostolorum et communicatione fractionis panis et orationibus, ut scribit beatus Lucas Act. Apost. 2. Videtur igitur quod baptisabant in nomine Christi, videtis etiam, quod exprimit: „et communicatione fractionis panis,“ et non dicit: absorbtione calicis. Subdit etiam Lucas in eodem capitulo: Omnes etiam, qui credebant, erant pariter et habebant omnia communia. Possessiones quoque et substantias vendebant et dividebant illa omnibus prout cuique opus erat, quotidie perdurantes in templo, et frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis, collaudantes Deum et habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat, qui salvi fierent quotidie in idipsum.“ Contemplanda igitur sunt haec verba et intellectus acumine ruminanda: quia tamquam de die in diem et de hora in horam mortem exspectantes omne eorum studium, omnem diligentiam et sollicitudinem apponebant, ut se sanctos et ab omnibus bonis terrenis abstractos in vitae sanctitate servarent, et ideo erant quotidie perdurantes in templo et frangentes circa domos panem sc. consecratum, ut communiter intelligunt doctores. Non etiam ibi fit mentio de calice. Attendendum est igitur verbum: „circa domos;“ tunc enim panem frangere in templo non praesumebant, sed hinc inde latitando circa domos conficiebant, et ministrabant in simplicitate cordis sine aliquibus ornamentis, sine solemnitate, sine ordinatis horis canonicis et alio divino officio, non igitur vacabant ornatibus sanctarum (sic) quia nec tempus patiebatur, nex expediens erat certe, nec etiam baptisabant nisi adultos, qui per se ipsos baptisari. unda respergi postulabant. Erat namque illa primitiva Ecclesia tamquam tenella plantula, Iudaeorum autem synagoga aemulabatur sibi maligne, persequēbatur catholicos, insidiabatur eis, necabat, lapidabat, interficiebat; ex alio etiam latere populus

gentilis obnubilatus et insipiens insurgebat in eos, qui nomen Domini nostri Jesu Christi invocabant et praedicabant, et decoriabat eos, opprimebat eos, interimebat, jugulabat et conterebat. Sub tantis igitur et tot periculis constituti quum quotidie se morituros reputantes, praeparabant se ad bella coelestibus armis, confitendo, communicando, orando et alia virtuosa exercitia et divina opera proseguendo, tamquam sancti cupientes omnibus prodesse, nulli obesse et potius humiliter subesse, quam superbiendo praeesse, et si concedebatur, quod aliqui communicaverint sub utraque specie, nusquam tamen reperitur nec ex praecepto Domini, neque ex praecepto Apostolorum populum laycalem teneri de necessitate salutis communicare sub utraque specie. Admittebatur igitur salubriter, sed numquam praecipiebatur, neque sub praecepto habebatur, communicare sub una vel duabus speciebus semel in die, semel in hebdomade, semel in anno, vel aliis distinctis temporibus. Haec igitur omnia sub determinatione sacrosanctae universalis Ecclesiae, summorum Pontificum Petri, successorum et sacrorum conciliorum omnibus scrupulis et ambiguitatibus depulsis fide certissima remanserunt. Eo igitur tempore quo primitiva Ecclesia ritum et observantias ecclesiasticorum sacramentorum non aliter ordinaverat, neque de ornatibus instituerat, qui communicabant sub utraque specie et qui sub una in statu gratiae, bene et salubriter sic agebant, sicut etiam qui baptisabant et baptisabantur in pura aqua. Et aliqui conficiebant sine ornamentis solummodo dando purum vinum cum verbis consecrationis, sicut legitur de prima missa sancti Petri in hystoria ecclesiastica. Postquam autem placuit Altissimo per ministerium beati Silvestri, Judaea in sua perfidia remanente, ex gentili populo ad Christianas veritates converso, sanctam militantem Ecclesiam dilatare, ampliare et magnificare suffragantibus auxiliis, favoribus et praesidiis Constantini Imperatoris, condecens fuit et ne-

cessarium sanctam Ecclesiam catholicam ex divina inspiratione de ritu ecclesiasticorum sacramentorum et de eorum ornamentis et observantiis aliter ordinare. Et ideo mandavit presbyteris tantum celebrantibus communicare debere sub utraque specie, ut in capitulo Relatum et in capitulo: Comperimus de etc. de consecratione. Mandavit etiam Fabianus papa: Etsi non frequentius, saltem ter in anno homines communicare, nisi forte quis majoribus quibuslibet criminibus impediatur, in pascha videlicet et pentecosten et natale Domini. Sother etiam papa addidit, ab omnibus fidelibus communicandum in cœna Domini. In concilio etiam Agathensi institutum fuit, ut seculares, qui in natali Domini, pascha et pentecosten non communicaverint, katholici non credantur, nec inter catholicis habeantur. Postmodum etiam quum homines seculares adhuc processu temporis negligenter se praeparabant ad communionem Dominici corporis: ideo ad extremum reductum est ad pascha, quia praecedit tempus praeparationis quadragesimalis, ut dicit divus Bonaventura in 4to sent. d. 12. Sic igitur ex institutione sanctae Romanae Ecclesiae Innocentius III. in concilio generali mandavit, quod omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno confiteatur fideliter proprio sacerdoti et adjunctam sibi pœnitentiam propriis viribus studeat adimplere, suscipiens reverenter ad minus in pascha eucharistiae sacramentum, nisi de proprii sacerdotis consilio ob aliquam rationalem causam ab ejus perceptione ei sit abstinendum, (ut plene p. in cap. omnis utriusque sexus). Considerans etenim sancta et immaculata pia mater ecclesia abominationes, abusus et pericula, quae plurimorum reatibus intervenisse didicerat in communicatione sub utraque specie populi laycalis, cum quicunque pueri sive infantuli, quicunque infirmi vel passione vomaci molestati Christi sanguinem evomebant, qui-

cunque etiam barbati per pilos barbae spergebant, vel cum pilis barbæ saugebant et irreverenter et impudice quoque sumebant Christi sanguinem: dignum et justum, catholicum et salubre fuit et est, populum laycalem in annis discretionis constitutum et in statu gratiæ præparatum a communione cessasse et cessare debere a communione utriusque speciei, et saltem semel in anno, scil. paschali tempore ad communionem eucharistiæ se disponere et præparare. Et hæc sanctæ Ecclesiæ universalis consuetudo sub obedientia summi romani pontificis successivis temporibus per tot annorum centenaria laudabiliter observata, est etiam hodie pro lege salubriter observanda. Et quis sub una specie communicat, totum Christum (gloriosam veritatem) suscipit, si katholice, si juste, si pie vivit et recte ambulat in unitate, concordia et caritate totius universalis ecclesiæ militantis et unici Christi corporis mystici scil. et totius fidelis populi Christiani, cum post resurrectionem Domini nostri Jesu Christi nunquam fuit ejus gloriosissimum corpus absque sanguine suo glorioso, neque sanguis sine corpore, nec corpus sine anima, nec anima sine corpore, nec anima neque corpus sine Deitate, nedum post resurrectionem, sed etiam sane intellige quoad unionem divinitatis cum anima et corpore infra triduum mortis ejus. Unde Damascenus inquit: Maledictus homo qui dixerit, humanam carnem, quam verbum divinum semel assumpsit, unquam reliquisse. Doctor etiam irrefragabilis de Hall (Hallesius) Alexander tractans prædicta in suo 4to dicit: Duo magna pericula potuisse et posse venire in communicando populum laycalem sub utraque specie, unum videlicet effusionis sanguinis, de quo supra dictum est, et periculum infidelitatis, quod se non immerito fidelium mentibus ingrueret (sic), si semper sub speciebus panis et vini daretur omnibus; possent enim credere, quod Christus non continetur integre sub alterutra specie tantum, sicut quoque

contigit aliquibus hereticis. Et recitat historiam de aliquibus religiosis appetentibus et instantibus sub utraque specie communicari, quamvis presbyteri non essent, sacerdote quoque pie celebrante, et ut Deus averteret illos a tali temptatione, instanter orante; cum post consecrationem ad fractionem hostiæ perlingens totum concavum hostiæ visum est repleri sanguine, ad quod obstuperunt omnes tam celebrans quam astantes, qui etiam idem viderunt; sed cum presbyter celebrans rejungeret partes hostiæ, totus ille sanguis reintravit in hostiam et remansit hostia in sua pristina apparentia, et sic illi bene ædificati a sua temptatione liberi permanserunt, de sua pristina importunitate et superflua petitione veniam postulantes, certissime credentes, quod sub utraque specie sc. panis et vini, totus Christus integerque sumatur per existentes in statu gratiæ juxta ritus, consuetudinem et observantiam sacrosanctæ romanæ Ecclesiæ militantis. Hoc tenent communiter omnes doctores catholici sacræ paginæ, ut beatus Thomas Bonaventura, vener. Richardus, Scotus, Franciscus, de, Petrus de Tharentasio et omnis fidelis ecclesia catholica hoc tenet et servat sub obedientia summi culminis sedis apostolicæ hodie et modernis temporibus sub obedientia sanctissimi Domini nostri Nicolai papæ quinti, extra cujus obedientiam et universalis ecclesiæ unitatem salus esse non potest, ut superius dictum est.

Adducunt etiam amici nostri in eorum societatem et concurrentiam Græciam, orientalem ecclesiam, non attendentes quot erroribus, quotve superstitionibus sit implicata, et non ex uno tantum sed ex pluribus articulis et capitulis jam per tot annorum centenaria in scismate et diversis heresibus ab unitate sacrosanctæ universalis Ecclesiæ et ab obedientia summi Romani Pontificis nec non et observantia rituum et laudabilium consuetudinum salubrium et justarum præcisa et abstracta perseveravit damp-

nabiliter. Et nec etiam hodie unita est unico mystico Christi corpori et fidelissimæ sponsæ suæ Romanæ et universali ecclesiæ militanti. Et certe si amici nostri orientalis ecclesiæ diligenter considerassent errores, ad excusandam eorum (heresim) nunquam ecclesiam græcam allegassent. Novissent etenim, quod multiplicare inconvenientia non est solvere sed involverè. Cautius igitur egissent et agerent ora claudere manibus, quam in eorum refugium in erroribus complices allegare. Quamvis etiam græci, si recte considerentur, infirmos sub una specie communicant. Solent enim in die cœnæ Domini panem consecrare et in sacramento sanguinis immittere et pro viatico infirmorum pro aliqua parte anni sic reservare, ut cum opus fuerit particulam desiccatam panis infirmis præbeant et cum vino non consecrato porrigant infirmanti. Et sic nec ipsi græci tenent, neque tenere possunt de necessitate salutis esse et sub præcepto veritatis evangelicæ cadere, populum laycalem communicare debere sub utraque specie, cum etiam quoque parvulis abusive, non necessario, sub una tantum vini specie sanguis dominicus præbeatur, et etiam illi qui usum communicandi sub utraque specie servaverunt, intendebant non esse de necessitate salutis omnes indistincte sub utraque specie communicare. Aliæ etiam et multæ abusiones circa usum hujus salutiferi sacramenti antiquis temporibus concurrerunt. Quidam etenim pro sanguine Christi lac in calice ministrabant. Quidam intinctum paniculum musto rubeo per totum annum servantes cum illius lotionem aquam pro sanguine ministrabant. Alii quoque intinctam eucharistiam populis pro complemento communionis porrigere solebant. Alii etiam de granis derivatum botrum ex manibus compressum super calicem pro sanguine consecrabant et porrigebant, quæ omnia tanquam erronea reprobata fuerunt et sunt, ut expresse patet de consecr. d. 2. c. Hinc beatus Augustinus 2do libro de unico baptismo

contra Donatistas dicit: Nec quisquam dicat, quod accepimus ab antiquis, hoc sequimur etc., cum hodie etiam dicere possumus: quod ipsa dominica veritas declaravit, hoc credimus, hoc teneamus, hoc fate-mur, hoc omni diligentia observamus, ut: „nisi manducaveritis et nisi biberitis“ etc., Spiritus sancti intelligentia capiatur ex declaratione ipsius Domini nostri Jesu Christi dicentis: Spiritus est, qui vivificat, caro non prodest quidquam. Verba, quæ locutus sum vobis, Spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt; sciebat enim ab initio Jesus, qui erant credentes etc. Circa hæc plura addenda forent, quæ tamen gratia brevitatis obmitto prosequens ea, quæ necessaria videntur, non attendens ad blasphemias emulorum amicorum meorum, sed tantum ad hoc: ad sinceras veritatis declarationes tam verborum Jesu Christi Domini nostri, quam etiam sui gloriosi Apostoli Pauli, ut supra jam patuit.

Restat nunc ad vestra compactata descendere, quibus totaliter vos innixos intueor. Compactatorum autem copiam pluries jam revolve, neque nescire dissimulavi, ut dicunt amici mei, ymo perlegi, et bene consideravi. Vobis etenim quod magnum fuisse videtur, mihi autem nulla passione devicto clarat, vestram confidentiam in baculo arundineo remansisse. Magis etiam miror vestras providentias, perastucias talia præsumere allegare, nisi forte tanquam ab inundantia violenti fluminis devexati sentes pro bombicibus amplectamini, ut dicitur in Italia, qui suffocatos (?) rubos manibus capit. Dicite mihi precor, quod speciale mandatum Philibertus Constantia vobis in Iglavia præsentavit, sive ex parte felicitis recordationis Eugenii, sive ex parte recolendissimi memoriæ Domini Juliani Romani tunc dignissimi Cardinalis sancti Angeli, missi primitus per felicitis recordationis Martinum papam V. ad instituendum Basiliense concilium et compactatorum tempore in eodem Basiliensi concilio præsidentis nomine et auc-

toritate ipsius Eugenii papæ IV.; etiam quod speciale mandatum habuit ab ipso concilio ad talia permittendum? Certe nullum. Excessit enim fines mandati, cum talis ac tanta causa katholicæ veritatis non per solum Philibertum suosque collegas, sed per summum pontificem et per universalem sanctam ecclesiam catholicam debuit terminari. Nec in tali causa sufficit generale mandatum 11. d. huic sedi. Nam ut Innocentius papa statuit: Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres et conepiscopos nostros non nisi ad Petrum i. e. ad sui nominis et honoris auctoritatem referri debere 24. q. 1. Quoties. Ad hoc enim beatus Jeronimus ad sanctum papam Damasum — scribens dicit: Hæc est fides, papa beatissime, quam in katholica ecclesia didicimus, quamque semper tenuimus, in qua, si minus perite aut parum caute forte aliquid positum est, emendari cupimus auctoritate tua, qui Petri et sedem tenes, et fidem. Si autem hæc nostra confessio apostolatus tui iudicio comprobatur, quicumque me culpæ voluerit, se imperitum, aut malevolum, vel etiam non catholicum, sed hereticum comprobabit. 24. q. 1. Et subditur: sacra Romana Ecclesia, quæ semper immaculata permansit Domino providente, et beato Petro Apostolo opem ferente, in futuro manebit sine ulla hereticorum insultatione secunda atque firma et immobilis omni tempore persistet.“ Ad Papam igitur pertinet, et ad apostolicam auctoritatem causas fidei terminare, ut patet etiam expressissime in c. Majores. Extr. de baptismo et ejus effectu, ubi Innocentius III. dicit: Majores ecclesiæ causas, præsertim articulos fidei contingentes ad Petri sedem referendas. Intelligit (eum) qui quum quærenti Domino, quem discipuli dicerent ipsum esse, respondisse notavit: „Tu es Christus filius Dei vivi, et pro eo Dominum orasse, ne deficiat fides ejus.“ — — Augustinus: Scisma siquidem ipsum, quod grecum nomen est, scissuram sonat, sed in unitate scissura non potest esse; non

ergo unitati communicat, qui scismaticis communicat; partes sibi ipsi fecerunt, et ab eo, quod unum est, ut Apostoli, vide, jam verbis loquimur, semet ipsos segregantes, spiritum non habent. Quibus omnibus illud efficitur, ut quia in unitate unum non sunt, ut quia in parte esse volunt, ut quia Spiritum non habent corporis Christi: sacrificium habere non possunt. Ecce non ego a memet ipso loquor. Illustrissimi etenim Augustini verba sunt hæc. 24. q. 1. aperte, si aut pertinaciter et obstinate resistit et in errore persistit, etiam dubius in fide hereticus judicatur. Extr. de hereticis. c. 1. Nam quod papa approbat, non licet alicui reprobare, neque quod reprobat, approbare. — Et sanctus Gelasius papa ait: Cuncta per mundum cognoscit ecclesia; quod sacrosancta Romana ecclesia phas de omnibus habet judicandi, neque enim de ejus liceat judicare judicio, si quidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum est, ab illa autem nemini est appellare permissum. Et hoc nimirum, pro suo principatu, quem beatus Petrus Apostolus domini voce tenuit et semper tenebit. Non igitur potuit Philibertus concedere, quod non habebat. Non tamen vos latere credo, quod fertur verbi, quod vulgariter sibi injunctum fuisse et per Eugenium, et per Basiliense concilium, ut secundum veram formam, quod ipse de facto concesserat, de facto etiam revocare deberet, quod vel timore vel pudore abnuat adimplere, neque Basileam, neque Constantiam ausus est remeare, quod tamen potius ejus ossa penes vos permansere concussa, cujus vita periit temporalis, utrum ejus anima obtinuerit salutem sempiternam? Puto vos non ignorare varios et diversos errores Johannis Vikleph, Joh. Hus et Jeronimi eorumque sequacium adherentium et complicum omnes dampnatos tamquam hereticos in sacro Constantiensi concilio, eorumque auctores scilicet Johannem et Jeronimum tanquam hereticos igne crematos. Fuerunt enim primo reperti errores

45 vel citra, postmodum eorum sequaces relictis aliis remanserunt in quatuor. Ad ultimum autem in concilio Basiliensi etiam post vestra compactata remanserunt solummodo in distinctione hujus unius ultimi termini de communione populi laycalis sub utraque specie. Oro, precor et observo, ut qui jam alios postergaverunt errores et relinquerunt, acquiescant etiam in hac dupplici specie sententiæ veritatis, ut simus unanimiter pacifici, concordēs et beuevoli, tamquam uniti atque conjuncti et caritatis amplexu invicem vinculati fratres in Christo Jesu, redempti suo preciosissimo sanguine ad eternam gloriam capescendam cum omnibus Dei electis sub obedientia summi Præsulis.

Nostis etiam post compactata per annum et menses super hoc articulo de communione populi laycalis sub utraque specie, multas disputationes ventilatas hinc inde, ubi vestri oratores, magistri et sacerdotes, tot, tantas et tales morosas, diuturnas, pacificas et quietas audientias habuerunt, quot, quantas et quales habere voluerunt; videntes autem se prævalere non posse super judicium veritatis, si satis inde recesserunt hilares et contenti, ipsimet, qui adhuc ex illis supersunt, judices sunt de se ipsis. Post recessum autem eorum, cum pernicialiter noluerunt acquiescere veritati, sacrum tunc Basiliense concilium sub præsidentia præfatæ recolendissimæ memoriæ Domini Juliani tunc Cardinalis Sancti Angeli — ex cujus ore, cum mihi familiarissimus fuisset, et socius in studio legali, per annos plurimos, cum de Basilea ad Italiam renicasset, me tunc prædicante in civitate Veronensi, antiqua nostra amicitia etiam censita, prædicta et alia plurima veridica relatione percepi, — infra scripti tenoris decretum condidit contra prædictum articulum supradictæ communionis sub utraque specie:

„Sacrosancta synodus generalis Basiliensis in Spiritu sancto legitime congregata universalem Ec-

clesiam repræsentans ad perpetuam rei memoriam, ut lucidius videatur pro declaratione veritatis katholicæ, quid circa perceptionem eucharistiæ tenendum sit et agendum pro utilitate populi Christiani, post diligentem perscrutationem divinarum scripturarum, sacrorum canonum et doctrinarum a sanctis patribus et doctoribus traditarum in hac sancta synodo longis temporibus habita, consideratisque omnibus, quæ pro declaratione hujus rei considerata fuerunt, decrevit et declaravit hæc sacrosancta synodus: Quod fideles layci, sive clerici communicantes et non conficientes, non astringantur ex præcepto Domini ad suscipiendum sub utraque specie, panis et vini sacræ eucharistiæ sacramentum, sed ecclesia, quæ regitur Spiritu veritatis secum manente in eternum et cum qua Christus manet usque ad consummationem seculi, sicut ait divina scriptura, ordinare habet, quomodo istis non conficientibus ministretur pro reverentia ipsius sacramenti et prouti saluti fidelium viderit expedire; sive autem sub una specie, sive sub duplici secundum ordinationem seu observationem ecclesiæ, proficit digne communicantibus ad salutem. Nec ullatenus ambigendum est, quod non sub specie panis caro tantum, nec sub specie vini sanguis tantum; sub specie panis est integer totus Christus. Laudabilis igitur consuetudo communicandi populum sub una specie ab ecclesia et sanctis patribus rationabiliter introducta et hactenus diutissime observata et a doctoribus divinæ legis, sacrarum scripturarum atque canonum multam peritiam habentibus, jam a longo tempore commendata, quæ pro lege habenda est, nec alicui licitum est, eam reprobare, aut sine auctoritate Ecclesiæ ipsam aliter immutare. Datum Basilæ in sessione publica, hujus sanctæ Synodi solemniter celebratæ 10 kalendas Januarii anno Domini 1437.

Videtur igitur, quam clarissime conclusa et decisa his paucis verbis justissima sententia veritatis.

Novi etiam, quod ad Pragam hoc decretum bulla plumbea fuerit destinatum, quod si tenetis, si lace-
rastis, si combussistis, vos ipsi decernite, quia etiam
si penes vos bovina vel caprina pellis deperit, at-
tamen veritatis memoria permanet in eternum, sub
qua iterum atque iterum deprecor instantissime no-
lite erubescere neque vos lædeat Christo Domi-
no militare.

Nec ignorete eciam, quod ipsum Basiliense con-
cilium aliter juste et licite facere non poterat, quam
quod supra fecit, cum circa principium sub præ-
sidentia supra dicti Domini Juliani acceptasset, ap-
probasset, ratificasset, et confirmasset omnia et sin-
gula decreta determinata, conclusa et ordinata atque
instituta in sacro Constantiensi Concilio et in eodem
Constantiensi Concilio dampnata fuerit memoria he-
retici Johannis Wicleph, et omnia ejus venenosa
opuscula, nec non et Johannes Hus et Jeronimus
dampnati fuerint, et combusti tamquam heretici, et
omnes eorum tractatus suorumque sequacium ad-
herentium, complicum et fautorum fuerint pariter
condempnati, tamquam hereses continentes et in
specie et sigillatim decretum fuerit, de communione
sub utraque specie populorum laycalem omnino debere
desistere, et qui essent pertinaciter indurati, et de-
sistere nollent, tamquam heretici punirentur, ut patet
in determinatione facta Constantiae in ecclesia ma-
jori, in publica sessione sub anno Domini 1415 in-
ditione VIII. die sabbati 15. Junii sub praesidentia
Serenissimi Sigismundi, ac Reverendissimi Domini
Johannis Cardinalis episcopi Hostiensis, tunc vici-
cancellarii, praesentibus illustribus principibus domino
Ludovico duce Bavariae, Friderico duce Austriae et
Friderico Burgravio duce Norimbergensi, et comite
Bertoldo de Ursinis et quam plurimis aliis.

Concilium Basiliense conformavit se cum præ-
dicto Constantiensi concilio, contra quorum sacrorum
conciliorum determinationem et sententiam nulli ka-

tholicorum licitum est obsistere, aut indurato animo contraire, cum apostolica fuerint auctoritate instituta, sine qua non concilium, sed conventiculum, aut conciliabulum judicatur, et quidquid in eo agitur, totum irritum, et inane censetur 17. d. c. 1. cum 4. seq. Dixi enim superius, quod Basiliense concilium bonum habuit principium, quia institutum auctoritate Martini, et denique ratum habitum per Eugenium. Sed post translationem factam de Basilea ad Ferrariam per ipsum Eugenium, et post recessum ipsius Domini sancti angeli, quidquid actum exstitit, nullo juris vigore subsistens irritum et improbum judicatur. Palet igitur ex vestris compactatis, vestram opinionem subsistere non valere ex supra dictis rationibus et decretis.

Praeterea ipsimet bene nostis, si quod promisistis in vestris compactatis, cum effectu et realiter observatis, si tenuistis ecclesiasticam unitatem in unitate katholicae fidei et conformitate ritus universalis ecclesiae, si servastis decreta et decretales sacrosanctae Romanae ecclesiae, si timuistis excommunicationes et censuras ecclesiasticas, si habuistis recursum ad sanctam Romanam ecclesiam pro absolutionibus a casibus sedi apostolicae reservatis; si restitulistis bona ecclesiastica, si habuistis vel habetis archiepiscopum institutum et confirmatum per summum pontificem et sanctam Romanam Ecclesiam, si servastis pacem cum universo populo Christiano, sive intra dictum regnum, sive extra, vos ipsi iudicate. Et qui mortui sunt, qui oppressi, qui spoliati, qui combusti, qui desolati coram omnipotenti Deo, justissimo iudice, censentur et clamant voce magna dicentes: „Usque quo Domine sanctus et verus non iudicas et vindicas sanguinem nostrum de his, qui habitant in terra (Apoc. VI.)? Attendite etiam, si vestri sacerdotes exhibuerunt, communionem sub utraque specie illis solum, qui usum habuerant, sic communicari pro prius, vel si infantulis in die baptismi,

et primo anno, et infantuli aetate exhibuerunt, vel si etiam adultis, sine aliqua præparatione, sine confessione, exeuntibus de thabernis et forte de inhonestioribus locis, indiscrete præbuerunt, vel si quemquam violenter carceribus et verberibus ad communicandum sub utraque specie coegerunt, sicut a multis fide dignis referentibus jam percepi, et in promptu nunc est patens exemplum in Cremsyer, ubi detenti sunt sacerdotes de Radisch (Hradiš) et coacti ad ministrandum populo laycali communionem sub utraque specie, in dedecus, contumeliam, vilipendium, injuriam, et contemptum sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ et universalis militantis, et in præjudicium, detrimentum, dampnationem eorundem detinentium et dispendium salutis eternæ, cum ipso facto in sententiam majoris excommunicationis inciderint, a qua non nisi per auctoritatem apostolicam possunt absolvi, ut patet in canone: Si quis suadente dyabolo 17. q. 4. quo vinculo ligati sunt omnes, qui eos ceperunt, et qui detinuerunt et detinent, cum omnibus faventibus, consulentibus, auxiliantibus et participantibus atque consentientibus, qui prohibere potuissent et possent juxta sententiam apostoli ad Rom I. dicentis: digni sunt morte, scilicet eterna, nedum temporali, non solum qui faciunt ea, sed etiam, qui consentiunt facientibus. An ignoratis, quia privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate? II. q. 3. Privilegium extr. de privil. excessibus et privil. c. Cum et plantare. Nam privilegium. Accedit notabiliter decretum Gelasii papæ, in quo episcopalis dignitas civitati subtrahitur, quæ suos præsules interimit. — Si autem ex vestra fide sunt aliqui, qui episcopos, qui presbyteros, aut clericos interfecerunt, vos ipsi decernite. Mihi autem a pluribus jam perlatum est, et episcopos et presbyteros et in sacris ordinibus constitutos per vestros satellites ferali crudelitate necatos (fuisse). Nulla obedientia, nulla reverentia, nullaque devotio, nulla caritas vel affectio

(pietatis) exhibita est per vestros sacrosanctæ Romanæ et universali ecclesiæ militanti, nulla existimatio facta est, nulla est habita consideratio de statutis, de constitutionibus, de praeceptis et ordinationibus ejusdem sanctae Romanae ecclesiae, cum tamen ex decreto beati Gregorii 19. d. nulli phas est, aut velle aut posse transgredi apostolicae sedis praecepta, vel nostrae dispositionis ministerium, quod vestram sequi oportet caritatem. Sit ergo ruinae suae dolore prostratus, quisquis apostolicis voluerit contraire decretis, nec locum deinceps inter sacerdotes habeat, sed extraneus a sancto fiat ministerio, nec de ejus judicio quisquam postea curam habeat, quia jam dampnatus a sancta et apostolica ecclesia sua inobedientia atque praesumptione a quolibet esse non dubitatur, quia majoris excommunicationis dejectione est abjiciendus, cum sanctae ecclesiae commissa fuerit disciplina, qua non solum praelatae sanctae Ecclesiae jussionibus parere debuit, sed etiam aliis, ne praeterirent, insinuare; sitque alienus a divinis officiis et pontificalibus, qui noluerit praeceptis obtemperare apostolicis.“ Et beatus Augustinus lib. 2do de doctrina Christiana dicit: in canonicis scripturis ecclesiarum catholicarum quam plurimum divinarum scripturarum solertissimus indagator auctoritatem sequatur, inter quas sane illæ sunt, quas apostolica sedes habere et ab ea meruerunt alii accipere epistolas. Tenebit igitur hunc modum in scripturis canonicis, ut eas, quæ ab omnibus recipiuntur ecclesiis, præponat eis, quas quædam non accipiunt. In eis vero, quæ non accipiuntur ab omnibus, præponat eis, quas plures gravioresque accipiunt eis, quas pauciores minorisque auctoritatis ecclesiæ tenent.“ Videte quam præclarissime illustrissimus divus Augustinus nos instruit, imitari ac sequi debere sanctorum patrum vestigia, apostolica documenta summi Romani pontificis servare, præcepta ac ritus et laudabiles consuetudines sacrosanctæ et universalis Ecclesiæ diligentissime

custodire ac unanimiter observare. Cum igitur manifeste constet, universam ecclesiam catholicam populum laycalem sub una tantum specie scilicet panis communicare, non pudeat vos et non confundamini servare unitatem totius mistici corporis sanctissimi Domini nostri Jesu Christi, generalemque traditionem et ritus totius ecclesiæ catholicæ militantis, ut dicit sapiens, consilium debita reverentia suscipientes, veritatis confessio et observatio tribuat vobis gloriam sempiternam. Sicut enim scribitur eccli. 4to: Pro anima tua non confundaris dicere verum. Est enim confusio adducens peccatum, et est confusio adducens gratiam et gloriam." Sunt enim nonnulli, qui vane et dampnabiliter gloriantur in defensione mendacii, et in excusatione peccatorum suorum et de quibus dicit Salomon proverb. 1mo: Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis. Si dixerint: veni nobiscum, insidiamur sanguini, abscondamus tendiculas contra insontem, frustra deglutiamus eum, sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum. Omnem pretiosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spoliis. Sortem mitte nobiscum, marsupium unum sit omnium nostrum. Fili mi, ne ambules cum eis, prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt, et festinant, ut effundant sanguinem. Et ita convertimini ad correptionem meam. En proferam vobis spiritum meum, et ostendam verba mea; quia vocavi et renuistis; extendi manum meam, et non fuit, qui aspiceret; despexistis omne consilium meum et increpationes meas neglexistis; ego quoque in interitu vestro ridebo, et subsanabo, cum vobis id, quod timebatis, advenerit, cum irruerit repentina calamitas et interitus quasi tempestas ingruerit, quum venerit super vos tribulatio et angustia. Et in 2do cap. dicitur: Qui relinquunt iter rectum et perambulant per vias tenebrosas, qui lætantur cum malefecerint, et exultant in rebus pes-

simis, quorum viæ perversæ, et infames gressus eorum. Et in fine dicit: Impii vero de terra perdentur et qui inique agunt, auferentur ex ea.“ Nolite carissimi mei, nolite cor vestrum indurare, tanquam Pharaon in Egypto, quia decies a Domino flagellatus, quotidie magis induratus, ad ultimum cum omni exercitu et sequela in mari rubro submersus deperiit, nec unus superfuit ex eis. Exod. 14. Nolite pertinaciter summo pontifici rebellare, et immaculatam faciem sanctæ, veræ matris ecclesiæ Romanæ pedibus conculcare pollutis, tanquam tribus corde rebellans Moysi ejusque præcepta contempnens cum Dathan et Abyron, quos nperiens terra os suum devoravit cum omnibus thabernaculis suis et universa substantia, descenderuntque in infernum viventes operi humo et perierunt de medio multitudinis Num. 16. Reminiscamini de Zodomam et Gomorrha cum tribus adjacentibus civitatibus, quæ noluerunt converti ad prædicationem Loth, neque Abrahæ. Pluit igitur Dominus super Zodomam et Gomorrham sulphur et ignem de celo, et subvertit civitates has, et omnem circa regionem, universos habitatores urbium et cuncta terræ virentia. Genes. 19. Præ oculis habete Balaath exitum et Balaam, qui noluerunt acquiescere sanis consiliis Moysi, sed potius Balaam consuluit et suggessit Balach, ut mulieres ornatas mitteret ad exercitum filiorum Israël ad peccatum eos invitantes, ut ex eorum peccatis altissimus indignatus suum judicium exerceret, ut Numer 24 et 25. Interfectus autem postmodum exstitit Balaam propheta falsus, et Balaach et omnes mares et mulieres Moab, et Madian, virginibus solum reservatis numero 32,000 (Num. 31.), ex quo virginum numero considerari potest, magnam fuisse turbam interfectorum. Speculamini tribum Benyamyn, qui tamquam filii Belial i. e. absque jugo, qui inique abutentes uxore viri levitis divinum judicium perpassi sunt. Ad ultimum quamquam Deus pecca-

tores peccatorum etiam nequitiis castigasset adeo, quod omnibus computatis ex utraque parte bellantium interfecti sint citra 90,000 virorum (Judic. 19 et 20 c.). Sic deleta fuit tribus Benjamyn. — Contemplamini denique magnum excidium tempore Machabeorum, cum veritalis hostes templa prophanassent et spurciciis et abominationibus replevisent et in stabula et prostibula convertissent. Interfecti sunt citra 324000 personarum, ut in secundo Machabeorum ab octavo capitulo usque ad finem. Ad vestram etiam memoriam revocate divinam pietatem, misericordiam et clementiam circa magnam Ninive civitatem, quæ ad prædicationem Jonæ prophetæ conversa et ad pœnitentiam reducta, divinam sententiam meruit commutare Jonæ 3. c. Et vos igitur pœnitentiam agite, appropinquabit enim vobis regnum celorum, ut dixit Dominus Math. 4. c. Certe et ille idem dixit Luc. 13.: „Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.“ Hæc sunt igitur, quæ prædico, quæ scribo, quæ dixi et dico.

Dixi et dico, supradicta proseguens, cum beato Cipriano Martyre: Qui Ecclesiæ non tenet unitatem quisque ille fuerit, licet de se multum jactans et plurimum sibi vendicans, prophanus est, alienus est, foris est. — Dixi et iterum dico cum eodem sancto Cypr. ad Papinianum, quod ecclesia catholica una est, quæ scissionem non patitur, neque divisionem, tamquam inconsutilis tunica Domini nostri Jesu Christi de qua Joh. 19. Unde subdit beatus Ciprianus: Denique quum sit inseparabile unitatis sacramentum, et quum sine spe sint, et deperditionem sibi de indignatione Dei acquirant, qui scisma faciunt, et relicto episcopo, alium sibi foris pseudo constituunt, declarat scriptura divina in libris Reg. s. 3. Reg. 12. c. ubi de tribu Juda et Benyamyn decem tribus scissæ sunt, et relicto rege suo scilicet Roboam, alterum sibi foris constituerunt sc. Jeroboam, et indignatus est, inquit, Dominus omni semini Israel et

demollivit eos, et dedit eos in derisionem, donec abjiceret eos a facie sua. Notate verba, signate misteria, quam periculosum est attulisse maculam scismatis in gloriam inclyti regni Bohemiæ. Exemplificat etiam Ciprianus et comparat scismaticos gentilibus et paganis. Cum Dominus noster Jesus Christus in prima missione duodecim Apostolorum suorum ad prædicandum præcepit eis dicens: In viam gentium ne abieritis, et in civitates samaritanorum ne intraveritis, sed potius ite ad oves, quæ perierunt domus Israël. Math. 10. Inde dicit Ciprianus: Ad Judæos prius mittens, gentiles adhuc præteriri jubet addendo: et civitatem Samaritanorum debere omitti, ubi erant scismatici, ostendit scismaticos gentilibus adequari. Denique hoc etiam dicit beatus Jeronimus et habetur in decr. 2. et 4. q. 1. ubi sequitur: Puto me non temere dicere, alios ita esse in domo Dei, ut ipsi etiam eadem sint domus Dei, quæ dicitur ædificari supra firmam petram, quæ unica columpna appellatur, quæ sponsa pulchra, sine ruga et macula, et hortus conclusus et fons signatus et puteus aquæ viventis et paradisos cum fructu pomorum, quæ domus et claves accepit et potestatem ligandi et solvendi. Hanc domum si quis corrigentem contempserit, sit tibi, inquit, sicut ethnicus et publicanus Math. 18. Ubi dicit Christus: Et si Ecclesiam non audierit etc. Subdit Jeronimus de hac domo dicens: Domine dilexi decorem domus tuæ et locum habitationis gloriæ tuæ. Ne perdas cum impiis animam meam et cum viris sanguinum vitam meam. De hac etiam dicitur: Qui habitare facit sterilem in domo. Et lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi: In domum Domini ibimus. Et beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te. Et Gregorius in moralibus ait, quia ex sola ecclesia catholica veritas conspicitur, apud se esse locum Dominus prohibet (sic), de quo videatur. In petra Moyses ponitur, ut Dei faciem contempletur, quia nisi quis fidei soliditatem tenu-

erit, divinam præsentiam non agnoscit, de qua soliditate Dominus dicit: „Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Sola quippe est, per quam sacrificium Dominus accipit libenter, solaque pro errantibus intercedit fiducialiter. Unde et de agni hostia Dominus præcepit dicens: In una domo comedetis nec deferatis de carnibus ejus extra fores. In una namque domo comedetur, quia in una katholica ecclesia vera hostia redemptoris ymolatur, de cujus carnibus divina lex efferi foras prohibet, quia dari sanctum canibus vetat. Sola est, quæ inter se positos valida caritatis compage custodit. Unde et aqua diluvii archam quidem ad sublimiora sustulit, omnes autem, quos extra archam invenit, exstinxit 24. q. 1. c. ex sola, ubi glossa dicit: probat multiplici autoritate, quod salvari non possumus, nisi teneamus ecclesiæ unitatem, ut 1. q. 1. Extra catholicam etc. Si quis inquit. Ubi etiam sanctus Ciprianus dicit: An debet quisquam dicere sacramentum salutare, et gratiam cœlestem communionis cum hereticis esse posse, cum quibus non terrestres cibis, nec secularis cultus debet esse communis? Constat autem oleum, quo baptisati unguuntur, sanctificari et eucharistiam apud illos fieri non posse, scilicet effectu salutis (dicit glossa), ubi spes nulla est, et fides falsa, ubi omnia per mendacia geruntur. Nam hereticus more synearum, quæ cum homines non sunt, formam humanam imitatur, vultum ecclesiæ katholicæ et auctoritatem sibi vendicat et veritatem, cum ipse in ecclesia non sit; benedicit cum adeo sit maledictus; vitam pollicetur, cum sit mortuus; Deum invocat blasphemus, sacerdotium administrat prophanus, ponit altare sacrilegus. Ad hæc omnia accedit etiam illud malum, ut antistes dyaboli audeat eucharistiam facere.“ Intendebat enim Ciprianus se referre ad verba Christi Joh. VI. dicentis: Post recessum illorum discipulorum, qui carnaliter intellexerant: „Nisi manducaveritis et nisi

biberitis“ — et post declarationem ipsius Domini nostri Jesu Christi, et post responsionem ipsius Petri dicentis: „Domine ad quem ibimus, verba vitæ eternæ habes, et nos credimus et cognovimus, quia tu es Christus filius Dei;“ respondit eis Jesus: „Nonne ego vos duodecim elegi, et unus ex vobis dyabolus est?“ Dicebat autem de Juda Symonis Scariot. Hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim. Multa etiam alia ad hoc propositum adduci possent, quæ tamen gratia brevitatis omitto, firmissime tenens articulum esse fidei catholicæ in symbolo Niceno descriptum: Et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Satis enim hanc sententiam sufficientem esse cunctis viatoribus firmiter credere et simpliciter confiteri ac fidelissime et immobiliter observare deberet, cunctis proficientibus (sic) ad salutem eternam, extra quam unitatem nullus omnino salvatur.

Dixi et dico, quod hereticus descendit ab errore et rectitudine, quasi dicatur errans a rectitudine veritatis fidei catholicæ. Unde hereticus dicitur, qui etiam levi argumento a ritu catholicæ fidei noscitur deviare, ut christianissimus Justinianus scribi jussit in 4. 2 in fine c. de heret. Dixi etiam et dico, quod hereticus etiam dici potest ab herciscor, — ci quod idem est, quod divido, dividis. Inde hereticus idem quod divisus, et heresis id quod divisio ab unitate fidei. Nam et judicium familiæ herciscendæ sumptum exponitur id quod familiæ seu hereditatis dividendæ et heremita i. e. divisim et separatim orans ab aliis. Et ista fuit sententia in summa c. de her. in principio, ad quod accedit 5. q. 1. denique et 4. q. 1. quidam autem. Et quod habetur in extravaganti Friderici Imperatoris, quæ incipit: Inconsutilem, ubi dicit, quod nomen heretici denotat sectionem, vel divisionem et quod aliqui heretici appellant se patarenos a patior, pateris, quasi debeant pati mortem tamquam martyres pro

ista eorum fide, quæ est potius perfidia appellanda. Dixi etiam et dico, quod hereticus potest derivari ab hereo, heres, et tycon; tycos enim grece murex dicitur et medium sonat, hereticus etenim proprie non dicitur, nisi qui pertinaciter inheret errori et instanter defendit seu defendere nititur falsum pro veritate; elegit enim hereticus secundum Jeronimum illam sibi opinionem, quam putat meliorem. Intendit enim Jeronimus in epistola ad Galat. designare differentiam inter heresim et scisma dicens: Inter heresim et scisma hoc esse arbitror, quod heresis perversum dogma habeat, scisma post episcopalem dissensionem ab ecclesia pariter separat, quod equidem in principio aliqua ex parte intelligi potest diversum. Ceterum nullum scisma, nisi sibi aliquam heresim confingat, ut recte ab ecclesia recessisse videatur. 24. q. 3. Inter heresim, ubi glossa dicit, potest dici, quod hæc sit differentia inter scisma et heresim, quæ est inter dispositionem et habitum. Primo enim dicitur scisma, sed cum post tempus pertinaciter adhererit suæ sectæ, dicitur heresis, vel aliter dicas, quod omnis hereticus sit scismaticus, sed non e converso, et sic est illa differentia, quæ est inter genus et speciem." 35. d. Relatum. Sic cum dicimus: omnis homo est animal, sed non omne animal est homo. Ex hoc enim sanctus papa Clemens ita scripsit per orbem: Relatum est nobis, quod quidam in vestris partibus commorantes sacris doctrinis adversantur, et prout eis videtur, non secundum traditiones patrum, sed juxta suum sensum docere videntur. Multi enim quidem, ut audivimus,strarum partium ingeniosi homines ex his, quæ legunt, verisimilitudines capiunt, et ideo diligenter observandum est, ut lex Dei, cum legitur, non secundum proprii ingenii virtutem vel intelligentiam legatur, vel doceatur. Sunt enim multa verba in scripturis divinis, quæ possunt retrahi ad eum sensum, quem sibi sponte unusquisque præsumit; sed

non oportet; non enim sensum alienum extrinsecus et extraneum debetis quærere, ut quodammodo ipsum et scripturarum auctoritate confirmetis, sed ex ipsis scripturis sensum capere veritatis oportet. Et ideo oportet ab eo scientiam addiscere scripturarum, qui eam a majoribus secundum veritatem sibi traditam servat, ut et ipse possit eam, quam recte suscepit, competenter asserere. Cum enim ex divinis scripturis integram quisquam et firmam regulam veritatis suscepit, absurdum non erit, si aliquid ex eruditione communi ac liberalibus studiis, quæ forte in pueritia attigit, ad assertionem veri dogmatis conferat, ita tamen, ut ubi vera didicerit, falsa simulata declinet.“ Ecce quam pulcherrima verba, literis aureis sculpenda sollemniter in silice vestræ memoriæ, ad vestram doctrinam et eternam salutem, si vultis, audistis.

Dixi etiam et dico cum beato Jeronimo super epistolam ad Galat., quod heresis grece ab electione dicitur, scilicet, quod unusquisque eligat disciplinam, quam putat esse meliorem, et subdit: Quicumque igitur sacram scripturam aliter intelligit, quam sensus Spiritus sancti flagitat, a quo scriptura est, licet ab ecclesia non recesserit, tamen hereticus appellari potest, et de carnis operibus est, eligens, quæ pejora sunt 24. q. I. heresis.

Dixi et iterum dico cum beato Augustino, quod hereticus est, qui alicujus temporalis commodi et maxime gloriæ principatusque sui gratia, falsas ac novas opiniones gignit, vel sequitur. Ille autem, qui hujusmodi hominibus credit, ymaginatione quadam veritatis illusus est. E. c. etc. her. Quot hodie in hoc articulo circa harum partium regiones includuntur, cum multarum simplicium personarum sint animabus laquei ac decipulæ quodam fraudulento pallio sub pietatis specie præparati, quibus quia quadam simplicitate et scripturarum sacrarum ignorantia peccant, tanto magis compatiendum est, quanto sim-

plicius errant et se forsā putant opera meliora prosequi, quam ceteri Christiani. Nec tamen dicere possunt, sicut ille pharisæus, qui in improperium ceterorum etiam sibi præsentem publicanum detestabatur dicens: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum: raptores, injusti, adulteri: velut etiam hic publicanus. Jejuno bis in sabbato: decimas domini, quæ possideo etc. Luc. 18. Et si se Pharisæus ille, qui se tamen jactabat, super ceteros homines benefacere, alios reputans raptores, injustos et adulteros, se autem glorians de jejuniis et decimis persolutis, dampnatus exstiterit eterne: quid ergo expectare debent in morte, qui necdum jejunant, nec decimas solvunt, sed etiam ipsas decimas Dei ecclesiis et cultoribus persolvendas detinent, usurpant, et quæcumque possunt, sive ecclesiastica, sive prophana rapiunt, et prædantur, exterminant, comburunt, devastant et quæcumque mala possunt Christi pauperibus innocentibus fidelissimisque catholicis inferunt opprimendo. Filius quidem hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, et tunc reddet unicuique secundum opera sua, dixit Dominus Jesus Christus de se ipso venturo ad judicandum vivos et mortuos. Math. 16. Et si illis, qui opera misericordiæ temporalia sive corporalia non servaverint, tam horribilem sententiam damnationis ac maledictionem eternam terribiliter comminatur ipse Dominus Jesus Christus, et se indicat certitudinarie prolaturum, cum dicit Math. 25: Tunc dicet vero his, qui a sinistris ejus erunt: Discedite a me maledicti in ignem eternum, qui paratus est dyabolo et angelis ejus: quid igitur expectare debent hi, qui nedum opera misericordiæ spiritualia, neque corporalia servaverunt; sed potius omni immanitate et crudelitate divina et ecclesiastica præcepta contempnentes pauperes Christi innocentes persecuti sunt, spoliaverunt, verberarunt, necaverunt, et in strages plurimas dederunt, de quibus Sapiens V. scribit: Stabunt justi in magna con-

stantia adversus eos, qui se angustiaverunt, et qui abstulerunt labores illorum. Videntes scilicet impii turbabuntur timore horribili et mirabuntur in subitatione insperatae salutis, inter quos omnes sequaces dampnatae memoriae Origenis computabuntur, qui temerarie dicere praesumpsit, quod in die iudicii nedum cunctis viris et mulieribus quantumcumque scelestis, sed etiam ipsis demonibus parceret Dominus, plenarias indulgentias exhibendo, ad regna caelorum equaliter reducendo, quod est expressissime contrarium sententiae Domini nostri Jesu Christi Math. 25. cum dicit: Et ibunt hi, scilicet impii et iniusti, in supplicium eternum, justi autem in vitam eternam. Subditur in eodem libro Sapientiae dictum post verbum: insperatae salutis „dicentes intra se, penitentiam agentes“ non ex perpetratis peccatis aut ex omissione bonorum operum et negligentia circa salutem, dum in hac vita potuissent viam salutis reperire; sed propter acerbissimas poenas, quas sibi paratas intelligunt, et jam sustinere incipiunt in anima et in corpore. Scribitur: poenitentiam agentes, et praee angustia spiritus gementes dicere: „Nos insensati, vitam illorum existimabamus insaniam et finem illorum sine honore, ecce quomodo computati sunt inter filios Dei et inter sanctos sors illorum est.“ Videbunt etenim in illa die benedictam ecclesiam ipsi dampnati, nedum gloriam beatorum, sed etiam triumphalissimam gloriam humanitatis ipsius Domini nostri Jesu Christi, ut tractant nostri theologi in 4 sent. ultima d. et Magister dicit, quod usque ad illum diem boni malos et mali bonos vident, post illum autem diem boni videbunt malos in penis et laetabitur justus, cum viderit vindictam. Mali autem bonos amplius videre nequibunt, quorum gaudia post contemplari non possunt, ut dicit beatus Gregorius super Lucam. Tunc igitur dampnati suos recognoscent errores, inutiliter tamen et infructuose, dicentque: Ergo erravimus a via veritatis, et iustitiae lumen non luxit nobis

et sol intelligentiæ non est ortus nobis, lassati sumus in via iniquitatis et perditionis et ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini ignoravimus. Quid nobis profuit superbia? aut divitiarum jactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tamquam umbra et tamquam nuncius percurrentes. Et tamquam navis, quæ pertransit fluctuantem aquam: cujus cum preterierit, non est vestigium invenire. Sic et nos nati continuo desivimus esse: et virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere: in malignitate autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi, qui peccaverunt. Quoniam spes impij tamquam lanugo est, quæ a vento tollitur.“ Et ita subditur: Accipiet armaturam zelus illius et armabit creaturam ad ultionem inimicorum. Acuet autem duram iram in lanceam, et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos.“ Attendite igitur et diligenter considerate, vos Reges, principes et barones, quia non salvatur rex per multam virtutem sc. corporalem vel temporalem, et gigas non salvabitur in multitudine virtutis suæ in omni strenuitate, non in proceritate corporea, non in armis, equis, et curribus, quia fallax equus ad salutem, in habundantia autem virtutis suæ non salvabitur.“ Audite ergo et intelligite, præbete aures vos, qui continetis multitudinem et placetis vobis in turbis nationum, quoniam data est a Domino potestas vobis et virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra et cogitationes vestras scrutabitur, quoniam cum essetis ministri regni illius, non recte judicastis neque custodistis legem justitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis, horrende et cito apparebit vobis, quoniam judicium durissimum his, qui præsent, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur; non enim subtrahet personam cujusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cujusquam, quoniam pusillum et magnum ipse fecit et equaliter cura est illi de omnibus; fortioribus autem fortior instat cruciatio.

Divinæ quidem sapientiæ verba sunt hæc descripta. Sapiens VI. Et vos ergo reges et principes, duces, Marchiones, comites et barones, milites et nobiles cives et honesti quique plebei utriusque sexus et generis! Audite et intelligite ac diligenter considerate et attendite verba hæc. Erudimini, qui judicatis terram. Servite Domino in timore et exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam et agite penitentiam, convertimini ad veritatem, velite magis declarationi ipsius Domini nostri Jesu Christi et tot sanctorum et sanctarum ejus doctrinis et monitis et exemplis credere, quam unius solius vestigia observare, qui dampnatus hereticus combustus fuit in concilio Constantiensi. Johannes Huss mala auca fuit illa assata lardiata, quæ suo venenoso liquore tot et tantos per devia et abruta montium et rupium deduxit et deducere non cessat tamquam bubalos per nares in baratrum infernale et dampnationem supplicii et incendii eternalis.

Dixi etiam et dico, quod non solum quicumque non tenet id, quod docet, servat, tenet et sequitur sacrosancta Romana et universalis Ecclesia, hereticus est censendus, sed etiam quicumque contempnit præcepta summi pontificis, decreta et decretales ejusdem sanctæ Romanæ ecclesiæ, tanquam contempnens claves Ecclesiæ, hereticus est censendus 19. d. Nulli. et d. 1. d. c. Si qui sunt presbyteri, ubi beatus Gregorius scribens omnibus per regnum Italicum et theutonicum et per omnes fideles dicit de quibusdam rebellibus, quod eorum benedictio vertitur in maledictionem, et oratio in peccatum, testante Domino per prophetam Malach. „Maledicam, inquit, benedictionibus vestris.“ Et sequitur: Qui vero huic saluberrimo præcepto obedire noluerint, ydololatriæ peccatum incurrent Samuele teste, beato Gregorio instruente: peccatum ariolandi est, non obedire, et scelus ydololatriæ, non acquiescere. Peccatum igitur paganitatis incurrit, quisquis dum se Christianum esse

asserit, sedi apostolicæ obedire contempnit. Sic enim dixit Samuel Sauli regi Israel I. Reg. XV. Cum non obedisset voci ejus, ex potestate Dei omnipotentis ei ait Samuel: Numquid vult Dominus holocausta et victimas, et non potius ut obediatur voci Domini? Melior est enim obedientia, quam victima et auscultare magis, quam offerre adipem arietum; quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, et quasi scelus ydololatriæ, nolle acquiescere; pro eo ergo, quod abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus, ne sis rex.

Dico etiam et dixi, quod sicut ille, qui gignit errores et pertinaciter, quod erroneum est, defensare nititur, nedum hereticus, sed heresiarcha vocatur: ita ille, qui non gignit, neque ipse a se invenit, sed ab aliis inventos defensat errores, heresiarcha vocatur juxta 24. q. 3. c. dixit Apostolus et c.: quid autem impius est, quam impia sapere, et sapientioribus doctoribus non credere et c. qui in ecclesia, ubi referuntur verba Augustini contra Manichæos dicentis: „Qui in ecclesia Christi morbidum aliquid impiumque sapiunt, si correcti, ut sanum rectumque aliquid sapiant, resistunt contumaciter, suaque pestifera et mortifera dogmata emendare nolunt, sed defensare persistunt, heretici sunt.“ Et in c. „qui aliorum“ dicit sanctus papa Urbanus. „Qui aliorum defendit errores, multo amplius est dampnabilior illis qui errant, quia non solum ille errat, sed etiam aliis offendicula erroris præparat et confirmat; unde qui magister erroris est, non tantum hereticus sed etiam heresiarcha dicendus est.

Dixi et iterum dico, quod quicumque præsumit asserere, sacrosanctam Romanam Ecclesiam non esse caput totius catholicæ et universalis Ecclesiæ, hereticus est censendus 22. d. Omnis. Ubi Nicolai papæ testis est textus: Omnes sive patriarchæ in cujuslibet apice, sive Metropolion primatus, aut archiepiscopatum cathedras vel ecclesiarum cujuscumque ordinis

dignitatem instituit Romana Ecclesia, illam vero solus ipse fundavit et supra petram fidei mox nascentis crexit, qui beato Petro, eternæ vitæ clavigero, terreni simul et celestis Imperii jura commisit. Non ergo quælibet terrena sententia, sed illud verbum, quo constructum est celum et terra, per quod denique omnia condita sunt elementa, Romanam fundavit ecclesiam; illius certe privilegio fungitur, cujus auctoritate fulcitur. Unde non dubium est, quia quisquis cujuslibet ecclesiæ jus suum detrahit, injustitiam facit. Qui autem Romanæ ecclesiæ privilegium ab ipso summo omnium ecclesiarum capite traditum auferre conatur, hic procul dubio in heresim labitur, et cum ille vocetur injustus, hic est dicendus hereticus, fidem quippe violat, qui adversus illam agit, quæ est mater fidei et illi contumax invenitur, qui eam cunctis ecclesiis prætulisse agnoscitur.“

Dixi etiam et dico, quod omnis, qui non credit, neque recipit, neque observat ea, quæ determinata fuerunt in sanctis quatuor conciliis videlicet, Niceno, Constantinopolitano, Ephesino, et Chalcedonensi, quæ quatuor concilia venerari debemus, sicut quatuor Evangelia (ut in c. post translationem Extr. de renuntiatione), hereticus est. Inde Christianissimus Justinianus Imperator censuit et decrevit, ut quicumque non credunt et tenent ea, quæ in dictis quatuor Conciliis sunt statuta, tanquam heretici puniantur, ut in lege: Quicumque Codi. de heret.

Dixi etiam et dico cum Hilario papa, quod nulli phas est, sine status sui periculo, aut divinas constitutiones aut apostolicæ sedis decreta temerare, et cum beato Damaso dico: Quod violatores canonum — dampnantur. — Talis enim præsumptio manifeste unum genus est blasphemantium Spiritum sanctum, quia ut jam probatum est, contra eum agunt, cujus nisus, cujus et gratia sancti canones editi sunt.

Dixi etiam et dico cum beato Adriano papa: Anathema sit apud (apud) Deum, qui censuram Ro-

manorum pontificum alias violat, dicit enim sic ipse generali decreto: Constituimus ut execrandus anathema fiat, et velut prævaricator fidei katholicæ semper apud Deum reus existat, quicumque regum vel episcoporum vel potentium, deniceps Romanorum pontificum decretorum censuras in quocunque crediderit vel permiserit violandas 22. q. 1. c. generali. Hoc etiam roboratur auctoritate sancti Calixti papæ scribentis omnibus episcopis, cujus decretum describitur 12. d. c. in his verbis: Non decet a capite membra discedere, sed juxta scripturæ testimonia omnia membra caput sequantur: nullum vero dubium est, quod apostolica ecclesia mater sit omnium ecclesiarum, a cujus vos regulis nullatenus convenit deviare, et sicut filius venit facere voluntatem Patris sui, sic et vos implete voluntatem matris vestrae, quæ est ecclesia, cujus caput, ut dictum est, Romana existit ecclesia, quicumque ergo sine discretionem justitiæ contra hujus disciplinam actum fuerit, ratum habere nulla ratio permittet. Haec ibi. Hanc sententiam etiam protulit s. Gregorius papa dicens ibidem: Apostolicis praeceptis non dura superbia resistatur, sed per obedientiam, quia sancta Romana Ecclesia et apostolica auctoritate jussa sunt, salutare impleantur, si ejusdem sanctae Dei ecclesiae, quæ est caput, veram communionem habere desideratis. — Hoc idem firmat Jeronimus ad Lucianum scribens: Te breviter admonendum puto, traditiones ecclesiasticas ita observandas, ut a majoribus traditæ sunt, nec aliorum consuetudines contrario more subverti. Hoc etiam intendit Augustinus ad Januarium scribens: „Illa quæ non scripta, sed tradita sunt custodibus, quæ quidem toto orbe terrarum observantur, datur intelligi, vel ab ipsis apostolis, vel ex plenariis conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata atque statuta retineri, sicut id, quod Domini passio, resurrectio, ascensio in celum, et adventus Spiritus sancti anniversaria

solemnitate celebrantur, et si quid tale aliud occurrerit, quod conservatur ab universis, quocumque se diffundit Ecclesia. Alia vero, quae per loca terrarum regionesque variantur, sicuti est, quod alii jejunt sabbato, alii vero quotidie communicant corpori et sanguini Domini, alii certis diebus accipiunt, et si quid aliud hujusmodi adverti potest, totum hoc genus rerum liberas habet observationes. Quod enim neque contra fidem, neque contra bonos mores esse convincitur, indifferenter est habendum, et pro eorum inter quos vivitur, societate servandum est hoc.“ — Quae verba prima facie videntur aliququaliter pro nostrorum amicorum opinione sentire, sed si recte considerentur, quae scribuntur, non pro eis, sed pro nobis est sententia veritatis. Primo enim dicit Augustinus: „Illa, quae non scripta, sed tradita sunt custodimus, quae quidem a toto orbe terrarum observantur etc.“ Ergo non sentit, sacra scriptura praeciptam, sed ecclesiae traditione institutam communionem populo laycali sub una tantum hodie, sed in primitiva Ecclesia toleratam sub utraque specie ut supra satis dixi. Sacerdotibus autem celebrantibus praecipitur sub utraque consecrare. Secundo consideranda sunt verba ejusdem cum dicit: „Quae quidem toto orbe terrarum observantur.“ Nam cum inter omnes catholicos Christi fideles communionem sub una tantum specie populo laycali ministrari toto orbe terrarum observetur, magna praesumptio est, proterva arrogantia, talem universalem observantiam immutare et inniti suae erroneae conscientiae contra universalem ritum, et laudabilem consuetudinem approbatam a sacrosancta Romana et universali Ecclesia praesumere irritari, contra quos divina Sapiencia proclamat Eccli. 37. dicens: O praesumptio nequissima, unde creata es, cooperire aridam malitia et dolositate illius? Et Salomo proverb. 3. dicit: Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo et ne innitaris prudentiae tuae. Et idem Salomo pr. 3.

dicit: „Ne sis sapiens apud te met ipsum, time Dominum et recede a malo.“ Et cantic. 1. dicit: Si ignoras te, o pulchra inter mulieres, egredere et abi post vestigia gregum et pasce haedos tuos juxta thabernacula pastorum. „Grege enim Christi populus Christianus est, de quo ipse dicit Luc. 12. Nolite timere, pusillus grex; complacuit enim patri meo, alias vestro, dare vobis regnum.“ Pastores autem dicuntur praclati 6. q. 1.: Oves pastorem suum non reprehendant, plebs episcopum non accersat, vulgus eum non arguat, quia non est discipulus supra magistrum. Pastor autem pastorum et ovium ac totius gregis et populi Christiani Petrus exstitit a Domino constitutus, cui tribus vicibus dixit: Pasce, pasce, pasce. Joh. ult. Ter enim dixit: pasce, ut omne genus hominum salvandorum statu triplici comprehenderet, videlicet virgines, continentes et conjugatos vel incipientes, proficientes et perfectos. Ipse etiam Dominus Jesus se pastorem principalissimum et optimum appellavit Joh. 10: „Ego sum pastor bonus et cognosco oves meas et cognoscunt me meae.“ Et infra: „Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili, et illas oportet me adducere et vocem meam audient et fiet unum ovile et unus pastor.“ Ubi dicit beatus Augustinus: „Si autem praepositi Ecclesiae, qui filii sunt, pastores sunt, quomodo unus pastor est, nisi quia sunt illi omnes unius membra pastoris et quidem qui pastor est, dedit membris suis. Nam et Petrus pastor et ceteri apostoli pastores et omnes boni Episcopi. Hostium (Ostium) vero nemo verum se dicit, hoc sibi ipsi proprie tenuit; dicit enim super illa verba Christus: Ego sum hostium (ostium) ovium Joh. 10. Et infra dicit: Omnes tantum pastores boni fuerunt, non solum, qui sanguinem fuderunt, sed quia pro ovibus fuderunt, non enim fuderunt elatione sed caritate. Nam et heretici, qui propter iniquitates et errores suos aliquid molestiarum perpassi fuerunt, nomine martyrii se jactant, ut hoc pallio dealbati facilius furentur, qui lupi sunt.“ Et infra idem Au-

gustinus in verbo: „Et fiet unum ovile,“ dicit: „Loquebatur enim primo de ovili de genere carnis Israel, erant enim alii de genere fidei ipsius israel, extra erant adhuc in gentibus praedestinati, nondum congregati. Et ibidem dicit Chrys.: Futuram eorum scilicet credentium praeviderat unionem. Unde subdit: Et fiet unum ovile et unus pastor. Et Gregorius: Ex duobus gregibus unum ovile effecit, quia judaicum et gentilem populum in sua fide conjunxit. Et Theophilus dicit ibidem: Idem namque omnibus est baptismi signaculum, unus pastor, Verbum Dei. Attendant ergo Manichei, quum unum ovile et unus pastor est novi et veteris Testamenti. Attendant igitur nunc et Bohemi, quia si extra curam unici pastoris vagantur, scilicet papae, et extra hoc ovile inventi fuerint, in luporum fauces seu demonum corruent infallenter.

Tertio considerata sunt ejusdem Augustini verba cum dicit: quae quidem toto orbe terrarum servantur, datur intelligi, vel ab ipsis apostolis vel ex plenariis conciliis etc. Concordat Innocentius in c. Cum Marthae. Nam licet in primitiva Ecclesia quoque permissa et observata fuerit in quibusdam ecclesiis communio populi laycalis sub utraque specie, nunquam tamen fuit in aliqua Ecclesia Christi praeceptum vel apostolorum, ut supra satis ostensum est, nec probari potest efficaciter, quod universaliter in tota ecclesia primitiva talis modus teneretur, nec quod aliquis apostolus dederit communionem sub utraque specie populo laycali, quamvis Paulus permisit Corinthiis (I. ad Cor. 11.) Sed certo praesupposito sed non concesso, quod tempore illo fuisset universaliter observatum, non tamen ex eo sequeretur, quod etiam nunc teneremur universaliter observare, cum multa fuerint in primitiva ecclesia observata, quae neque erant neque sunt de necessitate salutis, neque Domini praeceptum, ut: quod essent illis omnia communia Act. 4. Item, quod

gentiles circumciderentur, ut Petrus permittebat, volens complacere Judaeis. Et licet Paulus contraxerit, fecit tamen circumcidi Timotheum discipulum suum Act. 16. cujus pater gentilis fuerat, mater vero fidelis. Dicit enim textus: et assumens circumcidit eum, propter Judaeos, qui erant in illis locis. — Et gloriatur in faciem restitisse Petro quia reprehensibilis erat. Prius enim cum venirent quidam a Jacobo, cum gentibus edebat, cum autem venissent, subtrahebat et segregabat se, timens eos, qui ex circumcisione erant et simulationi ejus consenserunt ceteri Judaei, ita ut et Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. Ad Gal. 2. Ipse tamen prius circumciderat Timotheum, et sic reprehendendo Petrum, se ipsum etiam reprehendit, de quo 2. q. 1. Paulus Petrum reprehendit, ubi subditur: hoc non de officio ecclesiasticae dignitatis, sed de puritate vitae et sanctitate conversationis intelligitur, solus enim Petrus inter apostolos primatum gerebat, dicit enim glossa 11. d. c. finali super verbo: Petrus apostolus: quod Petrus Paulo dedit licentiam praedicandi auctoritate Domini dicentis: Separate mihi Barnabam et Saulum in opus, ad quod assumpsi eos. Act. 13. Cum itaque idem Paulus interfuisset concilio celebrato Jerosolimis per apostolos, et conclusioni ac decreto ipsorum apostolorum contra heresim phariseorum dicentium: oportere circumcidi gentiles et servare legem Moysi Act. 15., postea recedens a Barnaba cum Silla perambulans Syriam et Ciliciam, confirmans ecclesias, praecipiens custodire praecepta apostolorum et seniorum, et cum pervenisset in Derben et Lystram circumcidit Timotheum agens contra decretum, et contra id, quod ipse praedicaverat, instinctu tamen ut credimus Spiritus sancti ad evitandum scandalum Judaeorum. Sic igitur sacrosancta Romana et universalis Ecclesia Spiritu sancto inspirata non solum communionem sub utraque specie populo laycali destituit, sed

alia plurima ut infra dicam, post apostolorum tempora immutavit.

Quarto ejusdem Augustini verba consideranda sunt cum dicit: „vel ex plenariis conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas commendata atque statuta retineri.“ Nam sicut ipse idem Augustinus dicit contra Faustum hereticum: „non crederem Evangelio, nisi me katholicæ ecclesiæ auctoritas commoveret.“ Cum igitur in sacro Constantiensi concilio a sacrosancta universali Ecclesia catholica decretum fuerit, quod nolentes desistere a communione sub utraque specie, tam presbyteri ministrantes populo laycali quam ipsi layci tamquam heretici punirentur: quanta igitur arrogancia, quantaque protervia, et superbia temeraria in his regnat, qui rebellibus vivere potius eligunt singulariter. quam sanctæ matris ecclesiæ jussa cum universo katholico populo Christiano humili devotione servare.

Quinto ejusdem Augustini verba, ubi supra, consideranda sunt — ubi dicit quod conservatur ab universis quocumque se diffundit Ecclesia sc. servandum est. Et subdit alio verbo: quæ per loca terrarum regionesque variantur, sicuti est, quod alii jejunant sabbato, alii non, alii quotidie communicant corpori et sanguini Domini, alii certis diebus accipiunt. Et si quid aliud hujusmodi animadverti potest, totum hoc genus rerum, liberas habet observationes.“ Ecce quam clare determinat Augustinus communionem sub utraque specie populo laycali non esse necessariam, licet quoque permissam, ut in ecclesia primitiva et in ordine Cisterciensi permissum fuit, ministros altaris communicare sub utraque specie usque ad concilium Constantiense et Basiliense, in quibus prohibitum fuit eis et ab inde in posterum tamquam veri et legitimi obedientiæ filii nunquam amplius usi sunt tali concessione. Non possunt igitur amici nostri tantum festum agere, ac celebre gaudium ostentare neque ex verbis Augu-

stini neque ex verbis beati Thomæ Vilhelmi de Lauduno vel quorumcunque aliorum doctorum dicentium, quod in primitiva Ecclesia vel etiam postmodum in aliquibus ecclesiis solitum sit ita facere. Ex quo patet expressissime indifferenter habendum, ut idem Augustinus dicit ibidem cum ait: quod enim neque contra fidem, neque contra bonos mores convincitur, indifferenter est habendum et pro eorum, inter quos vivitur societate, servandum est.“ — Ex quibus verbis hodie patet expresse, contra fidem esse, nolle obedire sacrosanctæ Romanæ et universali Ecclesiæ. S. 1. d. Siquidem sunt presbyteri. Ubi referuntur verba sct. Gregorii dicentis: „Peccatum igitur paganitatis incurrit, quisquis dum Christianum se esse asserit, sedi apostolicæ obedire contempnit.“ Referuntur enim ibidem verba Samuelis sacerdotis Domini ad Saul regem dicentis: Numquid vult Dominus holocausta et victimas, et non potius, ut obediatur voci Domini? Melior est enim obedientia, quam victimæ et auscultare magis, quam offerre adipem arietum, quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus ydololatriæ nolle acquiescere; pro eo ergo, quod abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus, ne sis rex. Sic ergo hodie dici potest Pragensibus et sequacibus incliti regni Bohemiæ: pro eo, quod abjecistis suave jugum obedientiæ Domini nostri Jesu Christi dicentis: „Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit,“ — abjecistis, inquam tamquam filii Belial jugum obedientiæ sacrosanctæ et universalis Ecclesiæ militantis omniumque ecclesiasticorum praelatorum atque regum et principum temporalium: abjecit vos Dominus, ut gloria olyn laudabilis famæ vestræ quoad cultum katholicæ fidei, quoad cultum justitiæ, quoad bonos mores et sanctas observationes sacram atque saluberrimarum traditionum sacrosanctæ Romanæ et universalis katholicæ militantis ecclesiæ jam evanuerit, ut tamquam oves sine pastore, ne-

que archiepiscopum, neque episcopum, neque catholicum ecclesiasticum prelatum habeatis neque catholicum regem suscipere velitis ac eidem catholicae obedientiae, prout ex debito, nedum propter timorem conscientiae obligamini. Ubi est progenies gloriosa atque laudabilissima fama olim sacrae cunctorum studiorum universitatis, quot magistri in sacra pagina, vel baccalaurei choruscant aut florent in Praga, quot doctores juris canonici et civilis? Suntne nunc in Praga, sicut olim 30 millia studentium vel citra? Ecce ad quid evenistis abjicientes jugum Domini et sanctae matris Ecclesiae, ut tanquam oves errantes et evagantes a cura pastorum in spiritu libertatis vivere cupientes, tanquam illi pighardi et beginae heretici explantati et eradicati (in c. ad normam de heret. in clementinis) in faucibus luporum rapacium, demonum videlicet infernalium inclusi et concaethenati subterna (infernali) perfidia teneamini, quia, ut dicit Salomo proverbiorum 5: Iniquitates suae capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur; ipse morietur, quia non habuit disciplinam et in multitudine stultitiae suae decipietur.⁴ Et proverb. 18: Non recipit stultus verba prudentiae, nisi ea dixeris, quae versantur in corde ejus. Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contempnit, sed sequitur eum ignominia et opprobrium.

Resipiscite igitur et respirate tanquam filius prodigus, convertimini ad Dominum tanquam ad patrem orantes et dicentes: Pater peccavi in celum et coram te Luc. 15. Discite, precor, orationem dominicam dicentes: Pater noster, qui es in celis et infra: Panem nostrum supersubstantialem (ut Math. VI.) vel panem nostrum quotidianum (ut Luc. 11.) da nobis hodie, quo supersubstantiali pane pro divina gratia sumpto magis indigemus, quam naturali. Dicit enim Jeronimus super illo verbo: „supersubstantialem“: Quando ergo petimus, ut peculiarem, vel praecipuum nobis Deus tribuat panem, illum

petimus, qui dicit in Evang.: Ego sum panis vivus, qui de celo descendi. Et Cypr. ibidem dicit: Nam panis vitae Christus est, sed panis hic omnium non est, sed noster est. Hunc autem panem dari nobis quotidie postulamus, ne qui in Christo sumus et eucharistiam quotidie accipimus, intellige spiritualiter, scilicet in statu salutis, ne intercedente aliquo graviore delicto, dum a celesti pane prohibemur, a Christi corpore separemur. Quotidie igitur communicandum est spiritualiter tendentibus ad salutem, non tamen sacramentaliter, nisi eo modo, quo sancta mater ecclesia declaravit consecr. d. 2. et Omne c. quoad populum laycalem postremo redacta sunt ad semel in anno, ut in capitulo: Omnis utriusque sexus fidelis, dum dicit: Suscipiens reverenter ad minus in pascha eucharistiae sacramentum, quod verbum piae et sanctae memoriae Eugenius IV. scriptis apostolicis declaravit intelligendum esse, a die palmarum inclusive usque ad octavam paschae etiam inclusive. Illud enim decretum et statutum editum fuit in generali concilio Lateranensi per Innocentium III. jam elapsis annis 240 et citra. Nam licet Christus Jesus in ultima sacra cena hoc saluberrimum instituerit sui sanctissimi corporis et sanguinis sacramentum, suisque 12 Apostolis dixerit: Hoc facite in meam commemorationem Luc. 22., in quibus verbis secundum communes theorias catholicorum doctorum eosdem instituit sacerdotes: non tamen determinavit diem, non locum, non modum, non personas laycales vel clericales citra sacerdotes, quibus hoc faciendum sit in ejus commemorationem. Haec autem omnia et alia plurima per Spiritum sanctum suis temporibus revelanda in Ecclesiae sanctae suae sponsae fidelissimae et immaculatae auctoritate reliquit, cujus caput visibile temporale atque ministeriale Petrum instituit tribuens sibi plenitudinem potestatis cum dixit: Quodcumque ligaveris etc. et quodcumque solveris etc. Math. 16. et: Pasce, pasce,

pasce Joh. ultimo. Nam cum ceteri Episcopi in partem sollicitudinis sunt vocati, papa solus omnis obtinet a Domino plenitudinem potestatis 2. q. 6.

Et ne in superfluis immoremur, obmissis varietatibus temporum et legalium veteris testamenti interpretationibus et divinorum praeceptorum per auctoritatem divinam traditam synagogae in veteri testamento a minori argumentando, respectu synagogae, cum multo major sit auctoritas Ecclesiae, quam fuerit auctoritas synagogae, nam per auctoritatem synagogae ante Christi adventum numquam potuit ab aliquo obtineri eterna vita, sicut obtinetur per auctoritatem Ecclesiae traditam ab ipso Domino nostro Jesu Christo, qui se continuo assistentem cum plenitudine suae potentiae, sapientiae pariter et clementiae suae sanctae ecclesiae repromisit Math. ultimo: Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes etc. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi.“ Ne dicatur difficile esse injunctum negotium, (addidit): ego sum vobiscum, qui omnia facio levia, non autem cum illis solum dixit se futurum esse, sed et cum omnibus, qui post illos credent, non enim usque ad consummationem seculi apostoli mansuri erant, sed sicut uni corpori fidelibus loquitur. Et Beda dicit: quod autem dicit, usque ad consummationem seculi. finitum pro infinito ponitur, nam qui in praesenti seculo cum electis manet eos protegendo, ipse post finem cum eis manebit, eos remunerando; non est enim divina potentia tam stricte verbis evangelicis alligata, quod ultra illa nil sibi remanserit potestatis declarandi, interpretandi, supplendi, addendi vel minuendi suo instinctu et auctoritate per ecclesiam sanctam suam, sicut ipse Dominus Jesus Christus etiam eadem ultima nocte, qua suum venerabilissimum sacramentum instituit, suis apostolis dixit: Haec locutus sum vobis apud vos manens. Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine

meo, ille vos docebit omnia et suggeret vobis etiam, quaecumque dixerō vobis. Joh. 14. Eadem etiam nocte dixit: „Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo, cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.“ Ecce igitur, quomodo verbum Dei non est alligatum, quum possit disponere et mutare atque mutari concedere ecclesiae suae pro libitu suae sanctissimae ac justissimae voluntatis. Hinc idem Innocentius III. in eodem generali concilio scripsit: Non debet reprehensibile judicari, si secundum varietatem temporum statuta quoque varientur humana, praesertim cum urgens necessitas, vel evidens utilitas id exposcit, quoniam ipse Deus ex iis, quae in veteri testamento statuta fuerant, nonnulla immutavit in novo, ymo etiam in ipso veteri secundum varietatem temporum variatae sunt leges. Nam Adae aliud praeceptum datum fuisse non legitur in suae creationis primordio, nisi: comede et ne comedas. Gen. 2., quo decedente cum vixisset nongentis et 30 annis, nusquam legitur sibi revelatum de diluvio, neque alicui usque ad Mathusalem, qui vixit 969 annis Genes. 5. — Fuit autem postmodum revelatum Noe, cum quingentorum esset annorum per 120 annos ante diluvium. Gen. 6. Et s'c fuit secunda etas post diluvium usque ad Abraham, de cujus nativitate Gen. 11. Nec etiam fit mentio expressa de sacerdotio usque ad Melchisedech regem Salem, qui obtulit panem et vinum in sacrificium Domino Gen. 14. Necdum aliqua mentio fuerat de circumcisione usque ad illam tertiam etatem Abrahae post nativitatem Ismahel filii sui geniti de Agar ancilla Saray Genes. 16. Nec aliqua mentio fuit de lege scripta divinorum moralium praeceptorum usque ad 4^{am} etatem scilicet Moysi, Exod. 20. Neque aliqua mentio habita est de instituendo rege usque ad 5^{am} etatem scilicet Samuel, qui unxit regem Saul et David, qui Saul tunc bonus erat I.

Reg. 9. Sed quia postmodum recessit a Domino, privatus est regno **I. Reg. 16.** et unctus est David in regem tunc adolescens, qui dictus est communiter eximius prophetarum. Neque etiam occurrit transmigratio ysraelitici populi in Babylonem usque ad sextam etatem scilicet Nabuchodonosor et Danielis et aliorum prophetarum, neque verbum Domini incarnatum est usque ad septimam etatem. Juxta hanc computationem quasi in plenitudine temporis ut dicit Apostolus ad Galatas 4.: „At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum“ etc., quae ultima etas duratura est in humano genere mortali usque ad finem mundi, ut ipse idem Dominus dicit (Math. 24.): „Amen dico vobis, quod non praeteribit generatio haec, donec omnia fiant.“ Et Math. ultimo: „Ecce ego sum vobiscum semper, usque ad consummationem seculi.“ Et sic in septem etates secundum praedictam computationem, distinctum est omne tempus durationis mundi ab initio usque ad finem secundum numerum septem dierum creationis mundi Gen. 1. et multorum aliorum septenariorum in veteri testamento.

Ita omne tempus durationis ecclesiae militantis per septem status distinguitur juxta septem visiones Johannis evangelistae in insula Pathmos per eundem descriptas in libr. Apoc. Statuum primus dicitur justitiae et sanctitatis, qui duravit per totum tempus vitae Christi et Apostolorum ejus; secundus: patientiae et severitatis, qui duravit usque ad tempus Constantini; tertius: prudentiae et sagacitatis, qui duravit usque ad tempus christianissimi Justiniani imperatoris; quartus: gratiae et caritatis, qui duravit pro toto tempore vitae sancti Gregorii et subsequitur in electis usque ad finem mundi. Quintus penitentiae et communitatis, qui duravit in statu monachorum et canonicorum regularium usque ad sanctos Dominicum et Franciscum. Sextus: indigentiae et paupertatis, qui duravit et durat usque adhuc in

ordinibus mendicantium. Septimus experientiae et finalitatis, qui erit tempore ultimi antichristi, et post ejus mortem durabit usque ad finem mundi. Has distinctiones designavit beatus Johannes in septem visionibus suis in insula Pathmos, ubi habuit revelationes sanctorum misteriorum et judiciorum divinatorum usque ad finem mundi. Primo enim ponit numerum VII. ecclesiarum sub figura septem candelabrorum aureorum et in ipsis ecclesiis septem praelatos, quos vocat angelos, ex officio prius per septem stellas figuratos, de quibus Apoc. 1, 2, 3° c. in prima visione declarans figuras dat intelligentiam subjectorum. Quarto ponit numerum septem lampadarum ardentium ante thronum Dei, quae sunt septem sc. spiritus Dei, id est, septem dona Spiritus sancti. Apoc. 4°. Et continuans visionem dicit subjungendo, quod sedens super thronum habuit in dextera sua librum scriptum intus et foris signatum sigillis septem Apoc. V. et VI. et VII. Tercio in aperitione septimi sigilli ponit numerum septem angelorum cum tubis septem Apoc. 8. et 9. capitulo usque ad 12. capit. Quarto ponit numerum septem capitum magni draconis Apoc. 12. Qui draco, i. e. diabolus, parit bestiam i. e. antichristum. Apoc. 13 et 14. Quinto ponit numerum septem angelorum habentium septem plagas novissimas in septem figellis aureis plenis iracundiae Dei viventis. Apoc. 15 et 16. Sexto ponit dampnationem meretricis magnae sub nomine Babilonis habentis capita septem i. e. septem montes, super quos sita est. Apoc. 17 et 18, 19 et 20. Septimo ponit renovationem celi et terrae sibi ostensam per unum de septem angelis habentibus fialas plenas septem plagis novissimis, qui ostendit sibi plenitudinem gloriae excellentiamque decoris supernae civitatis Jerusalem in consortio omnium spirituum beatorum fruentium Deo et invicem in Deo Apoc. 21. et 22. et sic est finis libri. Juxta quem sensum magnum et prolixum

tractatum composui de futuro universali iudicio, quem sanctae memoriae papae Eugenio praesentavi corrigendum, emendandum et quidquid suae Sanctitati libuisset, disponendum, sicut et alia mea opuscula etiam cum praesenti submisi et submitto iudicio et correctioni sacrosanctae Romanae et universalis Ecclesiae catholicae militantis. De quibus opusculis nedum per totam Italiam, sed etiam per Franciam, per Hispaniam, per Angliam, per Flandriam, per Alemaniam, et per alias mundi partes hinc et inde diffusa est copia et in Romana Ecclesia exemplata per venerabiles et sanctificos viros divina favente gratia cum devotione salutifera usquequaque. Et ideo haec prosequi in praesenti opusculo gratia brevitatis omitto. Intendo tamen ad nostrum propositum demonstrare auctoritatem Ecclesiae, de qua etiam utilem tractatum composui et sanctissimo Domino nostro Nicolao papae quinto humili et debita reverentia feci praesentari, qui laudavit opus et diligenter servari facit in sua bibliotheca solemni. Succincte igitur discurrendo sufficiat enarrare, summum pontificem et sanctam Dei ecclesiam auctoritatem a Christo accepisse, nedum pro tempore Apostolorum, sed etiam pro omni tempore durationis mundi juxta verbum ejusdem Domini post institutionem sui sacramenti (Joh. 14.): „Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera quae ego facio et ipse faciet, et majora horum faciet, quia ego ad Patrem vado, et quicumque petieritis in nomine meo, haec faciet, ut glorificetur pater in filio. Si diligitis me, mandata mea servate, et ego rogabo Patrem et alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in eternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia eum non videt nec scit eum.“ Si igitur propterea, quia Spiritus veritatis manet cum ecclesia in eternum, pro certo Deus nunquam permittet ecclesiam suam Spiritu sancto rectam in suis ordinationibus et determinationibus oberrare,

et si pro locorum et temporum varietate ex certis rationalibus causis ipsam divinam legem veteris vel novi testamenti interpretatur, declarat, suspendit, tollit, addit, minuit vel immutat: semper credendum est, instinctu et dictamine Spiritus sancti divinaque inspiratione doctam illud agere, cum in substantiam et effectum contra necessaria ad salutem Spiritus sanctus nunquam ecclesiae revelaret.

Potuit igitur sacra mater Ecclesia ad nostrum propositum concludendum Spiritu sancto ducta utriusque speciei communionem quoad laycos immutare, nedum quia numquam fuit de praecepto Christi, sed etiam si fuisset, quod tamen nullo modo concedendum est, quia verum non est. Si enim Moyses potuit immutare divinum praeceptum de circumcisione, cum per 40 annos nunquam fuerit aliquis circumciscus post transitum maris rubri ut patet Josuae cap. V.; et si Machabaei potuerunt immutare cultum sabbati, quod tamen tanta diligentia praeceptum fuerat celebrari (Exodi 20 et in multis aliis locis) — Machabaei autem immutaverunt sabbatum bellantes, cum per prius in sabbato se defendere abnuissent I. Mach. 22. et 23. —: multo magis ergo sancta mater Ecclesia communionem utriusque speciei populo laycali subtrahere et unius speciei statuere potuit, quod omnino convincit et superat adversarios, si mentis oculos una nobiscum aperiant ad cognitionem katholicae veritatis. Nam ut dicitur: Ratio praeteritorum futura scire facit c. scribam, et c. Mandata. Cum igitur inspexerimus, quid ecclesia voluit sua auctoritate agere in praeterito, quidve agit, quidve statuit, clarius etiam cognoscemus, quid in praesenti, quidve agere valeat in futuro.

Primo namque vetus testamentum fundamentum et robur ab auctoritate synagogae accepit, reparationem et renovationem Esdrae sacerdotis magni. Secundo tota biblia Christianorum, quae est solidum fundamentum omnis nostrae verae et katholicae fidei et ecclesiasticae disciplinae, auctoritatem et valitu-

dinem accepit ab approbatione, confirmatione et acceptatione sacrosanctae Romanae et universalis Ecclesiae catholicae, cujus reverentia et devotione etiam illos libros autenticos reputamus, quos Judaei inter apocrifos computabant juxta reductionem et translationem illustrissimi nostri doctoris Jeronimi gloriosi. Nam cum multi Evangelia conscripserunt, ut Bartholomeus, Nicodemus, Thadaeus, Thomas et si qui alii fuerint, ab Ecclesia non recepta pro nihilo reputantur 15. d. Imprimis. Authentica autem habentur 4 evangelia, videl. Mathei, Marci, Lucae et Johannis non ob aliud, nisi quia ab ecclesia sunt recepta et approbata, ut dicit beatus Augustinus contra Faustum hereticum. Sic etiam de epistolis Pauli. cum ipsemet faciat memoriam de quadam epistola sua ad Laodicenses, dicens ad Colossenses ultimo: Salutate fratres, qui sunt Laodiceae et Nympham et quae in domo ejus est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epistola, facite etiam, ut in Laodicensium legatur ecclesia, et ea, quae Laodicensium est, vobis legatur,“ ac tamen, quia epistolam ad Laodicenses ecclesia non approbavit, pro nihilo reputatur. Praeterea, quia apud multos dubium erat, an epistola ad Hebreos Pauli esset, apocripha reputata exstitit, quoadusque fuit per Ecclesiam approbata post translationem Jeronimi. Multae etiam epistolae Pauli ad Senecam destinatae putantur, quae tamen nullius obtinent roboris firmitatem, quia non sunt ab ecclesia approbatae. Pari modo, cum solummodo actus apostolorum per Lucam conscriptos ecclesia recepit, omnes alios refutavit, ut Andreae, Philippi, Petri, Thomae, Thadei et Pauli 15. d. Imprimis. Pari modo etiam canones, qui dicuntur Apostolorum, ab hereticis sub Apostolorum nomine compositi, fuerunt ab Ecclesia refutati 16. d. Canones. Et sic totum volumen Bibliae per Jeronimum translatum ab Ecclesiae auctoritate vigorem obtinet, et solidum firmamentum, ex quo omnem nostram de-

fensionem haurimus ad refutandas hereses occurrentes.

Tercio omnes glossae doctorum, tam super bibliam quam super jura, canonicum vel civile, et ipsa jura et omnes scripturae in populo Christiano tantum valent, quantum ab Ecclesia comprobantur vel saltem sustinentur juxta nom. 15. d. in. c. sancta Rom. Ecclesia. Et glossa in dicto capitulo: Ego solis etc. In praecedentibus namque aevi persecutione fervente docendarum plebium minime dabatur facultas. Unde etiam christianitas in diversas hereses scissa est, quia non erat Episcopis licentia conveniendi in unum,¹ nisi (tempore) supra dicti Imperatoris. Ipse enim dedit facultatem Christianis libere congregari. Sub hoc etiam sancti patres in concilio Niceno de omni orbe terrarum convenientes juxta fidem evangelicam et apostolicam secundum post Apostolos symbolum tradiderunt. Quanto magis ergo potuit Ecclesia communionem sub utraque specie laicis amovere et sub una tantum instituere juxta traditionem concilii Antiocheni dicentis: omnes, qui adversantur sacram susceptionem Dominici sacramenti secundum aliquam propriam disciplinam, hos ab Ecclesia abjici oportet. Ex hoc etiam sexta Constantinopolitana synodus prohibuit laicis communionem calicis, tamquam ceremoniale transitorium, quam tamen sacerdotibus velut memorialem faciendam injunxit d. Ita quippe accedimus ad benedictiones archanas et sanctificamur participes effecti tam sanctae carnis, quam pretiosi sanguinis, qua ratione in lege veteri rudes arcana ecclesiae videre vetantur, scriptura figuraliter dicente: „Nolite perdere populum Caath de medio Levitarum, sed hoc facite eis, ut vivant et non moriantur, si tetigerint sancta sanctorum (Numer. IV.)“ Et infra: „Alii nulla curiositate videant, quae sunt in sanctuario priusquam involvantur, alioquin morientur.“ — Sic igitur cum sacerdos celebrat, populus videt speciem panis consecrati et

transsubstantiati in verum corpus Christi realiter et cum effectu, cum omni suae divinitatis plenitudine, cum tota anima, cum toto corpore et cum toto sanguine glorificatis latentibus sub illa panis visibilis specie, non tamen videt populus speciem vini, sed colorem tantum calicis; credit tamen intus latere Christi sanguinem, sacerdos autem celebrans pluries videt speciem vini in sanguinem transsubstantiati, videt, inquam, et bibit, tamquam dignior populo archanum Dei sacramentum conficere et pro sua totiusque salute credentis populi sacramentaliter et spiritualiter, cum fidelis astans populus spiritualiter etiam sumere non vetetur. Unde tamquam ad tollendam hanc ambiguitatem Toletanum concilium etiam in necessitatis articulo communionem calicis laicis ministrare omnino prohibuit. I. Thym. 2do cap. Persecutoribus: Omni hora mortem expectantibus licebat fervide laicis in provocationem effundendi sanguinis bibere de calice sanguinem. Ex quo beatus Ciprianus epist. 30. dixit: Et quum ad hoc fiat eucharistia, ut possit accipientibus esse tutela, quos igitur tutos esse contra adversarios esse volumus, munimento dominicae immunitatis armemus, nam quomodo docebimus aut provocabimus eos in confessione sanguinem suum fundere, si eis militantibus sanguinem Christi denegemus, aut quomodo ad martyrii poculum ydoneos faciemus, si non eos prius ad bibendum in Ecclesia Domini poculum nostrae communicationis admittimus.“ De quibus verbis amici nostri agunt hilariter diem festum, non attendentes, quod ex his verbis in eorum subsidium nihil ponitur, cum neque praeceptiye loquitur, neque praecipere valuisset summus pontifex non existens neque concilii praesidens alicujus. Erat enim caritatis hujusmodi fervor privilegium Domini singulare, ut dicit Apostolus (ad Philip. I.): „Quia vobis donatum est, pro Christo non solum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo paciamini: idem certamen habentes, quale vidistis in

me, et nunc audistis de me.“ — Privilegia vero tamquam privativa legis communis in consequentia trahi non debent, dicitur enim privativa lex seu beneficium a principio concessum non omnibus generaliter sed particulariter aliquibus. Hinc Isidorus: Privilegia sunt leges privatorum, nam privilegium inde dictum est, quod in privato feratur. Alexander III. in concilio Lateranensi sic statuit dicens: Temerarium est et indignum aliquem sibi sua auctoritate praesumere, quod Romana Ecclesia alicui certa ratione inspecta singularibus voluit beneficiis indulgere. Ubi glossa dicit: Temerarium hoc ideo dicit, quia quæ per privilegia conceduntur, non debent trahi ab aliis propria auctoritate in extremum, quia privilegia communem legem non faciunt 26 q. 8., ubi etiam allegantur verba Jeronimi dicentis: Privilegia singulariorum communem legem omnino facere non possunt.“ Si ergo amici nostri volunt imitari vestigia ecclesiae primitivæ, cui multa privilegia concessa fuerunt per ipsum Dominum Jesum Christum, ut sua vera catholica fides divulgaretur ubique, ut psalmista dicit: In omnem terram exivit sonus eorum: et Paulus refert ad Rom. 10; et ut sua sancta Ecclesia immaculata sponsa plantaretur et dilataretur sua veritate diffusa per orbem — ostendant se habere talia privilegia, qualia illi nostri sancti patres prædecessores habebant, et conveniemus cum eis etiam in communione calicis et sub utraque specie populo layali, sanent infirmos sua umbra sicut Petrus (Act. 5.) suscitent mortuos sicut Petrus et Paulus, sicut Andreas, qui sua brevi oratione obtinuit a Domino Jesu Christo resurrectionem 40 mortuorum (V. contextu), sicut Jacobus, sicut Johannes in haustu veneni, ut in sua historia, sicut Thomas resurrectionem fratris regis Indiae, tandem sicut Symon, qui obtinuit simul cum suo fratre Thadeo resurrectionem 30 mortuorum in uno momento. — Sed cum talia privilegia sibi concessa minime valeant ostentare, humilient animas suas una

nobiscum et submittant colla suavi atque tutissimo jugo sanctae obedientiae sacrosanctae Romanae Ecclesiae, sicut omnes alii katholici veri Christi fideles, et fateantur una nobiscum, quod cessante causa cesset effectus. —

Sic ergo per consequens laycalis communio sub utraque specie concessa causis praedictis ipsis cessantibus cessare debuit et debet communio saepe dicta. Nam ut supra dixi omne tempus ecclesiae militantis in septem status distinguitur, videlicet Apostolorum, martyrum, doctorum, pastorum, monachorum, mendicantium et antichristianorum fideles Christi persequentium, et sic unus status alteri successit, quod longum esset nunc proseguire ut dixi. Sufficiat tamen brevibus verbis in aperitione 7. sigillorum prout dicit Johannes Apoc. VI., quod in aperitione primi sigilli apparuit equus albus, in quo signatur status Christi et apostolorum. In aperitione secundi apparuit equus rufus, in quo signatur status sanctorum martyrum. In aperitione tercii apparuit equus niger, in quo signatur status hereticorum et sanctorum pastorum atque doctorum eos debellantium; prout fuerunt Ambrosius, Augustinus, Gregorius, Jeronimus. In aperitione 4^{ti} apparuit equus pallidus, in quo signatur status ypocritarum (hypocritarum), per sanctos summos pontifices pariter et doctores confusorum cum suis erroribus simulatisque moribus et doctrinis, cum communiter heretici aliquos ypocritas simulationesque fucatosque colores ostendunt ac suos palliant errores cum aliqua similitudine veritatis; dicitur tamen ibi, quod infernus sequebatur eum. In aperitione autem quinti sigilli apparuerunt animae interfectorum propter verbum Dei voce magna clamantes iudicium sanguinis, in quo signatur status monachorum, quo tempore flagellum Dei multa mala fecit contra sanguinem innocentium katholicorum. In aperitione autem sexti sigilli terrae motus factus est magnus et sol factus

est niger tamquam saccus cilicius, quia in sexto statu sc. mendicantium post Franciscum et Dominicum secuta est magna persecutio per Fridericum Imperatorem contra sanctam Romanam Ecclesiam. Unde divus Bonaventura ordinis minorum solemnissimus doctor sacrae paginae, secundus Cardinalis sanctae Romanae Ecclesiae, in prologo et in pluribus locis Seraphici nostri patris sancti Francisci affirmat, beatum Franciscum signatum fuisse illum angelum sexti sigilli ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi, scilicet Domini nostri Jesu Christi sacra stigmata in suis manibus et pedibus atque dextero latere divinitus impressa etc. In aperitione quoque septimi sigilli factum est silentium in celo quasi media hora, in quo designatur terribilis persecutio antichristi, contra quem designantur septem angeli cum 7. tubis etc. Cum itaque alia sint hodie moderna tempora, quam fuerint in ecclesia primitiva: alia etiam ecclesiastica traditio servanda est, quam fuerit tunc servata. Nam in primitiva Ecclesia baptizabant in nomine Jesu Christi Act. 2. et 19., communicabant post prandium I. Cor. 11., circumcidebant gentiles, conficiebant indistincte sive in fermentato, sive in azymo, servabant aliqua legalia ut de ydololaticis et suffocato et sanguine et similibus, quae tamen hodie minime sunt servanda, ut supra dictum est. Et etiam Apostolorum tempore multa sublata fuerunt ut patet Act. 11, 13, et 15. Sic per consequens sancta mater Ecclesia subtrahere potuit communionem laycalem sub utraque specie illo eodem Spiritu sancto ipsam regente et consulente et gubernante continuo, a quo Spiritu veritas catholica derivatur, contra quam agere non est aliud, quam se ipsum tradere in sathanae potestatem, sicut Judas, Christi proditor, de quo scriptum est Johannis 13: „et post buccellam tunc introivit in illum sathanas.“ — Hinc possumus nos doceri, quam sit cavendum male accipere bonum; si enim corripitur, qui non dijudicat,

hoc est: non distinguit a ceteris cibis Domini corpus: quomodo dampnabitur, qui ad ejus mensam fingens se amicum accedit inimicus? Ubi dicit Augustinus: Non ut putant quidam negligenter legentes, tunc Judas solus Christi corpus accepit; intelligendum est enim, quod jam eis omnibus distribuerat Dominus sacramentum corporis et sanguinis sui, ubi et ipse Judas erat, sicut Lucas narrat, ac deinde ad hoc ventum, ubi secundum narrationem Joh. Dominus per buccellam tinctam atque porrectam suum exprimit traditorem, fortasse per panis intinctionem illius signans fictionem. — Ex his igitur verbis Augustinus sentire videtur, buccellam intinctam per Christum Judae porrectam non fuisse consecratam. Et de hoc est textus in c. Cum omne etc. legi de consecratione d. 2. ex quo dicit: Quod jam omnibus distribuerat Dominus sacramentum corporis et sanguinis sui, ubi et ipse Judas erat, ut Lucas narrat. Non est enim verisimile bina vice Judam ore instinctu (sic) communicasse, quod est contra pestiferum dogma adversariorum nostrorum intingentium corpus Christi cum sanguine et lacte matris ad communicandum infantulos in die baptismi exemplo buccellae intinctae etc. Nolunt enim fateri miserrimi, totum Christum sub alterutraque specie contineri, ideo sub qualibet minima particula, ut dicit Hilarius de consecratione d. 2. c.: ubi est pars corporis, est totum; eadem enim ratio est in corpore Domini, quae in manna, ejus figura, praecessit, de quo dicitur, quod qui plus collegerat, non habuit amplius, neque qui minus paraverat, recepit minus; non enim quantitas visibilis in hoc existimanda misterio, sed virtus sacramenti spiritualis. Haec Hilarius. Et subdit ibidem: Corpus Christi quod sumitur de altari, figura est Dominici panis et vinum extra videtur. Veritas autem, Dominicum corpus et sanguis Christi, in veritate interius creditur, et intellige dum dicit: figura est sanctum sacrificium vel sacramentum cor-

poris Christi. Et Jeronimus dicit in sermone Dominicae quartae: „Corpus Christi in singulis porcionibus totum accipiunt, singuli autem accipiunt Christum Dominum et in singulis porcionibus totus est, nec per singulos minuitur, sed integraliter se praebet singulis.“ Hoc etiam firmat Augustinus in sermone de verbis Domini in monte et habetur 2. de consec. d. 2. cap. qui manducat, ibi dum dicit: Noverunt fideles, quemadmodum manducant carnem Christi; unusquisque accipit partem suam. Per partes manducatur (Christus) et manet integer totus. Per partes manducatur in sacramento, et manet integer totus in celo. Manet integer totus in corde tuo, totus enim apud Patrem, quum venit in virginem, implevit illam et non recessit ab illo, veniebat in carnem, ut homines eum comederent et manebat integer, ut patres, ut angelos pasceret.“ Et beatus Gregorius in homilia paschali dicit: Haec victima salutaris illam nobis mortem Unigeniti per misterium repraesentat, qui licet resurgens a mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur: tamen in se immortaliter et incorruptibiliter vivens. Iterum: „In hoc misterio moritur“ dicit glossa: i. e. ejus mors reputatur veritas eo, cum frangitur. Subdit Gregorius: Ejus quoque ubique corpus, ejus caro in populi salutem patitur, i. e. passio repraesentatur et mors, i. e. ejus sanguis non jam in manus infidelium, sed in fidelium ora profunditur. De quo verbo nostri adversarii diem letitiae agere gratulantur, eorum tamen festum illico cessat, si glossam ibi aspiciant dicentem: sc. hominibus consecrantibus vel digne vel indigne. Subdit Gregorius: Hinc ergo pensemus, quale sit hoc sacrificium, quod pro solutione vestra passionem unigeniti Filii semper imitatur, i. e. repraesentat. Quis enim fidelium habere dubium possit, in ipsa ymmolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri et in illo Jesu Christi misterio angelorum chorus adesse? — Sequitur:

summa et yma sociari, unumquid ex invisibilibus atque visibilibus fieri, uno, inquit, eodemque tempore ac momento et in celo rapitur ministerio angelorum corpus Christi consociandum, et ante oculos sacerdotis in altari videtur. Tanta est enim Ecclesiae unitas in Christo, ut unus ubicumque sit panis corporis Christi et unus sit calix sanguinis ejus. Calix enim, quem sacerdos catholicus sacrificat, non est alius ipso, quem Dominus tradidit. Et infra: Divinitas enim verbi replet id, quod ubique est, et conjungit ac facit, ut sicut ipsa una est, ita veritas corporis Christi et unum ejus corpus sit in veritate. Unde advertendum est, quia sive plus sive minus quis inde percipiat, omnes equaliter corpus Christi integerrime sumunt et generaliter omnes et specialiter unusquisque.

Hæc igitur verba caput draconis conterunt heresiarchæ dicentis: Non tantum sumi sub una specie, quantum sub ntraque specie, quod est particularis heresis detestanda, quam etiam confundit sanctus Thomas, qui corporis officium Christi compilavit ex commissione Urbani papæ IV. — Verius igitur dicimus, quod sacrosancta Romana Ecclesia præfatam heresim abhominatur et destruit in cantu sequentiæ corporis Christi cum dicit: sub diversis speciebus — signis tantum et non rebus — latent res eximiae. Ubi etiam extirpatur alia heresis Husitarum false asserentium: panis substantiam remanere in hostia consecrata et vini pariter in pleno calice consecrato. — Sequitur in sequentia: Caro cibus, sanguis potus; — manet tamen Christus totus — sub utraque specie. — A sumente non concisus, — non confractus, non divisus, — integer accipitur. — Sumit unus, sumunt mille; — quantum isti, tantum ille; — nec sumptus consumitur. — Nulla rei fit scissura, — signi tantum fit fractura, — qua nec status nec statura — signati minuitur. — Ecce panis angelorum, — factus cibus

viatorum — non mittendus canibus etc. Adducit verbum Christi dicentis Cananeæ Math. 15.: Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. Et Apostolis suis dixit Math. 7.: Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos: ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi disrumpant vos. Circa quod etiam dicit Apostolus ad Hebr. 10.: Irritam quis faciens legem Moysi, sine ulla miseratione sub duobus aut tribus testibus moritur; quantomagis putatis deteriora mereri supplicia, qui filium Dei conculcaverit et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est et spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Quæ verba si mystice considerentur sumpta pro consecrato sanguine, retundunt labia dolosa adversariorum nostrorum Christi sanguinem consecratum indistincte conferencium infantulis, latronibus, homicidis et quibuscunque abominabilibus sceleratis peccatoribus et peccatricibus. Dicit enim sanctus Johannes Chrysostomus super illis verbis: Nolite sanctum dare canibus — sanctum est sicut baptismus gratia corporis Christi. Mystera autem veritatis margaritæ sunt, quia sicut margaritæ inclusæ cocleis positæ sunt in profundo maris, sic mystera divina verbis inclusa posita sunt in altitudine sensus sacrae scripturae. Augustinus autem ibidem canes intelligit scismaticos et hereticos dicens: Canes autem pro impugnatoribus veritatis, porcos pro contemptoribus positos non incongrue accipimus, quapropter, quia canes exiliunt ad dilacerandum; quod autem dilacerant, integrum esse non sinunt, quia, quantum in ipsis est, si fieri posset, conantur perimere veritatem. Porci autem quamvis non ita ut canes morsu appetant, passim tamen calcando inquinant. Et ibid. Joh. Chr. dicit: Canes puto intelligendos gentiles et hereticos. Gentiles omnino immundos et propter actus et propter perfidiam; porcos autem hereticos, quia nomen Domini invocare videntur. Et infra: vel porci non

solum carnalibus actibus margaritas conculcant, sed etiam post modicum conversi per inobedientiam rumpunt earum frequenter autem et scandalizati calumpniantur eos quasi dogmatum novorum seminatores; canes etiam conculcantes sancta sordidis actibus et disputationibus rumpunt praedicatorum veritates.“ Et ibidem in omelia, in verbo: „conversi“ dixit et bene dixit: conversi fingunt enim mansuetudinem, ut addiscant, deinde cum didicerint, detrahunt. Ex quo Augustinus de sermone Domini in monte dicit: Cavendum est ergo, ne quid aperiat eum, qui non capit; melius est enim quod conquaeritur, clausum esse, si id quod apertum est, aut infestat per odium ut canis, aut negligit per contemptum ut porcus.“ Secreta igitur et excellentissimi corporis sacramenti et sanguinis Domini nostri Jesu Christi, cum nequeant ad sensum demonstrari rudibus laicis, non sunt explicitè disserenda, cum sufficiat eis, implicitè credere mysteria nostrae fidei. C. firmiter etc. Et ideo non sunt sub utraque specie communicandi, cum efficaciter sufficiat eis ad eternam salutem juxta ordinationem et ritum sacrosanctae Romanae et universalis ecclesiae sub una tantum specie communicare, sc. panis transsubstantiati in verum corpus plenissime secundum suam verissimam gloriosissimamque essentiam tam quoad divinitatem, quam quoad humanitatem, realiter et cum effectum, anima, corpore et sanguine indivisibiliter et inseparabiliter unitis in illo sustentifico divino verbi Dei personaliter in eternum, juxta quod ipse idem Dominus Jesus Christus Joh. VI. dixit: „Ego sum panis vivus, qui de celo descendi, si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in eternum,“ nullam ibi faciens mentionem de calice sanguinis, quia qui sumunt corpus, sumunt cum corpore sanguinem et omnes Christi perfectiones virtutum, gratiarum, proprietatum et operationum necessarias ad salutem supposita digna dispositione sumentis. Ad hanc sen-

tentiam, nihil obstante pestifero impiorum dogmate contra Christum asserente praeceptum de necessitate salutis, populum laycalem sub utraque specie communicare debere, quod falsissimum est et a Christi veritate protinus alienum, concurrunt et reducendae sunt aliae sane intelligendae omnes auctoritates quorumcunque catholicorum doctorum sive per nostros, sive per adversarios allegatae. Sacerdotibus autem tanquam peritioribus et capacioribus tanti misterii congruum est et rationabile atque ex Christi institutione necessarium et conficere et communicare sub utraque specie, cum celebrant, non aliter etiam, quam secundum ordinationem ipsius sanctae matris ecclesiae, cujus auctoritatem a Christo collatam et ad vigorem et efficaciam omnibus sacramentis et scripturarum veritatibus necessariam diximus. Propter significationem igitur duntaxat et sacramentalem denominationem extrinsecam, non concernentem sacramenti substantiam aut efficaciam, sub utraque specie Christus instituit hoc admirabile sacramentum. Vide, dictum est supra: Sub diversis speciebus, signis tantum et non rebus etc. Usus enim omnis sacramenti non est substantialis, sed accidentalis, ex eo quod data consecratione corporis et sanguinis Christi, etiamsi nunquam numeretur, pro quanto durarent species tanquam accidentia sine subjecto remanentes, pro tanto omnis substantialis veritas et gratia Domini nostri Jesu Christi in eodem sacramento subsistent, ut nostri doctores tradunt, nam sicut in baptismo lotio aquae exterior signum est lotionis interioris per gratiam, sic in sumptione eucharistica cibatio exterior consueta fieri per celebrantes sub dupplici specie sc. panis et vini, (est signum) plenae cibationis interioris, quae licet plene et efficaciter et realiter ita sub una specie, sicut sub duabus (fit), signo tamen sensibili et sacramentali non aequè plene exprimitur sensui sub una, sicut sub duabus, prout dicit sc. Thomas, quae tamen

significatio et denominatio non passimrudibus, sigillatim intelligentibus sapientibus et ingeniosis est potius indaganda, sicut de sacrae scripturae dicimus intellectu quadruplici perscrutando videlicet historice, allegorice, tropologice et anagogice. De quibus plura dixi tractatu de futuro universali iudicio. Quantum autem propositum vestrum attinet de duplici specie sc. panis et vini consecrati; quantum ad expressissimum signum illud juxta historicum intellectum, perfectio exterioris cibationis sub duplici specie, sc. panis et vini, est expressius signum perfectae cibationis animae per gratiam venerabilis sacramenti¹ virtute causata sub duplici specie non realiter et effective, sed significative et demonstrative ad sensum, et ita textualiter possunt capi verba Christi: „Nisi manducaveritis et nisi biberitis“ etc. Joh. 6. „Et accipite et comedite et bibite ex hoc omnes.“ Math. 26. „Et biberunt ex eo omnes.“ Marc. 14.

Secundo allegorice, sic ex quo in creaturam non est major approximatio sensibilis, quam per cibationem unius in alterum conversio, sive corporaliter ut alimenti in alimentum extra, sive de anima, quia sicut panis comestus in carnem convertitur hominis, et vinum potatum in sanguinem: sic in hoc sacramento expresse fit significatio sive spiritualiter vel intellectualiter, ut sit conversio aliti in alimentum, aliti dico quantum ad corpus, sed spiritualiter dico, quantum ad animam, prout dicit in 3to de anima: „Anima magis est ubi amat, quam ubi animat.“ Et Dominus Jesus dicit: „Ubi est thesaurus tuus, ibi et cor tuum erit.“ Sic in hoc sacramento digne summentibus advenit, Christo beato Augustino inspirante, dum dixit: „Non tu me mutabis in te, sicut cibum carnis tuae, sed tu mutaberis in me.“ Et communiter omnibus pronuntiative dicit Joh. VI.: „Qui manducat me et ipse vivet propter me, et qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me

manet et ego in illo.⁴ Quae verba praemisit et postea subjunxit: „Sicut misit me vivens Pater et ego vivo propter patrem, et qui manducat me, et ipse vivet propter me.“ Et hoc dupliciter vel ad bonum, bene agendum vitam apostolicam per imitationem vitae meae significatae per conversionem panis in carnem; juxta quod dicit apostolus ad Eph. V.: Estote imitatores Dei, sicut filii carissimi, et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et tradidit semet ipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis;⁴ — vel 2do a peccatis abstinendo propter effusionem mei sanguinis in remissionem peccatorum ac eorum detestationem Luc. 22. Et ad Eph. I^{mo}: „habemus redemptionem per sanguinem ejus remissionem peccatorum secundum divitias gratiae ejus, quae superhabundavit in nobis.“ Hoc igitur figuratur sacramento (mysterium) Christi sanguinis transsubstantiati sub specie vini; realiter autem et essentialiter nostra redemptio peccatorumque remissio consummata est in effusione sui preciosissimi sanguinis et morte in cruce, ex quo ipse dixit: hic est sanguis meus, qui effundetur in remissionem peccatorum. Et Petrus dixit sua I. ep. canonica I^{mo} cap.: Scientes, quod non corruptibilibus addendum rebus auro vel argento redempti estis de vestra vana conversatione paternae traditionis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi et incontaminati. Et Apoc. I^{mo}: Qui redemit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo etc.

Tercio tropologice sive mystice. Sic ab initio mundi post casum primorum parentum cuilibet viatori adulto pro eterna salute duo fuerunt, sunt et usque in finem seculi erunt necessaria credenda de Christo Jesu, ejus videlicet incarnatio olim multipliciter revelata et figurata, nunc vero per sacramentum sui corporis sub specie panis repraesentata atque praesentanda usque in finem mundi, ejusque passio et mors cum sanguinis effusione repraesentata

per sacramentum sui sanguinis sub specie vini consecrati, et quia sine istis duabus speciebus repræsentantibus præfatam veritatem nemo salvari potuit, potest atque poterit, quia, ut dicit Apost. ad Hebr. 11.: Sine fide impossibile est placere Deo; et ibidem dicit: „Credere oportet accedentem ad Deum, quia est et inquirentibus se remunerator sit:“ quamobrem ad prædicta exprinendum salvator dixit Joh. VI.: „Nisi manducaveritis carnem filii hominis et nisi biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.“ Et Luc. 21.: „Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Et hic est calix novi testamenti in meo sanguine, qui pro vobis effundetur,“ Mathæus autem 26. dixit: Christum dixisse: „ex hoc omnes.“ Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.“ Marc. 14. exprimit: „Vespere autem facto venit cum 12.“ Et infra: „Unus ex duodecim, qui intingit manum mecum.“ Et infra: „Et accepto calice gratias agens dedit eis, et biberunt ex illo omnes.“ Et ait: „Hic est sanguis meus N. T., qui pro multis effundetur.“ Vides igitur varietatem in prolatione verborum et serie textus evangelici. Una tamen est sententia veritatis. ad hanc autem repræsentationem continue meditandam et intellectualiter contemplandam monet apostolus et exhortatur, imo pro quanto est necessarium præcipit I. Cor. 11. dicens: „Quotiescunque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis, donec veniat.“ Et infra usque ad finem capituli ubi dicit: „Itaque fratres, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate. Si quis esurit, domi manducet, ut non in judicium conveniatis. Cetera autem, cum venero, disponam.“ Ecce igitur, quomodo apostolus non præcipiendo, sed increpando potius Corinthiorum populum laycalem sub utraque specie communicantem, in sua testura (textura) pluries repetit in eodem

capitulo; præmittit enim prius: „Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei.“

Ex quo potest inferri: contentiosi contra determinationem Ecclesiæ, non sunt Ecclesiæ, sed potius de synagoga dyaboli. De quibus psalmista dicit: „Odivi Ecclesiam malignantium.“ Et Salomo dicit: Stuppa collecta synagoga peccantium.“ Secundo dicit Apostolus: „Hoc autem præcipio: non laudans, quod non in melius sed in deterius convenitis. Primum quidem convenientibus vobis in Ecclesia audio scissuras esse inter vos, et ex parte credo, nam oportet et hereses esse, ut et qui probati sunt, manifestant in vobis.“ Videant ergo amici mei, qui me exercitant in defensione katholicæ veritatis, quomodo scissuras in Ecclesia Dei hereses appellat. Tercio increpat apostolus talis communionis abusum, exprimens Christi intentionem ab omni indiscreta sui sacramenti perceptione remotam, cum dicit: Convenientibus ergo vobis in unum jam non est Dominicam cenam manducare.“ Deferebant namque etiam communia cibaria ad Ecclesiam et faciebant in habundancia consecrari panem et vinum et alia cibaria benedici et ita abhominabiliter et indiscrete cum famulis in ecclesiis comedebant et bibebant, et qui divites erant, crapulabantur et inebriabantur, pauperes non habentes, quid deferrent ad Ecclesiam nedum esuriebant et sitiebant communia cibaria et potabilia, sed etiam ipsa communione sanctissima privabantur. Hinc dicit apostolus post increpationes prædictas: „Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? Aut Ecclesiam Dei contempnitis et confunditis eos, qui non habent?“ — Et sic innuit Ecclesiam contempnendam non esse, sicut contempnunt nostri amici, et increpans eos iterum dicit: „Quid dicam vobis? laudo vos? In hoc non laudo, subaudi, potius detestor et vitupero. Quarto procedit apostolus ad relationem institutionis hujus

excellentissimi sacramenti, cum dicit: Ego enim accepi a Domino, quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus Christus in qua nocte tradebatur, accepit panem, et gratias agens fregit et dixit: Accipite et manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem, postquam cœnavit dicens: „Hic calix novum testamentum est in meo sanguine. Hoc facite, quotiescunque bibetis, in meam commemorationem.“ Et sic narrat factum, non tamen præcipit laycis sic faciendum, cum layci non habeant potestatem conficiendi, non ergo dicitur eis: „hoc facite in meam commemorationem;“ neque etiam in consecratione servat Ecclesia apostoli verba referentis, Christum dixisse, prout dixit: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, sed tantum dicimus verba formalia esse: „hoc est corpus meum.“ Ecclesia tamen interponit affirmationem eam, quam qui obmitteret, mortaliter peccaret, quamvis transsubstantiatio fieret. Nullus autem evangelistarum, neque Apostolus dixit eam, sed ecclesia tantum. Pari modo etiam non simpliciter Ecclesia servat verba Apostoli dicentis: „Hic calix novum testamentum est in meo sanguine, hocque facite, quotiescunque bibetis, in meam commemorationem.“ Quæ verba neque Lucas expressit, sed solummodo dixit: „Hic est calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur;“ nec dixit ibi: hocque facite in meam commemorationem, sed superius tantum in communione corporis, cum dixit: „hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, hocque facite in meam commemorationem,“ ut intelligant amici nostri, 12 apostolos effectos fuisse sacerdotes prius quam sub vini specie communicarent, cum sententia communis sit catholicorum doctorum, apostolos effectos fuisse sacerdotes in illis verbis: hoc facite in meam commemorationem, quæ verba solus inter evangelistas Lucas exprimit, neque aliquis evangelistarum pro-

fert formam consecrationis calicis eo modo, quo Ecclesia servat. Nam Mathæus dicit: „Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.“ Marcus dicit: „Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur, et non dicit: „in remissionem peccatorum.“ Lucas vero dicit: „Hic est calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur,“ et non dicit: „pro multis,“ neque dicit: „in remissionem peccatorum.“ Paulus autem refert: „Hic calix novi testamenti est in meo sanguine. Hoc facite, quotiescunque bibetis in meam commemorationem.“ Et sic varietas magna videtur inter eos in verborum serie. Ex quibus omnibus collegit Ecclesia aliquam immutationem et aliqua superaddendo universalem consecrandi formam sanguinis preciosi Domini nostri Jesu Christi dicit: „Hic est enim calix sanguinis mei, novi et eterni testamenti, misterium fidei, qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Hoc quotiescunque feceritis, in meam memoriam facietis.“ Et quamquam substantialis et necessaria forma stet in 4 verbis scilicet: „hic est sanguis meus,“ is tamen, qui temerarie præsumeret istam Ecclesiæ debitam formam, — debitam dico: ex institutione Ecclesiæ, cum supra dixerim, necessariam in quatuor verbis etc.; — toties mortaliter peccaret, quoties aliquod verbum ex prædictis scienter ommitteret, agens contra ritum et ordinem Ecclesiæ. Et sic multa servat Ecclesia, quæ nec a Christo expressa fuerunt, neque tradita ab Apostolis, quæ tamen cum sint longa consuetudine approbata, non sunt minoris auctoritatis, quam si ab Apostolis tradita fuissent, prout dicit Augustinus. Et Ambrosius: Consecratio autem, quibus verbis et quibus sermonibus fiat, est Domini Jesu. Nam reliqua omnia, quæ dicuntur in superioribus, a sacerdote dicuntur, laus Deo offertur, oratione petitur pro populo, pro regibus, pro ceteris, ubi autem

sacramentum conficitur, jam non suis sermonibus sacerdos utitur, sed Christi. Et infra dicit: Vide singula. Qui pridie quam pateretur etc.

Quinto doctrinam dat Apostolus perpetuæ memoriæ nostræ redemptionis, cum dicit: Quotiescunque enim manducabitis panem hunc et calicem bibe-
tis: mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Circa quod dicit Eugenius de consecratione d. 2.: Et quia corpus assumptum ablaturus erat ab oculis et illaturus sideribus, necessarium erat, ut die cenæ sacramentum nobis corporis et sanguinis consecraret, ut coleretur jugiter per misterium, quod semel offerebatur in precium, ut quia quotidiana et indefessa currebat pro hominum salute redemptio, perpetua esset redemptionis oblatio, et perennis victima illa viveret in memoria et semper præsens esset in gratiam, vere unica et perfecta hostia fide existimanda, non specie neque exteriori censenda visu sed interiori affectu.

Sexto indigne sumentes Judæ comparat, cum dicit: „Itaque quicumque manducaverit panem hunc vel biberit calicem Domini indigne: reus erit corporis et sanguinis Domini.“ Quasi dicat: tamquam si venderet sicut Judas, qui dixit: „Peccavi tradens sanguinem justum,“ et abiens laqueo se suspendit.

Septimo instruit apostolus intendentes communicare, ut se digne præparent formata contritione, legitima confessione et sufficienti possibili satisfactione. In quibus tribus consistit perfecta penitentia, ut dicit Joh. Chrys. de penitentia. Hinc ibidem Apostolus: „Probet autem se ipsum homo: et sic de pane illo edat et de calice bibat.“

Octavo comminatur dampnationis eternæ judicium indigne sumentibus, cum dicit: „Qui enim manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini.“ Ex quo dicit sanctus Augustinus: Qui discordat a Christo, non manducat carnem ejus, nec sanguinem bibit, et

sic tantæ rei sacramentum ad iudicium perditionis quotidie accipit. Ubi dicit glossa: Id est, non incorporatur corpori ejus, quod est Ecclesia, manducando id est: credendo.“ Et ibidem Augustinus dicit: Et sancta malis possunt obesse, bonis semper ad salutem, malis ad iudicium, non quia res mala est, sed quia malus male accipit, quod bonum est.

Non o recte intuenti prohibet apostolus communionem infantium et omnium carentium rationis usu, cum dicit: non dijudicans corpus Domini, i. e. non discernens ab aliis cibariis. Sic faciebant Corinthii. Requiritur enim in sumentibus discretio sufficiens ad fidem et devotionem tanti sacramenti, ut dicit beatus Thomas 4° sent. q. d. Attenditur tamen in amentibus videlicet, an a nativitate, an ex post facto amentia supervenerit et an habeat amens dilucida intervalla et sit docibilis. Si a nativitate, non detur, si ex post facto, testimonium oportet haberi de vita præterita, et si verisimile est, quod fuerit in statu gratiæ tempore superventionis amentię, dari potest, nisi periculum timeatur de vomitu, vel de alia indiscreta ejus abusione. Similiter etiam dari potest tempore intervalli, si docibilis est. Ita decretum fuit in conc. Carthag. 26. — De parvulis autem dicit Augustinus: Si vero parvuli sunt et ebetes (hebetes) qui doctrinam non capiant, respondeant pro illis, qui eos offerunt juxta morem baptisandi et per manus impositionem crismati communicati i. e. peruncti cum eukaristiæ misteris admittantur. Dicit glossa: De adultis intelligitur. Parvulis non datur corpus Christi, ut infra: Eodem in Ecclesia. Ubi ejusdem Augustini verba contra hæresin Pelagianorum ad Bonifacium referuntur dicentis: Nec illud cogitetis, eos vitam habere non posse, qui sunt expertes corporis et sanguinis Christi, dicente ipso Domino: Nisi manducaveritis carnem etc., dicit glossa: quasi dicat: Non dubitetis, ymmo certi sitis, quod

habere non possunt si sunt expertes corporis et sanguinis Christi id est: unitatis Ecclesiae.

Decimo improperat eis Apostolus mortem, infirmitatem, imbecillitatemque multorum Corinthiorum propter abusum tanti Sacramenti, cum dicit: „Ideo inter vos multi infirmi, imbecilles et dormiunt multi,“ quasi dicat: propter abusus et abhominaciones vestras circa tantum sacramentum hæc et pejora meremini. Attendant et Pragenses, quia jam visitati sunt sanguine in fluminibus, gladio in certaminibus et peste et ignibus; attendant ad flagella Egyptiorum, de quibus supra diximus. Non indurent corda, sed humilient animas suas, dulcescant in cordibus eorum, resipiscant, judicent semet ipsos, servent ipsius Apostoli doctrinam dicentis ibidem: „Quod si nosmet ipsos dijudicemus, non utique judicemur.“ Recipiant correctionis flagella, sicut Nabuchodonosor. Audiant veras prædicationes sicut Ninivitæ, et non sicut Pharaon et Herodes, qui flagella susceperunt propter eorum duritiam et perfidam voluntatem ad initium cruciatus eterni. Exod. 14. de Pharaone et exercitu suo. Et Act. 12 de Herode, qui percussus ab angelo Domini consumptus a vermibus exspiravit. Contemplantur Boemi ejusdem apostoli verba dicentis ibidem: Dum judicamur autem, a Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur.“

Undecimo Apostolus exprimit suam intentionem, quid de hoc sacramento laycis conferendo sentiat, cum dicit: „Itaque fratres mei, cum convenitis ad manducandum,“ invicem expectate. „Nota: „manducandum,“ et non dixit: ad bibendum, innuens populum laycalem non sub duplici, sed sub una tantum specie communicandum scilicet panis, in quo transsubstantiato in corpus Christi, est totus Christus vivus, sanguis integer, et triumphans cum omni plenitudine gratiarum et sublimitate gloriæ suæ.

Et quod Apostolus de manducatione Christi corporis intendat, bene comprehendi valet per id,

quod sequitur cum dicit: invicem expectate. Invicem etenim convenire debent katholici in unitate fidei et agnitionis filii Dei, ut dicit idem Apostolus ad Ephes. 4to Ad quod etiam significandum invicem conveniunt in Ecclesia corporali ad suscipiendum Domini corporis sacramentum, in quo continetur et repræsentatur unitas fidelium, quoad spiritum et quoad corpus mysticum, ut dicit idem Apostolus ad Ephes. 4to: Solliciti servare unitatem spiritus, in vinculo pacis. Unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ.“ Et beatus Augustinus 3. de Trinitate dicit: „Commendavit Christus in hoc sacramento corpus et sanguinem suum, quod etiam fecit et nosmet ipsos. Nam et nos corpus ejus facti sumus; hoc sacramentum pietatis est signum unitatis, vinculum caritatis; qui vult vivere, accedat et credat etc. Ad id etiam exprimendum dicit Apostolus: Si quis esurit, domi manducet sc. communia cibaria; sequitur: ut non in judicium conveniatis, sc. in Ecclesiam corporaliter vel naturaliter ad manducandum corpus Domini.

Duodecimo ne forte sinistre sua verba caperent ex his, quæ dixerat de corpore et sanguine Domini, declarationem verborum suorum reservavit sibi, cum dixit: Cetera autem, cum venero disponam.“ Sed quia postmodum iterum non venit, quia Romam profectus ibidem exstitit decollatus: sic ejus verba manserunt in Ecclesiae potestate scrutanda et determinanda, prout etiam verba Christi quoad populum laycalem, sicut supra dictum est.

Quarto anagogice considerando institutionem Christi sub utraque specie sc. panis atque vini, sicut præfiguravit Melchisedech sacerdos Dei Altissimi panem et vinum offerens ex decimatione Abrahæ. Genes. 14. Possumus ita contemplari: panis cor hominis confirmat et viuum laetificat, sed firmitas nostra in hac vita peregrina non est nisi per fidem et spem, quia fides est sperandarum rerum sub-

stantia, argumentum non apparentium. Ad Hebr. 11. Spes autem est certa exspectatio futuræ beatitudinis ex divino adiutorio et meritis propriis proveniens; prout dicit August: lætitia autem nostræ mentis in hac peregrinatione ex caritate procedit, ut dicit apostolus ad Gal. V.; fructus autem Spiritus est: caritas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Adversus hujusmodi non est lex; qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis.“ — Caritas autem est dilectio, qua diligitur Deus propter se et proximus propter Deum. De quibus tribus virtutibus Apostolus dicit I Cor. 13: Nunc autem manent fides, spes et caritas, tria hæc, major autem horum est caritas. Anagogice igitur, cum fidei successura sit clara visio divinæ essentiæ ac perfecta cognitio puræ veritatis, ex qua resultat ipsa beatitudo omnium sanctorum, quia, ut dicit Augustinus, visio est tota merces, et Dominus Jesus dixit (Joh. 17): Hæc est vita eterna, ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Jesum Christum, filium tuum.“ Ubi Augustinus dicit: „Ordo verborum est, ut te et quem misisti Jesum Christum cognoscant solum verum Deum.“ Consequenter etiam Spiritus sanctus intelligitur, quia Spiritus est Patris et Filii, tamquam caritas consubstantialis amborum, caritati igitur succedit fruitio, quia ut dicit magister sententiarum I. d. 1. fruitio est alicui rei amore inherere propter semetipsam, ex quo etiam sequitur apprehensio successiva spei, in quibus tribus animæ dotibus omnis perfecta beatitudo consistit. Et sic institutio Christi sub duplici specie figurat in via beatitudinem patriæ, ergo etiam anagogico sensu capi possunt verba Christi dicentis: Nisi manducaveritis et nisi biberitis etc.. quia sine fide, spe et caritate eterna salus esse non potest. Sed quia layci et rudes populi ista nesciunt sic explicite contemplari, neque eis est necessarium,

cum sufficiat eis implicite credere, ut dictum est: etiam sufficit eis, fidem habere de institutione et veritate hujus sacramenti, et secundum ordinationem Ecclesiae sacramentaliter ac spiritualiter in statu gratiæ sub una tantum specie semel in anno communicare fideliter et devote cum debita reverentia, absque relativa speculatione signorum propter eorum ruditatem, ut dicit Apostolus ad Hebr. V.: Et quidem cum esset filius Dei, didicit ex eis, quæ passus est, obedientiam, appellatus a Deo pontifex juxta ordinem Melchisedech, de quo nobis grandis sermo et ininterpretabilis ad dicendum, quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus: rursus indigetis, ut vos doceamini, quæ sint elementa exordii sermonum Dei et facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo. Omnis enim, qui lactis est particeps, expertus est sermonis justitiæ: parvulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus; eorum, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.“ Non mirum est igitur, si in Ecclesia primitiva laycalibus populis sub utraque specie communicare permittebant, quasi pro quodam applausu tamquam tenellis in fide, quibus lac potus esset, sicut infantulis in exordio a nativitate per annum et ultra, quamvis ad triennium magis indigeant materno solatio, quam paterno juxta sententiam humanarum legum, naturalem aptitudinem contemplantium. Hinc et Apostolus ad Cor. scribens sua I. epistola, quam simul totam destinavit intendens eos arguere de abusu communionis sub utraque specie, præmisit in I capite: Obsecro autem vos fratres per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut id ipsum dicatis omnes et non sint in vobis scissuræ.“ Et infra: „Hoc autem dico, quia unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego vero Cephæ: ego autem Christi. Divisus est Christus? Numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati

estis?" Et in 2do capite dicit: Non enim judicavi me scire aliquid inter vos nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum." Hæc erat igitur sollicitudo et industria Ecclesiæ primitivæ notificare videlicet Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum et hominem pro nostra salute passum et mortuum, atque die tertia surrexisse a mortuis et cetera misteria sua. Unde subdit: „Ut fides nostra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos." Et infra: „Quæ abscondita erat." Et infra: „Nobis autem revelavit Deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda Dei." Sic et infra: „Carnalis homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei; spiritualis autem judicat omnia, et ipse a nemine judicatur." Et in 3^{io} capite dicit: „Et ego fratres non pctui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus. Tamquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam, nondum enim poteratis: sed nec nunc quidem potestis, adhuc enim carnales estis." Ecce igitur quam pulchre præmonet eos, quod dummodo crederent in Dominum Jesum Christum, eis cetera permittebat sub futuræ declarationis tolerancia sicut etiam in 1. ad Cor. 11. dixit: „Cetera cum venero disponam." Digne igitur et juste sancta mater Ecclesia sic instituit et ordinavit, ut sacerdotes celebrantes tamquam spirituales sub utraque specie conficerent et communicarent, populus autem laycalis sibi una tantum propter multa pericula et inconvenientia evitanda, de quibus infra dicemus. Pie etiam primitiva Ecclesia tamquam infantulis permisit quosdam sub utraque specie communicare juxta eorum devotionem, qui sic petebant, ne in fide novellorum, qui dicuntur neophiti, abdenegata utriusque speciei communione scandalum oriretur. Multa enim neophitis permittuntur, quæ in fide provec̃tis potius denegantur, ut dicit Innocentius III. in cap.: Deus, qui Ecclesiam suam etc.: Ubi conceditur neophitis judeis, ut in

matrimoniis contractis ante baptismum valeant remanere, quibus tamen post baptismum cum talibus contrahere prohibetur 33. q. 3.

Denique ultra prædicta quot et quanta circa fidei veritatem sacrosancta Romana et universalis pia mater Ecclesia kathol. disposuit, ordinavit et quæ ab omnibus catholicis inconcusse tenenda, credenda et observanda sunt: liquide patere valet recte inluentibus ex infra scriptis.

Primo namque, licet ex scripturis sacris in divinis trinitatem esse constet, tamen quod singulæ in trinitate existentes personæ nomenclantur, Ecclesia catholica declaravit.

Secundo, quod in Christo non sunt duæ personæ, ut quidam heretici posuerunt, cum ex sacris scripturis manifeste non haberetur, per suos doctores Ecclesia declaravit.

Tertio quod mater Christi mater Dei dicatur, ab Ecclesiae auctoritate recipimus cum dicimus: Ave maris stella, Dei mater alma. — Quia Christus Jesus verus Deus et homo inseparabilis est, ergo hic homo Deus de virgine natus filius est virginis et per consequens, Deus homo filius est virginis. Hoc etiam dixit Angelus beatæ virgini Mariæ in sua annuntiatione: „Ecce concipies in utero.“ Et infra: „Hic erit magnus et filius altissimi.“ Et infra: „Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei.“ Sed filius Dei est de Virgine natus, ergo virgo benedicta Maria Dei mater est contra heresim Carpocratianorum, qui dicebant Christum hominem fuisse tantum et de utroque sexu progenitum 24. q. 3. et contra heresim etiam Valentinianorum, qui dixerunt Christum de Virgine nihil corporis assumpsisse; item contra heresim Nestorianorum, qui beatam Virginem non Dei sed hominis tantum matrem asserebant.

Quarto quod infantuli nedum in die natalis ex utero matris post integrum egressum, sed etiam, si solummodo vivens caput appareat, bapti-

sentur pro eterna salute, hoc in sacris scripturis expressum minime reperitur.

Quarto quod infantuli ex doctorum auctoritate et Ecclesiae sanctae consuetudine diutius observata, vigorem sumunt et catholicam veritatem, contra quam asserere pertinaciter hereticum judicatur, ut dicit Augustinus de baptismo parvulorum contra Pelagianos scribens: „Nonnisi ex consuetudine antiqua canonica et fundatissima parvuli baptizati fideles vocantur.“ Patet hoc etiam de conscr. d. 4. c.: „Parvuli fideles recte vocantur, qui fidem per verba gestantium quodammodo confitentur et per eorundem verba dyabolo etiam vivendo abrenuntiant, et hoc sit sacramenti et Dei gratia, quam Deus dedit Ecclesiae.“ Et in eodem libro de baptismo parvulorum: „Inter credentes igitur baptizatos parvulos numerabis, nec judicare ullo modo aliter audebis, si non vis apertus esse hereticus.“

Quinto. Ecclesia sola statuit, ut compadres vel commatres pro parvulis Ecclesiae loco respondeant et sic infantuli per compatrum pedes ad baptismi fontem veniant, per aliorum corda credant, per aliorum ora respondeant, per aliorum fidem, spem et caritatem vitam obtineant sempiternam, ut plene patet de consecratione d. 4. c.: Parvulum. Ubi ejusdem Augustini verba referuntur dicentis: „Sicut nullus est prohibendus a baptismo, ita nullus est, qui non peccato moriatur in baptismo, sed parvuli tantum originali, majores autem omnibus.“ Et in quodam sermone post Pascha dicit idem Augustinus: „Vos ante omnia tam viros quam mulieres, qui filios in baptismo suscepistis, moneo, ut vos cognoscatis fideijussores apud Deum exstitisse pro illis, quos jussi estis de sacro fonte suscipere. Ideo eos semper admonete, ut castitatem custodiant, diligant caritatem, teneant ante omnia symbolum et orationem Dominicam; et vos ipsi tenete et illos quos accepistis de sacro fonte, instruite.“

Sexto nonnisi per Ecclesiae auctoritatem in concilio Niceno tenemus symbolum Apostolorum atque majorum, in quo etiam post Nicenum concilium Ecclesia articulum de processione Spiritus sancti a Patre et Filio solemniter declaravit. Et (idem factum) in Florentino concilio grecis astantibus et tunc acceptantibus etiam ipsis Constantinopolitano imperatore cum suo patriarcha hilariter consentientibus, sicut ex Ephesino concilio prius habitum fuerat, quamquam etiam ipsi Greci post obitum ipsorum, Imperatoris et patriarchæ, pro majori parte ad vomitum sunt reversi. Amici tamen nostri Bohemi ad floridum illud Florentinum concilium, per sanctæ memoriæ Eugenium celebratum post translationem per eundem factam de concilio Basiliensi ad Ferrariam et de Ferraria ad Florenciam accedere noluerunt, cum etiam noluerint acquiescere decreto Basiliensis concilii dictitante consuetudinem Ecclesiæ laudabilem, communicandi populum laycalem sub una tantum specie, pro lege servandam, nec etiam Rokyczana tale decretum voluit expectare, cum bene cogitaret, quod si Bohemiam vel Moraviam exiisset, aut ipsum oportuisset in Florentino concilio suas hereses abjurare „aut secutus fuisset suem Hus et Jeronimi atque Vikleph, quorum vestigia dampnabiliter imitatur“ etc.

Septimo quot et quantas hereses inexpugnabilibus armis auctoritas Ecclesiæ vigorosa, triumphans ac semper invicta magnanimiter exstirpavit, cui portæ inferi prævalere nunquam potuerunt neque per hereses, neque per scismata! Qui noverunt literas discere, legant 22. cap. per totum et de nominibus heresum q. 3. c.: „Quidam autem heretici.“

Octavo, quamvis in sacra scriptura, de ymaginibus Domini nostri Jesu Christi, sive beatæ virginis, sive quorumcumque sanctorum venerandis expressa intentio (mentio) necubi (nullibi) habeatur, quin potius in veteri testamento divina lege prohibitum (Exod. 20.) sic legimus: „Non habebis deos

alienos coram me, non facies tibi sculptile etc. — Non adorabis ea, neque coles“: nec tamen hanc prohibitionem in novo testamento legimus esse sublatam: sed Ecclesiæ auctoritas nedum permittit sed jubet. Dicit Hadrianus papa: Verum igitur agnum Dominum nostrum Jesum Christum secundum humanam ymaginem veris ymaginibus pro veteri agno depingi jubemus. In veteri etiam testamento post illud divinum præceptum prohibitivum præcepit Dominus Moysi, ut faceret duos Cherubim aureos (Ex. 25). Item præcepit, ut faceret archam in qua servaretur manna, virga Aaronis et tabulæ divinæ legis (Ex. 25. et 37.) Ultimo capite præcepit etiam Moysi serpentem eneeum facere, ut in alto ligno suspenderet, ut morsi a serpentibus in deserto pro remedio sanitatis aspicerent in serpentem eneeum et non morerentur. (Num. 21). Salomon etiam fecit sculptiri in templo Domini imagines et Cherubim in tabulis ferreis 3. Reg. VII. Ipse etiam Salomo Cantico canticorum ultimo c. scripsit voce divina dicente: Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum, quia fortis est ut mors dilectio tua, dura sicut infernus emulatio. Ex iis prophetizans memoriam habendam de morte nostri Redemptoris, sicut etiam Apostolus dicit 1. ad Cor. 11.: „Quotiescunque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat.“ Et ad Philip. II. „Hoc enim sentite in vobis quod et in Christo Jesu.“ Et infra: „Factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.“ Ex hoc etiam sancta mater Ecclesia mandat dura puniri sententia ultrice eos, qui irreverenter et indevotè sanctæ crucis, beatæ Virginis, aliorumque Sanctorum ymagines, ausi temere pertractare ut in c. si canonica. Sunt enim tales ymagines memorativa signa gestorum Christi Sanctorumque suorum ad excitandas mentes intuentium, ad devotionem et imitationem laudabilium operum, quo-

ad bonos mores necessarios ad salutem, et ad impetranda suffragia præfatorum, ut dicit beatus Gregorius. Nam quod legentibus scriptura, hoc idiotis præstat pictura cernentibus, quia in ipsa etiam ignorantes vident, quid sequi debeant; in ipsa legunt, qui literas nesciunt.

Nono. De cultu sabbati strictum præceptum datum est Moysi pro se et omni populo (Exd. 20), quia requievit Dominus die septimo ab universo opere, quod patrauerat et benedixit diei septimo et sanctificavit illum Gen. 2. Et qui prævaricabantur cultum diei sabbati, mandato divino morti tradebantur (Num. 15.;) ac tamen pro reverentia diei Dominicæ resurrectionis cultus sabbati Ecclesiæ auctoritate sublatus est et diei Dominicæ cultus est introductus. — —

Decimo cum mandatum fuisset pascha celebrari debere die 14 primi mensis videlicet martii in pactum legitimum sempiternum (Exod. 12), auctoritate tamen sanctæ matris Ecclesiæ immutatum est quoad diem, ut pascha nostrum cum pascha Judæorum nunquam coincidat et pascha nostrum semper die Dominico celebretur.

Undecimo cum in divina lege sub mortis pœna imposita fuerit circumcisio in fœdus eternum ut patet Gen. 17., etiam qui non erant de stirpe Judæorum ut ibi scribitur: Omne masculinum in generationibus vestris, tam vernaculus, quam empticius circumcidetur, et quicumque non fuerit de stirpe vestra: eritque pactum meum in carne vestra in fœdus eternum. Masculus, cujus præpucii caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo, quia pactum meum irritum fecit.⁴ Ipsa tamen circumcisio data fuit non in testimonium salutis eternæ, sed in signum fœderis inter me et vos, quod signum Moysis declaravit Deuteron. 10., cum dixit: Et nunc Israel, quid Dominus Deus tuus petit a te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, et ambules in viis ejus, et diligas eum ac servias Domino Deo tuo in toto

corde tuo et in tota anima tua.“ Et infra: Circumcidite igitur præputium cordis vestri, et cervicem vestram ne induretis amplius: Quia Dominus Deus vester, ipse est Deus deorum, et Dominus dominantium, Deus magnus et potens, et terribilis, qui personam non accipit, nec munera.“ Et sic per continuos 40. annos, quibus deducti sunt per desertum, nunquam fuit aliquis circumcisis, neque de circumcisis, exceptis Caleph et Josue, aliquis terram promissionis intravit. — Josuæ autem post ingressum terræ promissionis et post transitum Jordanis ex Dei revelatione dicitur: fac tibi cultros lapideos et circumcide filios Israel. Fecit ut jusserrat Dominus Josuæ V. Ecce igitur quomodo etiam tempore Moysis circumcisionis lex fuit suspensa et etiam tempore Josue, donec ad campestria Jericho civitatis magnæ devenerint. Sic et successive post nativitatem Christi, circumcisis est Christus octava die (Luc. 2do), circumcisi fuerunt et Apostoli et nonnulli ex gentilibus. Ipsi tamen Apostoli in 1mo Hierosolymitano concilio circumcisionem totaliter prohibuerunt ut p. Act. 15., ibi pro lege scripserunt epistolam Antiochenis dicentes: Visum est Spiritui sancto et nobis nil ultra vobis imponere onerum etc. Et Paulus in ep. ad Gal. 5: Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus nihil vobis proderit. Et infra: Nam in Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed fides, quæ per caritatem operatur.“ Ecce igitur, quomodo Ecclesia totaliter sustulit circumcisionem et annullavit in catholicis, ut sive prius fuerit circumcisis, sive non ad baptismum veniens, non in circumcisione, sed in baptismi gratia ex misterio fidei et caritate formata beatam spem et adventum gloriæ magni Dei fidenter expectet. Patet igitur auctoritatem Ecclesiæ amplam esse satis ultra ea, quæ in evangeliis continentur, ut Christi auctoritate immutari possit, addere vel resecare declarationem et interpretationem secundum instinc-

tum Spiritus sancti occultis nobis multoties rationibus, efficacibus tamen et utilibus ad salutem etiam præter ipsa Christi verba in Evangeliiis comprobata et ab Ecclesia immutata.

Duodecimo cum Christus in die suæ triumphatissimæ ascensionis formalem dederit legem sacramenti baptismi Math. ult. c. d.: Data est mihi omnis potestas in cælo et in terra: euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti: docentes eos servare omnia, quæcunque mandavi vobis: et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.“ Patet enim, ut nostri doctores et sancti patres tradunt, quod baptismus Christi cum multo majori efficacia incomparabilis circumcisioni successit. Praetaxatam nihilominus formam baptizandi Spiritus sancti instinctu et ipsi apostoli mutaverunt, ut patet Act. 2do c. ubi Petrus dixit: baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Nazareni in remissionem peccatorum vestrorum et accipietis donum Spiritus sancti. Et c. 8. scribitur: Cum vero credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, in nomine Jesu Christi baptizabantur viri ac mulieres. Et infra eodem c.: oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum, nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu. Et c. 11: Cum Petrus convertisset Cornelium et familiam suam, qui erant gentiles, dixit Petrus: Numquid aquam prohibere potest quis, ut non baptizentur hi, qui Spiritum sanctum acceperunt sicut et nos? Et jussit eos in nomine Domini Jesu Christi baptizari.“ Hoc autem Spiritus sancti instinctu Apostolos fecisse, nostri doctores tradunt (in 4ta sententiarum) eo, quod tunc temporis nomen Jesu satis erat exosum infidelibus et paganis. Unde ad hoc, ut efficeretur amabile baptisatis, licuit Apostolis baptizare in nomine Jesu licentia Spiritus sancti. Hodie autem sic facientes, non esset baptizatus ut dicit s. Thomas:

sicut et si baptizaretur in nomine Trinitatis, vel in nomine Genitoris et Geniti et Procedentis ab utroque, quia sicut in nomine Trinitatis non exprimuntur personæ, sed numerus: ita in nomine genitoris et geniti et procedentis ab utroque non sumuntur personæ per modum hypostasis subsistentes, sed tantummodo per modum actus. Et ideo, non est eadem significatio, ergo nec baptismus ut patet in c. 1 extr. de baptismo et ejus effectu, glossa tamen ibidem et in c. aliter q. de consec. d. 4.: sentiunt, quod etiam hodie, licet non debeat quis baptizari in nomine Christi, si tamen baptizetur, valet baptismus illorum, sed Christi est, et sic est differentia inter theologos et canonistas. Ego autem dico ad salvandos utrosque, quod hodie servanda est forma tradita per Christum Ecclesiæ, ut patet per multa jura in ipsis glossis allegata. Si quis eodem Spiritus sancti instinctu, quo ipsi Apostoli baptisabant in nomine Jesu Christi, baptisaret, sicut tunc ita et nunc dicerem esse baptismum. In Ecclesia autem græca dicitur: baptizetur servus Christi in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti Amen. Et non exprimitur persona ministri, quia ut dicit noster doctor subtilis, concessum (hoc) fuit ad evitandum scisma; 1 ad Cor. 3. Gloriabantur enim de nominibus ministrorum dicentes: Ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephæ. Ex hoc igitur concludunt doctores theologi, quod hodie de baptisatis in nomine Christi tenenda esset regula c. s. de baptismo et ejus effectu videlicet, quod si baptizarentur his verbis: Si baptizatus es, non te baptizo sed: si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti Amen.

Tredecimo, cum in primitiva Ecclesia baptizarentur tantummodo per se ipsos, postmodum tamen sancta mater Ecclesia Spiritu sancto docente ritum sumpsit baptizandi parvulos in die nativitatæ, licet non perfectæ, si caput appareat, tamen expedit ad salutem.

Quartodecimo tenuit et statuit Ecclesia

prius, quod præter vigiliis paschæ et pentecostes nullomodo solemnibus baptismus celebretur et præter necessitatis articulum baptismus differretur usque ad prædictas festivitates. Postmodum tamen quia cautius est, ecclesia consuetudinem induxit omni tempore baptizandi.

Decimoquinto, nec Christi nec Apostolorum doctrina expresse potest haberi, alios baptisandi officium exequi debere, quam presbyteros et clericos succedentes loco Apostolorum —, cum talibus dixerit Dominus: „Baptisantes eos in nomine“ etc. (Math. ultimo). Postmodum tamen Ecclesia in necessitatis articulo sua instituit auctoritate: mares et feminas, clericos et laycos, fideles et infideles, catholicos et hereticos, servantes formam, materiam et intentionem Christi et Ecclesiæ, baptisare posse.

Decimosexto plurimas commutationes de matrimoniis contrahendis et contractis, tam secundum vetus quam secundum novum testamentum per Ecclesiam factas legimus etc. Primo namque omnipotens Deus creavit Adam de limo terræ ad ymaginem et similitudinem suam secundum animam (Gen. 1.). Quem posuit in paradiso voluptatis et ibi immisit soporem in Adam et tulit unam de costis ejus et creavit Evam, et sic instituit matrimonium inter eos, cum adduxit Evam de coste Adæ, qui respondens dixit: „Hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea, hæc vocabitur virago, quia de viro sumpta est. Quamobrem relinquet homo patrem et matrem et adhaerebit uxori suæ et erunt duo in carne una (Gen. 2.).“ Et sic una uni ab origine mundi existit desponsata. Denique Cayn accepit in uxorem sororem suam, quia alia mulier præter matrem et sororem non reperiebatur et genuit Enoch. Postmodum filiis multiplicatis Lamech accepit duas uxores, nec tunc reperitur prohibitio expressa de gradibus consanguinitatis vel affinitatis usque ad etatem Moysi, qui descripsit (Levit. 18.): „Omnis

homo ad proximam sanguinis sui non accedet, ut revelet turpitudinem ejus.“ Et ibi prohibetur de matre, de matertera sive noverca, de sorore carnali, de nepte ex filio vel filia, de sorore patris vel matris, de uxore patris, de nuru, de uxore fratris viventis, de sorore uxoris propriæ et filiæ ejus filii vel filiæ etc. Deinde concessum fuit repudium inter virum et uxorem, ne interficerentur uxores non gratae viris, cum tamen matrimonium dicatur indissolubile vinculum, et qui non servabant, mortem subibant (Levit. 20.): Si mechatus fuerit cum uxore alterius et adulterium perpetraverit cum conjuge proximi sui, morte moriatur mechus et adultera.“

Postmodum etiam per Moysen institutum fuit, quod quum habitarent fratres simul et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti non nubet alteri, sed accipiet eam frater ejus et suscitabit semen fratris sui (Deut. 25.). De consanguinitate et affinitate et multa similia circa matrimonia in lege veteri mittebantur, quæ tamen Christi doctrina sunt resecata, qui cum interrogaretur a Phariseis, si licet homini dimittere uxorem suam quacunque ex causa, respondit: „Non legistis, quia, qui fecit ab initio hominem, masculum et feminam fecit eos, et dixit: Propter hoc relinquet homo patrem et matrem, et adheret uxori, et erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro, quod ergo Deus conjunxit, homo non separet (Mat. 19.)“ Et cum insisterent pro libello repudii, ait illis: „Quoniam Moyses ad duriciam cordis vestri permisit, ab initio autem non fuit sic.“ Nec tamen in evangelica vel apostolica lege in Biblia descripta de prohibitione matrimonii propter consanguinitatem vel affinitatem legimus, quamvis fornicationes et adulteria in multis locis arguantur et sint vehementius detestata.

Sancta vero mater Ecclesia auctoritate sibi tradita, tam circa matrimonia contrahenda quam con-

tracta, multa immutavit. Primo etiam circa matrimonia contrahenda ultra gradus divina lege prohibitos tam in ascendentibus et descendantibus, quam in collateralibus prohibuit et prohibet matrimonium contrahi. Prohibet etiam, ne frater in uxorem fratris sui ducat uxorem, etiam absque prole defuncti. Statuit etiam circa matrimonia jam contracta sequendo doctrinam Christi, nequis excepta fornicationis causa uxorem dimittat. Ymo etiam ultra doctrinam Christi statuit, quod si uterque conjugum comuniserit adulterium, non possit fieri separatio, quia delictum compensari debet cum delicto et paria delicta mutua compensatione tolluntur. Et licet alter eorum non commisisset adulterium, sed post thori separationem committeret, statuit etiam ultra ipsius Christi doctrinam, quod matrimonium reintegretur. Multa etiam alia tam circa matrimonia contrahenda quam contracta statuit Ecclesia, ut patet 27. c. usque ad 36. et in toto 4to lib. decretalium, super qua materia sc. matrimoniorum ego pulcrum tractatum composui. Et ideo ad præsens non intendo sequi hanc materiam etc.

Decimo septimo, multa etiam mutata sunt de sacramento pœnitentiæ, quæ etiam in primis parentibus in paradiso terrestri ab Adam incepit et Eva, cum fecit eis Dominus tunicas pelliceas et ejecit eos de paradiso (Gen. 3.), quæ fuit quædam initialis forma sollemnis pœnitentiæ.

Sic etiam sancta Ecclesia determinavit tres fore actiones pœnitentiæ, unam scilicet ante baptismum in adultis interiorem scilicet, quia post baptismum ad exteriorem pœnitentiam non tenentur, ut dicunt doctores. Secunda actio pœnitentiæ est post baptismum de mortalibus, tertia de venialibus peccatis.

Sic etiam sancta mater Ecclesia ultra sacram scripturam sacras unctiones ordinavit in sacramento baptismi, in sacramento confirmationis per Episcopum,

in sacramento extremæ unctionis et in sacramento sacerdotali.

Ordinavit etiam sancta mater Ecclesia sacras benedictiones, cum signo crucis in omnibus prædictis sacramentis pluries repetitas, ut in sacramento baptismi benedicatur aqua, præcedat catechismus, immitatur sal in os etc. similia secundum ordinem sanctæ Romanæ Ecclesiæ (de consec. d. 4° c. sive parvuli). Ubi Coelestinus papa dicit: Sive parvuli sive juvenes ad regenerationis veniant sacramentum, non fontem vitæ prius adhibeat (sacerdos), quam exorcismis et exsufflationibus clericorum spiritus immundus ab eis abigatur.“ Et in c.: sicut nostis. Ubi referuntur verba Augustini de symbolo dicentis: Sicut nostis fratres carissimi, parvuli exsufflantur et exorcizantur, ut pellatur ab eis dyaboli potestas inimica, quæ decipit hominem ut possideat homines; non ergo creatura in infantibus exorcizatur aut exsufflatur, sed ille sub quo sunt, qui sub peccato nascuntur. Et in c° sequenti referuntur verba Rabani de institutione clericorum dicentis: Postea signatur baptizandus signaculo sanctæ crucis tam in corde, quam in fronte, ut apostata diabolus in vase suo pristino suæ interitionis cognoscens signum, jam sibi deinceps illud sciat esse alienum. Ex hinc jam dicuntur super eum orationes, ut fiat catechumenus, tunc datur baptizando sal benedictum in os, ut per sal lipicum sapientiæ sale conditum fetore careat equitatis (sic), ne a vermibus peccatorum ultra putrefiat, sed magis illesus servetur ad meliorem gratiam proseguendam. — Et in sequenti c° idem Rabanus dicit: Postea tanguntur ei nares et aures de saliva et dicitur ei verbum evangelicum, quod Jesus quum mutum et surdum sanavit tangens cum sputo linguam ejus, et mittens digitos in auriculam ejus dixit: Epheta, quod est adaperire. Ambrosius de Sacramentis dicit: propter gloriam muneris et operis non os tangit Episcopus, intellige: cum saliva, sed tantum tangit

cum sale. Sequitur Gregorii: „sed nares ut bonum odorem accipiat pietatis eternæ, ubi dicit glossa: propter gloriam muneris i. e. propter gloriosum munus Eukaristiæ i. gloriosum opus prædicationis. Unde Ovidius: „Pronaque cum spectent animalia singula terram, os homini sublime dedit, celumque videre jussit et erectos ad sidera tollere vultus. Et in sequenti capite idem Rabanus dicit: Deinde a sacerdote — — —

(MS. 2. VI. 6. bibl. Olomuc.)

Poznamenání. Všechny listiny tyto jsou ob profes.
Matěje Procházky buď ze starých rukopisů neb spisů čerpány
a tuto přiloženy:

Episowatel.

Oproty značnějších omylů.

- Na str. 82 řáb. 4. zdola místo bréo čti: jeho
" " " " 3. " " jehmu " dobrému
" " 92 " 10. šhora " řdnatou " řdnatou.
" " 236 " 4. zdola " z kázání Janova se vra-
cujících čti: „na kázání Janovo jdoucích.“
" " 270 w 9. řáb. zd. místo „Kostnický“ čti: Basilejský.“
" " 297 " 14. " šhora od slova „protož — až
do slova (Exod. 33.) čti: praví Pán, že
u něho je místo (pewné). Protož Mojžiš po-
staven na stálu, by na twář Boží patřil,
protože a t. d.
-

Seznam.

Prošlow: Vastawěmn čtenáři	Str. 5
----------------------------	--------

Úwod.

§. 1. Rozličná powaha Swatých. Sw. Jan Kapistrán powahy neobyčejně činné	9
§. 2. Jaci to byli časowé, do kterých činný život sw. Jana Kapistrána padá?	11
§. 3. Jaký byl tehdyž staw věci obzwláště n nás?	23
§. 4. Staw věci po smrti Husowé	45
§. 5. Staw věci po páte welké wšprawě křížácké proti Husitům	61
§. 6. Nejhlawnější děje po smrti císaře Sigmunda	69

Život swatého Jana Kapistrána.

I. Díl.

od jeho mladosti až do jeho missionářství.

§. 7. Narozeni a wychowání swatého Jana Kapistrána	81
Úwaha: Základ pravého wychování jest bázeň Boží.	85
§. 8. Jan co světský důstojník	89
Úwaha: Každý konej swědomitě powinnosti stawu swého, by došel spasení	93
§. 9. Jan co vězeň. Obrat w jeho životě	95
Úwaha: Prošme o milost Boží a s ul spolu působme	100
§. 10. Jan co řeholný nowáček	103
Úwaha: Snáštěj rád pohanění pro Christa	105
§. 11. Jan po swém nowiciátě, co miláček sw. Bernardina, co kněz a pravý mnich	107
Úwaha: Miluj přísnou kázeň a warnj se hříšnosti	111
§. 12. Jan co kazatel wšubec a spolu záračný	112
Úwaha: Sedmero lestí kábelstých	117
§. 13. Jan s Bernardinem co welicl ctitelowé jmena Ježíš	122
Úwaha: O wýznamu jmena Ježíš	126
§. 14. Jan co obzwláště ctitel nejblahořlaw. Wanny Marie	128
Úwaha: o uctě Bohorodičky	131
§. 15. Jan co spravcl swého řádu	133
Úwaha: o potřebě křesťanské oswěty	137
§. 16. Jan co duchotwnc a světský důtwěrník	141
Úwaha: Warnj se duchotwnc pýchý	149

	Str.
§. 17. Jan co zrcadlo mravných cností	150
Úwaha: Hleď cností wšelikou před Bohem je státi .	152
§. 18. Proč a jak se Jan přičinil, aby Bernardin za swa- tého prohlášen byl	153
Úwaha: Wážme sobě zásluh bližního	155

II. Díl.

§. 19. Čas, ve kterém Jan povolán k misionářství	157
Úwaha: Wšě s Bohem započinej	184
§. 20. Jan w horní Itálii	186
Úwaha: K čemu jsou sw. místa?	193
§. 21. Jan w Korutanech	194
List wyslance apoštolského w Bosně zaslany Janowi	201
Úwaha: Smíš i věci a vědy pěstowati, ale nade wšě buď tobě známost a láska Boží	212
§. 22. Jan končíně we Widni	218
Úwaha: Buď trpělivým w protivnosti	224
§. 23. Jan káže na Moravě w Brně a Olomouci	225
Úwaha: Hleď bloudícího bratra napraviti	237
§. 24. Jan odpovídá kalifnickým kněžům w Kroměříži .	239
Úwaha: Warnj se dvojího ústali: plagiwosti a zpurnosti.	328
§. 25. Jan po swém návratu z Olomouce do Brna . . .	335
Úwaha: Extrémně stále w oblažující jednotě církw	353
§. 26. Jan obdržew list od Kofycanů odpovídá jemu . .	357
Úwaha: Reponšuj se do zbytečných hádek s bloudci	367
§. 27. Jan Kapistrán píše ranu Žirimu z Poděbrat . . .	369
§. 28. Jan píše ze Swětlé vana Oldřichowi z Rosenberka, a došed do Krumlowa káže s hojným zdarem . . .	376
Úwaha: Miluj společnost nábožných duší a společnost dobrých, užitečných lidí	382
§. 29. Jan odpovídá Kofycanowi	387
Úwaha: U věcech wicn slušuo se úplně podrobiti Církwi	398
§. 30. Jan obdržew od Kofycanů list opět jemu odpovídá	399
Úwaha: O mništwi	472
§. 31. Jan káže na hranicích západních země České .	476
Úwaha: Wra nasse buď úplná a pewná	480
§. 32. Jan píše z Uhebu magistratu Znojemskému	481
§. 33. Jan odpovídá Worotinowi z Roudnice	488
Úwaha: Smýšlej katolicky o swátosti oltární jako Tomáš ze Štítvého	527
§. 34. Jan hájí pšsemně swou čest u ranůw Českých a wy- slovnje tonžew swé přijiti do Prahy	530
Úwaha: Wáž sobě cti a dobrého jména	537
§. 35. Jan opět a opět awšak bez prospěchu se domáhá bowoleni, přijiti do Prahy	539
Úwaha: Prawda wítěží	551

	Str.
§. 36. Jan w německé říši	555
Úwaha: Pásta křesťanská i na cizojazyčnité se vztahuje	557
§. 37. Jan w Sleziu a Polsce	559
Úwaha: Nebudme marné chvály žádostiví	568
§. 38. Jan na jiném Frankfurtském a Novoměstském	569
Úwaha: Každá duše mocností vyšším poddána buď	572
§. 39. Jan w Uhřích a Sedmíhradech	574
Úwaha: Buď útrpným	578

III. Díl.

Jan Kapistrán co vůdce křižákůw, smrt a kanonizace jeho.

§. 40. Wzrost a rychlý vzrůst říše Turecké	579
§. 41. Jan táhne k Bělehradu	595
§. 42. První bitwa na moři u Bělehradu	599
§. 43. Bitwa na hradbách Bělehradských	602
Úwaha: O vysoké ceně wročné wíry we středověku	610
§. 44. Bitwa w šířím poli u Bělehradu	611
Úwaha: Hajme wíru nezapomenouce lásky	616
§. 45. Jan co utěšitel umírajícího přítele svého Gumpada	617
Úwaha: Mač při wolení přítele hleděti máme?	619
§. 46. Jan umírající	621
Úwaha: Připravuj se k smrti	625
§. 47. Jan co prorok	628
Úwaha: Bohu si we štrastech nejraději přejalujeme	632
§. 48. Jan po smrti a jeho pohrobení	633
Úwaha: Mrtvého nepomlouvěj	638
§. 49. Sešlawení zázraků sw. Jana, pozdější vyplnění jeho ostatních proroctví a jeho kanonizace	639
Úwaha: Přesějme se sw. Janem, že dovedl nad své- tem zvířžiti	646

Přidavek.

§. 50. Swatý Jan co wýtečný spisowatel	649
§. 51. Swatý Jan co woláštěnlí patron chomých a smilce nestorných	652
Pobožnost k sw. Janu	653
Swatý Jan Kapistrán (báseň od Matěje Brocházky)	656

Přiložky k životopisu sw. Jana Kapistrána.

I. Allegationes schismaticorum, qui false nituntur probare communione calicis esse laycali populo de ne- cessitate salutis	663
II. Epistola responsiva act. Joannis Capistrani ad sacer- dotes Cremsirii degentes	669

	Str.
III. Epistola Joannis de Capistrano ad dominum Georgium de Podiebrad	707
IV. Magnifico et excellenti Domino Ulrico de Rosenberg sno Protectori et Praeceptor singularissimo . .	708
V. Copia literarum fratris Joannis de Capistrano ad magistrum Joannem de Rokyczana (Rokycana)	711
VI. Epistola Rokyczani ad Capistranum	717
VII. Epistola responsiva venerabilis patris Johannis de Capistrano ad praefatam epistolam Johannis Rokyczani, utinam fidelis Christiani . .	728
VIII. Magnificis et spectatissimis Dominis, Domino Magistro Civium, et Consulatui Civitatis Znojmae, suis benefactoribus et praeceptoribus colendis- simis d. (destinata)	786
IX. Johannes Borotin schismaticus ad presbyterum Johannem de Capistrano	790
X. Epistola responsiva sancti Johannis Capistrani ad praefatam epistolam Johannis Borotini	792

Stanovy

Dědictví sv. Cyrilla a Methodia,

potvrzené c. f. mor. místodržitelstvím.

§. 1. Účel Dědictví sv. Cyrilla a Methodia.

Dědictví pečuje o zvelebení lidu Moravského, jakého náš čas požaduje; o zvelebení všestranné, avšak na základě víry katolické s vyloučením vselické politiky.

§. 2. Prostředky k dosazení účele tohoto.

1. Spisování a vydávání knih, a sice netoliko výhradně náboženských, nýbrž vůbec vzdělávacích a k duchovním potřebám vědu našeho prohlédajících, zvláště dějepis, zeměpis, poznání vlasti, přirody, řemesel a orby a. t. d. Z vydávaných spisů obsahována býti má buď obrana, buď utvořování pravdy některé katolické, jižto se odpor časových dohod.

Vydávati se budou Dědictvím knihy ve troji řadě:

- a) Obšírné životopisy Svatých.
- b) Spisy poučné.
- c) Spisy zábavné.

2. Časopisy a vselijnalé listy běžné. — Organem Dědictví sv. Cyrilla a Methodia jest: „*Plas jednoty katolické*.“

3. Předměty umělecké, t. p. obrazy, zeměvidy čili mapy a. t. d.

§. 3. Šetření zákonů tiskových.

Při vydávání časopisův, knih, běžných listů, obrazů a. t. d. budou se stávající zákony tiskové zetvorně zachovávat.

§. 4. Přiznání Dědictví.

1. Spoluoudem Dědictví státi se může každý, kdož za sebe jedenkrát za rodu položí 10 zl. stř.

2. Kdo vsal témuž ústavu 100 zl. stř. věnuje, považován bude za spoluzakladatele, a obdrží 4 výtisky věci Dědictvím vydaných zdarma.

3. Kdo jednou na rodu dá 40 zl. stř., bude též ústavu spoluoudem 1. třídy, a obdrží 3 výtisky. — Kdo 20 zl. stř. dá, stane se spoluoudem 2. třídy, a obdrží 2 výtisky. — Kdo 10 zl. stř. položí, bude spoluoudem 3. třídy, a obdrží 1 výtisk zdarma.

Kdyby bylo za potřeby druhého neb třetího vydání některé již vydané knihy, spoluoudové ji došlávati nebudou, nýbrž bude se probávati ve prospěch poslabnice Dědictví, aby se následněji dala vydávati mohla.

4. Mežle, děkanství (vylaráty), osady, kněháry, školy, rodu, spolky, bratrstva atd. vstupují dvojzřetelným přispěvkem do spoluzakladatelství a to nabíčené třídy

Spojí-li pak se manžel s manželkou svou w jeden toliko základ o 10 zl. stř., vybírají se jim knihy jen do úmrtí prvního z nich.

Abý úmrtí spoluubda přišlo ústavu tomuto we známost, žádají se weleb. p. p. duchovní pastýřové, aby úmrtí takové po-
kladníkovi Dědictví, třeba i přímo posítkou oznámili ráčili.

Podobného oznámení písemného zapotřebí jest, kdykoliv spoluub některý buď k vyšší důstojnosti wynítl, neb se jinam přestěhoval.

Poznamenání. 1. Rodina se běte, pokud jméno se netratí. Dcery proměně, synů-li není, oddíratí budou knihy, pokud žijí; dítky pak jejich, jiné již jméno nesoucí, nemají práva tohoto.

Poznamenání. 2. Posle-li kdo první polowici wkladu do Dědictví, dostane hned listek a knihy w tom roce vydané. Kdyby však do roku druhá polowice složena nebyla, nebudou se knihy vybíratí, leč až tato se složí, kdy se teprw diplom vyhotovený oběsle. — Rodiny, řehole, dělanství, osady, knihárny, školy, spolky, bratrstwa a jednotliví spoluubové, jenž celý základ svůj najednou učiní, dostanou zmíněný diplom hned s listem a s knihami jim patřícími.

5. Každému wolno, doplněním základu u vyšší třídu postoupiti. Zaslí-li tudýž l. p. spoluub 3. třídy k prvnímu 10 zl. stř. opětue 10 zl. stř., stane se spoluubem 2. třídy, a t. d. Aršak spoluubství postoupiti jinému nedovoluje se.

6. Každý přístupující račiž jméno a místo přebýwání svého, jakož i biskupství a děkanství (wikariat) a poslední posítku zemrubně udati.

7. Každý kněz, který jest údem Dědictví sw. Cyrilla a Methodia, běte na sebe powinnost, buď we slawnost, buď w některý den w oktawě swatých apoštolů Cyrilla a Methodia každoročně sloužiti mši swatou za wsecky živé i mrtvé spoluuby dotčeného Dědictví; a bude-li libo a možno, i jinou mši swatou za obrácent národůw Slowanských ob jednoty církewní odlončených, kteroužto pobožnost jistě každý spoluub co wěrný katolík spóln konati neopomine.

8. Zemřel, za které někdo wklad k Dědictví učinil, tak jako ti, jižto na smrtelné posteli nejméně 10 zl. stř. za sebe Dědictví obkázali, stávají se účastnými duchovních milostí w předestlém (7) čísle jmenovaných.

Každý, jenž byl wklad učinil za mrtvého pokud žijí jest, knihy bez ohledu na velikost wkladu — owssem nejméně 10 zl. stř. po jednom wýtisku dostávatí má.

9. Spráwu Dědictví sw. Cyrilla a Methodia webe wýbor sestávající z kněží, kteří buď w Brně, buď na blízku přebýwají.

10. U jiných osob a u úřadů zastoupá Dědictví sv. Cyrilla a Methodia starosta, a v jeho zameštnání jeden z jednatelů.

11. Výbor schází se čtvrtletně, a na vyzvání starosty i častěji v Brně, aby, čeho zapotřebí, v poradu bral, a většinou hlasů přítomných výborníků o nálezech pro celé Dědictví platných rozhodoval. — Výbor má právo počet úřadů svých obcházejících doplniti nebo i rozmnožiti, avšak nejinač než katolickými kněžími, a každoročně uveřejňuje zprávu o činnosti své.

12. Každý spoluvů Dědictví má právo, písemně návrhy své činiti a přání svá projevovati dotčenému výboru, kterého při svých shromážděních zavázán jest, jich svědomitě v úvahu bráti, a dle nich, pokud potřebno, prospěšno a možno jest, se zachovávat.

13. Ve sporech z poměru spolkovního snad vzniklých odvolává se k starostovi, a v doměle nedostatečném vyhovění k příslušcím c. t. úřadům.

14. Kdo těmž Dědictví obětuje práce své literární neb umělecké, obdrží na výslownou žádost honorar podle výbornosti, obsírnosti a důležitosti spisu svého, o čemž výbor usudek pronese.

§. 5.

§ Rozesílání knih a vytvoření uměleckých.

O rozesílání knih, spisův a jiných předmětů Dědictvím vybraných postará se výbor. Každý přistupující k Dědictví račiž ihned oznámiti, jakou cestou se mu knihy mají posílati, aneb v kterém poblížem kněhupectví je sobě bráti zamýšlí. —

Poznámání 1. Pravidlem u věci této ostane, co na listu tištěno jest, že na poukazání listu svého každý spolkovů v hlavní komisi u pp. Nitsche a Grosse, kněhupectvů v Brně, knihy sobě vybíratí má. — Kdoby však chtěl postou knihy své dostávat, račiž se obrátiti frankovaným listem na jmenované kněhupectví.

Poznámání 2. Všecké dopisy v záležitostech Dědictví sv. Cyrilla a Methodia buďtež posílány pod adresou na Frant. Sussila, starostu Dědictví, profesora bohosloví; zájisky peněz pak buďtež činěny v listech frankovaných pod adresou na Eduarda Karlíka, kaplana u sv. Magdaleny, polabníka Dědictví v Brně.

§. 6.

Poměr k vládnímu řízení.

1. Vládnímu řízení se ponechává nahlídati v jednání spolku, kbiti nad zachovááním nařízení u propůjčeném potvrzení daných, aneb všeobecnými předpisy stanovených, a uzná-li za potřebu, přikáti spolku ob příslušcím úřadu určeného císařského komísara.

2. Kdyby je spolek rozjetí měl, rozhodne výbor o jméni w duchu Dědictví sw. Cyrilla a Methodia, a podá o tom přebýnám právu vysvětlému c. l. místodržitelství, a svému B. T. nejvyššíhojnéjšímu pánu biskupovi.

Frantisek Šustl, profesor theologie w Brně, starosta.

Eduard Karlík, kaplan u sw. Magdaleny w Brně, pokladník.

Robert Šunderla, biskupský ceremoniář w Brně, jednatel.

Beneš Method Kulda, duchovní správce w mor.-slez. ochranitelně pro zanebýloun mládež w Brně, jednatel.

Dr. Jan Ew. Bílý, duchovní správce w Přebýlášterí Těšínowském.

Dr. Beda Dudík, profesor we Wídni.

Jan Šaborský, kaplan w Žitochomicích.

Bedřich Seisler, spiritual w bohosloveckém semináři biskupském w Brně.

Gunter Kaliwoda, přáslat a opat w Rajhradě.

Frantisek Maršowský, administrator fary Dřechowské.

Peregrin Obdržálek, kaplan w Pustoměři.

Frantisek Polmon, redaktor „Plánu jednoty katolické“, kaplan u sw. Tomáše w Brně.

Emanuel hrabě Pötting, kanovník Olomucký, děkan a farář we Smáběnicích.

Kateř Procházka, gymnasiální profesor w Brně.

Tomáš Procházka, kaplan w Zwančicích.

Jiří Šlota, gymnasiální profesor w Baňské Bystrici.

Jan Soukup, kaplan w Sloupě.

Eduard Stuchlý, duchovní správce w Massůvlách.

Bedřich hrabě Šilwa Tarouca, c. l. konservator pro Morawu, kněz církewní w Brně.

Tomáš Šimbera, duchovní správce w Komině.

Dr. Frantisek Štorpík, duchovní správce w Bohdalicích.

Anton Šubert, farář w Lulči.

Josef Těšík, duchovní správce w Mosislawě.

Ludwik Tědl, konsistorní rada w Olomouci i w Brně, děkan a farář w Iljezbě.

Josef Worác, kaplan w Hedownici.

Ignac Wurm, kaplan w Dědicích.

Karel Zelinka, farář w Krásné.

Č. 1247.

Přebýlšlé stanowý potwřzují je od c. l. n. místodržitelství.

W Brně, dne 18. února 1854.

(L. S.)

Místodržitel:

Lajmanšh, w. r.